

नैलन्दा - देवनागरी - पालि - गन्थमालायें

सुत्तपिटके

खुद्दकनिकाये

जातकपालि

(द्वितीयो भागो)

पद्मानसंसोधको

भिक्षु जगदीसकस्सपो

बिहारराजकीयेन पालिपकासितमण्डलेन

पकासिता

बु० २५०३

वि० २०१६

१९५९

THE JĀTAKA

(Part II)

[KHUDDAKANIKĀYA Vol. III Part II]

General Editor

BHIKKHU J. KASHYAP

PĀLI PUBLICATION BOARD
(BIHAR GOVERNMENT)

B. E. 2503

7
V. E. 2016

GENERAL PREFACE

The teaching of the prophets is generally distorted by the beliefs of the world and the interpretations of the priests. If we wish to ascertain what the founders of great religions taught, we have to get back to the original sources.

Buddhism in all its forms goes back to the life and teaching of the Buddha. While the austerities practised by him till he attained enlightenment appeal to the Hinayāna, the Pāli, or the Southern school, his life of service and compassion for 45 years after the attainment of enlightenment is the authority for the Mahāyāna, the Sanskrit or the Northern school.

The religious quest springs from the consciousness of the imperfection and suffering of the world. The questions which worried Tolstoy in the fiftieth year of his life disturb all thinking men. "What is life? Why should I live? Why should I do anything? Is there any meaning in life that can overcome inevitable death?" Nijinzky summed up the whole problem in his *Diary* when he wrote: "The whole life of my wife and all of mankind is death." How can we be saved from the body of this death? This is the problem of religion.

The Buddha traces suffering to selfish desire. Suffering is the result of tension between a living creature's essential impulse to try to make itself into the centre of the universe and its essential dependence on the rest of creation. Craving is that which binds the individual to the creative process. The individual with selfish desire becomes the slave of the universe. We can overcome suffering only if we get rid of *trṣṇā* or *taṇhā*. To attempt to get rid of suffering through the various devices of self-deception is not to cease to suffer but to suffer in a different way.

The Buddha formulates the eight-fold path of morality which helps us to eliminate selfish desire and overcome suffer-

ing. When the Upaniṣads declare, "That thou art", *tat tvam asi*, it is not a mere statement of fact. It is a call to action. Make thyself that which thou know thou canst be. Whereas the Hindu mind believes in a permanent element in the individual which can stand firm and unshaken in the midst of change, the Buddhist stresses the dynamic character of the self. No change is possible with an unchanging consciousness. We can achieve the possibilities in us by the exertion of the will rather than by the play of the intellect. Religion is not a creed, but a vital process. It is no use railing against God or destiny when we are ourselves the authors of our disgrace. If few are chosen, it is because few choose to be chosen. The Buddha laid stress on the creative freedom of man. The Buddha did not encourage dependence on the supernatural. He could not conceive of a being capable of creating a world for the express purpose of its creatures praising him. The ten veramaṇīs or prohibitions or abstinences called *daśaśīla* or *daśaśikṣāpada* which the novices in the path of Buddhism utter are given in these words: "I take upon myself the abstinence, (1) from destroying life, (2) from taking what is not given, (3) from leading an unchaste life, (4) from speaking untruth, (5) from giving myself to intoxicating drugs, (6) from eating at irregular hours, (7) from seeing musical and dancing performances and other shows and pageants, (8) from wearing garlands, perfumes, unguents and other bodily decorations, (9) from using high couches and seats, (10) from accepting gifts of gold and silver." The first five are the Buddhist *pañcaśīla*.

Pānātipatā veramaṇi sikkhāpadam samādiyāmi
 Adinnādānā veramaṇi sikkhāpadam samādiyāmi
 Kāmesu micchācārā veramaṇi sikkhāpadam samādiyāmi
 Musāvādā veramaṇi sikkhāpadam samādiyāmi
 Sura-merayamajja-pamādatthānā
 veramaṇi sikkhāpadam samādiyāmi

Conflicts in the world are conflicts in the human soul enlarged. If men were at peace within themselves, the outer conflicts between nations would inevitably cease. By practising the Buddha's *pañcaśīla* we will develop patience, courage, love

and unselfishness. The Buddha teaches us that even in an age of anxiety and violence, it is possible to gain and maintain inner harmony, which is not at the mercy of outward circumstance.

Nirvāṇaṃ paramaṃ sukhaṃ : Nirvāṇa is the highest bliss. It is not a negative state of annihilation but a positive state of joy, consciousness grown from an unhappy to a beatific one. The Buddha does not tell us that man is but a bubble on the turbulent surface of nature and that he has no destiny save to undergo dissolution. The Hindu affirms that man can realise his identity with Brahman, the ground of all being; the Buddhist says that man can live in a transfigured world where *saṃsāra* and *nirvāṇa* are one. In *Mahā-saccaka Sutta*, the Buddha himself is reported to have described the supreme triumph of reaching the goal of his quest as follows :

“When this knowledge, this insight had arisen within me, my heart was set free from intoxication of lusts, set free from the intoxication of becomings, set free from the intoxication of ignorance. In me, thus emancipated, there arose the certainty of that emancipation. And I came to know : “Rebirth is at an end. The higher life has been fulfilled. What had to be done has been accomplished. After this present life there is no further for this or that. This last insight did I attain to in the last watch of the night. Ignorance was beaten down, insight arose, darkness was destroyed, the light came, inasmuch as I was there strenuous, earnest, master of myself”. Thus ended the struggle of six long years.

The Buddha is said to be a physician. Even as the physician strives to restore to health a sick man, the Buddha tries to restore us to our normal condition. If our leaders become normal, we may be able to replace the present social order in which division, falsehood and violence prevail, by a new one in which humanity, truth and brotherhood will reign.

On the occasion of the 2,500th anniversary of the Buddha's parinirvāṇa, the Government of India decided to publish standard versions in Devanāgarī script of the complete Pāli

and the Sanskrit texts of the two schools, Southern and Northern, in the hope that some of the readers of these books may be impelled to love the good, to practise altruism and hold their spirit aloof from the desires and ambitions of the world.

S. Radhakrishnan

INTRODUCTION

1. The Pāli Tipitaka

After the passing away of the Buddha at Kusinārā, the disciples had assembled to pay their last homage to him. The Venerable Mahā Kassapa, the chief of the congregation, was delivering words of consolation to the bereaved assembly, reminding them of the declaration of the Buddha :—"It is the very nature of all things near and dear to us that we must divide ourselves from them." Subhadra, a monk who had received ordination in an advanced age, however, did not look gloomy. He took a perverted view of the situation and spoke :—"Do not grieve, brothers, for now we are definitely released from the restraint of the Great Teacher and his too rigid discipline. While the Teacher lived, we were constantly rebuked for failing to observe the hard rules; but now we are at liberty to do as we please; therefore, do not grieve." These words sounded a note of warning against the future possible distortion of the Dhamma at the hands of faithless members of a similar category. The Venerable Mahā Kassapa felt an urgent need for convening a Grand Council of the leading Elders of the Saṅgha to make a full collection of the teachings, and also to adopt means for their right preservation and transmission to posterity. He addressed the Bhikkhus thus :—"Come, friends, let us chant together the Dhamma and the Vinaya...." The Venerable Mahā Kassapa drew a list of five hundred names of the topmost disciples to be appointed as members of the Council. At first, the name of the Venerable Ānanda was left out in view of the fact that he had not attained Arhathood till then. But, as no one else in the Saṅgha had the privilege of listening to the Teacher so very closely and for such a long period of time, his participation was deemed necessary and important. He was, consequently, asked to go to a suitable abode and develop insight, so as to become an Arhat and be able in time to join the Council. King Ajātasattu made necessary arrangements for the accommodation

and convenience of the convention at Rājagaha, a favourite resort of the Teacher himself. A spacious beautiful pavilion was raised for the meeting at the entrance of the Sattapaṇṇi cave, on the northern side of the Vebhāra Hill.

Venerable Ānanda made the best efforts to train himself in developing insight. He kept walking up and down for the whole night absorbed in deep meditation; and, early in the morning, as he was going to stretch himself on the bed, his feet had left the ground and the head had not reached the pillow, at that moment, as if by a flash of light, darkness was dispelled and the sublime light of sainthood dawned upon him. And, through his miraculous superhuman power of an Arhat, he appeared all of a sudden on his appointed seat in the hall, as if emerging out of the ground, exactly as the proceedings were going to be started.

With the permission of the Saṅgha, Venerable Mahā Kassapa asked Upālī questions on Vinaya, relating to the different monastic transgressions; the matter, the occasion, the individuals concerned, the principal rules (paṇṇatti), the amended rules (anupaṇṇatti) and all other details about them. In this, the Vinaya text was agreed upon and settled. Then, again, with the permission of the Saṅgha, he asked Ānanda questions on the Dhamma; the occasion of a sermon and the person or persons with reference to whom it was preached¹.

The commentry, *Aṭṭhakathā*, of a much later date, assumes that the *Abhidhamma Piṭaka* was also included in the collection of the Dhamma, and that the *Tiṭṭhaka*, as it is available to us, was finalised at this very stage.²

A century after the passing away of the Buddha, a great controversy arose in the Saṅgha concerning the interpretation of some Vinaya rules. This necessitated the holding of the Second Council at Vesālī. Seven hundred leading Elders

1. *Cullavagga*, Chapter XI.
Nidda-c'ettha.

2. *Sumaṅgalavilāsini*,

from distant parts of the country assembled to take part in it; and they had drawn up a new edition of the Scripture, resulting in the fixing up of the Piṭakas, Nikāyas, Aṅgas and Dhammakkhanda.¹

A century after, when King Asoka embraced Buddhism and gave patronage to its propagation, the richly furnished monasteries became centres of attraction even for the members of other sects. They donned the yellow robe, either by proper ordination or stealthily, and went about as Bhikkhus enjoying the privileges and honour given to them. They could not, however, leave their own inclinations behind, and began to twist and distort the Doctrine in their own ways. This led to a state of confusion, and it became difficult to distinguish the true principles from the coloured ones. The Elders felt the necessity of safeguarding the purity of the Dhamma by affecting a total purge of the alien elements in the philosophical life of the Saṅgha. This task was entrusted to the Venerable Moggaliputta Tissa, a saint, a thinker and a writer. He compiled a book called the *Kathāvatthu*, refuting all the foreign theories, which was adopted as a book of the Tipiṭaka at the Third Council held at Pāṭaliputta under his presidentship. After the council, Asoka despatched missionaries to the then civilised parts of the world for a wide propagation of the Dhamma.²

Prince Mahinda and Princess Saṅghamittā renounced the world and joined the Order to lead a mission to Sīhaladīpa (Ceylon). Since then, the island became a stronghold of Buddhism, and, even up to this day, has maintained the tradition of Pāli Tipiṭaka with all religious zeal.³

Up till then, the Tipiṭaka was traditionally handed down orally from teachers to pupils. The complete Scripture was compiled in the form of books for the first time in Ceylon in 29 B. C., under the patronage of king Vaṭṭagāmaṇi Abhaya, with all the detailed classifications that are now obtained in the Pāli Tipiṭaka of the Theravāda School. This was done

1. *Cullavagga*, Chapter XI. 2. *Mahāvamsa*, Chapter V.

3. *Mahāvamsa*, op. cit.

at the Council convened for the purpose, known as the Fourth Great Council.¹

The Fifth Council, according to orthodox tradition, was held at Mandlay, Upper Burma, in 1871, under the patronage of King Mindon. In this Council, the entire Pali Tipiṭaka was revised, re-edited and finally engraved on 729 marble slabs as follows²—

Vinaya :	111 slabs
Sutta :	410 slabs
Abhidhamma :	208 slabs

Now, in this present age, there was the necessity of bringing out an up-to-date edition of the Tipiṭaka, printed on modern machines. This task was taken up by the Burmese Chatṭha Saṅgāyana, the Sixth Great Council, held in Rangoon, which opened on the 17th May 1954 in the artificially built Rock Cave, specially constructed for this purpose, at a little distance from the city. Two thousand and five hundred of the most erudite Bhikkhus, from all parts of the world, participated in chanting the Tipiṭaka together. A modern printing press was installed in a separate building, and there the texts were printed as soon as they received the sanction of the Saṅgāyana. The Council kept functioning for two years, and concluded on the fullmoon day, May 1956, synchronising with the 2500th Jayanti of the Buddha.

In Ceylon, Burma, Thailand and Cambodia the principal religion of the people is Theravāda Buddhism, that adheres to Pali Tipiṭaka as its Scripture. There, they have been having editions of it in their own scripts. Pali Text Society, London, has been able to complete the publication of a major portion of it in Roman characters. But, as yet, it is not fully available in any script of India.

It is with a view to removing this want that the Government of India and the State Government of Bihar have jointly

1. *Mahāvamsa*, Chapter X - XXIII. 2. बौद्ध धर्म के २५०० वर्ष १९५६, पृ. २२

sanctioned a scheme of editing and publishing the entire Pāli Tipiṭaka in Devanāgarī, which will be complete in 40 volumes of about 400 pages each. This task has been entrusted to the Devanāgarī Tripiṭaka Publication Department, Nalanda. It aims at presenting a co-ordinated edition of the text based on the printed books in Roman, Sinhalese, Burmese and Siamese scripts.

The following chart will show the distribution of books in the literature :—

TIPITAKA

Vinaya Piṭaka	Sutta Piṭaka	Abhidhamma Piṭaka
1. Mahāvagga	1. Dīghanikāya	1. Dhammasaṅgaṇī
2. Cullavagga	2. Majjhimanikāya	2. Vibhaṅga
3. Pācittiya	3. Saṃyuttanikāya	3. Dhātukathā
4. Pārājika	4. Aṅguttaranikāya	4. Puggalapaññatti
5. Parivāra	5. Khuddakanikāya, which contains the following fifteen books :—	5. Kathāvatthu
	i. Khuddakapāṭha	6. Yamaka
	ii. Dhammapada	7. Paṭṭhāna
	iii. Udāna	
	iv. Itivuttaka	
	v. Suttanipāta	
	vi. Vimānavatthu	
	vii. Petavatthu	
	viii. Theragāthā	
	ix. Therīgāthā	
	x. Jātaka	
	xi. Niddesa	
	xii. Paṭisambhidāmagga	
	xiii. Apadāna	
	xiv. Buddhavamsa &	
	xv. Cariyāpiṭaka	

2. The Present Volume

The Jātaka occupies an important place in the Buddhist literature. It contains the stories of the previous lives of the Buddha, which show how the Bodhisatta had been devotedly making hard efforts towards the fulfilment of perfection in the ten great qualities for the attainment of Buddhahood. On suitable occasions, the Buddha was wont to narrate an event from a previous life of his, to explain that those tendencies had been active since long and that it was not a new phase altogether. As for example – at the antagonistic attitude of Devadatta towards himself, he narrated the story —

Long ago, a certain hawkler of metal pots attempted to deceive a poor family and obtain a golden vase from them for a very low price. Another hawkler, however, happened to visit the family in an interval of the transaction, and acquainted them with the real worth of it. This enraged the first hawkler so much that, out of excitement, he vomitted hot blood then and there and expired of heart failure.

The Buddha revealed that the first hawkler was the same as Devadatta and the second hawkler was none else but he himself and that the antagonism of Devadatta towards him had been growing since then.

Such stories of the previous births of the Buddha are called Jātaka. Later on, the number of such stories went on increasing till it reached the size of the Jātaka as available to us in the *Tiṭṭhaka*. At the end of a Jātaka, there is invariably a concluding stanza or stanzas. The Jātakas, having only a single stanza at the end, have been collected in the first chapter called the *Ekakanipāṭa*. Similarly, there are as many as twenty-two chapters in the book – called the *Dukanipāṭa*, *Tikanipāṭa* etc. according to the number of the stanzas occurring in the Jātakas collected in them.

The present volume is simply a collection of these stanzas. Their stories have been narrated in full in the commentary called the Jātakatṭhakathāvaṇṇanā. It seems that then these stories had been so very prevalent and popular that it was enough when the stanzas alone were cited. The whole story was understood by it. This is why the stanza alone have been incorporated as a book of Jātaka in the main body of the Scripture. But, now, as the tradition has been lost, this book would be of little use to us without the Jātakatṭhakathāvaṇṇanā. Its importance, however, is great as a source of materials for research in the prosody of early Pāli.

We must remember that the publication of the Pāli Tipiṭaka will never be deemed as complete without the volumes of the Jātakatṭhakathāvaṇṇanā, comprising about two thousand pages, a store of materials for the reconstruction of the cultural history of our country.

3. The Present Edition

The present edition has been prepared co-ordinating the following texts :—

Burmese – Chaṭṭhasaṅgāyana publication, 1956.

Siamese – Mahāmakūṭa Government publication, 1926.

Sinhalese – edited by Rev. Piyatissa Thero, 1954.

Roman – (only Gāthā portions) edited by V. Fausböll, 1877-1887.

For preparing our MSS, we have adopted the Chaṭṭhasaṅgāyana edition as our basic text, an edition that has been brought out by the efforts and sanction of an international Saṅgh constituting of the zealous holders of the orthodox Theravāda tradition.

The details of the principles of editing in this volume have been the same as those adopted in the previous ones.

x

x

x

x

Shri Lakshmi Narayan Tiwari, M. A., Editor, has finalised the Press Copy of this Volume and he and his associates have worked very hard in getting this published in time,

Varanasi

25th August, 1959.

Bhikkhu J. Kashyap

आमुख

१. पालि तिपिटक

कुशीनगर में बुद्ध के निर्वाण के पश्चात् उनके शिष्यगण एकत्रित हो अपनी-अपनी श्रद्धा-ज्जलि अर्पित कर रहे थे। उस समय सङ्घनायक आयुष्मान् 'महाकस्सप' सभी को सान्त्वना देते हुए बुद्ध के उपदेश का स्मरण दिला रहे थे—“सभी वस्तुये अनित्य है और उनसे वियोग होना अवश्यम्भावी है”। उस परिपद् में 'सुभद्' नामक एक वृद्ध प्रव्रजित भिक्षु भी था, जो दुःखी होने के स्थान पर बुद्ध के निर्वाण पर प्रसन्नता प्रकट करते हुए कह रहा था—“भिक्षुओ, दुःखी मत हो। अब हम उस महाश्रमण के कठिन नियन्त्रण से मुक्त हो गये। वह बराबर कहता रहता था—‘यह करना तुम्हें विहित है और यह नहीं’। अब हम स्वेच्छा से जो चाहेंगे करेंगे और जो नहीं चाहेंगे नहीं करेंगे। अतः आप लोग दुःखी न हों”। 'सुभद्' के इन शब्दों से चेतावनी सी मिली और आयुष्मान् 'महाकस्सप' ने इसे आवश्यकता का अनुभव किया कि प्रमुख भिक्षुओं की एक बैठक का आयोजन हो, जिसमें बुद्ध-वचन का प्रामाणिक सग्रह कर लिया जाय, जिससे धर्म की सुरक्षा हो सके और आगामी पीढ़ियों में उसकी परम्परा अबाधगति से चल सके। अतः उन्होंने भिक्षुओं को सम्बोधित किया—“आवुसो, हम लोग 'धम्म' और 'विनय' का सङ्ग्राह्यन करें”। उन्होंने उक्त बैठक में भाग लेने के लिये सुयोग्य भिक्षुओं की एक नामावली तैयार की। पहले तो उन्होंने आयुष्मान् आनन्द का नाम उसमें सम्मिलित नहीं किया, क्योंकि तब तक वे अर्हत्-पद को प्राप्त न कर सके थे। परन्तु सम्पूर्ण सङ्घ में भगवान् के निकटतम सम्पर्क में रहकर उनके वचन श्रवण करने का सौभाग्य आयुष्मान् आनन्द के अतिरिक्त और किसी को नहीं प्राप्त हुआ था। अतः अन्त में आयुष्मान् 'महाकस्सप' को उनका भी नाम सम्मिलित करना पड़ा। आयुष्मान् आनन्द भी पूरी श्रद्धा और वीर्य से ध्यानाभ्यास में तल्लीन हो गये, जिससे वे बैठक की तिथि के पूर्व ही अर्हत्-पद की प्राप्ति करने में समर्थ हो सकें।

तत्कालीन मगध-सम्राट अजातशत्रु ने राजगृह के 'वेभार' पर्वत के उत्तर-पार्श्व में स्थित 'सप्तपणी' गुहा के द्वार पर एक विस्तृत रम्य मण्डप या निर्माण कराया, जिसमें भिक्षुओं की उक्त बैठक प्रारम्भ हुई।

उपर आयुष्मान् आनन्द को भी अपने प्रयत्न में मिद्धि-शाम हुआ। मारी रात वे ध्यान-मग्न हो चरमण करने लगे। प्रातः काल जैग ही वे शय्या पर लेटने में लिये बंठे, उनको पैर भूमि में उठ चुके थे और उनका गिर पड़ने तक पहुँचा भी न था कि दक्षी घीच उनका अज्ञानान्तराल गूट हो गया और उनमें परम ज्ञान की ज्योति या प्रादुर्भाव हुआ। उन्होंने अर्हत्-पद को प्राप्त

कर लिया। अपनी दिव्य शक्ति से वे बैठक प्रारम्भ होने के क्षण ही मण्डप में अपने लिये निर्धारित आसन पर ऐसे विराजमान हुए मानो वे पृथ्वी के गर्भ से उद्भूत हुये हों।

सङ्घ की अनुमति लेकर आयुष्मान् 'महाकस्सप' ने उपासित से विनय के नियम पूछे और आयुष्मान् उपासित ने भी सङ्घ को उन प्रश्नों का सविस्तार उत्तर दिया। फिर उसी प्रकार आयुष्मान् 'महाकस्सप' ने आनन्द से भगवान् बुद्ध के उपदिष्ट धर्म पर प्रश्न किये, जिनका उन्होंने पूर्णरूपेण उत्तर दिया। इस प्रकार इसमें 'विनय' और 'धम्म' दोनों का सग्रह किया गया।^१ पर इस सङ्गीति के कई शताब्दी पश्चात् लिखे गये 'अट्ठकथा-साहित्य' में यह उल्लेख मिलता है कि इसी पहली बैठक में ही 'अभिधम्मपिटक' का भी सग्रह हो गया था और जिस रूप में आज हमें 'तिपिटक' साहित्य मिलता है, उसी रूप में उसका उसी समय निर्माण हुआ था।^२

बुद्ध निर्वाण के एक शताब्दी पश्चात् विनय के नियमों को लेकर एक बड़ा विवाद सड़ा हुआ, जिस पर निर्णय करने के लिये वैशाली में एक दूसरी बैठक बुलाई गई। इसमें देश के सुदूर प्रान्तों के चले हुये विस्थापित सात सौ भिक्षु सम्मिलित हुये। इसी कारण यह द्वितीय सङ्गीति 'सप्तशतिका' नाम से प्रसिद्ध है।^३

इसके एक सौ वर्ष बाद जब सम्राट् अशोक ने बौद्ध धर्म ग्रहण किया और उसके प्रचार को राज्याश्रय प्राप्त हुआ तब लाभ देखकर अन्य मतावलम्बी भी बौद्ध विहारों की ओर आवृष्ट हुये। विविध प्रव्रज्या ग्रहण करके अथवा चुपचाप ही पील वस्त्र धारण कर वे अपने को बौद्ध-भिक्षु धारित करके विहारों में रहने लगे। किन्तु उनके लिये अपने पुराने सस्कार और विचार छोड़ना सरल नहीं था। अतः उन्होंने अपनी-अपनी तरह से धर्म की उलट-पलट व्याख्या करनी प्रारम्भ कर दी। फलतः भिक्षु-मण्डल के बौद्धिक जीवन में एक उच्छृङ्खलता प्रवृत्त हुई और धर्म के वास्तविक स्वरूप का निर्णय करना कठिन हो गया। धर्म के नायक स्वविर भिक्षुओं ने धर्म की शुद्धता को चिरस्थायी रखने के लिये तथा उसे विरोधी तत्त्वा से मुक्त रखने के लिये एक तीसरी सङ्गीति की आवश्यकता समझी। सम्राट् अशोक के गुरु आयुष्मान् 'मोग्गल्लिपुत्त तिस्स' के नेतृत्व में पाटलिपुत्र के 'अशोकागाम' नामक विहार में इस सङ्गीति की बैठक हुई। आयुष्मान् 'तिस्स' ने अशुद्ध मता का खण्डन करते हुए और मौलिक परम्परा से मान्य शुद्ध 'स्वविरवाद' नामक धर्म के स्वरूप का प्रतिपादन करते हुए 'वचावत्थु' नामक एक ग्रन्थ की रचना की, जिसे सङ्घ ने तीसरी सङ्गीति में बुद्ध-वचन का ही शौरव प्रदान किया। आज भी यह 'तिपिटक-साहित्य' का एक अमूल्य ग्रन्थ माना जाता है। इस सङ्गीति के पश्चात् अशोक ने सुदूर देशों में प्रचार करने के निमित्त धर्मदूतों को भेजा।^४

१. धुल्लवग, धारहर्वा 'खन्यक'।

२. सुमङ्गलविलासिनी, निदान क्या।

३. धुल्लवग, धारहर्वा 'खन्यक'।

४. महावस, पंचवर्ष अभ्यास।

राजकुमार 'महिन्द' और राजकुमारी 'सद्धमिता' ने गृह त्याग कर भिक्षु-सङ्घ में प्रव्रज्या ग्रहण की। उन लोगों ने दक्षिण में सुदूर लङ्काद्वीप की यात्रा की और वहाँ वे धर्म की स्थापना करने में सफल हुये। आज तक बौद्ध 'पालि-तिपिटक' की परम्परा लङ्का में अनुप्राणित हो रही है।^१

ईसा पूर्व २९ में राजा 'वट्टगामिनी अभय' के संरक्षण में एक चौथी सङ्गीति की बैठक हुई, जिसमें सम्पूर्ण 'तिपिटक' लिपिवद्ध कर लिया गया।^२ फिर स्थविरवाद की मान्यता के अनुसार बर्मा देश के माण्डले नामक नगर में १८७१ ई० में राजा मिण्डन के संरक्षण में पाँचवी सङ्गीति का आयोजन हुआ, जिसमें सारे 'तिपिटक' का संशोधन और सम्पादन किया गया और उन्हें सङ्गमर्मर की पट्टियों पर इस प्रकार उत्कीर्ण कर दिया गया^३ —

विनय	१११ पट्टियाँ
सुत्त	४१० पट्टियाँ
अभिधम्म	२०८ पट्टियाँ

लोग इस आवश्यकता का अनुभव कर रहे थे कि अब इस युग में आधुनिकतम यन्त्रों पर 'तिपिटक' का सुन्दर से सुन्दर मुद्रित संस्करण प्रकाशित किया जाय। बर्मा में होने वाले 'छट्ट सङ्गायन' में इस अभाव की पूर्ति करने का निश्चय किया गया। राजधानी रगून से कुछ ही दूर सुन्दर निर्मित पापाण-गुहा में १७ मई, १९५४ को सङ्गायन की बैठक प्रारम्भ हुई। संसार के विभिन्न देशों से आमन्त्रित ढाई सहस्र विद्वान् भिक्षुओं ने सङ्गायन में भाग लिया। सङ्गायन द्वारा स्वीकृत मूल 'तिपिटक' वही अपने मुद्रणालय में मुद्रित कर लिया गया। १९५६ ई० की पच्चीस-सोवी बुद्ध-जयन्ती के दिन सङ्गायन की बैठक पूरी हुई।

लङ्का, बर्मा, थाईलैण्ड और कम्बोडिया आदि में राष्ट्रधर्म बौद्ध-स्थविरवाद है, जिसका सर्वमान्य ग्रन्थ है — 'पालि-तिपिटक'। उन देशों में उनकी अपनी-अपनी लिपियों में समय-समय पर 'तिपिटक' के सुन्दर से सुन्दर संस्करण प्रकाशित होते रहे हैं। लन्दन की 'पालि टेक्स्ट सोसायटी' ने भी 'तिपिटक' के अधिवाश का प्रकाशन रोमन लिपि में किया है। किन्तु अभी तक भारतवर्ष की किसी लिपि में यह अमूल्य साहित्य उपलब्ध नहीं है।

१. महावंत, पृ० १।

२. महावंत, अध्याय १०-२३।

३. बौद्धधर्म के २५०० वर्ष, १९५६, पृ० ३५।

इस अभाव की पूर्ति के उद्देश्य से केन्द्रीय तथा त्रिहार सरकार के संयुक्त प्रयत्न से सम्पूर्ण 'पालि तिपिटक' को देवनागरी लिपि में सम्पादित तथा मुद्रित करने की योजना स्वीकृत की गई। प्रायः चार चार सौ पृष्ठों वाले चालीस खण्डों में यह प्रकाशन समाप्त होगा। इसे पूर्ण करने का भार नालंदा के 'देवनागरी तिपिटक प्रकाशन विभाग' को सौंपा गया है। इस प्रकाशन का मुख्य उद्देश्य रोमन, सिंहली, बर्मी तथा स्यामी लिपियों में मुद्रित ग्रन्थों के आधार पर एक प्रामाणिक देवनागरी संस्करण उपस्थित करना है।

'तिपिटक' के ग्रन्थों का विभाजन बिम्ब प्रकार है, यह निम्न तालिका से प्रबट होगा —

तिपिटक		
विनयपिटक	सुत्तपिटक	अभिधम्मपिटक
१ महावग्ग	१ दीघनिकाय	१ धम्मसङ्गणि
२ चुल्लवग्ग	२ मज्झिमनिकाय	२ विभङ्ग
३ पाराजिक	३ संयुत्तनिकाय	३ धातुवथा
४ पाचित्थिय	४ अङ्गुत्तरनिकाय	४ पुग्गलपञ्चाङ्गति
५ परिवार	५ खुद्दकनिकाय	५ कथावत्थु
	(१) खुद्दपाठ	६ यमक
	(२) धम्मपद	७. पट्टान
	(३) उदान	
	(४) इतिवृत्तक	
	(५) सुत्तनिपात	
	(६) विमानवत्थु	
	(७) पेतवत्थु	
	(८) वेरगाथा	
	(९) वेरीगाथा	
	(१०) जातक	
	(११) निद्देस	
	(१२) पटिमग्गिदामग्ग	
	(१३) अपदान	
	(१४) बुद्धवस	
	(१५) चरियापिटक	

२. प्रस्तुत ग्रन्थ

बौद्ध-साहित्य में जातक का स्थान महत्त्वपूर्ण है। इसमें भगवान् बुद्ध के पूर्वजन्मों की कथायें संगृहीत हैं, जिनमें यह दिखाया गया है कि बुद्धत्व का लाभ करने के उद्देश्य से बोधिसत्त्व किस तरह पूर्व जन्मों से दस पारमिताओं के अभ्यास में लगे रहे। किन्हीं विरोध अवस्थाओं के उत्पन्न होने पर बुद्ध अपने पूर्व जन्म की कथा कह कर दिखाया करते थे कि इसका सिलसिला पहले से चला आ रहा है—यह नई बात नहीं है। उदाहरणार्थ—देवदत्त के विद्वेषपूर्ण व्यवहार को देखकर बुद्ध ने कथा कही—

बहुत पहले किसी नगर में एक घूम घूम कर बर्तन बेचने और बदलने वाले व्यापारी ने एक गरीब परिवार के सोने के बर्तन को ठग कर लेने का प्रयत्न किया। एक दूसरे ईमानदार व्यापारी ने उस परिवार को बता दिया कि यह बर्तन बहुमूल्य है, और उसे उचित मूल्य देकर ले लिया। इसी बात को लेकर पहले व्यापारी ने दूसरे के प्रति वैर कर लिया।

यह कथा कह कर बुद्ध ने बताया कि उस जन्म में पहला व्यापारी देवदत्त था, और दूसरा व्यापारी मैं ही था। तब से बराबर जन्म-जन्मान्तरों में वह मेरे प्रति वैर बढ़ाता गया।

भगवान् के पूर्व जन्म की इस प्रकार की कथायें 'जातक' कही जाती हैं। आगे चलकर जातक कथाओं की सख्या में वृद्धि होना प्रारम्भ हो गया और यह क्रम तब तक चलता रहा जब तक कि यह उस विस्तार को न पहुँच गया जो हमें 'तिपिटक' में आज प्राप्त है। कथाओं के अन्त में निष्कर्ष-स्वरूप गाथा या गाथायें कही गई हैं। जिन कथाओं के अन्त में एक ही गाथा कही गई है उनका संग्रह 'एकक-निपात' में किया गया है। इस प्रकार निष्कर्ष-स्वरूप कही गई गाथाओं की सख्या के अनुसार 'द्वक-निपात', 'त्रिक-निपात' आदि जातक में कुल वाईस निपात हैं।

प्रस्तुत ग्रन्थ में उन गाथाओं भर का संग्रह है। सविस्तार कथा 'जातकट्टकथावण्णना' में प्राप्त होती है। मालूम होता है कि बौद्ध युग में ये कथायें इतनी प्रचलित थीं कि उनकी निष्कर्ष-गाथाओं का उल्लेख कर देना ही पर्याप्त होता था। उतने ही से कथा समझ ली जाती थी। इसी कारण, 'तिपिटक' में गाथाओं भर के संग्रह को 'जातक' के रूप में ग्रहण किया। किन्तु अब, जब कि वे कथायें लुप्त हो गई हैं, बिना 'जातकट्टकथावण्णना' के इस गाथा-संग्रह जातक का उपयोग कम है। हाँ, पालि-छन्द पर गवेषणापूर्ण अध्ययन करने वाले विद्यार्थी को इसमें बहुमूल्य सामग्रियाँ मिलेंगी।

हमारे देश के सांस्कृतिक इतिहास की बहुमूल्य सामग्रियों से पूर्ण 'जातकट्टकथावण्णना' के पाँच जिल्द, प्रायः दो हजार पृष्ठ, हमारे लिये इतने महत्व के हैं कि 'तिपिटक' की छपाई उनके बिना पूरी नहीं समझी जायेगी।

३. प्रस्तुत संस्करण

यह संस्करण निम्नाह्तित ग्रन्थों के पाठों के आधार पर तैयार किया गया है:—

बर्मी-संस्करण—छट्ट-संगायन प्रकाशन, १९५६

म्यामी-संस्करण—महामकुट राजविद्यालय प्रकाशन, १९२६

मिन्नी-संस्करण—श्री पियतिसु वेर द्वारा सम्पादित, १९५४

रोमन-संस्करण - (केवल गाथा भाग) श्री बी० फुमवोर्ग द्वारा सम्पादित, १८७७-१८८७
 स्थविरवाद परम्परा के चुने हुये प्रतिनिधियों के अन्तर्राष्ट्रीय सङ्घ के सौत्साह सम्मि-
 लित प्रयत्न से तैयार किये गये 'छट्टु-सगायन संस्करण' को हमने अपनी पहली पाण्डुलिपि तैयार
 करने के लिये आधार-स्वरूप ग्रहण किया है।

इस जिल्द में भी सम्पादन के वे ही विस्तृत निदान्त अपनाये गये हैं जो हमारी और
 जिल्दा में विद्यमान हैं।

×

×

×

×

इस ग्रन्थ की पाण्डुलिपि का योग्यता से तैयार करने और अवधि के भीतर छपाई पूर्ण
 कर देने का श्रेय हमारे विद्वान् सम्पादक श्री लक्ष्मीनारायण तिवारी, एम० ए० तथा उनकी
 मण्डला को है।

वाराणसी

२५ ८ ५९

भिक्षु जगदीश काश्यप

THE PĀLI ALPHABET IN DEVANĀGARĪ AND ROMAN CHARACTERS

VOWELS

अ a आ ā इ i ई ī उ u ऊ ū ए e ओ o

CONSONANTS WITH VOWEL "A"

क ka	ख kha	ग ga	घ gha	ङ ṅa
च ca	छ cha	ज ja	झ jha	ञ ṇa
ट ṭa	ठ ṭha	ड da	ढ dha	ण ṇa
त ta	थ tha	द da	ध dha	न na
प pa	फ pha	ब ba	भ bha	म ma
य ya	र ra	ल la	व va	स sa
		ह ha	ळ ḷa	अ am

VOWELS IN COMBINATION

क ka	का kā	कि ki	की kī	कु ku	कू kū	के ke	को ko
ख kha	खा khā	खि khi	खी khī	खु khu	खू khū	खे khe	खो kho

CONJUNCT-CONSONANTS

क्क kka	ञ्च ŋca	द्व dva	म्ब mba
क्ख kkha	ञ्छ ŋcha	ध्व dhya	म्भ mbha
क्य kya	ञ्ज ŋja	ध्व dhva	म्म mma
क्रि kri	ञ्झ, ञ्झ ŋjha	न्त nta	म्य mya
क्ल kla	ट्ट ṭṭa	न्त्व ntva	म्ह mha
क्व kva	ट्ठ ṭṭha	न्य nthā	य्य yya
क्य khya	ड्ड ḍḍa	न्द nda	य्ह yha
क्व khva	ड्ठ ḍṭṭha	न्द्र ndra	ल्ल lla
ग्ग gga	ण्ट ṇṭa	न्ध ndha	ल्य lya
ग्घ gggha	ण्ठ ṇṭha	न्न nna	ल्ह lha
ग्य gya	ण्ड ṇḍa	न्य nya	व्ह vha
ग्र gra	ण्ण ṇṇa	न्ह nha	स्त sta
ङ्क ṅka	ह्ण ṇha	प्प ppa	स्त्र stra
ङ्ख ṅkha	त्त tta	प्फ ppha	स्न sna
ङ्ग ṅga	त्थ ttha	प्य pya	स्य sya
ङ्घ ṅgha	त्व tva	प्ल pla	स्स ssa
च्च cca	त्य tyā	ब्व bba	स्म sma
च्छ ccha	त्र tra	ब्भ bbha	स्व sva
ज्ज jja	द्द dda	व्य bya	ह्य hma
ज्झ, ञ्झ jjha	द्ध ddha	ब्र bra	ह्व hva
ञ्ज ŋña	द्य dya	म्प mpa	ळ्ह lha
ञ्ह ŋha	द्र dra	म्फ mpha	

१ = ā;	२ = i;	३ = ī;	४ = u;	५ = ū;	६ = e;	७ = o
१	२	३	४, ५	६	७	८
1	2	3	4	5	6	7
						8
						9
						0

जातकपालि

(द्वितीयो भागो)

सूची

	पिटृङ्का		पिटृङ्का
१७. चत्तालीसनिपातो	३	२१. असीतिनिपातो	८९
५२१. तेसकुणजातकं	३	५३३. चूळहंसजातकं	८९
५२२. सरभङ्गजातकं	७	५३४. महाहंसजातकं	९६
५२३. अलम्बुसाजातकं	१४	५३५. सुधाभोजनजातकं	१०५
५२४. सङ्घपालजातकं	१८	५३६. कुणालजातकं	१२०
५२५. चूळसुतसोमजातकं	२६	५३७. महासुतसोमजातकं	१३८
तस्सुदानं	३४	तस्सुदानं	१५५
१८. पण्णासनिपातो	३५	२२. महानिपातो	
५२६. निळिनिकाजातकं	३५	५३८. मूगपक्खजातकं	१५६
५२७. उम्मादन्तीजातकं	४३	५३९. महाजनकजातकं	१६६
५२८. महाबोधिजातकं	५१	५४०. सुवण्णसामजातकं	१८२
तस्सुदानं	५७	५४१. निमिजातकं	१९२
१९. सट्ठिनिपातो	५८	५४२. उमङ्गजातकं	२१२
५२९. मोणकजातकं	५८	५४३. भूरिदत्तजातकं	२३०
५३०. संकिच्चजातकं	६४	५४४. चन्दकुमारजातकं	२५२
तस्सुदानं	७०	५४५. महानारदकस्सप-	
२०. सत्ततिनिपातो	७१	जातकं	२६८
५३१. गुणजानकं	७१	५४६. विधुरजातकं	२८७
५३२. मोणनन्दजातकं	७९	(१) दोहळण्ठं	२८७
तस्सुदानं	८८	(२) मणिकण्ठं	२९४
		(३) अक्खण्ठं	२९८
		(४) पण्णानाण्डा	३००

	पिठङ्का		पिठङ्का
(५) लक्ष्मणकण्ड	३०१	(४) वनपवेसन	३४५
(६) राजवसति	३०३	(५) जूजकपत्र	३४९
(७) अन्तरपेय्याल	३०७	(६) चूलवनवण्णना	३५५
(८) माधुनरधम्मकण्ड	३११	(७) महावनवण्णना	३५८
(९) कालागिरिकण्ड	३१४	(८) दारकपव्व	३६५
५४७ वेस्सन्तरजातक	३२६	(९) महीपव्व	३७४
(१) दमवरकया	३२६	(१०) सक्कपव्व	३८१
(२) हेमवन्त	३२७	(११) महाराजपव्व	३८४
(३) दानवण्ड	३३४	(१२) छलत्तियकम्म	३९०

सुत्तपिटके
खुदकनिकाये
जातकं
(दुत्तियो भागो)

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स

जातकपालि

(द्वितीयो भागो)

१७. चत्तालीसनिपातो

५२१. तेसकुणजातकं (१)

१. "वेस्सन्तरं तं पुच्छामि, सकुण भद्दमत्थु ते ।
रज्जं कारेतुकामेन, किं सु किच्चं कतं वरं" ॥ B. 1
२. "च्चिरस्सं वत मं तातो, कंसो वाराणसिग्गहो ।
पमत्तो अप्पमत्तं मं, पिता पुत्तं अचोदयि ॥
३. "पठमेनेव वितथं, कोधं हासं निवारये ।
ततो किच्चानि कारेय्य, तं वतं आहु खत्तिय ॥ 5
४. "यं त्वं तात तपोकम्मं, पुब्बे कतमसंसयं ।
रत्तो दुट्ठो च यं कयिरा, न तं कयिरा ततो पुनं ॥
५. "खत्तियस्स पमतस्स, रट्ठस्मिं रट्ठवड्डुन ।
सव्वे भोगा विनस्सन्ति, रज्जो तं वुच्चते अघं ॥ 10
६. "सिरी तात अलक्खी च, पुच्छिता एतदव्वुं ।
उट्ठानविरिये पोसे, रमाहं अनुसूयके ॥
७. "उसूयके दुहदये, पुरिसे कम्मदुस्सके ।
कालकण्णी महाराज, रमति चक्कमञ्जनी ॥ B. 2

१. तपेकम्मं—सी०, स्या०, रो० । २. पुनं—रो० । ३-३. मिरी च तात लक्खी—स्या०, रो० । ४. उट्ठाने०—स्या० । ५-५. रमामह अनुसूयके—स्या० ; रमाह अनुसूयके—रो० । ६. उस्सूयके—स्या०, रो० । ७. काळवण्णी—स्या० ।

८. "सो त्वं सव्वेसुं सुहृदयो, सव्वेसं रक्खितो भव ।
अलक्खिं नुदं महाराज, लक्ख्या भव निवेसनं ॥
९. "स लक्खीधितिसम्पन्नो, पुरिसो हि महग्गतो ।
अमित्तानं कासिपति, मूलं अग्गञ्च छिन्दति ॥
१०. "सक्को पि हि भूतपत्ति, उट्ठाने नप्पमज्जति ।
स कल्याणे धितिं कत्वा, उट्ठाने कुस्ते मनो ॥
११. "गन्धव्वा पितरो देवा, साजीवा होन्ति तादिनो ।
उट्ठाहतो अप्पमज्जतो, अनुतिट्ठन्ति देवता ॥
१२. "सो अप्पमत्तो अक्कुट्ठो, तात किञ्चानि कारये ।
वायमस्सु च किञ्चेसुं, नालसो विन्दते सुखं ॥
१३. "तत्थेव ते वत्तपदा, एसा वं अनुसासनी ।
अलं मित्ते सुखापेतुं, अमित्तानं दुखाय च ॥
१४. "सक्खिसिं त्वं कुण्डलिनं, मञ्जसि खत्तवन्धुनि" ।
रज्जं कारेतुकामेन, किं सु किञ्चं कत वरं ॥
१५. "द्वे व तात पदकानि, यत्थं सव्वं पत्तिट्ठितं ।
अलद्धस्म च यो लाभो, लद्धस्म चानुरक्खणा ॥
१६. "अमञ्चे तात जानाहि, धीरे अत्यस्स कोविदे ।
अनक्खा कितवे तात, असोण्डे अविनासके ॥
१७. "यो च तं तात खम्बेय्य, धनं यञ्चेव ते सिप्पा ।
सूतो व रथ सङ्गण्हे, सो ते किञ्चानि कारये ॥
१८. "सुमङ्गहितन्तजनो, सयं वित्तं अवेक्खिय ।
निधिञ्च इणदानञ्च, न करे परपत्तिया ॥
१९. "सय आयं वयं जञ्जा, सय जञ्जा कत्ताकतं ।
निग्गण्हे निग्गहारह, पग्गण्हे पग्गहारह ॥

१. सव्वेस-स्या०, रो० । २. नुद-स्या० । ३. लक्खी-रो० । ४. साजीवा-रो० । ५. उट्ठाहतो-स्या०, रो० । ६. अक्कुट्ठो-स्या०, अक्कुट्ठो-रो० । ७. कारये-रो० । ८. सक्खिसेसु-स्या० । ९-११. एसा व-रो० । १०-१०. मक्खी तुवं-सी०, रो०, रक्खि तुवं-स्या० । ११. मत्तिववपुनी-रो० । १२. वेसु-रो० । १३. चानुरक्खणा-स्या०, अनुरक्खणा-रो० । १४. वित्त-रो० । १५-१५. आयवय-रो० ।

२०. "सयं जानपदं अत्थं, अनुसास रथेसभ ।
मा ते अधम्मिका युत्ता, धनं रट्ठञ्च नासयुं ॥
२१. "मा च वेगेन किच्चानि, करोसि' कारयेसि वा ।
वेगसा हि कतं कम्मं, मन्दो पच्छानुतप्पति ॥
२२. "मा ते अधिसरे' मुञ्च, सुवाळ्हमधिकोधित' । 5
कोधसा हि बहु फीता', कुला अकुलतं गता ॥
२३. "मा तात इस्सरोम्ही ति, अनत्थाय पतारयि ।
इत्थीनं पुरिसानञ्च, मा ते आसि दुखुद्रयो ॥
२४. "अपेतलोमहंसस्स, रञ्जो कामानुसारिनो ।
सव्वे भोगा विनस्सन्ति, रञ्जो तं वुच्चते अघं ॥ 10
२५. "तत्थेव ते वत्तपदा, एसा' व' अनुसासनी ।
दक्खस्सुदानि पुञ्जकरो, असोण्डो अविनासको ।
सीलवास्सु' महाराज, दुस्सीलो विनिपातिको'" ॥
२६. "अपुच्छिम्ह' कोसियगोत्तं', कुण्डलिनं तथेव च ।
त्वं दानि वदेहि जम्बुक', बलानं बलमुत्तमं" ॥ 15
२७. "वलं पञ्चविधं लोके, पुरिसस्मिं महगते ।
तत्थ बाहुवलं" नाम, चरिमं वुच्चते बलं ॥
२८. "भोगवलञ्च दीघावु, दुतियं वुच्चते बलं ।
अमच्चवलञ्च दीघावु, ततियं वुच्चते बलं ॥
२९. "अभिजच्चवलं चेव, तं चतुत्थं असंसयं । 20
यानि चेतानि सव्वानि, अधिगण्हाति" पण्डितो ॥
३०. "तं बलानं बलं सेट्ठं, अग्गं पञ्जावलं बलं"^१ ।
पञ्जावलेनुपत्थद्धो, अत्थं विन्दति पण्डितो ॥
३१. "अपि चे लभति मन्दो, फीतं धरणिमुत्तमं ।
अकामस्स पसय्हं वा, अञ्जो तं पटिपज्जति ॥ 25

B. 4

१. कारेसि-सी०, स्या०, रो० । २. अक्सरे-रो० । ३. सुवाळ्हमधिकोपितं-सी०, स्या० । ४. पिता-रो० । ५-५. एसा च-रो० । ६. सीववस्सु-स्या०, रो० । ७. विनिपतको-रो० । ८-८. अपुच्छिम्हापि कोसिकं-रो० । ९-९. जम्बुक त्वं दानि वदेहि-स्या०, रो० । १०. बाहुवलं-रो० । ११. अधिगण्हाति-स्या० । १२. वरं-सी० ।

३२. "अभिजातोऽपि चे होति, रज्जं लब्धान खत्तियो ।
दुप्पञ्चो हि कासिपति, सञ्जेन पि न जीवति ॥
३३. "पञ्जा' व सुत' विनिच्छिनी,
पञ्जा कित्ति सिलोकवट्टनी' ।
पञ्जासहितो नरो इध,
अपि दुक्खे सुखानि विन्दति ॥
३४. "पञ्चञ्च खो असुत्सूसं, न कोचि अधिगच्छति ।
वहुत्सुतं अनागम्म, धम्मदुं अविनिम्भुजं ॥
३५. "यो च धम्मविभङ्गञ्चू', कालुद्रायो मतन्दितो' ।
अनुद्वहति कालेन, कम्मफलं तस्स इज्जति ॥
३६. "अनायतनसीलस्स', अनायतनसेविनो' ।
न निव्विन्दियकारिस्स, सम्मदत्थो विपच्चति ॥
३७. "अज्झत्तञ्च पयुतस्स, तथायतनसेविनो ।
अनिव्विन्दियकारिस्स, सम्मदत्थो विपच्चति ॥
३८. "योगप्पयोगसद्धान्तं, मम्मभतस्सानुरक्खणं ।
तानि त्वं तात सेवस्सु, मा अकम्माय रन्धयि ।
अकम्मुना' हि दुम्मेघो, नळागारं व सीदति" ॥
३९. "धम्मं चर महाराज, मातापितूमु' सत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सग्ग गमिस्ससि ॥
४०. "धम्मं चर महाराज, पुत्तदारेसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सग्गं गमिस्ससि ॥
४१. "धम्मं चर महाराज, मित्तामन्वेसु गत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सग्ग गमिस्ससि ॥
४२. "धम्मं चर महाराज, वाहनेसु वलेसु च ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सग्ग गमिस्ससि ॥

१-१ पञ्जागुत०-स्या०, रो० । २ मियेनवट्टनी-रो० । ३ अविनिम्भज-
स्या० । ४ धम्मविभागञ्चू-रो० । ५ अविनि-रो० । ६ ६ नानायतन०, नानायतन०-
रो० । ७ अकम्मुना-रो० । ८ मातापितृमु-रो० ।

४३. "धम्मं चर महाराज, गामेसु निगमेसु च ...पे०... ॥

४४. "धम्मं चर महाराज, रट्ठेसु^१ जनपदेसु च ...पे०... ॥

४५. "धम्मं चर महाराज, समणब्राह्मणेसु^२ च ...पे०... ॥

४६. "धम्मं चर महाराज, भिगपक्खीसु खत्तिय ।

इध धम्मं चरित्तवान, राज सग्गं गमिस्ससि ॥

5

४७. "धम्मं चर महाराज, धम्मो चिण्णो सुखावहो ।

इध धम्मं चरित्तवान, राज सग्गं गमिस्ससि ॥

४८. "धम्मं चर महाराज, सइन्दा^३ देवा सन्नहका ।

सुचिण्णेन दिवं पत्ता, मा धम्मं राज पामदो^४ ॥

४९. "तत्थेव^५ ते^६ वत्तपदा, एसा^७ व^८ अनुसासनी ।

10

सप्पञ्जसेवी^९ कल्याणी, समत्तं साम तं विदू^{१०} ति ॥

५२२. सरभङ्गजातकं (२)

५०. "अलङ्कता कुण्डलिनो सुवत्था,

वेळुरियमुत्तायस्खग्गबन्धा^१ ।

रथेसभा तिट्ठथ के नु तुम्हे,

कथं वो जानन्ति मनुस्सलोके^२ ॥

15

५१. "अहमट्ठको भीमरथो पनायं,

कालिङ्गराजा पन उग्गतोयं ।

सुसञ्जतानं^३ इसीनं^४ दस्सनाय,

इधागता पुच्छितायेम्ह पञ्हे^५ ॥

५२. "वेहायसं^६ तिट्ठसि^७ अन्तलिक्वे,

20

B. 6

पथद्धुनो पन्नरसे व चन्दो ।

पुच्छामि तं यक्ख महानुभाव^८,

कथं तं^९ जानन्ति मनुस्सलोके^{१०} ॥

१. रट्ठे—रो० । २. समणे०—स्या० । ३. इन्दा—स्या०; इन्दो—रो० । ४. पमादो—रो० ।
५-५. तत्थेयेते—रो० । ६-६. एसा च—रो० । ७. सप्पञ्जसेवी—रो० । ८. वेळुरियमुत्तायस्-
खग्गबन्धा—रो० । ९-९. सुगञ्जतानिनिमि—रो० । १०-१०. वेहायस तिट्ठसि—रो० । ११. महानु-
भाव—स्या० । १२. न—रो० ।

५३ "यमाहु देवेसु सुजम्पती ति,
मघवा ति त आहु मनुस्सलोके ।
स देवराजा इदमज्ज पत्तो,
सुसञ्जतान इसीन दस्सनाय" ॥

५४ "दूरे सुता नो इसयो समागता,
महिद्धिका इद्धिगुणूपपन्ना ।
वन्दामि ते अरिये पसन्नचित्तो,
ये जीवलोकेत्य मनुस्ससेट्ठा" ॥

५५ "गन्धो इसीन चिरदिक्खितान',
काया चुतो गच्छति मालुतेन ।
इतो पटिक्कम्म' सहस्मनेत्त,
गन्धो इसीन अमुचि देवराज" ॥

५६ "गन्धो इसीन चिरदिक्खितान,
काया चुतो गच्छतु मालुतेन ।
विचित्रपुप्फ सुरभि व माल,
गन्धञ्च एत पाटिक्कह्वाम भन्ते ।
न हेत्य देवा पटिक्कूलसञ्चिनो" ॥

५७ "पुरिन्ददो भूतपती यसस्सी,
देवानमिन्दो सक्को' मघवा सुजम्पति ।
स देवराजा असुरगणप्पमद्दो,
ओकाममाकह्वति पज्हु पुच्छितु ॥

५८ "को नेविमेस इध पण्डितान,
पज्हे पुट्ठो निपुणे व्याप्परिस्सति' ।
तिण्णञ्च रज्ज मनुजाधिपान,
देवानमिन्दम्म च वामवम्म" ॥

५९ "अय डमि' मग्गभट्ठो तपस्सी',
यतो जानो त्रितो मेथुनम्मा ।

१ चिरदिक्खितान-स्या०, रा० । २ पक्कम्म-रा० । ३ मी०, स्या०, रा० पोत्थवेसु
नचि । ४ व्याप्परिस्सति-रा० । ५ इमी-मी०, रा० । ६ वामम्मी-मी० ।

आचेरपुत्तो^१ सुविनीतरूपो,
सो नेसं^२ पञ्हानि वियाकरिस्सति” ॥

६०. “कोण्डञ्ज पञ्हानि वियाकरोहि,
याचन्ति तं इसयो साधुरुपा ।
कोण्डञ्ज एसो मनुजेसु धम्मो,
यं बुद्ध^३मागच्छति एस भारो” ॥

5

६१. “कतावकासा पुच्छन्तु भोन्तो,
यं किञ्चि पञ्हं मनसाभिपत्थितं ।
अहं हि तं तं वो वियाकरिस्सं,
जत्वा सयं लोकमिमं परञ्च” ॥

10

६२. “ततो च मघवा सक्को, अत्थदस्सी पुरिन्ददो ।
अपुच्छि पठमं पञ्हं, यञ्चासि अभिपत्थितं” ॥

६३. “किं सू वधित्वा न कदाचि सोचति,
किस्सप्पहानं^४ इसयो वण्णयन्ति ।
कस्सीध वुत्तं फरुसं खमेथ,
अक्खाहि मे कोण्डञ्ज एतमत्थं” ॥

15

६४. “कोधं वधित्वा न कदाचि सोचति,
मक्खप्पहानं^५ इसयो वण्णयन्ति ।
सव्वेसं वुत्तं फरुसं खमेथ,
एतं खन्ति उत्तममाहु सन्तो” ॥

20

६५. “सक्का^६ उभिन्नं^७ वचनं तित्तिक्खितुं,
सदिसस्स वा सेट्ठतरस्स^८ वा पि ।
कथं नु हीनस्स वचो खमेथ,
अक्खाहि मे कोण्डञ्ज एतमत्थं” ॥

६६. “भया हि सेट्ठस्स वचो खमेथ,
सारम्भहेतू पन सादिसस्स ।

25

B. 8

१. आचरियपुत्तो—रो० । २. तेसं—स्या० । ३. बुद्ध—स्या०; वद्ध—रो० । ४-५. सक्का हि द्वित्रं—रो० । ५. सेट्ठनरस्स—रो० ।

यो चीध हीनस्स वचो खमेथ,
एतं खन्ति उत्तममाहु सन्तो" ॥

६७. "कथं विजञ्जा चतुपत्थरूपं,
सेट्ठं सरिक्खं अथवा पि हीनं ।
विरूपरूपेण चरन्ति सन्तो,
तस्मा हि सब्वेसं वचो खमेथ" ॥

६८. "न हेतमत्थं महती पि सेना,
सराजिका युज्झमाना लभेथ ।
यं खन्तिमा सप्पुरिसो लभेथ,
खन्ती बलस्सूपसमन्ति वेरा" ॥

६९. "सुभासितं ते अनुमोदियान',
अञ्ज तं पुच्छामि तदिद्ध ब्रूहि ।
यथा अहुं दण्डकी नाळिकेरो',
अयज्जुनो कलावु चा पि राजा ।
तेसं गतिं ब्रूहि सुपापकम्मिनं,
कत्थूपपत्ता इसिन विहेठका" ॥

७०. "किसं हि वच्छं अवकिरिय' दण्डकी,
उच्छिन्नमूलो सजनो सरट्ठो ।
कुक्कुळनामे' निरयम्हि पच्चति,
तस्म फुलिङ्गानि पतन्ति काये ॥

७१. "यो सज्जते पव्वजिते अहेठयि',
धम्मं भणन्ते समणे अदूसके ।
तं नाळिकेरो' सुनखा परत्थ,
सद्गम्म खादन्ति विफन्दमानं ॥

७२. "अयज्जुनो निरये मत्तिसूले,
अवमिरो पतितो उदंपादो" ॥

१. चतुमट्ठरूप-स्या०, रो० । २. सब्वेस-स्या० । ३. अनुमोदियान-रो० । ४. अहु-गो०, म्या०, रो० । ५. नाळिकेरो-गो०, रो०; नाळिकेरो-स्या० । ६-६. कीस हि-स्या०, मिय हि-रो० । ७. अवकीय-स्या० । ८. कुक्कुळनामे-स्या०; कुक्कुळनामे-रो० । ९. फुलिङ्गानि-रो० । १०. अवज्जमि-रो० । ११. नाळिकेरो-स्या०; नाळिकेरो-रो० । १२. उदंपादो-स्या०, अदंपादो-रो० ।

अङ्गीरसं गोतमं हेठयित्वा,
खन्तिं तपस्सिं चिरब्रह्मचारिं ॥

७३. “यो खण्डसो पन्वजितं अच्छेदयि,
खन्तिं वदन्तं समणं अदूसकं ।
कलाबुवीचिं उपपज्ज पच्चति,
महापतापं^१ कटुकं भयानकं ॥

६

७४. “एतानि सुत्वा निरयानि पण्डितो,
अञ्जानि पापिटुतरानि चेत्थ ।
धम्मं चरे समणब्राह्मणेसु,
एवङ्करो सग्गमुपेति ठानं” ॥

१०

७५. “सुभासितं ते अनुमोदियान,
अञ्जं तं पुच्छामि तदिद्धं ब्रूहि ।
कथंविधं सीलवन्तं वदन्ति,
कथंविधं पञ्चवन्तं^२ वदन्ति ।
कथंविधं सप्पुरिसं वदन्ति,
कथंविधं नो सिरि नो जहाति” ॥

१५

७६. “कायेन वाचाय च योध^३ सञ्जतो,
मनसा च किञ्चि न करोति पापं ।
न अत्तहेतू अलिकं भणेति^४,
तथाविधं सीलवन्तं वदन्ति ॥

२०

७७. “गम्भीरपञ्चं मनसाभिचिन्तयं,
नाच्चाहितं कम्म करोति लुट्ठं ।
कालागतं^५ अत्यपदं न रिञ्चति,
तथाविधं पञ्चवन्तं वदन्ति ॥

७८. “यो वे कतञ्जू कतवेदि धीरो,
कल्याणमित्तो दब्धभत्ति च होति ।

२५

B. १०

दुस्सितस्स^१ सक्कच्च करोति किच्च,
तथाविधं सप्पुरिसं वदन्ति ॥

७९ “एतेहि सव्वेहि गुणहुपेतो,
सद्धो मुद्द सविभागी वदञ्जू ।
सङ्गाहकं सखिलं सण्हाच,
तथाविधं नो सिरि नो जहाति” ॥

८०. “सुभासितं ते अनुमोदियान,
अञ्जं त पुच्छामि तदिह ब्रूहि ।
सील सिरिञ्चा पि सतञ्च धम्म^२,
पञ्ज^३ च क सेट्ठतर वदन्ति” ॥

८१. “पञ्जा हि सेट्ठा कुसला वदन्ति,
नक्खत्तराजारिव तारकान ।
सील मीरी चा पि सतञ्च धम्मो^४,
अन्वायिका पञ्जवतो भवन्ति” ॥

८२ “सुभासित ते अनुमोदियान,
अञ्ज त पुच्छामि तदिह ब्रूहि ।
कथङ्करो किन्तिकरो किमाचर,
कि सेवमानो लभतीध पञ्ज ।
पञ्जाय दानिप्पटिप^५ वदेहि,
कथङ्करो पञ्जवा होति मच्चो” ॥

८३ “मेवेथ बुद्धे^६ निपुणे बहुस्सुते,
उग्गाहको च परिपुच्छको सिया ।
मुण्येय सक्कच्च सुभासितानि,
एवङ्करो पञ्जवा होति मच्चो ॥

८४ “म पञ्जवा कामगुणे अवेकवति,
अनिच्चतो दुक्खतो रोगतो च ।

१ दुस्सितस्स-स्या० । २ धम्मा-रो० । ३ पञ्जा-रो० । ४ धम्मा
रो० । ५ दानिप्पटिप-सी०, रो०, दानिप्पटिप-स्या० । ६ बुद्धे-स्या०, वदे-रो० ।

एवं विपस्सी पजहाति छन्दं,
दुक्खेसु कामेसु महब्भयेसु ॥

८५. “स वीतरागो पविनेय्य^१ दोसं,
मेत्तं^२ चित्तं^३ भावये^४ अप्पमाणं ।
सव्वेसु भूतेसु निधाय दण्डं,
अनिन्दितो ब्रह्ममुपेति ठानं” ॥

५

८६. “महत्थियं^५ आगमनं अहोसि,
तवमट्ठका^६ भीमरथस्स चा पि ।
कालिङ्गराजस्स च उग्गतस्स,
सव्वेस^७ वो कामरागो पहीनो” ॥

१०

८७. “एवमेतं परचित्तवेदि,
सव्वेस नो कामरागो पहीनो ।
करोहि ओकासमनुग्गहाय,
यथा गतिं ते अभिसम्भवेम” ॥

८८. “करोमि^८ ओकासमनुग्गहाय,
तथा हि वो कामरागो पहीनो ।
फराथ कायं विपुलाय पीतिया,
यथा गतिं मे अभिसम्भवेथ” ॥

१५

८९. “सव्वं करिस्साम तवानुसासनिं,
यं यं तुवं वक्खसि भूरिपज्ज ।
फराम कायं विपुलाय पीतिया,
यथा गतिं ते अभिसम्भवेम” ॥

२०

९०. “कतार्यं^९ वच्छस्स किसस्स पूजा,
गच्छन्तु भोन्तो इसयो साधुरूपा ।
ज्ञाने रता होथ^{१०} सदा समाहिता,
एसा रती पव्वजितस्स सेट्ठा” ॥

२५

१. पविनेय्य—स्या० । २-२. मेत्तचित्तं—स्या० । ३. भावेय्य—गी०, स्या० । ४. महिडियं—भी०, म्या०, रो० । ५. तवमट्ठक—गी०, स्या० । ६. गव्वेगं—रो० । ७. करोहि—रो० । ८. वज्जयं—गी०, रो० । ९. मोय—रो० ।

११. "सुत्वान गाथा परमत्यसंहिता,
सुभासिता इसिना पण्डितेन ।
ते वेदजाता अनुमोदमाना,
पक्कामु देवा देवपुरं यसस्सिनो ॥

१२. "गाथा इमा अत्यवती सुव्यञ्जना,
सुभासिता इसिना पण्डितेन ।
यो कोचिमा अट्टिकत्वा सुणेय्य,
लभेथ पुब्बापरियं विसेसं ।
लद्धान पुब्बापरियं विसेसं,
अदस्सनं मच्चुराजस्स गच्छे" ॥

१३. "सालिस्सरो सारिपुत्तो, मेण्डिस्सरो च कस्सपो ।
पव्वतो अनुरुद्धो च, कच्चायनो च देवलो" ॥

१४. "अनुसिस्सो च आनन्दो, किसवच्छो" च कोलितो ।
नारदो" उदायो थेरो", परिस्ता बुद्धपरिस्ता ।
सरभङ्गो लोकनाथो", एवं धारेथ जातकं" ति ॥

५२३. अलम्बुसाजातकं (३)

१५. "अथ ब्रवि ब्रह्मा इन्दो, वत्रभू जयतं पिता ।
देवकञ्जं पराभेत्वा, सुधम्मार्थं अलम्बुसं ॥

१६. "मिस्सो देवा तं याचन्ति, तावतिंसा सइन्दका ।
इसिप्पलोभने" गच्छ, इसिसिङ्गं अलम्बुसे ॥

१७. "पुरायं अम्हे अच्चेति", वत्तवा" ब्रह्मचरियवा ।
निव्वानाभिरतो बुद्धो, तस्स मग्गानि आवर" ॥

१८. "देवराज किमेव त्वं, ममेव तुवं सिक्खसि ।
इसिप्पलोभने गच्छ, सन्ति अञ्जा पि अच्छरा ॥

१. देविलो-स्या० । २. कीयवच्छो-स्या० । ३-३. नारदो पुण्णो मन्तानी-
सी० । ४. बोधिसत्तो-स्या०, रो० । ५. इसिपलोमिने-सी०, स्या०; इसिपलोमि-
रो० । ६. नाच्चेति-स्या० । ७. वत्तवा-सी०, स्या०, रो० । ८. बद्धो-स्या०, व-
त्तवा ।

९९. “मादिसियो पवरा चैव, असोके नन्दने वने ।
तासम्पि होतु परियायो, ता पि यन्तु पलोभना” ॥
१००. “अद्धा हि सच्चं भणसि, सन्ति अञ्जा पि अच्छरा ।
तादिसियो पवरा चैव, असोके नन्दने वने ॥
१०१. “न ता एवं पजानन्ति, पारिचरियं पुमं गता ।
यादिसं त्वं पजानासि, नारि सव्वङ्गसोभने ॥ 5
१०२. “त्वमेव गच्छ कल्याणि, इत्थीनं पवरा चसि ।
तवेव^१ वण्णरूपेन, सवसमानयिस्ससि” ॥
१०३. “न वाहं न गमिस्सामि, देवराजेन पेसिता ।
विभेमि^२ चेतं आसादुं, उग्गतेजो हि ब्राह्मणो ॥ 10
१०४. “अनेके निरयं पत्ता, इसिमासादिया जना ।
आपन्ना मोहसंसारं, तस्मा लोमानि हंसये” ॥
१०५. “इदं वत्तवान पक्कामि, अच्छरा कामवणिणी^३ ।
मिस्सा मिस्सितु^४ मिच्छन्ती, इसिसिङ्गं अलम्बुसा ॥
१०६. “सा च तं^५ वनमोगय्ह, इसिसिङ्गेन रक्खितं ।
विम्बजालकसञ्छन्नं, समन्ता अट्ठयोजनं ॥ 15
१०७. “पातो व पातरासम्हि, उदण्हसमयं^६ पति ।
अग्गिहं परिमज्जन्तं, इसिसिङ्गं उपागमि” ॥
१०८. “का नु विज्जुरिवाभासि, ओसवी विय तारका ।
विचित्तहत्थाभरणा,^७ आमुत्तमणिकुण्डला ॥ 20
१०९. “आदिच्चवण्णसङ्कासा, हेमचन्दनगन्धिनी^८ ।
सञ्जतूरु^९ महामाया, कुमारी चारुदस्सना ॥
११०. “विलग्गा^{१०} मृदुका सुद्धा, पादा ते सुप्पतिट्ठिता ।
गमना^{११} कामनीया^{१२} ते, हरन्तियेव मे मनो ॥

१. पलोभिना—स्या०, रो० । २. तमेव—रो० । ३. वसमानापयिस्ससि—स्या०;
वसमानामयिस्ससि—रो० । ४. विभेमि—रो० । ५. नामवणिणी—रो० । ६. मिस्सेतु—
गी०, स्या०, रो० । ७. न—रो० । ८. उदयसमयं—स्या० । ९. विचित्तवत्थाभरणा—गी०;
निचित्त हत्थाभरणा—रो० । १०. हेमचन्दनगन्धिनी—रो० । ११. सञ्जतूरु—स्या० । १२.
विगता—गी०, स्या०, रो० । १३-१३. गमना गमनीया—गी०, रो० ।

१११. "अनुपुञ्चा व' ते ऊरु, नागनाससमूपमा ।

विमट्टा तुय्हं सुस्सोणी, अक्खस्स फलकं यथा ॥

११२. "उप्पलस्सेव किञ्जक्खा, नाभि ते साधु सण्ठिता ।

पूरा कण्हञ्जनस्मेव, दूरतो पटिदिस्सति ॥

११३. "दुविधा जाता उरजा, अवण्टा साधु पच्चुदा ।

पयोधरा अपतिता, अङ्गुलावुसमा थना ॥

११४. "दीघा कम्बुतलाभासा, गोधा एण्य्यका यथा ।

पण्डरावरणा वग्गु, चतुत्थमनसन्निभा ॥

११५. "उद्वग्गा च अधग्गा च, दुमग्गपरिमज्जिता ।

दुविजा नेलसम्भूता, दन्ता तव सुदस्सना ॥

११६. "अपण्डरा लोहितन्ता, जिञ्जुकफलसन्निभा ।

आयता च विसाला च, नेत्ता तव सुदस्सना ॥

११७. "नातिदीघा सुसम्मट्टा, कनकव्या' समोचिता ।

उत्तमङ्गखा तुय्हं, केसा चन्दनगन्धिका ॥

११८. "यावता कसिगोरक्खा, वाणिजान' च या गति ।

इसीनञ्च परक्कन्तं, सञ्जतानं तपस्सिनं ॥

११९. "न ते संमसमं पस्से, अस्मिं पथवि'मण्डले ।

को वा त्वं कस्स वा पुत्तो, कथं जानेमु' तं मयं" ॥

१२०. "न पञ्चकालो भदन्ते, कस्मपेवं गते सति ।

एहि सम्म रमिस्साम, उभो अस्माकमस्समे ।

एहि तं उपगूहिस्सं, रतीनं कुसलो भव" ॥

१२१. "इदं वत्वान पक्काभि, अच्छरा कामवणिणी ।

मिस्सा मिस्मितुमिच्छन्ती, इसिसिङ्गं अलम्बुमा" ॥

१२२. "मो च वेगेन निक्खम्म, छेत्वा दन्धपरक्कमं ।

तमुत्तमामु वेणीसु, अज्झप्पत्तो' परामसि ।

१. च-स्या० । २. वणनीता-सी०, स्या०, रो० । ३. जिञ्जुक०-सी०, स्या०, रो० । ४. वनङ्गा-रो० । ५. वणिजान-रो० । ६. पुयुवि-रो० । ७. जानेनु-रो० । ८. उपगूहिस्म-स्या० । ९. अज्झापत्तो-रो० ।

१२३. "तमुदावत्तं^१ कल्याणी, पलिस्सज्जि^२ सुसोभना ।
चवितम्हि^३ ब्रह्मचरिया, यथा तं अथ तोसिता ॥
१२४. "मनसा अगमा^४ इन्दं, वसन्तं नन्दने वने ।
तस्सा सङ्कप्पमञ्जाय, मघवा देवकुञ्जरो ॥
१२५. "पल्लङ्कं पहिणी^५ खिप्पं, सोवण्णं सोपवाहनं ।
सउत्तरच्छदपञ्जासं,^६ सहस्सपटियत्थत्तं^७ ॥
१२६. "तमेनं तत्थ धारेसि, उरे कत्वान सोभना ।
यथा एकमुहुत्तं व, तीणि वस्सानि धारयि ॥
१२७. "विमदो तीहि वस्सेहि, पवुज्झित्वान^८ ब्राह्मणो ।
अहसासि हरितं^९ ख्वे, समन्ता अग्गियायनं ॥
१२८. "नवपत्तवनं फुल्लं, कोकिलग्गणघोसितं ।
समन्ता पविलोकेत्वा, रुदं अस्सूनि वत्तयि ॥
१२९. "न जुहे न जपे मन्ते, अग्गिहुत्तं पहापितं^{१०} ।
को नु मे पारिचरियाय, पुव्वे चित्तं पलोभयि ॥
१३०. "अरञ्जे मे विहरतो, यो मे तेजाहसम्भुतं^{११} ।
नानारत्तनपरिपूरं, नावं व गण्हि अण्णवे^{१२} ॥
१३१. "अहं ते पारिचरियाय, देवराजेन पेसिता ।
अवधिं^{१३} चित्तं चित्तेन, पमादो^{१४} त्वं न वुज्झसि^{१५} ॥
१३२. "इमानि किर मं तातो, कस्सपो अनुसासति^{१६} ।
कमलासदिसित्थियो,^{१७} तायो वुज्झेसि माणव ॥
१३३. "उरे गण्डायो वुज्झेसि, तायो वुज्झेसि माणव ।
इच्चानुसासि मं तातो, यथा मं अनुकम्पको ॥
१३४. "तस्साहं वचनं नाकं, पितु बुद्धस्स सासनं ।
अरञ्जे निम्मनुस्सम्हि, स्वज्ज^{१८} ज्ञायामि एकको ॥

१. तमुदावत्तं - रो० । २. पलिस्सज्जि सुसोभनी - स्या० । ३. चवितम्हा - स्या० । ४. अगमा - रो० । ५. पाहिणि - स्या० । ६. सउत्तरच्छदपञ्जामं - स्या० । ७. सहस्सपटियत्थत्तं - रो० । ८. पवुज्झित्वान - रो० । ९. हरी - रो० । १०. अहापितं - रो० । ११. सम्भतं - रो० । १२. ख्वे - स्या०; अवपी - रो० । १३. पमादा - स्या०, रो० । १४. अनुसासते - रो० । १५. वमगागारिगित्थियो - स्या०, रो० । १६. स्वाज्जज्ज - रो०, रो० ।

B 16

१३५. "सोहं तथा करिस्सामि, धिरत्थु जीवितेन मे ।
पुन वा तादिसो हेस्सं, मरणं मे भविस्सति" ॥
१३६. "तस्स तेजं विरियञ्च, धितिं अत्वा अवट्ठितं ।
सिरसा अगगही पादे, इसिसिङ्गं अलम्बुसा ॥
१३७. "मा मे कुञ्जं महावीर, मा मे कुञ्जं महाइसे ।
महा अत्थो मया चिण्णो, तिदसानं यसस्सिनं ।
तथा संकम्पितं आसि, सच्चं देवपुरं तदा" ॥
१३८. "तावत्तिसा च ये देवा, तिदसानञ्च वासवो ।
त्वञ्च भदे सुखी होहि, गच्छ कञ्जे यथासुखं" ॥
१३९. "तस्स पादे गहेत्वान, कत्वा च नं पदक्खिणं ।
अञ्जलिं पगहेत्वान, तम्हा ठाना अपक्कमि ॥
१४०. "यो च तस्सासि पल्लङ्को, सोवण्णो सोपवाहनो ।
सज्जतरच्छदपञ्जासो, सहस्सपटियत्थतो ।
तमेव पल्लङ्कमारुह, अगा देवान सन्तिके ॥
१४१. "तमोक्कमिव आयन्तिं, जलन्तिं विज्जुतं यथा ।
पतीतो सुमनो वित्तो, देविन्दो अददा वरं" ॥
१४२. "वरञ्चे मे अदो सक्क, सच्चभूतानमिस्सर ।
निसिप्पलोभिका गच्छे, एतं सक्क वरं वरे" ति ॥

५२४. सङ्ख्वापालजातकं (४)

१४३. "अरियावकासोसि पसन्ननेतो,
मञ्जे भवं पव्वजितो कुलम्हा ।
कयं नु वित्तानि पहाय भोगे,
पव्वजि निक्खम्म घरा सपञ्च" ॥
१४४. "मयं विमानं नरदेव दिस्वा,
महानुभावस्स महोरगस्स ।

B. 17

१-१. तेजञ्च वीरियञ्च-म०, तेजविरियञ्च-स्या० । २. धितिञ्च-रो०
मुबद्धि-मी० । ४. कुञ्ज-रो० । ५. मद्धुमि-स्या०; पक्कमित-रो० । ६. यो
आगि-स्या० । ७. सोवण-रो० । ८. जलन्ति-रो० । ९. सङ्ख्वा-
पाल-स्या० ।

दिस्वान पुञ्जान महाविपाकं,
सद्वायहं पव्वजितोम्हि राज” ॥

१४५. “न कामकामा न भया न दोसा,
वाचं मुसा पव्वजिता भणन्ति ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थं,
सुत्वान मे जायिहितिप्पसादो” ॥

5

१४६. “वाणिज्ज^१ रट्ठाधिप गच्छमानो,
पथे अद्दसासिम्हि भोजपुत्ते^२ ।
पवद्धकायं^३ उरगं महन्तं,
आदाय गच्छन्ते पमोदमाने” ॥

10

१४७. “सोहं समागम्म^४ जनिन्द तेहि,
पहट्टलोमो^५ अवचम्हि^६ भीतो ।
कुहिं अयं नीयति भीमकायो,
नागेन किं काहथ भोजपुत्ता ॥

१४८. “नागो अयं नीयति भोजनत्था,
पवद्धकायो उरगो महन्तो ।
सादुञ्च थूलञ्च मुदुञ्च मंसं,
न त्वं रसञ्जासि विदेहपुत्त ॥

15

१४९. “इतो मयं गत्वा सकं निकेतं^७,
आदाय सत्थानि विकोपयित्वा ।
मंसानि^८ भोक्खाम^९ पमोदमाना,
मयं हि वे^{१०} सत्तवो पन्नगानं ॥

20

१५०. “सचे अयं नीयति भोजनत्था,
पवद्धकायो उरगो महन्तो ।
ददामि वो बलिवद्दानि^{११} सोळस,
नागं इमं मुञ्चथ बन्धनस्मा ॥

25

१. वणिज्ज—रो० । २. मिलाचपुत्ते—सी०, रो० । ३. पवद्धकायं—स्या०; पवट्टकायं—रो० । ४. समागम्मो अवचस्मि—रो० । ५. भोजनत्थं—सी०, स्या०, रो० । ६. निकेतनं—रो० । ७. मयं—रो० । ८. भक्ताम—स्या० । ९. वो—स्या०, रो० । १०. बलिवद्दानि—स्या०; बलिवद्दानि—रो० ।

१५१. "अद्वा हि नो भक्खो अयं मनापो,
वहू च नो उरगा भुत्तपुब्बा ।
करोम ते तं वचनं अळार,
मित्तं च नो होहि विदेहपुत्त ॥

१५२. "तदस्सु ते वन्धना मोचयिंसु,
यं नत्थुतो पटिमोक्कस्स' पासे ।
मुत्तो च सो वन्धना नागराजा,
पक्कामि पाचीनमुखो मुहुत्तं ॥

१५३. "गन्त्वान पाचीनमुखो मुहुत्तं,
पुण्णेहि नेत्तेहि पलोकयी मं ।
तदस्सहं पिट्ठितो अन्वगच्छिं',
दसङ्गुलिं' अञ्जलिं पग्गहेत्वा ॥

१५४. "गच्छेव खो त्वं तरमानरूपो,
मा तं अमित्ता पुनरग्गहेसुं ।
दुक्खो हि लुट्ठेहि पुत्ता समागमो,
अदस्सनं भोजपुत्तान गच्छ ॥

१५५. "अगमासि सो रहदं विप्पसन्नं,
नीलोभासं रमणीयं सुत्तित्थं ।
समोत्ततं जम्बुहि वेतसाहि',
पावेक्खि नित्तिण्णभयो पत्तीतो ॥

१५६. "सो तं पविस्स न चिरस्स नागो,
दिव्वेन मे पातुरहुं' जनिन्द ।
उपट्ठही मं पितरं व पुत्तो,
हृदयज्झमं कण्णसुर्यं भणन्तो ॥

१५७. "त्वं मेसि माता च पिता' अळार,
अब्भन्तरो पाणददो सहायो ।
मकं च इट्ठिं पटिल्लभकोस्मि',
अळार पम्स मे निवेसनानि ।

१. पटिमोक्कस्स-स्या०, रो० । २. अन्वगच्छिं-रो० । ३. दसङ्गुली-स्या० ।
४. समोत्त-स्या० । ५. वेतसाहि-स्या० । ६. पातुरहुं-स्या०, रो० । ७. पिता च-रो० ।
८. पटिल्लभकोस्मि-रो० ।

पहूतभक्खं बहुअन्नपानं,
मसक्कसारं विय वासवस्स" ॥

१५८. "तं भूमिभागेहि उपेत रूपं,
असक्खरा चेव मुद्द सुभा च ।
नीचत्तिणा' अप्परजा च भूमि,
पासादिका यत्थ जहन्ति सोकं ॥

5

१५९. "अनावकुला वेळुरियूपनीला,
चतुद्दिसं अम्भवनं सुरम्मं ।
पक्का च पेसी च फला सुफुल्ला,
निच्चोतुका धारयन्तो' फलानि ॥

10

१६०. "तेसं वनानं नरदेव भज्जे,
निवेसनं भस्सरसन्निकासं ।
रजतगगळं सोवणमयं उळारं,
ओभासती विज्जुरिवन्तलिकखे ॥

१६१. "मणीमया सोणमया' उळारा,
अनेकचित्ता सततं' सुनिम्मिता ।
परिपूरा कञ्जाहि अलङ्कताभि',
सुवणकायूरधराहि राज ॥

15

१६२. "सो सङ्खपालो तरमानरूपो,
पासादमारुह्ण अनोमवण्णो ।
सहस्सथम्भं अतुलानुभावं,
यत्थस्स भरिया महेसी अहोसि ॥

20

१६३. "एका च नारी तरमानरूपा,
आदाय वेळुरियमयं महग्घं ।
सुभं मणिं जातिमन्तूपपन्नं,
अचोदिता आसनमग्घिभासि ॥

B. 20

25

१. नीचात्तिणा - स्या०, रो० । २. धारयन्ति - स्या० । ३. सोवणमया - सी०, स्या०,
रो० । ४. ससतं - स्या० । ५. अलङ्कताहि - स्या०, रो० ।

१६४ “ततो म उरगो हृत्ये गहेत्वा,
निसीदयी पामुसआसनस्मि^१ ।
इदमासन अत्र भव निसीदतु,
भव हि मे अञ्जतरो गरुन ॥

६ १६५ “अञ्जा च नारी तरमानरूपा,
आदाय वारि उपसङ्घमित्वा ।
पादानि पक्खालयी मे जनिन्द,
भरिया व^२ भत्तू पतिनो पियस्स ॥

१० १६६ “अपरा च नारी तरमानरूपा,
पग्गह्ण सौवण्णमयाय^३ पातिया ।
अनेकसूप विविध वियञ्जन,
उपनामयी भत्तमनुञ्जरूप ॥

१५ १६७ “तुरियेहि म भारत भुत्तवन्त,
उपट्ठहु भत्तु मनो विदित्वा ।
ततुत्तरि म निपती महन्त,
दिव्वेहि कामेहि अनप्पकोहि ॥

२० १६८ “भरिया ममेता तिसता अळार,
सव्वत्तमज्झा पदुमुत्तराभा ।
अळार एतास्सु^४ ते कामकारा,^५
ददामि ते ता परिचारयस्सु ॥

१६९ “सवच्छर दिव्वरसानुभुत्वा,
तदास्सुह^६ उत्तरिमज्झभासि^७ ।
नागस्सिद विन्ति वयञ्च लद्ध,
वयज्जगमासि विमानसेट्ठ” ॥

० २१ २५ १७० “अविच्च लद्ध परिणामज ते,
मयद्धत उदाहु देवेहि दित्र ।

१ पमुस आसनस्मि-रो० । २ प-रा० । ३ सावण्णमया-रा० । ४ एतामु-
स्या०, रा० । ५ कामकारा-रा० । ६ तदस्मह-रा० । ७ उत्तरिपच्चभासि-सी०, स्या०,
उत्तरि पच्चभासि-रा० ।

पुच्छामि तं^१ नागराजेतमत्थं,
कथज्झगमासि विमानसेट्ठं^२ ॥

१७१. “नाधिच्च लद्धं न परिणामजं मे,
न सयङ्कतं ना^३ पि^३ देवेहि दिन्नं ।
सकेहि कम्मेहि अपापकेहि,
पुञ्जेहि मे लद्धमिदं विमानं” ॥

६

१७२. “किं ते वतं किं पन ब्रह्मचरियं,
किस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
अक्खाहि मे नागराजेतमत्थं,
कथं नु ते लद्धमिदं विमानं” ॥

१०

१७३. “राजा अहोसिं मगधानमिस्सरो,
दुय्योधनो नाम महानुभावो ।
सो इत्तरं जीवितं संविदित्वा,
असस्सतं विपरिणामधम्मं ॥

१७४. “अन्नञ्च पानञ्च पसन्नचित्तो,
सक्कच्च दानं विपुलं अदासि^३ ।
ओपानभूतं मे घरं तदासि,
सन्तप्पिता समणब्राह्मणा च ॥

१५

१७५. “मालञ्च* गन्धञ्च विलेपनञ्च,
पदीपियं^४ यानमुपस्सयञ्च ।
अच्छादनं सेय्यमथन्नपानं,
सक्कच्च दानानि अदम्ह तत्थ* ॥

२०

१७६. “तं मे वतं तं पन ब्रह्मचरियं,
तस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
तेनेव मे लद्धमिदं विमानं,
पहूतभक्खं बहुअन्नपानं” ॥

B. 22

२५

१. ते-रो० । २-२. नपि-रो० । ३. अदासि-रो० । *-*. अय गाया रो० पोत्यके
नत्थि । ४. पदीपयं-स्या० ।

“नच्चेहि गीतेहि चुपेतस्सुपं,
चिरद्वितिकं न च सस्सतायं ॥

१७७. “अप्पानुभावा तं महानुभावं,
तेजस्सिनं हन्ति अतेजवन्तो ।
किमेव दाठाबुध किं पटिच्च,
हत्थत्तमागच्छि वनिच्चकानं” ॥

१७८. “भयं नु ते अन्वगतं महन्तं,
तेजो नु ते नान्वगं दन्तमूलं ।
किमेव दाठाबुध किं पटिच्च,
किलेसमापज्जि वनिच्चकानं” ॥

१७९. “न मे भयं अन्वगतं महन्तं,
तेजो न सक्का मम तेहि” हन्तुं ।
सत्तञ्च धम्मानि सुकित्तितानि,
समुद्दवेला व दुरच्चयानि ॥

१८०. “चातुद्दसिं पञ्चदसिं अळार,
उपोसयं निच्चमुपावसामि ।
अथागमं सोळस भोजपुत्ता,
रज्जुं गहेत्वान दब्धञ्च पासं ॥

१८१. “भेत्वान नासं अतिकस्स रज्जुं,
नयिंसु मं सम्परिगह्हे लुट्ठा ।
एतादिसं दुक्खमहं तितिक्खं,
उपोसयं अप्पटिकोपयन्तो” ॥

१८२. “एकायने तं पये अद्दसंसु,
बलेन वण्णेन चुपेतस्सुपं ।
सिरिया पञ्चाय च भावितोसि,
किं पत्थयं नाग तपो करोसि ॥

१. उपेतस्सुपं-रो० । २. हत्थत्थ-मी०, स्या०; हत्थत्थमागच्छि-रो० ।
वनिच्चकानं-मी० । ४. नान्वगल-स्या० । ५. तेमि-स्या० । ६. सम्पटिगह्हे-रो० ।
७. तितिकिं-रो० । ८. अद्दसि-रो० । ९. मिरिया च-रो० । १०-१०. किमेत्या
सी०, स्या०, रो० ।

१८३. “न पुत्तहेतू न धनस्स हेतु,
न आयुनो चा पि अळार हेतु ।
मनुस्सयोनिं अभिपत्थयानो,
तस्मा परक्कम्म तपो^१ करोमि” ॥

१८४. “त्वं लोहितक्खो विहतन्तरंसो,
अलङ्कृतो कप्पितकेसमस्सु ।
सुरोसितो लोहितचन्दनेन,
गन्धव्वराजा व दिसा पभाससि ॥

१८५. “देविद्विपत्तोसि महानुभावो,
सव्वेहि कामेहि समङ्गिभूतो ।
पुच्छामि तं नागराजेतमत्थं,
सेय्यो इतो केन मनुस्सलोको” ॥

१८६. “अळार नाञ्जत्र मनुस्सलोका,
सुद्धी व^२ संविज्जति संयमो वा ।
अहञ्च लद्धान मनुस्सयोनिं,
काहामि जातिमरणस्स अन्तं” ॥

१८७. “संवच्छरो मे वसतो^३ तवन्तिके,
अग्नेन पानेन उपट्ठितोस्मि ।
आमन्तयित्वान पलेमि नाग,
चिरप्पवृद्धोस्मि अहं जनिन्द” ॥

१८८. “पुत्ता च दारा^४ अनुजीविनो च,
निच्चानुसिट्ठा उपतिट्ठते तं ।
कच्चिन्नु^५ तं^६ नाभिसपित्थ^७ कोचि,
पियं हि मे दस्सनं तुय्हं^८ अळार” ॥

१८९. “यया^९ पि मातू च पितू^{१०} अगारे,
पुत्तो पियो पटिविहितो वसेय्य^{११} ।

१. तपो-रो० । २. व-रो० । ३. युगितो-रो० । ४. दाग च-रो० । ५-९. वज्जि
मु ने-स्या०; वज्जिमु ते-रो० । ६. नाभिसमित्थ-स्या०, रो० । ७. तुय्ह-स्या०, रो० ।
८. यया पि मातु च पितु-स्या०; यया च माता च पिता च-रो० । ९. वसेय्यो-रो० ।

ततो पि मय्हं इधमेव सेय्यो,
चित्तं हि ते नाग भयो' पसन्नं" ॥

१९०. "मणी' मम' विज्जति लोहितङ्को,
धनाहरो' मणिरत्तनं उळारं।
आदाय त्वं गच्छ सकं निकेतं,
लद्धा धनं तं मणिमोस्सजस्सु" ॥

१९१. "दिट्ठा मया मानुसका पि कामा,
असस्सता विपरिणामधम्मा।
आदीनवं कामगुणेसु दिस्वा,
सद्दायहं पच्चजितोमिह राज ॥

१९२. "दुमप्फलानी' व' पतन्ति माणवा,
दहरा च बुद्धा' च सरीरभेदा।
एतम्पि दिस्वा पच्चजितोमिह राज,
अपण्णकं सामञ्जमेव सेय्यो" ॥

१९३. "अद्धा हवे सेवितव्या सपञ्जा,
बहुस्सुता ये बहुठानचिन्तिनो।
नागञ्च सुत्वान तवञ्चळारं,
काहामि" पुञ्जानि अनप्पकानि" ॥

१९४. "अद्धा हवे मेवितव्या सपञ्जा,
बहुस्सुता ये बहुठानचिन्तिनो।
नागञ्च सुत्वान ममञ्च राज,
करोहि पुञ्जानि अनप्पकानी" ति ॥

५२५. चूळसुतसोमजातकं" (५)

१९५. "आमन्तयामि निगमं, मित्तामच्चे परिस्सजे"।
गिरस्मिं पलितं" जातं, पच्चज्जं दानि रोचहं" ॥

१. मयि-स्या०। २. मणि-स्या०। ३. मम-रो०। ४. धनाहरो-रो०। ५. त-रो०। ६. मणिमग्गसमु-रो०। ७-३. दुमप्फलानेव-स्या०, रो०। ८. बुद्धा-स्या०। ९. मय्यञ्च-स्या०। १०. करोमि-रो०। ११. चूळसुतागोमयाण-स्या०, रो०। १२. परिणामध-स्या०; परिणमे-रो०। १३. पञ्ज-रो०।

१९६. “अभुम्मे कथं नु भणसि,
सल्लं मे देव उरसि कप्पेसि^१ ।
सत्तसता ते भरिया,
कथं नु ते ता भविस्सन्ति” ॥
१९७. “पञ्जायिहिन्ति एता,
दहरा अञ्जम्पि ता गमिस्सन्ति ।
सग्गं^२ चस्स^३ पत्थयानो,
तेन अहं पव्वजिस्सामि” ॥
१९८. “दुल्लद्धं मे आसि सुतसोम,
यस्स ते होमहं^४ माता ।
यं मे विलपन्तिया,
अनपेक्खो पव्वजसि देव ॥
१९९. “दुल्लद्धं मे आसि सुतसोम,
यं तं अहं विजायिस्सं ।
यं मे विलपन्तिया,
अनपेक्खो पव्वजसि देव” ॥
२००. “को नामेसो धम्मो,
सुतसोम का च^५ नाम पव्वज्जा ।
यं नो अम्हे जिण्णे^६,
अनपेक्खो पव्वजसि देव ॥
२०१. “पुत्ता पि तुय्हं वहवो, दहरा अप्पत्तयोव्वना ।
मञ्जू ते^७ पि^८ तं अपस्सन्ता, मञ्जे दुक्खं निगच्छन्ति” ॥
२०२. “पुत्तेहि च मे एतेहि,
दहरेहि अप्पत्तयोव्वनेहि ।
मञ्जूहि सव्वेहि पि तुम्हेहि,
चिरम्पि ठत्वा^९ विनासभावो” ॥

१. कप्पेसि—रो० । २-२ गग्गप्प—स्या०, रो० । ३. अहं—रो० । ४. रो० पोव्वते
नन्दि । ५. शिण्णे पहार—स्या० । ६-६. ते—गी०, रो० । ७. कत्वा—रो० । ८. विनाभावो—
गी०, स्या०, रो० ।

२०३. "छिन्नं नु तुम्हं हृदयं,
अदु' ते' करुणा च नत्थि अम्हेसु ।
यं' नो विकन्दन्तियो',
अनपेक्खो पव्वजसि देव" ॥

२०४. "न च मय्हं छिन्नं हृदयं,
अत्थि करुणा पि मय्हं तुम्हेसु ।
सग्गञ्च पत्थयानो',
तेन अहं पव्वजिस्सामि" ॥

२०५. "दुल्लद्धं मे आसि,
सुतसोम यस्स ते अहं भरिया ।
यं मे विलपन्तिया,
अनपेक्खो पव्वजसि देव ॥

२०६. "दुल्लद्धं मे आसि,
सुतसोम यस्स ते अहं भरिया ।
यं' मे कुच्छिपटिसन्धिं',
अनपेक्खो पव्वजसि देव ॥

२०७. "परिपक्को मे गव्भो,
कुच्छिगतो षाच नं विजाप्तामि ।
माहं एका विघवा,
पच्छा दुक्खानि अट्ठक्खि" ॥

२०८. "परिपक्को ते गव्भो,
कुच्छिगतो इद्ध त्वं विजायस्सु ।
पुत्तं अनोभवण्णं,
तं हित्वा पव्वजिस्सामि" ॥

२०९. "मा त्वं चन्दे रुदि,
मा सोचि वनतिमिरमत्तक्खि ।

१-१. आदु-सी०, रो०, आदु-स्या० । २-२ य नो विस्रन्दन्तियो-सी०; य न
पि वन्दन्तियो-रो० । ३ पत्थयमानो-स्या० । ४-८. य म कुच्छिमत्ति सन्ति-रो०
५ त्व-सी०, न-रो० ।

आरोह वरपासादं,
अनपेक्खो अहं गमिस्सामि” ॥

२१०. “को तं अम्म कोपेसि,
किं रोदसि पेक्खसि च मं वाळ्हं ।
कं अवज्झं घातेमि^१,
आतीनं उदिक्खमानानं” ॥

B. 2

5

२११. “न हि सो सक्का हन्तुं,
विजितावी^२ यो मं तात कोपेसि ।
पिता ते मं तात अवच,
अनपेक्खो अहं गमिस्सामि” ॥

10

२१२. “योहं पुब्बे निय्यामि^३,
उय्यानं मत्तकुञ्जरे च योधेमि ।
सुतसोमे^४ पव्वजिते,
कथं नु दानि करिस्सामि” ॥

15

२१३. “मातुच्च^५ मे रुदन्त्या^६,
जेट्ठस्स च भातुनो अकामस्स ।
हत्थे पि ते^७ गहेस्सं,
न हि गच्छसि^८ नो अकामान” ॥

20

२१४. “उट्ठेहि त्वं घाति,
इमं कुमारं रमेहि अञ्जत्थ ।
मा मे परिपन्थमकासि^९,
सग्गं मम पत्थयानस्स” ॥

२१५. “यं नूनिमं ददेय्यं” पभङ्करं,
को नु मे इमिनात्थो^{१०} ।
सुतसोमे पव्वजिते,
किं नु मेनं करिस्सामि” ॥

25

१. ष पासाद-रो० । २-२. पापेमि ष अवज्झ-रो० । ३. जीयितावी-रो० ।
४. रप्ता यामि-स्या० । ५. गुणमोग-स्या० । ६. मातु ष-गी०, ग्या० । ७. रदय्या-रो० ।
८. मे-स्या० । ९. गच्छिमि-रो० । १०. गच्छिमापगता-गी०, गी० । ११. जेट्ठ-रो० ।
१२. गच्छो-रो० ।

२१६. "कोसो च तुय्ं विपुलो,
कोट्टागारञ्च तुय्ं परिपूरं ।
पथवी च तुय्ं विजिता,
रमस्सु मा पव्वजि' देव" ॥

२१७ "कोसो च' मय्ं विपुलो,
कोट्टागारञ्च मय्ं परिपूरं ।
पथवी च मय्ं विजिता,
तं हित्वा पव्वजिस्सामि" ॥

२१८ "मय्हम्पि धनं पहूतं,
सह्वातु' नो पि देव सक्कोमि ।
त' ते ददामि सव्वम्पि',
रमस्सु मा पव्वजि देव" ॥

२१९ "जानामि' धन पहूतं,
कुलवद्धन' पूजितो तथा चस्मि ।
सग्गञ्च पत्थयानो,
तेन अह पव्वजिस्सामि" ॥

२२० "उक्कण्ठितोस्मि वाळ्हं,
अरति मं सोमदत्त आविसति ।
वहुका पि' मे' अन्तराया,
अज्जेवाहं पव्वजिस्सामि" ॥

२२१ "इद च तुय्ं रुचितं,
सुतसोम अज्जेव दानि त्व पव्वज ।
अहं पि पव्वजिस्सामि,
न उस्सहे तथा विना अह ठातु" ॥

२२२ "न हि सक्का पव्वजितु,
नगरे न हि पच्चति जनपदे च'" ।

१ पव्वजम्पु-मी०, पव्वज-रो० । २ रो० पोत्थये नत्थि । ३ सट्ठस्य
मी० । ४ त देव-मी० । ५ सव्व-रो० । ६ जानामि ते-मी०, स्या० । ७ कु-
-म्पा० । ८ बहुवाहि-सी०, स्या० । ९ रो० पोत्थये नत्थि । १० व-रो० ।

“सुतसोमे पव्वजिते,
कयं नु दानि करिस्साम” ॥

२२३. “उपनीयतिदं^१ मञ्जे,
परित्तं उदकं व चङ्कवारमिह^२ ।
एवं सुपरित्तके जीविते,
न^३ च पमज्जितुं^४ कालो ॥

5

२२४. “उपनीयतिदं मञ्जे,
परित्तं उदकं व चङ्कवारमिह ।
एवं सुपरित्तके जीविते,
अन्धवाला^५ पमज्जन्ति ॥

10

२२५. “ते वड्ढयन्ति निरयं,
तिरच्छानयोनिञ्च पेत्तिविसयं^६ च^७ ।
तण्हाय^८ वन्धनवद्धा^९,
वड्ढेन्ति असुरकायं” ॥

२२६. “ऊहञ्जते रजगं,
अविदूरे पुव्वकमिह^{१०} च^{११} पासादे ।
मञ्जे नो केसा छिन्ना,
यसस्सिनो धम्मराजस्स” ॥

15

B. 29

२२७. “अयमस्स पासादो,
सोवण्णपुप्फमाल्यवीतिकिण्णो^{१२} ।
यहिमनुविचरि^{१३} राजा,
परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥

20

२२८. “अयमस्स पासादो,
सोवण्णपुप्फमाल्यवीतिकिण्णो ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो वातिसह्णेन ॥

25

१. उपनीयतिदं—स्या० । २. पङ्कवारमिह—स्या० । ३-३. नपमज्जितु—रो० ।
४. अपणा—गी०, स्या०, रो० । ५-५. पित्तिविमपञ्चन—स्या० । ६-६. तण्हायग्नयवन्ना—
स्या० । ७. वन्धनवद्धा—रो० । ८. पुप्फमिह—गी०, स्या०, रो० । ९. रो० पालके
असि । १०. वुड्ढेन्ति वुड्ढमाल्यवीतिकिण्णो—रो० । ११. मग्नि—रो० ।

२२९. "इदमस्स कूटागारं,
सोवण्णपुप्फमाल्यवीतिकिण्णं ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥

६ २३०. "इदमस्स कूटागारं,
सोवण्णपुप्फमाल्यवीतिकिण्णं ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो जातिसङ्घेन ॥

१० २३१. "अयमस्स असोकवनिका,
सुपुप्फिता सव्वकालिका रम्मा ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥

१५ २३२. "अयमस्स असोकवनिका,
सुपुप्फिता सव्वकालिका रम्मा ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो जातिसङ्घेन ॥

२० २३३. "इदमस्स उय्यानं,
सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥

२३४. "इदमस्स उय्यान,
सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो जातिसङ्घेन ॥

२५ २३५. "इदमस्स कणिकारवन,
सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥

२३६. "इदमस्स कणिकारवनं,
सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो आतिसङ्खेन ॥

२३७. "इदमस्स पाटलिवनं",
सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥

5

२३८. "इदमस्स पाटलिवनं,
सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो आतिसङ्खेन ॥

10

२३९. "इदमस्स अम्बवनं,
सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥

B.

15

२४०. "इदमस्स अम्बवनं,
सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो आतिसङ्खेन ॥

20

२४१. "अयमस्स पोक्खरणी,
सञ्छन्ना अण्डजेहि वीतिकिण्णा ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो इत्थागारेहि ॥

२४२. "अयमस्स पोक्खरणी,
सञ्छन्ना अण्डजेहि वीतिकिण्णा ।
यहिमनुविचरि राजा,
परिकिण्णो आतिसङ्खेन" ॥

25

२४३ "राजा' वो रजो' पव्वजितो,
सुतसोमो रज्जं इमं पहत्त्वान' ।
कासायवत्थवसनो,
नागो व' एक्को' चरति" ॥

२४४ "मास्सु पुव्वे रतिकीळितानि,
हसितानि च' अनुस्सरित्थ' ।
मा वो कामा हनिसु,
रम्मं' हि' सुदस्सन' नगर ॥

२४५ "मेत्तचित्तञ्च' भावेथ,
अप्पमाण दिवा च रत्तो च ।
अगच्छित्थ' देवपुरं,
आवास पुञ्जकम्मिनं'" ति ॥

चत्तालीसनिपात निवृत्तं ।

तत्सुद्धानं

सुवपण्डितजम्बुककुण्डलिनो,
वरकञ्जमलम्बुसजातक च ।
पवरुत्तमसङ्घसिरीव्हयको,
सुतसोमजरिन्धमराजवरो" ॥

— ० —

१-१ राजा सो-सी०, स्या०, रो० । २ पहत्त्वान-स्या० । ३ एक्को व-सी० ।
४ स्या०, रो० पोत्थवेमु नत्थि । ५ अनुस्सरित्थो-रो० । ६-६ मुरम्मञ्जिह-स्या० ।
७ सुदस्सन नाम-सी० । ८ मेत्तञ्च चित्तञ्च-रो० । ९ अगच्छित्थ-स्या०; अय-
गच्छित्थ-रो० । १० पुञ्जकम्मनन्ति-रो० । ११. सुतसोमजरिन्धमराजवरो-स्या० ।

१८. पण्णासनिपातो

५२६. निळिनिकाजातकं (१)

१. "उद्दुहते^१ जनपदो, रटुञ्चा पि विनस्सति ।
एहि निळिनिके^२ गच्छ, तं मे ब्राह्मणमानय" ॥
२. "नाहं दुक्खक्खमा राज, नाहं अद्धानकोविदा ।
कथं अहं गमिस्सामि, वनं कुञ्जरसेवितं" ॥
३. "फीतं जनपदं गन्त्वा, हत्थिना च रथेन च ।
दारुसङ्घाटयानेन, एवं गच्छ निळिनिके ॥
४. "हत्थिअस्सरथे^३ पत्ती, गच्छेवादाय खत्तिये ।
तवेव वण्णरूपेन, वसं तमानयिस्ससि" ॥
५. "कदलीधजपञ्जाणो, आभुजीपरिवारितो^४ ।
एसो पदिस्सति रम्मो, इसिसिङ्गस्स अस्समो ॥
६. "एसो अग्गिस्स सङ्घातो, एसो धूमो पदिस्सति ।
मज्जे नो अग्गिं हापेति, इसिसिङ्गो महिद्धिको" ॥
७. "तञ्च दिस्वान आयन्तिं, आमुत्तमणिकुण्डलं ।
इसिसिङ्गो पाविसि भीतो, अस्समं पण्णछादनं ॥
८. "अस्समस्स च सा द्वारे, गेण्डुकेनस्स^५ कीळति ।
विदंसयन्ती अङ्गानि, गुय्हं पकासितानि च ॥
९. "तञ्च दिस्वान कीळन्तिं, पण्णसालगतो^६ जटी ।
अस्समा निक्खमित्वान, इदं वचनमब्रवि ॥
१०. "अम्भो को नाम सो रुक्खो, यस्स तेवंगतं फलं ।
दूरे पि खित्तं पच्चेति, न तं ओहाय गच्छति" ॥

B. 31

5

10

15

20

१. उद्दुहते—सी०, रो० । २. निळिनिके—सी०, स्या०, रो० । ३. अत्थि अस्सरथा—
रो० । ४. आभुजीपरिवारणो—रो० । ५. गेण्डुकेनस्म—सी०, रो० । ६. पण्णसाल गतो—रो० ।

११. "अस्समस्स मम' ब्रह्मे, समीपे गन्धमादने ।
वह्वो' तादिसा ख्वत्ता, यस्स तेवंगतं फलं ।
दूरे पि खित्तं पच्चेति, न मं ओहाय गच्छति" ।

१२. "एतू' भवं अस्समि मं अदेतु,
पज्जञ्च भक्खञ्च पटिच्छ दम्मि ।
इदमासनं अत्र भवं निसीदतु,
इतो भवं मूलफलानि भुञ्जतु" ॥

१३. "कि ते इदं ऊह्ममन्तरस्मिं,
सुपिच्छित कण्हुरिवप्पकासति ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्यं,
कीसे नु ते उत्तमङ्गं पविट्ठं" ॥

१४. "अह वने मूलफलेसनं चरं,
आसादयिं अच्छं सुघोररूप ।
सो मं पतित्वा सहसाज्झपत्तो',
पनुज्ज मं अब्वहि' उत्तमङ्गं ॥

१५. "स्वायं वणो खज्जति कण्डुवायति,
सव्वञ्च कालं न लभामि सातं ।
पहो भवं कण्डुमिमं विनेतुं,
कुस्त' भवं याचितो ब्राह्मणत्थ" ॥

१६. "गम्भीररूपो ते वणो सलोहितो,
अपूतिको वणगन्धो' महा च ।
करोमि ते किञ्चि कसाययोगं,
यया भवं परमसुखी भवेय्य" ॥

१७. "न मन्तयोगा न कसाययोगा',
न ओमघा ब्रह्मचारि' कमन्ति ।

१. म-मी० । २ पच्चने-मी० । ३ एतु-मी०, स्या० । ४ वादनु-सी० ।
५. महम्मगातो-रो० । ६. अब्वहि-स्या० । ७ वृत्ते-रो० । ८ पन्नगन्धो-सी०,
रो०; पन्नगन्धो-स्या० । ९. वमाययोगा-रो० । १०. ब्रह्मचारी-सी०, स्या०, रो० ।

घट्टे' मुदुकेन विनेहि कण्डुं,
यथा अहं परमसुखी भवेय्य" ॥

१८. "इतो नु भोतो कतमेन अस्समो,
कच्चि भवं अभिरमसि' अरञ्जे ।
कच्चि नु' ते मूलफलं पहूतं,
कच्चि भवन्तं न विहिसन्ति वाळा" ॥

5

१९. "इतो उजुं उत्तरायं दिसायं,
खेमानदी हिमवता' पभावी' ।
तस्सा तीरे अस्समो मय्ह रम्मो,
अहो भवं अस्समं मय्हं पस्से ॥

10

२०. "अम्वा च साला तिलका च जम्बुयो,
उद्दालका पाटलियो च फुल्ला ।
समन्ततो किम्पुरिसाभिगीतं,
अहो भवं अस्समं मय्हं पस्से ॥

२१. "ताला च मूला च फला च मेत्थ,
वण्णेन गन्धेन उपेतरूपं ।
तं भूमिभागेहि उपेतरूपं,
अहो भवं अस्समं मय्हं पस्से ॥

15

२२. "फला च मूला च पहूतमेत्थ,
वण्णेन गन्धेन रसेनुपेता ।
आयन्ति च लुद्धका तं पदेसं,
मा मे ततो मूलफलं अहासुं" ॥

20

२३. "पिता ममं" मूलफलेसनं गतो,
इदानि आगच्छति सायकाले ।
उभो व गच्छामसे अस्समं तं,
याव पिता मूलफलतो एतु" ॥

25

१-१. य ते मुदुकेन विनेहि कण्डु-सी०; य ते मुदुकेन विनेहि कण्डुकं-रो० । २. अभिरमसी-रो० । ३. रो० पोत्यके नत्थि । ४-४. हिमवन्ता पभाति-सी०, स्या०, रो० । ५. मय्ह-स्या०, रो० । ६. अहंसु-रो० । ७. मम-स्या० ।

- २४ “अञ्जे वह्ण इमयो साधुरुपा,
राजीसयो अनुमग्गे वमन्ति ।
ते येव पुच्छेसि ममस्मम त,
ते त नयिस्सन्ति मम सवासे” ॥
- २५ “न ते कट्टानि भिन्नानि, न ते उदकमाभत ।
अग्गी^१ पि^२ ते न हापितो^३, किं नु मन्दो व ज्ञायमि ॥
- २६ “भिन्नानि कट्टानि हुतो च अग्गि,
तपनी पि ते समिता ब्रह्मचारी ।
पीठञ्च मग्ग उदकञ्च होति,
रमसि तुव^४ ब्रह्मभूतो पुरत्था ॥
- २७ “अभिन्नकट्टोसि अनाभतोदको,
अहापितग्गीसि^५ असिद्धभोजनो ।
न मे तुव आलपसी ममज्ज,
नट्ट नु किं चेतसिकञ्च^६ दुस्स” ॥
- २८ “इवागमा जटिलो ब्रह्मचारी,
सुदस्सनेय्यो सुतनू विनेति ।
नेवातिदीधो न पनातिरस्सो,
सुकण्हकण्हच्छदनेहि भोतो ॥
- २९ “अमम्मजातो अपुराणवण्णी,
आधारप्पञ्च पनस्स वण्णे ।
द्वे^७ यमा^८ गण्डा उरेमु जाता,
सुवण्णतिन्दुवनिमा^९ पमस्सग ॥
- ३० “मुवञ्च तस्म भुमदस्मनेय्य,
वण्णेमु लम्बन्ति च वुच्चितग्गा ।
ते जीनरे चरतो माणवस्म,
मुत्तञ्च य मयमन^{१०} जटान ॥

११ अग्गि पि—स्वा०, रा० । २ हासिता—सी०, स्वा० । ३ त्र—सी० । ४
अहापितग्गी—स्वा० । ५ चतुर्गिर्वच्चि—रा० । ६ ६ द्वपस्म—सी०, द्वास्म—रा० । ७
सुवण्णतिन्दुवनिमा—सी०, सुवण्णतिन्दुवनिमा—स्वा०, सावण्णतिन्दुवनिमा—रा० । ८ समयमान
—स्वा० ।

३१. "अञ्जा च तस्स संयमानि^१ चतस्सो,
नीला^२ पीता^३ लोहितिका^४ च सेता^५ ।
ता^६ पिसरे^७ चरतो माणवस्स,
तिरिटि^८ सञ्चारिव पावुसम्हि ॥

३२. "न मिखलं^९ मुञ्जमयं धारेति^{१०},
न सन्थरे^{११} नो पन पव्वजस्स ।
ता जोतरे जघनन्तरे^{१२} विलग्गा,
सतेरता विज्जुरिवन्तलिव्वे ॥

३३. "अखीलकानि च अवण्टकानि,
हेट्ठा नभ्या कटिसमोहितानि ।
अघट्टिता^{१३} निच्चकीळं^{१४} करोन्ति,
हं तात किरुक्खफलानि तानि ॥

३४. "जटा च तस्स भुसदस्सनेय्या,
परोसतं वेल्लितग्गा सुगन्धा ।
द्वेधा सिरो साधु विभत्तरूपो,
अहो नु खो मय्ह तथा जटास्सु ॥

३५. "यदा च सो पकिरति^{१५} ता जटायो,
वण्णेन गन्धेन उपेतरूपा ।
नीलुप्पलं वातसमेरितं व,
तथेव संवाति^{१६} पनस्समो^{१७} अयं ॥

३६. "पङ्क्तो च तस्स भुसदस्सनेय्यो,
नेतादिसो यादिसो मय्हं काये^{१८} ।
सो वायती एरितो मालुत्तेन,
वनं यथा अग्गगिम्हे सुपुल्लं ॥

१. संयमनी-मी०; मेप्रणी-रो० । २. नीलागिता-मी० । ३. लोहिता-
म्या०, रो० । ४. पीता-रो० । ५. पीता-मी०, म्या० । ६. पिसरे-मी०, रो० । ७. पिसरे-म्या०, रो० । ८. पिसरे-मी०, रो० । ९. मुञ्जमय-मी०; मणप-रो० । १०. जप-
नवरे-रो०; जङ्गमन्तरे-म्या० । ११. ११. अघट्टिता निच्चकीळं-मी० । १२. पणिति-
मी० । १३. मणप-मी०; मणपि-रो० । १४. पणप-रो० । १५. वायो-मी०,
म्या०, रो० ।

३७. "निहन्ति सो ह्यसफलं पयध्या",
सुचितरूपं रश्चिरं दस्सनेय्यं ।
चित्तञ्च तस्स' पुनरेति हृत्यं,
हं तात किरुक्कमफलं नु सो तं ॥
३८. "दन्ता च तस्स भुसदस्सनेय्या,
सुद्धा समा सहवस्सपपन्ना ।
मनो पसादेन्ति विवरियमाना,
न' हि नून' सो साकमग्गादि तेहि ॥
३९. "अक्ककसं अग्गळितं" मुहुं मुहुं,
उजुं अनुद्धतं अचपलमस्स भासितं ।
रुदं मनुज्जं करवीकमुस्सरं,
हृदयद्धमं रज्जयतेव मे मनो ॥
४०. "विन्दुस्सरो नातिविसट्ठवाक्यो',
न नून सज्झायमतिप्पयुत्तो ।
इच्छामि भो' तं पुनदेव' दट्ठुं,
मित्तो' हि मे माणवोहु' पुरत्त्या ॥
४१. "सुसन्वि सव्वत्थ विमट्ठिमं वणं,
पुथू' सुजातं खरपत्तसन्निभं ।
तेनेव मं उत्तरियान माणवो,
विवरितं" ऊरुं जघनेन पीळयि" ॥
४२. "तपन्ति आभन्ति विरोचरे च",
सतेरता" विज्जुरिवन्तलिकस्से ।
वाहा मुहु अञ्जनलोगमादिसा",
विचित्रवट्ठगुलिकास्स" सोभरे ॥

१ पयध्या-सी०; पयध्या-रो० । २ नस्म-रो० । ३-३. न ह नून-सी०, रो० ।
४ अगळित-रो० । ५ नातिविस्मट्ठवाक्यो-सी०, स्या०, रो० । ६ सो-सी०, स्या०,
रो० । ७ पुनदेव-रो० । ८ मित्त हि मे-सी०, रो०, मित्तज्झिमे-स्या० । ९ माणवहुं
-सी०, म्या०, माणवाहु-रो० । १० पुथु-म्या०, पुथु-रो० । ११ विवरिय-स्या०,
रो० । १२ पीळयो-सी०, म० । १३ व-रो० । १४ मतेरिता-स्या० । १५ अञ्जन-
लोगमहिता-स्या० । १६ विचित्रवट्ठगुलिकास्स-स्या० ।

४३. “अकक्कसङ्गो न च दीघलोमो,
नखास्स^१ दीघा अपि लोहितग्गा ।
मुद्दहि वाहाहि पलिस्सजन्तो,
कल्याणरूपो रमयं उपट्ठहि ॥

४४. “दुमस्स तूलूपनिभा पभस्सरा,
सुवण्णकम्बुतलवट्टसुच्छवी ।
हत्था मुद्द तेहि मं संफुसित्वा,
इतो गतो तेन^२ मं दहन्ति तात ॥

5

४५. “न^३ नून^४ सोखारिविधं अहासि,
न नून सोकट्ठानि^५ सयं अभञ्जि ।
न नून हन्ति दुमे कुठारिया,
न हिस्स^६ हत्थेसु खिलानि^७ अत्थि ॥

10

४६. “अच्छो च^८ खो तस्स वणं अकासि,
सो मंभ्रवि सुखितं मं करोहि ।
ताहं करिं तेन ममासि^९ सोख्यं,
सो चभ्रवि सुखितोस्मी ति ब्रह्मे ॥

16

४७. “अयञ्च ते मालुवपण्णसन्थता,
विकिण्णरूपा व मया च तेन च ।
किलन्तरूपा उदके रमित्वा,
पुनप्पुनं^{१०} पण्णकुटिं^{११} वजाम ॥

20

४८. “न मज्ज मन्ता पटिभन्ति तात,
न अग्गिहुत्तं न पि यञ्जतन्तं^{१२} ।
न चा पि ते मूलफलानि भुञ्जे,
याव न पस्सामि तं ब्रह्मचारिं ॥

१. नखास्स—स्या० । २. ते—रो० । ३-३. न ह नून—सी०, रो० । ४. कट्ठानि—
रो० । ५. पिम्मा—स्या०, रो० । ६. गीअनि—रो० । ७. य—म्या० । ८. ममापि—स्या०,
रो० । ९-९. पुनप्पुनञ्चन्ता कुटि—रो० । १०. यञ्जतन्त्र—गी०, यञ्जतन्त्र—म्या०; यत्र
तत्र—रो० ।

४९. "अद्धा पजानासि तुवम्पि तात,
यस्सं दिसं^१ वसते ब्रह्मचारी ।
तं मं दिसं पापय तात सिप्पं,
मा ते अहं अमरिस्समम्हि ॥
५०. "विचित्रफुल्लं^२ हि वनं सुतं मया,
दिजाभिघुट्ठं^३ दिजसङ्घसेवितं ।
तं म वनं पापय तात सिप्पं,
पुरा ते पाण विजहामि अस्समे" ॥
५१. "इमस्माहं जोतिरसे वनम्हि,
गन्धव्वदेवच्छरसङ्घसेविते ।
इसीनमावासे सनन्तनम्हि,
नेतादिस अरतिं पापुनेथ ॥
५२. "भवन्ति मित्तानि अथो^४ न होन्ति,
आतीसु मित्तेसु करोन्ति पेमं ।
अयञ्च जम्मो किस्स वा^५ निविट्ठो,
यो नेव जानाति कुतोम्हि आगतो ॥
५३. "संवासेन हि मित्तानि, सन्धियन्ति^६ पुनप्पुनं ।
स्वेव^७ मित्तो^८ असगन्तु, असवासेन जीरति ॥
५४. "सचे तुव दक्खसि ब्रह्मचारि,
सचे तुव सल्लपे^९ ब्रह्मचारिना ।
सम्पन्नसस्स व महोदकेन,
तपोगुण मिप्पमिम पहिस्ससि^{१०} ॥
५५. "पुनं^१ पिं^२ चे दक्खसि ब्रह्मचारिं,
पुन पि चे सल्लपे ब्रह्मचारिना ।
सम्पन्नसस्स व महोदकेन,
उम्मागत सिप्पमिम पहिस्ससि ॥

१ दिमाय-स्या०, रो०। २ विचित्रफुल्ल-मी०, रो०। ३ दिस-रो०। ४ अय-
रो०। ५ दिवा-स्या०। ६ मन्धीयन्ति-मी०, रो०। ७-७ सा च मेति-रो०। ८ सत्रपि-
सी०। ९ पट्टमपि-सी०, स्या०, रो०। १०-१० पुनपि-रो०।

५६. “भूतानि हेतानि” चरन्ति तात,
 विरूपरूपेन मनुस्सलोके ।
 न तानि सेवेथ नरो सपञ्जो,
 आसज्ज नं नस्सति^१ ब्रह्मचारी^२” ति ॥

५२७. उम्मादन्तीजातकं (२)

५७. “निवेसनं कस्स नुदं सुनन्द,
 पाकारेण पण्डुमयेन गुत्तं ।
 का दिस्सति अग्गिसिखा व दूरे,
 वेहायसं^३ पव्वतग्गेव अच्चि ॥

5

५८. “धीता न्वयं” कस्स सुनन्द होति,
 सुणिसा न्वयं कस्स अथो पि भरिया ।
 अक्खाहि मे खिप्पमिधेव^४ पुट्ठो,
 अवावटा” यदि वा अत्थि भत्ता” ॥

10

५९. “अहं हि जानामि जनिन्द एतं,
 मत्या च पेत्या च अथो पि अस्सा ।
 तवेव^५ सो पुरिसो भूमिपाल,
 रत्तिन्दिवं अप्पमत्तो तवत्थे ॥

15

६०. “इद्धो च फीतो च सुवड्डितो” च,
 अमच्चो च” ते अञ्जतरो जनिन्द ।
 तस्सेसा” भरियाभिपारकस्स,
 उम्मादन्ती” नामधेय्येन राज” ॥

20

६१. “अम्भो अम्भो नाममिदं इमिस्सा,
 मत्या च पेत्या च कतं सुसाधु ।
 तदा” हि मय्हं अवलोकयन्ती,
 उम्मत्तकं उम्मदन्ती अकासि” ॥

B. 40

१. एवाणि—रो० । २. तस्सति—रो० । ३. उम्मदन्तीजातक—रो० । ४. वेहायसं—
 गो०, रो० । ५. न्वयं—गो०, रो०; न्वयं—म्या० । ६. तियमिदेव—रो० । ७. अवावता—
 म्या० । ८. तयेप—रो० । ९. सुवाड्डिको—रो० । १०. रो० पीत्येके नत्थि । ११. तस्सेय—
 म्या० । १२. उम्मादन्ती ति—म्या०; उम्मदन्ती—रो० । १३. तया—गो०, रो० ।

६२ “या’ पुण्णमासे मिगमन्दलोचना,
उपाविसि पुण्डरीकत्तचङ्गी ।
द्वे पुण्णमायो तदहू अमञ्जह’,
दिस्वान पारावत्तरत्तवासिनि’ ॥

६३ “अळारपम्हेहि सुभेहि वग्गुभि’,
पलोभयन्ती म यदा उदिकखति ।
विजम्भमाना’ हरतेव मे मनो,
जाता वने किम्पुरिसी व पट्टते ॥

६४ “तदा हि ब्रह्मी सामा, आमुत्तमणिकुण्डला ।
एकच्चवसना नारी, मिगी भन्तावुदिवसति ॥

६५ “कदास्सु म तम्बनखा सुलोमा,
वाहामुदू चन्दनसारलित्ता ।
वट्टडगुली सन्नतधीरकुत्तिया’,
नारी उपञ्चिस्सति सीसतो सुभा ॥

६६ “कदास्सु म कञ्चनजालुरच्छदा’,
धीता तिरीटिस्स विलग्गमज्झा’ ।
मुदूहि वाहाहि पलिस्सजिस्सति,
ब्रहावने जातदुम व मालुवा ॥

६७ “कदास्सु’ लाखारसरत्तसुच्छवी,
विन्दुत्थनी पुण्डरीकत्तचङ्गी ।
मुख मुखेन उपनामयिस्सति,
सोण्डो व सोण्डस्स सुराय थाल ॥

६८ “यदाइस’ त’ तिट्ठन्ति, सच्चभद्द’ मनोरम ।
ततो सकस्स चित्तस्स, नाववोधामि कञ्चिन’ ॥

१ सा-रो० । २ अमञ्जि-स्या० अमञ्ज-रो० । ३ पारावट०-स्या०
पारावत्तरत्तवासिनि-रो० । ४ वग्गुहि-रो० । ५ विजम्भमाना-स्या० । ६ सन्नतवीर
कुत्तिया-रो० । ७ कञ्चन०-स्या० कञ्चनमालुरच्छदा-रो० । ८ विलावमज्झा-स्या०
रो० । ९ कदास्सु म-स्या० । १० १० यदाइस न-रो० । ११ सच्चभत्त-मी० स्या०
रो० । १२ विञ्चन-रो० ।

६९. "उम्मादन्तिमहं दट्ठा^१, आमुत्तमणिकुण्डल^२ ।
न सुपामि^३ दिवारत्तिं, सहस्सं व पराजितो ॥
७०. "सक्को चे^४ मे वरं दज्जा, सो च लब्भेथ मे वरो ।
एकरत्तं^५ द्विरत्तं वा,^६ भवेय्यं^७ अभिपारको ।
उम्मादन्त्या रमित्वान, सिविराजा ततो सियं^८" ॥ 5
७१. "भूतानि मे भूतपती नमस्सतो,
आगम्म यक्खो इदमेतदन्नवि^९ ।
रज्जो मनो उम्मदन्त्या^{१०} निविट्ठो,
ददामि ते तं परिचारयस्सु^{११}" ॥
७२. "पुज्जा^{१२} विधंसे^{१३} अमरो न चम्हि,
जनो च मे^{१४} पापमिदञ्च^{१५} जज्जा ।
भुसो च त्यस्स^{१६} मनसो विघातो,
दत्त्वा पियं उम्मदन्तिं अदट्ठा^{१७}" ॥ 10
७३. "जनिन्द नाञ्जत्र तया मया वा,
सब्बा पि कम्मस्स कतस्स जज्जा ।
यं ते मया उम्मदन्ती पदिन्ना,
भुसेहि राजा वनथं सजाहि^{१८}" ॥ 15
७४. "यो पापकं कम्म करं मनुस्सो,
सो मज्जति मायिद^{१९} मज्जिंसु अज्जे ।
पस्सन्ति भूतानि करोन्तमेतं,
युत्ता च ये होन्ति नरा पथव्या ॥ 20
७५. "अज्जो नु ते कोचि^{२०} नरो पथव्या,
सद्वेय्य^{२१} लोकस्मि न मे^{२२} पिया ति ।

१. टिट्ठा-गो०, स्या०, रो० । २. आमुत्तमणिकुण्डला-स्या०, रो० । ३. गुणानि-
स्या० । ४. य-गो०, रो० । ५-६. एकरत्तिं द्विरत्तिं वा-रो० । ७. भवेय्य-स्या० । ८.
गिया-स्या०, रो० । ९. इदमेयमन्नवि-रो० । १०. उमादन्त्या-स्या० । ११. परिवार-
ममु-रो० । १२-१३. पुज्जा य यो-स्या०, रो० । १४. नो-रो० । १५. पापमिदन्ति-
रो०, रो० । १६. त्याग-रो० । १७. अट्टा-स्या०, रो० । १८. मायिद-स्या०;
मयिद-रो० । १९. कोप-रो० । २०. सद्वेय्य-गो० । २१. गा-रो० ।

भुसो च त्यस्स मनसो विघातो,
दत्त्वा पियं उम्मदन्ति अदट्ठा" ॥

७६. "अट्ठा पिया मय्हं जनिन्द एसा,
न सा ममं अप्पिया भूमिपाल।
गच्छेव त्वं उम्मदन्तिं भदन्ते',
सीहो व सेलस्स गुहं उपेति" ॥

७७. "न पीळिता अत्तदुग्गेन' धीरा,
सुखप्फलं कम्म परिच्चजन्ति।
सम्मोहिता वा' पि' मुखेन मत्ता,
न पापकम्मञ्च' समाचरन्ति" ॥

७८. "बुवं हि माता च पिता च मय्हं,
भत्ता पती पोमको देवता च।
दासो अहं तुय्ह सपुत्तदारो,
यथामुखं सामि' करोहि कामं" ॥

७९. "यो इस्सरोम्ही ति करोति पाप,
कत्वा च सो नुत्तसते' परेस।
न तेन सो जीवति दीघमायु',
देवा पि पापेन समेक्खरे नं" ॥

८०. "अज्जातकं सामिकेही पदिन्न,
धम्मे ठिता ये पटिच्छन्ति दान।
पटिच्छका दायका चा पि तत्थ,
सुखप्फलञ्जेव करोन्ति कम्म" ॥

८१. "अज्जो नु ते कोचि नरो पथव्या,
सद्वेय्य लोकस्मि न मे पिया ति।
भुसो च त्यस्स मनसो विघातो,
दत्त्वा पिय उम्मदन्ति अदट्ठा" ॥

१ भदन्ते-स्या०। २ अनदुक्खन-स्या०, रो०। ३-३ चापि-रो०। ४ पापव-
कम्म-रो०। ५ विज्ज-सी०, रो०, सीवि-स्या०। ६ नुत्तपरे-स्या०, रो०। ७ दीघमायु-
सी०, म्या०।

८२. "अद्धा पिया मय्ह जनिन्द एसा,
न सा ममं अप्पिया भूमिपाल।
यं ते मया उम्मदन्ती पदिन्ना,
भुसेहि राजा वनथं सजाहि" ॥

८३. "यो अत्तदुक्खेन परस्स दुक्खं,
सुखेन वा अत्तसुखं दहाति'।
यथेविदं मय्ह तथा परेसं,
यो' एवं जानाति' स वेदि धम्मं ॥

5 B. 4

८४. "अब्बो नु ते कोचि नरो' पथव्या,
सद्धेय्य लोकस्मि न मे पिया ति।
भुसो च त्यस्स मनसो विघातो,
दत्त्वा पियं उम्मदन्तिं अदट्ठा" ॥

10

८५. "जनिन्द जानासि पिया ममेसा,
न सा ममं अप्पिया भूमिपाल।
पियेन ते दम्मि पियं जनिन्द,
पियदायिनो देव पियं लभन्ति" ॥

15

८६. "सो नूनाहं' वधिस्सामि, अत्तानं कामहेतुकं।
न हि धम्मं अवम्मेन, अहं वधितुमुस्सहे" ॥

८७. "सच्चे तुवं मय्ह सतिं जनिन्द,
न कामयासि नरवीर' सेट्ठ।
चजामि नं सव्वजनस्स सिव्वा,
मया पमुत्तं ततो अब्बहेसि नं" ॥

20

८८. "अदूनियं चे अभिपारक त्वं,
चजामि कत्ते अहिताय त्यस्म।
महा न ते उपवादो पि अस्म,
न चा पि त्यस्म नगरम्हि पवन्तो" ॥

25

- ८९ "अहं सहिस्स उपवादमेत,
निन्द पससं गरहञ्च^१ सव्व ।
ममेतमागच्छतु भूमिपाल,
यथासुखं सिवि^२ करोहि काम" ॥
- ९० "यो नेव निन्द न पणप्पससं,
आदियति गरहं नो पि पूज ।
सिरी च लक्खी च अपेति तम्हा,
आपो सुवुद्धी व यथा थलम्हा" ॥
- ९१ "यं किञ्चि दुक्खञ्च सुखञ्च एत्तो,
धम्मातिसारं च^३ मनोविधात ।
उरसा अहं पच्चुत्तरिस्सामि^४ सव्व,
पथवी यथा थावरान तसान" ॥
- ९२ "धम्मातिसारञ्च मनोविधात,
दुक्खञ्च निच्छामि अहं परेस ।
एक्कोपिमं^५ हारयिस्सामि^६ भार,
धम्मे ठितो किञ्चि^७ अहापयन्तो" ॥
- ९३ "सग्गूपगं पुञ्जकम्मं जनिन्द,
मा मे तुवं अन्तरायं अकासि ।
ददामि ते उम्मदन्ति पसन्नो,
राजा व यञ्जे धनं ब्राह्मणान" ॥
- ९४ "अद्धा तुवं कत्ते हितेसि^८ मय्ह,
सखा मम उम्मदन्ती तुवञ्च ।
निन्देय्युं^९ देवा पितरो च सव्वे,
पापञ्च पस्स अभिसम्पराय" ॥
- ९५ "नं^{१०} हेतधम्मं^{११} सिविराजं वज्जु,
सनेग्गमा जानपदा च सव्वे ।

१ गरहम्पि-रा० । २ मिब्ब-सी० रो० । ३ पुनप्पसस-स्या० रो० । ४ व
रो० । ५ पटिच्छिस्सामि-सी० स्या० पच्चुत्तरिस्सामि-रो० । ६ एक्कोपिम-स्या०, रो
७ तारयिस्सामि-स्या० । ८ किञ्चि न तापयन्तो-रो० । ९ हितोसि-स्या० । १
निन्देय्यु-रो० । ११ नं हेत धम्म-स्या० ।

यं ते मया उम्मदन्ती पदिन्ना,
भुसेहि राजा^१ वनयं सजाहि^२ ॥

९६. “अद्धा तुवं कत्ते हितेसि मय्हं,
सखा ममं उम्मदन्ती तुवञ्च ।
सतञ्च धम्मानि सुकित्तितानि,
समुद्दवेला व दुरच्चयानि^३” ॥

5

९७. “आहुनेय्यो^४ मेसि हितानुकम्पी,
धाता विधाता चसि कामपालो ।
तथी हुता राज^५ महप्फला हि^६,
कामेन मे उम्मदन्तिं पटिच्छ^७” ॥

B. 4

10

९८. “अद्धा हि सव्वं अभिपारक त्वं,
धम्मं अचारी मम कत्तुपुत्त^८ ।
अञ्जो नु ते को इध सोत्थिकत्ता,
द्विपदो^९ नरो अरुणे जीवलोके^{१०}” ॥

९९. “तुवं^{११} नु सेट्ठो त्वमनुत्तरोसि,
त्वं धम्मगू^{१२} धम्मविदू सुमेधो ।
सो धम्मगुत्तो चिरमेव जीव,
धम्मञ्च मे देसय धम्मपाल^{१३}” ॥

15

१००. “तदिद्ध अभिपारक, सुणोहि वचनं मम ।
धम्मं ते देसयिस्सामि, सतं आसेवितं अहं ॥

20

१०१. “साधु धम्मरुचि राजा, साधु पञ्जाणवा नरो ।
साधु मित्तानमद्दुब्भो, पापस्साकरणं सुखं ॥

१०२. “अक्कोधनस्स विजिते, ठितवमस्स राजिनो ।
सुखं मनुस्सा आसेय, सीतच्छायाय सद्धरे ॥

१०३. “न चाहमेतं^{१४} अभिरोचयामि,
कम्मं असमेक्ककत्तं असाधु ।

25

१. राख-रो० । २. आहुनेयो-रो० । ३. देव-रो० । ४. हि मे-रो० । ५. वत्तपुत्त-
रो० । ६. त्तिरो-रो० । ७. रां-ग्गो० । ८. धम्मगुत्तो-गी० । ९. धारो-रो० ।

ये वा पि अत्वान सयं करोन्ति,
उपमा इमा मय्हं तुवं सुणोहि ॥

१०४. "गवं चे तरमानानं, जिम्हं गच्छति पुद्गवो ।
सव्वा ता जिम्हं गच्छन्ति, नेत्ते जिम्हं गते सति

१०५. "एवमेव मनुस्सेसु, यो होति सेट्ठसम्मतो ।
सो चे अवम्मं चरति, पगेव इतरा पजा ।
सव्वं रट्ठ दुखं सेति, राजा चे होति अवम्मिको

१०६. "गवं चे तरमानानं, उजुं गच्छति पुद्गवो ।
सव्वा गावी उजुं यन्ति, नेत्ते उजुं गते सति ॥

१०७. "एवमेव मनुस्सेसु, यो होति सेट्ठसम्मतो ।
सो सचे धम्मं चरति, पगेव इतरा पजा ।
सव्व रट्ठं मुखं सेति, राजा चे होति धम्मिको ॥

१०८. "न चापाहं अवम्मेन, अमरत्तमभिपत्त्यये ।
इमं या पथविं सव्व, विजेतुं अभिपारक ॥

१०९. "यं हि किञ्चि मनुस्सेसु, रतन इध विज्जति ।
गावो दासो हिरञ्ज्जच्च, वत्थियं हरिचन्दनं ॥

११०. "अस्मित्थियो रतन मणिकञ्च,
यञ्चा पि मे चन्दसूरिया" अभिपालयन्ति ।
न तस्म हेतु विसमं चरेय्य",
मज्झे मिवीनं उसभोमिह" जातो ॥

१११. "नेता" हिता" उग्गतो रट्ठपालो,
धम्मं मिवीन अपचायमानो ।
सो धम्ममेवानुविचिन्तयन्तो,
तस्मा सके चित्तवमे न वत्तो" ॥

१ मय्य-स्या० । २ जिम्ह-रो० । ३ एवमेव-रो० । ४. दुख-स्या०, रो० ।
५. सव्वा ता उजु गच्छन्ति-स्या०, रो० । ६ चेपि-स्या०, रो० । ७ चापह-रो० ।
८. अमरत्तमभिपत्त्यये-रो० । ९. अस्मित्थियो च-सी० । १०. चन्दिमसूरिया-रो० ।
११. चरेय्य-स्या०, रो० । १२. उसभोमिह-स्या० । १३-१३. नेतामिता-सी० ।
नेतामिता-रो० ।

११२. “अद्धा तुवं महाराज, निच्चं अव्यसनं सिवं ।
करिस्ससि चिरं रज्जं, पञ्जा हि तव तादिसी ॥

११३. “एतं ते अनुमोदाम, यं धम्मं नप्पमज्जसि ।
धम्मं पमज्ज खत्तियो, रट्ठा^१ चवति इस्सरो ॥

११४. “धम्मं चर महाराज, मातापितूसु खत्तिय । 5
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

११५. “धम्मं चर महाराज, पुत्तदारेसु खत्तिय ...पे०... ॥

११६. “धम्मं चर महाराज, मित्तामच्चेसु खत्तिय ...पे०... ॥

११७. “धम्मं चर महाराज, वाहनेसु वलेसु च ...पे०... ॥

११८. “धम्मं चर महाराज, गामेसु निगमेसु च ...पे०... ॥ 10

११९. “धम्मं चर महाराज, रट्ठेसु^२ जनपदेसु च ...पे०... ॥ B. 4

१२०. “धम्मं चर महाराज, समणब्राह्मणेषु^३ च^३ ...पे०... ॥

१२१. “धम्मं चर महाराज, मिगपक्खीसु खत्तिय ...पे०... ॥

१२२. “धम्मं चर महाराज, धम्मो चिण्णो सुखावहो ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥ 15

१२३. “धम्मं चर महाराज, सइन्दा^४ देवा^५ सब्रह्मका ।
सुचिण्णेन दिवं पत्ता, मा धम्मं राज पामदो^६” ति ॥

५२८. महाबोधिजातकं (३)

१२४. “किं नु दण्डं किमजिनं^१, किं छत्तं किमुपाहनं ।
किमङ्कुसञ्च पत्तञ्च, सङ्घाटिञ्चा पि ब्राह्मण ।
तरमानरूपोहासि^२, किं नु पत्थयसे दिसं” ॥ 20

१२५. “द्वादसेतानि वस्सानि, वुसितानि^३ तवन्तिके ।
नाभिजानामि सोणेन, पिङ्गलेनाभिकूजितं ॥

१. ठाना-सी० । २. रट्ठे-रो० । ३-३. समणे ब्राह्मणेषु च-स्या०, रो० । ४-४. इन्दा देवा-स्या०; सइन्ददेवा-रो० । ५. पमादो-रो० । ६. किमाजिनं-स्या० । ७. पद्दामि-स्या०, रो० । ८. वसितानि-स्या० ।

१२६ “स्वाय दित्तो व नदति, सुक्कदाठ विदसय ।
तव सुत्वा सभरियस्स, वीतसद्धस्स म पति” ॥

१२७ “अहु एस कतो दोसो, यथा भाससि ब्राह्मण ।
एस भिय्यो पसीदामि, वस ब्राह्मण मागमा” ॥

६ १२८ “सव्वसेतो पुरे आसि, ततो पि सवलो अहु ।
सव्वलोहितको दानि, कालो पक्कमितु मम ॥

१२९ “अव्वन्तर पुरे आसि, ततो मज्जे ततो वहि ।
पुरा निद्धमना होति, सयमेव वजामह’ ॥

१३० “वीतसद्ध न सेवेय्य, उदपान व नोदक ।
१० सचे पि न अनुखणे, वारि कद्दमगन्धिक ॥

१३१ “पसन्नमेव सेवेय्य, अप्सन्न विवज्जये ।
पसन्न पयिरूपासेय्य, रहद बुदकत्थिको ॥

B 48

१३२ “भजे भजन्त पुरिस, अभजन्त न भज्जये’ ।
असप्पुरिमधम्मो सो, यो भजन्त न भज्जति ॥

१३३ “यो भजन्त न भजति, सेवमान न सेवति ।
१५ स वे मनुस्सपापिट्ठो, मिगो साखस्सितो यथा ॥

१३४ “अच्चाभिक्षणससग्गा, असमोसरणेन च ।
एतेन मित्ता जीरन्ति, अकाले याचनाय च ॥

१३५ “तस्मा नाभिक्षण गच्छे, न च गच्छे चिराच्चिर ।
२० कालेन याच याचेय्य एव मित्ता न जीयरे’ ॥

१३६ “अतिच्चिर निवासेन, पियो भवति अप्पियो ।
आमन्त सो त गच्छाम, पुरा ते होम अप्पिया” ॥

१३७ “एव चे याचमानान, अञ्जलि नावबुज्झमि ।
परिचारवान’ मत’, वचन न करोसि नो ।
२५ एव त अभियाचाम, पुन कयिरासि वग्गियाय” ॥

१ चजामह—रो० । २ भाजय—रो० । ३ जारर—स्या०, रो० । ४४ पा
परिवारान सत्तान—सी०, स्या०, परिवारवान सत्तान—रो० ।

१३८. “एवं चे नो विहरतं, अन्तरायो न हेस्सति ।
तुय्हं^१ वा पि^२ महाराज, मय्हं^३ वा^४ रट्ठवड्डन^५ ।
अप्पेव नाम पस्सेम, अहोरत्तानमच्चये” ॥
१३९. “उदीरणा चे संगत्या, भावाय मनुवत्तति ।
अकामा अकरणीयं वा, करणीयं वा पि कुव्वति^६ । 5
आकामाकरणीयमिह^७, विवध^८ पापेन लिप्पति^९ ॥
१४०. “सो चे अत्थो च धम्मो च, कल्याणो न च पापको ।
भोतो चे वचनं सच्चं, सुहतो वानरो मया ॥
१४१. “अत्तनो चे हि वादस्स, अपराधं विजानिया^{१०} ।
न मं त्वं गरहेय्यासि, भोतो वादो हि तादिसो” ॥ 10
१४२. “इस्सरो सव्वलोकस्स, सचे कप्पेति जीवितं ।
इद्धिं^{११} व्यसनभावञ्च, कम्मं कल्याणपापकं ।
निहेसकारी पुरिसो, इस्सरो तेन लिप्पति ॥
१४३. “सो चे अत्थो च धम्मो च, कल्याणो न च पापको ।
भोतो चे वचनं सच्चं, सुहतो वानरो मया ॥ 15
१४४. “अत्तनो चे हि वादस्स, अपराधं विजानिया ।
न मं त्वं गरहेय्यासि, भोतो वादो हि तादिसो” ॥
१४५. “सचे पुव्वेकतहेतु, सुखदुखं निगच्छति ।
पोराणकं कतं पापं, तमेसो मुच्चते” इणं ।
पोराणकइणमोक्खो^{१२}, विवध पापेन लिप्पति ॥ 20
१४६. “सो चे अत्थो च धम्मो च, कल्याणो न च पापको ।
भोतो चे वचनं सच्चं, सुहतो वानरो मया ॥
१४७. “अत्तनो चे हि वादस्स, अपराधं विजानिया ।
न मं त्वं गरहेय्यासि, भोतो वादो हि तादिसो” ॥

१-१. तुय्हञ्चापि-सी०; तुय्ह चापि-रो० । २-२. मय्ह च-रो०; अम्ह वा-सी० । ३. रट्ठवड्डन-म०, सी०, रो० । ४. कुरुव्वति-स्या० । ५. अकामाकरणीयस्मि-स्या०; अकामाकरणीयस्मि-रो० । ६. बुविध-रो० । ७. लिप्पति-स्या० । ८. रो० पोपे नयि । ९. विजानिय-सी०, स्या०, रो० । १०. इद्धि-रो० । ११. मुच्चते-सी०, स्या० । १२. पोराणवमिणमोक्खो-रो० ।

- १४८ "चतुन्नयेवुपादाय, रूप सम्भोति पाणिन ।
यतो च रूप सम्भोति, तत्थेवानुपगच्छति ॥
- १४९ "इधेव जीवति जीवो, पेच्च पेच्च विनस्सति ।
उच्छिज्जति अय लोको, ये वाला^१ ये च पण्डिता ।
उच्छिज्जमाने लोकस्मि, किवव पापेन लिप्पति ॥
- १५० "सो चे अत्थो च धम्मो च, कल्याणो न च पापकं
भोतो चे वचन सच्च, सुहतो वानरो मया ॥
- १५१ "अत्तनो चे हि वादस्स, अपराध विजानिया ।
न म त्व गरहेय्यामि, भोतो वादो हि तादिसो" ॥
- १५२ "आहु खत्तविदा^२ लोके, वाला पण्डितमानिनो ॥
मातर पितर हज्जे, अथो जेट्ठम्पि भातर ।
हनेय्य पुत्त^३दारे च, अत्थो चे तादिसो सिया ॥
- १५३ "यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
न तस्स साव भज्जेय्य, मित्तदुग्घो^४ हि पापको ॥
- १५४ "अय अत्थे समुप्पन्ने, समूलमपि अव्वहे^५ ।
अत्थो मे सम्बलेना^६ पि^७, सुहतो वानरो मया ॥
- १५५ "सो चे अत्थो च धम्मो च, कल्याणो न च पापकं
भोतो चे वचन सच्च, सुहतो वानरो मया" ॥
- १५६ "अत्तनो चे हि वादस्स, अपराध विजानिया ।
न म त्व गरहेय्यासि, भोतो वादो हि तादिसो ॥
- १५७ "अहेतुवादो पुरिमो, यो च इस्सरकुत्तिको ।
पुत्रेवती च उच्छेदी, यो च खत्तविदो नरो ॥
- १५८ "एत्ते असप्पुरिसा लोके, वाला पण्डितमानिनो ।
करेय्य तादिमो पाप, अथो अज्जम्पि कारये ।
अमप्पुरिमसग्गो, दुक्कन्तो^८ कटुकुद्रयो ॥

१ यग-म० । २ खत्तविदा-सा० स्या०, रो० । ३ पुत्त च-रा० । ४ मित्तदुग्घा-रा० । ५ अव्वहे-स्या० । ६ सम्बलेनाति-रा० । ७ अय गायी सो० पादक नयि । ८ दुक्कन्ता-सा० ।

१५९. “उरब्भरूपेन वकस्सु^१ पुब्बे,
असंकितो अजयूथं उपेति ।
हन्त्वा उरणिं^२ अजिकं^३ अजञ्च,
उन्नासयित्वा^४ येन कामं पलेति ॥

१६०. “तथाविधेके समणब्राह्मणासे,
छदनं कत्वा वञ्चयन्ति मनुस्से ।
अनासका थण्डिलसेय्यका च,
रजोजल्लं उक्कुटिकप्पधानं ।
परियायभत्तञ्च अपानकत्ता^५,
पापाचारा^६ अरहन्तो वदाना ॥

६

10

१६१. “एते असप्पुरिसा लोके, वाला पण्डितमानिनो ।
करेय्य तादिसो पापं, अथो अञ्जम्पि कारये ।
असप्पुरिससंसग्गो, दुक्खन्तो कटुकुद्रयो ॥

१६२. “यमाहु^७ नत्थि विरियं ति, अहेतुञ्च^८ पवदन्ति ये^९ ।
परकारं अत्तकारञ्च, ये तुच्छं समवण्णयुं ॥

B. 5

15

१६३. “एते असप्पुरिसा लोके, वाला पण्डितमानिनो ।
करेय्य तादिसो पापं, अथो अञ्जम्पि कारये ।
असप्पुरिससंसग्गो, दुक्खन्तो कटुकुद्रयो ॥

१६४. “सच्चे हि विरियं नास्स, कम्मं कल्याणपापकं ।
न भरे वड्डकिं राजा, न पि यन्तानि कारये ॥

20

१६५. “यस्मा च विरियं अत्थि, कम्मं कल्याणपापकं ।
तस्मा यन्तानि कारेति^१, राजा भरति वड्डकिं ॥

१६६. “यदि वस्ससत्तं देवो, न वस्से न हिमं पते ।
उच्छिज्जेय्य अयं लोको, विनस्सेय्य अयं पजा ॥

१. वकामु-सी०, स्या०; वकामु-रो० । २. उरणि-रो० । ३. अजिय-सी०, स्या०, रो० । ४. चित्रासयित्वा-सी०, रो०; हन्त्वासयित्वा-स्या० । ५. अपानकत्ता-रो० । ६. पापाचरा-रो० । ७. याहु-रो० । ८-८. हेतुञ्च अपवदन्ति-सी०, म्या०, रो० । ९. वारेन्ति-रो० ।

१६७. "यस्मा च वस्सती देवो, हिमञ्चानुफुसायति' ।
तस्मा सस्सानि पच्चन्ति, रट्टञ्च पालिते' चिरं ॥

१६८. "गवं चे तरमानानं, जिम्हं गच्छति पुङ्गवो ।
सव्वा ता जिम्हं गच्छन्ति, नेत्ते जिम्हं गते सति ॥

१६९. "एवमेव मनुस्सेसु, यो होति सेट्टसम्मतो ।
सो चे अधम्मं चरति, पगेव इतरा पजा ।
सव्वं रट्टं दुखं' सेत्ति, राजा चे होति अधम्मिको' ॥

१७०. "गवं चे तरमानानं, उज्जु गच्छति पुङ्गवो ।
सव्वा गावा उज्जुं यन्ति, नेत्ते उज्जुं गते सति । ।

१७१. "एवमेव मनुस्सेसु, यो होति सेट्टसम्मतो ।
सो सचे' धम्मं चरति, पगेव इतरा पजा ।
सव्वं रट्टं सुखं' सेत्ति, राजा चे होति धम्मिको ॥

१७२. "महारक्खस्स फलिनो, आमं छिन्दति यो फलं ।
रसञ्चस्स न जानाति, वीजञ्चस्स विनस्सति ॥

१७३. "महारक्खूपमं रट्टं, अधम्मेन' पसासति ।
रसञ्चस्स न जानाति, रट्टञ्चस्स विनस्सति ॥

१७४. "महारक्खस्स फलिनो, पक्कं छिन्दति यो फलं ।
रसञ्चस्स विजानाति, वीजञ्चस्स न नस्सति ॥

१७५. "महारक्खूपमं रट्टं, धम्मेन यो पसासति ।
रसञ्चस्स विजानाति, रट्टञ्चस्स न नस्सति ॥

१७६. "यो च राजा जनपदं, अधम्मेन पसासति ।
सव्वोसवीहि' सो राजा, विरुद्धो होति खत्तियो ॥

१७७. "तथेव नेगमे हिंसं, ये युत्ता कयविककये ।
ओजदानवलीकारे', स कोसेन विरुज्जति ॥

१ हिमञ्चानुफुसायति-स्या०, ने० । २ पल्लवे-मी०, रो०; पालयते-स्या० ।
३ दुःखं-स्या०, ने० । ४ अधम्मतो-रो० । ५ चैव-मी०; चेति-स्या०, रो० । ६
अधम्मेन दो-स्या०, रो० । ७ मज्झिमपनी-स्या० । ८ ओजदानवलीकारे-रो० ।

१७८. “पहारवरखेत्तञ्जू, सङ्गामे कतनिस्समे ।
उस्सिते हिंसयं राजा, सवलेन विरुज्झति ॥
१७९. “तथेव इसयो हिंसं, सञ्जंते^१ ब्रह्मचारियो^२ । ।
अधम्मचारी खत्तियो, सो सग्गेन विरुज्झति ॥
१८०. “यो च राजा अधम्मट्ठो, भरियं हन्ति अट्ठसिकं^३ । ६
लुद्धं पसवते ठानं^४, पुत्तेहि च विरुज्झति ॥
१८१. “धम्मं चरे जानपदे^५, नेगमेसु^६ वलेसु च ।
इसयो च न हिंसेय्य, पुत्तदारे समं चरे ॥
१८२. “स तादिसो भूमिपति, रट्ठपालो अकोधनो ।
सपत्ते^७ सम्पकम्पेति, इन्दो व असुराधिपो” ति ॥ 10
पण्णासनिपातं निद्धितं ।

तस्सुद्धानं

सनिळीनिकमव्हयनो पठमो,
दुतियो पन सउम्मदन्तिवरो^८ ।
ततियो पन बोधिसिरीव्हयनो,
कथिता पन तीणि जिनेन सुभा ति ॥

— ० —

१. सयमे—स्या० । २. ब्रह्मचारिनो—सी०; ब्रह्मचारिये—स्या०; ब्रह्मचारयो—रो० ।

३. अट्ठसिक—स्या० । ४. पापं—सी० । ५. जनपदे—रो० । ६. निगमेसु—सी० । ७. सामन्ते—सी०, स्या०, रो० । ८. सउम्मदन्तीवरो—स्या० ।

१६. सट्टिनिपातो'

५२९. सोणकजातकं (१)

B 53

- १ "तस्स' मुत्वा मत दम्भि, सहस्स दिट्ठ' सोणक।
को मे सोणकमक्खाति, सहाय पमुकीळित'" ॥
- २ "अथव्रवी माणवको, दहरो पञ्चचूळको।
मय्ह सुत्वा सत देहि, सहस्स दिट्ठ सोणक।
अह' ते सोणकक्खिस्स', सहाय पसुकीळित'" ॥
- ३ "कतमस्मि' सो जनपदे, रट्ठेसु निगमेसु च।
कत्थ' सोणकमदक्खि', त मे अक्खाहि पुच्छितो'" ॥
४. "तवेव देव विजिते, तवेवुय्यानभूमिया।
उजुवमा महासाला, नीलोभासा मनोरमा ॥
- ५ "तिट्ठन्ति मेघसमाना, रम्मा अज्जोअनिस्सिता।
तेम मूलम्हि' सोणको, ज्ञायती अनुपादनो"।
उपादानेमु लोकेसु, टह्ममानेसु निव्वुतो ॥
- ६ "ततो च राजा पायासि, मेनाय चतुरङ्गिया।
वारापेत्वा मम मग्ग, अगमा येन सोणको ॥
- ७ "उय्यानभूमि गन्तवान, विचरन्तो ब्रहावने।
अमीन सोणक दक्खि, टह्ममानेसु निव्वुत" ॥
- ८ "कपणो वतथ" भिक्खु, मुण्डो मङ्गाटिपाहतो।
अमानितो अपित्तिको," रक्खमूलस्मि भायति ॥

१ सट्टिनिपातानुव - स्या० छट्टिनिपात - रा०। २ कम्म - म्या०, रो०।
दट्ठ - मा०, रा०। ३ पमुकीळित - रा०। ४ अहमापमक्खिम्म - मी०, रो०।
ममापमक्खिम्म - स्या०। ५ कतमस्मि - मी०, म्या०, रा०। ६ कत्थ ते -
मि०, मी०, रा०। ७ मग्गमाना - रा०। ८ मूलस्मि - मी०, रो०, मूलस्मि -
१० अनुपादाना - स्या०, अनुपादाना - रा०। ११ वनाय - म्या०, रा०। १२ अपीति
रा०।

९. “इमं वाक्यं निसामेत्वा, सोणको एतदब्रवि ।
‘न राज कपणो होति, धम्मं कायेन फस्सयं ॥
१०. ‘यो च धम्मं निरंकत्वा, अधम्ममनुवत्तति ।
स राज कपणो होति, पापो पापपरायनो ॥
११. ‘अरिन्दमो ति मे नामं, कासिराजा ति मं विदु ।
कच्चि भोतो सुखस्सेय्या’, इध पत्तस्स सोणक’ ॥
१२. “सदा पि भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
न तेसं कोट्ठे ओपेन्ति’, न’ कुम्भं न खल्लोपियं’ ।
परनिट्ठितमेसाना, तेन यापेन्ति सुव्वता ॥
१३. “दुतियम्पि भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
अनवज्जपिण्डो’ भोत्तव्वो, न च कोचूपरोधति ॥
१४. “ततियम्पि भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
निव्वुतो पिण्डो भोत्तव्वो, न च कोचूपरोधति ॥
१५. “चतुत्थम्पि’ भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
मुत्तस्स रट्ठे चरतो, सङ्गो यस्स न विज्जति ॥
१६. “पञ्चमम्पि भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
नगरम्हि डय्हमानम्हि, नास्स किञ्चि अडय्हथ ॥
१७. “छट्ठम्पि भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
रट्ठे विलुम्पमानम्हि, नास्स किञ्चि अहीरथ’ ॥
१८. “सत्तमम्पि भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
चोरेहि रक्खितं मग्गं, ये चञ्जे परिपन्थिका ।
पत्तचीवरमादाय, सोत्थिं गच्छति’ सुव्वतो’ ॥
१९. “अट्ठमम्पि भद्रमधनस्स, अनागारस्स भिक्खुनो ।
यं यं दिसं पक्कमति, अनपेक्खो व गच्छति’ ॥

१. सुखसेय्या—स्या०; सुखासेय्या—रो० । २. उपेन्ति—रो० । ३-३. न कुम्भे न खल्लोपिया—स्या०, रो० । ४. अनवज्जोपिण्डो—रो० । ५. चतुत्थं—रो० । ६. अहारथ—मी०, स्या० । ७-७. गच्छन्ति सुव्वता—रो० ।

२०. "बहू' पि भद्रा एतेसं,' यो त्वं भिक्खु पसंससि ।
अहञ्च गिद्धो कामेसु, कथं काहामि सोणक ॥
२१. "पिया मे मानुसा कामा, अथो दिव्या पि मे पिया
अथ केन नु वण्णेन, उभो लोके लभामसे" ॥
२२. "कामे' गिद्धा कामरता, कामेसु अधिमुच्छिता ।
नरा पापानि कत्वान, उपपज्जन्ति दुग्गतिं ॥
२३. "ये च कामे पहन्त्वान', निक्खन्ता अकुतोभया ।
एकोदिभावाधिगता, न ते गच्छन्ति दुग्गतिं ॥
२४. "उपमं ते करिस्सामि, तं सुणोहि अरिन्दम ।
उपमाय मिधेकञ्चे,' अत्यं जानन्ति पण्डिता ॥
२५. "गङ्गाय कुणप दिस्वा, वुय्हमानं महण्णवे ।
वायसो समचिन्तेसि, अप्पपज्जो अचेतसो ॥
२६. "यानञ्च वतिद लद्धं, भक्खो चायं अनप्पको ।
तत्थ रत्तिं तत्थ दिवा, तत्थेव निरतो मनो ॥
२७. "खादं नागस्स मसानि, पिवं' भागीरथोदकं' ।
सम्पस्सं वनचेत्यानि, न पलेत्थ' विहङ्गमो ॥
२८. "तञ्च' ओतरणी गङ्गा, पमत्तं कुणपे रत्तं ।
समुद् अज्झगाहासि', अगती यत्थ पक्खिनं ॥
२९. "सो च भक्खपरिक्खीणो, उदपत्वा' विहङ्गमो ॥
न पच्छतो न पुरतो, नुत्तरं नो पि दक्खिण ॥
३०. "दीप सो नज्झगागच्छि", अगती यत्थ पक्खिनं ।
सो च तत्थेव पापत्थ, यथा दुव्वलको तथा ॥
१. "तञ्च सामुद्दिका मच्छा, कुम्भीला मकरा सुसू ।
पसय्हकारा सार्दिमु, फन्दमान विपक्खक" ॥

१-१ बहूनि गमण भद्रानि - मी०; बहूपि भद्रा एते - रो० । २ कामेसु - सी०, रो० ।
३ पहन्त्वान - मी०, रो० । ४ मिधेकञ्चे - मी०, रो० । ५ पिय - रो० । ६ भागीरथोदक -
मी०, म्या०, रो० । ७ पलेत्थ - रो० । ८ त व - रो० । ९ अज्झगाहसि - रो० । १०-
उपनिष्ठा - मी०, उदापत्वा - रो० । ११ न अज्झगच्छि - मी०, न अज्झगच्छि - रो० । १२-
विपक्खिन - मी०, रो०, विपक्खिन - म्या० ।

३२. “एवमेव तुवं राज, ये चञ्जे कामभोगिनो ।
गिद्धा चे न वमिस्सन्ति, काकपञ्जा^१ व^२ ते विट् ॥
३३. “एसा ते उपमा राज, अत्थसन्दस्सनी कता ।
त्वञ्च पञ्जायसे तेन, यदि काहसि वा न वा ॥
३४. “एकवाचम्पि द्विवाचं, भण्येय्य अनुकम्पको ।
ततुत्तरिं न भासेय्य, दासो वय्यस्स^३ सन्तिके” ॥ 5
३५. “इदं वत्वान पक्कामि, सोणको अमितबुद्धिमा ।
वेहासे अन्तलिव्वस्मिं, अनुसासित्वान खत्तियं” ॥
३६. “को नुमे राजकत्तारो, सुद्धा^४ वेय्यत्तमागता^५ ।
रज्जं निय्यादयिस्सामि, नाहं रज्जेन मत्थिको ॥ 10
३७. “अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जञ्जा मरणं सुवे ।
माहं काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं” ॥
३८. “अत्थि ते दहरो पुत्तो, दीघावु रट्ठवड्ढनो^६ ।
तं रज्जे अभिसिञ्चिस्सु, सो नो राजा भविस्सति” ॥
३९. “खिप्पं कुमारमानेथ, दीघावुं रट्ठवड्ढनं ।
तं रज्जे अभिसिञ्चिस्सं^७, सो वो राजा भविस्सति” ॥ 15
४०. “ततो कुमारमानेसुं, दीघावुं रट्ठवड्ढनं ।
तं दिस्वा आलपी राजा, एकपुत्तं मनोरमं ॥
४१. “सट्ठि गामसहस्सानि, परिपुण्णानि सब्वसो ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥ 20
४२. “अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जञ्जा मरणं सुवे ।
माहं काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
४३. “सट्ठि नागसहस्सानि, सब्वालङ्कारभूसिता ।
सुवण्णकच्छा मातङ्गा, हेमकप्पनवाससा ॥

१-१. काकपञ्जाय - सी०, स्या०, रो० । २. अय्यस्म - सी०; अयिरस्स - रो० ।

३-३. गूता वेय्यत्तिमागता - सी०, स्या०, रो० । ४. नाहं - स्या० । ५. वसमन्वगा - म्या०; वसमन्वगा - रो० । ६. रट्ठवड्ढनो - रो० । ७. अभिसिञ्चिस्सु - रो० ।

४४. "आरुळ्हा गामणीयेहि", तोमरङ्कुसपाणिभि' ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
४५. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जञ्जा मरणं सुवे ।
माहं काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
४६. "सट्ठि अस्ससहस्सानि, सव्वालङ्कारभूसिता ।
आजानीया व' जातिया, सिन्धवा सोघवाहिनो' ॥
४७. "आरुळ्हा गामणीयेहि, इल्लियाचापधारिभि' ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
४८. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जञ्जा मरणं सुवे ।
माहं काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
४९. "सट्ठि रथसहस्सानि, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सव्वालङ्कारभूसिता ॥
५०. "आरुळ्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि' ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
५१. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जञ्जा मरणं सुवे ।
माहं काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
५२. "सट्ठि धेनुसहस्सानि, रोहञ्जा पुङ्गवूसभा ।
ता पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
५३. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जञ्जा मरणं सुवे ।
माहं काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
५४. "सोळसित्थिसहस्सानि", सव्वालङ्कारभूसिता ।
विचित्रवत्थाभरणा', आमुत्तमणिकुण्डला ।
ता पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
५५. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जञ्जा मरणं सुवे ।
माह काको व दुम्मेधो, कामान वसमन्वगं" ॥

१. गामणीयेभि-स्या० । २. तोमरङ्कुसपाणिहि-रो० । ३. व-स्या० ।
मोपवाहना-स्या० । ५. इन्दियाचापधारिभि-स्या० । ६. वम्मिभि-स्या०; वम्मिहि
रो० । ७. सोळसित्थीमहस्सानि-स्या० । ८. विचित्रहत्थाभरणा-रो० ।

५६. “दहरस्सेव मे तात, माता मता ति मे सुतं ।
तया विना अहं तात, जीवितुम्पि^१ न उस्सहे ॥
५७. “यथा आरञ्जकं नागं, पोनो अन्वेति पच्छतो ।
जेस्सन्तं गिरिदुग्गेसु, समेसु विसमेसु च ॥
५८. “एवं तं अनुगच्छामि, पुत्तमादाय^२ पच्छतो ।
सुभरो ते भविस्सामि, न ते हेस्सामि दुब्भरो” ॥ 5
५९. “यथा सामुद्दिकं नावं, वाणिजानं धनेसिनं ।
वोहारो तत्थ गण्हेय्य, वाणिजा व्यसनी^३ सिया ॥
६०. “एवमेवायं पुत्तकलि^४, अन्तरायकरो मम^५ ।
इमं कुमारं पापेथ, पासादं रतिवड्डनं ॥ 10
६१. “तत्थ कम्बुसहत्थायो, यथा^६ सक्कं व अच्छरा ।
ता नं तत्थ रमेस्सन्ति, ताहि चे^७ सो रमिस्सति ॥
६२. “ततो कुमारं पापेसुं, पासादं रतिवड्डनं ।
तं दिस्वा अवचुं कञ्जा, दीघावुं रट्ठवड्डनं ॥
६३. “देवता नुसि गन्धव्वो, अदु^८ सक्को पुरिन्ददो ।
को वा त्वं कस्स वा पुत्तो, कथं जानेमु तं मय” ॥ 15
६४. “नम्हि देवो न गन्धव्वो, ना^९ पि^{१०} सक्को पुरिन्ददो ।
कासिरञ्जो अहं पुत्तो, दीघावु रट्ठवड्डनो ।
मम^{११} भरथ भदं वो, अहं भत्ता भवामि वो ॥
६५. “तं तत्थ अवचुं कञ्जा, दीघावुं रट्ठवड्डनं ।
कुहिं राजा अनुप्पत्तो, इतो राजा कुहिं गतो ॥ 20
६६. “पड्डं राजा अतिक्कन्तो, थले राजा पतिट्ठितो ।
अकण्ठकं अगहनं, पटिपन्नो महापथं ॥
६७. “अहञ्च पटिपन्नोस्मि, मग्गं दुग्गतिगामिनं ।
सकण्ठकं सगहनं, येन गच्छन्ति^{१२} दुग्गतिं” ॥ 25

१. जीवितुम्हि - रो० । २. पुत्तमादाय - रो० । ३. व्यसनी - रो० । ४. पुत्तक - स्या० ।
५. मम - रो० । ६. यय - रो० । ७. रमिस्सन्ति - स्या० । ८. मे - रो० । ९. आदु - सी०,
रो०, आदु - स्या० । १०-१०. नपि - स्या०, रो० । ११. मम - रो० । १२. गच्छामि - रो० ।

४४. "आरुळ्हा गामणीयेहि^१, तोमरडकुसपाणिभि^२ ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
४५. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
४६. "सट्ठि अस्ससहस्सानि, सव्वालङ्कारभूसिता ।
आजानीया व^३ जातिया, सिन्ववा सीघवाहिनो^४ ॥
४७. "आरुळ्हा गामणीयेहि, इल्लियाचापधारिभि^५ ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
४८. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
४९. "सट्ठि रथसहस्सानि, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सव्वालङ्कारभूमिता ॥
५०. "आरुळ्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि^६ ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
५१. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माह काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
५२. "सट्ठि धेनुसहस्सानि, रोहज्जा पुद्गवूसभा ।
ता पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
५३. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काको व दुम्मेधो, कामान वसमन्वगं ॥
५४. "सोळसित्थिसहस्सानि^७, सव्वालङ्कारभूसिता ।
विचित्रवत्याभरणा^८, आमुत्तमणिकुण्डला ।
ता पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निय्यादयामि ते ॥
५५. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माह काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं^९ ॥

१. गामणीयेभि - स्या० । २. तोमरडकुसपाणिहि - रो० । ३. च - स्या० । ४. सीघवाहना - स्या० । ५. इन्दियाचापाधारिभि - स्या० । ६. चम्मिभि - स्या०; वम्मिहि - रो० । ७. सोळसित्थीमहस्सानि - स्या० । ८. विचित्रवत्याभरणा - रो० ।

५६. “दहरस्सेव मे तात, माता मता ति मे सुतं ।
तया विना अहं तात, जीवितुम्पि^१ न उस्सहे ॥
५७. “यथा आरञ्जकं नागं, पोतो अन्वेति पच्छतो ।
जेस्सन्तं गिरिदुग्गेसु, समेसु विसमेसु च ॥
५८. “एवं तं अनुगच्छामि, पुत्तमादाय^२ पच्छतो ।
सुभरो ते भविस्सामि, न ते हेस्सामि दुब्भरो” ॥ 5
५९. “यथा सामुद्दिकं नावं, वाणिजानं धनेसिनं ।
वोहारो तत्थ गण्हेय्य, वाणिजा व्यसनी^३ सिया ॥
६०. “एवमेवायं पुत्तकलि^४, अन्तरायकरो मम^५ ।
इमं कुमारं पापेथ, पासादं रतिवड्डनं ॥ 10
६१. “तत्थ कम्बुसहत्थायो, यथा^६ सक्कं व अच्छरा ।
ता नं तत्थ रमेस्सन्ति,^७ ताहि चे^८ सो रमिस्सति ॥
६२. “ततो कुमारं पापेसुं, पासादं रतिवड्डनं ।
तं दिस्वा अवच्चुं कञ्जा, दीघावुं रट्ठवड्डनं ॥
६३. “देवता नुसि गन्धव्वो, अदु^९ सक्को पुरिन्ददो ।
को वा त्वं कस्स वा पुत्तो, कथं जानेमु तं मयं” ॥ 15
६४. “नम्हि देवो न गन्धव्वो, ना^{१०} पि^{११} सक्को पुरिन्ददो ।
कासिरञ्जो अहं पुत्तो, दीघावु रट्ठवड्डनो ।
ममं^{१२} भरथ भदं वो, अहं भत्ता भवामि वो ॥
६५. “तं तत्थ अवच्चुं कञ्जा, दीघावुं रट्ठवड्डनं ।
कुहिं राजा अनुप्पत्तो, इतो राजा कुहिं गतो ॥ 20
६६. “पड्डं राजा अतिक्कन्तो, थले राजा पतिट्ठितो ।
अकण्टकं अगहनं, पटिपन्नो महापथं ॥
६७. “अहञ्च पटिपन्नोस्मि, मग्गं दुग्गतिगामिनं ।
सकण्टकं सगहनं, येन गच्छन्ति^{१३} दुग्गतिं” ॥ 25

१. जीवितुम्पि—रो० । २. पुत्तमादाय—रो० । ३. व्यसनी—रो० । ४. पुत्तक—स्या० ।
५. ममं—रो० । ६. यथ—रो० । ७. रमिस्सन्ति—स्या० । ८. मे—रो० । ९. आदु—सी०,
रो०; आदू—म्या० । १०-१०. नपि—स्या०, रो० । ११. मम—रो० । १२. गच्छामि—रो० ।

- ४४ "आरुळ्हा गामणीयेहि', तोमरडकुसपाणिभि' ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निव्यादयामि ते ॥
४५. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
४६. "सट्ठि अस्ससहस्सानि, सव्वालङ्कारभूसिता ।
आजानीया व' जातिया, सिन्धवा सीघवाहिनो' ॥
- ४७ "आरुळ्हा गामणीयेहि, इल्लियाचापधारिभि' ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निव्यादयामि ते ॥
- ४८ "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वग ॥
४९. "सट्ठि रथसहस्सानि, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सव्वालङ्कारभूसिता ॥
- ५० "आरुळ्हा गामणीयेहि, चापहृत्येहि वम्मिभि' ।
ते पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निव्यादयामि ते ॥
५१. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माहं काको व दुम्मेधो, कामानं वसमन्वगं ॥
५२. "मट्ठि धेनुसहस्सानि, रोहज्जा पुङ्गवूत्तभा ।
ता पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निव्यादयामि ते ॥
५३. "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जज्जा मरणं सुवे ।
माह काको व दुम्मेधो, कामान वसमन्वग ॥
- ५४ "सोळसित्थिसहस्सानि", सव्वालङ्कारभूसिता ।
विचित्रवत्थाभरणा', आमुत्तमणिकुण्डला ।
ता पुत्त पटिपज्जस्सु, रज्जं निव्यादयामि ते ॥
- ५५ "अज्जेव पव्वजिस्सामि, को जज्जा मरण सुवे ।
माह काको व दुम्मेधो, कामान वसमन्वग" ॥

१. गामणीयेभि-स्या० । २ तोमरडकुसपाणिहि-रो० । ३ च-स्या० । ४. सीघवाहना-स्या० । ५. इन्दियाचापाधारिभि-स्या० । ६. वम्मिभि-स्या०, वम्मिहि-रो० । ७ सोळसित्थीसहस्सानि-स्या० । ८. विचित्रवत्थाभरणा-रो० ।

५६. "दहरस्सेव मे तात, माता मता ति मे सुतं ।
तथा विना अहं तात, जीवितुम्पि^१ न उस्सहे ॥
५७. "यथा आरञ्जकं नागं, पोणो अन्वेति पच्छतो ।
जेस्सन्तं गिरिदुग्गेसु, समेसु विसमेसु च ॥
५८. "एवं तं अनुगच्छामि, पुत्तमादाय^२ पच्छतो ।
सुभरो ते भविस्सामि, न ते हेस्सामि दुब्भरो^३" ॥ 5
५९. "यथा सामुद्दिकं नावं, वाणिजानं धनेसिनं ।
वोहारो तत्थ गण्हेय्य, वाणिजा व्यसनी^४ सिया ॥
६०. "एवमेवायं पुत्तकलि^५, अन्तरायकरो मम^६ ।
इमं कुमारं पापेथ, पासादं रतिवड्डनं ॥ 10
६१. "तत्थ कम्बुसहत्थायो, यथा^७ सक्कं व अच्छरा ।
ता नं तत्थ रमेस्सन्ति,^८ ताहि चे^९ सो रमिस्सति ॥
६२. "ततो कुमारं पापेसुं, पासादं रतिवड्डनं ।
तं दिस्वा अवचुं कञ्जा, दीघावुं रट्ठवड्डनं ॥
६३. "देवता नुसि गन्धव्वो, अदु^{१०} सक्को पुरिन्ददो ।
को वा त्वं कस्स वा पुत्तो, कथं जानेमु तं मयं^{११}" ॥ 15
६४. "नम्हि देवो न गन्धव्वो, ना^{१२} पि^{१३} सक्को पुरिन्ददो ।
कासिरञ्जो अहं पुत्तो, दीघावु रट्ठवड्डनो ।
ममं^{१४} भरय भदं वो, अहं भत्ता भवामि वो ॥
६५. "तं तत्थ अवचुं कञ्जा, दीघावुं रट्ठवड्डनं ।
कुहिं राजा अनुप्पत्तो, इतो राजा कुहिं गतो ॥ 20
६६. "पङ्कं राजा अतिक्कन्तो, थले राजा पत्तिट्ठितो ।
अकण्टकं अगहनं, पटिपन्नो महापथं ॥
६७. "अहञ्च पटिपन्नोस्मि, मग्गं दुग्गतिगामिनं ।
सकण्टकं सगहनं, येन गच्छन्ति^{१५} दुग्गतिं^{१६}" ॥ 25

१. जीवितुम्हि - रो० । २. पुत्तमादाय - रो० । ३. व्यसनी - रो० । ४. पुत्तक - स्या० ।
५. ममं - रो० । ६. यय - रो० । ७. रमिस्सन्ति - स्या० । ८. मे - रो० । ९. आदु - सी०,
रो०; आदु - स्या० । १०-१०. नपि - स्या०, रो० । ११. मम - रो० । १२. गच्छामि - रो० ।

६८. "तस्स ते स्वागतं राज, सीहस्सेव गिरिव्वजं ।
अनुसास महाराज, त्वं नो सव्वासमिस्सरो" ति ॥

५३०. संकिच्चजातकं (२)

६९. "दिस्वा निसिन्नं राजानं, ब्रह्मदत्तं रथेसभं ।
अथस्स पटिवेदेसिं, यस्सासि अनुकम्पको ॥

७०. "संकिच्चायं अनुप्पत्तो, इसीनं साधुसम्मतो ।
तरमानत्पो निव्याहि, सिप्पं पस्स महेसिनं ॥

७१. "ततो च राजा तरमानो, युत्तमारुह्ण सन्दनं ।
मित्तामच्चपरिव्वूहो^१, अगमासि रथेसभो ॥

७२. "निक्खिप्प पञ्च ककुधानि, कासीनं रट्ठवड्ढनो ।
वाळवीजनिमुणीसं^२, खगं छत्तञ्चुपाहनं^३ ।

७३. "ओरुह्ण राजा यानम्हा, ठपयित्वा पटिच्छदं ।
आसीन दायपस्सस्मिं, संकिच्चमुपसङ्गमि ॥

७४. "उपसङ्गमित्वा सो राजा, सम्मोदि इसिना सह ।
तं कथं वीतिसारेत्वा, एकमन्तं उपाविसि ॥

७५. "एकमन्तं निसिन्नो व, अयं कालं अमञ्जथ ।
ततो पापानि कम्मानि, पुच्छितुं पटिपज्जथ^४ ॥

७६. "इसिं पुच्छाम^५ संकिच्चं, इसीन साधुसम्मतं ।
आसीनं दायपस्सस्मि, इसिसङ्घपुरक्खतं ॥

७७. "कं गतिं पेच्च गच्छन्ति, नरा धम्मातिचारिनो ।
अतिचिण्णो मया धम्मो, त मे अक्खाहि पुच्छितो ॥

७८. "इसी अवच सकिच्चो, कासीनं रट्ठवड्ढनं ।
आसीनं दायपस्सस्मि. महाराज सुणोहि मे ॥

१ परिव्वूहो-सी०, रो० । २ वालवीजनी-सी०, वालवीजनि-स्या० । ३ छत्त-मुपाहन-रो० । ४ यथा-रो० । ५ पच्चपज्जथ-रो० । ६ पुच्छामि-सी०, रो० ।

७९. "उप्पथेन वजन्तस्स, यो मग्गमनुसासति ।
तस्स चे' वचनं कयिरा, नस्स' मग्गेय्य कण्टको ॥
८०. "अधम्मं पटिपन्नस्स, यो धम्ममनुसासति ।
तस्स चे वचनं कयिरा, न सो गच्छेय्य दुग्गतिं ॥
८१. "धम्मो पथो महाराज, अधम्मो पन उप्पथो । 5
अधम्मो निरयं नेति, धम्मो पापेति सुग्गतिं ॥
८२. "अधम्मचारिनो राज, नरा विसमजीविनो ।
यं गतिं पेच्च गच्छन्ति, निरये ते सुणोहि मे ॥
८३. "सञ्जीवो काळसुत्तो च, सङ्घातो' द्वे च रोखा ।
अथापरो महावीचि, तापनो' च पतापनो ॥ 10
८४. "इच्चेते अट्ठ निरया, अक्खाता दुरतिक्कमा ।
आकिण्णा लुट्ठक्कमेहि, पच्चेका सोळसुस्सदा ॥
८५. "कदरियतापना' घोरा, अच्चिमन्तो' महव्भया ।
लोमहंसनरूपा च, भेस्मा पटिभया दुखा ॥
८६. "चतुक्कण्णा चतुद्वारा, विभत्ता भागसो मित्ता । 15
अयोपाकारपरियन्ता, अयसा पटिकुज्जिता ॥
८७. "तेसं अयोमया भूमि, जलिता तेजसा युता ।
समन्ता योजनसतं, फुटा तिट्ठन्ति सब्बदा ॥
८८. "एते पतन्ति निरये, उद्धंपादा' अवंसिरा ।
इसीनं अतिवत्तारो, सञ्जतानं तपस्सिनं ॥ 20
८९. "ते भूनहुनो पच्चन्ति, मच्छा विलकता' यथा ।
संवच्छरे असङ्खेय्ये, नरा किब्बिसकारिनो ॥
९०. "ड्य्हमानेन गत्तेन, निच्चं सन्तरवाहिरं ।
निरया नाधिगच्छन्ति, द्वारं निक्खमनेसिनो ॥

१. वे-रो० । २. नास्स-स्या०, रो० । ३. सङ्घातो-स्या० । ४. तपनो-मी०, रो० । ५. कदरिया तपना-सी०, रो०, कदरिया तापना-स्या० । ६. अच्चिमन्ता-रो० । ७. उद्धपादा-रो० । ८. भीलाता-रो० ।
जा० २-९

११. "पुरत्थिमेन धावन्ति, ततो धावन्ति पच्छतो ।
उत्तरेण पि धावन्ति, ततो धावन्ति दक्खिणं ।
यं यं हि' द्वारं गच्छन्ति, तं' तदेव' पिधीयरे' ॥
१२. "वहूनि वस्ससहस्सानि", जना निरयगामिनो" ।
वाहा पग्गय्ह कन्दन्ति, पत्वा दुक्खं अनप्पकं ॥
१३. "आसीविसं व कुपितं", तेजस्सिं" दुरतिक्कमं ।
न साधुरुपे आसीदे', सञ्जतानं तपस्सिनं ॥
१४. "अतिकायो महिस्सासो, अज्जुनो केककाधिपो" ।
सहस्सवाहु उच्छिन्नो, इसिमासज्ज गोतमं ॥
१५. "अरजं रजसा वच्छं, किसं" अवकिरिय" दण्डकी ।
तालो व मूलतो छिन्नो, स राजा विभवज्झतो ॥
१६. "उपहच्च मनं मज्झो", मातङ्गस्मिं यसस्सिने ।
सपारिसज्जो उच्छिन्नो, मज्जारञ्ज" तदा अहु ॥
१७. "कण्हदीपायनासज्ज, इसिं अन्धकवेण्डयो" ।
अञ्जोञ्ज" मुसला" हत्त्वा, सम्पत्ता यमसाधनं" ॥
१८. "अथायं इसिना सत्तो, अन्तलिकखचरो पुरे ।
पावेक्खि पथवि" चेच्चो, हीनत्तो पत्तपरियायं" ॥
१९. "तस्मा हि छन्दागमनं, नप्पसंसन्ति पण्डिता ।
अदुट्ठचित्तो भासेय्य, गिरं सच्चूपसंहितं ॥
१००. "मनसा चे पदुट्ठन, यो नरो पेक्खते मुनिं ।
विज्जाचरणसम्पन्नं, गन्ता" सो निरयं अधो ॥

१. रो० पोथवे नत्थि। २-२ त त देवा-रो०। ३ पिथिय्यति-सी०; पिथिय्य
म्या०, पिथीयरे-रो०। ४ सनसहम्मानि-स्या०। ५ निरयगामिनो-रो०। ६ कुणि
स्या०। ७. तेजमि- स्या०, रो०। ८ आमिदेन-रो०। ९ केककाधिपो-स्या०। १०-
कोम अवधीय-स्या०। ११ मेज्झो-स्या०, रो०। १२ मेज्जारञ्ज-स्या०, रो०। १३ अन्ध
वेण्डयो-सी०, रो०, अन्धकवेण्डयो-स्या०। १४ अञ्जमञ्ज-मी०, स्या०; अञ्ज
रो०। १५ मुग्गे-मी०, म्या०, रो०। १६ यमसाधनं-रो०। १७ पठवि-मी०, स्या०, रो०
१८ वापरियाय-स्या०। १९ गन्ता-स्या०।

१०१. "ये वुद्धे' परिभासन्ति', फरुसूपक्कमा जना ।
अनपच्चा अदायादा, तालवत्थु' भवन्ति ते ॥
१०२. "यो च पव्वजितं हन्ति, कतकिच्चं महेसिनं ।
स काळसुत्ते निरये, चिररत्ताय' पच्चति ॥
१०३. "यो च राजा अधम्मद्वो, रट्टविद्धंसनो मगो' ।
तापयित्वा जनपदं, तापने पेच्च पच्चति ॥
१०४. "सो च वस्ससहस्सानि', सतं दिव्वानि" पच्चति ।
अच्चिसङ्घपरेतो सो, दुक्खं वेदेति वेदनं ॥
१०५. "तस्स अंगिसिखा काया, निच्छरन्ति पभस्सरा ।
तेजोभक्खस्स गत्तानि, लोमेहि' च' नखेहि च ॥
१०६. "ड्य्हमानेन गत्तेन, निच्चं सन्तरवाहिरं ।
दुक्खाभितुन्नो नदति, नागो तुत्तट्ठितो' यथा ॥
१०७. "यो लोभा पितरं हन्ति, दोसा वा पुरिसाधमो ।
स काळसुत्ते निरये, चिररत्ताय पच्चति ॥
१०८. "स तादिसो पच्चति लोहकुम्भियं",
पक्कञ्च सत्तीहि हनन्ति नित्तचं ।
अन्धं करित्वा मुत्तकरीसभक्खं,
खारे निमुज्जन्ति तथाविधं नरं ॥
१०९. "तत्तं पक्कुथितमयोगुळञ्च",
दीधे च फाले चिररत्ततापिते ।
विकखम्भमादाय विवन्ध'^१ रज्जुभि,
विवटे" मुखे सम्पविसन्ति" रक्खसा ॥
११०. "सामा च सोणा सबला" च गिज्झा,
काकोळसङ्घा च दिजा अयोमुखा ।

१. वद्धे-रो० । २. परिभासेन्ति-रो० । ३. तालवत्थू-स्या०; लालवत्थू-रो० । ४. चिररत्ताय-स्या० । ५. मतो-स्या०; चुतो-सी० । ६. वस्ससहस्सानं-सी०, स्या० । ७. दिव्वानि-स्या०; दिव्यानि-रो० । ८-८. लोमगेहि-सी०, स्या०, रो० । ९. तुत्तट्ठितो-सी०, रो०; तुण्डट्ठितो-स्या० । १०. लोहकुम्भिया-रो० । ११. पक्कुथितमयोगुळञ्च-स्या०; पक्कट्ठित अयोगुळञ्च-रो० । १२. विवद्ध-सी०; विभज्ज-स्या०, रो० । १३. वत्ते-रो० । १४. ससव-यन्ति-सी०, स्या०, रो० । १५. चबला-रो० ।

सङ्गम्म खादन्ति विष्फन्दमानं,^१
जिह्वं विभज्ज विघासं सलोहितं ॥

१११. “तं दड्डुतालं” परिभिन्नगतं,
निष्पोथयन्ता अनुविचरन्ति रक्तासा ।
रती हि नेस’ दुग्गिनो पनीतरे,
एतादिसस्मिं निरये वसन्ति ।
ये केचि लोके इध पेत्तिघातिनो ॥

११२. “पुत्तो च मातरं हत्त्वा, इतो गत्त्वा यमक्खयं ।
भुसमापज्जते दुक्खं, अत्तकम्मफलूपगो ॥

११३. “अमनुस्सा अतिवला”, हन्तारं जनयन्तिया ।
अयोमयेहि वाळेहि”, पीळयन्ति पुनप्पुनं ॥

११४. “तमस्सव” सका गत्ता, रुहिरं” अत्तसम्भवं ।
तम्बलोहविलीन व, तत्तं पायेन्ति मत्तिघं” ॥

११५. “जिगुच्छ” कुणपं पूति”, दुग्गन्वं गूयकद्दमं ।
पुव्वलोहितसङ्कास, रह्दमोग्गह” तिट्ठति ॥

११६. “तमेनं किमयो” तत्थ, अतिकाया अयोमुखा ।
छविं भेत्वान” खादन्ति, संगिद्धा” मंसलोहिते ॥

११७. “सो चत्त निरय पत्तो, निमुग्गो सत्तपोरिसं ।
पूत्तिक” कुणप वाति, समन्ता सतयोजन ॥

११८. “चक्खुमा पि हि चक्खूहि”, तेन गन्धेन जीयति” ।
एतादिम ब्रह्मदत्त, मातुघो” लभते दुक्खं ॥

११९. “सुरधारमनुक्कम्म, तिक्खं दुरभिसम्भवं ।
पतन्ति गम्भपात्तिघो,” दुग्ग वेत्तरणि” नदिं ॥

१ विष्फन्दमान-स्या० । २ दड्डुताल-रो० । ३ तम-स्या० । ४ अतिवाला-
स्या० । ५ पायेहि-रो० । ६ तपस्सव-सी०, स्या०, तपस्सुन-रो० । ७ रुधिर-सी०,
स्या० । ८ मत्तिघ-सी० । ९ जिघञ्ज-रो० । १० पूति-रो० । ११ रह्दमोग्गह-स्या० ।
१२ किमयो-स्या० । १३ छेवान-सी०, रो० । १४ पादिद्धा-सी०, स्या०, रो० । १५
पूतीन-रो० । १६ चक्खूनि-स्या० । १७ जिय्यति-स्या० । १८ मत्तिघो-रो० ।
१९ गम्भपात्तिनिघो-सी०, स्या०, रो० । २०. वेत्तरणि-स्या० ।

१२०. "अयोमया सिम्बलियो, सोळसङ्गुलकण्टका^१ ।
उभतो^२ अभिलम्बन्ति^३, दुग्गं वेतरणिं नदिं ॥
१२१. "ते अच्चिमन्तो तिट्ठन्ति, अग्गिक्खन्धा व आरका ।
आदिता जातवेदेन, उद्धं योजनमुग्गता ॥
१२२. "एते वजन्ति^४ निरये, तत्ते तिखिणकण्टके ।
नारियो च अतिचारा^५, नरा च परदारगू ॥
१२३. "ते पतन्ति अधोक्खन्धा^६, विवत्ता विहता पुथू ।
सयन्ति विनिविद्धङ्गा, दीघं जग्गन्ति सव्वदा^७ ॥
१२४. "ततो रत्या विवसाने^८, महतिं पव्वतूपमं ।
लोहकुम्भिं पवज्जन्ति, तत्तं अगिसमूदकं ॥
१२५. "एवं दिवा च रत्तो च, दुस्सीला मोहपारुता ।
अनुभोन्ति सकं कम्मं, पुव्वे दुक्कटमत्तनो^९ ॥
१२६. "या च भरिया धनक्कीता, सामिकं अतिमञ्जति ।
ससुं वा ससुरं वा पि, जेट्ठं वा पि ननन्दरं^{१०} ॥
१२७. "तस्सा वद्धेन जिह्मङ्गं, निव्वहन्ति सवन्धनं ।
स व्याममत्तं किमिनं, जिह्मं पस्सति अत्तनि^{११} ।
विञ्जापेतुं न सक्कोति, तापने पेच्च पच्चति ॥
१२८. "ओरब्भिका सूकरिका, मच्छिका मिगवन्धका ।
चोरा गोघातका लुद्धा^{१२}, अवण्णे वण्णकारका ॥
१२९. "सत्तीहि लोहकूटेहि, नेत्तिसेहि उसूहि च ।
हञ्जमाना खारनदिं, पपतन्ति अवंसिरा ॥
१३०. "सायं पातो कूटकारी, अयोक्कूटेहि हञ्जति ।
ततो वन्तं दुरत्तानं, परेसं भुज्जरे^{१३} सदा ॥

5 B. 64

10

15

20

१. सोळसङ्गुलकण्टका—स्या० । २. दुभतो—रो० । ३. अभिलम्बन्ति—स्या०, रो० ।
४. सजन्ति—सी०, रो०; पज्जन्ति—स्या० । ५. अतिचारनियो—सी०, स्या०, रो० । ६.
अपाम्ग्या—रो० । ७. सवरिं—सी०, रो० । ८. विवसाने—सी०, स्या०, रो० । ९. दुक्कट-
मत्तनो—रो० । १०. ननन्दन—स्या० । ११. अत्तनो—सी०, स्या० । १२. लुद्धा—रो० । १३.
पुञ्जेन—सी०, स्या०, रो० ।

१३१. “धत्त्वा भेरण्डका गिज्झा, काकोळा' च अयोमुखा ।
विप्फन्दमानं खादन्ति, नरं किच्चिसकारकं” ॥

१३२. “ये मिगेन मिगं हन्ति, पक्खिं वा पन पक्खिना ।
असन्तो रजसा छन्ना, गन्ता' ते निरयुस्सदं” ॥

१३३. “सन्तो च' उद्वं गच्छन्ति, सुचिण्णेनिघ' कम्मना' ।
सुचिण्णस्स फलं पस्स, सइन्दा' देवा सब्रह्मका ॥

१३४. “तं तं ब्रूमि महाराज, धम्मं रट्ठपती चर ।
तथा' राज चराहि धम्मं,
यथा तं सुचिण्णं नानुत्तप्पेय्य पच्छा” ति ॥

सट्ठिनिपातं निट्ठितं ।

तत्सुद्धानं

10

अथ सट्ठिनिपातम्हि, सुणाथ मम भासितं ।
जातकसब्बहयनो पवरो,
सोणकअरिन्दमसब्बहयनो ।
तथा वुत्तरयेसभकिच्चवरो” ति ॥

— ०:—

१ काकोळा-स्या० । २ किच्चिसकारिक-रो० । ३ गन्ता-स्या० । ४. निरय-
अयो-रो० । ५ व-स्या० । ६ सुचिण्णेनीप-स्या० । ७ कम्मना-रो० । ८ सहिन्दा
मो०, मिन्दा-स्या०, सइन्द-रो० । ९ तथा तथा-सी०, स्या०, रो० । १०. वुत्तरये
ममगट्ठिचवरो-स्या० ।

२०. सत्ततिनिपातो'

५३१. कुसजातकं (१)

१. "इदं ते रट्टं सधनं सयोगं,
सकायुरं सव्वकामूपपन्नं ।
इदं ते रज्जं अनुसास अम्म,
गच्छामहं यत्थ पिया पभावती" ॥
२. "अनुज्जुभूतेन हरं महन्तं,
दिवा च रत्तो च निसीथकाले ।
पटिगच्छ त्वं खिप्पं कुसावतिं कुस',
निच्छामि दुव्वण्णमहं वसन्तं" ॥
३. "नाहं गमिस्सामि इतो कुसावतिं,
पभावतीवण्णपलोभितो तव ।
रमामि महस्स निकेतरम्मे,
हित्वान रट्ठ तव दस्सने रतो ॥
४. "पभावतीवण्णपलोभितो तव,
सम्मूलहरूपो विचरानि मेदिनि' ।
दिसं न' जानामि कुतोम्हि आगतो,
तयम्हि' मत्तो मिगमन्दलोचने ॥
५. "सुवण्णचीरवसने, जातरूपसुमेखले ।
सुस्सोणि तव कामा' हि", नाहं रज्जेन मत्थिको" ॥
६. "अवभूति' तस्स भो होत्ति, यो अनिच्छन्तमिच्छति ।
अकामं राज कामेसि', अकन्त' कन्तुमिच्छसि" ॥

B. ८६

५

१०

१५

२०

१. सत्ततिनिपातजातकं—स्या० । २. स्या० पोत्यके नत्थि । ३. मेदिनि—म्या० । ४. ० पोत्यके नत्थि । ५. तयिग्हि—म्या० । ६. मोवण्ण०—स्या० । ७-७. कामेहि—मी० । ८. म्महि—मी०; अवभूति—स्या०; अवभूति—रो० । ९. कामेहि—मी०, स्या०, रो० । १०-१०. वन्तो वन्तो—मी०, म्या०, रो० ।

७. “अकामं वा सकामं वा, यो नरो लभते पियं ।
लाभमेत्य पसंसाम, अलाभो तत्थ पापको” ॥
८. “पासाणसारं खणसि, कणिकारस्स दाहना ।
वातं जालेन बाधेसि, यो अनिच्छन्तमिच्छसि” ॥
९. “पासाणो नून ते हृदये, ओहितो मृदुलक्खणे ।
यो ते सातं न विन्दामि, तिरोजनपदागतो” ॥
१०. “यदा मं भकुटि^१ कत्वा, राजपुत्ती^२ उदिकखति^३ ।
आळारिको तदा होमि, रञ्जो मद्दस्सन्तेपुरे^४” ॥
- ११ “यदा उम्हयमाना मं, राजपुत्ती उदिकखति ।
नाळारिको तदा होमि, राजा होमि तदा कुसो” ॥
- १२ “सचे हि वचनं सच्चं, नेमित्तानं भविस्सति ।
नेव मे त्वं पती^५ अस्स, कामं छिन्दन्तु सत्तथा” ॥
- १३ “सचे हि वचनं सच्चं, अञ्जेसं यदि वा ममं ।
नेव^६ तुय्हं पती^७ अत्थि, अञ्जो सीहस्सरा कुसा” ॥
- १४ “नेक्खं गीवं ते कारेस्सं, पत्वा खुज्जे कुसावतिं ।
सचे म नागनासूरु^८, ओलोकेय्य पभावती ॥
- १५ “नेक्ख गीवं ते कारेस्सं, पत्वा खुज्जे कुसावतिं ।
सचे म नागनामूरु^९, आलपेय्य पभावती ॥
१६. “नेक्ख गीवं ते कारेस्स, पत्वा खुज्जे कुसावतिं ।
सचे मं नागनासूरु, उम्हायेय्य पभावती ॥
- १७ “नेक्खं गीवं ते कारेस्स, पत्वा खुज्जे कुसावतिं ।
सचे म नागनासूरु, पम्हायेय्य पभावती ॥
१८. “नेक्ख गीवं ते कारेस्सं, पत्वा खुज्जे कुसावतिं ।
सचे मे नागनासूरु, पाणीहि^{१०} उपसम्कुसे” ॥

१ निरोद्धनरुद्धनो-रो० । २ भुकुटि-मी०, रो० । ३-३ राजपुत्ति उदिकखति
मी०, रो० । ४ मद्दस्सन्तेपुर-मी०, रो० । ५ पति-रो० । ६-६ न चेव ते पति-रो० ।
नागनामूरु-म्या०, नागनामूरु-मे० । ७ पाणीमि-म्या०, पाणिहि-मे० । ८. उ
गम्भ-रो० ।

१९. “न हि नूनायं राजपुत्ती, कुसे सातम्पि विन्दति ।
आळारिके भते पोसे, वेतनेन^१ अनत्थिके” ॥

२०. “न हि नूनायं सा^२ खुज्जा, लभति जिब्हाय छेदनं ।
सुनिसितेन सत्थेन, एवं दुव्भासितं भणं” ॥

२१. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
महायसो ति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

5

B. 68

२२. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
महद्वनो ति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

२३. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
महब्बलो ति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

10

२४. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
महारट्ठो ति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

२५. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
महाराजा ति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

२६. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
सीहस्सरो ति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

15

२७. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
वग्गुस्सरो ति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

२८. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
विन्दुस्सरो ति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

20

२९. “मा न रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
मञ्जुस्सरो ति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

३०. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
मधुस्सरो^३ ति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

३१. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
सतसिप्पो ति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं ॥

25

१. वेतनेन—म्या० । २. सी०, स्या० पोत्थोमु नत्थि । ३. मधुस्सरो—सी०,

३२. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
खत्तियो ति पि कत्वान^१, करस्सु रुचिरे पियं ॥
३३. “मा नं रूपेन पामेसि, आरोहेन पभावति ।
कुसराजा ति कत्वान, करस्सु रुचिरे पियं” ॥
३४. “एते नागा उपत्यद्धा, सव्वे तिद्वन्ति वम्मिता^२ ।
पुरा मद्दन्ति पाकारं, आनेन्तेतं^३ पभावति” ॥
३५. “सत्त विले^४ करित्वान, अहमेतं पभावति ।
खत्तियानं पदस्सामि, ये मं हत्तुं इधागता” ॥
३६. “अवुट्ठहि^५ राजपुत्ती, सामा कोसेय्यवासिनी ।
अस्सुपुण्णेहि नेत्तेहि, दासीगणपुरक्खता” ॥
३७. “तं नून कक्कूपनिसेवितं मुखं,
आदासदन्ताथरूपच्चवेक्खितं ।
सुभं सुनेत्तं विरजं अनङ्गणं,
छुद्धं^६ वने ठस्सति खत्तियेहि ॥
३८. “ते नून मे असिते वेल्लितग्गे,
केसे मुद्दं चन्दनसारलित्ते ।
समाकुले सीवथिकाय भज्जे,
पादेहि गिज्झा परिकड्डिस्सन्ति” ॥
३९. “ता नून मे तम्बनखा सुलोमा,
वाहा मुद्दं चन्दनसारलित्ता ।
छिन्ना वने उज्झिता खत्तियेहि,
गय्ह घट्ठो^७ गच्छति येन कामं ॥
४०. “ते नून तालूपनिभे अलम्बे,
निसेविते कासिकचन्दनेन ।
थनेसु मे लम्बिस्सति^८ सिङ्गालो^९”,
मातू व पुत्तो तरुणो तनूजो” ॥

१ वलित्वान-मी० । २ वम्मिता-स्या० । ३ अनेयेतं-स्या० । ४ खण्डे-
मी०, रो० । ५ अवुट्ठहि-रो० । ६ छुट्ठ-स्या० । ७ परिकड्डयन्ति-मी०, स्या०, रो० ।
८ वरो-रो० । ९ लम्बहीनि-रो० । १०. मिगालो-मी०, स्या०, रो० । ११. तनूजो-स्या० ।

४१. "तं नून सोणिं पुथुलं सुकोट्टितं,
निसेवितं कञ्चनमेखलाहि ।
छिन्नं वने खत्तियेही' अवत्थं,
सिङ्गालसङ्घा' परिकट्टिस्सन्ति' ॥
४२. "सोणा घङ्का सिङ्गाला च, ये चञ्जे सन्ति दाठिनो । 5 B. 70
अजरा नून हेस्सन्ति, भवखयित्वा पभावति' ॥
४३. "सचे मंसानि' हरिंसु', खत्तिया दूरगामिनो ।
अट्ठीनि अम्म याचित्वा, अनुपथे' दहाथ नं' ॥
४४. "खेतानि अम्म कारेत्वा, कणिकारेत्थ रोपय ।
यदा ते पुप्फिता अस्सु, हेमन्तानं हिमच्चये । 10
सरेय्याथ मम' अम्म, एव्वण्णा पभावती' ॥
४५. "तस्सा माता उदट्ठासि, खत्तिया देववणिग्गिणी ।
दिस्वा असिञ्च सूनञ्च, रञ्जो मद्दस्सन्तेपुरे' ॥
४६. "इमिना नून असिना, सुसञ्जं तनुमज्झिमं ।
धीतरं मद्द' हत्त्वान, खत्तियानं पदस्ससि' ॥ 15
४७. "न मे अकासि वचनं, अत्थकामाय पुत्तिके' ।
साज्ज' लोहितसञ्छन्ना, गच्छसि' यमसाधनं ॥
४८. "एवमापज्जती" पोसो, पापियञ्च निगच्छति ।
यो वे' हितानं वचनं, न' करोति' अत्थदस्सिनं ॥
४९. "सचे च' अज्ज धारेसि", कुमारं चारुदस्सनं । 20
कुसेन जातं खत्तियं, सुवण्णमणिमेखलं ।
पूजितं' आतिसङ्खेहि, न गच्छसि यमवखयं ॥
५०. "यत्थस्सु भेरी नदति, कुञ्जरो च निकूजति" ।
खत्तियानं कुले भद्दे, किन्नु सुखतरं ततो ॥

१. खत्तियेहि—स्या०, रो० । २-२. गम्हावको गच्छति येनकाम—रो० । ३-३. मंसा
हरीयिमु—रो० । ४. अनुपथे—स्या० । ५. मम—रो० । ६. मम—सी०; मद्दो—रो० । ७.
पदस्सति—रो० । ८. पुत्तिक—रो० । ९. स्वाज्ज—स्या० । १०. गच्छसि—सी०, रो० । ११.
एवमापज्जति—स्या० । १२. चे—स्या० । १३-१३ न करं—सी० । १४. त्व—सी०, रो०; व—स्या० ।
१५. अम्मधारेसि—सी०; अज्ज धारेसि—रो० । पूजिता—रो० । १७. निकूजति—रो० ।

५१. "अस्सो च' सिसत्ति' द्वारे, कुमारो उपरोदति' ।
सत्तियानं कुले भदे, किन्नु सुखतरं ततो ॥
५२. "मयूरकोञ्चाभिरुदे, कोकिलाभिनिक्खिते ।
सत्तियानं कुले भदे, किन्नु सुखतरं ततो" ॥
५३. "कहं' नु सो सत्तुमहनो', पररट्ठप्पमहनो ।
कुसो सोळारपञ्जाणो, यो' नो दुक्खा पमोचये" ॥
५४. "इवेव सो' सत्तुमहनो, पररट्ठप्पमहनो ।
कुसो सोळारपञ्जाणो, यो ते' सव्वे-वधिस्सति'" ॥
५५. "उम्मत्तिका नु भणमि, अन्धवाला' पभाससि' ।
कुसो चे आगतो अस्स, किं न' जानेमु तं मयं" ॥
५६. "एसो आळारिको पोसो, कुमारीपुरमन्तरे ।
दळ्ह कत्वान संवेल्लिं", कुम्भिं" घोवति ओणतो"
५७. "वेणी त्वमसि चण्डाली, अट्ठमि" कुलगन्धिनी" ।
कथं मद्दकुले जाता, दासं कयिरासि कामुकं" ॥
५८. "नम्हि वेणी न चण्डाली, न चम्हि कुलगन्धिनी ।
ओक्काकपुत्तो भदन्ते, त्वं नु दासो ति मञ्जसि"
५९. "यो ब्राह्मणसहस्सानि, सदा भोजेति वीसतिं" ।
ओक्काकपुत्तो भदन्ते, त्वं नु दासो ति मञ्जसि"
६०. "यस्स नागसहस्सानि, सदा योजेन्ति वीसतिं ।
ओक्काकपुत्तो भदन्ते, त्वं नु दासो ति मञ्जसि ।
६१. "यस्म अस्समहस्सानि, सदा योजेन्ति वीसतिं ।
ओक्काकपुत्तो भदन्ते, त्वं नु दासो ति मञ्जसि ।
६२. "यस्म रथमहम्मानि, मदा योजेन्ति वीसतिं ।
ओक्काकपुत्तो भदन्ते, त्वं नु दासो ति मञ्जसि ।

१-१ हगिगति-गो०, हगिगति-स्या०, च गिगति-रो० । २ उपरोदति-
१-२ वट्ठप्पमहनो-रो० । ४ गो-रो० । ५ नो-रो० । ६ यो नो-सी०;
स्या०, गो नो-रो० । ७ दुक्खा पमोचये-गो० । ८-८ आनुवाया व भागमि-गी०
९ नु-स्या० । १० सव्वे-स्या० । ११ कुम्भिं-रो० । १२ आट्ठमि-स्या० । १३
गन्धिनी-रो० । १४ वीसति-स्या० ।

- “यस्स* उसभसहस्सानि, सदा योजेन्ति वीसतिं ।
ओक्काकपुत्तो भद्दन्ते, त्वं नु दासो ति मञ्जसि* ॥
६३. “यस्स धेनुसहस्सानि, सदा दुहन्ति वीसतिं ।
ओक्काकपुत्तो भद्दन्ते, त्वं नु दासो ति मञ्जसि” ॥
६४. “तग्घ ते दुक्कटं वाले, यं खत्तियं महब्बलं । 5 B. 72
नागं मण्डूकवण्णेन, न नं^१ अक्खासिधागतं” ॥
६५. “अपराधं महाराज, त्वं नो खम रथेसभ ।
यं तं^२ अञ्जातवेसेन, नाञ्जासिम्हा^३ इधागतं” ॥
६६. “मादिसस्स न तं छन्नं, योहं आळारिको भवे ।
त्वञ्जेव मे पसीदस्सु, नत्थि ते देव दुक्कटं” ॥ 10
६७. “गच्छ वाले खमापेहि, कुसराजं महब्बलं ।
खमापितो कुसो^४ राजा^५, सो ते दस्सति जीवितं” ॥
६८. “पितुस्स वचनं सुत्वा, देववण्णी पभावती ।
सिरसा अग्गही पादे, कुसराजं महब्बलं” ॥
६९. “यामा^६ रत्थो^७ अतिक्कन्ता, तामा^८ देव तया विना । 15
वन्दे ते सिरसा पादे, मा मे कुज्झं रथेसभ ॥
७०. “सब्बं” ते पटिजानामि, महाराज सुणोहि मे ।
न चा पि अप्पियं तुय्हं, करेय्यामि अहं पुन ॥
७१. “एवं चे याचमानाय, वचनं मे न काहसि ।
इदानि मं तातो” हन्त्वा, खत्तियानं पदस्मति” ॥ 20
७२. “एवं ते याचमानाय, किं न काहामि ते वचो ।
विकुद्धो त्यस्मि कल्याणि, मा त्वं भायि पभावति ॥
७३. “सब्बं ते पटिजानामि, राजपुत्ति सुणोहि मे ।
न चा पि अप्पियं तुय्हं, करेय्यामि अहं पुन ॥

*—अयं गाथा गी० पेट्यके येव दिससति । १. दुहन्ति—सी०, रो० । २. तं—सी०, रो० । ३. आगतं—सी०; मागतं—स्या० । ४. त्वं—स्या० । ५. नञ्जामिम्हा—स्या० । ६-६. कुसराजा—सी०, स्या०, रो० । ७-७. याव रत्थो—स्या०; या इमा रत्था—रो० । ८. इमा—रो० । ९. कुज्झि—रो० । १०. सच्चं—सी०, स्या०, रो० । ११. ततो—रो० ।

७४. “तव कामा हि सुस्सोणि, पहु’ दुक्खं तित्तिक्खिस्स’।
वहु’ मद्दकुलं’ हन्त्वा, नयितुं तं पभावति” ॥

७५. “योजयन्तु रथे अस्से, नानाचित्ते’ समाहिते।
अथ दक्खथ मे वेगं, विधमन्तस्स’ सत्तवो” ॥

७६. “तच्च तत्थ उदिविक्खंसु, रञ्जो मद्दस्सन्तेपुरे।
विजम्भमानं सीहं व, फोटेन्तं’ दिगुणं भुजं ॥

७७. “हत्यिक्खन्धच्च आरुह्ण, आरोपेत्वा पभावतिं।
सङ्गामं ओतरित्वान, सीहनादं नदी कुसो ॥

७८. “तस्स तं नदतो सुत्वा, सीहस्सेवितरे मिगा।
खत्तिया विपलायिंसु, कुससद्भयट्टिता” ॥

७९. “हत्यारोहा’ अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका’।
अञ्जमञ्जस्स छिन्दन्ति”, कुससद्भयट्टिता ॥

८०. “तस्मिं सङ्गामसीसस्मिं, पस्सित्वा हट्टमानसो”।
कुसस्स रञ्जो देविन्दो, अदा वेरोचनं मणिं ॥

८१. “सो तं विजित्वा सङ्गामं, लद्धा वेरोचनं मणिं।
हत्यिक्खन्धगतो राजा, पावेक्खि नगरं पुरं ॥

८२. “जीवग्गाहं” गहेत्वान, वन्धित्वा सत्त” खत्तिये।
ससुरस्सुपनामेसि”, इमे ते देव सत्तवो ॥

८३. “सव्वेव ते वसं गता, अमिन्ता विहता तव।
कामं करोहि ते तया, मुञ्च वा ते हनस्सु वा” ॥

८४. “तुह्येव सत्तवो एते, न हि” ते मय्ह मत्तवो।
त्वञ्जेव नो महाराज, मुञ्च वा ते हनस्सु वा” ॥

१. बहु-स्या०, बहु-रो०। २. तित्तिक्खिस्स-सी०, रो०। ३-३. बहु-स्या०;
बहुमद्दकुले-रो०। ४. नानाचित्ते-रो०। ५. विधमन्तस्स-सी०, म्या०, रो०। ६. फोटेन्त-
म्या०। ७. कुससद्भयट्टिता-रो०। ८. हयाह्वा-रो०। ९. पत्तिकारिका-रो०। १०.
छिन्दन्ति-रो०। ११. हट्टमानसो-सी०। १२. जीवग्गाह-सी०, रो०। १३. मत्तु-रो०।
१४. ससुरस्सुपनामेसि-स्या०। १५. हे-रो०।

८५. "इमा ते धीतरो सत्त, देवकञ्जूपमा^१ सुभा ।
ददाहि नेसं^२ एकेकं, होन्तु जामातरो तव^३" ॥
८६. "अम्हाकञ्चेव तासञ्च, त्वं नो सव्वेसमिस्सरो ।
त्वञ्जेव नो महाराज^४, देहि नेसं यदिच्छसि^५" ॥
८७. "एकमेकस्स एकेकं, अदा सीहस्सरो कुसो ।
खत्तियानं तदा तेसं, रञ्जो मद्दस्स धीतरो ॥
८८. "पीणिता तेन लाभेन, तुट्ठा सीहस्सरे कुसे ।
सकरट्ठानि पायिसु, खत्तिया सत्त तावदे ॥
८९. "पभावत्तिञ्च आदाय, मणिं वेरोचन सुभं^६ ।
कुसावतिं कुसो राजा, अगमासि महव्वलो ॥
९०. "त्यस्सु एकरथे यन्ता, पविसन्ता कुसावतिं ।
समाना^७ वण्णरूपेन, नाञ्जमञ्जातिरोचिसुं^८" ॥
९१. "माता पुत्तेन सङ्गच्छि^९, उभयो च जयम्पती ।
समग्गा ते तदा आसुं, फीतं धरणिमावसुं^{१०}" ति ॥

5

10

B. 74

५३२. सोणनन्दजातकं (२)

९२. "देवता नुसि गन्धव्वो, अदु^१ सक्को पुरिन्ददो ।
मनुस्सभूतो इद्धिमा, कथं जानेमु तं मयं^२" ॥
९३. "ना^३ पि^४ देवो न गन्धव्वो, ना^५ पि^६ सक्को पुरिन्ददो ।
मनुस्सभूतो इद्धिमा, एवं जानाहि भारव^७" ॥
९४. "कतरूपमिदं भोतो^८, वेय्यावच्चं अनप्पकं ।
देवमिह वस्समानमिह, अनोवस्सं भवं अका ॥
९५. "ततो वातातपे घोरे, सीतच्छायं भवं अका ।
ततो अमित्तमज्जेसु^९, सरत्ताणं भवं अका ॥

15

20

१. देवरुज्जासमा-रो० । २. तेगं-रो० । ३. तवन्ति-रो० । ४. महाराजा-रो० ।
५. तदा-रो० । ६. समान-रो० । ७. नाञ्जमञ्जमतिरोचयुं-मी०; नञ्जमञ्जना-
रो० । ८. गङ्गच्छि-मी०, स्या०, रो० । ९. मोननन्द-रो० । १०. आदु-मी०; आदु-
स्या० । ११-१२. नमिह-स्या०, रो० । १२-१३. नमिह-स्या०; नपि-रो० । १३. भारव-
स्या०; भारता-रो० । १४. भोता-मी०, रो० । १५. अमित्तमज्जे च-मी० ।

९६. "ततो फीतानि रट्टानि, वसिनो ते भवं अका।
ततो एकसतं खत्ये', अनुयन्ते' भवं अका ॥
९७. "पतीतास्तु' मयं भोतो, वद' तं' भञ्जमिच्छसि'।
हत्थियानं अस्सरथं, नारियो च अलङ्कृता।
निवेसनानि रम्मामि, मयं भोतो ददामसे ॥
९८. "अथ वङ्गे वा मगधे, मयं भोतो ददामसे।
अथ वा अस्सकावन्ती, सुमना दम्म ते मयं ॥
९९. "उपड्डं वा पि रज्जस्स, मयं भोतो ददामसे।
सचे ते अत्थो रज्जेन, अनुसास यदिच्छसि" ॥
१००. "न मे अत्थो पि रज्जेन, नगरेन धनेन वा।
अथो पि जनपदेन, अत्थो मय्हं न विज्जति ॥
१०१. "भोतो' व' रट्ठे विजिते, अरज्जे अत्थि अस्समो।
पिता मय्हं जनेत्ती च, उभो सम्मन्ति अस्समे ॥
१०२. "तेसाहं पुव्वाचरियेसु, पुञ्चं न लभामि कातवे।
भवन्तं अज्झावरं' कत्वा, सोणं' याचेमु' संवरं" ॥
१०३. "करोमि ते तं वचनं, यं मं भणसि ब्राह्मण।
एतञ्च खो नो अक्खाही, कीवन्तो होन्तु' याचका" ॥
१०४. "परोसत जानपदा, महासाला च ब्राह्मणा।
इमे च खत्तिया सब्बे, अभिजाता यसस्सिनो।
भवञ्च राजा मनोजो, अलं हेस्सन्ति याचका" ॥
१०५. "हत्थी अस्से च योजेन्तु, रथं सत्तय्ह सारथि"।
आविन्वनानि गण्हाथ, पादासुस्सारयद्धजे ।
अस्ममं तं गमिस्सामि, यत्थ सम्मति कोसियो" ॥

१ गने-रो०। २ अनुयन्ते-रो०। ३ पतीताम्मु-स्या०, पतीतास्तु-रो०। ४-४
वरत-गी०, म्या०, रो०। ५ भञ्ज-गी०, रो०, मुञ्ज-स्या०। ६-६ भोते च-रो०।
७ अज्झावर-रो०। ८ सोन-रो०। ९ याचामु-रो०। १० भोन्तु-रो०। ११ न
रथि-रो०। १२ पादेगुम्मारय धजे-गी०, पादामुम्मारय धजे-रो०।

१०६. "ततो च राजा पायासि, सेनाय चतुरङ्गिनी ।
अगमा^१ अस्समं रम्मं, यत्थ सम्मति कोसियो" ॥

१०७. "कस्स कादम्बयो काजो,^२ वेहासं चतुरङ्गुलं ।
अंसं असम्फुसं एति, उदहाराय^३ गच्छतो" ॥

१०८. "अहं सोणो महाराज, तापसो सहितब्बतो^४ ।
भरामि मातापितरो, रत्तिन्दिवमतन्दितो ॥

५

१०९. "वने^५ फलञ्च मूलञ्च, आहरित्वा दिसम्पति ।
पोसेमि मातापितरो, पुब्बे कतमनुस्सरं" ॥

११०. "इच्छाम अस्समं गन्तुं, यत्थ सम्मति कोसियो ।
मग्गं नो सोण अक्खाहि, येन गच्छेमु^६ अस्समं" ॥

१०

१११. "अयं एकपदी राज, येनेतं मेघसन्निभं ।
कोविळारेहि सञ्छन्नं, एत्थ सम्मति कोसियो" ॥

B. 70

११२. "इदं वत्वान पक्कामि, तरमानो महाइसि ।
वेहासे अन्तलिक्खस्मिं, अनुसासित्वान^७ खत्तिये ॥

११३. "अस्समं परिमज्जित्वा, पञ्जापेत्त्वान^८ आसनं ।
पण्णसालं पविसित्वा, पितरं पटिवोधयि ॥

१५

११४. "इमे आयन्ति राजानो, अभिजाता यसस्सिनो ।
अस्समा निक्खमित्वान, निसीद^९ त्वं^{१०} महाइसे ॥

११५. "तस्स तं वचनं सुत्वा, तरमानो महाइसि ।
अस्समा निक्खमित्वान, सद्धारम्हि^{११} उपाविसि" ॥

२०

११६. "तञ्च दिस्वान आयन्तं, जलन्तंरिव तेजसा ।
खत्तयसङ्गपरिव्यूहं^{१२}, कोसियो एतदब्रवि ॥

११७. "कस्स भेरी मुदिङ्गा^{१३} च, सङ्घा पणवदिन्दिमा" ।
पुरतो पटिपन्नानि, हासयन्ता रथेसभं ॥

१. अगमानि-स्या० । २. काजो-रो० । ३. उदहारस्स-सी०, स्या०, रो० । ४. सहितब्बतो-गो० । ५. वने-स्या० । ६. गच्छाम-सी० । ७. अनुसासेत्त्वान-स्या० । ८. पण्णसालं-गो०, स्या० । ९-१०. निसीदाहि-सी० । १०. पण्णदारम्हि-रो० । ११. खत्तयसङ्ग-स्या०, यत्तयपरिव्यूह-रो० । १२. मुदिङ्गा-रो० । १३. पणवदेण्डिमा-सी०, रो० ।
रा०२-११

- ११८ "कस्म कञ्चनपट्टेन, पुथुना विज्जुवण्णिना ।
युवा कलापसन्नद्धो, को एति सिरिया जल ॥
- ११९ "उक्कामुखपहट्ठ' व, खदिरङ्गारसन्निभ ।
मुखञ्च' रुचिरा' भाति, को एति सिरिया जल ॥
- १२० "कस्स पग्गहित छत्त, ससलाक मनोरम ।
आदिच्चरसावरण, को एति सिरिया जल ॥
- १२१ "कस्स अङ्ग' परिग्गह, वालवीजनिमुत्तम' ।
चरन्ति' वरपुञ्जस्स', हत्थिक्खन्धेन आयतो ॥
- १२२ "कस्स सेतानि छत्तानि, आजानीया च वम्मित' ।
समन्ता परिकिरेन्ति', को एति सिरिया जल ॥
- १२३ "कस्स एकसत्त खत्या, अनुयन्ता' यसस्सिनो ।
समन्तानुपरियन्ति, को एति सिरिया जल ॥
- १२४ "हत्थि" अस्सरथ पत्ति', सेना" च" चतुरङ्गिनी ।
समन्तानुपरियन्ति', को एति सिरिया जल ॥
- १२५ "कस्सेसा महती सेना, पिट्ठितो अनुवत्तति ।
अक्खोभणी" अपरियन्ता, सागरस्सेव ऊमियो" ॥
- १२६ "राजाभिराजा मनोजो, इन्दो व जयत्त पति ।
नन्दस्सज्जावर एति, अस्सम ब्रह्मचारिण ॥
- १२७ "तम्मेसा महती सेना, पिट्ठितो अनुवत्तति ।
अक्खोभणी अपरियन्ता, सागरस्सेव ऊमियो" ॥
- १२८ "अनुलित्ता चन्दनेन, कासियुत्तमधारितो" ।
मच्चे पञ्जलिका हुत्वा, इसीन अङ्गुपागमु" ॥
- १२९ "क्वच्चि नु भोतो कुसल, क्वच्चि भोतो अनामय ।
क्वच्चि उञ्छेन यापेय, क्वच्चि भूलफला वहू ॥

१ उक्कामुख पट्ट-रा० । २२ मुखञ्चाग्रिवा-रो० । ३ अङ्गु-रो० ।
कञ्जाग्रिमुत्तम-स्या०, रा० । ४ वरपु-रो० । ५ वरपुञ्जस्स-मा०, रा० ।
वम्मित-स्या० । ६ परिगिरित्त-मा०, स्या० रा० । ७ अनुयन्ता-रा० । १०-१० । ८
अग्गा स्या पत्ती-मा० । ११ ११ मनाय-रा० । १२ समन्ताग्रनुपरियाति-रा० ।
अक्खोभणी-रा० । अक्खामिनी-स्या० । १४ क्वचित् व

१३०. “कच्चि डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा^१ ।
वने वाळमिगाकिण्णे, कच्चि हिंसा न विज्जति” ॥
१३१. “कुसलञ्चेव नो राज, अथो राज अनामयं ।
अथो उञ्छेन यापेम, अथो मूलफला बहू ॥
१३२. “अथो डंसा^२ मकसा च, अप्पमेव सरीसपा । 5
वने वाळमिगाकिण्णे^३, हिंसा मय्हं^४ न विज्जति ॥
१३३. “बहूनि वस्सपूगानि^५, अस्समे सम्मतं^६ इध ।
नाभिजानामि उप्पन्नं, आवाधं अमनोरमं ॥
१३४. “स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
इस्सरोसि अनुप्पत्तो, यं इधत्थि पवेदय ॥ 10
१३५. “तिन्दुकानि^७ पियालानि, मधुके कासुमारियो^८ ।
फलानि खुद्दकप्पानि, भुञ्ज राज वरं वरं ॥ B. 78
१३६. “इदम्पि पानीयं सीतं, आभतं गिरिगम्भरा ।
ततो पिव महाराज, सचे त्वं अभिकह्वसि” ॥
१३७. “पटिग्गहितं यं दिन्नं^९, सव्वस्स अग्घियं कतं । 15
नन्दस्सा पि निसामेथ, वचनं सो^{१०} पवक्खति ॥
१३८. “अज्झावरम्हा” नन्दस्स, भोतो सन्तिकमागता ।
सुणातु^{११} भवं वचनं, नन्दस्स परिसाय च” ॥
१३९. “परोसतं जानपदा^{१२}, महासाला च ब्राह्मणा ।
इमे च खत्तिया सव्वे, अभिजाता यसस्सिनो । 20
भवञ्च राजा मनोजो, अनुमञ्जन्तु मे वचो ॥
१४०. “ये” च सन्ति” समीतारो, यक्खानि इध मस्समे ।
अरञ्जे भूतभव्यानि^{१३}, सुणन्तु वचनं मम ॥

१. गिरिगपा-सी०, स्या०, रो० । २. डंसा च-रो० । ३. वाळमिगाकिण्णे-स्या० ।
४. अम्ह-मी०, रो० । ५. चस्मपूगानि-रो० । ६. वसतो-सी० । ७. तिण्डुवानि-स्या०,
रो० । ८. काग मारियो-मी०, स्या० । ९. दिन्नं च-रो० । १०. य-सी०; य मो-रो० ।
११. अज्झवरम्ह-रो० । १२. मुनातु मे-मी०, स्या० । १३. जनपदा-रो० । १४-१५. ये व
च-मी०; ये हि नन्ति-रो० । १५. भूत भव्यानि-रो० ।

१४१. “नमो कत्वान भूतानं, इसिं वक्खामि सुव्वतं ।
सो त्याहं दक्खिणा^१ वाहु, तव कोसिय सम्मतो ॥
१४२. “पितरं मे जनेत्तिं च, भत्तुकामस्स मे सतो ।
वीर पुञ्जमिदं ठानं, मा मं कोसिय वारय ॥
१४३. “सग्भि हेतं उपञ्जातं, ममेतं उपनिस्सज ।
उट्ठानपारिचरियाय, दीघरत्तं तथा कतं ।
मातापितूसु पुञ्जानि, मम लोकददो भव ॥
१४४. “तथेव सन्ति मनुजा, धम्मे धम्मपदं विदू ।
मग्गो सग्गस्स लोकस्स, यथा जानासि त्वं इसे ॥
१४५. “उट्ठानपारिचरियाय, मातापितुसुखावहं ।
तं मं पुञ्जा निवारेत्ति,^२ अरियमग्गावरो^३ नरो” ॥
१४६. “सुणन्तु भोन्तो वचनं, भातुरज्झावरा मम ।
कुलवंसं महाराज, पोराणं परिहापयं ।
अधम्मचारी जेट्ठेसु^४, निरयं सोपपज्जति ॥
१४७. “ये च धम्मस्स कुसला, पोराणस्स दिसम्पत्ति ।
चारित्तेन च सम्पन्ना, न ते गच्छन्ति दुग्गतिं ॥
१४८. “मातापिता च भाता च, भगिनी आतिवन्धवा ।
सव्वे जेट्ठस्स ते भारा, एवं जानाहि भारध^५ ॥
१४९. “आदियित्वा गरुं भारं, नाविको विय उस्सहे ।
धम्मञ्च नप्पमज्जामि, जेट्ठो चस्मि रथेसभ^६” ॥
१५०. “अधिगमा^७ तमे ाणं, जालं व जातवेदतो ।
एवमेव नो भवं धम्मं, कोसियो पविदंसयि ॥
१५१. “यथा उदयमादिच्चो^८, वासुदेवो पभङ्करो ।
पाणीन पविदसेत्ति, रूपं कल्याणपापक ।
एवमेव नो भवं धम्मं, कोमियो पविदंसयि” ॥

१ दक्खिणो-रो० । २ निवारेत्ति-रो० । ३ अरियमगवरो-रो० । ४. योजेट्ठो-
मी० । ५ भारय-स्या०; भारत-रो० । ६ अधिगतम्हा-सी०, अधिगम्हा-स्या०, अधि-
गतम्ह-रो० । ७ उदयिमादिच्चो-रो० ।

१५२. “एवं मे याचमानस्स, अञ्जलिं नावबुज्झथ^१ ।
तव पद्धचरो^२ हेस्सं, बुद्धितो परिचारको” ॥
१५३. “अद्धा नन्द विजानासि^३, सद्धम्मं सन्निभ देसितं ।
अरियो अरियसमाचारो, वाळ्हं त्वं मम रुच्चसि ॥
१५४. “भवन्तं वदामि भोतिञ्च, सुणाय^४ वचनं मम । ६
नायं भारो भारमतो^५, अहु मय्हं कुदाचनं ॥
१५५. “तं मं उपट्ठितं सन्तं, मातापितुसुखावहं ।
नन्दो अज्झावरं कत्वा, उपट्ठानाय याचति ॥
१५६. “थो वे इच्छति कामेन, सन्तानं ब्रह्मचारिनं । १०
नन्दं वो वरथ^६ एको^७, कं नन्दो उपतिट्ठतु” ॥
१५७. “तया तात अनुञ्जाता, सोण तं निस्सिता मयं । B 80
उपघातुं लभे नन्दं, मुद्धनि ब्रह्मचारिनं” ॥
१५८. “अस्सत्थस्सेव तरुणं, पवाळं मालुतेरितं ।
चिरस्सं नन्दं दिस्वान, हृदयं मे पवेधति ॥
१५९. “यदा सुत्ता पि सुपिने^८, नन्दं पस्सामि आगतं । १६
उदग्गा सुमना^९ होमि, नन्दो नो आगतो अयं ॥
१६०. “यदा च पटिबुज्झित्वा, नन्दं पस्सामि नागतं ।
भिय्यो आविसती सोको, दोमनस्सञ्चनप्पकं” ॥
१६१. “साहं अज्ज चिरस्सम्पि, नन्दं पस्सामि आगतं ।
भत्तुच्च” मय्हञ्च पियो, नन्दो नो पाविसी घरं ॥ २०
१६२. “पितु” पि” नन्दो सुप्पियो, यं नन्दो नप्पवसे” घरा” ।
लभतू” तात नन्दो तं, मं नन्दो उपतिट्ठतु” ॥

१. नावबुज्झति-रो० । २. पद्धचरो-स्या०; वन्धञ्च-रो० । ३. विजानासि-गी० ।
४. सुणोप-रो० । ५. भारमतो-सी०, स्या० । ६-६. यदय एके-रो० । ७. उपघातितु-
सी० । ८. गुणन्ते-स्या०, रो० । ९. गुणदा-रो० । १०. दोमनम्मञ्चानणव-रो० । ११.
भगुष-स्या० । १२-१२. पितुष-स्या० । १३-१३. पाविसी पर-रो०; पर-स्या० । १४.
भगनु-स्या०, रो० ।

१६३. "अनुकम्पिका' पतिट्ठा च, पुत्रे रसददी च नो ।
मग्गो सग्गस्स लोकस्स, माता तं वरते इसे ॥

१६४. "पुत्रे रसददी गोत्ती, माता पुञ्ञूपसंहिता ।
मग्गो सग्गस्स लोकस्स, माता तं वरते इसे" ॥

८ १६५. "आकङ्खमाना पुत्तफलं, देवताय नमस्सति' ।
नक्खत्तानि च पुच्छति, उतुसंवच्छरानि च ॥

१६६. "तस्सा उतुम्हि' न्हाताय', होति गब्भस्स वोक्कमो' ।
तेन दोहळनी होति, सहदा तेन वुच्चति ॥

10 १६७. "संवच्छरं वा ऊनं वा, परिहरित्वा विजायति ।
तेन सा जनयन्ती ति, जनेत्ति' तेन वुच्चति ॥

१६८. "थनसीग्गेन' गीतेन, अङ्गपावुरणेन' च ।
रोदन्तं पुत्तं' तोसेति, तोसेन्ती तेन वुच्चति ॥

५. 81

१६९. "ततो वातातपे घोरे, ममं' कत्वा उदिव्वति ।
दारकं अप्पजानन्तं, पोसेन्ती तेन वुच्चति ॥

15 १७०. "यञ्च मातुधनं होति, यञ्च होति पितुद्धनं ।
उभयम्पेतस्स गोपेति, अपि पुत्तस्स नो सिया ॥

१७१. "एवं पुत्त अदु' पुत्त, इति माता विहञ्जति ।
पमत्त परदारेसु, निसीथे' पत्तयोव्वने ।
सायं पुत्तं अनायन्तं, इति माता विहञ्जति ॥

20 १७२. "एवं किच्छा भतो पोसो, मातु अपरिचारको ।
मातरि मिच्छा चरित्वान, निरयं सोपपज्जति ॥

१७३. "एवं किच्छा भतो पोसो, पितु अपरिचारको ।
पितरि मिच्छा चरित्वान, निरयं मोपपज्जति ॥

१ अनुकम्पिका-स्या०, रो० । २-२. उतुमि न्हाताय-स्या०, उतुमि नाताय-रो० ।
३ वक्कमो-मो०, स्या०, रो० । ४. जनती-मो०, म्या०, रो० । ५. थनक्कीरेन-सी०, स्या० ।
६ अङ्गपावुरणेन-रो० । ७ अहेव-रो० । ८ मम्म-स्या०, ममि-रो० । ९. अदू-रो० ।
१० निम्मिने-स्या० ।

१७४. “धना^१ पि^२ धनकामानं, नस्सति इति मे सुतं ।
मातरं अपरिचरित्वान, किच्छं वा सो निगच्छति ॥
१७५. “धना पि धनकामानं, नस्सति इति मे सुतं ।
पितरं अपरिचरित्वान, किच्छं वा सो निगच्छति ॥
१७६. “आनन्दो च पमोदो^३ च, सदा हसितकीळितं ।
मातरं परिचरित्वान, लब्भमेतं विजानतो ॥ 5
१७७. “आनन्दो च पमोदो च, सदा हसितकीळितं ।
पितरं परिचरित्वान, लब्भमेतं विजानतो ॥
१७८. “दानञ्च पेय्यवज्जञ्च^४, अत्थचरिया च या इध ।
समानत्तता^५ च धम्मसे, तत्थ तत्थ यथारहं ॥ 10
१७९. “एते खो सङ्गहा लोके, रथस्साणीव यायतो ।
एते च^६ सङ्गहा नास्सु, न माता पुत्तकारणा ।
लभेय मानं पूजं^७ वा^८, पिता वा पुत्तकारणा ॥
१८०. “यस्मा च सङ्गहा एते, सम्मपेक्खन्ति^९ पण्डिता ।
तस्मा महत्तं पप्पोन्ति, पासंसा च भवन्ति ते ॥ 15
१८१. “ब्रह्मा^{१०} ति^{११} मातापितरो, पुब्बाचरिया ति वुच्चरे ।
आहुनेय्या च पुत्तानं, पजाय अनुकम्पका ॥
१८२. “तस्मा हि ने^{१२} नमस्सेय्य, सक्करेय्य^{१३} च^{१४} पण्डितो ।
अन्नेन अथो^{१५} पानेन, वत्थेन सयनेन च ।
उच्छादनेन न्हापनेन^{१६}, पादानं धोवनेन च ॥
१८३. “ताय नं पारिचरियाय^{१७}, मातापितूसु^{१८} पण्डिता ।
इधेव नं पसंसन्ति, पेच्च सगं^{१९} पमोदती^{२०} ति ॥ 20
- सत्ततिनिपातं निद्रितं ।

B 82

20

१-१. धनमिं-स्या० । २. पमोदो-रो० । ३. पिपावाणा च-गी०; पिपवाचञ्च-स्या०;
पेय्यवज्जञ्च-रो० । ४. गमानत्ता-रो० । ५. य-रो० । ६-६. पूजञ्च-रो० । ७. गम-
पेय्याणि-गी०, स्या०, रो० । ८-८. प्रत्याहि-रो० । ९. ते-स्या०, रो० । १०-१०. सक्करेय्याय
-रो० । ११. मातो-रो० । १२. गहापनेन-गी०, रो०; न्हापनेन-स्या० । १३. पारिचरियाय
-रो० । १४. मातापितु-रो० । १५. गमे प-रो० ।

तस्सुद्धानं

अथ सत्तत्तिमम्हि निपातवरे,
 सभावन्तु कुसावतिराजवरो ।
 अथ सोणसुनन्दवरो च पुन,
 अभिवासितसत्तत्तिमम्हि सुते ति ॥

—:०:—

२१. असीतिनिपातो

५३३. चूळहंसजातकं (१)

१. "सुमुख अनुपचिनन्ता, पक्कमन्ति विहङ्गमा ।
गच्छ तुवम्पि मा कङ्खि, नत्थि वद्धे^१ सहायता" ॥
२. "गच्छे वाहं न वा गच्छे, न तेन अमरो सियं ।
सुखितं तं उपासित्वा, दुक्खितं तं कथं जहे ॥
३. "मरणं वा तथा सद्धिं, जीवितं वा तथा विना ।
तदेव^२ मरणं सेय्यो, यञ्च^३ जीवे तथा विना ॥
४. "नेस धम्मो महाराज, यं तं एवं गतं जहे ।
या गति तुय्हं सा मय्हं, रुच्चते विहगाधिप^४ ॥
५. "का नु पासेन वद्धस्स, गति अञ्जा महानसा ।
सा कथं चेतयानस्स, मुत्तस्स तव रुच्चति ॥
६. "कं वा त्वं पस्ससे अत्थं, मम तुय्हञ्च पक्खिम ।
आतीनं वावसिट्ठानं, उभिन्नं जीवितक्खये ॥
७. "यं न कञ्चनदेपिञ्छ^५, अन्धेन तमसा गतं ।
तादिसे सञ्चजं पाणं, कमत्थमभिजोतये^६ ॥
८. "कथं नु पततं सेट्ठ, धम्मे अत्थं न वुज्झसि^७ ।
धम्मो अपचितो सन्तो, अत्थं दस्सेति पाणिनं ॥
९. "सोहं धम्मं अपेक्खानो, धम्मा चत्थं समुट्ठितं ।
भत्तिं च तयि सम्पस्सं, नावकह्वामि जीवितं^८ ॥
१०. "अद्धा एसो सतं धम्मो, यो मित्तो मित्तमापदे ।
न चजे जीवितस्सा पि, हेतुधम्ममनुस्सरं ॥

B. 83

5

10

15

20

१. असीतिनिपाताजातक-स्या० । २. पुल्लहम-स्या०, रो० । ३. वधे-म्या० ।
४. तपेय-रो० । ५. विहङ्गाधिप-रो० । ६-६ यत्र वञ्चनदेपिञ्छ-मी०, रो०; यत्र
वञ्चनदेपिञ्छ-स्या० । ७. वा-स्या० । ८. निमत्थ-स्या० । ९. वुज्झामे-सी०, रो० ।
जा०२-१२

११ "स्वाय धम्मो च ते चिण्णो, भत्ति च विदिता मरि
काम करस्सु मय्हेत, गच्छेवानुमतो मया" ॥

१२ "अपि त्वेव गते काले, य खण्ड' आतिन मया ।
तया त बुद्धिसम्पन्न', अस्स परमसवुत्त ॥

१३ "इच्चेव' मन्तयन्तान, अरियान अरियवुत्तिन ।
पच्चदिस्सथ नेसादो, आतुरानमिवन्तवो ॥

१४ "ते सत्तुमभिसञ्चिक्ख, दीघरत्त हिता दिजा ।
तुण्हीमासित्थ उभयो, न' सञ्चलेसुमासना' ॥

१५ "धतरट्ठे च दिस्वान, समुड्डन्ते ततो ततो ।
अभिवक्कमथ वेगेन, दिजसत्तु दिजाधिपे ॥

१६ "सो च वेगेनभिवक्कम्म, आसज्ज परमे दिजे ।
पच्चकमित्थ' नेसादो, वद्धा इति विचिन्तय ॥

१७ "एक व' वद्धमासीन', अवद्धञ्च' पुनापर ।
आसज्ज वद्धमासीन, पेक्खमानमदीनव ॥

१८ "ततो सो विमतो येव, पण्डरे अज्झभासथ ।
पवड्डकाये आसीने, दिजसङ्घगणाधिपे ॥

१९ "य नु पासेन महता, वद्धो न कुरुते दिस ।
अथ कस्मा अवद्धो त्व, वली पक्खि न गच्छसि ॥

२० "किन्नु त्याय' दिजो होति, मुत्तो वद्ध उपाससि ।
ओहाय सकुणा यन्ति, कि एको अवहीयसि" ॥

२१ "राजा मे सो दिजामित्त, सखा पाणसमो च मे ।
नेव न विजहिस्सामि, याव कालस्स" परियाय ॥

२२ "कथ पनाय विहङ्गो", नादस पासमोद्धित ।
पद हेत महन्तान, वोद्धुमरहन्ति आपद ॥

१ वद्ध-सी० वध-रो० । २ बुद्धिसम्पन्न-सी०, स्या० । ३ इच्चेव-सी०, रो० ।
४ न च मञ्चमु-सी०, रो० । ५ पच्चवमित्थ-सी०, स्या०, रो० । ६ एवञ्च-
स्या०, रो० । ७ वधमासीन-स्या० । ८ अवधञ्च-स्या० । ९ ताव-सी०, रो० । १०
वा-स्या० । ११ विन्गा-रो० ।

२३. “यदा पराभवो होति, पोसो जीवितसङ्ख्ये ।
अथ जालञ्च पासञ्च, आसज्जा पि न वुज्झति ॥
२४. “अपि त्वेव महापञ्च^१, पासा बहुविधा तता^२ ।
गुग्गुमासज्ज^३ वज्झन्ति, अथेवं जीवितक्ख्ये” ॥ B. 85
२५. “अपि नायं तया सद्धिं, संवासस्स^४ सुखुद्रयो ।
अपि नो अनुमञ्जासि^५, अपि नो जीवितं ददे” ॥ 5
२६. “न चेव मे त्वं वद्धोसि, न पि इच्छामि ते वधं ।
कामं खिप्पमितो गन्त्वा, जीव त्वं अनिधो चिरं” ॥
२७. “नेवाहमेतमिच्छामि, अञ्जत्रेतस्स जीविता ।
सचे एकेन तुट्ठोसि, मुञ्चेतं मं च भक्खय ॥ 10
२८. “आरोहपरिणाहेन, तुल्यास्मा वयसा उभो ।
न ते लाभेन जीवत्थि^६, एतेन निमिना तुवं ॥
२९. “तदिङ्गु समपेक्खस्सु^७, होतु गिद्धि तवम्हसु^८ ।
मं पुब्बे बन्ध पासेन, पच्छा मुञ्च दिजाधिपं ॥
३०. “तावदेव च ते लाभो, कतास्स^९ याचनाय च ।
मिति^{१०} च धतरट्ठेहि, यावजीवाय ते सिया” ॥ 15
३१. “पस्सन्तु नो महासङ्गा, तया मुत्तं इतो गतं ।
मितामच्चा च भच्चा च, पुत्तदारा च बन्धवा ॥
३२. “न च ते तादिसा मित्ता, बहून्” इध विज्जति^{११} ।
यथा त्वं धतरट्ठस्स, पाणसाधारणो सखा ॥ 20
३३. “सो ते सहायं मुञ्चामि, होतु राजा तवानुगो ।
कामं खिप्पमितो गन्त्वा, आतिमज्जे विरोचथ” ॥
३४. “सो पतीतो पमुत्तेन, भत्तुना” भत्तुगारवो ।
अज्जभामय वक्कञ्जो^{१२}, वाचं कण्णसुरं भणं ॥

१. महापञ्च-रो० । २. पासा-स्या० । ३. गुग्गुमासज्ज-गी०, रो० । ४. संवास-
स्या-गी०, रो० । ५. अनुमञ्जासि-रो० । ६. जीवत्थि-गी०, रो०; जिनत्थि-स्या० ।
७. समपेक्खन्तु-गी०, रो० । ८. होतु-स्या०, तवागन्तु-रो० । ९. कतास्सा-
गी०, रो०; पासा-स्या० । १०. मिति-गी०, रो० । ११. विज्जति-गी०, रो० । १२. विज्जति-
गी० । १३. भत्तुना-स्या० । १४. भत्तुना-स्या० ।

३५. "एवं लुब्धक नन्दस्सु, सह सव्वेहि आतिभि ।
यथाहमज्ज नन्दामि, मुत्तं दिस्वा दिजाधिपं" ॥
३६. "एहि तं अनुसिक्खामि, यथा त्वमपि लच्छसे ।
लाभं तवायं' धतरट्ठो, पापं किञ्चि' न दक्खति ॥
३७. "खिप्पमन्तेपुरं नेत्वा', रज्जो दस्सेहि नो उभो ।
अवद्धे पकतिभूते', काजे' उभयतो ठिते ॥
३८. "धतरट्ठा महाराज, हंसाधिपतिनो इमे ।
अयं हि राजा हंसानं, अयं सेनापतीतरो ॥
३९. "असंसयं इमं दिस्वा, हंसराजं नराधिपो ।
पतीतो सुमनो वित्तो, वहुं दस्सति ते धनं" ॥
४०. "तस्स तं वचनं सुत्वा, कम्मुना' उपपादयि ।
खिप्पमन्तेपुरं गन्त्वा, रज्जो हंसे अदस्सयि ।
अवद्धे पकतिभूते, काजे उभयतो ठिते ॥
४१. "धतरट्ठा महाराज, हंसाधिपतिनो इमे ।
अयं हि राजा हंसानं, अयं सेनापतीतरो" ॥
४२. "कथं पनिमे विहङ्गा', तव हृत्यत्तमागता' ।
कथं लुहो महन्तानं, इस्सरे इध' अज्झगा" ॥
४३. "विहिता सन्तिमे पासा, पल्ललेसु जनाधिप ।
यं यदायतनं मज्जे, दिजानं पाणरोधनं ॥
४४. "तादिसं पासमासज्ज, हंसराजा अवज्झय ।
तं अवद्धो उपासीनो, ममायं अज्झमासथ ॥
४५. "सुदुक्करं अनरियेहि, दहते भावमुत्तमं ।
भत्तुरत्ये परक्कन्तो, धम्मयुत्तो' विहङ्गमो ॥
४६. "अत्तनायं" चजित्वान, जीवितं जीवितारहो ।
अनुत्थुनन्तो आसीनो, भत्तु याचित्थ जीवितं ॥

१ ययाय-रो० । २. वञ्चि-सी० । ३. गन्त्वा-स्या० । ४. पवती भूते-स्या० ।
५. वाचे-रो० । ६. कम्मुना-रो० । ७. विहगा-सी०, रो० । ८. हृत्यत्प-सी०, स्या०,
रो० । ९-९. मिधमज्झगा-रो० । १०. धम्मेयुत्तो-सी०, रो० । ११. अत्तनो य-स्या० ।

४७. "तस्स तं वचनं सुत्वा, पसादमहमज्झंगा ।
ततो नं पामुच्चिं^१ पासा, अनुज्जासिं सुखेन च ॥

४८. "सो पतीतो पमुत्तेन, भत्तुना भत्तुगारवो ।
अज्झभासथ वक्कङ्गो, वाचं कण्णसुखं भणं ॥

B. 87

४९. "एवं लुट्ठक नन्दस्सु, सह सव्वेहि जातिभि ।
यथाहमज्ज नन्दामि, मुत्तं दिस्वा दिजाधिपं ॥

5

५०. "एहि तं अनुसिक्खामि, यथा त्वमपि लच्छसे ।
लाभं तवायं^२ धतरट्ठो, पापं किञ्चि न दक्खति ॥

५१. "खिप्पमन्तेपुरं नेत्वा, रज्जो दस्सेहि नो उभो ।
अवद्धे पकतिभूते, काजे उभयतो ठिते ॥

10

५२. "धतरट्ठा महाराज, हंसाधिपत्तिनो इमे ।
अयं हि राजा हंसानं, अयं सेनापतीतरो ॥

५३. "असंसयं इमं दिस्वा, हंसराजं नराधिपो ।
पतीतो सुमनो वित्तो, वहुं दस्सति ते धनं ॥

५४. "एवमेतस्स वचना, आनीतामे उभो मया ।
एत्येव हि इमे आसुं^३, उभो अनुमता मया ॥

15

५५. "सोयं एवं गतो पक्खी, दिजो परमधम्मिको ।
मादिसस्स हि लुट्ठस्स, जनयेय्याथ मह्वं ॥

५६. "उपायनञ्च^४ ते देव, नाञ्जं पस्सामि एदिसं ।
सव्वसाकुणिकागामे^५, तं पस्स मनुजाधिप" ॥

20

५७. "दिस्वा निसिन्नं राजानं, पीठे सोवण्णये सुभे ।
अज्झभासथ वक्कङ्गो, वाचं कण्णसुखं भणं ॥

५८. "कच्चिन्नु भोतो कुसलं, कच्चि भोतो अनामयं ।
कच्चि रट्ठमिदं फीतं, धम्मेन मनुसाससि^६ ॥

१. तं पामुच्चिं—रो० । २. त्यायं—स्या०; यथायं—रो० । ३. अस्सु—स्या०, रो० ।
४. उपायनञ्च—स्या०; उपायनं हि—रो० । ५. सव्वसानुणिकागामे—स्या०, रो० । ६. मनु-
विगमि—गी०, रो० ।

५९. "कुसलं चेव मे हंस, अथो हंस अनामयं ।
अथो रट्टमिदं कीतं, धम्मेन मनुसामहं ॥
६०. "कच्चिं भोतो' अमच्चेसु, दोसो कोचि न विज्जति ।
कच्चिं च ते' तवत्येसु, नावकस्सन्ति जीवितं ॥
६१. "अथो पि मे अमच्चेसु, दोसो कोचि न विज्जति ।
अथो पि ते' ममत्येसु, नावकस्सन्ति जीवितं ॥
६२. "कच्चिं ते सादिसी भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता, तव छन्दवसानुगा ॥
६३. "अथो' मे सादिसी भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता, मम छन्दवसानुगा" ॥
६४. "भवन्त' कच्चिं नु महा-सत्तुहत्थत्ततं गतो ।
दुक्खमापज्जि' विपुलं, तस्मिं पठममापदे ॥
६५. "कच्चिं यन्तापतित्वान", दण्डेन समपोथयि ।
एवमेतेसं जम्मान, पातिकं' भवति तावदे ॥
६६. "सोममासि महाराज, एवमापदिया' सति ।
न चायं किञ्चि रस्सामु, सत्तू व समपज्जथ ॥
६७. "पच्चगमित्थ" नेसादो, पुच्चेव अज्झमासथ ।
तदाय सुमुखो येव, पण्डितो पच्चभासथ ॥
६८. "तस्स त वचन सुत्वा, पसादमयमज्झगा ।
ततो म पामुची" पासा, अनुज्जासि सुखेन च ॥
६९. "इदञ्च" सुमुलेनेव, एतदत्थाय चिन्तित ।
भोतो सकामेगमन", एतस्स धनमिच्छता ॥

१-१ कच्चिं नुते-स्या० । २-२ कच्चिंभु ते-सी०, रो० । ३ मे-सी०, रो० । ४ अथो पि-रो० । ५ भव नु-सी०, भवन्तु-स्या० । ६ दुक्खमापज्ज-स्या० । ७ यन्तापतित्वान-स्या०, रो० । ८ पावतिक-सी०, रो० । ९ एवमापदिस-सी०, रो०, एवमापरिया-स्या० । १० पच्चवमित्थ-सी०, स्या०, रो० । ११ पामुचि-स्या०, पामु-ञ्चि-रो० । १२ इदमि-रो० । १३ ० आगमन-स्या०, रो० ।

७०. "स्वागतं चेविदं भवतं, पतीतो चस्मि दस्सना ।
एसो चा पि' बहु' वित्तं, लभतं यावदिच्छति" ॥
७१. "सन्तप्पयित्वा नेसादं, भोगेहि मनुजाधिपो ।
अज्झभासय वक्कज्झं, वाचं कण्णसुखं भणं" ॥
७२. "यं खलु धम्ममाधीनं, वसो वत्तति किञ्चनं ।
सव्वत्थिस्सरियं तव', तं' पसास' यदिच्छथ ॥ 5
७३. "दानत्थं उपभोत्तुं वा, यं चञ्जं उपकप्पति ।
एतं ददामि वो वित्तं, इस्सरियं' विस्सजामि वो" ॥
७४. "यथा च म्यायं सुमुखो, अज्झभासेय्य पण्डितो ।
कामसा बुद्धिसम्पन्नो, तं म्यास्स' परमप्पियं" ॥ 10
७५. "अहं खलु महाराज, नागराजारिवन्तरं ।
पटिवत्तुं न सक्कोमि, न मे सो विनयो सिया ॥
७६. "अम्हाकं चेव सो' सेट्ठो, त्वञ्च उत्तमसत्तवो ।
भूमिपालो मनुस्सिन्दो, पूजा बहूहि हेतुहि" ॥
७७. "तेसं उभिन्नं भणतं, वत्तमाने विनिच्छये ।
नन्तरं' पटिवत्तव्वं, पेस्सेन मनुजाधिप" ॥ 15
७८. "धम्मेन किर नेसादो, पण्डितो अण्डजो इति ।
न हेव अकतत्तस्स, नयो एतादिसो सिया ॥
७९. "एवं अगपकतिमा, एवं उत्तमसत्तवो ।
यावत्तथि मया दिट्ठा, नाञ्जं पस्सामि एदिसं ॥ 20
८०. "तुट्ठोस्मि वो पकतिया, वाक्येन मधुरेन च ।
एसो चा पि ममच्छन्दो, चिरं पस्सेय्य वो उभो" ॥
८१. "यं किच्चं" परमे मित्ते, कतमस्मासु" तं तथा ।
पत्ता निस्संसयं त्याम्हा", भत्तिरस्मासु या तव ॥

१. वणि-रो० । २. बहु-स्या० । ३. यावदिच्छति-सी०, रो० । ४. वक्कज्झो-
स्या० । ५. निज्जितं-स्या० । ६-६. भक्कं-सी०, स्या०, रो० । ७. पसासय-मी०, स्या०,
रो० । ८. इग्गेर-मी०; इग्गेरं-रो० । ९. तमस्स-स्या० । १०. यो-सी०, रो० । ११.
हेतुम-स्या०, रो० । १२. नान्तरं-मी०, रो० । १३. निज्जित-रो० । १४. कतस्मासु-
मी०, रो० । १५. त्याम्हा-स्या० ।

८२. "अदुञ्च नून मुमहा, वातिसङ्घस्स मन्तरं।
अदस्सनेन अस्माकं', दुक्खं वहूसु पक्खिसु ॥
८३. "तेमं सौकविघाताय, तया अनुमता मयं।
तं पदक्खिणतो कत्वा, वाति' पस्सेगुरिन्दम' ॥
८४. "अद्वाहं विपुलं पीतिं, भवतं विन्दामि दस्सना।
एसो चा' पि महा' अत्थो, वातिविस्सासना सिया" ॥
८५. "इदं वत्वा धतरट्ठो', हंसराजा नराधिपं।
उत्तमं' जवमन्वाय', वातिसङ्घं उपागमुं ॥
८६. "ते अरोगे अनुप्पत्ते, दिस्वान परमे दिजे।
केका ति मकरं हंसा, पुयुसट्ठो अजायय ॥
८७. "ते पतीता पमुत्तेन, भत्तुना भत्तुगारवा।
समन्ता परिकिरिंसु', अण्डजा लद्धपच्चया" ॥
८८. "एवं मित्तवतं अत्था, सच्चे होन्ति पदक्खिणा।
हंसा यथा धतरट्ठा, वातिसङ्घं उपागमुं" ति ॥

५३४. महाहंसजातकं (२)

८९. "एते हंसा पक्कमन्ति, वक्कङ्गा भयमेरिता।
हरित्तच हेमवण्ण, कामं सुमुख पक्कम ॥
९०. "ओहाय मं वातिगणा, एकं पासवसं गतं।
अनपेक्खमाना गच्छन्ति, किं एको अवहीयसि' ॥
९१. "पतेव पततं सेट्ठ, नत्थि वद्धे सहायता।
मा अनीघाय हापेसि, कामं सुमुख पक्कम" ॥
९२. "नाहं दुक्खपरेतो पि, धतरट्ठ तुवं' जहे।
जीवितं मरणं वा मे, तया सद्धि भविस्सति ॥

१. अद्वाह - नी०, रो०। २. वाती - सी०, स्या०, रो०। ३. मस्सेमल्लिन्दम - सी०, रो०। ४-५. वापि महा - स्या०। ५. धतरट्ठा - मी०। ६-६. उत्तम जवमन्ताय - सी०, रो०। ७. परिकिरिमु - न्या०, रो०। ८. असहिष्यमि - रो०। ९. तव - मी०, रो०।

९३. “नाहं दुक्खपरेतो पि, धतरट्ठ तुवं जहे ।
न मं अनरियसंयुत्ते, कम्मे योजेतुमरहसि ॥
९४. “सकुमारो सखा त्यस्मि, सच्चित्ते^१ चस्मि ते^२ ठितो ।
आतो सेनापति त्याहं, हंसानं पवरुत्तम ॥
९५. “कथं अहं विकत्थिस्सं^३, आतिमज्जे इतो गतो ।
तं हित्वा पततं सेट्ठ, किं ते वक्खामितो गतो ।
इध पाणं चजिस्सामि, नानरियं कत्तुमुस्सहे” ॥
९६. “एसो हि धम्मो सुमुख, यं त्वं अरियपथे ठितो ।
यो भत्तारं सखारं मं, न परिच्चत्तुमुस्सहे ॥
९७. “तं हि मे पेक्खमानस्स, भयं नत्वेव जायति ।
अधिगच्छसि त्वं मय्हं, एवं भूतस्स जीवितं” ॥
९८. “इच्चेवं मन्तयन्तानं, अरियानं अरियवृत्तिनं^४ ।
दण्डमादाय नेसादो, आपती^५ तुरित्तो भुस ॥
९९. “तमापतन्तं दिस्वान, सुमुखो अतिब्रूहयि^६ ।
अट्ठासि पुरतो रञ्जो, हंसो विस्सासयं व्यधं” ॥
१००. “मा भायि पततं सेट्ठ, न हि भायन्ति तादिसा ।
अहं योगं पयुज्जिस्सं. युत्तं धम्मूपसहितं ।
तेन परियापदानेन, खिप्पं पासा पमोक्खसि” ॥
१०१. “तस्स तं वचनं सुत्वा, सुमुखस्स सुभासितं ।
पहुल्लोमो नेसादो, अञ्जलिस्स^७ पणामयि ॥
१०२. “न मे सुतं वा दिट्ठं वा, भासन्तो मानुसिं दिजो ।
अरियं ब्रुवानो^८ वक्कङ्गो, चजन्तो मानुसिं गिरं ॥
१०३. “किन्तु तायं दिजो होति, मुत्तो वद्धं उपाससि^९ ।
ओहाय सकुणा गन्ति, किं एको अवहीयसि” ॥

5 B. 91

10

15

20

१-२. गतिनेस्सिं-स्या०; गतिने गतिने-रो० । ३. विजितम्भ-रो० । ४. अरिय-
रो० । ५. आपती-रो० । ६. अतिब्रूहयि-गी०, रो० । ७. व्यध-गी०, स्या०;
व्यध-रो० । ८. आपती-स्या० । ९. पुरतो-स्या० । १०. उपासयि-रो० ।
भा० २-१३

- १०४ “राजा मे सो दिजामित्त, सेनापच्चस्स कारयि^१ ।
तमापदे परिच्चत्तु, नुस्सहे विहगाविप ॥
- १०५ “महागणाय^२ भत्ता मे, मा एको व्यसन अगा ।
तथा^३ त सम्म नेसाद, भत्ताय अभितो रमे” ॥
- १०६ “अरियवत्तसि^४ वक्कङ्ग^५, यो पिण्डमपचायसि ।
चजामि ते त भत्तार, गच्छतूभो^६ यथासुख” ॥
- १०७ “सच्चे अत्तप्पयोगेन, ओहितो हसपक्खिन ।
पटिगण्हाम ते सम्म, एत अभयदक्खिण ॥
- १०८ “नो चे अत्तप्पयोगेन, ओहितो हसपक्खिन ।
अनिस्सरो भुञ्चमम्हे, थेय्य कयिरासि लुट्ठक^७” ॥
- १०९ “यस्स त्व भतको रञ्जो, काम तस्सेव पापय ।
तत्थ^८ सयमनो^९ राजा, यथाभिञ्ज करिस्सति” ॥
- ११० “इच्चेव वुत्तो नेसादो, हेमवण्णे हरित्तवे ।
उभो हत्थेहि सङ्गय्ह^{१०}, पञ्जरे अज्भवोदहि ॥
- १११ “ते पञ्जरगते पक्खी, उभो भस्सरवणिणे ।
सुमुख धतरट्ठञ्च, लुट्ठो आदाय पक्कमि” ॥
- ११२ “हरीयमानो^{११} धतरट्ठो, सुमुख एतद्वरवि ।
वाळ्ह भायामि सुमुख, सामाय लक्खणूरया ।
अस्माक वधमञ्जाय, अथत्तान वधिस्सति ॥
- ११३ “पाकहसा च सुमुख, सुहेमा हेमसुत्तचा ।
कोञ्ची समुद्दीरे व, कपणा नून रुच्छति” ॥
- ११४ “एव महन्तो लोकस्स, अप्पमेय्यो महागणी ।
एकित्थिमनुसोचेय्य, नयिद पञ्जवतामिव” ॥

१ कारयि-स्या० । २ महागणाय-स्या० । यथा-स्या० । ४४ अरियवुत्ति
वद्भुत्त-स्या० । ५ गच्छयू-स्या० । गच्छतू-रो० । ६ तस्म-स्या० । ७ सयमानो-रो० ।
८ पणय्ह-स्या० । ९ हरीयमाना-स्या० । हरीयमानो-रा० । १० रुच्चनि-स्या० । ११
पञ्जवता-स्या०, रो० ।

११५. "वातो व गन्धमादेति, उभयं छेकपापकं ।
वालो आमकपक्कं व, लोलो अन्धो व आमिसं ॥
११६. "अविनिच्छयञ्जु अत्थेसु, मन्दो व पटिभासि मं ।
किच्चाकिच्चं न जानासि, सम्पत्तो कालपरियायं ॥
११७. "अड्डुम्मत्तो उदीरेसि, यो सेय्या मञ्जसित्थियो । ८
बहुसाधारणा हेता, सोण्डानं व सुराघरं ॥
११८. "माया' चेसा मरीची च, सोको रोगो चुपद्दवो' । ८३
खरा च' वन्धना चेता, मच्चुपासा' गुहासया' ।
तासु यो विस्ससे पोसो, सो नरेसु नराधमो" ॥
११९. "यं बुद्धेहि" उपञ्जातं, को तं निन्दितुमरहति । १०
महाभूतित्थियो नाम, लोकस्मिं उदपज्जिस्सु" ॥
१२०. "खिड्डा पणिहिता त्यासु, रति त्यासु' पत्तिट्ठिता ।
बीजानि" त्यासु रूहन्ति, यदिदं सत्ता पजायरे ।
तासु को निव्विदे पोसो, पाणमासज्ज' पाणिभि ॥
१२१. "त्वमेव नञ्जो' सुमुख, थीनं अत्थेसु युञ्जसि । १६
तस्स त्यज्ज भये जाते, भीतेन जायते मति ॥
१२२. "सव्वो हि संसयं पत्तो, भयं भीरु तित्तिक्खति ।
पण्डिता च" महन्तानो", अत्थे युञ्जन्ति दुय्युजे ॥
१२३. "एतदत्थाय राजानो, सूरमिच्छन्ति मन्तिनं ।
पटिवाहति यं सूरु, आपदं अत्तपरियायं ॥ २०
१२४. "मा नो अज्ज विकन्तिंसु, रञ्जो सूदा महानसे ।
तथा हि वण्णो पत्तानं, फलं वेळुं व तं वधि ॥
१२५. "मुत्तो पि न इच्छि उड्डेतुं", सयं वन्धं उपागमि ।
सोपज्ज" संसयं पत्तो, अत्थं गण्हाहि मा मुगं" ॥

१-१. माया चेसा मरीची च, सोको रोगो चुपद्दवो - स्या० । २. य - स्या० । ३-३. मच्चु-
पासा गुहासया - स्या०, री० । ४. बुद्धेहि - स्या० । ५. उपपज्जिगु - स्या० । ६. तामु - स्या० ।
७ बीजानि - स्या० । ८. पणिहि - स्या० । ९. नाञ्जो - स्या० । १० हि - स्या० । ११. महन्तानो -
स्या० । १२. ओड्डेतु - स्या० । १३. सोपज्ज - स्या० ।

१२६. "सो तं" योगं पयुञ्जस्सु, युत्तं धम्मूपसंहितं ।
तव परियापदानेन, मम पाणेसनं चर" ॥
१२७. "मा भायि पततं सेट्ठ, न हि भायन्ति तादिसा ।
अहं योगं पयुञ्जिस्सं, युत्तं धम्मूपसंहितं ।
मम परियापदानेन, खिप्पं पासा पमोक्खसि" ॥
१२८. "सो" लुट्ठो हंसकाजेन, राजद्वारं उपागमि ।
पटिवेदेशं मं रञ्जो, धतरट्ठायमागतो" ॥
१२९. "ते दिस्वा पुञ्जसंकासे, उभो लक्खणसम्मते" ।
खलु संयमनो राजा, अमच्चे अज्झभासय ॥
१३०. "देयं लुट्ठस्स वत्थानि, अन्नं पानञ्च भोजनं ।
कामं करो हिरञ्जस्स, यावन्तो एस' इच्छति" ॥
१३१. "दिस्वा लुट्ठं पसन्नत्तं, कासिराजा' तदब्रवि" ।
यदायं' सम्म खेमक, पुण्णा हंसेहि तिट्ठति ॥
१३२. "कयं रुचिमज्झगतं, पासहृत्यो उपागमि ।
ओकिण्णं आतिसद्वेहि, निम्मज्झिमं" कयं गहि" ॥
१३३. "अज्ज मे सत्तमा रत्ति, अदनानि" उपासतो ।
पदमेतस्स अन्वेसं, अप्पमत्तो घटस्सितो" ॥
१३४. "अयस्स पदमद्विक्खं, चरतो अदनेसनं" ।
तत्थाहं ओदहिं पासं, एवं तं" दिजमग्गहिं" ॥
१३५. "लुट्ठ द्वे इमे सकुणा, अय एको ति भाससि ।
चित्तं नु ते विपरियत्तं," अदु" किन्नु जिगीससि" ॥
१३६. "यस्स लोहितका ताला, तपनीयनिभा" सुभा ।
उरं संहच्च तिट्ठन्ति, सो मे वन्धं उपागमि ॥

१. स्व-स्या० । २. स-सी० । ३. हसकाजेन-रो० । ४. लक्खणसम्मते-सी० ।
रामज्झसम्मते-रो० । ५. एव-रो० । ६. वासिराजे-स्या० । ७. तदाब्रवी-रो० । ८. यदाय-म० ।
९. रुचि मज्झगत-रो० । १०. निमज्झिम-सी०, रो० । ११. आदानानि-स्या०, रो० । १२. मवग्गिमो-रो० । १३. आदनेगन-स्या०, रो० । १४. एवेन-सी०, रो० । १५. विपरिय-
-रो० । १६. आदु-स्या० । १७. जिगीससि-सी०, स्या०, रो० । १८. तपनीयानिभा-स्या०, रो० ।

१३७. “अथायं भस्सरो पक्खी, अवद्धो वद्धमातुरं ।
अरियं ब्रुवानो^१ अट्ठासी, चजन्तो^२ मानुसिं गिरं” ॥
१३८. “अथ^३ किं^४ दानि सुमुख, हनुं संहच्च तिट्ठसि ।
अट्ठ मे परिसं पत्तो, भया भीतो न भाससि” ॥
१३९. “नाहं कासिपति भीतो, ओगय्ह परिसं तव ।
नाहं भया न भासिस्सं, वाक्यं अत्थम्हि^५ तादिसे” ॥
१४०. “न ते अभिसरं पस्से, न रथे न^६ पि^७ पत्तिके ।
नास्स चम्मं व कीटं वा, वम्मिते^८ च धनुग्गहे ॥
१४१. “न हिरञ्जं सुवण्णं वा, नगरं वा सुमापितं ।
ओकिण्णपरिखं^९ दुग्गं, दळ्हमट्ठालकोट्टकं ।
यत्थ पविट्ठो सुमुख, भायितव्वं न भायसि” ॥
१४२. “न मे अभिसरेनत्थो^{१०}, नगरेन धनेन वा ।
अपथेन पथं याम, अन्तलिकखेचरा मयं ॥
१४३. “सुता च पण्डिता त्यम्हा, निपुणा अत्थचिन्तका^{११} ।
भासेमत्थवतिं वाचं, सच्चवे चस्स पतिट्ठितो ॥
१४४. “किञ्च तुय्हं असच्चस्स, अनरियस्स करिस्सति ।
मुसावादिस्स लुट्ठस्स, भणितम्पि सुभासितं” ॥
१४५. “त ब्राह्मणानं वचना, इमं खेममकारयि^{१२} ।
अभयञ्च तया घुट्ठं, इमायो दसधा दिसा ॥
१४६. “ओगय्ह ते पोक्खरणिं, विप्पसन्नोदकं सुचिं ।
पहूतं चादनं^{१३} तत्थ, अहिंसा चेत्य पक्खिनं ॥
१४७. “इदं सुत्वान निग्घोसं, आगतम्ह^{१४} तवन्तिके ।
ते ते वन्वस्म^{१५} पासेन, एतं ते भासितं मुसा ॥

5

B. 95

10

15

-0

१ इत्थो-स्या० । २ वदन्तो-स्या० । ३-३. अयं किन्नु-सी०, रो०, कथन्नु-स्या० ।
४ अत्थम्हि-स्या०, अत्थम्हि-गो० । ५-५. नादि-रो० । ६. वम्मिने-स्या०, रो० । ७. ओकिण्ण-
८. ओकिण्णपरिख-गो० । ८. अभिन्नेने-स्या० । ९. चत्थचिन्तका-स्या० ।
१०. इत्थो-सी०, गो० । ११. नादन-स्या० । १२. आगतम्हा-स्या० आग-
१३. पहूतं-स्या०, वदन्तो-रो० ।

१४८. “मुसावादं पुरक्खत्वा, इच्छालोभञ्च पापकं ।
उभो सन्धिमतिक्कम्म, असातं उपपज्जति” ॥
१४९. “नापरज्झाम सुमुख, न पि लोभावमग्गहिं ।
सुता च पण्डितात्यत्थ, निपुणा अत्यचिन्तका ॥
१५०. “अप्पेवत्यवतिं वाचं, व्याहरेय्युं इवागता ।
तथा तं सम्म नेसादो, वुत्तो सुमुखमग्गहि” ॥
१५१. “नेव भीता^१ कासिपति, उपनीतस्मि जीविते ।
भासेमत्यवतिं वाचं, सम्पत्ता कालपरियायं ॥
१५२. “यो मिगेन मिग हन्ति, पक्खि^२ वा^३ पन पक्खिना ।
सुतेन वा सुतं किप्प्या^४, किं अनरियतरं ततो ॥
१५३. “यो चारियरुदं भासे, अनरियधम्मवस्सितो^५ ।
उभो सो धंसते लोका, इध चेव परत्थ च ॥
१५४. “न मज्जेथ यसं पत्तो, न व्याधे^६ पत्तससयं ।
वायमेथेव किच्चेसु, संवरे विवरानि च ॥
१५५. “ये बुद्धा^७ अब्भतिक्कन्ता, सम्पत्ता कालपरियायं ।
इध धम्मं चरित्वान, एवं^८ ते^९ तिदिवं गता ॥
१५६. “इदं सुत्वा कासिपति, धम्ममत्तनि पालय ।
धतरद्वञ्च मुञ्चाहि, हंसानं पवरुत्तमं” ॥
१५७. “आहरन्तुदक पज्जं, आमनञ्च महारहं ।
पज्जरतो पमोक्खामि, धतरद्वं यसस्सिनं ॥
१५८. “तञ्च मेनापतिं धीरं, निपुणं अत्यचिन्तकं ।
यो सुवे सुखितो रज्जे^{१०}, दुक्खिते होति दुक्खितो ॥
१५९. “एदिमो^{११} खो अरहति, पिण्डमस्नातु भत्तुनो ।
यथायं सुमुग्गो रज्जो, पाणमाधारणो सप्पा” ॥

१ व्याहरेय्यु-गी०, रो० । २ भूता-म्या० । ३-३ पक्खीन-स्या० । ४ किणे-सी०, रो०, किप्प्या-म्या० । ५ अनरियधम्मवस्सितो-गी० । ६ व्यधे-मी०, रो० । ७ बुद्धा-स्या०, बुद्धा-गी० । ८-८ एवे-गी०, रो० । ९-९ रज्जो-गी०, स्या०, रो० । १०-१० एतादित्यो-रो० ।

१६०. "पीठञ्च^१ सव्वसोवण्णं, अट्ठपादं मनोरमं ।
मट्ठं कासिकमत्थन्नं^२, धतरट्ठो उपाविसि ॥
१६१. "कोच्छञ्च सव्वसोवण्णं, वेय्यग्घपरिसिञ्चितं ।
सुमुखो अज्झुपावेविख^३, धतरट्ठस्सनन्तरा^४ ॥
१६२. "तेसं कञ्चनपत्तेहि^५, पुथू आदाय कासियो ।
हंसानं अभिहारेसुं^६, अग्गरञ्जो^७ पवासितं" ॥ 6
१६३. "दिस्वा अभिहटं अग्गं, कासिराजेन पेसितं ।
कुसलो खत्तधम्मानं, ततो पुच्छि अनन्तरा ॥
१६४. "कच्चिन्नु^८ भोतो कुसलं, कच्चि भोतो अनामयं ।
कच्चि रट्ठमिदं फीतं, धम्मेन मनुसाससि" ॥ 10
१६५. "कुसलं चेव मे हंस, अथो हंस अनामयं ।
अथो रट्ठमिदं फीतं, धम्मेन मनुसासहं" ॥ B. 97
१६६. "कच्चि भोतो अमच्चेसु, दोसो कोचि न विज्जति ।
कच्चि^९ च^{१०} ते तवत्थेसु, नावकह्वन्ति जीवितं" ॥
१६७. "अथो पि मे अमच्चेसु, दोसो कोचि न विज्जति ।
अथो पि ते ममत्थेसु, नावकह्वन्ति जीवितं" ॥ 15
१६८. "कच्चि ते सादिसी भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता, तव छन्दवसानुगा" ॥
१६९. "अथो मे सादिसी भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पुत्तरूपयसूपेता, मम छन्दवसानुगा" ॥ 20
१७०. "कच्चि रट्ठं अनुप्पीळं, अकुतोचिउपह्वं ।
असाहसेन धम्मेन, समेन मनुसाससि" ॥
१७१. "अथो रट्ठं अनुप्पीळं, अकुतोचिउपह्वं ।
असाहसेन धम्मेन, समेन मनुसासहं" ॥

१. पिट्ठञ्च-रो० । २. कासिकमत्थिन्नं-गी०; कासिकमत्थिन्नं-स्या०, रो० । ३. सुमुखो-स्या०; अज्झुपावेविख-रो० । ४. अज्झुपावेविख-रो० । ५. अज्झुपावेविख-स्या० । ६. अभिहारेसुं-गी० । ७. अग्गरञ्जो-स्या० । ८. कच्चिन्नु-स्या० । ९. मनुगिग्गति-रो० । १०-१०. कच्चिन्नु-रो० ।

१७२. "कच्चि सन्तो अपचिता, असन्तो परिवज्जिता।
नो चे' धम्मं निरङ्कत्वा, अधम्ममनुवत्तसि" ॥

१७३. "सन्तो च मे अपचिता, असन्तो परिवज्जिता।
धम्ममेवानुवत्तामि', अधम्मो मे निरङ्कतो" ॥

१७४. "कच्चि नानागतं दीघं, समवेक्खसि सत्तिथि।
कच्चि मत्तो' मदनीये, परलोकं न सन्तसि" ॥

१७५. "नाहं अनागतं दीघ, समवेक्खामि पक्सिम।
ठितो दससु धम्मेसु, परलोकं न सन्तसे" ॥

१७६. "दानं सीलं परिच्चाग, अज्जवं' मद्दवं तपं।
अक्कोध अविहिंसञ्च, सन्तिञ्च अविरोधनं ॥

१७७. "इच्चते कुसले धम्मे, ठिते पस्सामि अत्तनि।
ततो मे जायते पीति, सोमनस्सञ्चनप्पकं ॥

१७८. "सुमुखो च अचिन्तेत्वा, विसज्जि' फरसं गिरं।
भावदोत्तमनञ्जाय, अस्माकाय विहङ्गमो ॥

१७९. "सो बुद्धो फरस वाचं, निच्छारेसि अयोनिसो।
यानस्मासु' न विज्जन्ति, नयिद' पञ्जवतामिव" ॥

१८०. "अत्थि मे त अतिसारं, वेगेन मनुजाधिप।
घतरट्ठे च वद्धस्मिं, दुक्खं मे विपुलं अहु ॥

१८१. "त्व" नो पिता व" पुत्तानं, भूतानं धरणीरिव।
अस्माकं अधिपन्नानं, समस्सु राजकुञ्जर" ॥

१८२. "एत" ते अनुमोदाम, य भाव न निगूहसि।
लिल" पभिन्दमि पक्खि, उज्जुकोसि विहङ्गम" ॥

१८३. "य किञ्चि रतनं अत्थि, कामिराज निवेसने।
रजत जातरूपञ्च, मुत्ता वेळुरिया बहू ॥

१ य-ग्दा०। ७ धम्मे चेया०-रो०। ३ म०-म्या०। ४ न मत्तो-मी०। ५ अ-
ग्दा०, नर-रो०। ६ मन्ति-ग्दा०। ७ आञ्जय-म्या०। ८ विग्गि-मी०, रो०।
मनस्सु-म०। ९ न दद-मी०, ग०। ११-११ त्व पिता विप-रो०। १२ एव-म्या०
१३ अ-ग्दा०।

१८४. "मणयो सङ्खमुत्तञ्च, वत्थकं^१ हरिचन्दनं ।
अजिनं^२ दन्तभण्डञ्च, लोहं काढायसं बहुं ।
एतं ददामि वो वित्तं, इस्सरियं^३ विस्सजामि वो" ॥
१८५. "अद्धा अपचिता त्यम्हा, सक्कता च रथेसभ ।
धम्मेषु वत्तमानानं, त्वं नो आचरियो भव ॥ 5
१८६. "आचरियसमनुञ्जाता, तया अनुमता मयं ।
तं पदक्खिणतो कत्वा, वातिं^४ पस्सेमुरिन्दम"^५ ॥
१८७. "सव्वरत्तिं चिन्तयित्वा, मन्तयित्वा यथातथं ।
कासिराजा अनुञ्जासि, हंसानं पवरुत्तमं"^६ ॥
१८८. "ततो रत्यां विवसाने,^७ सुरियुग्गमनं^८ पति ।
पेक्खतो कासिराजस्स, भवना ते^९ विगाहिमुं"^{१०} ॥ 10
१८९. "ते अरोगे अनुप्पत्ते, दिस्वान परमे दिजे ।
केका ति मकरं^{११} हंसा, पुथुसद्दो अजायथ ॥
१९०. "ते पतीता पमुत्तेन, भत्तुना भत्तुगारवा ।
समन्ता परिकरिंसु^{१२}, अण्डजा लद्धपच्चया"^{१३} ॥ 15
१९१. "एवं मित्तवतं अत्था, सव्वे होन्ति पदक्खिणा ।
हंसा यथा धतरट्ठा, वातिसङ्घं उपागमुं"^{१४} ति ॥

५३५. सुधाभोजनजातकं (३)

१९२. "नेव किणामि" न पि" विक्किणामि,
न चा पि मे सन्निचयो च" अत्थि"^१ ।
सुकिच्छरूपं वत्तिदं परित्तं,
पत्थोदनो नालमयं दुविन्नं"^२ ॥ 20
१९३. "अप्पम्हा अप्पकं दज्जा, अनुमज्झतो मज्झकं ।
वहुम्हा बहुकं दज्जा, अदानं नुपपज्जति ॥

१. यत्थिक-स्या० । २. इम्मोर-सी० ; इम्मर-स्या०, रो० । ३. वाती-सी०, म्या०, रो० । ४. पम्मोमरिन्दम-सी०, रो० । ५. विवसाने-स्या०, रो० । ६. सुरियुग्गमन-सी०, म्या० ; गुरियुग्गमन-म० । ७. भवना-स्या० । ८. पे पेनि-सी० । ९. परित्तिरिमु-म० । १०-११. वापामि न-स्या० । ११-११. इप्पयि-स्या० । १२. दुविन्द-रो० ।

२१३. “नगुत्तमे गिरिवरे गन्धमादने,
मोदन्ति ता देववराभिपालिता ।
अथागमा इसिवरो सव्वलोकगू,
सुपुप्फित दुमवरसाखमादिय ॥
२१४. “सुचि सुगन्धं तिदसेहि सव्वकतं,
पुप्फुत्तम अमरवरेहि सेवितं ।
अलद्ध मच्चेहि^१ व^२ दानवेहि वा,
अञ्जत्र देवेहि तदारहं हिद^३ ॥
२१५. “ततो चतस्सो कनकत्तचूपमा,
उट्ठाया नारियो पमदाधिपा^४ मुनिं ।
आसा च सद्धा च सिरी ततो हिरी,
इच्चव्रवु नारददेवब्राह्मणं ॥
२१६. “सचे अनुदिट्ठं तया महामुनि,
पुप्फं इम^५ पारिच्छत्तस्स ब्रह्मे ।
ददाहि नो सव्वा गति ते इज्झतु,
तुवम्पि नो होहि यथेव वासवो ॥
- २१७ “त याचमानाभिसमेक्ख नारदो,
इच्चव्रवी^६ संकलह उदीरयि ।
न मय्हमत्थत्थि इमेहि कोचि न,
यायेव वो सेय्यसि सा पिळ्ळन्धथ^७” ॥
- २१८ “त्व^८ नोत्तमेवाभिसमेक्ख^९ नारद,
यस्सिच्छसि तस्सा^{१०} अनुप्पवेच्छसु ।
यस्सा हि नो नारद त्व पदस्ससि,
सायेव नो हेहिति^{११} सेट्ठमम्मता” ॥
२१९. “अकल्लमेत वचन सुगत्ते,
को ब्राह्मणो सकलह” उदीरये ।

१ मज्जेहि-स्या० । २ वा-रो० । ३ हित-स्या० । ४ पमदाधिपा-स्या०
५ इद-स्या० । ६ इच्चाव्रवी-स्या० । ७ पिळ्ळन्ध-सी०, रो०, पिळ्ळन्धतु-स्या०
८-८ त्व नोत्तमो-रो० । ९ तस्स-स्या०, रो० । १० होहिति-रो० । ११ वोक्कह
स्या०, रो० ।

- गन्त्वान भूताधिपमेव पुच्छथ,
सचे न जानाथ इधुत्तमाधमं” ॥
२२०. “ता नारदेन परमप्पकोपिता,
उदीरिता वण्णमदेन मत्ता ।
सकासे^१ गन्त्वान सहस्सचक्खुनो,
पुच्छंसु भूताधिपं का नु सेय्यसि” ॥ 5
२२१. “ता दिस्वा आयत्तमना पुरिन्ददो,
इच्चव्रवी देववरो कतञ्जली ।
सब्बा व वो होथ सुगत्ते^२ सादिसी,
को नेव भद्दे कलहं उदीरयि” ॥ 10
२२२. “यो सब्बलोकच्चरितो^३ महामुनि,
धम्मे ठितो नारदो^४ सच्चनिककमो ।
सो नोव्रवि^५ गिरिवरे गन्धमादने,
गन्त्वान भूताधिपमेव पुच्छथ ।
सचे न जानाथ इधुत्तमाधमं” ॥ 15
२२३. “असू^६ ब्रह्मारञ्जचरो महामुनि,
नादत्वा भत्तं वरगत्ते भुञ्जति ।
विचेय्य दानानि ददाति कोसियो,
यस्सा हि सो दस्सति सा व सेय्यसि’ ॥
२२४. “असू हि यो^७ सम्मति दक्खिणं दिसं,
गङ्गाय तीरे हिमवन्तपस्सनि^८ ।
स कोसियो दुल्लभपानभोजनो,
तस्स सुवं पापय देवसारथि” ॥ 20
२२५. “स^९ मातली देववरेन पेसितो,
सहस्सयुत्तं अभिरुह्ण सन्दनं । 25

१. दधुत्तमाधमं—स्या० । २. सक्कास—स्या० । ३. सुमग्गे—स्या० । ४. गन्धलो-
गञ्जवरसो—सी०, स्या०, रो० । ५. नरद—स्या० । ६. व्रवी—सी०, स्या०, रो० । ७. अगू—
स्या० । ८. मो—स्या० । ९. हिमवन्तपस्सनि—सी०, रो०; हिमवन्तपस्सिनि—स्या० । १०.
गो—स्या० ।

सुखिष्पमेव' उपगम्म अस्समं,
अदिस्समानो मुनिनो सुधं अदा" ॥

२२६. "उदग्गिहुत्तं उपतिट्ठतो हि मे,
पभङ्करं लोकतमोनुदुत्तमं ।
सव्वानि भूतानि अधिच्च' वासवो,
को नेव मे पाणिमु किं सुधोदहि ॥

२२७. "सद्दखूपमं सेतमतुल्यदस्सनं,
सुत्तिं सुगन्वं पियस्सपमव्वभुतं ।
अदिट्ठपुव्वं मम जातु' चक्खुभि,
का देवता पाणिमु किं सुधोदहि" ॥

२२८. "अहं महिन्देन महेसि पेसितो,
सुधाभिहासिं तुरितो महामुनि ।
जानासि मं मातलि देवसारथि,
भुञ्जस्सु भत्तुत्तमं माभिवारयि" ॥

२२९. "भुत्ता च सा द्वादस हन्ति पापके,
खुदं पिपासं अरतिं दरक्कलमं ।
कोधूपनाहञ्च विवादपेसुणं,
सीतुण्हतन्दिञ्च रसुत्तमं इदं" ॥

२३०. "न कप्पती' मातलि मय्ह भुञ्जितु,
पुव्वे अदत्त्वा इति मे वतुत्तमं ।
न चा पि एकास्समरीयपूजित',
असंविभागी च सुख न विन्दति" ॥

२३१. "थीधातका ये" च्चिमे पारदारिका',
मित्तद्दुनो ये च सपन्ति सुव्वते ।
सव्वे च" ते मच्छरिपञ्चमाधमा,
तस्मा अदत्त्वा उदकम्पि नास्सिये" ॥

१ सुखिष्पमेव-रो० । २ अतिच्च-सी०, रो० । ३ जात-सी०, स्या०, रो० । ४. भत्तुत्तम-स्या०, रो० । ५ माविचारयि-सी०, रो० । ६ खुद-स्या० । ७ दरक्क-स्या०; दुर्गलम-रो० । ८ वप्पति-स्या० । ९ एवामन अरियपूजित-सी०, रो०, एवासन्नमरीयपूजित-स्या० । १०-१०. ये वेचिमे पारदारिका-स्या० । ११ व-स्या० । १२ नास्मिये-सी०, स्या०, रो० ।

२३२. "सो हित्थिया वा पुरिसस्स वा पन,
दस्सामि दानं विदुसम्पवणितं ।
सद्धा' वदञ्जू इध वीतमच्छरा,
भवन्ति हेते सुचिसच्चसम्मता" ॥

२३३. "अतो मता' देववरेण पेषिता,
कञ्जा चतस्सो कनकत्तचूपमा ।
आसा च सद्धा च सिरी ततो हिरी,
तं अस्समं आगमु' यत्थ कोसियो ॥

5

२३४. "ता दिस्वा सव्वो' परमप्पमोदितो',
सुभेन वण्णेन सिखारिवग्गिनो ।
कञ्जा चतस्सो चतुरो चतुद्दिसा,
इच्चंवरवी' मातलिनो च' सम्मुखा ॥

B. 10

10

२३५. "पुरिमं दिसं का त्वं पभासि देवते,
अलङ्कता तारवरा व ओसधी ।
पुच्छामि तं कञ्चनवेल्लिविग्गहे,
आचिक्ख मे त्वं कतमासि देवता ॥

15

२३६. "सिराह' देवीमनुजेभि' पूजिता,
अपापसत्तूपनिसेविनी सदा ।
सुधाविवादेन तवन्तिमागता,
तं मं सुधाय वरपञ्ज भाजय ॥

20

२३७. "यस्साहमिच्छामि सुधं' महामुनि,
सो' सव्वकामेहि नरो पमोदति ।
सिरी ति मं जानहि" जूहतुत्तम,
तं मं सुधाय वरपञ्ज भाजय" ॥

२३८. "सिप्पेन विज्जाचरणेन वुद्धिया,
नरा उपेता पगुणा सकम्मुना" ॥

25

१. सव्वो-रो० । २. मम्मगम्पता-गी० । ३. मुता-सी०, रो० । ४. आगमु-गी०, रो० । ५-५. गव्या परमप्पमोदिता-स्या० । ६. इच्चावरवी-स्या० । ७. य-स्या० । ८-८. गिराह देवीमनुजेमु-गी०, स्या०; गिराहं देविमनुजेमु-रो० । ९. मुग-रो० । १०. म-गी०, रो० । ११. जानाहि-स्या० । १२. मरम्पना-गी०, रो० ।

तया विहीना न लभन्ति किञ्चन',
तयिद न साधु यदिद तया कत ॥

२३९ "पस्सामि पोस अलस महग्घस,
सुदुक्खुलीनम्पि अरूपिम नर ।
तयानुगुत्तो सिरि जातिमामपि',
पेसेति दास विय भोगवा सुखी ॥

२४० "त त असच्च अविभज्जसेविनि,
जानामि मूळ्ह' विदुरानुपात्तिनि ।
न तादिसी अरहति आसनूदक,
कुतो सुधा गच्छ न मय्ह रच्चसि" ॥

२४१ "का सुक्कदाठा पटिमुक्कवुण्डला',
चित्तङ्गदा कम्बुविमट्ठधारिनी ।
ओसित्तवण्ण परिदय्ह सोभसि',
कुसगिरत्त अपिळय्ह मञ्जरि ॥

२४२ "मिगी व भन्ता सरचापधारिना,
विराधिता मन्दमिव उदक्खसि ।
को ते दुतीयो इध मन्दलोचने,
न भायसि एकिका कानने वने" ॥

२४३ "न मे दुतीयो इध मत्थि कोसिय,
मसक्कसारप्पभवम्हि देवता ।
आसा सुधासाय तवन्तिमागता,
त म सुधाय वरपञ्च भाजय" ॥

२४४ "आसाय यन्ति वाणिजा' धनेसिनो,
नाव समाय्ह परेन्ति अण्णवे ।
ते तत्थ सीदन्ति अयो पि एकदा,
जीनायना' एन्ति विनट्ठपाभत्ता ॥

१ किञ्चन-स्या० । २ जातिम अपि-सी० । ३ मुळ्ह-स्या० । ४ पटिमुत्तवुण्डला-
स्या०, रो० । ५ सोभसि-स्या० । ६ वणिजा-स्या० । ७ जिनायना-स्या० ।

२४५. “आसाय खेत्तानि कसन्ति कस्सका,
वपन्ति बीजानि करोन्तुपायसो^१ ।
ईतीनिपातेन अबुद्धिताय^२ वा,
न किञ्चि विन्दन्ति ततो फलागमं ॥

२४६. “अथत्तकारानि करोन्ति भत्तुसु,
आसं पुरक्खत्वा^३ नरा सुखेसिनो ।
ते भत्तुरत्था अतिगाब्हिता पुन,
दिसा पनस्सन्ति अलद्ध किञ्चनं ॥

6

२४७. “हित्वान^४ धञ्जञ्च धनञ्च जातके,
आसाय सग्गाधिमना सुखेसिनो ।
तपन्ति लूखम्पि तपं चिरन्तरं^५,
कुमग्गमारुह^६ परेन्ति दुग्गतिं ॥

10

२४८. “आसा विसंवादिकसम्मता इमे,
आसे सुधासं^७ विनयस्सु अत्तनि ।
न तादिसी अरहति आसनूदकं,
कुतो सुधा गच्छ न मय्ह रुच्चसि” ॥

B, 10^८

15

२४९. “दहल्लमाना यससा यसस्सिनी,
जिघञ्जनामव्हयनं^९ दिसं पति ।
पुच्छामि तं कञ्चनवेल्लिविग्गहे,
आचिक्ख मे त्वं कत्तमासि देवता” ॥

20

२५०. “सद्धाह^{१०} देवीमनुजेहि^{११} पूजिता,
अपापसत्तूपनिसेविनी सदा ।
सुधाविवादेन तवन्तिमागता,
तं मं सुधाय वरपञ्च भाजय” ॥

२५१. “दानं दमं चागमथो पि संयमं,
आदाय सद्धाय करोन्ति हेकदा ।

25

१. वरोन्ति - रो० । २. अबुद्धि - मी०, रो० । ३. पुरक्कत्व - म्या० । ४. जहित्व - सी०, म्या०, रो० । ५. चिरन्तर - म्या० । ६. कुमग्गमारुह - मी०, म्या०, रो० । ७. सुपाय - म्या०, रो० । ८. निपञ्च - रो० । ९-१०. देवीमनुजेमु - मी०, म्या०; मद्धा देवीमनुजेमु - रो० ।

थेय्य मुसा कूटमथो पि पेसुण,
करोन्ति हेके पुन विच्चुता तया ॥

२५२ "भरियासु पोसो सदिसीसु पेक्खवा',
सीलूपपन्नासु पतिच्चतासु पि ।
विनेत्त्वान' छन्द कुलित्तियासु' पि,
करोति सद्ध पुन' कुम्भदासिया ॥

२५३ "त्वमेव सद्धे परदारसेविनी,
पाप करोसि' कुसलम्पि रिञ्चसि' ।
न तादिसी अरहति' आसनूदक,
कुतो सुधा गच्छ न मय्ह रच्चसि" ॥

२५४. "जिधञ्जरत्ति अरुणस्मिमूहते,
या दिस्सति उत्तमरूपवणिनी ।
तथूपमा म पटिभासि देवते,
आचिक्य मे त्व कतमासि अच्छरा ॥

२५५ "काला निदाघेरिव अग्गिजारिव',
अनिलेरिता लोहितपत्तमालिनी ।
का तिट्ठसि मन्दमिगावलोकय',
भासेसमाना च गिर न मुञ्चसि" ॥

२५६ "हिराह देवीमनुजेहि पूजिता,
अपायसत्तूपनित्सेविनी सदा ।
सुधाविवादेन तवन्तिमागता,
साह' न सक्कोमि सुधम्पि याचितुं ।
कोपीनरूपा" विय याचनित्तिया" ॥

२५७ "धम्मेन जायेन सुगत्ते लच्छसि,
एमो हि धम्मो न हि याचना मुधा ।

१ पेक्खवा-रो० । २ विनेत्त्वा-सी०, म्या०, रो० । ३ कुलधित्तियासु-सी०, रो० ।
४ पन-सी०, रो० । ५ वगेनी-स्या० । ६ विरिञ्चमि-स्या० । ७ अरहसि-रो० । ८
अग्गिजानिव-सी० अग्गिजानिव०-रो० । ९ मन्दमिवा०-सी०, रो० । १० साव-रो० । ११
वोपिनरूपा-म्या० ।

तं तं अयाचन्तिमहं निमन्तये,
सुधाय^१ यञ्चिच्छसि^२ तम्पि दम्मि ते ॥

२५८. “सा त्वं मया अञ्ज सकम्हि अस्समे,
निमन्तिता कञ्चनवेल्लिविग्गहे ।
तुवं^३ हि मे सब्बरसेहि पूजिया^४,
तं पूजयित्वान सुधम्पि अस्तिये^५” ॥

5

२५९. “सा कोसियेनानुमता जुतीमता,
अद्धा हिरि रम्मं पाविसि यस्समं ।
उदकवन्तं^६ फलमरियपूजितं,
अपापसत्तूपनिसेवितं^७ सदा ॥

10

२६०. “रुक्खगगहाना^८ बहुकेत्थ पुप्फिता,
अम्बा पियाला पनसा च किंसुका ।
सोभञ्जना लोद्धमथो पि पद्मका,
केका च^९ भङ्गा तिलका^{१०} सुपुप्फिता ॥

२६१. “साला करेरी” बहुकेत्थ जम्बुयो,
अस्सत्थनिग्रोधमधुकवेत्तसा^{११} ।
उद्दालका पाटलि^{१२} सिन्दुवारका^{१३},
मनुञ्जगन्धा^{१४} मुचलिन्दकेतका^{१५} ॥

15 B. 109

२६२. “हरेणुका वेळुका केणुतिन्दुका^{१६},
सामाकनीवारमथो पि चीनका ।
मोचा कदली बहुकेत्थ सालियो,
पवीहयो आभूजिनो^{१७} च^{१८} तण्डुला ॥

20

१. गुपं यं—स्या० । २. यम्पिच्छसि—रो० । ३. त्वं—रो० । ४. पूजिता—स्या० । ५. अस्मिये—स्या०, रो० । ६. उदञ्जवन्तं—सो०, रो० । ७. अपापमत्तूपनिसेविनी—स्या० । ८. रुक्खगगहाना—स्या० । ९. वेत्तसा च—स्या० । १०. तिलका च—स्या०, रो० । ११. करेरी—रो० । १२. मपुसा च येरिना—स्या०, रो० । १३. पाटलि—स्या० । १४. दिन्दुवारितां—मो०, स्या०; गिल्थुवारिता—रो० । १५. मुपुञ्जगन्धा—रो० । १६. मुचलिन्दवेत्तसा—स्या० । १७. वेणु—सो०, रो० । १८-१८. आभूजिनोपि—मो०, रो०; आभूजिनो च—स्या० ।

२६३. "तस्सेवुत्तरपस्सेन", जाता पोक्खरणी सिवा ।
अक्ककसा अपम्भारा', साधु अप्पटिगन्धिका ॥
२६४. "तत्थ मच्छा सन्निरता, खेमिनो बहुभोजना ।
सिद्धगू' सवङ्का सकुला', सतवङ्का च रोहिता ।
आळिगगरकाकिण्णा', पाठीना' काकमच्छका ॥
२६५. "तत्थ पक्खी सन्निरता, खेमिनो बहुभोजना ।
हंसा कोञ्चा मयूरा च, चक्कवाका' च कुक्कुहा ।
कुणालका वहू चिना, सिसण्डी जीवजीवका ॥
- २६६ "तत्थ' पानायमायन्ति,' नाना भिगगणा वहू ।
सीहा व्यग्घा' वराहा च, अच्छकोकतरच्छयो ॥
२६७. "पलासादा" गवजा च", महिसा' रोहिता रू ।
एणेत्या च वराहा च", गणिनो नोकसूकरा ।
कदलिमिगा बहुकेत्थ", विळारा" ससकण्णिका" ॥
- २६८ "छमागिरी पुप्फविच्चित्रसन्धता ।
दिजाभिघुट्ठा दिजसच्चसेवेता" ॥
- २६९ "सा सुत्तच्चा नीलदुमाभिलम्बिता,
विज्जु महामेघरिवानुपज्जथ ।
तस्सा सुसम्बन्धसिर कुसामय,
सुचि सुगन्ध अजिनूपसेवित ।
अत्रिच्छ" कोच्छ हिरिमेतदव्रवि,
'निसीद कल्याणि सुखयिदमासन' ॥
- २७० "तस्सा तदा कोच्छगताय कोसियो,
यदिच्छमानाय जटाजिनन्धरो" ।

१ १ तस्स च उत्तरे पस्से-सी०, रो०, तस्स च उत्तरपस्सेन-स्या० । २ अपम्भारा-रो० । ३ सिद्धगू-स्या०, रो० । ४ सकुला-म० । ५ आळिगगर०-स्या०, रो० । ६ पाटिना-स्या० । ७ चाक्कवा-स्या० । ८-८ तत्थ पाणा समायन्ति-स्या० । ९ व्यग्घा-रो० । १०-१० पलासादा च गवजा-सी०, रो०, पलासादा च गवजा-स्या० । ११ महिसा-सी०, स्या०, रो० । १२ चक्क-रो० । १३ बहुकेत्थ-स्या०, बहुकेत्थ-रो० । १४ विळारा-स्या० । १५ ससकण्णिका-सी० । १६ अत्रिच्छ-म० । १७ जटाजुतिन्धरो-स्या० ।

नवेहि पत्तेहि सयं सहृदकं,
सुधाभिहासी तुरितो महामुनि ॥

२७१. "सा तं पटिगय्ह उभोहि पाणिभि,
इच्चब्रवि' अत्तमना जटाधरं ।
'हन्दाहं एतरहि पूजिता तया,
गच्छेय्यं' ब्रह्मे तिदिवं जिताविनी' ॥

5

२७२. "सा कोसियेनानुमता जुतीमता,
उदीरिता वण्णमदेन मत्ता ।
सकासे' गन्तवान सहस्सचक्खुनो,
अयं सुधा वासव देहि मे जयं ॥

10

२७३. "तमेन' सक्को पि तदा अपूजयि,
सहिन्ददेवा' सुरकञ्जमुत्तमं ।
सा पञ्जली देवमनुस्सपूजिता,
नवम्हि कोच्छम्हि यदा उपाविसि' ॥

15

२७४. "तमेव संसी' पुनदेव' मातलिं,
सहस्सनेत्तो तिदसानमिन्दो ।
गन्तवान वाक्यं मम ब्रूहि कोसियं,
आसाय' सद्धा सिरिया च कोसिय' ।
हिरी सुधं केन मलत्थ हेतुना ॥

२७५. "तं सु" वत्थं उदतारयी रथं,
दहल्लमानं उपकारियसादिसं" ॥
जम्बोनदीसं तपनेय्यसन्निभं',
अलङ्कृतं कञ्चनचित्तसन्निभं" ॥

20 B. 111

२७६. "सुवण्णचन्देत्य वहू निपातिता,
हत्थी" गवस्सा किक्खियग्घदीपियो" ।

25

१-१. इच्छावयो-स्या० । २. गच्छेय्य-रो० । ३. सद्धासे-स्या० । ४. तमेन-स्या० ।
५. महिन्दा च देवा-गी०, रो० । ६. असायी-स्या० । ७. पुनरेव-रो० । ८. मदाय-स्या०;
मद-रो० । ९. कोसिय-रो० । १०. मं गुण्ड-स्या०, रो० । ११. उपकारियगादिय-गी०,
रो०; उपगोय मासि-ग्गा० । १२. तपनेय्यगन्तिर'-गी० । १३. यञ्चनचित्त-
रो० । १४. हत्थि-रो० । १५. किक्खियग्घदीपियो-ग्गा० ।

एणेय्यका लङ्घमयेत्थ पक्खिनो,
भिगेत्थ वेळुरियमया युधा^१ युता ॥

२७७. "तत्थस्सराजहरयो^२ अयोजयुं,
दससतानि सुसुनागसांदिसे ।
अलङ्कते कञ्चनजालुरच्छदे,
आवेळिने सद्गमे असङ्गिते ॥

२७८. "तं यानसेहुं अभिरुय्ह मातलि,
दिसा^३ इमायो^४ अभिनादयित्थ ।
नभञ्च सेलञ्च वनप्पतिनिञ्च^५,
ससागरं^६ पव्यधयित्थ मेदिनि^७ ॥

२७९. "स खिप्पमेव उपगम्म अस्समं,
पावारंमेकंसकतो कतञ्जली ।
वहुस्सुतं वुद्धं^८ विनीतवन्तं^९,
इच्चव्रवी मातलि देवब्राह्मणं ॥

२८०. "इन्दस्स वाक्यं निसामेहि कोसिय,
दूतो अहं पुच्छति तं पुरिन्ददो ।
आसाय सद्धा सिरिया च कोसिय,
हिरी सुधं केन मलत्थ हेतुना^{१०} ॥

२८१. "अन्वा^१ सिरि मं पटिभाति मातलि,
सद्धा अनिच्चा पन देवसारथि ।
आसा विसंवादिकसम्मता हि मे,
हिरी च अरियम्हि गुणे पतिट्ठिता^२ ॥

२८२. "कुमारियो याचिमा गोत्तरक्खिता,
जिण्णा च या^३ या च सभत्तुइत्थियो ।
ता छन्दरागं पुरिसेसु उगगतं,
हिरिया निवारेन्ति सचित्तमत्तनो ॥

१. पक्खिनो-गी०, रो०। २. युधा-स्या०। ३. हरियो-स्या०। ४-४. दग दिसा
इमा-गी०, स्या०, रो०। ५. वनप्पतिनी च-मी०, रो०; वनप्पतिञ्च-स्या०। ६-६. पव्य-
धयिप्प०-गी०, मे०, पव्यनयिप्प मेदिनि-स्या०। ७. वुद्धं-स्या०; वद्धं-रो०। ८. विनीत-
वन्त-स्या०। ९. अद्धा-स्या०, रो०। १०. स्या० पोत्थके नित्य।

२८३. "सङ्ग्रामसीसे सरसत्तिसंयुते,
पराजितानं पततं पलायिनं ।
हिरिया निवत्तन्ति जहित्व^१ जीवितं,
ते सम्पटिच्छन्ति पुन^२ हिरिमना ॥

२८४. "वेला यथा सागरवेगवारिणी,
हिराय^३ हि^४ पापजनं निवारिणी ।
तं सन्वल्लोके हिरिमरियपूजितं,
इन्दस्स तं वेदय देवसारथि^५" ॥

६

२८५. "को ते इमं कोसिय दिट्ठिमोदहि,
ब्रह्मा महिन्दो अथ वा पजापति ।
हिरायदेवेसु हि^६ सेट्ठसम्मता,
धीता महिन्दस्स महेसि जायथ^७" ॥

१०

२८६. "हन्देहि दानि तिदिवं अपक्कम^८,
रथं समारुह ममायितं इमं^९ ।
इन्दो च तं इन्दसगोत्त कङ्कति,
अज्जेव त्वं इन्दसहव्यतं वज^{१०}" ॥

१५

२८७. "एवं विसुज्झन्ति^{११} अपापकम्मिनो,
अथो सुचिण्णस्स फलं न नस्सति ।
ये केचि मद्दक्खु^{१२} सुधाय^{१३} भोजनं,
सन्वेव ते इन्दसहव्यतं गता^{१४}" ॥

२०

२८८. "हिरी उप्पलवण्णासि, कोसियो दानपति भिक्खु ।
अनुरुद्धो पञ्चसिखो, आनन्दो आसि^{१५} मातलि ॥

B. 11.

२८९. "सुरियो कस्सपो भिक्खु, मोग्गल्लानोसि चन्दिमा ।
नारदो सारिपुत्तोसि, सम्बुद्धो आसि वासवो^{१६} ति ॥

१. जहित्वान - स्या० । २. पुन - म्या० । ३. सागरवेगवारिणी - स्या० । ४-४. अयं हिरि - स्या०; हिरायं हि - मे० । ५. पि - स्या० । ६. समग्राम - गी०, रो० । ७. इदं - स्या० । ८. समिज्जन्ति - गी०, रो० । ९-९. अद्वानु गुणा - स्या० । १०. असि - स्या० ।

५३६. कुणालजातकं (४)

- एवमकमायति, एवमनुमूयति' । सव्योसवधरणिधरे नेवपुष्फ-
माल्यवितते गज-नावज' -महिंस' -रुर-चमर' -पमद-वग्ग-नोकण-सीह-
व्यग्घ-दीपि-अच्छ-कोक-तरच्छ-उद्धार-कदलिमिग-विळार' -मस-वणिक्का-
नुचरिते आकिण्णनेलमण्डलमहावराह-नागकुलकरेणु' सङ्घाधिवट्ठे' इस्स-
६ मिग-माखमिग-सरभमिग-एणीमिग-वातमिग-पसदमिग-पुरिमालु' -किम्पु-
रिस-यक्ख-रक्खसनिसेविते अमज्जव-मज्जरीधर-पहट्ठ' -पुष्फफुसितग्गा-
नेकपाद' पगणवितते कुरुर-चकोर' -वारण-मयूर-परभत' -जीवज्जीवक' -
चेलावका' -भिङ्गार-करवीकमत्तविहङ्ग-गणमत' -मम्पघुट्ठे' अज्जन-
मनोसिला-हरिताल-हिट्ठगुलक-हेम-रजत - कनकानेकधातुसतविनद्धपटि-
१० मण्डितप्पदेसे एवरुपे खलु, भो, रम्मे वनसण्डे कुणालो नाम सकुणो
पटिवसति अतिविय चित्ता अतिविय चित्तपत्तच्छदनो ।

तस्सेव खलु, भो, कुणालस्स सकुणस्म अड्डुट्ठानि इत्थि-
सहस्सानि परिचारिका दिजकञ्जायो । अथ खलु, भो, द्वे दिजकञ्जायो
कट्ठ मुखेन ढसित्वा" त कुणाल सकुण मज्जे निसीदापेत्वा उड्डेन्ति"
६ -"मा न कुणाल सकुण अद्धानपरियायपथे किलमयो उज्वाहेत्था"
ति । पञ्चसता" दिजकञ्जायो हेट्ठतो हेट्ठतो उड्डेन्ति -"सचाय
कुणालो सकुणो आसना परिपत्तिस्मति, मय त पक्खेहि पटिग्गहेस्सामा
ति । पञ्चसता दिजकञ्जायो उपरपरि उड्डेन्ति -"मा न कुणाल
सकुण" आतपो परितापेसी" ति । पञ्चसता पञ्चसता" दिजकञ्जायो
२० उभतोपस्सेन उड्डेन्ति -"मा न कुणाल सकुण सीत वा उण्ह वा
तिण वा रजो वा वातो वा उस्सावो वा उपुप्फुसी" ति । पञ्चसता
दिजकञ्जायो पुरतो पुरतो उड्डेन्ति -"मा न कुणाल सकुण गोपालका

१ मनुमुयति - स्या० । २ २ गवयमहिंस - स्या० । ३ चामरि - स्या० । ४ विळार -
स्या० । ५ लमहावराहनागकुलकण्ड - सी०, रो० । ६ सङ्घाधिवट्ठ - सी०, रो० । ७
पुरिमालु - सी०, रो० । ८ ब्रह्म - सी०, रो० । ९ पुष्पितग्गा - सी०, रो० । १० कुरुर चकोर -
स्या० । ११ वारणमयूरपरभत - स्या० । १२ जीव जीवक - स्या० । १३ चेलावक - स्या० ।
१४ करवीकमत्तविहङ्गसत - सी०, स्या०, रो० । १५ सडवट्ठे - स्या० । १६ ढसित्वा - सी०,
रो० । १७ ढन्ति - मी०, स्या०, रो० । १८ उज्वाह्या - स्या० । १९ पञ्चमत - रो० ।
२० अतापा - स्या० । २१ परितापो - सी०, रो० । २२ मी०, रो० पोयवेमु पञ्चसता
नि मन्दिदव आगम ।

वा पसुपालका वा तिणहारका वा कट्टहारका वा वनकम्मिका
 वा कट्टेन वा कठलेन^१ वा पाणिना^२ वा^३ लेड्डुना वा दण्डेन वा
 सत्थेन वा सक्खराहि^४ वा पहारं अदंसु। मायं कुणालो सकुणो
 गच्छेहि वा लताहि वा^५ रुक्खेहि वा साखाहि वा^६ थम्भेहि वा
 पासाणेहि वा वलवन्तेहि वा पक्खीहि सङ्गामेसी^७” ति। पञ्चसता 5
 दिजकञ्जायो पच्छतो पच्छतो उडुन्ति सण्हाहि सखिलाहि मञ्जूहि
 मधुराहि वाचाहि समुदाचरन्तियो—“मायं कुणालो सकुणो आसने
 परियुक्कण्ठी” ति। पञ्चसता दिजकञ्जायो दिसोदिसं उडुन्ति
 अनेकरुक्खविविधविकतिफलमाहरन्तियो - “मायं कुणालो सकुणो
 खुदाय^८ परिकिलमित्था” ति। अथ खलु, भो, ता^९ दिजकञ्जायो तं 10
 कुणालं सकुणं आरामेनेव आरामं उय्यानेनेव उय्यानं नदीतित्थेनेव
 नदीतित्थं पव्वतसिखरेनेव पव्वतसिखरं अम्बवनेनेव अम्बवनं जम्बु-
 वनेनेव जम्बुवनं लवुजवनेनेव लवुजवनं नाळिकेरसञ्चारियेनेव^{१०}
 नाळिकेरसञ्चारियं^{११} खिप्पमेव अभिसम्भोन्ति रतित्थाय^{१२}”। अथ
 खलु, भो, कुणालो सकुणो ताहि दिजकञ्जाहि दिवसं परिव्यूहो एवं 15
 अपसादेति—“नस्सथ तुम्हे वसलियो, विनस्सथ तुम्हे वसलियो, चोरियो
 धुत्तियो असत्तियो लहुत्तियायो कतस्स अप्पट्टिकारिकायो अनिलो विय
 येनकामंगमायो” ति। तस्सेव खलु, भो, हिमवतो पव्वतराजस्स पुरत्थि-
 मदिसाभागे^{१३} सुसुखुमसुनिपुणगिरिप्पभव^{१४}—हरितुपयन्तियो उप्पल-पट्टम-
 कुमुद-नल्लिन-सतपत्त-सोगन्धिक-मन्दालक^{१५}—सम्पतिविरूहसुचिगन्ध- 20
 मनुञ्जमावकप्पदेसे^{१६} कुरवक-मुचल्लिन्द-केतक-वेदिस^{१७}—वञ्जुल^{१८} पुन्नाग-
 वकुल-तिलक-पियक-हसन-साल-सळल-चम्पक-असोक-नागरुक्ख-तिरोटि-
 भुजपत्त-लोह-चन्दनोघवने काळागरु-पद्मक^{१९}—पियडगु-देवदारु-चोच-
 गहने ककुध-कुटज-अङ्गोल-कच्चिकार-कणिकार-कणिकार^{२०}—कनवेर-
 कोरण्डक^{२१} - कोविळार-किसुक-योधिक-वनमल्लिक^{२२}—मनङ्गण-मनवज्ज- 25

१. वयलाय—स्या०। २-२. पासाणेन वा—स्या०। ३. सक्खराय—सी०। ४-४. सी०,
 रो० पोत्यवेनु नत्थि। ५. सङ्गामेसी—म०। ६. खुदाय—स्या०। ७. सी०, रो० पोत्यवेनु
 नत्थि। ८. नाळिकेरमञ्जादियेनेव—रो०। ९. नाळिकेरमञ्चारि—स्या०। १०. रतित्थाय—सी०,
 रो०। ११. पुरत्थिमदिसाभागे—स्या०। १२. सुसुखुमसुनिपुणगिरिप्पभवा—सी०, रो०, ०गिरि-
 पभवा—स्या०। १३. मन्दालक—सी०, रो०। १४. सुचिगन्धमनुञ्जमनापक्पदेसे—सी०; ०
 पावाप्पदेने—रो०। १५-१५. वेतममञ्जुल—सी०। १६. पट्टम—स्या०। १७. स्या० पोत्यवे-
 नत्थि। १८. कोरण्ड—स्या०। १९. नयमल्लिक—सी०, रो०।

- भण्डि-सुरचिरभगिनिमालामल्यधरे' जाति-सुमन-मधुगन्धिक-धनुत्तवकारि'
 तालीस-तगर-मुसीर-कोट्ट-कच्छवितते' अतिमुत्तकसंकुसुमितलतावितत-
 पटिमण्डितप्पदेसे' हंस-पिलव-कादम्ब-कारण्डवाभिनदिते' विज्जाधर-
 सिद्ध'-समणतापसगणाधिवुद्धे वरदेव' -यक्ख-रक्खस-दानव-गन्धर्व-
 ५ किन्नर-महोरगानुचिण्णप्पदेसे एवरूपे खलु, भो, रम्मे वनसण्ढे पुण्णमुखो
 नाम फुस्सकोकिलो' पटिवसति अतिविय मधुरगिरो विलासितनयनो'
 मत्तक्खो। तस्सेव खलु, भो, पुण्णमुखस्स फुस्सकोकिलस्स अड्डुड्डानि
 इत्थिसत्तानि परिचारिका दिजकञ्जायो। अथ खलु, भो, द्वे दिजकञ्जायो
 कट्ठं मुखेन डंसित्वा तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं मज्जे निसीदापेत्वा
 १० उड्डेन्ति-"मा नं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं अद्धानपरियायपथे किलमथो
 उव्वाहेत्था'" ति। पञ्जास दिजकञ्जायो हेट्ठतो हेट्ठतो उड्डेन्ति-
 "सचायं पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो आसना परिपतिस्सति, मयं तं पक्खेहि
 पटिग्गहेस्सामा" ति। पञ्जास दिजकञ्जायो उपरुपरि उड्डेन्ति-"मा नं
 पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं आतपो" परितापेसी" ति। पञ्जास पञ्जास
 १५ दिजकञ्जायो उभतोपस्सेन उड्डेन्ति-"मा नं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं सीतं
 वा उण्हं वा तिणं वा रजो वा वातो वा उस्सावो वा उपप्फुसी" ति।
 पञ्जास दिजकञ्जायो पुरतो पुरतो उड्डेन्ति-"मा नं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं
 गोपालका वा पसुपालका वा तिणहारका वा कट्ठहारका वा वनकम्मिका
 वा कट्ठेन वा कयलाय वा पाणिना वा लेड्डुना वा दण्डेन वा सत्थेन
 २० वा सक्खराहि वा पहारं अदंसु। मायं पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो
 गच्छेहि वा लताहि वा रक्खेहि वा साखाहि वा थम्भेहि वा
 पासाणेहि वा बलवन्तेहि वा पक्खीहि सङ्गामेसी" ति। पञ्जास
 दिजकञ्जायो पच्छतो पच्छतो उड्डेन्ति सण्हाहि सखिलाहि मञ्जूहि
 मधुराहि वाचाहि समुदाचरन्तियो-"मायं पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो
 २५ आसने परियुक्कण्ठी" ति। पञ्जास दिजकञ्जायो दिसोदिसं उड्डेन्ति
 अनेकरक्खविधविधकतिफलमाहरन्तियो-"मायं पुण्णमुखो फुस्स-
 कोकिलो खुदाय परिकिलमित्था" ति।

१. सुरचिभगिनिमालामल्यधरे-स्या०। २ धनुकारि-सी०; धनुकारिक-रो०। ३. तगरउमीरकोट्टगच्छ-स्या०। ४ अधिमुत्तिक०-स्या०। ५. कारण्डकाभिनादिते-स्या०। ६. मिथव-सी०, रो०। ७. नरदेव-स्या०। ८. पुस्सकोकिलो-स्या०। ९. विलासितनयन-स्या०। १०. उव्वहेत्था-स्या०। ११. आतापो-स्या०।

अथ खलु, भो, ता दिजकञ्जायो तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं
 आरामेनेव आरामं उय्यानेनेव उय्यानं नदीतित्थेनेव नदीतित्थं
 पव्वतसिखरेनेव पव्वतसिखरं अम्बवनेनेव अम्बवनं जम्बुवनेनेव
 जम्बुवनं लवुजवनेनेव लवुजवनं नाळिकेरसञ्चारियेनेव नाळि-
 केरसञ्चारियं खिप्पमेव अभिसम्मोन्ति रतित्थाय । अथ खलु, भो, 5
 पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो ताहि दिजकञ्जाहि दिवसं परिव्यूळ्हो एवं
 पसंसति —“साधु, साधु, भगिनियो, एतं खो, भगिनियो, तुम्हाकं
 पतिरूपं कुलधीतानं, यं तुम्हे भत्तारं परिचरेय्याथा” ति ।

अथ खलु, भो, पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो येन कुणालो
 सकुणो तेनुपसङ्गमि । अद्दसंसु खो कुणालस्स सकुणस्स परिचारिका 10
 दिजकञ्जायो तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं दूरतो व आगच्छन्तं;
 दिस्वान येन पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो तेनुपसङ्गमिसु; उपसङ्गमित्वा
 तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं एतदवोचुं —“अयं, सम्म पुण्णमुख, कुणालो
 सकुणो अतिविय फरुसो अतिविय फरुसवाचो, अप्पेव नाम तवम्पि’
 आगम्म पियवाचं लभेय्यामा” ति । 15

“अप्पेव नाम, भगिनियो” ति वत्वा येन कुणालो सकुणो
 तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा कुणालेन सकुणेन सद्धिं पटिसम्मोदित्वा
 एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नो खो पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो
 तं कुणालं सकुणं एतदवोच —“किस्स त्वं, सम्म कुणाल, इत्थीनं
 सुजातानं कुलधीतानं सम्मापटिपन्नानं मिच्छापटिपन्नोसि ? अमनाप- 20
 भाणीनम्पि किर, सम्म कुणाल, इत्थीनं मनापभाणिना भवितव्वं,
 किमङ्गलं पन मनापभाणीनं” ति !

एवं वुत्ते, कुणालो सकुणो तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं एवं
 अपसादेसि —“नस्स त्वं, सम्म जम्म वसल, विनस्स त्वं, सम्म जम्म
 वसल, को नु तया वियत्तो जायाजिनेना” ति । एवं अपसादितो च 25
 पन पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो ततोयेव पटिनिवत्ति । अथ खलु,
 भो, पुण्णमुलस्स फुस्सकोकिलस्स अपरेन समयेन नचिरस्सेव खरो
 अवाधो उप्पज्जि लोहितपक्खन्दिका । वाळ्हा वेदना वत्तन्ति

भारणन्तिका । अथ खलु, भो, पुण्णमुखस्स फुस्सकोकिलस्स परिच-
रिकानं दिजकञ्जाणं एतद्वहोसि — “आवाधिको खो अयं पुण्णमुखो
फुस्सकोकिलो, अप्पेव नाम इमम्हा आवाधा वुट्ठहेय्या” ति एकं
अदुतियं ओहाय येन कुणालो सकुणो तेनुपसङ्गमिसु । अद्दसा खो
६ कुणालो सकुणो ता दिजकञ्जायो दूरतो व आगच्छन्तियो, दिस्वान
ता दिजकञ्जायो एतदवोच — “कहं पन तुम्हं वसलियो भत्ता” ति ?

“आवाधिको खो, सम्म कुणाल, पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो
अप्पेव नाम तम्हा आवाधा वुट्ठहेय्या” ति ।

एवं वुत्ते, कुणालो सकुणो ता दिजकञ्जायो एवं अपसा-
१० देसि — “नस्सथ तुम्हे वसलियो, विनस्सथ तुम्हे वसलियो, चोरियो
धुत्तियो असत्तियो लहुचित्तायो कतस्स अप्पट्टिकारिकायो अनिलो
विय येनकामंगमायो” ति; वत्वा येन पुण्णमुखो फुस्सकोकिलो
तेनुपसङ्गमि, उपसङ्गमित्वा तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं एतदवोच —
“हं, सम्म, पुण्णमुखा” ति ।

१५ “हं, सम्म, कुणाला” ति ।

अथ खलु, भो, कुणालो सकुणो तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं पक्खेहि
च मुखतुण्डकेन च परिगगहेत्वा वुट्ठापेत्वा नानाभेसज्जानि पायापेसि । अथ
खलु, भो, पुण्णमुखस्स फुस्सकोकिलस्स सो आवाधो पटिप्पस्सम्भी ति ।
अथ खलु, भो, कुणालो सकुणो तं पुण्णमुखं फुस्सकोकिलं गिलान-
२० वुट्ठितं अचिरवुट्ठितं गेलज्जा एतदवोच — “दिट्ठा मया, सम्म पुण्णमुख,
कण्हा द्वेपितिका पञ्चपतिकाय छट्ठे पुरिसे चित्त पटिवन्धन्तिया,
यदिदं कवन्धे” पीठसप्पिम्ही ति । भवति च पनुत्तरेत्य वाक्यं —

२१०. ‘अथज्जुनो नकुलो भीमसेनो,’

युधिष्ठिलो सहदेवो च राजा ।

२५ एते पती पञ्च भत्तिच्च नारी,

अकासि खुज्जवामनकेन पाप’ ति ॥

“दिट्ठा मया, सम्म पुण्णमुख, सच्चतपापी’ नाम समणी
सुमानमज्जे वसन्ती चतुत्यभत्त परिणामयमाना सुराधुत्तकेन’

१. त एवम् — स्या० । २ गिलाना वुट्ठित — सी०, स्या०, रो० । ३. वक्खे — सी०, रो० ।

४. भिम्मसेनो — सी० । ५. सुज्जवामनेन — रो० । ६ सच्चतपावी — सी०, रो०, पञ्चतपावी —
स्या० । ७. तुलापुतनेन — सी०, रो० ।

पापमकासि। दिट्ठा मया, सम्म पुण्णमुखं, काकवती^१ नाम देवी
समुद्मञ्जे वसन्ती भरिया वेनतेय्यस्स नटकुवेरेन पापमकासि। दिट्ठा
मया, सम्म पुण्णमुख, कुरुङ्गदेवी^२ नाम लोमसुन्दरी^३ एळिककुमारं^४
कामयमाना छळङ्गकुमारधनन्तेवासिना पापमकासि। एवञ्हेतं मयाजातं,
ब्रह्मदत्तस्स मातरं^५ ओहाय कोसलराजं^६ पञ्चालचण्डेन पापमकासि। 5

२९१. “एता च अञ्जा च अकंसु पापं,
तस्माहमित्थीनं न विस्ससे नप्पसंसे।
मही यथा जगति समानरत्ता,
वसुन्धरा इतरीतरापतिट्ठा”।
सव्वसहा^७ अफन्दना अकुप्पा,
तथित्थियो तायो न विस्ससे नरो॥

10

२९२. “सीहो यथा लोहितमंसभोजनो,
वाळमिगो^८ पञ्चावुधो^९” सुरुद्धो।
पसव्हखादी परहिंसने रतो,
तथित्थियो तायो न विस्ससे नरो॥

B. 119

15

“न खलु, सम्म” पुण्णमुख, वेसियो नारियो गमनियो, न
हेता बन्धकियो नाम, वधिकायो नाम एतायो, यदिदं वेसियो
नारियो गमनियो ति। चोरो^{१०} विय वेणिकता, मदिरा^{११} व^{१२} दिट्ठा^{१३}
वाणिजो^{१४} विय वाचासन्धुतियो, इस्ससिङ्गमिव^{१५} विपरिवत्तायो^{१६},
उरगामिव^{१७} दुजिब्हायो, सोवभमिव पटिच्छन्ना, पातालमिव दुप्पूरा
खखसी विय दुत्तोसा, यमोवेकन्तहारियो, सिखीरिव सव्वभवखा.
नदीरिव सव्ववाही^{१८}, अनिलो विय येनकामंचरा, नेरु विय अवि-
सेसकरा^{१९}, विसरुक्खो विय निच्चफलितायो^{२०} ति। भवति च पनु-
त्तरेत्य वाक्यं—

20

१. काकती—मी०; काकति—रो०। २. कुरुङ्गदेवी—मी०, रो०। ३. लोमसुन्दरी—म०।
४. एळिकमारं—मी०; एळिकुमारं—स्या०; एळिकमारं—रो०। ५. मातुका—स्या०। ६. कोमल-
राजा—रो०। ७. इतरीतरानं पतिट्ठा—स्या०। ८. सव्वसहा—स्या०। ९. वाळमिगो—रो०।
१०. पञ्चावुधो—मी०, रो०। ११. भोगम्म—स्या०। १२. चोरा—सी०, स्या०, रो०। १३-१४.
मदिरा विय—मी०, स्या०। मरिचि—रो०। १५. विगुट्ठा—स्या०। १६. वाणिजा—रो०।
१७-१८. इग्गागिग्गमिय परिवत्तायो—रो०। १९. उरगमिव—म्या०, रो०। २०. मव्व-
वाहिनी—स्या०। २१. अविसेसकरा—रो०। २२. निच्चफलितायो—स्या०।

२९३. "यथा चोरो यथा दिद्धो, वाणिजो व विकृत्यनी।
इस्ससिद्धमिव' परिवत्ता', दुजिब्हा' उरगो विय' ॥

२९४. "सोब्भमिव पटिच्छन्ना, पातालमिव दुप्पुरा।
खल्लसी विय दुत्तोसा, यमोवेकन्तहारियो ॥

२९५. "यथा* सिखी नदी वातो, नेह्ना व समागता'।
विसख्खो विय निच्चफला', नासयन्ति घरे भोगं।
रतनन्तकरित्थियो' ति ॥

"चत्तारि' मानि, सम्म पुण्णमुख, यानि वत्थूनि किच्चे
जाते अनत्थचरानि भवन्ति; तानि' परकुले न वासेतव्वानि - गोणं
१० धेनुं यानं भरिया। चत्तारि एतानि' पण्डितो धनानि" घरा न
विप्पवासये।

२९६. "गोणं धेनुं च यानञ्च, भरियं वातिकुले न वासये।
भञ्जन्ति" रथं अयानका", अतिवाहेन हनन्ति पुद्गवं।
दोहेन हनन्ति वच्छकं, भरिया वातिकुले पदुस्सती ति ॥

१५ "छ इमानि, सम्म पुण्णमुख, यानि वत्थूनि" किच्चे जाते
अनत्थचरानि भवन्ति -

२९७. "अगुणं धनु वातिकुले च भरिया,
पार" नावा अक्सभगञ्च यान।
दूरे मित्तो पापसहायको च,
२० किच्चे जाते अनत्थचरानि भवन्ति ॥

"अट्टहि खलु, सम्म पुण्णमुख, ठानेहि इत्थी" सामिकं अव-
जानाति। दलिद्धता, आतुरता, जिण्णता", सुरासोण्डता", मुद्धता,

१-१ इस्ससिद्धमिवावट्टा - सी०, इस्ससिद्धमिवावत्ता - रो०। २ दुज्जिहू - रो०। ३ यथा - स्या०, रो०। * - * यथा सिखी नदी वाहो, अनिलो वामपारवा। नेह्व अवितेता च, विस खखोव निच्चफले नासयन्ति घरे भोग, रतनान्तकरित्थियो ति - सी०, स्या०। ४ समागता - रो०। ५ पच्चपा - रो०। ६ रतनान्तकरित्थियो - रो०। ७ चत्तारी - स्या०। ८ सी०, स्या० पाण्यवेसु नत्थि। ९ धनानि - स्या०। १० यानि - सी०, स्या०, रो०। ११ भञ्जन्ति - स्या०, भजन्ति - रो०। १२ अजानका - रो०। १३ सी०, रो० पोत्यवेसु न दिस्सति। १४ चार - रो०। १५ इत्थि - रो०। १६ जिण्णता - स्या०, रो०। १७ सुरा सोण्डता - रो०।

पमत्तता, सब्वकिच्चेसु अनुवत्तनता, सब्वधनअनुप्पदानेन'—इमेहि खलु, सम्म पुण्णमुख, अट्ठहि ठानेहि इत्थी सामिकं अवजानाति । भवति च पनुत्तरेत्थ वाक्यं—

२९८. 'दलिहं आतुरं चा पि, जिण्णकं सुरसोण्डकं ।

पमत्तं मुद्धपत्तञ्च, सब्वकिच्चेसु' हापनं ।

सब्वकामप्पदानेन', अवजानाति' सामिकं' ति ॥

5

"नवहि खलु, सम्म पुण्णमुख, ठानेहि इत्थी पदोसमाहरति । आरामगमनसीला च होति, उय्यानगमनसीला च होति, नदीतिथ-
गमनसीला च होति, आतिकुलगमनसीला च होति, परकुलगमनसीला
च होति, आदासदुस्समण्डनानुयोगमनुयुत्तसीला च होति, मज्जपायिनी 10
च होति, निल्लोकनसीला च होति, पद्दारट्ठायिनी' च होति—इमेहि
खलु, सम्म पुण्णमुख, नवहि ठानेहि इत्थी पदोसमाहरती ति । भवति
च पनुत्तरेत्थ वाक्यं—

२९९. 'आरामसीला' च' उय्यानं, नदी' आति परकुलं ।

आदासदुस्समण्डनमनुयुत्ता', या चित्थी मज्जपायिनी ॥

15

३००. 'या च निल्लोकनसीला, या च पद्दारट्ठायिनी ।

नवहेतेहि ठानेहि, पदोसमाहरन्ति' इत्थियो' ति ॥

B. 12

"चत्तालीसाय" खलु, सम्म पुण्णमुख, ठानेहि इत्थी पुरिसं
अच्चाचरति" । विजम्भति, विनमति, विलसति", विलज्जति, नखेन
नखं घट्टेति, पादेन पादं अक्कमति, कट्ठेन पथावि विलिखति", दारकं
उल्लङ्घति" उल्लङ्घापेति", कीळति कीळापेति, चुम्बति चुम्बापेति,
भुज्जति भुज्जापेति, ददाति, याचति", कतमनुकरोति, उच्चं,
भासति, नीचं भासति, अविच्चं" भासति, विविच्चं भासति, नच्चेन
गीतेन वादितेन रोदनेन" विलसितेन" विभूसितेन जग्घति, पेक्खति,

20

१. सब्वधनमनुप्पादानेन—स्या०; सब्वधम्मं अनुप्पादानेन—रो० । २. दत्तं किच्चेसु—
स्या०; रत्तं किच्चेसु—रो० । ३. सब्वकामपणिधानेन—स्या०; सब्वकामपदानेन—रो० ।
४. अवजानन्ति—सी०, रो० । ५. सद्दारट्ठायिनी—म० । ६. आराम गमनसीला—स्या० । ७. सी०,
रो० पोत्थेसु नत्थि । ८. नदि—स्या० । ९. दुस्समण्डनमनुयुत्ता—स्या०, रो० । १०. माहरति—
रो० । ११. चत्तालीसाहि—रो० । १२. अच्चावदति—मी०, स्या०, रो० । १३. विलासति—स्या० ।
१४. लिम्पति—मी०, रो०; विप्रेतति—स्या० । १५. उल्लङ्घेति—मी०, रो० । १६. ओल्लङ्घे-
ति—मी०, रो० । १७. आयाचति—रो० । १८. आपिच्चं—स्या० । १९. रोदिनेन—मी०,
स्या०, रो० । २०. विव्यामितेन—स्या० ।

कटि' चालेति', गुह्यभण्डक सञ्चालेति, ऊरु विवरति, ऊरु पिदहति,
 थन दस्सेति, कच्छ दस्सेति, नाभि दस्सेति, अक्खि निखनति,
 भमुक उक्खिपति, ओट्टु' उपलिखति, जिह्व निल्लालेति', दुस्स
 मुञ्चति, दुस्स पटिवन्वति, सिरस मुञ्चति, सिरस वन्वति - इमेहि
 खलु, सम्म पुण्णमुख, चत्तालीसाय ठानेहि इत्थी पुरिस अञ्चाचरति।
 पञ्चवीसाय खलु, सम्म पुण्णमुख, ठानेहि इत्थी पदुट्ठा वेदितव्वा
 भवति। सामिकस्स पवाम वण्णेति, पवट्टु' न सरति, आगत नाभि-
 नन्दति, अवण्ण तस्स भणति, वण्ण तस्स न भणति, अनत्थ तस्स
 चरति, अत्थ तस्स न चरति, अकिच्च तस्म करोति, किच्च तस्स
 १० न करोति, परिदहित्वा सयति, परम्मुखी निपज्जति, परिवत्तकजाता
 खो पन होति कुट्टकुमियजाता, दीघ अस्ससति', दुक्ख वेदयति',
 उच्चारपस्साव अभिण्ह गच्छति, विलोगमाचरति, परपुरिससद्
 सुत्वा कण्णसोत विवरमोदहति', निहतभोगा' खो पन होति, पटि-
 विस्सकेहि सन्थव करोति, निक्खन्तपादा खो पन होति, विसिखानु-
 १५ चारिनी अतिचारिनी खो पन होति, निच्च' सामिके अगारवा
 पदुट्टमनसङ्कप्पा, अभिण्ह द्वारे तिट्ठति, वच्छानि अङ्गानि थनानि
 दस्सेति, दिसोदिस गन्त्वा पेक्खति - इमेहि खलु, सम्म पुण्णमुख,
 पञ्चवीसाय' ठानेहि इत्थी पदुट्ठा वेदितव्वा भवति। भवति च
 पनुत्तरेत्थ वाक्य -

२० ३०१ 'पवास' तस्स वण्णेति, गत तस्स न सोचति'।
 दिस्वान' पतिमागत नाभिनन्दति।
 भत्तारवण्ण' न कदाचि भासति,
 एते पदुट्ठाय भवन्ति लक्खणा ॥

३०२ 'अनत्थ तस्स चरति असञ्जता,
 २५ अत्थञ्च हापेति अकिच्चकारिनी।

११ पटिचालेति - रो०। २२ आट्ट पण्णिति जिह्व पण्णिति - मी०, रो०, ओट्ट
 पण्णिति - म्या०। ३ पवुथ - स्या०। ४ अस्मासति - स्या०। ५ विदियति - रो०।
 ६ विह्वति - म्या०। विवरति तपोदहति - रा०। ७ निहतभागा - म्या०। ८ मी०, स्या०, रो०
 पोयगु नयि। ९ पञ्चवामाहि - रो०। १० १० पवाममस्म वण्णनि गत नानुमोचानि -
 सी०, रो०। ११ दिस्वा - मा०, रो०। १२ भत्तर वण्ण - स्या०।

परिदहित्वा सयति परम्मुखी,
एते पदुद्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

३०३. 'परिवत्तजाता' च भवति कुङ्कुमी,
दीघञ्च अस्ससति दुक्खवेदिनी^१।
उच्चारपस्सावमभिण्हं^२ गच्छति,
एते पदुद्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

६

३०४. 'विलोममाचरति अकिच्चकारिनी,
सहं निसामेति परस्स भासतो।
निहतभोगा^३ च करोति सन्थवं,
एते पदुद्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

१०

३०५. 'किच्छेन लद्धं कसिराभतं^४ धनं,
वित्तं विनासेति दुक्खेन सम्भतं।
पटिविस्सकेहि च करोति सन्थवं,
एते पदुद्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

३०६. 'निक्खन्तपादा विसिखानुचारिनी,
निच्चञ्च^५ सामिम्हि पदुद्वमानसा।
अतिचारिनी होति अपेतगारवा^६,
एते पदुद्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

१५

३०७. 'अभिक्खणं तिट्ठति द्वारमूले,
थनानि कच्छानि च दस्सयन्ती।
दिसोदिसं पेक्खति भन्तचित्ता,
एते पदुद्वाय भवन्ति लक्खणा ॥

B. 123

२०

३०८. 'सव्वा नदी वड्ढगती, सव्वे कट्टमया वना।
सव्वित्थियो करे पापं, लभमाने^७ निवातके ॥

३०९. 'सचे लभेथ खणं वा रहो वा,
निवातकं वा पि लभेथ तादिमं।

२५

१. परावत्तजाता—गी०; परिवत्तजाता—रो०। २. दुक्खवेदिति—रो०। ३. उच्चारपस्सावमभिण्ह—स्या०, रो०। ४. निहतभोगा—स्या०। ५. वगिरिनाम—सी०। ६. निच्चञ्च—रो०। ७. तपेतगारवा—गी०, रो०। ८. लभमाने—स्या०।

सव्वा व' इत्थी कयिहं' नु' पापं,
अञ्जं अलत्थ' पीठसप्पिना पि सद्धिं ॥

३१०. 'नरानमारामकरासु नारिसु,
अनेकचित्तासु अनिग्गहासु च ।
सव्वत्थ' नापीतिकरा पि चे सिया',
न विस्ससे तित्थसमा हि नारियो ति ॥

३११. 'थं वे' दिस्वा कण्ढरीकिन्नरान',
सव्वित्थियो न रमन्ति अगारे ।
तं तादिसं मच्चं चजित्वा भरिया,
अञ्जं दिस्वा पुरिसं' पीठसप्पिं ॥

३१२. 'वकस्स च वावरिकस्स' रञ्जो,
अच्चन्तकामानुगतस्स भरिया ।
अवाचरी' पट्टवसानुगस्स',
कं वा" पि" इत्थी नातिचरे तदञ्जं ॥

३१३. 'पिङ्गियानी सव्वलोकस्सरस्स,
रञ्जो पिया ब्रह्मदत्तस्स भरिया ।
अवाचरी पट्टवसानुगस्स,
तं वा पि सा नाज्जगा कामकामिनी ॥

३१४. 'लुद्धानं' लहुचित्तानं, अकतञ्जून दुब्बिभनं ।
नादेवसत्तो पुरिसो, यीनं सद्धातुमरहति ॥

३१५. 'न ता पजानन्ति कतं न किच्चं,
न मातरं पितरं भातरं वा ।
अनरिया समतिवकन्तधम्मा,
सस्सेव चित्तस्स वस वजन्ति ॥

१ व-रो० । २-२ वरेय्युनो-मी०, वरेय्यु नो-रो० । ३ अलद्धा-स्या०, रो० ।
४-६. गज्यत्पना पीतिरसपि चे मियु-स्या०, गज्यनना पीतिकरसपि वे सिया-रो० । ५. व-
स्या० । ६. निग्गानिक्खरीन-स्या० । ७ परपुरिस-स्या० । ८ पावारिकस्स-मी०, रो०,
वावरियम्-स्या० । ९ अवाचरी-स्या० । १० बद्धवमानुगम्-मी०, रो० । ११-११-
व वा-स्या०, रो० । १२ मुद्धान-मी०, स्या०, रो० ।

३१६. 'चिरानुवुट्टम्पि' पियं मनापं,
अनुकम्पकं पाणसमम्पि भत्तुं^१ ।
आवासु किच्चेसु च नं जहन्ति,
तस्माहमित्थीनं न विस्ससामि ॥
३१७. 'थीनञ्चिह' चित्तं यथा वानरस्स,
कन्नप्पकन्नं यथा रुक्खछाया ।
चलाचलं हृदयमित्थियानं,
चक्कस्स नेमि विय परिवत्तति ॥
३१८. 'यदा ता पस्सन्ति समेक्खमाना,
आदेय्यरूपं पुरिसस्स वित्तं ।
सण्हाहि वाचाहि नयन्ति मेनं^२,
कम्बोजका जलजेनेव अस्सं ॥
३१९. 'यदा न पस्सन्ति समेक्खमाना,
आदेय्यरूपं पुरिसस्स वित्तं ।
समन्ततो नं^३ परिवज्जयन्ति,
तिण्णो नदीपारगतो व कुल्लं ॥
३२०. 'सिलेसूपमा' सिखिरिव^४ सव्वभक्खा,
तिक्खमाया^५ नदीरिव सीघसोता ।
सेवन्ति हेता पियमप्पियञ्च,
नावा यथा ओरकुल्लं^६ परञ्च ॥
३२१. 'न ता एकस्स न द्विन्नं, आपणो व पसारितो ।
यो ता मय्हं ति मञ्जेय्य, वातं जालेन वाधये^७ ॥
३२२. 'यथा नदी च पन्थो च, पानागारं सभा पपा ।
एवं लोकित्थियो नाम, वेला तासं न विज्जति ॥
३२३. 'घतासनसमा एता^८, कण्हसप्पसिरूपमा ।
गावो वहित्तिणस्सेव, ओमसन्ति वरं वरं ॥

5

10

15

B. 125

20

25

१. चिरानुवुट्टम्पि—मी०, स्या०, रो० । २. सन्तं—सी०, स्या०, रो० । ३. थीनं हि—
स्या०, रो० । ४. मेतं—रो० । ५. तं—स्या० । ६. सिलेसूपमा—स्या० । ७. सिखीरिव—स्या० ।
८. गण्यमाना—रो० । ९. तिस्रामया—रो० । १०. ओरकुल्लं—मी०, स्या० । ११. वन्धये—
स्या० । १२. हेता—रो० ।

३२४. 'घतासनं कुञ्जरं' कण्हसप्यं,
मुद्राभिसित्तं पमदा' च सव्वा ।
एते नरो' निच्चयतो' भजेथ,
तेसं हवे दुव्विदु सव्वभावो' ॥

३२५. 'नच्चन्तवण्णा' न वहूनं' कन्ता,
न दक्खिणा पमदा सेवितव्वा ।
न परस्स भरिया न धनस्स हेतु,
एतित्थियो पञ्च न सेवितव्वा' ॥

अथ खलु, भो, आनन्दो गिज्झराजा कुणालस्स सकुणस्स
१० आदिमज्झकयापरियोसानं' विदित्वा तायं वेलायं इमा गाथायो
अभासि -

३२६. "पुण्णम्पि चेमं पथविं धनेन,
दज्जित्थिया पुरिसो सम्मताय ।
लद्धा खणं अतिमज्जेय्य तम्पि,
१५ तासं वसं असतीनं न गच्छे ॥

३२७. "उट्ठाहकं चे' पि' अलीनवुत्ति,
कोमारभत्तारं पियं भनापं ।
आवासु किञ्चेसु च नं जहन्ति,
२० तस्माहमित्थीनं" न विस्ससामि ॥

३२८. "न विस्मसे इच्छति मं ति पोसो,
न विस्मसे रोदति मे सकासे ।
सेवन्ति हेत्ता पियमप्पियञ्च,
२५ नावा यया ओरकूल" परञ्च ॥

३२९. "न विस्ससे सागपुराणमन्यतं,
३० न विस्समे मित्तपुराणचोरं ।

१ कुञ्जर-स्या० । २ पमदा-स्या० । ३ एतेन सो-रो० । ४. निच्चयतो-मो०
रो० । ५. सव्वभावो-स्या० । ६ ना०-स्या०, रो० । ७ वहून-स्या०, रो० । ८ आदिमज्झ
कयापरियोसानं-स्या० । ९-१०. चेव-स्या० । १०-१० तस्मा हि इत्थीन-मो०, रो०
११. ओरकूल-स्या० ।

न विस्ससे राजानं' सखा' ममं ति,
न विस्ससे इत्थि दसन्न मातरं ॥

३३०. "न विस्ससे रामकरासु नारिसु,
अच्चन्तसीलासु असञ्जतासु ।
अच्चन्तपेमानुगतस्स भरिया,
न विस्ससे तित्थसमा हि नारियो ॥

5

३३१. "हनेय्युं' छिन्देय्युं छेदापेय्युम्पि',
कण्ठे' पि छेत्वा रुधिरं पिवेय्युं ।
मा दीनकामासु असञ्जतासु,
भावं करे गङ्गतिथूपमासु ॥

10

३३२. "मुसा तासं यथा सच्चं, सच्चं तासं यथा' मुसा ।
गावो वहितिणस्सेव, ओमसन्ति वरं वरं ॥

३३३. "गतेनेता' पलोभेन्ति, पेक्खितेन म्हितेन' च ।
अथो पि दुन्निवत्थेन, मञ्जुना भणितेन च ॥

३३४. "चोरियो कठिना' हेता, वाळा च लपसक्खरा ।
न तात किञ्चि न जानन्ति, यं मनुस्सेसु वञ्चनं ॥

15

३३५. "असा लोकित्थियो नाम, वेला तासं न विज्जति ।
सारत्ता च पगब्भा च, सिखी सब्वघसो यथा ॥

B 127

३३६. "नत्थित्थीनं पियो नाम, अप्पियो पि न विज्जति ।
सेवन्ति हेता पियमप्पियञ्च,
नावा यथा ओरकूलं परञ्च ॥

20

३३७. "नत्थित्थीनं पियो नाम, अप्पियो पि न विज्जति ।
धनत्ता' पटिवल्लन्ति', लता व दुमनिस्सिता ॥

३३८. "हत्थिवन्धं अस्सवन्धं, गोपुरिस्सञ्च मण्डलं' ।
छवडाहकं' पुप्फछडुकं, सधनमनुपतन्ति नारियो ॥

25

१-१. राजा सखा-गी०, रो०; राजगया-स्या० । २-२. हनेय्युं छिन्देय्युम्पि छेदापेय्यु-
गे०, रो०; हनेय्युं पि छिन्देय्युं पि०-स्या० । ३. कण्ठ पि-गी०, स्या०, रो० । ४. तथा-
गे० । ५. गतेनेता-स्या० । ६. हगितेन-स्या०; मिहितेन-रो० । ७. पयिना-म० । ८. धनत्या-
स्या० । ९. पटिवेल्लन्ति-स्या०, रो० । १०. चण्डाल-गी०, म्या०, रो० । ११. छवडाहकं-स्या० ।

३२४. 'घटासनं कुञ्जरं' कण्हसप्पं,
मुद्धाभिसित्तं पमदा' च सव्वा ।
एते नरो' निच्चयतो' भजेथ,
तेसं हवे दुव्विदु सव्वभावो' ॥

३२५. 'नच्चन्तवण्णा' न बहून' कन्ता,
न दक्खिणा पमदा सेवितव्वा ।
न परस्स भरिया न धनस्स हेतु,
एतित्थियो पञ्च न सेवितव्वा' ॥

अथ खलु, भो, आनन्दो गिज्झराजा कुणालस्स सकुणस्स
१० आदिमज्झकथापरियोसानं' विदित्वा तायं वेलायं इमा गाथायो
अभासि -

३२६. "पुण्णम्पि चेमं पथविं धनेन,
दज्जित्थिया पुरिसो सम्मताय ।
लद्धा खणं अतिमज्जेय्य तम्पि,
१५ तासं वस असतीनं न गच्छे ॥

३२७. "उट्ठाहक चे' पि' अलीनवुत्ति,
कोमारभत्तारं पिय मनाप ।
आवासु किच्चेसु च न जहन्ति,
२५ तस्माहमित्थीन'" न विस्ससामि ॥

३२८. "न विस्ससे इच्छति म ति पोसो,
न विस्ससे रोदति मे सकासे ।
सेवन्ति हेता पियमप्पियञ्च,
२० नावा यया ओरकूल" परञ्च ॥

३२९. "न विस्ससे सामपुराणसन्धत,
२५ न विस्ससे मित्तपुराणचोर ।

१ कुञ्जर-स्या० । २ पमदा-स्या० । ३ एतेन सो-रो० । ४. निच्चयतो-सं
रो० । ५ सव्वभावो-स्या० । ६ ना०-स्या०, रो० । ७ बहून-स्या०, रो० । ८ आदिम
गाथापरियोसानं-स्या० । ९-९. चेव-स्या० । १०-१०. तम्मा हि इत्थीन-सी०, रं
११. ओरकुल-स्या० ।

न विस्ससे राजानं' सखा' ममं ति,
न विस्ससे इत्थि दसन्न मातरं ॥

३३०. "न विस्ससे रामकरासु नारिसु,
अच्चन्तसीलासु असञ्जतासु ।
अच्चन्तपेमानुगतस्स भरिया,
न विस्ससे तित्थसमा हि नारियो ॥

5

३३१. "हनेय्युं छिन्देय्युं छेदापेय्युम्पि',
कण्ठे' पि छेत्वा रुधिरं पिवेय्यु ।
मा दीनकामासु असञ्जतासु,
भावं करे गङ्गातिथूपमासु ॥

10

३३२. "मुसा तासं यथा सच्चं, सच्चं तासं यथा' मुसा ।
गावो वह्तिणस्सेव, ओमसन्ति वरं वरं ॥

३३३. "गतेनेता' पलोभेन्ति, पेक्खितेन म्हितेन' च ।
अथो पि दुन्निवत्थेन, मञ्जुना भणितेन च ॥

३३४. "चोरियो कठिना' हेता, वाळा च लपसक्खरा ।
न तात किञ्चि न जानन्ति, यं मनुस्सेसु वञ्चनं ॥

15

३३५. "असा लोकित्थियो नाम, वेला तासं न विज्जति ।
सारत्ता च पगव्भा च, सिखी सब्बघसो यथा ॥

B 127

३३६. "नत्थित्थीनं पियो नाम, अप्पियो पि न विज्जति ।
सेवन्ति हेता पियमप्पियञ्च,
नावा यथा ओरकूलं परञ्च ॥

20

३३७. "नत्थित्थीनं पियो नाम, अप्पियो पि न विज्जति ।
धनत्ता' पटिवल्लन्ति', लता व दुमनिस्सिता ॥

३३८. "हत्थिवन्धं अस्सवन्धं, गोपुरिसञ्च मण्डलं' ।
छवडाहकं" पुप्फछड्डकं, सधनमनुपतन्ति नारियो ॥

25

१-१. राजा सप्पा-सी०, रो०; राजसप्पा-स्या० । २-२ हनेय्यु छिन्देय्युम्पि छेदापेय्यु-
सी०, रो०, हनेय्यु पि छिन्देय्यु पि०-स्या० । ३ वण्ड पि-सी०, स्या०, रो० । ४. तथा-
रो० । ५. गतेनता-स्या० । ६. ह्मिनेन-स्या०, मिहितेन-रो० । ७. वयिना-म० । ८. धनत्या-
स्या० । ९. पटिवल्लन्ति-स्या०, रो० । १०. चण्डाल-सी०, स्या०, रो० । ११. छवडाहक-स्या० ।

३३९. "कुलपुत्तम्पि जहन्ति अकिञ्चनं, छवकसमसदिसम्पि'।
अनुगच्छन्ति' अनुपतन्ति, धनहेतु हि' नारियो" ति ॥

अथ खलु, भो, नारदो देवत्राह्मणो आनन्दस्स गिज्झराजस्स
आदिमज्झकथापरियोसानं" विदित्वा तायं वेलायं इमा गाथायो

६ अभासि -

३४०. "चत्तारोमे न पूरेन्ति, ते मे सुणाय भासतो।
समुद्दो ब्राह्मणो राजा, इत्थी चा पि दिजम्पति ॥

३४१. "सरिता सागरं यन्ति, या काचि पथविस्सिता'।
ता समुद्दं न पूरेन्ति, ऊनत्ता' हि न पूरति ॥

१० ३४२. "ब्राह्मणो च अधीयान", वेदमक्खानपञ्चमं।
भिय्यो पि सुतमिच्छेय्य, ऊनत्ता हि न पूरति ॥

३४३. "राजा च पथविं सव्वं, ससमुद्दं सपव्वतं।
अज्झावसं" विजिनित्वा, अनन्तरतनोचितं।
पारं समुद्दं पत्थेति, ऊनत्ता हि न पूरति ॥

१५ ३४४. "एकमेकाय इत्थिया, अट्ठट्ठ पतिनो सिया'।
सुरा च वलवन्तो" च, सव्वकामरसाहरा।
करेय्य नवमे छन्दं, ऊनत्ता हि न पूरति ॥

B. 123

३४५. "सव्वित्थियो सिखिरिव" सव्वभक्ता,
सव्वित्थियो नदीरिव सव्ववाही"।
सव्वित्थियो कण्टकानं व" सासा",
मव्वित्थियो धनहेतु वजन्ति ॥

२०

३४६. "वातञ्च" जालेन नरो" परामसे,
ओसिञ्चये" मागरमेकपाणिना।

१ छत्रसम० - स्या०, रो०। २ गदिय - स्या०, गदिय मपि गच्छन्ति - रो०। ३.
- स्या०, रो० पोथये नन्वि। ४ आदिमज्झगाथा - स्या०। ५ पठविम्मिना - स्या०
पथविग्गिना - रो०। ६ आनना - स्या०। ७ अधियान - स्या०, अधियान - रो०। ८ अज्झ
वसे - रो०। ९. मिमु - स्या०। १० बलवन्ता - रो०। ११. मिमोखि - स्या०। १२ गव्ववार्ति
- स्या०। १३-१३ कण्ठान पमाणा - रो०। १४-१४. वान जनेन परो - रो०। १५. ओसि
ञ्चया - रो०, रो०।

सकेन हृत्थेन^१ करेय्य घोसं^२,
यो सव्वभावं पमदासु^३ ओसजे^४ ॥

३४७. “चोरीनं बहुवुद्धीनं, यासु सच्चं सुदुल्लभं ।
थीनं भावो दुराजानो, मच्छस्सेवोदको गतं ॥

३४८. “अनला मुदुसम्भासा, दुप्पूरा ता नदीसमा ।
सीदन्ति नं विदित्वान, आरका परिवज्जये ॥

5

३४९. “आवट्टनी महामाया, ब्रह्मचरियविकोपना ।
सीदन्ति नं विदित्वान, आरका परिवज्जये ॥

३५०. “यं एता^५ उपसेवन्ति, छन्दसा वा धनेन वा ।
जातवेदो व सण्ठानं, खिप्पं अनुदहन्ति नं” ति ॥

10

अथ खलु, भो, कुणालो सकुणो नारदस्स देवब्राह्मणस्स
दिमज्झकथापरियोसानं विदित्वा तायं वेलायं इमा गाथायो
भासि -

३५१. “सल्लपे निसितखग्गपाणिना,
पण्डितो अपि पिसाचदोसिना ।
उग्गतेजमुरगप्पि आसिदे,
एको एकाय^६ पमदाय^७ नालपे ॥

15

३५२. “लोकचित्तमथना हि नारियो,
नच्चगीतभणितम्हितावुधा^८ ।
बाधयन्ति अनुपट्ठितस्सति^९,
दीपे^{१०} रक्खसिगणो व^{११} वाणिजे ॥

20

३५३. “नत्थि तासं विनयो न संवरो,
मज्जमंसनिरता असज्जता ।
ता गिलन्ति पुरिसस्स पाभतं,
सागरे व मकरं तिमिङ्गलो^{१२} ॥

B. 120

25

१-१. हृत्थेन हृत्थेय्य० - स्या०, तात्त्रेन हृत्थेय्य घोमन - रो० । २-२. पमदामु ओस्सजे -
०; ० ओस्सजेय्य - रो० । ३. चेता - स्या० । ४-४. एवपमद हि - रो० । ५. नच्चगीतभणित-
तावुगा - रो० । ६. अनुपट्ठितागती - रो० । ७-७. दीपरक्खमि गणा व - सी०; दीपेरक्खमि-
गणा व - स्या० । ८. तिमिङ्गलो - सी०, रो० ।

३५४. "पञ्चकामगुणसातगोचरा,
उद्धता अनियता असञ्जता ।
ओसरन्ति पमदा पमादिनं,
लोणतोयवतियं व आपका" ॥

३५५. "यं नरं उपलपेन्ति" नारियो,
छन्दसा व' रतिया' धनेन वा ।
जातवेदसदिसम्पि तादिसं,
रागदोसवधियो' दहन्ति न" ॥

३५६. "अङ्गु" अत्वा पुरिसं महद्धनं,
ओसरन्ति सधना' सहत्तना ।
रत्तचित्तमतिवेठयन्ति नं,
साल' मालुबलता व' कानने ॥

३५७. "ता उपेन्ति विविधेन छन्दसा,
चित्रविम्बमुखियो अलङ्कृता ।
उहसन्ति" पहसन्ति नारियो,
सम्बरो" व सतमायकोविदा" ॥

३५८. "जातरूपमणिमुत्तभूसिता,
सक्कता पतिकुलेसु नारियो ।
रक्खिता अतिचरन्ति सामिकं,
दानवं व हृदयन्तरस्सिता" ॥

३५९. "तेजवा पि हि नरो विचक्खणो,
सक्कतो बहुजनस्स पूजितो ।
नारिन्" वसगतो" न भासति,
राहुना उपहतो" व चन्दिमा ॥

१ आपगा-स्या० । २ उपरमन्ति-रो० । ३ वा-स्या०, च-रो० । ४. रतिया वा-
स्या० । ५-५ राजदोगवतियो इहन्ति न-रो० । ६ अङ्ग-स्या० । ७ मघन-स्या०, रो० । ८
मात्र-स्या० । ९ रो० पोचये नन्थि । १० उहमन्ति-मो०, रो०, ओहमन्ति-स्या० । ११-११
मवरो व-स्या०, मवरो व मनिमायकोविदा-रो० । १२ हृदयन्तरनिम्मिता-स्या० । १३-१३
नारिन् वगद्धनो-स्या० । १४. उपगने-रो० ।

३६०. "यं करेय्य कुपितो दिसो दिसं,
दुष्टचित्तो वसमागतं अरिं ।
तेन भिय्यो व्यसनं निगच्छति,
नारिनं वसगतो अपेक्खवा ॥

३६१. "केसलूननखच्छिन्नतज्जिता,
पादपाणिकसदण्डताळिता ।
हीनमेवुपगता हि नारियो,
ता रमन्ति कुणपे व मक्खिका ॥

३६२. "ता कुलेसु विसिखन्तरेसु वा,
राजधानिनिगमेसु वा पुनं ।
ओद्धितं नमुचिपासवाकरं,
चक्खुमा परिवज्जे सुखत्थिको ॥

३६३. "ओस्सजित्व कुसलं तपोगुणं,
यो अनरियचरितानि माचरि ।
देवताहि निरयं निमिस्सति,
छेदगामिमणियं व वाणिजो ॥

३६४. "सो इव गरहितो परत्थं च,
दुम्मती उपहतो सकम्मुना ।
गच्छती अनियतो गळागळं,
दुट्ठगद्वभरथो व उप्पथे ॥

३६५. "सो उपेति निरयं पत्तापनं,
सत्तिसिम्बलिवनञ्च आयसं ।
आवसित्वा तिरच्छानयोनियं,
पेतराजविसयं न मुञ्चति ॥

३६६. "दिव्यखिड्डुरतियो च नन्दने,
चक्कवत्तिचरितञ्च मानुसे ।

१. अरि—मी०, रो० । २. व्यसनं—रो० । ३-३. राजधानीसु निगमेसु वा पुनं—
स्या० । ४. नमुचिपासवागुर—स्या० । ५. परिवज्जेय्य—स्या० । ६. सुखत्थियो—रो० । ७.
ओस्सजित्वा—स्या० । ८. उपगति—सी०, रो० । ९. गच्छति—स्या० । १०. गळागळं—स्या० ।
११. मायमं—रो० । १२. आवसित्वान—स्या०, रो० । १३. दिव्याखिड्डुरतियो—स्या०;
दिव्यखिड्डुरतियो—रो० ।

नासयन्ति पमदा पमादिन,
दुग्गतिञ्च पटिपादयन्ति न ॥

३६७ “दिव्यस्त्रिङ्गुरतियो न दुल्लभा,
चक्कवत्तिचरितञ्च मानुसे ।
सोण्णव्यम्हनिलया^१ च^२ अच्छरा,
ये चरन्ति पमदाहनत्थिका^३ ॥

३६८ “कामधातुसमतिक्कमा गति,
रूपधातुया^४ भावो^५ न दुल्लभो ।
वीतरागविसयूपपत्तिया,
ये चरन्ति पमदाहनत्थिका ॥

३६९ “सव्वदुक्खसमतिक्कम सिव,
अच्चन्तमचलित असह्वत ।
निव्वुत्तेहि सुचिही न दुल्लभ,
ये चरन्ति पमदाहनत्थिका” ति ॥

३७० “कुणालोह तदा आसि, उदायी फुस्सकोकिलो^६ ।
आनन्दो गिज्झराजासि, सारिपुत्तो च नारदो ।
परिसा बुद्धपरिसा, एव धारेय जातक” ति ॥

५३७ महासुतसोमजातकं (५)

३७१ “कस्मा तुव रत्तक एदिसानि,
करोसि कम्मानि सुदारुणानि ।
हनासि इत्थी पुरिसे च मूळ्हो,
ममस्म हेतु अदु^७ धनस्स कारणा ॥

३७२ “न अत्तहेतू न धनस्स कारणा,
न पुत्तदारस्म सहायवात्तिन ।
भत्ता च मे भगवा भूमिपालो,
मो सादति मस भदन्तेदिस” ॥

१ १ मावग०-स्या० मावगाम्हनिलया व-रा० । २ पमुदाह०-स्या० । ३
रूपधातुया भग-मी० रूपधातुगमनवा-स्या० । ४ पुम्मनानिलो-स्या० । ५ आदु-मी
स्या० ।

३७३. "सचे तुवं भत्तुरत्ये पयुत्तो,
करोसि कम्मानि सुदारुणानि ।
पातो व अन्तेपुरं पापुणित्वा,
लपेय्यासि मे राजिनो सम्मुखे तं" ॥

३७४. "तथा करिस्सामि अहं भदन्ते,
यथा' तुवं' भाससि काळहत्यि ।
पातो व अन्तेपुरं पापुणित्वा,
वक्खामि ते राजिनो सम्मुखे तं" ॥

5

३७५. "ततो रत्या विवसाने', सूरियुग्गमनं पति' ।
काळो' रसकमादाय, राजानं उपसङ्कमि ।
उपसङ्कम्म' राजानं, इदं वचनमब्रवि ॥

10

३७६. "सच्चं किर महाराज, रसको पेसितो तथा ।
हनति' इत्थिपुरिसे', तुवं मंसानि खादसि" ॥

३७७. "एवमेव' तथा काळ, रसको पेसितो मया ।
भम अत्थं करोन्तस्स, किमेतं परिभाससि" ॥

15

३७८. "आनन्दो सव्वमच्छानं, खादित्वा रसगिद्धिमा ।
परिक्खीणाय परिसाय, अत्तानं खादिया मतो ॥

३७९. "एवं पमत्तो रसगारवे रत्तो',
वालो यदी आयत्ति' नाववुज्जति' ।
विधम्म पुत्ते चजि आतके च,
परिवत्तिय' अत्तानञ्जेव" खादति ॥

20

३८०. "इंद्र ते सुत्वान विगेतु" छन्दो,
मा भवखयी" राज मनुस्समंसं ।
मा त्वं इमं केवलं वारिजो व,
द्विपदाधिप" सुञ्जमकासि रट्ठं" ॥

25

B. 133

१-१. यमेव त्वं-सी० । २-२. विवसाने सूरियुग्गमनं पति-सी०, स्या०, रो० ।
३. कालो-रो० । ४. उपसङ्कमि-सी०, स्या०, रो० । ५-५. हनति इत्थिपुरिसे-स्या० ।
हनाति इत्थिपुरिसे-रो० । ६. एवमेवं-रो० । ७. रत्तो-सी०, स्या०, रो० । ८. आयत्ति-रो० ।
९. नाववुज्जति-स्या० । १०-१०. परिवत्तिया अत्तानमेव-रो० । ११. विहेतु-सी०, रो० ।
१२. भक्तसी-सी०, रो०; भक्तसि-स्या० । १३. द्विपदाधिप-सी०; द्विपदाधिप-रो० ।

३८१. "सुजातो नाम नामेन, ओरसो' तस्स अत्रजो' ।

जम्बुपेसिमलद्धान, मतो सो तस्स सङ्ख्ये ॥

३८२. "एवमेव अहं काळ, भुत्वा' भक्खं रसुत्तमं ।

अलद्धा मानुसं मंसं, मञ्जे हिस्सामि' जीवितं" ॥

४

३८३. "माणव अभिरूपोसि, कुले जातोसि सोत्थिये ।

न त्वं अरहसि तात, अभक्खं भक्खयेतवे ॥

३८४. "रसानं अञ्जतरं एतं, कस्मा' मं त्वं निवारये ।

सोहं तत्थ गमिस्सामि, यत्थ लच्छामि एदिसं ॥

१०

३८५. "सोवाहं निप्पतिस्सामि, न ते वच्छामि सन्तिके ।

यस्स मे दस्सनेन त्वं, नाभिनन्दसि ब्राह्मण" ॥

३८६. "अद्धा अञ्जे पि दायादे, पुत्ते लच्छाम माणव ।

त्वञ्च जम्म विनस्सस्सु', यत्थ पत्तं न तं सुणे" ॥

३८७. "एवमेव तुवं राज, द्विपदिन्द' सुणोहि मे ।

पच्चाजेस्सन्ति' तं रट्ठा, सोण्ड' माणवकं यथा" ॥

१५

३८८. "सुजातो नाम नामेन, भावितत्तान सावको ।

अच्छरं कामयन्तो व, न सो भुञ्जि न सो पिवि ।

३८९. "कुसग्गेनुदकमादाय," समुद्दे उदकं मिने ।

एवं मानुसका" कामा, दिव्वकामान सन्तिके ॥

२०

३९०. "एवमेव अहं काळ, भुत्वा भक्खं रसुत्तमं ।

अलद्धा मानुसं मंसं, मञ्जे हिस्सामि जीवितं" ॥

B. 134

३९१. "यथा पि ते घतरट्ठा, हंसा वेहायसङ्गमा" ।

अभुत्तपरिभोगेन", सव्वे अवभत्यत्तं गता ॥

३९२. "एवमेव तुवं राज, द्विपदिन्द मृणोहि मे ।

अभक्खं राज भक्खेमि, तस्मा पच्चाजयन्ति" तं" ॥

१-१. तस्म ओरगत्रजो-सो०; तस्म अत्रजोरगो-रो० । २. भुत्ता-रो०

३. हेस्सामि-सो०, म्या०, हस्सामि-रो० । ४. यम्मा-सो०, रो० । ५. विनम्मनु-रो०

मुणोम-रो० । ७. दिदिन्द-स्या०, रो० । ८. पच्चाजिस्सन्ति-स्या० । ९. सोण्ड-२

१०. कुसग्गे उदकमादाय-सो०, रो० । ११. मानुसिका-स्या० । १२. वेहायसङ्गमा-२

१३. अभुत्तिपरिभोगेन-सो०, रो०, अवुत्तपरिभोगेन-स्या० । १४. पच्चाजिस्सन्ति-स्या०

३९३. “तिट्ठाही ति मया वुत्तो, सो त्वं गच्छसि पम्मुखो^१ ।
अट्ठितो^२ त्वं^३ ठितोम्ही ति, लपसि ब्रह्मचारिणि^४ ।
इदं ते समणा युत्तं, असिञ्च मे मञ्जसि कङ्कपत्तं^५” ॥
३९४. “ठितोहमस्मी सधम्मेषु^६ राज,
न नामगोत्तं परिवत्तयामि ।
चोरञ्च लोके अठितं वदन्ति,
आपायिकं^७ नेरयिकं इतो चुतं ॥
३९५. “सचे^८ त्वं सहसि^९ राज, सुतं गण्हाहि खत्तिर्य^{१०} ।
तेन यञ्जं यजित्वानं, एवं सगं गमिस्ससि^{११}” ॥
३९६. “किस्मिं नु रट्ठे तव जातिभूमि^{१२},
अथ केन अत्थेन इधानुपत्तो ।
अक्खाहि मे ब्राह्मण एतमत्थं,
किमिच्छसी देमि तयज्ज पत्थितं^{१३}” ॥
३९७. “गाथा चतस्सो धरणीमहिस्सर^{१४},
सुगम्भिरत्था^{१५} वरसागरूपमा^{१६} ।
तवेव अत्थाय इधागतोस्मि,
सुणोहि गाथा परमत्थसंहिता^{१७}” ॥
३९८. “न वे रुदन्ति मतिमन्तो सपञ्जा,
बहुस्सुता ये बहुट्ठानचिन्तिनो ।
दीपं हि एतं परमं नरानं,
यं पण्डिता सोकनुदा भवन्ति ॥
३९९. “अत्तानं^{१८} वाती उदाहु^{१९} पुत्तदारं,
घञ्जं धनं रजतं जातरूपं ।
किमेव^{२०} त्वं सुतसोमानुत्पे,
कोरव्यसेट्ठ वचनं सुणोम तेतं^{२१}” ॥

5

10

15

20

B. 135

25

१. यम्मुखो-रो० । २-२. अट्ठितो-रो० । ३. ब्रह्मचरि-रो० । ४. कङ्कपत्तं-
स्या० । ५. सधम्मेषु-रो० । ६. अपायिकं-रो० । ७-७. सचे पि सहसि-सी०, रो० । ८.
खत्तिर्यं-स्या० । ९. जातभूमि-सी० । १०. धरणीमहेस्सर-रो० । ११-११. सुगम्भीरत्थवरा
सागरूपमा-स्या० । १२. अत्तानं-स्या० । १३. उद-सी०, रो० । १४. किमोनु-सी०,
रो० । १५. स्या०, रो० पोत्यकेनु नत्थि ।

४००. "नेवाह^१ मत्तानमनुत्थुनामि,
न पुत्तदारं न धनं न रद्धं ।
सत्तञ्च धम्मो चरितो पुराणो,
तं सङ्ग^२रं ब्राह्मणस्सानुत्तप्पे ॥

४०१. "कतो मया सङ्गरो ब्राह्मणेन,
रद्धे सके इस्सरिये ठितेन ।
तं सङ्ग^३रं ब्राह्मणसप्पदाय^४,
सञ्चानुरक्खी पुनरावजिस्स" ॥

४०२. "नेवाहमेतं अभिसद्दहामि,
सुखी नरो मच्चुमुग्गा पमुत्तो ।
अमित्तहत्थं पुनरावजेय्य,
कीरव्यसेद्धं न हि मं उपेसि^५ ॥

४०३. "मुत्तो तुव पोरिमादस्स हत्था,
गत्त्वा सकं मन्दिरं कामकामी ।
अधुर पिणं जीवितं लद्धं राज,
कुतो तुवं एहिस्सि मे सकासं" ॥

४०४. "मतं वरेय्य परिसुद्धसीलो,
न^६ जीवितं गरहितो पापधम्मो ।
न हि त नरं तायति^७ दुग्गतीहि^८,
यस्सा पि हेतु अलिक भणेय्य ॥

४०५. "सचे पि वातो गिरिभावहेय्य,
चन्दो च सुरियो च छमा पतेय्युं ।
सव्वा च^९ नज्जो पटिसोत्त वजेय्युं,
नं त्वेवहं राज मुमा भणेय्यं ॥

४०६. "नम फलेय्य उदधी पि मुस्से^{१०},
मवट्टये^{११} भूतघरा वन्नुवरा ।

१ नवाह-स्या०, नवाह-रा० । २ मङ्गुर-म० । ३ ब्राह्मणसप्पदाय-स्या०,
ब्राह्मणसप्पदाय-रा० । ४ उपेहि-रा० । ५-५ न हि जीवित-सी० । ६, तायते-सी०,
स्या०, रा० । ७ दुग्गतीभि-स्या० । ८, व-रा० । ९-९ न त्वेवाह-स्या० । १०. विसुस्से-
स्या० । ११ सवत्तेय्य-स्या० ।

सिलुच्चयो मेरु समूलमुप्पते,
न त्वेवहं राज मुसा भण्येय्यं” ॥

४०७. “असिञ्च सत्तिञ्च परामसामि,
सपथम्पि ते सम्म अहं करोमि।
तया पमुत्तो अनणो भवित्वा,
सच्चानुरक्खी पुनरावजिस्सं” ॥

5

४०८. “यो ते कतो सङ्गरो ब्राह्मणेन,
रट्ठे सके इस्सरिये ठितेन।
तं सङ्गरं ब्राह्मणसप्पदाय,
सच्चानुरक्खी पुनरावजिस्सु” ॥

10

४०९. “यो मे कतो सङ्गरो ब्राह्मणेन,
रट्ठे सके इस्सरिये ठितेन।
तं सङ्गरं ब्राह्मणसप्पदाय,
सच्चानुरक्खी पुनरावजिस्सं” ॥

४१०. “मुत्तो च सो पोरिसादस्स हत्था,
गन्त्वान तं ब्राह्मणं एतदवोच।
सुणोम^१ गाथायो सतारहायो,
या मे सुता अस्सु हिताय ब्रह्मे” ॥

15

४११. “सकिदेव सुत्तसोम, सन्धि होति^२ समागमो।
सा नं सङ्गति पालेति, नासन्धि बहुसङ्गमो ॥

20

४१२. “सन्धिरेव समासेथ, सन्धि कुब्बेथ सन्थवं।
सतं सद्धम्ममञ्जाय, सेय्यो होति न पाप्पियो ॥

४१३. “जीरन्ति वे राजरथा सुचित्ता,
अथो सरीरम्पि जरं उपेति।
सतञ्च धम्मो न जरं उपेति,
सन्तो हवे सन्धि पवेदयन्ति ॥

25

१. ०मुणत्तेय्य—स्या०। २. अयं गाथा मी०, रो० पोत्थवेसु न दिस्सति। ३. सुणो-
मि०—सी०, स्या०। ४. होतु—रो०।

४१४. "नमं" च दूरे पथवी' च दूरे,
 पारं समुद्रस्स तदाहु दूरे।
 ततो हवे दूरतरं वदन्ति,
 सतञ्च धम्मो' असतञ्च राज ॥

४१५. "सहस्सिया' इमा गाथा, न हिमा' गाथा सतारहा।
 चत्तारि त्वं सहस्सानि, खिप्पं गण्हाहि ब्राह्मण" ॥

४१६. "आसीतिया' नावुतिया' च गाथा,
 सतारहा चा पि भवेय्य' गाथा।
 पच्चत्तमेव सुतसोम' जानहि',
 सहस्सिया' नाम का अत्थि' गाथा" ॥

४१७. "इच्छामि वोहं सुतबुद्धि" मत्तनो,
 सन्तो" ति मं सप्पुरिसा" भजेय्युं।
 अहं सवन्तीहि महोदधी व,
 न हि तात तप्पामि सुभासितेन ॥

४१८. "अग्नि यथा तिणकट्ट दहन्तो,
 न तप्पती" सागरो व" नदीहि।
 एवम्पि ते पण्डिता राजसेट्ठ,
 सुत्वा न तप्पन्ति सुभासितेन ॥

४१९. "सकस्स दासस्स यदा सुणोमि,
 गाथं" अहं अत्थवर्ति" जनिन्द।
 तमेव सक्कच्च निसामयामि,
 न हि तात धम्मेषु ममत्थि तित्ति" ॥

४२०. "इदं ते रट्ठ सवनं सयोगं,
 सकायुरं सब्बकामूपपन्नं।

१. नमा-रो०। २. पथवी-स्या०, रो०। ३. धम्म-सी०, रो०। ४. सहस्सियो-सी०, रो०; साहस्सिया-स्या०। ५-५ इमा-सी०, रो०, नयिम-स्या०। ६-६ असीतिया नवु-
 तिया-रो०। ७. भवेय्यु-सी०, स्या०, रो०। ८-८ सुतसोमजानाहि-स्या०; सुतसोम जानाहि-
 रो०। ९-९ सहस्सियो नाम इत्थि-सी०, सहस्सियो नामवुत्थि-रो०। १०. सुतबुद्धि-
 स्या०। ११-११. सन्तो च म सप्पुरिसा-सी०, रो०, सन्तो मम०-स्या०। १२. तप्पति-
 स्या०। १३. वा-सी०, रो०। १४-१४ गाथा अह अत्थवती-सी०, रो०।

किं कामहेतु परिभाससिमं,
गच्छामहं पोरिसादस्स अत्ते” ॥

४२१. “अत्तानुरक्खाय भवन्ति हेते,
हत्थारोहा रथिका पत्तिका च ।
अस्सारुहा^१ ये च^२ धनुग्गहासे,
सेनं पयुञ्जाम हनाम सत्तु” ॥

६

४२२. “सुदुक्करं पोरिसादो अकासि,
जीवं गहेत्वान अवस्सजी मं ।
तं तादिसं पुव्वकिच्चं सरन्तो,
दुव्वे अहं तस्स कथं जनिन्द” ॥

१०

४२३. “वन्दित्वा सो, पितरं मातरञ्च,
अनुसासेत्वा नेगमञ्च वलञ्च ।
सच्चवादी सच्चानुरक्खमानो,
अगमासि सो^३ यत्थ^४ पोरिसादो” ॥

४२४. “कतो मया सङ्गरो ब्राह्मणेन,
रट्ठे सके इस्सरिये ठितेन ।
तं सङ्गरं ब्राह्मणसप्पदाय,
सच्चानुरक्खी पुनरागतोस्मि ।
यजस्सु यञ्जं खाद मं पोरिसाद” ॥

१५

४२५. “न हायते खादितुं मय्हं पच्छा,
चितका अयं ताव सधूमिकाव^५ ।
निद्धूमके पचितं साधुपक्कं,
सुणोम^६ गाथायो सतारहायो” ॥

२०

४२६. “अधम्मिको त्वं पोरिसादकासि^७,
रट्ठा च^८ भट्ठो उदरस्स हेतु ।

B. 139

२५

१. परिभाससे मं—सी०, स्या०, रो० । २. वन्ते—स्या०; कन्ते—सी०, रो० । ३. अस्सा-
रोहा—स्या०, रो० । ४. व—रो० । ५-५. येन सो—रो० । ६. खादितं—म० । ७. सधूमिका च—
स्या० । ८. सुणोमि—सी०; सुणाम—रो० । ९. पुरिमादकासि—स्या० । १०. तो—रो० ।
जा० २-१९

धम्मञ्चिमा अभिवदन्ति गाथा,
धम्मो च' अधम्मो च कुहिं समेति ॥

४२७ "अधम्मिकस्स लुहस्स, निच्चं लोहितपाणिनो ।
नत्थि सच्चं कुतो धम्मो', किं सुतेन करिस्ससि" ॥

४२८. "यो मंसहेतु मिगवं चरेय्य,
यो वा' हने पुरिसमत्तहेतु ।
उभो पि ते पेच्च समा भवन्ति,
कस्मा नो अधम्मिकं ब्रूसि मं त्वं" ॥

४२९. "पञ्च पञ्चनखा भक्खा, खत्तियेन पजानता ।
अभक्खं राज भक्खेसि, तस्मा अधम्मिको तुवं" ॥

४३०. "मुत्तो तुवं पोरिसादस्स हत्था,
गत्वा सकं मन्दिरं कामकामी ।
अमित्तहत्थ पुनरागतोसि,
न' खत्तधम्मे' कुसलोसि राज" ॥

४३१. "ये खत्तधम्मे कुसला भवन्ति,
पायेन ते नेरयिका भवन्ति ।
तस्मा अहं सत्तधम्म पहाय,
सच्चानुरक्खी पुनरागतोस्मि ।
यजस्सु यञ्ज खाद म पोरिसाद" ॥

४३२. "पासादवासा पथवीगवस्सा',
कामित्थियो कासिकचन्दनञ्च ।
सव्वं तहि लभसि' सामिताय,
सच्चेन किं पस्ससि' आनिसस" ॥

४३३. "ये केचि मे अत्थि रसा पथव्या',
सच्च तेस साधुतर रसान ।

१ स्या०, रो० पोत्यवेमु नन्वि २ धम्म-रो० । ३ चा-रो० । ४-४ न तस्यधम्मे-
स्या०, नक्खत्तधम्मे-रो० । ५ पठवीगवस्सा-स्या०, पठवीगवाम्सा-रो० । ६ लब्धति-रो० ।
७ पस्सति-स्या० । ८ पठव्या-स्या०, पथव्या-रो० ।

सच्चे ठिता समणब्राह्मणा च,
तरन्ति जातिमरणस्स पारं” ॥

४३४. “मुत्तो तुवं पोरिसादस्स हत्था,
गत्त्वा सकं मन्दिरं कामकामी ।
अमित्तहत्थं पुनरागतोसि,
न हि' नून ते मरणभयं जनिन्द ।
अलीनचित्तो असि' सच्चवादी ” ॥

5

४३५. “कता मे कल्याणा अनेकरूपा,
यञ्जा यिट्ठा ये विपुला पसत्था ।
विसोधितो परलोकस्स मग्गो,
धम्मे ठितो को मरणस्स भाये ॥

10

४३६. “कता मे कल्याणा अनेकरूपा,
यञ्जा यिट्ठा ये विपुला पसत्था ।
अनानुत्तप्यं परलोकं गमिस्सं,
यजस्सु यञ्जं अद' मं पोरिसाद ॥

15

४३७. “पिता च माता च उपट्ठिता मे,
धम्मेन मे इस्सरियं पसत्थं ।
विसोधितो परलोकस्स मग्गो,
धम्मे ठितो को मरणस्स भाये ॥

४३८. “पिता च माता च उपट्ठिता मे,
धम्मेन मे इस्सरियं पसत्थं ।
अनानुत्तप्यं परलोकं गमिस्सं,
यजस्सु यञ्जं अद मं पोरिसाद ॥

20

४३९. “आतीसु मित्तेसु कता' मे कारा',
धम्मेन मे इस्सरियं पसत्थं ।
विसोधितो परलोकस्स मग्गो,
धम्मे ठितो को मरणस्स भाये ॥

25

४४० "वातीसु मित्तेसु कता मे कारा,
धम्मेन मे इस्सरिय पसत्थ ।
अनानुत्प पल्लोक गमिस्स,
यजस्सु यज्ज अद म पोरिसाद ॥

४४१ "दिन्न मे दान बहुधा वहून',
सन्तप्पिता समणब्राह्मणा' च ।
विसोधितो परलोकस्म मग्गो,
धम्मे ठितो को मरणस्म भाये ॥

४४२ "दिन्न मे दान बहुधा वहून,
सन्तप्पिता समणब्राह्मणा च ।
अनानुत्प पल्लोक गमिस्स,
यजस्सु यज्ज अद म पोरिसाद" ॥

४४३ "विस पजान पुरिसो अदेय्य,
आसीविस जलितमुग्गतेज ।
मुद्धा पि तस्स विफलेय्य' सत्तधा,
यो तादिस सच्चवादि अदेय्य" ॥

४४४ "सुत्वा धम्म विजानन्ति, नरा कल्याणपापक ।
अपि गाथा सुणित्वान, धम्मे मे रमते' मनो" ॥

४४५ "सकिदेव महाराज', सन्धि होति' समागमो ।
सा न सङ्गति पालेति, नासन्धि बहुसङ्गमो ॥

४४६ "सन्धिरेव समासेथ, सन्धि कुट्थेथ सन्यव ।
सत सद्धम्ममज्जाय, सेय्यो होति न पापियो ॥

४४७ "जीरन्ति वे राजरथा सुचित्ता,
अथो मरीरम्पि जर उपेति ।
सतज्ज धम्मो न जर उपेति,
सन्तो हवे सन्धि पवदयन्ति ॥

१ बहुत्र-रो० । २ समणा ब्राह्मणा-रो० । ३ विपत्तेय्य-सी० रो० । ४ रमती-
सी०, रो० । ५ मृतसोम-मी० रो० । ६ शत्रु-रो०

४४८. "नभं च दूरे पथवी च दूरे,
 पारं समुद्रस्स तदाहु दूरे ।
 ततो हवे दूरतरं वदन्ति,
 सतञ्च धम्मो असतञ्च राज" ॥
४४९. "गाथा इमा अत्थवती सुव्यञ्जना,
 सुभासिता तुय्ह^१ जनिन्द सुत्वा ।
 आनन्दि वित्तो^२ सुमनो पतीतो,
 चत्तारि ते सम्म वरे ददामि" ॥
४५०. "यो नत्तनो मरणं वुञ्जसि^३ तुवं^४,
 हिताहितं विनिपातञ्च सग्गं ।
 गिद्धो रसे दुच्चरिते निविद्धो,
 किं त्वं वरं दस्ससि^५ पापधम्म ॥
४५१. "अहञ्च तं देहि वरं ति वज्जं,
 त्वं चा पि दत्तवान् अवाकरेय्य ।
 सन्दिट्टिकं कलहमिमं विवादं,
 को पण्डितो जानमुपव्वजेय्य" ॥
४५२. "न तं वरं^६ अरहति जन्तु दातुं,
 यं वा पि दत्तवान् अवाकरेय्य ।
 वरस्सु सम्म अविकम्पमानो,
 पाणं चजित्तवान् पि दस्समेव" ॥
४५३. "अरियस्स अरियेन समेति सख्यं,
 पञ्जस्स पञ्जाणवता समेति ।
 पस्सेय्य तं वस्ससतं अरोगं,
 एतं वरानं पठमं वरामि" ॥
४५४. "अरियस्स अरियेन समेति सख्यं,
 पञ्जस्स पञ्जाणवता समेति ।

१. तुय्हं-रो० । २. वित्तो-रो० । ३-३. वुज्जमे त्वं-सी०; वुज्जसे तुवं-स्या०;
 वुज्जसि त्वं-रो० । ४. पस्समि-रो० । ५. नत्ति-मी०, स्या०, रो० ।

पस्सासि' म वस्ससत अरोग,
एत' वरान पठम ददामि" ॥

४५५ "ये खत्तियासे' इध भूमिपाला,
मुद्धाभिसित्ता कतनामधेय्या ।
न तादिसे भूमिपती अदेसि,
एत वरान दुतिय वरामि" ॥

४५६ "ये खत्तियासे इध भूमिपाला,
मुद्धाभिसित्ता कतनामधेय्या ।
न तादिसे भूमिपती अदेमि,
एत वरान दुतिय ददामि" ॥

४५७ "परोसत खत्तिया ते गहिता',
तलावुता अस्सुमुखा रुदन्ता ।
सके ते रट्ठे पट्टिपादयाहि,
एत वरान ततिय वरामि" ॥

४५८ "परोसत खत्तिया मे गहिता,
तलावुता अस्सुमुखा रुदन्ता ।
सके ते रट्ठे पट्टिपादयामि',
एत वरान ततिय ददामि" ॥

४५९ "छिद् ते रट्ठ व्यथिता' भया हि,
पुयू नरा लेण' मनुप्पविट्ठा ।
मनुस्समस विरमेहि' राज,
एत वरान चतुत्थ वरामि" ॥

४६० "अद्धा हि सो भग्गो मम' मनापो,
एतम्स हेतुम्हि' वन पविट्ठो ।
सोह कय एत्तो उपारमेय्य,
अञ्ज वरान चतुत्थ वरस्सु" ॥

१ पस्सासि-स्या०, पस्सासि-रो० । २ एव-स्या० । ३ खत्तियासे-रो० । ४ गहिता-
स्या०, रो० । ५-१ मनेन रट्ठन पट्टिपादयामि त-सी० । ६ व्यथित-सी०, व्याथित-
रो० । ७ लेन-रो० । ८ विरमाहि-स्या० । ९ मम-सी०, स्या०, रा० । १० हेतुम्हि-रो० ।

४६१. "न वे पियं मे ति जनिन्द तादिसो,
अत्तं निरंकच्च' पियानि सेवति ।
अत्ता व सेय्यो परमा च' सेय्यो,
लब्भा पिया ओचितत्थेन' पच्छा" ॥

४६२. "पियं मे मानुसं मंसं, सुतसोम विजानहि । 5
नम्हि सक्का' निवारेतुं, अञ्जं वरं' सम्म' वरस्सु" ॥

४६३. "यो वे पियं मे ति पियानुरक्खी',
अत्तं निरंकच्च पियानि सेवति ।
सोण्डो व पित्वा' विसमिस्सपानं',
तेनेव सो होति दुक्खी परत्थ ॥ 10

४६४. "यो चीध सङ्खाय पियानि हित्वा,
किच्छेन पि सेवति अरियधम्मे' ।
दुक्खितो व पित्वान यथोसधानि,
तेनेव सो होति सुखी परत्थ" ॥

४६५. "ओहायहं पितरं मातरञ्च, 15
मनापिये' कामगुणे च' पञ्च ।
एतस्स हेतुम्हि धनं पविट्ठो,
तं ते वरं किन्ति महं ददामि" ॥

४६६. "न पण्डिता दिगुणमाहु वाक्यं,
सच्चप्पटिञ्जा" व' भवन्ति सन्तो । 20
वरस्सु सम्म इति मं अवोच,
इच्चन्नवी" त्वं न हि ते समेति" ॥

४६७. "अपुञ्जलाभं अयसं अकित्तिं,
पापं वहुं दुच्चरितं किलेसं ।

१. निरक्त्वा-मी०, रो०; निरङ्गत्व-स्या० । २. व-सी०, स्या०, रो० । ३. ओचि-
तत्तेन-स्या० । ४. सबबो-मी०, रो० । ५-५. तुव मम्म वर-सी०, स्या०, रो० । ६. पियानु-
रक्खी-मी०, रो० । ७-७. पीत्वान वित्तास घाल-मी०, रो०, ० विममिस्सयाल-स्या० ।
८. अरियधम्म-सी०, रो० । ९. मनापिये-स्या०, रो० । १०. पि-स्या० । ११-११.
मच्चप्पटिञ्जा च- रो० । १२. इच्छा-स्या० ।

मनुस्समसस्स कते' उपागा,
त ते वर किन्ति मह ददेय्य ॥

४६८ "न त वर अरहति जन्तु दातु,
य वा पि दत्तवान् अवाकरेय्य ।
वरस्सु सम्म अविकम्पमानो,
पाण चजित्तवान्' पि दस्समेव" ॥

४६९ "पाण चजन्ति सन्तो' ना पि धम्म',
सच्चप्पटिञ्जा व भवन्ति सन्तो ।
दत्त्वा वर खिप्पमवाकरोहि,
एतेन सम्पज्ज सुराजसेट्ठ ॥

४७० "चजे धन अङ्गवरस्स' हेतु',
अङ्ग चजे जीवित रक्खमानो ।
अङ्ग धन जीवित चा पि सव्व,
चजे नरो धम्ममनुस्सरन्तो" ॥

४७१. "यस्मा हि' धम्म पुरिसो विजञ्जा,
ये चस्स कल्ल विनयन्ति सन्तो
त हिस्स दीपञ्च परायणञ्च',
न तेन मित्ति' जिरयेथ' पञ्जो" ॥

४७२ "अद्धा हि सो भक्खो मम मनापो,
एतस्स हेतुम्हि वन पविट्ठो ।
सचे च' म याचस्ति एतमत्थ,
एतम्पि ते सम्म वर ददामि" ॥

४७३ "सत्था च मे होसि सखा च मेसि,
वचनम्पि ते सम्म अह अकासि ।
तुवम्पि' मे सम्म करोहि वाक्य,
उभो पि गत्त्वान पमोचयाम" ॥

१ भवो-स्या० । २ जहित्तवान्-रा० । ३ सता नस धम्मो-स्या० । ४-४ यो
पन अङ्गहेतु-मी०, रो० । ५ पि-रो० । ६ परायणञ्च-स्या०, रो० । ७ मेति-स्या० ।
८ जरयथ-मी०, रो० । ९ व-रो० । १० त्व पि-स्या० ।

४७४. "सत्था च ते होमि सखा च त्यम्हि,
वचनम्पि मे सम्म तुवं अकासि ।
अहम्पि ते सम्म करोमि वाक्यं,
उभो पि गन्त्वान पमोचयाम" ॥

४७५. "कम्मासपादेन विहेठितत्थ',
तलावुता आस्सुमुखा रुदन्ता ।
न जातु दुग्भेय इमस्स रज्जो,
सच्चप्पटिज्जं मे पटिस्सुणाय" ॥

5 B.

४७६. "कम्मासपादेन विहेठितम्हा,
तलावुता अस्सुमुखा रुदन्ता ।
न जातु दुग्भेय इमस्स रज्जो,
सच्चप्पटिज्जं ते पटिस्सुणाम" ॥

10

४७७. "यथा पिता वा अथ वा पि माता,
अनुकम्पका अत्थकामा पजानं ।
एवमेव' वो' होतु अयञ्च राजा,
तुम्हे च वो होथ यथेव पुत्ता" ॥

15

४७८. "यथा पिता वा अथवा पि माता,
अनुकम्पका अत्थकामा पजानं ।
एवमेव नो होतु अयञ्च राजा,
मयम्पि हेस्साम यथेव' पुत्ता" ॥

20

४७९. "चतुप्पदं सकुणं चा पि मंसं,
सूदेहि रत्नं सुकतं मुनिद्वितं ।
सुधं व इन्दो परिभुज्जियान',
हित्वा कथेको रमसी अरज्जे ॥

४८०. "ता खत्तिया वल्लिविलाकमज्जा",
अलङ्कता सम्परिवारयित्वा ।

25

१. विहेठितम्हा - स्या०; विहेठिता - रो०। २. पटिस्सुणोम - स्या०। ३. एवम्पि - स्या०। ४. नो - रो०; मी० पौत्यके नत्वि। ५. तथेव - रो०। ६. परिभुज्जियानो - स्या०। ७. वल्लिविलाकमज्जा - स्या०, रो०।

इन्द्र व देवेषु पमोदयिषु,
हित्वा कथेको रमसी अरञ्जे ॥

४८१ "तम्बूपधाने बहुगोणकम्हि,
सुर्भाम्हि' सव्वम्मयनम्हि सङ्गे' ।
सेय्यस्स' मज्झम्हि सुख मयित्वा,
हित्वा कथेको रमसी अरञ्जे ॥

४८२ "पाणिम्सर कुम्भथूण निसीथे',
अथो पि वे निप्पुरिस्सम्पि' तूरिये' ।
बहु सुगीतञ्च सुवादितञ्च,
हित्वा कथेको रमसी अरञ्जे ॥

४८३ "उय्यानसम्पन्न' पट्टतमाल्य',
मिगाजिनूपेतपुर' सुरम्म ।
हयेहि नागेहि रथेहुपेत,
हित्वा कथेको रमसी अरञ्जे" ॥

४८४ "काळपक्खे यथा चन्दो, हायतेव सुवे सुवे ।
काळपक्खूपमो राज, असत होति समागमो ॥

४८५ "यथाह' रमकमागम्म, सूद' कापुरिसाधम' ।
अकासि पापक कम्म," येन गच्छामि दुग्गति ॥

४८६ "सुक्कपक्खे यथा चन्दो, वड्डतेव सुवे सुवे ।
सुक्कपक्खूपमो राज, सत होति समागमो ॥

४८७ "यथाह तुवमागम्म, सुतसोम विजानहि ।
काहामि कुसल कम्म, येन गच्छामि सुग्गति ॥

४८८ "थले यथा वारि जनिन्द वट्ठ",
अनद्धनेय्य न चिरट्ठितीक ।

एवम्पि" होति अमत मभागमो,
अनद्धनेय्यो उदक थलेव ॥

१ सुविम्हि - मी०, रो० । २ मज्जन - मी०, रो०, ञ्छून - म्या० । ३ ययनम्म - मी०, म्या०, रो० । ४ निगाद - म्या० । ५-५ निप्पुरिस्सम्पि तूरिय - रा० । ६ उय्यानसम्पन्न - म्या० । ७ पट्टतमाल्य - रा० । ८ मिगाजिस्सुपेतपुर - मी०, रा० । ९ यथा - मी० । १०-१० मूदक पुरिमाधम - मी०, रा० । ११ यम्म - म्या० । १२ वट्ठ - मी०, रा० । १३ एवम्पि म - म्या०, एवम्पि वे - रा० ।

४८९. "सरे यथा वारि जनिन्द वुट्ठं,
चिरट्ठितीकं नरवीरसेट्ठ' ।
एवम्पि वे होति सतं समागमो,
चिरट्ठितीको उदकं सरेव ॥
४९०. "अव्यायिको होति सतं समागमो, 5 B.
यावम्पि तिट्ठेय्य तथेव होति ।
खिप्पं हि वेति असत समागमो,
तस्मा सतं धम्मो असम्भि आरका" ॥
४९१. "न सो राजा यो अजेय्य जिनाति,
न सो सखा यो सखारं जिनाति। 10
न सा भरिया या पतिनो न विभेति,
न ते पुत्ता ये न भरन्ति जिण्णं ॥
४९२. "न सा सभा यत्थ न सन्ति सन्तो,
न ते सन्तो ये न भणन्ति धम्म ।
रागञ्च दोसञ्च पहाय मोहं, 15
धम्मं भणन्ता व भवन्ति सन्तो ॥
४९३. "नाभासमानं जानन्ति, मिस्सं वालेहि पण्डितं ।
भासमानं च जानन्ति, देसेन्तं अमतं पद ॥
४९४. "भासये जोतये धम्मं, पग्गण्हे इसिनं धज ।
सुभासितद्वजा इसयो, धम्मो हि इसिनं धजो" ति ॥ 20
असीतिनिपात निट्ठितं ।

तस्सुद्धानं

सुमुखो पन हंसवरो च महा,
सुधभोजनिको च परो पवरो ।
सकुणालदिजाधिपतिव्हयनो,
सुतमोमवरुत्तममव्हयनो ति ॥

—: ० :—

२२. महानिपातो

५३८. मूगपक्वजातकं (१)

B 149

- १ "मा पण्डिच्चय' विभावय,
वालमतो भव सव्वपाणिन ।
सव्वो त जनो ओचिनायतु,
एव तव अत्थो भविस्सति" ॥
- २ "करोमि ते त वचन, य म भणसि देवते ।
अत्थकामासि मे अम्म, हितकामासि देवते" ॥
- ३ "किन्तु सन्तरमानो व, कासु खणसि सारथि ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, कि कासुया करिस्ससि
- ४ "रज्जो मूगो च पक्खो च, पुत्तो जातो अचेतसो
सोम्हि रज्जा समज्झट्ठो, पुत्त मे निखण' वने
- ५ "न वधिरो न मूगोस्मि, न पक्खो न' च वीकलो
अवम्म सारथि कयिरा, म चे त्व निखण वने
- ६ "ऊह' वाहु' च मे पस्म, भासितच्च सुणोहि मे
अवम्म सारथि कयिरा, म चे त्व निखण वने
- ७ "देवता नुसि गन्धव्वो, अदु' सक्को पुरिन्ददो
को वा त्व कस्म वा पुत्तो, कथ जानेमु त म
- ८ "नम्हि देवो न गन्धव्वो, ना पि मक्को पुरि
कासिरज्जो अह पुत्तो, य कासुया निखज्ज
- ९ "तस्म रज्जो अह पुत्तो, य त्व मम्मूपजीवसि'
अवम्म सारथि कयिरा, म चे त्व निखण व

१ पण्डितिय-मी० पण्डितिय-रो० । २ निखण-स्या० । ३-३ न पि
मी०, रो०, न च निखण-स्या० । ४-४ ऊह वाहु-मी०, उह वाहु-स्या०, उ
रो० । ५ आदु-मी०, आहु-स्या० । ६ निपज्जाणि-मा०, रो० । ७ समु-मी०

१०. "यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा।
न तस्स साखं भञ्जेय्य, मित्तदुब्भो' हि' पापको ॥
११. "यथा रुक्खो तथा राजा, यथा साखा तथा अहं।
यथा छायूपगो पोसो, एवं त्वमसि सारथि।
अवम्मं सारथि कयिरा, मं चे त्वं निखणं वने ॥ ६
१२. "पहूतभक्खो' भवति, विप्पवुट्ठो' सकं' घरा।
बहू नं उपजीवन्ति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
१३. "यं यं जनपदं याति, निगमे राजधानियो।
सब्बत्थ पूजितो होति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
१४. "नास्स चोरा पसाहन्ति', नातिमञ्जन्ति' खत्तिया'। १०
सव्वे अमित्ते तरति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
१५. "अक्कुट्ठो सघरं एति, सभायं' पटिनन्दितो।
आतीनं उत्तमो होति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
१६. "सक्कत्वा सक्कतो होति, गरु होति सगारवो।
वण्णकित्तिभतो होति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥ १५
१७. "पूजको लभते पूजं, वन्दको पटिवन्दनं।
यसो कित्तिञ्च पप्पोति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
१८. "अग्निं यथा पज्जलति, देवता व विरोचति।
सिरिया अजहितो' होति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
१९. "गावो तस्स पजायन्ति, खेत्ते वुत्तं विरूहति। २०
वुत्तानं फलमस्नाति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
२०. "दरितो पव्वतातो वा, रुक्खतो पतितो नरो।
चुतो पतिट्ठं लभति, यो मित्तानं न दुब्भति ॥
२१. "विट्ठमूलसन्तानं, निग्रोधमिव मालुतो'।
अमित्ता नप्पसाहन्ति, यो मित्तानं न दुब्भति" ॥ २५

१-१. मित्तदुब्भो हि—मी०, रो०। २. बहुतव्भक्खो—स्या०। ३. विप्पवुट्ठो—सी०, रो०; विप्पमुत्तो—स्या०। ४. सना—सी०, रो०। ५. पसाहन्ति—सी०, स्या०, रो०। ६-६. नातिमञ्जन्ति गनियो—मी०, स्या०, रो०। ७. सभाय—मी०, स्या०, रो०। ८. अजहितो—स्या०। ९. माट्ठो—रो०। १०. नप्पसाहन्ति—स्या०, रो०।

२२. "एहि त पटिनेस्सामि, राजपुत्त सकं धरं।
रज्जं कारेहि भद्दन्ते, कि अरज्जे करिस्ससि" ॥
२३. "अलं मे तेन रज्जेन, वातकेहि^१ धनेन वा।
यं मे अधम्मचरियाय, रज्जं लब्धेय सारथि" ॥
२४. "पुण्णपत्तं म लाभेहि^२, राजपुत्त^३ इतो गतो।
पिता माता च मे दज्जुं, राजपुत्त तयी गते ॥
२५. "ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा।
ते पि अत्तमना दज्जु, राजपुत्त तयी गते ॥
२६. "हत्थारोहा^४ अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका^५।
ते पि अत्तमना^६ दज्जु^७, राजपुत्त तयी गते ॥
२७. "बहुधज्जा^८ जानपदा^९, नेगमा च समागता।
उपायनानि^{१०} मे दज्जु, राजपुत्त तयी गते" ॥
२८. "पितु मातु^{११} च^{१२} ह चत्तो, रट्ठस्स^{१३} निगमस्स च।
अथो सब्बकुमारान, नत्थि मय्ह सकं धरं ॥
२९. "अनुज्जातो अह मत्या, सज्जत्तो पितरा महं।
एकोरज्जे पव्वजितो, न कामे अभिपत्थये" ॥
३०. "अपि अतरमानान, फलासा व समिज्झति।
विपक्कब्रह्मचरियोस्मि, एव जानाहि सारथि ॥
३१. "अपि अतरमानान, मम्मदत्थो विपच्चति।
विपक्कब्रह्मचरियोस्मि, निक्खन्तो अकुतोभयो" ॥
३२. "एव वग्गुकथो सन्तो, विसट्ठवचनो^{१४} चसि^{१५}।
कम्मा पितु^{१६} च^{१७} मातुच्च^{१८}, सन्तिके न भणी तदा" ॥

१ वातकेन-स्या०। २ पत्राभेहि-सी०, पल्लभेहि-रो०। ३ राजपुत्तो-स्या०।
४ हत्थारोहा-सी०, रो०। ५ पत्तिकारिका-रो०। ६-७ दज्जु पत्तीता मे-रो०। ८-९
बहु जानपदा चज्जे-सी०, बहुजनपदा चज्जे-रो०, बहुत्त घज्जा०-म्या०। १० उपायनानि-
म्या०। ११-१२ मातुच्च-रो०। १३ रट्ठम्-रो०। १४ विमवचनो-रो०। १५-१६-१७-
स्या०। १८-१९ पितुच्च-रो०। १४ मातु च-म्या०।

३३. "नाहं असन्धिता' पक्खो, न वधिरो असोतता ।
नाहं अजिब्हुता मूगो, मा मं मूगमधारियि' ॥
३४. "पुरिमं सरामहं जाति, यत्थ रज्जमकारयि ।
कारयित्वा तहिं रज्जं, पापत्थं' निरयं भुसं ॥
३५. "वीसतिञ्चेव वस्सानि, तहि रज्जमकारयिं ।
असीतिवस्ससहस्सानि, निरयम्हि अपच्चिसं' ॥
३६. "तस्स रज्जस्सहं भीतो, मा म रज्जा' भिसेचयु ।
तस्मा पितु च मातुच्च, सन्तिके न भणि तदा ॥
३७. "उच्छङ्गे' मं निसादेत्वा", पिता अत्थानुसासति ।
एकं हनथ बन्धथ, एक खारापतच्छिक' ।
एकं सूलस्मिं' उप्पेथ'', इच्चस्स मनुसासति ॥
३८. "तायाहं" फरुसं सुत्वा, वाचायो समुदीरिता ।
अमूगो मूगवण्णेन, अपक्खो पक्खसम्मतो ।
सके मुत्तकरीसस्मि, अच्छाहं सम्परिप्लुतो ॥
३९. "कसिरञ्च परित्तञ्च, तञ्च दुक्खेन संयुत ।
को मं" जीवितमागम्म, वेर कयिराथ केनचि ॥
४०. "पञ्जाय च अलाभेन, धम्मस्स च अदस्सना ।
को मं जीवितमागम्म, वेर कयिराथ केनचि ॥
४१. "अपि अतरमानानं, फलासा व समिज्झति ।
विपक्वकन्नह्यचरियोस्मि, एवं जानाहि सारथि ॥
४२. "अपि अतरमानानं, सम्मदत्थो विपच्चति ।
विपक्वकन्नह्यचरियोस्मि, निक्खन्तो अकुतोभयो" ॥
४३. "अहम्पि पव्वजिस्सामि, राजपुत्त तवन्तिके ।
अव्हायस्सु" म भद्दन्ते, पव्वज्जा मम रुच्चति" ॥

5 B. 152

10

15

20

१. अगतिना-मी० । २. मूगो अधारयि-सी० । ३. पपत्थ-रो० । ४. अपच्चिसं-
अपच्चयि-रो० । ५. रज्जे-स्या०; रज्ज-रो० । ६. उच्छङ्गे-स्या० । ७. निमी-
-स्या०, रो० । ८. खारापतिच्छिक-स्या० । ९. मूलस्मि-स्या० । १०. अप्पेय-सी०;
प-स्या०; अच्छेय-रो० । ११. तस्मा०-रो० । १२. त-मी०, रो० । १३. अन्त्यम्नु-
-रो० ।

४४. "रथं निर्यादयित्वान, अनणो एहि सारथि ।
अनणस्स हि पञ्चज्जा, एतं इसीहि^१ वण्णितं" ॥
४५. "यदेव त्याहं वचनं, अकरं भद्दमत्यु ते ।
तदेव मे त्वं वचनं, याचितो कत्तुमरहसि ॥
४६. "इधेव ताव अच्छस्सु, याव राजानमानये ।
अप्पेव ते पिता दिस्वा, पतीतो सुमनो सिया" ॥
४७. "करोमि तेतं वचनं, यं मं भणसि सारथि ।
अहम्पि दट्ठुकामोस्मि, पितरं मे इधागतं ॥
४८. "एहि सम्म निवत्तस्सु, कुसलं वज्जासि आतिनं ।
मातरं पितरं मय्हं, वुत्तो वज्जासि वन्दनं" ॥
४९. तस्स पादे गहेत्वान, कत्वा च नं पदक्खिणं ।
सारथि रथमारुह्य, राजद्वारं उपागमि ॥
५०. "मुञ्चं माता रथं दिस्वा, एकं सारथिमागतं ।
अस्सुपुण्णेहि नेत्तेहि, रोदन्ती न उदिकखति ॥
५१. "अयं सो सारथि एति, निहन्त्वा^२ मम अत्रजं ।
निहतो नून मे पुत्तो, पयव्या^३ भूमिवड्ढुनो^४ ॥
५२. "अमिता नून नन्दन्ति, पतीता नून वेरिनो ।
आगतं सारथिं दिस्वा, निहन्त्वा मम अत्रजं ॥
५३. "मुञ्चं माता रथं दिस्वा, एक सारथिमागतं ।
अस्सुपुण्णेहि नेत्तेहि, रोदन्ती परिपुच्छि^५ नं ॥
५४. "किन्नु मूगो किन्नु पक्खो, किन्नु सो विलपी तदा ।
निहञ्जमानो भूमिया, तं मे अक्खाहि सारथि ॥
५५. "कय हत्थेहि पादेहि, मूगपक्खो^६ चिवज्जयि ।
निहञ्जमानो भूमिया, तं मे अक्खाहि पुच्छितो" ॥

१. इसीहि - स्या० । २. निहन्त्वा - रो० । ३. पयव्या - स्या०, पयव्या - रो० । ४. भूमिवड्ढुनो - रो० । ५. न परिपुच्छति - स्या०, परिपुच्छति - रो० । ६. मूगपक्खो - स्या०

५६. "अक्खेय्यं ते^१ अहं अय्ये, दज्जासि अभयं मम ।
यं मे सुतं वा दिट्ठं वा, राजपुत्तस्स सन्तिके" ॥
५७. "अभयं सम्म ते दम्मि, अभीतो भण सारथि ।
यं ते सुतं वा दिट्ठं वा, राजपुत्तस्स सन्तिके" ॥
५८. "न सो मूगो न सो पक्खो, विसट्ठवचनो च सो ।
रज्जस्स किर सो भीतो, अकरा^२ आलये बहू ॥
५९. "पुरिमं सरति सो जातिं, यत्थ रज्जमकारयि ।
कारयित्वा तहिं रज्जं, पापत्थ^३ निरयं भुसं ॥
६०. "वीसतिञ्चेव^४ वस्सानि, तहिं, रज्जमकारयि ।
असीतिवस्ससहस्सानि, निरयम्हि अपच्चि सो ॥
६१. "तस्स रज्जस्स सो भीतो, मा मं रज्जाभिसेचयुं ।
तस्मा पितु च मातुच्च, सन्तिके न भणी तदा ॥
६२. "अङ्गपच्चङ्गसम्पन्नो, आरोहपरिणाहवा ।
विसट्ठवचनो पञ्जो, मग्गे सग्गस्स तिट्ठति ॥
६३. "सचे त्वं दट्ठुकामासि, राजपुत्तं^५ तवत्रजं ।
एहि तं पापयिस्सामि,^६ यत्थ सम्मति तेमियो" ॥
६४. "योजयन्तु रथे अस्से, कच्छं नागानं^७ बन्धथ ।
उदीरयन्तु सङ्खपणवा,^८ वादन्तु^९ एकपोक्खरा ॥
६५. "वादन्तु^{१०} भेरी सन्नद्धा, बग्गू वादन्तु दुन्दुभी ।
नेगमा च मं अन्वेन्तु, गच्छं पुत्तनिवेदको" ॥
६६. "ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च^{११} ब्राह्मणा ।
खिप्पं यानानि योजेन्तु, गच्छं पुत्तनिवेदको ॥
६७. "हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका^{१२} ।
खिप्पं यानानि योजेन्तु, गच्छं पुत्तनिवेदको ॥

B. 154

10

16

20

१. अस्तिम्म त - मी०; अस्तिम्मन्ने - रो० । २. अकरी - मी०, रो० । ३. पापत्वं - म्या० । ४. वीसति चेव - म्या० । ५. राजपुत्ति - मी० । ६. पापयिस्सामि - रो० । ७. नागानि - म्या० । ८. सङ्खपणवा - म्या० । ९. वदन्तु - मी०; नदन्तु - म्या०; यदा - रो० । १०. नदन्तु - रो० । ११. पुत्तनिवादको - म्या० । १२. पत्तिकारिका - रो० ।

६८. "समागता जानपदा", नेगमा च समागता ।
खिपं यानानि योजेन्तु, गच्छं पुत्तनिवेदको" ॥
६९. "अस्से च सारथी युत्ते, सिन्धवे सीघवाहने ।
राजद्वारं उपागच्छु", युत्ता' देव इमे हया" ॥
७०. "थूला जवेन हायन्ति, किंसा' हायन्ति थामुना' ।
किसे' थूले विवज्जेत्वा", संसट्ठा योजिता हया" ॥
७१. "ततो राजा तरमानो, युत्तमारुह सन्दनं ।
इत्यागारं अज्झभासि, सव्वा व अनुयाय मं ॥
७२. "वाळवीजनिगुण्हीसं", गमं छत्तञ्च पण्डरं ।
उपाधिरथमारुह, सुवण्णेहि" अलङ्कता" ॥
७३. "ततो स" राजा पायासि, पुरक्खत्तवान" सारथिं ।
विप्पमेव उपागच्छि, यत्थ सम्मति तेमियो ॥
७४. "तञ्च दिस्वान आयन्तं, जलन्तमिव तेजसा ।
खत्तसंक्षुपरिव्यूळ्हं", तेमियो एतदब्रवि" ॥
७५. "कच्चि नु तात कुसल, कच्चि तात अनामयं ।
सव्वा" च" राजकज्जायो, अरोगा" मय्ह मातरो" ॥
७६. "कुसलञ्चेव मे पुत्त, अयो पुत्त अनामय ।
मव्वा च राजकज्जायो, अरोगा तुय्ह मातरो" ॥
७७. "कच्चि" अमज्जपो ' तात, कच्चि ते सुरमप्पियं ।
कच्चि सच्चे च धम्मे च, दाने ते रमते" मनो" ॥
७८. "अमज्जपो अहं पुत्त, अयो मे सुरमप्पिय ।
अयो सच्चे च धम्मे च, दाने मे रमते मनो" ॥

१. जनपदा - गो० । २. उपागच्छु - म्या०, उपागच्छु - गो० । ३. युत्ते - म्या० । ४. सीमा - म्या० । ५. थामना - म्या० । ६. सीमे - म्या० । ७. विवज्जित्वा - म्या० । ८. वाळवीज-
निमुनीय - म्या०, वाळवीजनिमुहीम - गो० । ९. उपाधिरथ - गो०, उपाधिरथ - म्या० ।
१०-१०. सुवण्णे अलङ्कृतो - गो० । ११. च - गो०, म्या०, गो० । १२. पुरक्खत्तवान - म्या० ।
१३. गमगच्छुपरिव्यूळ्ह - गो०, गो०, गमगच्छुपरिव्यूळ्ह - म्या० । १४-१४. कच्चिनु - गो०,
गो० । १५. अरोगा - गो० । १६-१६. कच्चिम्म मज्जपो - गो०, गो० । १७. रमते - म्या०,
गो० ।

७९. "कच्चि अरोगं योगं ते, कच्चि वहति^१ वाहनं ।
कच्चि ते व्याधयो^२ नत्थि, सरीरस्सु पतापना^३" ॥
८०. "अथो अरोगं योगं मे, अथो वहति वाहनं ।
अथो मे^४ व्याधयो नत्थि, सरीरस्सु पतापना^५" ॥
८१. "कच्चि अन्ता च ते फीता, मज्झे च^६ बहला तव । ६
कोट्टागारञ्च कोसञ्च, कच्चि ते पटिसन्थतं^७" ॥
८२. "अथो अन्ता च मे फीता, मज्झे च बहला मम ।
कोट्टागारञ्च कोसञ्च, सब्बं मे पटिसन्थतं^८" ॥
८३. "स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
पतिट्ठपेन्तु^९ पल्लङ्कं, यत्थ राजा निसक्कति^{१०}" ॥
८४. "इधेव ते निसीदस्सु^{११}, नियते पण्णसन्थरे^{१२} ।
एत्तो उदकमादाय, पादे पक्खालयस्सु^{१३} ते^{१४}" ॥
८५. "इदम्पि पण्णकं मय्हं, रत्नं राज अलोणकं^{१५} ।
परिभुञ्ज महाराज, पाहुनो मेसिधागतो^{१६}" ॥
८६. "न चाहं पण्णं^{१७} भुञ्जामि^{१८}, न हेतं मय्ह भोजनं । १५
सालीनं ओदनं भुञ्जे, सुचिं^{१९} मंसूपसेचनं^{२०}" ॥
८७. "अच्छेरकं^{२१} मं^{२२} पटिभाति, एककम्पि रहोगतं ।
एदिसं भुञ्जमानानं, केन वण्णो पसीदति^{२३}" ॥
८८. "एको राज निपज्जामि, नियते पण्णसन्थरे ।
ताय मे एकसेय्याय, राज वण्णो पसीदति ॥ २०
८९. "न च^{२४} नेत्तिसवन्वा^{२५} मे, राजरक्खा उपट्ठिता ।
ताय मे सुखसेय्याय^{२६}, राज वण्णो पसीदति ॥

१. वाहति - स्या० । २. व्याधियो - स्या०; व्याधियो - रो० । ३. पतापिया - स्या० । ४. रो० पोत्थो नत्थि । ५. य - रो० । ६. पटिमण्ठित - स्या० । ७. पतिट्ठपेन्तु - सी०, स्या०, रो० । ८. निमिषम् - सी०, स्या०, रो० । ९. पण्णसन्थरे - रो० । १०. पक्खालयन्तु - सी०; ० पन्ति - रो० । ११. अन्नोपि - रो० । १२. आगतो - सी०, स्या०, रो० । १३-१४. पण्णकं भुञ्जे - स्या०, रो० । १५. सुचि - स्या० । १५-१५. अच्छेरकम् - रो० । १६. ये - रो० । १७. ० मय्हा - सी०, रो०, १८. एवमेय्याय - स्या० ।

९०. "अतीतं नानुसोचामि, नप्पजप्पामिनागतं" ।
पच्चुप्पन्नेन यापेमि, तेन वण्णो पसीदति ॥
९१. "अनागतप्पजप्पाय, अतीतस्सानुसोचना ।
एतेन वाला सुस्सन्ति, नळो व' हरितो लुतो" ॥
९२. "हृत्यानीकं रयानीकं, अस्से पत्ती' च वम्मिनो' ।
निवेसनानि रम्मामि, अहं पुत्त ददामि ते ॥
९३. "इत्यागारम्पि' ते दम्मि, सव्वालङ्कारभूसितं ।
ता पुत्त पटिपज्जस्सु, त्वं नो राजा भविस्ससि ॥
९४. "कुसला नच्चगीतस्स, सिक्खिता चातुरित्थियो ।
कामे तं रमयिस्सन्ति, किं अरञ्जे करिस्ससि ॥
९५. "पटिराजूहि ते कञ्जा, आनयिस्सं अलङ्कता ।
तासु पुत्ते जनेत्वान, अय पच्छा पव्वजिस्ससि ॥
९६. "युवा च दहरो चासि', पठमुप्पत्तिको' सुसु ।
रज्जं कारोहि भद्दन्ते, किं अरञ्जे करिस्ससि" ॥
९७. "युवा चरे ब्रह्मचरियं, ब्रह्मचारी युवा सिया ।
दहरस्स हि पव्वज्जा, एतं इसीहि वण्णितं ॥
९८. "युवा चरे ब्रह्मचरियं, ब्रह्मचारी युवा सिया ।
ब्रह्मचरियं चरिम्मामि, नाहं रज्जेन मत्थिको ॥
९९. "पम्मामि वोह दहरं, अम्म तात्त वदन्तरं' ।
किञ्छालद्धं पियं पुत्तं, अप्पत्वा' व' जरं मतं ॥
१००. "पम्मामि वोहं दहरिं, कुमारि चारुदस्सनि ।
नववमकळीरं' व, पलुगं' जीवितकमयं" ॥
१०१. "दहरा पि हि मिय्यन्ति", नरा च अय नारियो ।
तथ्य को विम्मने पोमो, दहरोम्हो ति जीविते ॥

१. नानुसोचामि-मी०, म्या०, रो० । २ नलो व-रो० । ३-३. पणिज्ज-
वम्मिनो-स्या० । ४ इत्यागारम्पि-स्या० । ५. चाति-स्या० । ६ पठमुप्पत्तिको-मी०, स्या०
रो० । ७. वद नरं-मी० । ८-८. अरवाव-स्या० । ९. नटवमकळीर-मी० । १०. पलुगं-
स्या० । ११. जीवितकमयं-मी०, रो० । १२. मीपन्ति-स्या०, रो० ।

१०२. "यस्स रत्या विवसाने,^१ आयु^२ अप्पतरं सिया ।
अप्पोदके च मच्छानं, किन्नु कोमारकं तहिं ॥
१०३. "निच्चमव्भाहतो लोको, निच्चञ्च परिवारितो ।
अमोघासु वजन्तीसु, किं मं रज्जेभिसिञ्चसि^३ ॥
१०४. "केन मव्भाहतो लोको, केन च परिवारितो । ६
कायो अमोघा गच्छन्ति, तं मे अक्खाहि पुच्छितो^४ ॥
१०५. "मच्चुनाव्भाहतो लोको, जराय परिवारितो ।
रत्यो^५ अमोघा गच्छन्ति, एवं जानाहि खत्तिय ॥
१०६. "यथा पि तन्ते वितते^६, यं यदेवूपविध्यति^७ ।
अप्पकं होति वेतव्वं, एवं मच्चान जीवितं ॥ १०
१०७. "यथा वारिवहो पूरो, गच्छं नुपनिवत्तति^८ । B. १
एवमायु मनुस्सानं, गच्छं नुपनिवत्तति ॥
१०८. "यथा वारिवहो पूरो, वहे रुक्खे^९ पकूलजे ।
एवं जरामरणे^{१०}, वुहन्ते सब्बपाणिनो^{११} ॥
१०९. "हत्थानीकं रथानीकं, अस्से पत्ती च वम्मिनो । १५
निवेसनानि रम्मनि, अहं पुत्त ददामि ते ॥
११०. "इत्थागारम्पि ते दम्मि, सब्वालङ्कारभूसितं ।
ता पुत्त पटिपज्जस्सु, त्वं नो राजा भविस्ससि ॥
१११. "कुसला नच्चगीतस्स, सिक्खिता चातुरित्थियो ।
कामे तं रमयिस्सन्ति, किं अरज्जे करिस्ससि ॥ २०
११२. "पटिराजूहि ते कञ्जा, आनयिस्सं अलङ्कता ।
तासु पुत्ते जनेत्वान, अथ पच्छा पव्वजिस्ससि ॥
११३. "युवा च दहरो चासि, पठमुप्पत्तिको सुसु ।
रज्जं कारेहि भद्दन्ते, किं अरज्जे करिस्ससि ॥

१. विवसाने—रो०। २. आयु—रो०। ३. रज्जेन मिञ्चमि—गी०, रो०। ४. रत्या—
रो०। ५. वीजन्ते—स्या०। ६. यदेवूपविध्यति—स्या०। ७. न परिवर्तयति—स्या०। ८. वृत्ता—
रो०। ९. जराय मरणे—स्या०, रो०। १०. यत्त पाणिनो—रो०।

- ११४ "कोट्टागारञ्च कोमञ्च, वाहनानि चलानि च।
निवेसनानि गम्मानि, अहं पुत्रं ददामि ते ॥
- ११५ "गोमण्डलपरिव्यूहो, दामिमह्वपुरकमतो।
रज्जं वागेहि भद्रन्ते, किं अरज्जं करिस्समि" ॥
- ११६ "किं धनेन यं गीयेयं, किं भग्न्याय मरिस्सति।
किं योजनेन जिण्णेन, यं जगयाभिभुव्यति" ॥
- ११७ "तत्थ का नन्दि का विट्ठा, का रत्ति का धनेमना।
किं मे पुत्तेहि दारेहि, राजं मुत्तोस्मि वन्धना ॥
- ११८ "योहं एव पजानामि, मच्चु मे नप्पमज्जति।
अन्तक्केनाविपत्तस्म, का रत्ती का धनेमना ॥
- ११९ "फलानमिव पक्कान, निच्च पतनत्तो' भयं।
एव जातानं मच्चान, निच्च मरणत्तो भयं ॥
- १२० "सायमेके न दिस्सन्ति, पातो दिट्ठा बहू जना।
पातो एके न दिस्सन्ति, सायं दिट्ठा बहू जना ॥
- १२१ "अज्जेव विच्च आतप्पं, को जज्जा मरणं सुवे।
न हि नो सङ्गं तेन, महासेनेन मच्चुना ॥
- १२२ "चोरा धनस्स पत्येन्ति, राजमुत्तोस्मि वन्धना।
एहि राजं निवत्तस्सु, नाहं रज्जेन मत्थिक्को" ति ॥

५३९ महाजनकजातक (२)

- १२३ "कोयं मज्जे समुद्दिस्मि, अपस्स तीरमायुहे।
कं त्वं अत्यवसं अत्वा, एव वायमसे' भुस' ॥
- १२४ "निसम्मं वत्तं लोकस्स, वायामस्स" च देवते।
तस्मा मज्जे समुद्दिस्मि, अपस्स तीरमायुहे" ॥

११ किं धनं यं जायय-सा० रो० किं म धनं खायय-स्या०। २ विण्णं
सी० रा०। ३ जराग्रमिहम्मनि-सा० रो०। ४ धनमिता-स्या०। ५ सी०-सी०, रो
६ पातना-रो०। ७ आतप-म०। ८ कि-स्या०। ९ वायामस-स्या० रो०। १० व
मम्प-स्या०।

१२५. "गम्भीरे अप्पमेय्यस्मिं, तीरं यस्स न दिस्सति ।
मोघो ते पुरिसवायामो, अप्पत्वा व मरिस्ससि" ॥
१२६. "अनणो जातिनं^१ होति, देवानं पितुनञ्च^२ सो ।
करं पुरिसकिच्चानि, न च पच्छानुत्पत्ति" ॥
१२७. "अपारणेय्यं यं कम्मं, अफलं किलमथुद्दयं ।
तत्थ को वायमेनत्थो, मच्चु यस्साभिनिप्पत्तं" ॥ 5
१२८. "अपारणेय्यमच्चन्तं, यो विदित्वान देवते ।
न रक्खे अत्तनो पाणं, जञ्जा सो यदि हापये ॥
१२९. "अधिप्पायफलं एके, अस्मिं लोकस्मि देवते ।
पयोजयन्ति कम्मनि, तानि इज्झन्ति वा न वा ॥ 10
१३०. "सन्दिट्ठिकं कम्मफलं, ननु पस्ससि देवते ।
सन्ना अञ्जे तरामहं, तं च पस्सामि सन्तिके ॥
१३१. "सो अहं वायमिस्सामि, यथासत्ति^३ यथाबलं ।
गच्छं पारं समुद्दस्स, कस्सं^४ पुरिसकारियं" ॥
१३२. "यो त्वं एवं गते ओघे, अप्पमेय्ये महण्णवे ।
धम्मवायामसम्पन्नो, कम्मना^५ नावसीदसि ।
सो त्वं तत्थेव गच्छाहि, यत्थ ते निरतो मनो" ॥ 15
१३३. "आसीसेथेव^६ पुरिसो, न निव्विन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, यथा इच्छिं तथा अहु ॥
१३४. "आसीसेथेव पुरिसो, न निव्विन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, उदका थलमुव्वतं ॥ 20
१३५. "वायमेथेव पुरिसो, न निव्विन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, यथा इच्छिं तथा अहु ॥
१३६. "वायमेथेव पुरिसो, न निव्विन्देय्य पण्डितो ।
पस्सामि वोहं अत्तानं, उदका थलमुव्वतं ॥ 25

B. 100

१. जानीन - ग्या० । २. पितुनो ष - मी०, रो० । ३. ० भिनिप्पत्तं - ग्या० । ४. ययागनि - रो० । ५. पाण - मी०, रो० । ६. धम्मना - रो० । ७. अनिमेथेव - मी०, ग्या०, रो० ।

१३७ "दुक्खूपनीतो पि नरो सपञ्चो,
आम न छिन्देय्य मुग्धागमाय ।
बहू हि फस्मा अहिता हिता च,
अवितक्किता' मच्चुमुपव्वजन्ति' ॥

5 १३८ "अचिन्तितम्पि भवति, चिन्तितम्पि विनम्मति ।
न हि चिन्तामया भोगा, इत्थिया पुरिस्स वा" ॥

१३९ "अपोराण' वत भो राजा, सव्वभुम्मो दिसम्पति ।
नाज्ज नच्चे निमामेति, न गीते कुल्ले मनो ॥

१४० "न मिगे न पि उय्याने, न पि हमे उदिकयति ।
मूगो व तुण्हिमासीनो, न अत्यमनुसासति" ॥

10

१४१ "सुखकामा रहोमीला, वधवन्धा' उपारता' ।
वस्म नु' अज्ज आरामे, दहरा बुद्धा' च अच्छरे ॥

१४२ "अतिक्कन्तवनथा धीरा, नमो तेस महेसिन ।
ये उस्सुक्किहि' लोक्किहि, विहरन्ति मनुस्सुक्का' ॥

15

१४३ "ते छेत्वा मच्चुनो जाल, तत' मायाविनो दळ' ।
छिन्नाल्यत्ता" गच्छन्ति, को तेम गति मापये" ॥

१४४ "कदाह मिथिल फीत, विभत्त भागसो मित ।
पहाय पव्वजिस्सामि, त कुदास्सु" भविस्सति ॥

१४५ "कदाह मिथिल फीत, विमाल मव्वतोपभ ।
पहाय पव्वजिस्सामि, त कुदास्सु भविस्सति ॥

20

१४६ "कदाह मिथिल फीत, बहुपाकारतोरण ।
पहाय पव्वजिस्सामि, त कुदास्सु भविस्सति ॥

१४७ 'कदाह मिथिल फीत, दळ्हमट्टालकोट्टक" ।
पहाय पव्वजिस्सामि, त कुदास्सु भविस्सति ॥

१ अवितक्किता-स्या० । २ मुप्यज्जन्ति-स्या० । ३ अपुराण-सी० रा० । ४ य
वग्गवचा अपाग्ना-स्या० । ५ वनदु-मी० रो० । ६ बुद्धा-स्या० । ७ उस्सुक्किहि-
म्या० रा० । ८ अनुस्सुक्का-स्या० रो० । ९ त त-मी० स्या०, रा० । १० दळ्ह-
स्या० रा० । ११ सदाज्जन्ता-स्या० । १२ पापय-स्या० । १३ वदास्सु-सी०, रो०
वदासु-स्या० । १४ दळ्हमट्टालकोट्टक-रा०

१४८. “कदाहं मिथिलं फीतं, सुविभक्तं महापथं ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१४९. “कदाहं मिथिलं फीतं, सुविभक्तन्तरापणं^१ ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१५०. “कदाहं मिथिलं फीतं, गवस्सरथपीळितं^२ ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ ८
१५१. “कदाहं मिथिलं फीतं, आरामवनमालिनिं ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१५२. “कदाहं मिथिलं फीतं, उय्यानवनमालिनिं ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ १०
१५३. “कदाहं मिथिलं फीतं, पासादवनमालिनिं^३ ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१५४. “कदाहं मिथिलं फीतं, तिपुरं राजबन्धुनिं ।
मापितं सोमनस्सेन, वेदेहेन यसस्सिना ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ १५
१५५. “कदाहं वेदेहे फीते, निचिते^४ धम्मरक्खिते ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१५६. “कदाहं वेदेहे फीते, अजेय्ये धम्मरक्खिते ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१५७. “कदाहं अन्तेपुरं रम्मं, विभक्तं भागसो मितं ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ २०
१५८. “कदाहं अन्तेपुरं रम्मं, सुधामत्तिकलेपनं ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१५९. “कदाहं अन्तेपुरं रम्मं, सुचिगन्धं मनोरमं ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ २५

१. सुविभक्तांगणं—गे० । २. गवाग्न्यरथपीळितं—गे० । ३. पासादवरमालिनिं—
रत्ना० । ४. निचिते—ध्या० । ५. रो० पोपने नत्थि ।

१६०. "कदाहं कूटागारे च," विभत्ते भागसो मिते ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१६१. "कदाहं कूटागारे च, सुधामत्तिकलेपने ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१६२. "कदाहं कूटागारे च, सुचिगन्धे मनोरमे ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१६३. "कदाहं कूटागारे च, लिप्ते चन्दनफोसिते ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१६४. "कदाहं सोण्णपल्लङ्के", गोणके चित्तसन्धते ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१६५. "कदाहं" मणिपल्लङ्के, गोणके चित्तसन्धते ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१६६. "कदाहं कप्पासकोसेय्य, खोमकोटुम्बरानि" च ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१६७. "कदाह पोक्खरणी रम्मा, चक्कवाकपकूजिता" ।
मन्डालकेहि' सञ्छन्ना, पदुमुप्पलकेहि च ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१६८. "कदाहं हत्थिगुम्बे च", सव्वालङ्कारभूसिते ।
सुवण्णकच्छे भातङ्गे, हेमकप्पनवाससे ॥
१६९. "आरुब्हे" गामणीयेहि", तोमरङ्कुसपाणिमि ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१७०. "कदाह अस्सगुम्बे च, सव्वालङ्कारभूसिते ।
आजानीयेव" जातिया, सिन्धवे सीघवाहने ॥

१ रो० पोत्ये नत्थि । २ सुवण्णपल्लङ्के-सी०, स्या०, रो० । ३-३ अयं गा
सी०, रो० पोत्ये नत्थि । ४ खोमकोटुम्बरानि-स्या० । ५ चक्कवाकपकूजिता-स
रो०, चाक्कवाकपकूजिता-स्या० । ६ मण्डालकेहि-स्या० । ७ रो० पोत्ये नत्थि ।
हेमकप्पनवाससे-स्या० । ८ आरुब्हे-स्या० । ९ गामणीयेमि-स्या० । १० अ
नित्येव-रो० ।

१७१. "आरूब्हे गामणीयेहि, इल्लियाचापधारिभि' ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१७२. "कदाहं रथसेनियो, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथो पि वेय्यग्घे, सब्वालङ्कारभूसिते ॥
१७३. "आरूब्हे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि' ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१७४. "कदाहं सोवण्णरथे', सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथो पि वेय्यग्घे, सब्वालङ्कारभूसिते ॥
१७५. "आरूब्हे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ 10
१७६. "कदाहं सज्झुरथे च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथो पि वेय्यग्घे, सब्वालङ्कारभूसिते ॥
१७७. "आरूब्हे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१७८. "कदाहं अस्सरथे च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथो पि वेय्यग्घे, सब्वालङ्कारभूसिते ॥ 15 B. 10
१७९. "आरूब्हे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
महाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१८०. "कदाहं ओट्टुरथे च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथो पि वेय्यग्घे, सब्वालङ्कारभूसिते ॥ 20
१८१. "आरूब्हे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१८२. "कदाहं गोणरथे च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथो पि वेय्यग्घे, सब्वालङ्कारभूसिते ॥
१८३. "आरूब्हे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ 25

१८४. "कदाहं अजरये च", सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथो पि वेय्यग्घे, सव्वालङ्कारभूसिते ॥
१८५. "आरुब्हे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१८६. "कदाहं मेण्डरये च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथो पि वेय्यग्घे, सव्वालङ्कारभूसिते ॥
१८७. "आरुब्हे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१८८. "कदाहं मिगरये च, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथो पि वेय्यग्घे, सव्वालङ्कारभूसिते ॥
१८९. "आरुब्हे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१९०. "कदाहं हत्थारोहे' च, सव्वालङ्कारभूसिते ।
नीलवम्मधरे' सूरै, तोमरदकुसपाणिने' ।
पहाय पव्वजिस्सामि, त कुदास्सु भविस्सति ॥
१९१. "कदाहं अस्सारोहे च, सव्वालङ्कारभूसिते ।
नीलवम्मधरे सूरै, इल्लियाचापधारिने ।
पहाय पव्वजिस्सामि, त कुदास्सु भविस्सति ॥
१९२. "कदाहं रथारोहे च, सव्वालङ्कारभूसिते ।
नीलवम्मधरे सूरै, चापहत्ये कलापिने' ।
पहाय पव्वजिस्सामि, त कुदास्सु भविस्सति ॥
१९३. "कदाह' धनुग्गहे च, सव्वालङ्कारभूसिते ।
नीलवम्मधरे सूरै, चापहत्ये कलापिने ।
पहाय पव्वजिस्सामि, त कुदास्सु भविस्सति' ॥

१. रो० पोत्यके नत्थि । २. हत्थारोहे—रो० । ३. नीलवम्मधरे—स्या० ।
तोमरदकुसपाणिनी—स्या० । ५. कलापिनी—स्या० । ६-६ अय गायी सी०, रो० पोत्यकेमु
दिस्सति ।

१९४. “कदाहं राजपुत्ते च, सव्वालङ्कारभूसिते ।
चित्रवम्मधरे^१ सूरे, कञ्चनावेळधारिने^२ ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१९५. “कदाहं अरियगणे च^३, वत्तवन्ते^४ अलङ्कते ।
हरिचन्दनलित्तङ्गे, कासिकुत्तमधारिने^५ ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ 5
१९६. “कदाहं* अमच्चगणे च^६, सव्वालङ्कारभूसिते ।
पीतवम्मधरे सूरे, पुरतो गच्छमालिने ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति* ॥
१९७. “कदाहं^७ सत्तसता भरिया, सव्वालङ्कारभूसिता ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ 10
१९८. “कदाहं सत्तसता भरिया, सुसञ्जा तनुमज्झिमा ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
१९९. “कदाहं सत्तसता भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ 15
२००. “कदाहं सतपलं^८ कंसं, सोवण्णं सतराजिकं ।
पहाय पव्वजिस्सामि, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ B. 160
२०१. “कदास्सु मं हत्थिगुम्वा, सव्वालङ्कारभूसिता ।
सुवण्णकच्छा मातङ्गा, हेमकप्पनवाससा ॥
२०२. “आरूढ्हा गामणीयेहि, तोमरङ्कुसपाणिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ 20
२०३. “कदास्सु मं अस्सगुम्वा, सव्वालङ्कारभूसिता ।
आजानीया व जातिया, सिन्धवा सीघवाहना ॥
२०४. “आरूढ्हा गामणीयेहि, इल्लियाचापधारिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ 25

१. चित्रवम्मधरे—स्या०; चित्तवम्मधरे—रो० । २. कञ्चनावेळधारिने—स्या०; कञ्चनावेळधारिने—रो० । ३. सी०, स्या०, रो० पोत्यवेगु नत्ति । ४. वत्तवन्ते—सी०, स्या०, रो० । ५. कासिकुत्तमधारिने—स्या० । ६. स्या० पोत्यवेगु नत्ति । *—*. अयं गायी सी०, रो० पोत्यवेगु न दिग्गति । ७. सतपल्ल—स्या०; सतपल्ल—रो० ।

२०५. "कदास्सु मं रथसेनी", सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सब्वालङ्कारभूसिता ॥

२०६. "आरुब्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२०७. "कदास्सु मं सोण्णरथा", सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सब्वालङ्कारभूसिता ॥

२०८. "आरुब्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२०९. "कदास्सु मं सज्झुरथा, सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सब्वालङ्कारभूसिता ॥

२१०. "आरुब्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२११. "कदास्सु मं अस्सरथा, सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सब्वालङ्कारभूसिता ॥

२१२. "आरुब्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२१३. "कदास्सु मं ओट्ठुरथा, सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सब्वालङ्कारभूसिता ॥

२१४. "आरुब्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं म नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

२१५. "कदास्सु मं गोणरथा, सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सब्वालङ्कारभूसिता ॥

२१६. "आरुब्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्त म नानुयिस्सन्ति, त कुदास्सु भविस्सति ॥

२१७. "कदास्सु मं अजरथा, सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सब्वालङ्कारभूसिता ॥

२१८. "आरूढा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२१९. "कदास्सु मं मेण्डरथा, सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सब्बालङ्कारभूसिता ॥
२२०. "आरूढा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि । 5
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२१. "कदास्सु मं मिगरथा, सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सब्बालङ्कारभूसिता ॥
२२२. "आरूढा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ 10
२२३. "कदास्सु मं हत्थारोहा, सब्बालङ्कारभूसिता ।
नीलवम्मधरा सूरा, तोमरद्वकुसपाणिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२४. "कदास्सु मं अस्सारोहा, सब्बालङ्कारभूसिता ।
नीलवम्मधरा सूरा, इल्लियाचापधारिनो । 15
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२५. "कदास्सु मं रथारोहा, सब्बालङ्कारभूसिता । B 1
नीलवम्मधरा सूरा, चापहत्या कलापिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२६. "कदास्सु मं धनुग्गहा, सब्बालङ्कारभूसिता । 20
नीलवम्मधरा सूरा, चापहत्या कलापिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२७. "कदास्सु मं राजपुत्ता, सब्बालङ्कारभूसिता ।
त्रियवम्मधरा मूरा, कञ्चनावेल्लधारिनो ।
यन्तं म नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ 25
२२८. "कदास्सु मं अरियग्घा, वतवन्ता अलङ्कृता ।
हरिचन्दनलित्तं ना, कान्निफुत्तमधारिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदाम्मु भविस्सति ॥

२०५. "कदास्सु मं रथसेनी", सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सव्वालङ्कारभूसिता ॥
२०६. "आरुब्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२०७. "कदास्सु मं सोण्णरथा", सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सव्वालङ्कारभूसिता ॥
२०८. "आरुब्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२०९. "कदास्सु मं सज्झुरथा, सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सव्वालङ्कारभूसिता ॥
२१०. "आरुब्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२११. "कदास्सु मं अस्सरथा, सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सव्वालङ्कारभूसिता ॥
२१२. "आरुब्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२१३. "कदास्सु मं ओट्टुरथा, सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सव्वालङ्कारभूसिता ॥
२१४. "आरुब्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२१५. "कदास्सु मं गोणरथा, सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सव्वालङ्कारभूसिता ॥
२१६. "आरुब्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२१७. "कदास्सु मं अजरथा, सन्नद्धा उस्सितद्वजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सव्वालङ्कारभूसिता ॥

२१८. "आरूढ्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२१९. "कदास्सु मं मेण्डरथा, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सब्वालङ्कारभूसिता ॥
२२०. "आरूढ्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि । 5
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२१. "कदास्सु मं मिगरथा, सन्नद्धा उस्सितद्धजा ।
दीपा अथो पि वेय्यग्घा, सब्वालङ्कारभूसिता ॥
२२२. "आरूढ्हा गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ 10
२२३. "कदास्सु मं हत्थारोहा, सब्वालङ्कारभूसिता ।
नीलवम्मधरा सूरा, तोमरङ्कुसपाणिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२४. "कदास्सु मं अस्सारोहा, सब्वालङ्कारभूसिता ।
नीलवम्मधरा सूरा, इल्लियाचापधारिनो । 15
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२५. "कदास्सु मं रथारोहा, सब्वालङ्कारभूसिता । B. 10
नीलवम्मधरा सूरा, चापहत्या कलापिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२६. "कदास्सु मं धनुग्गहा, सब्वालङ्कारभूसिता । 20
नीलवम्मधरा सूरा, चापहत्या कलापिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥
२२७. "कदास्सु मं राजपुत्ता, सब्वालङ्कारभूसिता ।
चित्रवम्मधरा सूरा, कञ्चनावेळधारिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥ 25
२२८. "कदास्सु मं अरियगणा, वतवन्ता अलङ्घिता ।
हरिचन्दनलित्तङ्गा, कासिकुत्तमधारिनो ।
यन्तं मं नानुयिस्सन्ति, तं कुदास्सु भविस्सति ॥

- २२९ "कदास्तु म अमच्चगणा, सव्वालङ्कारभूषिता।
पीनवम्मधरा सुरा, पुरतो गच्छमालिनो'।
यन्त म नानुयिस्सन्ति, त कुदास्तु भविस्सति ॥
- २३० "कदास्तु म सत्तसता भरिया, मव्वालङ्कारभूषिता।
यन्त म नानुयिस्सन्ति, त कुदास्तु भविस्सति ॥
- २३१ "कदास्तु म सत्तमता भरिया, सुसज्जा तनुमज्झिमा।
यन्त म नानुयिस्सन्ति, त कुदास्तु भविस्सति ॥
- २३२ "कदास्तु म सत्तमता भरिया, अस्सवा पियभाणिनी।
यन्त म नानुयिस्सन्ति, त कुदास्तु भविस्सति ॥
- २३३ "कदाह पत्त गहेत्थान, मुण्डो सद्धानिपास्तो।
पिण्डिकाय चरिस्सामि, त कुदास्तु भविस्सति ॥
- २३४ "कदाह पसुकूलान, उज्जितान महापये।
सद्धानि धारयिस्सामि, त कुदास्तु भविस्सति ॥
- २३५ "कदाह मत्ताहसम्मेषे', ओवट्ठो' अल्लचीवरो।
पिण्डिकाय चरिस्सामि, त कुदास्तु भविस्सति ॥
- २३६ "कदाह सव्वत्थ' गन्त्वा', रक्खा रक्ख वना वन।
अनपेक्खो गमिस्सामि', त कुदास्तु भविस्सति ॥
- २३७ "कदाह गिरिदुग्गेषु, पहीनभयभेरवो।
अदुत्तियो गमिस्सामि, त कुदास्तु भविस्सति ॥
- २३८ 'कदाह वीण' वरुज्जको', सत्ततन्ति' मनोरम।
चित्त उज्जु करिस्सामि, त कुदाम्मु भविस्सति ॥
- २३९ 'कदाह रथकारो व, परिकन्त उपाहन।
काममज्जोजने छेच्छ, ये दिव्वे ये च मानुसे" ॥
- २४० "ता च सत्तमता भरिया, सव्वालङ्कारभूषिता।
वाहा पग्गह् पक्कन्दु, कस्मा नो विजहिस्ससि ॥

१ गच्छमालिनो-स्या०। २ मत्ताह मथ-सी० स्या०। ३ ओवट्ठे-सी
स्या० आ३ट्ठ-रो०। ४४ सव्वह ठान-सी० मज्जह्ठ०-स्या०, सव्वाह ठान-रो०।
५ विहरिस्सामि-सी०। ६ चरिस्सामि-स्या०। ६६ वीणवरुज्जकोव-स्या०, वीण
विरज्जवा-रो०। ७ सत्ततन्ति-रो०।

२४१. "ता च सत्तसता भरिया, सुसञ्जा तनुमज्झिमा ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि ॥
२४२. "ता च सत्तसता भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि ॥
२४३. "ता च सत्तसता भरिया, सब्वालङ्कारभूसिता । 5
हित्वा सम्पद्दवी^१ राजा, पव्वज्जाय पुरक्खतो^२ ॥
२४४. "ता च सत्तसता भरिया, सुसञ्जा तनुमज्झिमा ।
हित्वा सम्पद्दवी राजा, पव्वज्जाय पुरक्खतो ॥
२४५. "ता च सत्तसता भरिया, अस्सवा पियभाणिनी ।
हित्वा सम्पद्दवी राजा, पव्वज्जाय पुरक्खतो" ॥ 10
२४६. "हित्वा सतपलं कंसं, सोवण्णं सतराजिकं ।
अग्गही मत्तिकं^३ पत्तं, तं दुत्तियाभिसेचनं" ॥
२४७. "भेस्मा^४ अग्गसमा जाला, कोसा ड्य्हति भागसो ।
रजतं जातरूपञ्च, मुत्ता वेळुरिया वहू ॥
२४८. "मणयो सङ्खमुत्ता च, वत्थिकं^५ हरिचन्दनं । 15 B. 170
अजिनं दण्डभण्डञ्च^६, लोहं काळायसं वहू^७ ।
एहि राज निवत्तस्सु, मा ते तं विनसा^८ धनं" ॥
२४९. "सुसुखं वत जीवाम, येसं नो नत्थि किञ्चनं ।
मियिलाय^९ द्य्हमानाय^{१०}, न मे किञ्चि अद्य्हय" ॥
२५०. "अटवियो समुप्पन्ना, रट्ठ विद्धंसयन्ति तं" । 20
एहि राज निवत्तस्सु, मा रट्ठं विनसा इदं" ॥
२५१. "सुसुखं वत जीवाम, येसं नो नत्थि किञ्चनं ।
रट्ठे विलुम्पमानम्हि, न मे किञ्चि अहीरय" ॥

१. गम्पद्दवी-सी०; सम्पद्दवी-स्या० । २. पुरक्खितो-स्या० । ३. मत्तिया-स्या०, रो० । ४. वेस्मा-सी०; भिस्मा-रो० । ५. वत्थिकं-स्या० । ६. दन्तभण्डञ्च-स्या०, रो० । ७. वहू-स्या०, रो० । ८. विनसा-स्या० । ९. मियिगा-म० । १०. द्य्हमा-नाय-स्या०, रो० । ११. अद्य्हय-स्या०, रो० । १२. ते-स्या०-नं; रो० । १३. अगग्ग-स्या०; अदीग्ग-रो० ।

- २५२ "सुसुख वत जीवाम, येस नो नत्थि किञ्चन ।
पीतिभवसा भविस्साम, देवा आभस्सरा यथा" ॥
- २५३ "किन्हेसो महतो घोसो, का नु गामेव' कीळिया' ।
समण' तेव पुच्छाम', कत्येसो अभिसटो' जनो" ॥
- २५४ "मम ओहाय गच्छन्त, एत्येसो अभिसटो जनो ।
सीमातिक्कमन यन्त, मुनिमोनस्स पत्तिया ।
मिस्स नन्दीहि गच्छन्त, कि जानमनुपुच्छसि" ॥
- २५५ "मास्सु तिण्णो अमञ्जित्थ', सरीर धारय इम ।
अतीरणेय्य यमिद', बहू हि परिपन्थयो" ॥
- २५६ "को नु मे परिपन्थस्स, मम एवविहारितो ।
यो' नेव दिट्ठे नादिट्ठे, कामानमभिपत्तये" ॥
- २५७ "निदा तन्दी विजम्भिता", अरती' भत्तसम्मदो ।
आवसन्ति सरीरद्धा, बहू हि परिपन्थयो" ॥
- २५८ "कत्याण वत म भव, ब्राह्मणमनुसासति' ।
ब्राह्मण तेव' पुच्छामि, को नु त्वमसि मारिस' ॥
- २५९ "नारदो इति मे" नाम", कस्सपो इति म विदू ।
भोतो सकासमागच्छि", साधु सन्नि समागमो ॥
- २६० 'तस्स ते सव्वो आनन्दो, विहारो उपवत्ततु ।
य" ऊन" त परिपूरेहि, खन्तिया उपसमेन च ॥
- २६१ "पसारय सन्नतञ्च, उन्नतञ्च पसारय" ।
कम्म विज्जञ्च धम्मञ्च, सक्कत्त्वान परिद्वज" ॥
- २६२ "बहू हत्थी च अस्से च, नगरे जनपदानि च ।
हित्वा जनक पव्वजितो कपाले" रतिमज्झगा ॥

११ गाम किं नीलिया-मी० । २२ भमणञ्जव०-मा० रो० समण त्वव पुच्छामि-
स्या० । ३ मिसटो-स्या० । ४ अमञ्जित्थो-मी० स्या० रो० । ५ मिदक्कम-मी० स्या०
रो० । ६ मा-रो० । ७ विजम्भिता-रो० । ८ अरति-स्या० । ९ अनुसामसि-मा०
अनुसामसि-स्या० । १० तञ्जव-मी० त्वव-स्या० मव-रा० । ११ ११ नामन-
स्या० । १२ मद्दाम आगच्छि-स्या० सव्वारेआगच्छि-रो० । १३ १३ यदून-सी०
स्या०, रो० । १४ पहारय-स्या० । १५ कप-मी० रो० ।

२६३. “कच्चि नु ते जानपदा, मित्तामच्चा च आतका ।
दुव्विभमकंसु जनक, कस्मा ते' तं अरुच्चथ” ॥

२६४. “न मिगाजिन जातुच्छे', अहं कच्चि' कुदाचनं ।
अधम्मेन जिने आतिं, न चा पि आतयो मम” ॥

२६५. “दिस्वान लोकवत्तन्तं, खज्जन्तं कद्दमीकतं ।
हज्जरे वज्जरे' चेत्य, यत्थ सन्नो' पुथुज्जनो ।
एताहं उपमं कत्वा, भिक्खकोस्मि मिगाजिन” ॥ 5

२६६. “को नु ते भगवा सत्था, कस्सेतं वचनं सुचि' ।
न हि कप्पं वा विज्जं वा, पच्चक्खाय रथेसभ ।
समणं आहु वत्तन्तं, यथा दुक्खस्सतिक्कमो” ॥ 10

२६७. “न मिगाजिन जातुच्छे, अहं कच्चि कुदाचनं ।
समणं ब्राह्मणं वा पि, सक्कत्वा अनुपाविसि” ॥

२६८. “महता चानुभावेन, गच्छन्तो सिरिया जलं ।
गीयमानेसु गीतेसु, वज्जमानेसु वग्गुसु ॥

२६९. “तूरियताळसङ्घुट्ठे', सम्मतालसनाहिते' ।
स मिगाजिनमद्दक्खिं, फलिं' अम्वं तिरोच्छदं ।
हज्जमानं' मनुस्सेहि, फलकामेहि जन्तुभि ॥ 15

२७०. “सो खोहं तं सिरिं हित्वा, ओरोहित्वा मिगाजिन ।
मूलं अम्बस्सुपागच्छि", फलिनो निप्फलस्स च ॥

२७१. “फलिं' अम्वं हतं दिस्वा, विद्वंस्तं' विनलीकतं' ।
अयेकं' इतरं अम्वं, नीलोभासं मनोरमं ॥ 20 B. 172

२७२. “एवमेव नूनंम्हे" पि, इस्सरे बहुकण्टके ।
अमित्ता नो वधिस्सन्ति, यथा अम्बो फली हतो ॥

१. वे-रो० । २. जातुच्च-मी०, रो० । ३. विज्जि-स्या० । ४. वज्जरे-स्या० ।
५. मतो-मी० । ६. मुचि-स्या०, रो० । ७. तूरियताळिमङ्घुट्ठे-मी०, रो०; तूरियता-
पागङ्घुट्ठे-स्या० । ८. सम्मताळिमहिते-रो० । ९. फलं-सी०, रो० । १०. तुज्जमानं-
मी०; तुज्जमान-स्या०; तद्मान-रो० । ११. पागङ्घि-स्या०; पागङ्घि-रो० । १२. फलं-
रो० । १३. विद्वं-स्या०, विद्वं-रो० । १४. विनलीकतं-स्या० । १५. तं-मी०
रो० । १६. नून अम्हे-मी०, रो० ।

२५२. "सुसुखं वत जीवाम, येसं नो नत्थि किञ्चनं ।
पीतिभक्खा भविस्साम, देवा अभस्सरा यथा" ॥
२५३. "किम्हेमो महतो घोमो, का नु गामेव' कीळिया' ।
समण' तेव पुच्छाम', कत्थेसो अभिसटो' जनो" ॥
२५४. "ममं ओहाय गच्छन्तं, एत्थेसो अभिसटो जनो ।
सीमातिक्कमनं यन्तं, मुनिमोनस्स पत्तिया ।
मिस्सं नन्दीहि गच्छन्तं, किं जानमनुपुच्छसि" ॥
२५५. "मास्सु तिण्णो अमञ्जित्थ', सरीर धारयं इमं ।
अतीरणेय्य यमिद', बहू हि परिपन्थयो" ॥
२५६. "को नु मे परिपन्थस्स, मम एवविहारिनो ।
यो' नेव दिट्ठे नादिट्ठे, कामानमभिपत्थये" ॥
२५७. "निट्ठा तन्दी विजम्भिता', अरती' भत्तसम्मदो ।
आवसन्ति सरीरट्ठा, बहू हि परिपन्थयो" ॥
२५८. "कल्याणं वत म भव, ब्राह्मणमनुसासति' ।
ब्राह्मण तेव' पुच्छामि, को नु त्वमसि मारिस" ॥
२५९. "नारदो इति मे" नाम", कस्सपो इति मं विट्ठ ।
भोतो सकासमागच्छिं", साधु सव्वि समागमो ॥
२६०. "तस्स ते सव्वो आनन्दो, विहारो उपवत्ततु ।
यं" ऊनं" तं परिपूरेहि, खन्तिया उपसमेन च ॥
२६१. "पसारय सन्नतञ्च, उन्नतञ्च पसारय" ।
कम्मं विज्जञ्च धम्मञ्च, सक्कत्वान् परिव्वज" ॥
२६२. "बहू हत्थी च अस्मे च, नगरे जनपदानि च ।
हित्वा जनक पव्वजितो, कपाले" रतिमज्झगा ॥

१-१ गामे कीळीलिया-मी० । २-२ समणञ्जेव०-मी०, रो०, समण त्वेव पुच्छामि-
स्या० । ३ भिसटो-स्या० । ४ अमञ्जित्थो-मी०, स्या०, रो० । ५ मिदक्कम-सी०, स्या०,
रो० । ६ सो-रो० । ७ विजम्भिता-रो० । ८ अरति-म्या० । ९ मनुमासमि-मी०,
अनुसासमि-स्या० । १० तञ्जेव-मी०, त्वेव-स्या०, मेव-रो० । ११-११ नामेन-
स्या० । १२ सद्धाने आगच्छि-स्या०, मकारेआगच्छि-रो० । १३-१३ यदून-मी०,
स्या०, रो० । १४ पहारय-स्या० । १५ वपल्ले-मी०, रो० ।

- २६३ “कच्चि नु ते जानपदा, मित्तामच्चा च जातका ।
दुग्धिभमकसु जनक, कस्मा ते' त अरुच्चथ” ॥
- २६४ “न मिगाजिन जातुच्छे', अह कच्चि' कुदाचन ।
अधम्मेन जिने जाति, न चा पि जातयो मम” ॥
- २६५ “दिस्वान लोकवत्तन्त, खज्जन्त कद्दमीकत ।
हज्जरे वज्जरे' चेत्थ, यत्थ सत्तो' पृथुज्जनो ।
एताह उपम कत्वा, भिक्खकोस्मि मिगाजिन” ॥
- २६६ “को नु ते भगवा सत्था, कस्सेत वचन सुचि' ।
न हि कप्प वा विज्ज वा, पच्चक्खाय रथेसम ।
समण आहु वत्तन्त, यथा दुक्खस्सतिक्कमो” ॥
- २६७ “न मिगाजिन जातुच्छे, अह कच्चि कुदाचन ।
समण ब्राह्मण वा पि, सक्कत्वा अनुपाविसि” ॥
- २६८ “महता चानुभावेन, गच्छन्तो सिरिया जल ।
गीयमानेसु गीतेसु, वज्जमानेसु वग्गुसु ॥
- २६९ “तूरियताळसड्घुट्ठे', सम्मतालस-माहिते' ।
स मिगाजिनमद्दिक्ख, फलि' अम्ब तिरोच्छद ।
हज्जमान" मनुस्सेहि, फलकामेहि जन्तुभि ॥
- २७० “सो खोह त सिरि हित्वा, ओरोहित्वा मिगाजिन ।
मूल अम्बस्सुपागच्छि", फलिनो निप्फलस्स च ॥
- २७१ “फलि" अम्ब हत दिस्वा, विद्धस्त" विनलीकत" ।
अथेक" इतर अम्ब, नीलोभास मनोरम ॥
- २७२ “एवमेव नूनम्हे" पि, इस्सरे बहुकण्टके ।
अमित्ता नो वधिस्सन्ति, यथा अम्बो फली हतो ॥

१ चे-रो० । २ जातुच्च-सी०, रो० । ३ किच्चि-स्या० । ४ वज्जरे-स्या० ।
५ सतो-सी० । ६ सुचि-स्या०, रो० । ७ तूरियताळिनसड्घुट्ठे-सी०, रो०, तूरियता-
लितमड्घुट्ठे-स्या० । ८ सम्मतालममाहिते-रो० । ९ फल-सी०, रो० । १० तुज्जमान-
सी०, तुदमान-स्या०, तद्मान-रो० । ११ पागच्छि-स्या०, पगच्छि-रो० । १२ फल-
रो० । १३ विद्धत-स्या०, विद्धत-रो० । १४ विनलीकत-स्या० । १५ त-सी०
रो० । १६ नूनम्ह-सी०, रो० ।

२७३. "अजिनम्हि हञ्जते दीपि, नागो दन्तेहि हञ्जते' ।
 धनम्हि धनिनो हन्ति, अनिकेतमसन्धवं ।
 फली अम्बो अफलो च, ते सत्यारो उभो मम" ॥
२७४. "सब्बो जनो पव्याधितो', राजा पव्वजितो इति ।
 हत्यारोहा अनीरुद्धा, रथिका पत्तिकारका ॥
२७५. "अस्सासयित्वा जनतं, ठपयित्वा पटिच्छद ।
 पुतं रज्जे ठपेत्त्वान, अय पच्छा पव्वजिम्ससि" ॥
२७६. "चत्ता मया जानपदा', मित्तामच्चा च आतका ।
 सन्ति पुत्ता विदेहानं, दीघावु रट्ठवट्ठनो' ।
 ते रज्जं कारयिस्सन्ति, मिथिलायं पजापति" ॥
२७७. "एहि तं अनुसिकत्तामि, यं वाक्यं मम रुच्चति ।
 रज्जं तुवं कारयसि', पापं दुच्चरितं वहुं ।
 कायेन वाचा मनसा, येन गच्छसि' दुग्गतिं ॥
२७८. "परदिन्नकेन परनिद्धितेन ।
 पिण्डेन यापेहि' स धीरवम्मो" ॥
२७९. "यो पि चतुत्ये भत्तकाले न भुञ्जे,
 अजुट्ठमारी' व' सुदाय मिय्ये ।
 न त्वेव पिण्डं लुळितं अनरियं,
 कुलपुत्तरूपो सप्पुरिसो न सेवे ।
 तयिदं न साधु तयिदं न सुट्ठु,
 सुनखुच्छिट्ठकं जनक" भुञ्जसे तुवं" ॥
२८०. "न चा पि मे सीवल्लि सो अभक्खो,
 यं होति चत्तं गिहिनो सुनस्स" वा ।
 ये केचि भोगा इघ धम्मलद्धा,
 सब्बो सो भक्खो अनवयो" ति वुत्तो" ॥

१. हञ्जति-स्या०, रो० । २. सन्ध्याधितो-स्या०, पव्याधितो-रो० । ३. जनपदा-रो० । ४. रट्ठवट्ठनो-रो० । ५. कारयन्ती-सी०, स्या०, रो० । ६. पाप-रो० । ७. गच्छसि-सी०, रो० । ८. यापेति-स्या० । ९-१०. अजट्ठमारीव-सी०, अजट्ठमारिव-स्या०, अजट्ठमारिव-रो० । १०. रो० पोत्यके नखि । ११. सुनखस्स-स्या०, रो० । १२. अनवज्जो-सी०, रो० ।

२८१. “कुमारिके उपसेनिये, निच्चं निगळमण्डिते^१ ।
कस्मा ते^२ एको भुजो जनति,
एको ते न जनती भुजो” ॥
२८२. “इमस्मिं मे समण हत्थे, पटिमुक्का दुनीवरा^३ ।
सङ्घाता^४ जायते सद्दो, दुतियस्सेव सा गति ॥ ७
२८३. “इमस्मिं मे समण हत्थे, पटिमुक्को एकनीवरो^५ ।
सो अदुतियो न जनति, मुनिभूतो व तिद्वुति ॥
२८४. “विवादप्पत्तो^६ दुतियो, केनेको विवदिस्सति ।
तस्स ते सग्गकामस्स, एकत्तमुपरोचत्तं” ॥
२८५. “सुणासि^७ सीवलि कथा^८, कुमारिया पवेदिता । १०
पेसिया^९ मं गरहित्थो, दुतियस्सेव सा गति ॥
२८६. “अयं द्वेधापथो भद्दे, अनुचिण्णो पथाविहि ।
तेसं त्वं एकं गण्हाहि, अहमेकं पुनापरं ॥
२८७. “मा^{१०} वच्च^{११} मत्वं पति मे ति, नाहं^{१२} भरिया ति वा^{१३} पुन^{१४} ।
“इममेव कथयन्ता^{१५}”, थूणं नगरुपागमुं ॥ १५
२८८. “कोट्टके उसुकारस्स, भत्तकाले उपट्ठिते ।
तथा^{१६} च सो उसुकारो, एकं^{१७} दण्डं उज्जु कत्तं^{१८} ।
एकञ्च चक्खुं निगग्य्ह, जिम्हमेकेन पेक्खति” ॥
२८९. “एवं नो साधु पस्ससि, उसुकार सुणोहि मे ।
यदेकं चक्खुं निगग्य्ह, जिम्हमेकेन पेक्खसि” ॥ २०
२९०. “द्वीहि समण चक्खूहि, विसाल विय खायति ।
असम्पत्त्वा^{१९} परमं^{२०} लिङ्गं, नुजुभावाय कप्पति ॥
२९१. “एकञ्च चक्खुं निगग्य्ह, जिम्हमेकेन पेक्खतो ।
सम्पत्त्वा परमं लिङ्गं, उजुभावाय कप्पति ॥

१. निगळमण्डिके—रो० । २. रो० पोत्यके नत्थि । ३. दुनीधुरा—सी०, रो० । ४. सङ्घट्टा—स्या० । ५. एकनीधुरो—सी०, रो० । ६. विवादमन्तो—रो० । ७. सणसि—स्या० । ८. गाया—सी०, स्या०, रो० । ९. पेस्सिया—सी०; पेस्सिका—रो० । १०-१०. नेव—सी०, रो०; मा च—स्या० । ११. माह—सी०, रो० । १२. त—स्या० । १३. कय कथेन्ता—रो० । १४. तन—स्या०, रो० । १५-१५. सी०, रो० पोत्यवेसु नत्थि । १६. अपत्त्वा—स्या० । १७. पर—सी०, रो० ।

२७३. "अजिनम्हि हञ्जते दीपि, नागो दन्तेहि हञ्जते' ।
धनम्हि धनितो हन्ति, अनिकेतमसन्धवं ।
फली अम्बो अफलो च, ते सत्थारो उभो मम" ॥
२७४. "सब्बो जनो पव्याधितो', राजा पव्वजितो इति ।
हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ॥
२७५. "अस्सासयित्वा जनतं, ठपयित्वा पटिच्छद ।
पुत्तं रज्जे ठपेत्वान, अय पच्छा पव्वजिस्ससि" ॥
२७६. "चत्ता मया जानपदा', मित्तामच्चा च वातका ।
सन्ति पुत्ता विदेहानं, दीघावु रट्ठवट्ठनो' ।
ते रज्जं कारयिस्सन्ति, मिथिलायं पजापति" ॥
२७७. "एहि तं अनुसिक्खामि, यं वाक्यं मम रुच्चति ।
रज्जं तुवं कारयसि', पापं' दुच्चरितं वट्ठं ।
कायेन वाचा मनसा, येन गच्छसि' दुग्गतिं ॥
२७८. "परदिन्नकेन परनिद्धितेन ।
पिण्डेन यापेहि' स धीरधम्मो" ॥
२७९. "यो पि चतुत्थे भत्तकाले न भुञ्जे,
अजुट्ठमारी' व' खुदाय मिथ्ये ।
न त्वेव पिण्ड लुळितं अनरियं,
कुलपुत्तरूपो सप्पुरिसो न सेवे ।
तयिदं न साधु तयिदं न सुट्ठु,
सुनखुच्छिट्ठक जनक" भुञ्जसे तुवं" ॥
२८०. "न चा पि मे सीवलि सो अभक्खो,
य होति चत्तं गिहिनो सुनस्स" वा ।
ये केचि भोगा इध धम्मलद्धा,
सब्बो सो भक्खो अनवयो" ति वुत्तो" ॥

१. हञ्जति - स्या०, रो० । २. मव्याधितो - स्या०, पव्याधितो - रो० । ३. जनपदा - रो० । ४. रट्ठवट्ठनो - रो० । ५. कारयन्ती - सी०, स्या०, रो० । ६. पाप - रो० । ७. गच्छसि - सी०, रो० । ८. यापेहि - स्या० । ९-१०. अजट्ठमारीव - सी०, अजट्ठमारिव - स्या०, अजट्ठमारिव - रो० । १०. रो० पोत्यके नत्थि । ११. मुनस्स - स्या०, रो० । १२. अनवज्जो - सी०, रो० ।

२८१. “कुमारिके उपसेनिये, निच्चं निगळमण्डिते’ ।
कस्मा ते’ एको भुजो जनति,
एको ते न जनती भुजो” ॥
२८२. “इमस्मिं मे समण हत्थे, पटिमुक्का दुनीवरा’ ।
सङ्घाता’ जायते सद्दो, दुतियस्सेव सा गति ॥ ८
२८३. “इमस्मिं मे समण हत्थे, पटिमुक्को एकनीवरो’ ।
सो अदुतियो न जनति, मुनिभूतो व तिट्ठति ॥
२८४. “विवादप्पत्तो’ दुतियो, केनेको विवदिस्सति ।
तस्स ते सग्गकामस्स, एकत्तमुपरोचतं” ॥
२८५. “सुणासि’ सीवलि कथा’, कुमारिया पवेदिता । 10
पेसिया’ मं गरहित्थो, दुतियस्सेव सा गति ॥
२८६. “अयं द्वेधापथो भद्दे, अनुचिण्णो पथाविहि ।
तेसं त्वं एकं गण्हाहि, अहमेकं पुनापरं ॥
२८७. “मा’ वच’ मंत्वं पतिमे ति, नाहं” भरिया ति वा’ पुन’ ।
“इममेव कथयन्ता”, थूणं नगरूपागमुं ॥ 15
२८८. “कोट्टके उसुकारस्स, भत्तकाले उपट्ठिते ।
तत्रा’ च सो उसुकारो, एकं” दण्डं उजुं कतं” ।
एकञ्च चक्खुं निग्गय्ह, जिम्हमेकेन पेक्खति” ॥
२८९. “एवं नो साधु पस्ससि, उसुकार सुणोहि मे ।
यदेकं चक्खुं निग्गय्ह, जिम्हमेकेन पेक्खसि” ॥ 20
२९०. “द्वीहि समण चक्खूहि, विसालं विय खायति ।
असम्पत्त्वा’ परमं” लिङ्गं, नुजुभावाय कप्पति ॥ B
२९१. “एकञ्च चक्खुं निग्गय्ह, जिम्हमेकेन पेक्खतो ।
सम्पत्त्वा परमं लिङ्गं, उजुभावाय कप्पति ॥

१. निगळमण्डिके—रो० । २. रो० पोत्यके नत्थि । ३. दुनीघुरा—सी०, रो० । ४. सङ्घट्टा—स्या० । ५. एकनीघुरो—सी०, रो० । ६. विवादमन्तो—रो० । ७. सणसि—स्या० । ८. गाया—सी०, स्या०, रो० । ९. पेसिया—सी०; पेसिका—रो० । १०-१०. नेव—सी०, रो०; मा च—स्या० । ११. माहं—सी०, रो० । १२. तं—स्या० । १३. कयं कथयन्ता—रो० । १४. तत्र—स्या०, रो० । १५-१५. सी०, रो० पोत्यकेमु नत्थि । १६. अपत्त्वा—स्या० । १७. परं—सी०, रो० ।

२९२. “विवादप्पत्तो’ दुतियो, केनेको विवदिस्सति ।
तस्म ते संग्गकामस्स, एकत्तमुपरोच्चतं” ॥
२९३. “सुणासि सीवलि कथा, उसुकारेन’ वेदिता’ ।
पेसिया मं गरहित्यो, दुतियस्सेव सा गति ॥
२९४. “अयं द्वेधापयो भद्दे, अनुचिण्णो पयाविहि ।
तेस त्व एकं गण्हाहि, अहमेकं पुनापरं ॥
२९५. “मावच म त्वं पति मे ति, नाहं भरिया ति वा पुन” ।
“मुञ्जावेसिका’ पवाळा’, एका विहर सीवली” ति ॥

५४०. सुवण्णसामजातकं (३)

- २९६ “को नु मं उसुना विज्झि, पमत्त उदहारकं’ ।
खत्तियो ब्राह्मणो वेस्सो, को मं विद्धा निलीयसि ॥
- २९७ “न मे मंसानि खज्जानि, चम्मेनत्थो न विज्जति ।
अथ केन नु वण्णेन, विद्वेय्यं म अमञ्जथ ॥
२९८. “को वा त्व कस्स वा पुत्तो, कथ जानेमु तं मयं ।
पुट्ठो मे सम्म अक्खाहि, कि म विद्धा निलीयसि” ॥
२९९. “राजाहमस्मि कासीन, पीळियक्खो ति म विदू ।
लोभा रट्ठ पहित्वान’, मिगमेस चरामह ॥
३००. “इस्सत्थे चस्मि कुसलो, दळ्हधम्मो ति विस्सुतो ।
नागो पि मे न मुच्चेय्य’, आगतो उसुपातनं ॥
- ३०१ “को वा त्व’ कस्स वा पुत्तो’, कथ जानेमु तं मयं ।
पितुनो अत्तनो चा पि, नामगोत्त पवेदय” ॥
- ३०२ “नेसादपुत्तो भद्दन्ते, सामो इति म जातयो ।
आमन्तयिसु जीवन्ते, स्वज्जेवाह’ गतो सये ॥

१. विवादमत्तो—रो० । २-२ उमकारन पवेदिता—रो० । ३-३ ईसका पव्यळ्हा—
स्या०, विसिका पव्यळ्हा—रो० । ४ सामजातक—रो० । ५ उदहारक—स्या० । ६ पहित्वान—
रो० । ७ मुच्चेय्य—स्या०, रो० । ८-८ त्व च वम्म वा पुत्तोमि—सी०, रो० । ९-९.
स्वाग्जेव—स्या०, स्वाग्जेह—रो० ।

- ३०३ "विद्धोस्मि पृथुसल्लेन, सविसेन यथा मिगो ।
सकम्हि लोहिते राज, पस्स सेमि परिप्लुतो ॥
- ३०४ "पट्टिवामगत' सल्ल, पस्स धिम्हामि' लोहित ।
आतुरो त्यानुपुच्छामि, किं म विद्धा निलीयसि ॥
- ३०५ "अजिनम्हि हञ्जते दीपि', नागो दन्तेहि हञ्जते' । ६
अयं केन नु वण्णेन, विद्धेय्यं म अमञ्जथ' ॥
- ३०६ "मिगो उपट्ठितो आसि, आगतो उसुपातन ।
त दिस्वा उव्विज्जी' साम, तेन कोधो ममाविसि' ॥
- ३०७ "यतो सरामि अत्तान, यतो पत्तोस्मि विञ्जुत ।
न म मिगा उत्तसन्ति', अरञ्जे सापदानि पि ॥ १०
- ३०८ "यतो निधि परिहरि", यतो पत्तोस्मि योव्वन ।
न म मिगा उत्तसन्ति, अरञ्जे सापदानि पि ॥
- ३०९ "भीरु किम्पुरिसा राज, पव्वते गन्धमादने ।
सम्मोदमाना गच्छाम, पव्वतानि वनानि च ॥
- ३१० "न' म मिगा उत्तसन्ति, अरञ्जे सापदानि पि' । १५
अयं केन नु वण्णेन, उव्वासन्ति' मिगा' मम' ॥
- ३११ "न' त तस्स' मिगो साम, किं ताह अलिक भणे ।
कोधलोभाभिभूताह", उसु ते त अवस्सजि' ॥
३१२. "कुतो नु साम" आगम्म, कस्स वा पहितो तुव ।
उदहारो नदि गच्छ, आगतो मिगसम्मत्' ॥ २०
३१३. "अन्धा मातापिता मय्ह, ते भरामि ब्रह्मवने ।
तेसाह उदकाहारो", आगतो मिगसम्मत् ॥
- ३१४ "अत्थि नेस उसामत्त, अथ साहस्स जीवित ।
उदकस्स अलाभेन", मञ्जे अन्धा भरिस्सरें ॥

१ पट्टिधम्मगत-सी०, पट्टिचम्मगत-रो० । २ विहाम्हि-सी०, धिम्हामि-स्या०, विहामि-रो० । ३ दीपि-रो० । ४ हञ्जति-रो० । ५ उव्विज्जि-स्या०, रो० । ६ उव्वासन्ति-स्या० । ७ परिहारि-स्या० । ८-८ सी०, स्या०, रो० पोत्यकेसु नत्थि । ९-९ उव्वते सा मिगो-सी०, रो० । १०-१० न तद्दा-सी०, रो० । ११ बोधलोभाभिभूतो-रो० । १२ अविस्सजि-स्या०, अविस्सजि-ने० । १३ सम्म-रो० । १४ उदवहारो-स्या०, उदहारो-रो० । १५ आलाभेन-रा० ।

३१५. "न मे इदं तथा दुःखं, लब्ध्वा हि पुमुना इदं ।
यञ्च अम्म न पस्सामि, त मे दुक्खतर इतो ॥
- ३१६ "न मे इदं तथा दुःखं, लब्ध्वा हि पुमुना इदं ।
यञ्च तात न पस्सामि, त मे दुक्खतर इतो ॥
- ३१७ "सा नूनं कपणा अम्मा, चिररत्ताय' रच्छति' ।
अद्भुरत्ते व रत्ते वा, नदी व अवसुच्छति' ॥
- ३१८ "सो नूनं कपणो तातो, चिररत्ताय रच्छति ।
अद्भुरत्तेव रत्ते वा, नदी व अवसुच्छति ॥
- ३१९ "उट्टानपादचरियाय', पादसम्वाहनस्स' च ।
साम तात विलपन्ता, हिण्डिमन्ति ब्रह्मवने ॥
३२०. "इदम्पि' दुतिय' सल्ल, कम्पेति हृदय मम' ।
यञ्च अन्ये न पस्सामि, मञ्जे' हिस्सामि' जीवित' ॥
- ३२१ "मा वाळ्ह परिदेवेसि, साम कल्याणदस्सन ।
अहं कम्मकरो हुत्वा, भरिस्स' ते' ब्रह्मवने ॥
- ३२२ "इस्सत्थे चस्मि कुसलो, दळ्हधम्मो ति विस्सुतो ।
अहं कम्मकरो हुत्वा, भरिस्स ते ब्रह्मवने ॥
- ३२३ "भिगान विघासमन्वेस, वनमूलफलानि च ।
अहं कम्मकरो हुत्वा, भरिस्स ते ब्रह्मवने ॥
- ३२४ "कतमं त वनं साम, यत्थ मातापिता तव ।
अहं ते तथा भरिस्स, यथा ते अभरी तुव" ॥
- ३२५ "अयं एकपदी राज, योय उस्सीसके मम ।
इतो गन्त्वा अद्भुकोस', तत्थ नेस' अगारक ।
यत्थ' मातापिता मय्ह, ते भरस्सु इतो गतो ॥

१ गि-रो० । २२ चिर रत्ताय रत्तनि-स्या०, चिररत्ताय रच्छति-रो०
३ अवमुत्सति-स्या० । ४ उट्टानपादचरियाय-सी०, रो० । ५ राजसम्वाहनस्स-स्या०
६-६ इदं दुःखं-रो० । ७ मम-स्या०, रो० । ८-८ यञ्च हेस्सामि-सी०, रो०
९-९ भरिस्सन्ने-रो० । १० अद्भुकोस-स्या० । ११ तेम-रो० । १२ तत्थ-रो०

३२६. “नमो ते कासिराजत्थु, नमो ते कासिवड्डुन’ ।
अन्धा मातापिता मय्हं, ते भरस्सु ब्रह्मवने ॥
३२७. “अञ्जलिं ते पग्गण्हामि, कासिराज नमत्थु ते ।
मातरं पितरं मय्हं, वुत्तो वज्जासि वन्दन’ ॥
३२८. “इदं वत्त्वान सो सामो, युवा कल्याणदस्सनो ।
मुच्छित्तो विसवेगेन, विसञ्जी समपज्जथ ॥ 5
३२९. “स राजा परिदेवेसि, वहुं कारुञ्जसञ्चित्तं ।
अजरामरोहं आरासिं, अज्जेतं आमि नो पुरे ।
सामं कालङ्कतं’ दिस्वा, नत्थि मच्चुस्स नागमो ॥
३३०. “यस्सु मं पटिमन्तेति, सविसेन समप्पितो ।
स्वज्जेवं गते काले, न किञ्चि मभिभासति ॥ 10
३३१. “निरयं नून गच्छामि, एत्थ मे नत्थि संसयो ।
तदा हि पकतं पापं, चिररत्ताय किब्बिसं ॥
३३२. “भवन्ति तस्स वत्तारो, गामे किब्बिसकारको’ ।
अरञ्जे निम्मनुस्समिह, को मं वत्तुमरहति ॥ 15
३३३. “सारयन्ति हि कम्मनि, गामे संगच्छ माणवा ।
अरञ्जे निम्मनुस्समिह, को’ नु मं’ सारयिस्सति ॥
३३४. “सा देवता अन्तरहिता, पव्वते गन्धमादने ।
रञ्जो व अनुकम्पाय, इमा गाथा अभासथ ॥
३३५. “आगुं किर’ महाराज, अकरि’ कम्म दुक्कटं ।
अदूसका पितापुत्ता, तयो एकूसुना हता ॥ 20
३३६. “एहि तं अनुसिक्खामि, यथा ते सुगती सिया ।
धम्मेनन्धे वने पोस, मञ्जेहं सुगती’ तया’ ॥
३३७. स राजा परिदेवित्वा, वहुं कारुञ्जसञ्चित्तं ।
उदककुम्भमादाय, पक्कामि दक्खिखामुखो ॥

B.

25

१. कामिवदन - रो० । २. कालकतं - सी०, स्या०, रो० । ३. किब्बिसकारकं - रो० ।
४-४. को मं - रो० । ५. करि - रो० । ६. अकरा - सी० । ७. सुगतिं - रो० ।
जा० २-२४

- ३३८ "कस्म नु एसो पदसद्दो, मनुस्सस्सेव आगतो ।
नेमो भामस्स निग्घोमो, को नु त्वमसि मारिस ॥
- ३३९ "सन्त हि सामो वजति, सन्त पादानि नेयति ।
नेमो सामस्स निग्घोसो, को नु त्वमसि मारिस" ॥
- ३४० "राजाहमस्मि कासीन, पीळियवसो' ति' मं विदू ।
लोभा रद्ध पहित्वान, भिगमेस चरामह ॥
- ३४१ "इस्मत्थे चस्मि कुसलो, दब्धम्मो ति विस्सुतो ।
नागो पि मे न मुच्चेय्य, आगतो उसुपातन" ॥
- ३४२ "स्वागत ते महाराज, अथो ते अदुरागत ।
इस्मरोसि' अनुप्पत्तो, य इधत्थि पवेदय ॥
- ३४३ "तिन्दुक्कानि पियालानि, मधुके कासुमारियो' ।
फलानि खुदकप्पानि, भुञ्ज राज वर वर ॥
- ३४४ "इदम्पि पानीय सीत, आभत गिरिगम्भरा ।
ततो' पिव महाराज, सचे त्व अभिकङ्खसि" ॥
- ३४५ "नाल अन्वा वने दट्ठु, को नु वो फलमाहरि ।
अनन्धस्सेवय' सम्भा, निवापो मय्ह" सायति" ॥
- ३४६ "दहरो युवा नातिव्रहा, सामो कल्याणदस्सनो ।
दीघस्स केसा असिता, अथो सूनग्गवेल्लिता" ॥
- ३४७ "सो हवे फलमाहरित्वा, इतो आदाय' कमण्डलु ।
नदि गतो उदहारो, मञ्जे न दूरमागतो" ॥
- ३४८ "अह त अवधि साम, यो तुय्ह परिचारको" ।
य कुमार पवेदेय, साम कल्याणदस्सन ॥
- ३४९ "दीघस्स केसा असिता, अथो सूनग्गवेगल्लिता ।
तेसु लोहितलित्तेसु, सेति सामो मया हतो" ॥

१ उत्तति-सी० । २-२ पिलयक्कोति-स्या०, पिलियक्कोति-रो० । ३ ०१. रो० । ४ वाममारियो-स्या० । ५ इतो-स्या० । ६ अनन्धस्मवाय-स्या०, रो० । मय्ह-रो० । ७ सुनग्ग-स्या०, रो० । ८ माहत्वा-रो० । ९ आदा-सी०, रो० । १० परिचारको-स्या० ।

३५०. “केन दुकूलमन्तेसि, हतो सामो ति वादिना ।
हतो सामो ति सुत्वान, हृदयं मे पवेधति ॥
३५१. “अस्सत्थस्सेव तरुणं, पवाळं मालुतेरितं ।
हतो सामो ति सुत्वान, हृदयं मे पवेधति” ॥
३५२. “पारिके कासिराजायं, सो सामं मिगसम्मते ।
कोधसा उसुना विज्झि, तस्स मा पापमिच्छिम्हा” ॥ 5
३५३. “किच्छा लद्धो पियो पुत्तो, यो अन्धे अभरी वने ।
तं एकपुत्तं घातिम्हि, कथं चित्तं न कोपये” ॥
३५४. “किच्छा लद्धो पियो पुत्तो, यो अन्धे अभरी वने ।
तं एकपुत्तं घातिम्हि, अक्कोधं आहु पण्डिता” ॥ 10
३५५. “मा बाळ्हं परिदेवेथ, हतो सामो ति वादिना ।
अहं कम्मकरो हुत्वा, भरिस्सामि ब्रहावने ॥
३५६. “इस्सत्थे चस्मि कुसलो, दब्धधम्मो ति विस्सुतो ।
अहं कम्मकरो हुत्वा, भरिस्सामि ब्रहावने ॥
३५७. “मिगानं विघासमन्वेसं, वनमूलफलानि च ।
अहं कम्मकरो हुत्वा, भरिस्सामि ब्रहावने” ॥ 15
३५८. “नेस धम्मो महाराज, नेतं अम्हेसु कप्पति ।
राजा त्वमसि अम्हाकं, पादे वन्दाम ते मयं” ॥
३५९. “धम्मं नेसाद^१ भणथ, कता^२ अपचिती तया ।
पिता त्वमसि अम्हाकं^३, माता त्वमसि पारिके” ॥ 20
३६०. “नमो ते कासिराजत्थु, नमो ते कासिवड्डुन ।
अञ्जलिं ते पगग्हाम, या व सामानुपापय ॥
३६१. “तस्स पादे समज्जन्ता^४, मुखञ्च भुजदस्सनं ।
संसुम्भमाना अत्तानं, कालमागमयामसे” ॥
३६२. “ब्रहा वाळमिगाकिण्णं, आकासन्तं व दिस्सति ।
यत्थ सामो हतो सेति, चन्दो व पतितो छमा ॥ 25

१. अकोष—स्या० । २. नेसादा—रो० । ३. वतो—रो० । ४. अस्माकं—रो० ।

५. पवट्ठन्ता—रो० ।

३६३. "ब्रह्मा वाळमिगाकिण्णं, आकासन्तं व दिस्सति ।
यत्थ सामो हतो सेति, सूरियो व पतितो छमा ॥
३६४. "ब्रह्मा वाळमिगाकिण्णं, आकासन्तं व दिस्सति ।
यत्थ सामो हतो सेति, पंसुना परिकुण्ठितो ॥
३६५. "ब्रह्मा वाळमिगाकिण्णं, आकासन्तं व दिस्सति ।
यत्थ सामो हतो सेति, इधेव वसथस्समे ॥
३६६. "यदि तत्थ सहस्सानि, सत्तानि नियुत्तानि' च ।
नेवम्हाकं भयं कोच्चि, वने वाळेसु विज्जति" ॥
३६७. "ततो अन्धानमादाय, कासिराजा ब्रह्मवने ।
हत्थे गहेत्वा पक्कामि, यत्थ सामो हतो अहु ॥
३६८. "दिस्वान पतितं सामं, पुत्तकं पंसुकुन्धितं ।
अपविद्धं ब्रह्मरज्जे, चन्दं व पतितं छमा ॥
३६९. "दिस्वान पतितं सामं, पुत्तकं पंसुकुन्धितं ।
अपविद्धं ब्रह्मरज्जे, सूरियं व पतितं छमा ॥
३७०. "दिस्वान पतितं सामं, पुत्तकं पंसुकुन्धितं ।
अपविद्धं ब्रह्मरज्जे, कलूनं' परिदेवयुं ॥
३७१. "दिस्वान पतितं सामं, पुत्तकं पंसुकुन्धितं ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, अधम्मो किर भो इति ॥
३७२. 'वाळ्हं खो त्वं पमत्तोसि', सामं कल्याणदस्सन ।
यो अज्जेवं गते काले, न किञ्चि मभिभाससि ॥
३७३. "वाळ्हं खो त्वं पदिस्सोसि, सामं कल्याणदस्सन ।
यो अज्जेवं गते काले, न किञ्चि मभिभाससि ॥
३७४. "वाळ्हं खो त्वं पकुद्धोसि', सामं कल्याणदस्सन ।
यो अज्जेवं गते काले, न किञ्चि मभिभाससि ॥
३७५. "वाळ्हं खो त्वं पसुत्तोसि', सामं कल्याणदस्सन ।
यो अज्जेवं गते काले, न किञ्चि मभिभाससि ॥

१. पतिवुण्णितो-सी०, रो०, पतिवुण्णितो-म० । २. नहुत्तानि-सी०, स्मा०, रो० । ३. वरुण-सी०, रो० । ४. नि मत्तो-रो० । ५. सि कुद्धो-रो० । ६. सि दित्तो-रो० ।

३७६. “वाळ्हं खो त्वं विमनोसि, साम कल्याणदस्सन् ।
यो अज्जेवं गते काले, न किञ्चि मभिभाससि ॥
३७७. “जटं वलिनं^१ पंसुगतं^२, को दानि सण्ठपेस्सति^३ ।
सामो अयं कालङ्कतो, अन्धानं परिचारको ॥
३७८. “को मे सम्मज्जमादाय^४, सम्मज्जिस्सति अस्समं ।
सामो अयं कालङ्कतो, अन्धानं परिचारको ॥
३७९. “को दानि न्हापयिस्सति^५, सीतेनुण्होदकेन च ।
सामो अयं कालङ्कतो, अन्धानं परिचारको ॥
३८०. “को दानि भोजयिस्सति^६, वनमूलफलानि च ।
सामो अयं कालङ्कतो, अन्धानं परिचारको” ॥
३८१. दिस्वान पतितं सामं, पुत्तकं पंसुकुन्थितं ।
अट्ठिता पुत्तसोकेन, माता सच्चं अभासथ ॥
३८२. “येन सच्चेनयं सामो, धम्मचारी पुरे अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥
३८३. “येन सच्चेनयं सामो, ब्रह्मचारी पुरे अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥
३८४. “येन सच्चेनयं सामो, सच्चवादी पुरे अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥
३८५. “येन सच्चेनयं सामो, मातापेत्तिभरो^७ अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥
३८६. “येन सच्चेनयं सामो, कुले जेट्ठापचायिको ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥
३८७. “येन सच्चेनयं सामो, पाणा पियतरो भम ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हज्जतु ॥

१. चळीनं—रो० । २. पङ्कगतं—सी०, रो० । ३. सन्धपेस्सति—म० । ४-५. को मे सम्मज्जमादाय—सी०; को नो सम्मज्जमादाय—स्या०; को वे सम्मज्जमादाय—रो० ।
५. न्हापयिस्सति—रो० । ६. भुज्जयिस्सति—रो० । ७. मातापेत्तिभरो—स्या० ।

३८८. “यं किञ्चित्थि कतं पुञ्जं, मय्हञ्चेव पितुच्च ते ।
सव्वेन तेन कुसलेन, विसं सामस्स हञ्जतु” ॥
३८९. दिस्वान पतितं सामं, पुत्तकं पंसुकुन्थितं ।
अट्ठितो पुत्तसोकेन, पिता सच्चं अभासथ ॥
३९०. “येन सच्चेनयं सामो, धम्मचारी पुरे अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हञ्जतु ॥
३९१. “येन सच्चेनयं सामो, ब्रह्मचारी पुरे अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हञ्जतु ॥
३९२. “येन सच्चेनयं सामो, सच्चवादी पुरे अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हञ्जतु ॥
३९३. “येन सच्चेनयं सामो, मातापेत्तिभरो अहु ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हञ्जतु ॥
३९४. “येन सच्चेनयं सामो, कुले जेट्ठापचायिको ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हञ्जतु ॥
३९५. “येन सच्चेनयं सामो, पाणा पियतरो मम ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हञ्जतु ॥
३९६. “य किञ्चित्थि कतं पुञ्जं, मय्हञ्चेव मातुच्च ते ।
सव्वेन तेन कुसलेन, विसं सामस्स हञ्जतु” ॥
३९७. सा देवता अन्तरहिता, पव्वते गन्धमादने ।
सामस्स अनुकम्पाय, इमं सच्चं अभासथ ॥
३९८. “पव्वत्याहं गन्धमादने, चिररत्तनिवासिनी’ ।
न मे पियतरो कोचि, अञ्जो सामेन’ विज्जति’ ।
एतेन सच्चवज्जेन, विमं सामस्स हञ्जतु ॥
३९९. “सव्वे यना गन्धमया, पव्वते गन्धमादने ।
एतेन सच्चवज्जेन, विसं सामस्स हञ्जतु” ॥

४००. तेसं लालप्पमानानं, वहुं कारुञ्जसञ्चित्तं ।
खिप्पं सामो समुट्ठासि, युवा कल्याणदस्सनो ॥
४०१. "सामोहमस्मि भद्दं वो, सोत्थिनाम्हि' समुट्ठितो ।
मा वाब्बहं परिदेवेथ, मञ्जुनाभिवदेथ मं" ॥
४०२. "स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
इस्सरुसि अनुप्पत्तो, यं इधत्थि पवेदय ॥
४०३. "तिन्दुकानि पियालानि, मधुकं कासुमारियो ।
फलानि खुद्दकप्पानि, भुञ्ज राज वरं वरं ॥
४०४. "अत्थि मे पानियं सीतं, आभतं गिरिगम्भरा ।
ततो पिव महाराज, सचे त्वं अभिकङ्कसि" ॥
४०५. "सम्मयुहामि पमुहामि, सब्बा मुय्हन्ति मे दिसा ।
पेतं तं साममदक्खिं, को नु त्वं साम जीवसि" ॥
४०६. "अपि जीवं महाराज, पुरिसं गाब्बहेदनं ।
उपनीतमनसङ्कप्पं, जीवन्तं मञ्जते मतं ॥
४०७. "अपि जीवं महाराज, पुरिसं गाब्बहेदनं ।
तं निरोधगतं सन्तं, जीवन्तं मञ्जते मतं ॥
४०८. "यो मातरं पितरं वा, मच्चो धम्मेन पोसति ।
देवा पि नं तिकिच्छन्ति, मातापेतिभरं नरं" ॥
४०९. "यो मातरं पितरं वा, मच्चो धम्मेन पोसति ।
इधेव नं पसंसन्ति, पेच्च सग्गे पमोदति" ॥
४१०. "एस भिय्यो पमुहामि, सब्बा मुय्हन्ति मे दिसा ।
सरणं तं साम गच्छामि, त्वञ्च मे सरणं भव" ॥
४११. "धम्मं चर महाराज, मातापितूसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥
४१२. "धम्मं चर महाराज, पुत्तदारेसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सगं गमिस्ससि ॥

४१३. "धम्मं चर महाराज, मितामन्वेसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सग्गं गमिस्ससि ॥
४१४. "धम्मं चर महाराज, वाहनेसु वलेसु च ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सग्गं गमिस्ससि ॥
- ५ ४१५. "धम्मं चर महाराज, गामेसु निगमेसु च ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सग्गं गमिस्ससि ॥
४१६. "धम्मं चर महाराज, रट्ठेसु जनपदेसु च ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सग्गं गमिस्ससि ॥
- १० ४१७. "धम्मं चर महाराज, समणब्राह्मणेसु^१ च ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सग्गं गमिस्ससि ॥
४१८. "धम्मं चर महाराज, मिगपक्खीसु खत्तिय ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सग्गं गमिस्ससि ॥
४१९. "धम्मं चर महाराज, धम्मो चिण्णो सुखावहो ।
इध धम्मं चरित्वान, राज सग्गं गमिस्ससि ॥
- १५ ४२०. "धम्मं चर महाराज, सइन्दा^२ देवा सव्रह्मका ।
सुचिण्णेन दिव पत्ता, मा धम्म राज पामदो^३ ति ॥

५४१. निमिजातकं (४)

- ४२१ अच्छेरं वत लोकस्मि, उप्पज्जन्ति विचक्खणा ।
यदा अहु निमिराजा, पण्डितो कुसलत्थिको ॥
४२२. राजा सव्वविदेहान, अदा दानं अरिन्दमो ।
२० तस्स तं ददतो दान, सङ्कप्पो उदपज्जय^४ ।
दान वा ब्रह्मचरिय वा, कतमं सु महप्फल ॥
४२३. तस्स सङ्कप्प भज्जाय, मघवा देवकुञ्जरो ।
सहस्सनेत्तो पातुरुहु, वण्णेन विहनं^५ तमं ॥

१ समणे ब्राह्मणेसु-स्या० । २ इन्दा-स्या०, मन्द-रो० । ३ पामदो-रो० ।
४ नेमिराजानव-स्या० । ५ उदपज्जय-स्या० । ६ निहन-मी०, रो०, विहन-स्या० ।

४२४. सलोमहट्टो मनुजिन्दो, वासवं अवचा निमि।
 “देवता नुसि गन्धव्वो, अट्टु^१ सक्को पुरिन्ददो ॥
४२५. “न च मे तादिसो वण्णो, दिट्ठो वा यदि वा सुतो।
 आचिक्ख^२ मे त्वं भट्ठन्ते, कथं जानेमु तं मयं” ॥
४२६. सलोमहट्टं अत्वान, वासवो अवचा निमिं।
 “सक्कोहमस्मि देविन्दो, आगतोस्मि तवन्तिके।
 अलोमहट्टो मनुजिन्द, पुच्छ पञ्चं यमिच्छसि” ॥
४२७. सो च तेन कतोकासो, वासवं अवचा निमि।
 “पुच्छामि तं महाराज^३, सब्बभूतानमिस्सर।
 दानं वा ब्रह्मचरियं वा, कतमं सु महप्फलं” ॥
४२८. सो पुट्ठो नरदेवेन, वासवो अवचा निमिं।
 “विपाकं ब्रह्मचरियस्स, जानं अक्खासिजानतो ॥
४२९. “हीनेन ब्रह्मचरियेन, खत्तिये उपपज्जति।
 मज्झिमेन च देवत्तं, उत्तमेन विसुज्जति ॥
४३०. “न हेते सुलभा काया, याचयोगेन केनचि।
 ये काये उपपज्जन्ति, अनागारा तपस्सिनो ॥
४३१. “दुदीपो सागरो सेलो, मुचलिन्दो^४ भगीरसो।
 उसिन्दरो^५ कस्सपो^६ च, असको^७ च पुथुज्जनो” ॥
४३२. “एते चञ्जे च राजानो, खत्तिया ब्राह्मणा बहू।
 पुथुयञ्जं यजित्वान, पेतत्तं^८ नातिवत्तिसुं ॥
४३३. “अथ^९ यीमे अवत्तिसु^{१०}, अनागारा तपस्सिनो।
 सत्तिसयोयामहनु, सोमयागो” मनोजवो ॥

१. आट्टु—स्या०, रो०। २-२. सी०, रो० पोत्यकेसु नत्थि। ३. महाब्राह्म—सी०, रो०।
 ४. मुजकिन्दो—म०। ५. उसीनरो—सी०, रो०; उसिन्नरो—स्या०। ६. अत्यको—स्या०;
 अट्टको—सी०, रो०। ७-७. अस्सको च पुथुद्वनो—स्या०; अस्सको च पुथुज्जनो—रो०।
 ८. पेतन्ते—सी०, रो०। ९-९. अट्ठा०—सी०, रो०; अट्ठ मिमे अतिवत्तिमु—स्या०। १०
 सोमयामो—म०।

४३४. "समुद्रो माधो भरतो च', इसि कालपुरक्खतो' ।
अङ्गीरसो कस्तपो च, किसवच्छो' अकत्ति च' ॥
४३५. "उत्तरेन नदी सीदा, गम्भीरा दुरतिक्कमा ।
नळगिवण्णा जोतन्ति, सदा कञ्चनपव्वता ॥
४३६. "पस्व्हकच्छा' तगरा', स्व्हकच्छा वना नगा ।
तत्रासुं दससहस्सा, पोराणा इसयो पुरे ॥
४३७. "अहं सेट्ठोस्मि दानेन, संयमेन दमेन च ।
अनुत्तरं वतं कत्वा, पकिरचारी' समाहिते ॥
४३८. "जातिमन्तं' अजच्चञ्च, अहं उजुगतं नरं ।
अतिवेलं नमस्सिस्सं, कम्मवन्धू हि भाणवा' ॥
४३९. "सव्वे वण्णा अवम्मट्ठा, पतन्ति निरयं अधो ।
सव्वे वण्णा विसुज्झन्ति, चरित्वा धम्ममुत्तमं" ॥
४४०. इदं चत्वान मघवा', देवराजा मुजम्पत्ति ।
वेदेहमनुसासित्वा, सगगकायं अपक्कमि ॥
४४१. "इमं भोन्तो निसामेय, यावन्तेत्य समागता ।
धम्मिकानं मनुस्सानं, वण्णं उच्चावचं वहुं ॥
४४२. "यथा अयं निमिराजा, पण्डितो कुसलत्थिको ।
राजा सव्वविदेहानं, अदा दानं अरिन्दमो ॥
४४३. "तस्स तं ददतो दानं, सङ्कप्पो उदपज्जय ।
दानं वा ब्रह्मचरियं वा, कतमं सु महप्फलं" ॥
४४४. अब्भुतो' वत लोकस्मिं, उप्पज्जि लोमहंसनो ।
दिव्वो रथो पातुरहु, वेदेहेस्स यसस्सिनो ॥
४४५. देवपुत्तो महिद्विको, मात्तलि देवसारथि ।
निमन्तयित्थ राजानं, वेदेहं मिथिलगहं ॥

१. स्या० पोपके नन्वि । २ वाट्ठरक्खितो-सी०, रो०; कालपुरक्खितो-स्या० ।
३-३ विसवच्छो अवत्ति च-सी०, रो०; वीसवच्छो अवन्ति च-स्या० । ४-४. पस्व्हकच्छा
तगरा-स्या० ५ पकीरचारी-स्या० । ६. जातिवन्त-रो० । ७ मानिया- सी०, रो० ।
८ मापवा-स्या० । ९. अब्भुतो-स्या० ।

४४६. “एहिमं रथमारुह, राजसेट्टु दिसम्पति ।
देवा दस्सनकामा ते, तावतिस्सा सइन्दका ।
सरमाना हि ते देवा, सुधम्मायं समच्छरे” ॥
४४७. ततो^१ राजा तरमानो, वेदेहो मिथिलगहो ।
आसना वुट्टुहित्वान,^२ पमुखो रथमारुहि ॥ B.
४४८. अभिरुळ्ळहं रथं दिव्वं, मातलि एतदब्रवि ।
“केन तं नेमि मग्गेन, राजसेट्टु दिसम्पति ।
येन वा पापकम्मन्ता, पुञ्जकम्मा च ये नरा” ॥ b
४४९. “उभयेनेव मं नेहि, मातलि देवसारथि ।
येन वा पापकम्मन्ता, पुञ्जकम्मा च ये नरा” ॥ 10
४५०. “केन तं पठमं नेमि, राजसेट्टु दिसम्पति ।
येन वा पापकम्मन्ता, पुञ्जकम्मा च ये नरा” ॥
४५१. “निरये^३ ताव पस्सामि, आवासे^४ पापकम्मिनं ।
ठानानि लुहकम्मानं, दुस्सीलानं च या गति” ॥
४५२. दस्सेसि मातलि रञ्जो, दुग्गं वेतरणिं नदिं ।
कुथितं^५ खारसंयुत्तं, तत्तं अगिसिखूपमं ॥ 15
४५३. निमी^६ हवे मातलिमज्झभासथ,^७
दिस्वा जनं पतमानं विदुग्गे ।
“भयं हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं,
येमे जना वेतरणिं पतन्ति” ॥ 20
४५४. तस्स पुट्टो विद्याकासि^८, मातलि देवसारथि ।
विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासि^९ जानतो ॥

१. ततो च-रो० । २. निरयं-स्या० । ३. आवास-स्या० । ४. वुट्टितं-स्या०;
मुयन्ति-रो० । ५. नेमि-म्या०; निमि-रो० । ६. मातलिमज्झभासि-स्या० । ७.
व्यासि-रो० । ८. अस्मान-रो० ।

४५५. "ये दुब्बले वलवन्ता' जीवलोके,
हिंसन्ति' रोसन्ति' सुपापधम्मा ।
ते लुद्धकम्मा पसवेत्त' पापं,
तेमे जना वेतरणिं पतन्ति" ॥

४५६. "सामा च सोणा सवला च गिज्झा,
काकोलसङ्घा' अदन्ति' भेरवा ।
भयं हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं,
येमे जने काकोलसङ्घा' अदन्ति" ॥

४५७. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
"विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४५८. "ये केचिमे मच्छरिनो कदरिया,
परिभासका समणब्राह्मणानं ।
हिंसन्ति रोसन्ति सुपापधम्मा,
ते लुद्धकम्मा पसवेत्त पापं ।
तेमे जने काकोलसङ्घा अदन्ति" ॥

४५९. "सजोतिभूता' पथविं कमन्ति,
तत्तेहि खन्वेहि च पोययन्ति ।
भयं हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं,
येमे जना सन्धहता' सयन्ति" ॥

४६०. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
"विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४६१. "ये जीवलोकस्मि' सुपापधम्मिनो,
नरञ्च नारिञ्च अपापधम्मं ।

१. वलवन्तो-स्या०, रो० । २-२ हिंसन्ति रोसन्ति-स्या० । ३ पसवेत्ता-रो० ।
४ काकोलसङ्घा च-स्या०, ० च-रो० । ५ अदन्ति-सी०, म्या०, रो० । ६ काकोल-
रो० । ७ सज्जोतिभूता-स्या० । ८ सन्धहता-म० । ९ जीवगोक्स्मि-स्या०, रो० ।

हिंसन्ति रोसन्ति सुपापधम्मा,
ते लुहकम्मा पसवेत्त्व पापं ।
तेमे जना खन्धहता सयन्ति" ॥

४६२. "अङ्गारकासुं अपरे फुणन्ति",
नरा रुदन्ता परिदड्ढुगत्ता ।
भयं हि मं विदन्ति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं,
येमे जना अङ्गारकासुं फुणन्ति" ॥

४६३. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
"विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४६४ "ये केचि पूगाय" धनस्स" हेतु,
सक्खिं करित्वा इणं जापयन्ति ।
ते जापयित्वा जनतं जनिन्द,
ते लुहकम्मा पसवेत्त्व पापं ।
तेमे जना अङ्गारकासुं फुणन्ति" ॥

४६५. "सजोतिभूता जलिता पदित्ता,
पदिस्सति महती लोहकुम्भी ।
भयं हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं,
येमे जना अवंसिरा लोहकुम्भिं पतन्ति" ॥

४६६. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
"विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४६७. "ये सीलवन्त" समणं ब्राह्मणं वा,
हिंसन्ति रोसन्ति सुपापधम्मा' ।

ते लुद्धकम्मा पसवेत्त्व पाप,
तेमे जना अवसिरा लोहकुम्भि पतन्ति” ॥

४६८ “लुञ्चन्ति गीव अथ वेठयित्वा,
उण्होदकस्मि पकिलेदयित्वा’ ।
भय हि म विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि त मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकसु पाप,
येमे जना लुत्तसिरा सयन्ति” ॥

४६९ तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
“विपाक पापकम्मान, जान अक्खासिजानतो ॥

४७० “ये जीवलोकस्मि सुपापघम्मिनो,
पक्खी गहेत्वान विहेठयन्ति ते ।
विहेठयित्वा’ सकुण जनिन्द,
ते लुद्धकामा’ पसवेत्त्व पाप ।
तेमे जना लुत्तसिरा सयन्ति” ॥

४७१ “पहूततोया’ अनिगाधकूला’,
नदी अय सन्दति सुप्पतित्या ।
घम्माभितत्ता मनुजा पिवन्ति,
पीतञ्च’ तेस भुस’ होति पानि ॥

४७२ “भय हि म विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि त मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकसु पाप,
पीतञ्च तेस भुस होति पानि” ॥

४७३. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
“विपाक पापकम्मान, जान अक्खासिजानतो ॥

१ पत्तिगतयिवा-म०, पत्तिगेदयित्वा-स्या० । २ हठयित्वा-स्या० । ३ लुद्ध-
कम्मा-स्या०, रो० । ४-४ बहुनतोया अनियातवूग-स्या०, ० अनियातवूग-रो० । ५
पिवन्ञ्च-सी०, स्या०, रा० । ६ भुस-रा० ।

४७४. "ये सुद्धधञ्जं पलासेन मिस्सं,
असुद्धकम्मा कयिनो ददन्ति ।
घम्माभित्तानं' पिपासितानं,
पीतञ्च तेसं भुस होति पानि" ॥

४७५. "उसूहि सत्तीहि च तोमरेहि,
दुभयानि' पस्सानि तुदन्ति कन्दतं ।
भयं हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पाप,
येमे जना सत्तिहता सयन्ति" ॥

६

४७६. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
"विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४७७. "ये जीवलोकस्मि असाधुकम्मिनो,
अदिन्नमादाय करोन्ति जीविक ।
धञ्जं धनं रजतं जातरूपं,
अजेळकञ्चा पि पसुं महिसं' ।
ते लुहकम्मा पसवेत्त पापं,
तेमे जना सत्तिहता सयन्ति" ॥

१५

४७८. "गीवाय वद्धा' किस्स इमे पुनेके,
अञ्जे विकन्ता' विलकता' सयन्ति" ।
भयं हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं,
येमे जना विलकता सयन्ति" ॥

२०

४७९. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
"विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

२५

४८०. "ओरब्भिका सूकरिका च मच्छिका,
पसुं महिसञ्च अजेळकञ्च ।

हन्त्वान सूनैसु पसारयिसु,
ते लुह्कम्मा पसवेत्वं पाप ।
तेमे जना विलकता सयन्ति ॥

४८१ “रुहदो अय मुत्तकरीसपूरो,
दुग्गन्वरूपो असुचि पूति वाति ।
सुदापरेता' मनुजा अदन्ति,
भय हि म विन्दति सूत दिम्वा ।
पुच्छामि त मातलि देवसारयि,
इमे नु मच्चा किमवसु पाप ।
येमे जना मुत्तकरीसभक्वा” ॥

४८२ तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारयि ।
“विपाक पापकम्मान, जान अक्कामिजानतो ॥

४८३ “ये केचिमे कारणिका विरोसका',
परेस हिंसाय' सदा निविट्ठा ।
ते लुह्कम्मा पसवेत्वं पाप,
मित्तदुनो मोब्बहमदन्ति बाला ॥

४८४ “रुहदो अय लोहितपुव्वपूरो,
दुग्गन्वरूपो असुचि पूति वाति ।
घम्माभितत्ता मनुजा पिवन्ति,
भय हि म विन्दति सूत दिस्वा ।
पुच्छामि त मातलि देवसारयि,
इमे नु मच्चा किमवसु पाप ।
येमे जना लोहितपुव्वभक्वा” ॥

४८५ तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारयि ।
“विपाक पापकम्मान, जान अक्कामिजानतो ॥

४८६ “ये मातर वा पितर' वा जीवलोके',
पाराजिका अरहन्ते हनन्ति ।

१ वायति-रा० । २ सुदापरेता-स्या० । ३ विरामिना-म्या० । ४ विहिंसाय-
स्या० । ५-५ पितरव जीवराज-सो०, पितरव राज-सो० ।

ते लुहकम्मा पसवेत्व पापं,
तेमे जना लोहितपुव्वभक्खा ॥

४८७. “जिह्वं च पस्स वळिसेन विद्धं,
विहत्तं यथा सङ्कुसतेन^१ चम्मं ।
फन्दन्ति मच्छा व थलम्हि खित्ता,
मुञ्चन्ति खेळं रुदमाना किमेते ॥

B.

5

४८८. “भयं हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु पापं,
येमे जना वङ्कधस्ता सयन्ति” ॥

10

४८९. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
“विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

४९०. “ये केचि सन्धानगता^२ मनुस्सा,
अग्घेन अग्घं कयं हापयन्ति ।
कूटेन^३ कूटं^४ धनलोभहेतु,
छन्नं यथा वारिचरं वधाय ॥

15

४९१. “न हि कूटकारिस्स^५ भवन्ति ताणा,
सकेहि कम्मेहि पुरक्खतस्स^६ ।
ते लुहकम्मा पसवेत्व पापं,
तेमे जना वङ्कधस्ता सयन्ति” ॥

20

४९२. “नारी^७ इमा सम्परिभिन्नगत्ता,
पग्गय्ह कन्दन्ति भुजे^८ दुजच्चा ।
सम्मक्खिता^९ लोहितपुव्वलित्ता,
गावो यथा आघातने विकन्ता ।
ता भूमिभागस्मिं सदा निखाता,
खन्धातिवत्तन्ति सजोतिभूता ॥

25

१. सङ्कुसकेन—स्या० । २. सन्धानगता—सी०, रो०; सण्णानगता—स्या० । ३-३.
कुटेन कुटं—म० । ४. कुटकारिस्स—म० । ५. पुरक्खतस्स—स्या० । ६. नारियो—स्या०;
नारियो—रो० । ७. भुजो—रो० । ८. सम्पक्खिता—स्या० ।

४९३. “भयं हि म विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमा नु नारियो किमकसु पापं,
या भूमिभागस्मिं सदा निखाता ।
खन्धातिवत्तन्ति सजोतिभूता” ॥

४९४. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
“विपाक पापकम्मानं, जानं अवखासिजानतो ॥

४९५. “कोलित्थियायो’ इध जीवलोके,
असुद्धकम्मा असतं अचारं ।
ता दित्तरूपा पति विप्पहाय,
अञ्ज अचार रत्तिप्पिडुहेतु ।
ता जीवलोकस्मि रमापयित्वा,
खन्धातिवत्तन्ति सजोतिभूता ॥

४९६. “पादे गहेत्वा किस्स इमे पुनेके,
अवसिरा नरके पातयन्ति ।
भय हि म विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकसु पाप,
येमे जना अवसिरा नरके पातयन्ति” ॥

४९७. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
“विपाक पापकम्मान, जान अवखासिजानतो ॥

४९८ “ये जीवलोकस्मि असाधुकम्मिनो,
परस्स दारानि अतिक्कमन्ति ।
ते तादिसा उत्तमभण्डयेना,
तेमे जना अवसिरा नरके पातयन्ति ॥

४९९. “ते वस्सपूगानि वहूनि तत्थ,
निरयेसु’ दुक्ख वेदन वेदयन्ति ।

न हि पापकारिस्स भवन्ति ताणा,
 सकेहि कम्मेहि पुरक्खतस्स ।
 ते लुद्दकम्मा पसवेत्त्व पापं,
 तेमे जना अवंसिरा नरके पातयन्ति” ॥

५००. “उच्चावचामे विविधा उपक्कमा,
 निरयेसु दिस्सन्ति सुघोररूपा ।
 भयं हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
 पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
 इमे नु मच्चा किमकंसु पापं,
 येमे जना अधिमत्ता दुक्खा तिब्बा’ ।
 खरा कटुका वेदना वेदयन्ति” ॥
५०१. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
 “विपाकं पापकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥
५०२. “ये जीवलोकस्मि सुपापदिट्ठिनो,
 विस्सासकम्मानि करोन्ति मोहा ।
 परञ्च दिट्ठीसु समादपेन्ति,
 ते पापदिट्ठि’ पसवेत्त्व पापं ।
 तेमे जना अधिमत्ता दुक्खा तिब्बा,
 खरा कटुका वेदना वेदयन्ति ॥
५०३. “विदिता’ ते महाराज, आवासा’ पापकम्मिनं ।
 ठानानि लुद्दकम्मानं, दुस्सीलानं च या गति ।
 उय्याहि दानि राजीसि, देवराजस्स सन्तिके” ॥
५०४. “पञ्चथूपं दिस्सतिदं विमानं,
 मालापिळन्धा सयनस्स मज्झे ।
 तत्थच्छति नारी महानुभावा,
 उच्चावचं इद्धि’ विक्कुब्बमाना ॥

१. तिण-स्या० । २. पापदिट्ठी-मी०, स्या०; पापदिट्ठीसु-रो० । ३. विदिनानि-स्या०, रो० । ४. आवागं-स्या०, रो० । ५. इद्धि-रो० ।

५०५. “वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि त मातलि देवसारथि ।
अयं नु नारी किमकासि साधुं,
या मोदति सगपत्ता^१ विमाने” ॥

५०६. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
“विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५०७. “यदि ते सुता वीरणी^२ जीवलोके,
आमायदासी अहु ब्राह्मणस्स ।
सा पत्तकाले^३ अतिथिं विदित्वा,
माता व पुत्तं सकिमाभिनन्दी ।
सयमा^४ संविभागा च, सा विमानस्मि मोदति ॥

५०८. “दहल्लमाना आभेन्ति^५, विमाना सत्त निम्मिता ।
तत्थ यक्खो महिद्धिको, सब्बाभरणभूसितो ।
समन्ता अनुपरियाति^६, नारीगणपुरक्खतो ॥

५०९. “वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
अयं नु मच्चो किमकासि साधु,
यो^७ मोदति सगपत्तो विमाने” ॥

५१०. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
“विपाक पुञ्जकम्मान, जान अक्खासिजानतो ॥

५११. “सोणदिन्नो गहपति, एस दानपती अहु ।
एस पव्वजितुद्दिस्स, विहारे सत्त कारयि ॥

५१२. “सक्कच्च ते^८ उपट्ठासि, भिक्खवो तत्थ वासिके ।
अच्छादन च भत्त च, सेनासनं पदीपियं^९ ।
अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

१ सगपत्ता-स्या० । २ वीरणी-स्या० । ३ पत्तकाल-सो०, स्या०, रो० । ४ सयमा-स्या० । ५ आभन्ति-स्या० । ६ अनुपरियायति-स्या० । ७ सो-रो० । ८ ने-रो० । ९ पदीपय-स्या० ।

५१३. “चातुर्दसि पञ्चदसि, या' च' पक्खस्स अट्ठमी' ।
पाटिहारियपक्खञ्च, अट्ठङ्गसुसमाहितं ॥
५१४. “उपोसथे' उपवसी, सदा सीलेसु संवृतो ।
संयमा संविभागा च, सो विमानस्मि मोदति ॥
५१५. “पभासति मिदं व्यम्हं”, फलिकासु सुनिम्मितं । 5
नारीवरगणाकिण्णं, कूटागारवरोचितं' ।
उपेतं अन्नपानेहि, नच्चगीतेहि चूभयं ॥
५१६. “वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, B.
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे' नु मच्चा' किमकंसु साधुं, 10
ये' मोदरे सग्गपत्ता विमाने' ॥
५१७. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
“विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥
५१८. “या .काचि नारियो इध जीवलोके, 15
सीलवन्तियो' उपासिका ।
दाने रता निच्चं' पसन्नचित्ता,
सच्चे ठिता उपोसथे अप्पमत्ता ।
संयमा संविभागा च, ता विमानस्मि मोदरे ॥
५१९. “पभासति मिदं व्यम्हं, वेळुरियासु निम्मितं ।
उपेतं भूमिभागेहि, विभत्तं भागसो मितं ॥ 20
५२०. “आळम्बरा मुदिङ्गा” च, नच्चगीता सुवादिता ।
दिब्बा सद्दा निच्छरन्ति, सबनीया' मनोरमा ॥
५२१. “नाहं एवंगतं जातु, एवंसुखचिरं पुरे ।
सद्दं समभिजानामि, दिट्ठं वा यदि वा सुतं ॥

१-१. याव-सो०, रो० । २. अट्ठमि-सो०, रो० । ३. अत्यङ्गसुसमागत-रो० ।
४. उपोमञ्च-रो० । ५. व्यम्ह-रो० । ६. कूटागारविरोचितं-स्या० । ७-७. इमा नु नारी-
स्या०; इमा नु नारियो-रो० । ८. या-स्या०, रो० । ९. सीलवन्तियो-रो० । १०. निच्च-स्या०,
रो० । ११. मुनिङ्गा-रो० । १२. सवनेम्या-रो० ।

५२२. “वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु साधुं,
ये मोदरे सग्गपत्ता विमाने” ॥

५२३. तस्स पट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
“विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५२४. “ये केचि मच्चा इध जीवलोके, सीलवन्ता' उपासका ।
आरामे उदपाने च, पपा सङ्कमनानि च ।
अरहन्ते सीतिभूते, सक्कच्चं पटिपादयुं ॥

५२५. “चीवरं पिण्डपातञ्च, पच्चयं सयनासनं ।
अदसु उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥

५२६. “चातुद्दसिं पञ्चदसिं, या च पक्खस्स अट्ठमी ।
पाटिहारियपक्खञ्च, अट्ठङ्गसुसमाहितं ॥

५२७. “उपोसथं उपवसुं, सदा सीलेसु संवुता ।
संयमा संविभागा च, ते विमानस्मि मोदरे ॥

५२८. “पभासति मिद व्यम्हं, फलिकासु सुनिम्मितं ।
नारीवरगणाकिण्णं, कूटागारवरोचित ॥

५२९. “उपेत अन्नपानेहि, नच्चगीतेहि चूमयं ।
नज्जो चानुपरियाति', नानापुप्फदुमायुता ॥

५३०. “वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि त मातलि देवसारथि ।
अयं नु मच्चो किमकासि साधुं,
यो मोदती सग्गपत्तो विमाने” ॥

५३१. तस्स पट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
“विपाक पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥

५३२. "मिथिलायं गृहपति, एस दानपती अहु ।
आरामे उदपाने च, पपा सङ्कमनानि च ।
अरहन्ते सीतिभूते, सक्कच्चं पटिपादयि ॥
५३३. "चीवरं पिण्डपातञ्च, पच्चयं सयनासनं ।
अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥ 5
५३४. "चातुद्दसिं पञ्चदसिं, या च पक्खस्स अट्ठमी ।
पाटिहारियपक्खञ्च, अट्ठङ्गसुसमाहितं ॥
५३५. "उपोसथं उपवसी, सदा सीलेसु संवुतो ।
संयमा संविभागा च, सो विमानस्मि मोदति" ॥
५३६. "पभासति मिदं व्यम्हं, फलिकासु सुनिम्मितं ।
नारीवरगणाकिण्णं, कूटागारवरोचितं ॥ 10
५३७. "उपेतं अन्नपानेहि, नच्चगीतेहि चूभयं ।
नज्जो चानुपरियाति, नानापुप्फदुमायुता ॥ B
५३८. "राजायतना कपित्था च, अम्बा' साला च जम्बुयो ।
तिन्दुका' च पियाला च, दुमा निच्चफला बहू ॥ 15
५३९. "वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
अयं नु मच्चो किमकासि साधुं,
यो मोदती सग्गपत्तो विमाने" ॥
५४०. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
"विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥ 20
५४१. "मिथिलायं गृहपति, एस दानपती अहु ।
आरामे उदपाने च, पपा सङ्कमनानि च ।
अरहन्ते सीतिभूते, सक्कच्चं पटिपादयि ॥
५४२. "चीवरं पिण्डपातञ्च, पच्चयं सयनासनं ।
अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥ 25

- ५४३ “चातुद्दसि पञ्चदसि, या च पक्वस्स अट्टमी ।
पाटिहारियपक्वञ्च, अट्टङ्गसुसमाहित ॥
- ५४४ “उपोसथ उपवसी, सदा सीलेसु सवुतो ।
सयमा सविभागा च, सो विमानस्मि मोदति” ॥
- ५४५ “पभासति मिद व्यम्ह, वेळुरियासु निम्मित ।
उपेत भूमिभागेहि, विभत्त भागमो मित ॥
- ५४६ “आळम्बरा मुदिङ्गा च, नच्चगीता सुवादिता ।
दिव्या सद्दा निच्छरन्ति, सवनीया मनोरमा ॥
- ५४७ ‘नाह एवगत जातु’, एवसुरुच्चिय’ पुरे ।
सद्द समभिजानामि, दिट्ठ वा यदि वा सुत ॥
- ५४८ “वित्ती हि म विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि त मातलि देवसारथि ।
अय नु भच्चो किमकासि साधु,
यो मोदति सगपत्तो विमाने” ॥
- ५४९ “तस्स पुट्ठो विथाकासि, मातलि देवसारथि ।
विपाक पुञ्जकम्मान, जान अक्वासिजानतो ॥
- ५५० ‘वाराणसिय गहपति, एस दानपती अहु ।
आरामे उदपाने च, पपा सङ्कमनानि च ।
अरहन्ते सीतिभूते, सक्कच्च पटिपादयि ॥
- ५५१ ‘चीवर पिण्डपातञ्च, पच्चय सयनासन ।
अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥
- ५५२ “चातुद्दसि पञ्चदसि, या च पक्वस्स अट्टमी ।
पाटिहारियपक्वञ्च, अट्टङ्गसुसमाहित ॥
- ५५३ “उपोसथ उपवसी, सदासीलेसु सवुतो ।
सयमा सविभागा च, सो विमानस्मि मोदति ॥
- ५५४ ‘यया उदयमादिच्चो, होति लोहितमो महा ।
तथूपम इद व्यम्ह, जातप्पस्म निम्मित ॥

८. "वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
अयं नु मच्चो किमकासि साधुं,
यो मोदती सगपत्तो विमाने" ॥
९. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
"विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥
१०. "सावत्थियं गहपति, एस दानपती अट्टु ।
आरामे उदपाने च, पपा सङ्कमनानि च ।
अरहन्ते सीतिभूते, सक्कच्चं पटिपादयि ॥
१८. "चीवरं पिण्डपातञ्च, पच्चयं सयनासनं ।
अदासि उजुभूतेसु, विप्पसन्नेन चेतसा ॥
१९. "चातुद्दसिं पञ्चदसिं, या च पक्खस्स अट्टमी ।
पाटिहारियपक्खञ्च, अट्टङ्गसुसमाहितं ॥
६०. "उपोसथं उपवसी, सदा सीलेसु संवुतो ।
संयमा संविभागा च, सो विमानस्मि मोदति ॥
६१. "वेहयसा मे बहुका, जातरूपस्स निमित्ता ।
दहल्लमाना आभेन्ति', विज्जुवन्मघनन्तरे ॥
६२. "वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमे नु मच्चा किमकंसु साधुं,
ये मोदरे सगपत्ता विमाने" ॥
६३. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
"विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥
६४. "सद्धाय सुनिविट्ठाय, सद्धम्मे सुप्पवेदिते ।
अकंसु सत्युवचनं, सम्मासम्बुद्धसासने' ।
तेसं एतानि ठानानि, यानि त्वं राज पस्ससि ॥

१. अभन्ति - स्या० । २. यत्पयस्य ... पे० ... नारीगणपरिवृताति अयं गाथा स्या० पोत्थने
इति दिस्मति । ३. सम्मासम्बुद्धसावका - स्या० ; ०सागनं - रो० ।

५६५. "विदितं ते महाराज, आवासा' पापकम्मिन ।
अयो कल्याणकम्मानं, ठानानि विदितानि ते ।
उय्याहि दानि राजीसि, देवराजस्स सन्तिके" ॥

५६६ सहस्सयुत्त ह्यवाहि, दिव्वयानमधिद्वितो' ।
यायमानो महाराजा, अद्दा सीदन्तरे नगे ।
दिस्वानामन्तयी सूतं, "इमे के नाम पव्वता" ॥

५६७ तस्स' पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
"विपाक पुञ्जकम्मान, जान अक्खासिजानतो" ॥

५६८ "सुदस्सनो करवीको, ईसधरो' युगन्धरो ।
नेमिन्धरो विनतको, अस्सकण्णो गिरी ब्रहा ॥

५६९ "एते सीदन्तरे नगा, अनुपुव्वसमुग्गता ।
महाराजानमावासा, यानि त्व राज पस्ससि ॥

५७० "अनेकरूपं रुचिरं, नानाचित्र' पकासति ।
आकिण्ण इन्दसदिसेहि, व्यग्घेहेव सुरक्खित" ॥

५७१ "वित्ती हि म विन्दति सूत दिस्वा,
पुच्छामि त मातलि देवसारथि ।
इम नु द्वार किमभञ्जमाहु,
मनोरम दिस्सति दूरतो व" ॥

५७२ तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
"विपाक पुञ्जकम्मान, जान अक्खासिजानतो ॥

५७३ "चित्रकूटो ति र्य आहु, देवराजपवेसन ।
सुदस्सनस्स गिरिनो, द्वार हेत पकासति ॥

५७४ "अनेकरूप रुचिर, नानाचित्र पकासति ।
आकिण्ण इन्दसदिसेहि, व्यग्घेहेव सुरक्खित ।
पविसेतेन राजीसि, अरज भूमिभवकम" ॥

१ विदितानि-स्या० । २ आवास-स्या० । ३ दिव्व यान०-रो० । ४-४
गाया सी०, स्या०, ने० पायवेमु न दिम्वति । ५ ईसिधरो-स्या० । ६ नानाचित्त-र
७ पुगितान-स्या० ।

५७५. सहस्सयुत्तं ह्यवाहिं, दिव्वयानमधिद्वित्तो ।
यायमानो महाराजा, अद्वा देवसभं इदं ॥
५७६. “यथा सरदे आकासे, नीलोभासो पदिस्सति ।
तथूपमं इदं व्यम्हं, वेळुरियासु निम्मितं ॥
५७७. “वित्ती हि मं विन्दति सूत दिस्वा, ६
पुच्छामि तं मातलि देवसारथि ।
इमं नु व्यम्हं किमभञ्जमाहु,
मनोरम दिस्सति दूरतो व” ॥
५७८. तस्स पुट्ठो वियाकासि, मातलि देवसारथि ।
“विपाकं पुञ्जकम्मानं, जानं अक्खासिजानतो ॥ 10
५७९. “सुधम्मा इति यं आहु, पस्सेसा दिस्सतेसभा । B. 10
वेळुरियारुचिरा चित्रा, धारयन्ति सुनिम्मिता ॥
५८०. “अट्ठंसा सुकता थम्भा, सब्बे वेळुरियामया ।
यत्थ देवा तावत्तिंसा, सब्बे इन्दपुरोहिता ॥
५८१. “अत्थं देवमनुस्सानं, चिन्तयन्ता समच्छरे । 15
पविसेतेन राजीसि, देवानं अनुमोदनं” ॥
५८२. तं देवापटिनन्दिसु, दिस्वा राजानमागतं ।
“स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
निसीद दानि राजीसि, देवराजस्स सन्तिके” ॥
५८३. सक्को पि पटिनन्दित्थ, वेदेहं मिथिलग्गहं । 20
निमन्तयित्थ कामेहि, आसनेन च वासवो ॥
५८४. “साधु खोसि अनुप्पत्तो, आवासं वसवत्तिनं ।
वस देवेसु राजीसि, सब्बकामसमिद्धिसु ।
तावत्तिंसेसु देवेसु, भुञ्ज कामे अमानुसे” ॥
५८५. “यया याचित्तकं यानं, यया याचित्तकं धनं । 25
एवंसम्पदमेवेतं, यं परतो दानपच्चया ॥

५८६. "न चाहमेतमिच्छामि, यं परतो दानपञ्चया ।
सयंकतानि पुञ्जानि, तं मे आवेणिक' धनं ॥
५८७. "सोहं गत्वा मनुस्सेसु, काहामि कुसलं वहुं ।
दानेन समचरियाय, संयमेन दमेन च ।
य कत्वा सुखितो होति, न च पञ्छानुत्पत्ति" ॥
५८८. "बहूपकारो नो भवं, मातलि देवसारयि ।
यो मे कल्याणकम्मानं, पापानं' पटिदस्सयि" ॥
५८९. इदं वत्वा निमिराजा, वेदेहो मिथिलगहो ।
पुथुयञ्चं यजित्वान, सयमं अञ्जुपागमी ति ॥

५४२. उमङ्गजातकं (५)

५९०. "पञ्चालो सव्वसेनाय, ब्रह्मदत्तोयमागतो' ।
सायं पञ्चालिया सेना, अप्पमेय्या महोसध ॥
५९१. "वीथिमती' पत्तिमती, सव्वसङ्गामकोविदा ।
ओहारिनी सद्दवती, भेरिसह्वप्पवोधना ॥
५९२. "लोहविज्जा अलङ्कारा', घजिनी' वामरोहिनी' ।
सिप्पियेहि सुसम्पन्ना, सूरैहि सुप्पतिट्ठिता ॥
५९३. "दसेत्य पण्डिता आहु, भूरिपञ्चा रहोगमा' ।
माता एकादसी रञ्जो, पञ्चालिय पसासति" ॥
५९४. "अथेत्येकसत खत्या, अनुयन्ता" यसस्सिनो ।
अच्छिन्नरट्ठा व्यथिता, पञ्चालिय" वस गता ॥
५९५. "यवदा-तक्करा रञ्जो, अकामा पियभाणिनो ।
पञ्चालमनुयायन्ति, अकामा वसिनो गता ॥

१ आवेणिय-स्या०, आवेणिय-रो० । २-२ पापानि पटिदस्सयि-रो० । ३ महो
सधजातक-स्या०, सण्डहारजातक-रो० । ४ ब्रह्मदत्तो समागतो-रो० । ५ पिट्ठिमती-सी०
रो०, विट्ठिमती-स्या० । ६ अलङ्कारा-रो० । ७ घजिनी-स्या०, रो० । ८ वामरोहिणी-
रो० । ९ रहोगता-स्या० । १० पमसति-रो० । ११ अनुयन्ता-रो० । १२ पञ्चालीन-
सी०, स्या०; पञ्चलीन-रो० ।

५९६. “ताय सेनाय मिथिला, तिसन्धिपरिवारिता ।
राजधानी विदेहानं, समन्ता परिखञ्जति ॥
५९७. “उद्धं तारकजाता व, समन्ता परिवारिता ।
महोसध विजानाहि, कथं मोक्खो भविस्सति” ॥
५९८. “पादे देव पसारेहि, भुञ्ज कामे रमस्सु च ।
हित्वा पञ्चालियं सेनं, ब्रह्मदत्तो पलायिति” ॥ ६
५९९. “राजा सन्धवकामो ते, रतनानि पवेच्छति ।
आगच्छन्तु इतो दूता, मञ्जुका पियभाणिनो ॥
६००. “भासन्तु मुदुका वाचा, या वाचां पटिनन्दिता ।
पञ्चालो च विदेहो च, उभो एका भवन्तु ते” ॥ 10
६०१. “कथं नु केवट्ट महोसधेन,
समागमो आसि तदिद्ध ब्रूहि ।
कच्चि ते पटिनिज्झत्तो, कच्चि तुट्ठो महोसधो” ॥
६०२. “अनरियरूपो पुरिसो जनिन्द,
असम्मोदको थद्धो असम्भिरूपो ।
यया मूगो च वधिरो च, न किञ्चित्थं अभासथ” ॥ B. 20
६०३. “अद्धा इदं मन्तपदं सुदुद्दसं,
अत्थो सुद्धो नरविरियेन दिट्ठो ।
तथां हि कायो भम सम्पवेवति,
हित्वा सयं को परहत्थमेस्सति” ॥ 20
६०४. “छन्नं हि एका व मती समेति,
ये पण्डिता उत्तमभूरिपत्ता ।
यानं अयानं अथ वा पि ठानं,
महोसध त्वं पि मतिं करोहि” ॥
६०५. “जानासि सो राज महानुभावो,
महव्वलो चूळनिब्रह्मदत्तो । 25

१. पत्रायति-सी०, स्या०; पत्रायति-रो० । २. तजो-सी०, स्या०, रो० । ३-३.
पञ्चाला य विदेहा य-सी०, रो० । ४. नरविरियेन-स्या० । ५. उत्तमभूरि पञ्जा-स्या० ।

राजा च त इच्छति मारणत्थं,
मिग यथा ओकचरेण लुहो ॥

६०६ "यथा पि मच्छो वल्लिस, वद्ध मसेन छादित ।
आमगिद्धो न जानाति, मच्छो' मरणमत्तनो ॥

६०७ "एवमेव तुव राज, चूळनेय्यस्स' धीतर ।
कामगिद्धो न जानासि, मच्छो व' मरणमत्तनो ॥

६०८ "सचे गच्छसि पञ्चाल, सिप्पमत्त जहिस्सति ।
मिग पन्थानुबन्ध' व, महन्त भयमेस्सति" ॥

६०९ "मयमेव वालम्हसे' एळमूगा,
ये उत्तमत्थानि तयी लपिम्हा' ।
किमेव त्व नङ्गलकोटिवद्धो',
अत्थानि जानासि यथा पि अञ्जे" ॥

६१० "इम गले गहेत्वान, नासेथ विजिता मम ।
यो मे रतनलाभस्स, अन्तरायाय भासति" ॥

६११ "ततो च सो अपक्कम्म, वेदेहस्स उपन्तिका ।
अथ आमन्तयी दूत, माधर' सुवपण्डित ॥

६१२ 'एहि सम्म हरितपक्ख', वेय्यावच्च करोहि मे ।
अत्थि पञ्चालराजस्स, साळिका" सयनपालिका ॥

६१३ 'त पत्थरेज" पुच्छस्सु, सा हि सव्वस्स कोविदा ।
सा तेस" सव्व जानाति, रञ्जो च कोसियस्स व' ॥

६१४ "आमो' ति सो पटिस्सुत्वा, माधरो सुवपण्डितो ।
अगमासि हरितपक्खो, साळिकाय उपन्तिक ॥

६१५ "ततो च खो सो गन्त्वान, माधरो सुवपण्डितो ।
अथामन्तयि सुधर, साळिक मञ्जुभाणिक ॥

१ कारणय-सी० रो० । २ मच्छोव-रा० । ३ चूळनीयस्स-रो० । ४ स्या०
पेत्यवे गत्थि । ५ पयानुपन्न-सी० रो०, पयानुपन्न-स्या० । ६ वाला०-स्या० ।
७ लपिम्हा-रो० । ८ नङ्गलकोटिवद्धो-रो० । ९ मडर-सी०, माधुर-स्या०, माडर-
रा० । १० हरीपक्ख-सी०, रो० । ११ साळिका-स्या० । १२ बन्धनेन-म०, बन्धन-
स्या० । १३ नैम-या ।

६१६. 'कच्चि ते सुघरे खमनीयं, कच्चि वेस्से' अनामयं ।
कच्चि ते मधुना लाजा', लब्धते' सुघरे तुवं" ॥
६१७. 'कुसलञ्चेव मे सम्म, अयो सम्म अनामयं ।
अयो मे मधुना लाजा, लब्धते सुवपण्डित ॥
६१८. 'कुतो नु सम्म आगम्म, कस्स वा पहितो तुवं । 5
न च मेसि इतो पुब्बे, दिट्ठो वा यदि वा सुतो'" ॥
६१९. "अहोसिं सिविराजस्स, पासादे सयनपालको ।
ततो सो धम्मिको राजा, वद्धे' मोचेसि बन्धना" ॥
६२०. "तस्स मेका दुतियासि, साळिका मञ्जुभाणिका ।
तं तत्थ अवधी संनो, पेक्खतो सुघरे मम" ॥ 10
६२१. "तस्सा कामा हि' सम्मत्तो', आगतोस्मि तवन्तिके ।
सचे करेय्य' ओकासं, उभयो' व वसामसे'" ॥
६२२. "सुवो व' सुविं कामेय्य, साळिको पन साळिक ।
सुवस्स साळिकायेव', संवासो होति कीदिसो'" ॥
६२३. "योयं" कामे" कामयति, अपि चण्डालिकामपि । 15 B 20
सब्बो" हि सदिसो होति, नत्थि कामे असादिसो'" ॥
६२४. "अत्थि जम्पावती" नाम, माता सिविस्स" राजिनो ।
सा" भरिया वासुदेवस्स, कण्हस्स महेसी पिया" ॥
६२५. "रटुवती" किम्पुरिसी, सा पि वच्छं अकामयि ।
मनुस्सो मिगिया सद्धिं, नत्थि कामे असादिसो'" ॥ 20
६२६. "हन्द ख्वाहं" गमिस्सामि, साळिके मञ्जुभाणिके ।
पच्चक्खानुपदं हेतं, अतिमञ्जसि नून म'" ॥

१. वेस्से-स्या०। २-२ लाजं लभसि-स्या०। ३. तव-सी०, रो०। ४ वन्धे-
गा०। ५-५ मिसम्मत्तो-रो०। ६ करेय्यासि-सी०, करेयु-स्या०; करेय्यासि मे-रो०।
-७. उभयेव वसेह्से-स्या०। ८ च-स्या०। ९. सळिकाय च-सी०, रो०। १०-१० य
कामो-सी०, रो०। ११. सब्बे-रो०। १२ असदिसो-रो०। १३. जम्पावती-सी०,
या०, रो०। १४. सिविस्स-सी०, रो०। १५-१५. सा सिपा वासुदेवस्स, कण्हस्स च महेसिया-
या०। १६ रपवती-सी०, रो०; रतनवती-स्या०। १७ खोह-स्या०, रो०।

६२७. "न सिरौ तरमानस्स, माघर सुवपण्डित।
इधेव ताव अच्छस्सु, याव राजान' दक्खसि'।
सोस्सि' सद्दं मुदिङ्गानं', आनुभावञ्च राजिनो" ॥
६२८. "यो नु ख्वायं तिब्बो सद्दो, तिरोजनपदे' सुतो।
धीता पञ्चालराजस्स, ओसधी विय वणिणी।
तं दस्सति विदेहानं, सो विवाहो भविस्सति" ॥
६२९. "एदिसो' मा' अमित्तानं, विवाहो होतु माघर।
यथा पञ्चालराजस्स, वेदेहेन भविस्सति" ॥
६३०. "आनयित्वान वेदेहं, पञ्चालानं रथेसभो।
ततो नं' घातयिस्सति, नस्स' सखी भविस्सति" ॥
६३१. "हन्द खो मं अनुजानाहि, रत्तियो सत्तमत्तियो।
यावाहं सिविराजस्स, आरोचेमि महेत्तिनो।
लद्धो च मे आवसथो, साल्लिकाय उपन्तिकं" ॥
६३२. "हन्द खो तं अनुजानामि, रत्तियो सत्तमत्तियो।
सचे त्वं सत्तरत्तेन, नागच्छसि ममन्तिके'।
मञ्जे ओक्कन्तसत्त" म, मताय आगमिस्ससि" ॥
६३३. "ततो च खो सो गन्त्वान, माघरो सुवपण्डितो।
महोसधस्स अक्खासि, साल्लिकावचन" इद" ॥
६३४. "यस्सेव घरे भुञ्जेय्य भोगं,
तस्सेव अत्य पुरिसो चरेय्य" ॥
"हन्दाहं गच्छामि पुरे जनिन्द,
पञ्चालराजस्स पुरं सुरम्मं।
निवेसनानि मापेतुं, वेदेहस्स यसस्सिनो ॥
६३५. "निवेसनानि मापेत्वा, वेदेहस्स यसस्सिनो।
यदा ते पहिणेय्यामि, तदा एय्यासि खत्तिय" ॥

१-१ राजानदक्खसि-रो०। २ सोस्मस्सि-सी०; सोसि-स्या०। ३ मुदिङ्गान-
सी०, रो०। ४ तिरोजनपदे-रो०। ५-५ नेदिमो ते-मी०; ० ते-स्या०। ६ त-रो०।
७ नास्य-स्या०, रो०। ८ उपन्तिका-मी०, स्या०। ९ ममन्तिक-स्या०। १०. ओसन्त-
गन्-स्या०, रो०। ११ आगमिमनि-रो०। १२ साल्लिका वचन-स्या०, साल्लिकावचन-
रो०। १३ चरेय्य-स्या०, चरेय्या-रो०।

६३६. "ततो च पायासि पुरे महोसधो,
पञ्चालराजस्स पुरं सुरम्मं ।
निवेसनानि मापेतुं, वेदेहस्स यसस्सिनो" ॥
६३७. "निवेसनानि मापेत्वा, वेदेहस्स यसस्सिनो ।
अयस्स पाहिणी' दूतं, वेदेहं' मिथिलग्गहं' ।
एहि दानि महाराज, मापितं ते निवेसनं" ॥ 5
६३८. "ततो च राजा पायासि, सेनाय चतुरङ्गिया ।
अनन्तवाहनं दट्ठुं, फीतं कपिलियं' पुरं" ॥
६३९. "ततो च खो सो गन्त्वान्, ब्रह्मदत्तस्स पाहिणि ।
'आगतोस्मि महाराज, तव पादानि वन्दितुं ॥ 10
६४०. 'ददाहि दानि मे' भरियं, नारिं' सब्बङ्गसोभिनि' ।
सुवण्णेन पटिच्छन्नं, दासीगणपुरक्खतं" ॥
६४१. "स्वागतं ते' व' वेदेह, अथो ते अदुरागतं ।
नक्खत्तं येव परिपुच्छ, अहं कञ्जं ददामि ते ।
सुवण्णेन पटिच्छन्नं, दासीगणपुरक्खतं" ॥ 15
६४२. "ततो च राजा वेदेहो, नक्खत्तं परिपुच्छथ' ।
नक्खत्तं परिपुच्छित्वा, ब्रह्मदत्तस्स पाहिणि ॥
६४३. "ददाहि दानि मे भरियं, नारिं सब्बङ्गसोभिनि' ।
सुवण्णेन पटिच्छन्नं, दासीगणपुरक्खतं" ॥ B. 209
६४४. "ददामि दानि ते भरियं, नारिं सब्बङ्गसोभिनि' ।
सुवण्णेन पटिच्छन्नं, दासीगणपुरक्खतं" ॥ 20
६४५. "हत्थी अस्सा रथा पत्ती, सेना तिट्ठन्ति' वम्मिता" ।
उक्का पदित्ता ज्ञायन्ति, किन्नु मञ्जन्ति पण्डिता ॥
६४६. "हत्थी अस्सा रथा पत्ती, सेना तिट्ठन्ति वम्मिता ।
उक्का पदित्ता ज्ञायन्ति, किन्नु काहन्ति पण्डित" ॥ 25

१. पाहिणि-स्या०; पहिणी-रो० । २-२. सी०, रो० पोत्यकेसु नत्थि । ३. कम्पि-
य-सी०, रो०; कप्पिलियं-स्या० । ४. स्या० पोत्यके नत्थि । ५. नारियं-रो० । ६.
ब्रह्मसोभिनि-स्या०, रो० । ७. दासीगणपुरक्खत-स्या० । ८-८. ते-सी०; तेषि-स्या०;
-रो० । ९. परिपुच्छति-स्या० । १०. तिट्ठति-रो० । ११. वम्मिका-स्या० ।

६४७. "रक्वति तं महाराज, चूळनेय्यो' महव्वलो ।
पदुद्धो ब्रह्मदत्तेन', पातो तं घातयिस्सति" ॥

६४८. "उव्वेघति मे हृदयं, मुखञ्च परिसुस्सति ।
निव्वुति नाधिगच्छामि, अग्गिदद्धो व आतपे ॥

६४९. "कम्माराण यथा उक्का, अन्तो ज्ञायति नो बहि' ।
एवम्पि हृदय मय्हं, अन्तो ज्ञायति नो बहि'" ॥

६५०. "पमत्तो मन्तनातीतो, भिन्नमन्तोसि सत्तिथि ।
इदानि खो तं तायन्तु, पण्डिता मन्तिनो जना ॥

६५१. "अकत्वा मच्चस्स वचन, अत्यकामहितेसिनो ।
अत्तपीतिरतो राजा', मिगो कूटे व ओहितो ॥

६५२. "यथा पि मच्छो वळिस, वड्ढ' मसेन छादितं ।
आमगिद्धो' न जानाति, मच्छो मरणमत्तनो ॥

६५३. "एवमेव तुव राज, चूळनेय्यस्स धीतर ।
कामगिद्धो न जानासि, मच्छो' व' मरणमत्तनो ॥

६५४. "सचे गच्छसि पञ्चाल, विप्पमत्त जहिस्ससि' ।
मिगं पन्थानुवन्व' व, महन्त भयमेस्सति ॥

६५५. "अनरियस्सपो पुरिसो जनिन्द,
अही व उच्छद्गगतो' डसेय्य" ।
न तेन मित्ति' कयिराय धीरो",
दुक्खो हवे" कापुरिसेन सङ्गमो ॥

६५६. "यदेव" जञ्जा पुरिस" जनिन्द,
सीलवाय बहुस्सुतो ।
तेनेव मित्ति कयिराय धीरो,
मुक्खो हवे सप्पुरिसेन" सङ्गमो" ॥

१ चूळनीया-रो० । २ ते ब्रह्मदत्तो-सी०, स्या०, रो० । ३ बहि-रो० । ४ रात्र-स्या० । ५ वड्ढ-रो० । ६ आमगिद्धा-रो० । ७-७ मच्छो-स्या०, रो० । ८ जहेम्ममि-रो० । ९ पन्थानुग-स्या०, पन्थानुग-रो० । १०-१०. उव्वेघगता इनेय्य-स्या० । ११ मिति-रो० । १२ पञ्जो-रो० । १३ भवे-रो० । १४. य त्वेव-मी०, स्या०, रो० । १५ पुरिगो-स्या० । १६ सप्पुरिगेहि-स्या० ।

६५७. “वालो तुवं एळमूगोसि राज,
यो उत्तमत्थानि मयी लपित्यो^१।
किमेवहं^२ नङ्गलकोटिवड्डो^३,
अत्थानि जानामि^४ यथा पि अञ्जो^५ ॥
६५८. “इमं गले गहेत्वान, नासेथ विजिता मम।
यो मे रतनलाभस्स, अन्तरायाय भासति” ॥ ६
६५९. “महोसध अतीतेन, नानुविज्झन्ति पण्डिता।
किं मं अस्सं व सम्बन्धं, पतोदेनेव विज्झसि ॥
६६०. “सचे^६ पस्ससि मोक्खं वा^७, खेमं वा पन पस्ससि।
तेनेव मं अनुसास, किं अतीतेन विज्झसि” ॥ १०
६६१. “अतीतं मानुसं कम्मं, दुक्करं दुरभिसम्भवं।
न तं सक्कोमि मोचेतुं, त्वं^८ पजानस्सु^९ खत्तिय ॥
६६२. “सन्ति वेहायसा^{१०} नागा, इद्धिमन्तो यसस्सिनो।
ते पि आदाय गच्छेय्युं, यस्स होन्ति तथाविधा ॥
६६३. “सन्ति वेहायसा अस्सा, इद्धिमन्तो यसस्सिनो।
ते पि आदाय गच्छेय्युं, यस्स होन्ति तथाविधा ॥ १५
६६४. “सन्ति वेहायसा पक्खी, इद्धिमन्तो यसस्सिनो।
ते पि आदाय गच्छेय्युं, यस्स होन्ति तथाविधा ॥
६६५. “सन्ति वेहायसा यक्खा, इद्धिमन्तो यसस्सिनो।
ते पि आदाय गच्छेय्युं, यस्स होन्ति तथाविधा ॥ २० B. 211
६६६. “अतीतं मानुसं कम्मं, दुक्करं दुरभिसम्भवं।
न तं सक्कोमि मोचेतुं, अन्तलिवखेन खत्तिय” ॥
६६७. “अतीरदस्सी पुरिसो, महन्ते उदकण्णवे।
यत्थ सो लभते गाधं, तत्थ सो विन्दते सुखं ॥

१. लपित्य-रो०। २-२. किमेवहं-रो०। ३. नङ्गलकोटि वड्डो-रो०। ४. जानिस्सं-सी०, स्या०, रो०। ५. अञ्जो-रो०। ६. सचे च-रो०। ७. मे-स्या०; रो० पोत्थके नत्थि। ८-८. त्वं पि जानस्सु-सी०, रो०। ९. वेहायसा-सी०, रो०।

६६८ “एव अम्ह च रञ्जो च, त्व पतिट्ठा महोसध।
त्व नोसि मन्तिन' सेट्ठो, अम्हे दुक्खा पमोचय” ॥

६६९ “अतीत मानुस कम्म, दुक्कर दुरभिसम्भव।
न त' सक्कोमि मोचेतु, त्व पजानस्सु सेनक” ॥

5 ६७० “सुणोहि मेत' वचन, पस्स सेन' महव्भय।
सेनक' दानि पुच्छामि, कि किच्च इध मञ्जसि” ॥

६७१ “अग्नि वा' द्वारतो देम, गण्हामसे विकन्तन'।
अञ्जमञ्ज वधित्वान, खिप्प हिस्साम जीवित।
मा नो राजा ब्रह्मदत्तो, चिर दुक्खेन मारयि” ॥

10 ६७२ “सुणोहि मेत' वचन, पस्स सेन महव्भय।
पुक्कुस' दानि पुच्छामि, कि किच्च इध मञ्जसि” ॥

६७३ “विस खादित्वा मिथ्याम, खिप्प हिस्साम जीवित।
मा नो राजा ब्रह्मदत्तो, चिर दुक्खेन मारयि” ॥

15 ६७४ “सुणोहि मेत' वचन, पस्स सेन महव्भय।
कामिन्द' दानि पुच्छामि, कि किच्च इध मञ्जसि” ॥

६७५ “रञ्जुया वज्ज मिथ्याम, पपाता पपतामसे”।
मा नो राजा ब्रह्मदत्तो, चिर दुक्खेन मारयि” ॥

६७६ “सुणोहि मेत' वचन, पस्स सेन महव्भय।
देविन्द' दानि पुच्छामि, कि किच्च इध मञ्जसि” ॥

2 20 ६७७ “अग्नि वा द्वारतो देम, गण्हामसे विकन्तन।
अञ्जमञ्ज वधित्वान, खिप्प हिस्साम जीवित।
न नो सक्कोति” मोचेतु, सुखेनेव महोसधो” ॥

६७८ “यथा वदलिनो सार, अन्वेस नाधिगच्छति।
एव अन्वेसमाना न, पञ्ह नज्जगमामसे” ॥

१ मन्तान-स्या०। २ न-रा०। ३ एत-मी०, रो०। ४ सव-सी०, रो०।
५ मनस-स्या०। ६ रा० पाण्डवे नन्धि। ७ विकन्तन-मी०, रो०। ८ पुक्कुस-
स्या०। ९ कामिन्द-मा०, रो०, कामिन्द-स्या०। १० पपनेमग-स्या० रो०। ११
दविन्द-स्या०। १२ पुक्कामि-रो०। १३ नाज्जगमामस-स्या०, रो०।

६७९. “यथा सिम्बलिनो सारं, अन्वेसं नाधिगच्छति ।
एवं अन्वेसमाना नं, पञ्चं नज्जगमामसे ॥

६८०. “अदेसे वत नो वुट्ठं, कुञ्जरानंवनोदके’ ।
सकासे दुम्मनुस्सानं, वालानं अविजानतं ॥

६८१. “उव्वेधति’ मे हृदयं, मुखञ्च परिसुस्सति ।
निव्वुतिं नाधिगच्छामि, अग्गिदद्धो व आतपे ॥

5

६८२. “कम्मारानं यथा उक्का, अन्तो ज्ञायति नो वहि ।
एवम्पि हृदयं मय्हं, अन्तो ज्ञायति नो वहि’ ॥

६८३. “ततो सो पण्डितो धीरो, अत्यदस्सी महोसधो ।
वेदेहं दुक्खितं दिस्वा, इदं वचनव्रमवि ॥

10

६८४. ‘मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, राहुग्गहं’ व चन्दिमं ॥

६८५. ‘मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, राहुग्गहं व सूरियं ॥

६८६. ‘मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, पङ्के सन्नं व कुञ्जरं ॥

15

६८७. ‘मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, पेळावद्धं’ व पन्नगं ॥

६८८. ‘मा’ त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, पक्खिं वद्धं व पञ्जरे’ ॥

20

६८९. ‘मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, मच्छे जालगतेरिव ॥

B. 213

६९०. ‘मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
अहं तं मोचयिस्सामि, सयोग्गवलवाहनं’ ॥

१. ० नृदके-स्या० । २. उव्वेधते-रो० । ३. राहुग्गहितं-सी०, रो०; राहुग्गहित
व-स्या० । ४. पेळावद्धं-स्या० । ५-५. अयं गाया सी०, रो० पोत्वकेसु न दिस्सति ।
६. सयोग्ग बलवाहनं-रो० ।

६९१. 'मा त्वं भायि महाराज, मा त्वं भायि रथेसभ ।
पञ्चालं बाहयिस्सामि', काकसेनं व लेड्डुना ॥
६९२. 'अदु' पञ्चा किमत्थिया, अमच्चो वा पि तादिसो ।
यो तं सम्बाधपक्खन्दं', दुक्खा न परिमोचये' ॥
६९३. 'एथ माणवा उट्ठेथ, मुखं सोधेथ सन्धिनो ।
वेदेहो सहमच्चेहि, उमङ्गेन' गमिस्सति' ॥
६९४. 'तस्स तं वचनं सुत्वा, पण्डितस्सानुचारिनो' ।
उमङ्गद्वारं विवरिसु, यन्तयुत्ते च अगळे' ॥
६९५. 'पुरतो सेनको याति, पच्छतो च महोसधो ।
मज्झे च राजा वेदेहो, अमच्चपरिवारितो' ॥
६९६. 'उमङ्गा निक्खमित्वान, वेदेहो नावमारुहि ।
अभिरुब्धञ्च' तं अत्वा', अनुसासि महोसधो ॥
६९७. 'अयं ते ससुरो' देव, अयं सस्सु जनाधिप ।
यथा मातु पटिपत्ति, एवं ते होतु सस्सुया ॥
६९८. 'यथा पि नियको भाता, सउदरियो' एकमातुको ।
एवं पञ्चालचन्दो' ते, दयितव्वो रथेसभ ॥
६९९. 'अयं पञ्चालचन्दी ते, राजपुत्ती अभिच्छिता' ।
कामं करोहि ते ताय, भरिया ते रथेसभ' ॥
७००. 'आरुह् नावं तरमानो, किन्नु तीरम्हि तिट्ठसि ।
किच्छा मुत्ताम्ह' दुक्खतो', याम दानि महोसध' ॥
७०१. 'नेस धम्मो महाराज, योहं सेनाय नायको ।
सेनङ्ग' परिहापेत्वा, अत्तानं परिमोचये ॥
७०२. 'निवेमनम्हि ते देव, सेनङ्गं परिहापितं ।
त दित्रं ब्रह्मदत्तेन, आनयिस्सं रथेसभ' ॥

१ बाहयिस्सामि-स्या० । २ आदु-स्या०, आदु-रो० । ३ सम्बाधपक्खन्द-मी०, स्या०, रो० । ४ उम्मगेन-मी०, रो०, उम्मङ्गेन-स्या० । ५ अनुचारिनो-मी०, स्या०, रो० । ६ अभिरुब्धञ्च अकन-स्या० । ७ ससुरो-स्या० । ८ मोदरियो-म्या० । ९ पञ्चालचन्दो-रो० । १० अभिच्छिता-मी०, म्या०, रो० । ११ मुत्ताम्ह-म्या०, रो० । १२ दुस्मानो-रो० । १३ सेनाङ्ग-म्या० ।

७०३. "अप्पसेनो महासेनं, कथं विग्गय्ह' ठस्ससि ।
दुब्बलो बलवन्तेन, विहज्जिस्ससि पण्डित" ॥
७०४. "अप्पसेनो पि चे मन्ती, महासेनं अमन्तिनं ।
जिनाति राजा राजानो, आदिच्चोवुदयं तम" ॥
७०५. "सुसुखं वत संवासो, पण्डितेही ति सेनक ।
पक्खी व पञ्जरे बद्धे, मच्छे जालगतेरिव ।
अमित्तहत्थत्तगते, मोचयी नो महोसधो" ॥
७०६. "एवमेतं महाराज, पण्डितां हि सुखावहा ।
पक्खी व पञ्जरे बद्धे, मच्छे जालगतेरिव ।
अमित्तहत्थत्तगते, मोचयी नो महोसधो" ॥
७०७. "रक्खित्वा कसिणं रत्तिं, चूळनेय्यो महब्बलो ।
उदेन्तं अरुणुग्गस्मि, उपकारि' उपागमि ॥
७०८. "आरुय्ह पवरं नागं, बलवन्तं सट्ठिहायनं ।
राजा अवोच पञ्चालो, चूळनेय्यो महब्बलो ॥
७०९. "सन्नद्धो मणिवम्मेन, सरमादाय' पाणिना ।
पेसिये' अज्झभासित्थ, पुथुगुम्बे समागते ॥
७१०. "हत्थारोहे अनीकट्ठे, रथिके पत्तिकारके" ।
उपासनम्हि कतहत्थे, वालवेधे समागते" ॥
७११. "पेसेथ कुञ्जरे दन्ती, बलवन्ते सट्ठिहायने ।
मदन्तु कुञ्जरा नगरं, वेदेहेन सुमापितं ॥
७१२. "वच्छदन्तमुखा सेता", तिक्खग्गा" अट्ठिवेधिनो ।
पणुत्ता" धनुवेगेन, सम्पतन्तु तरीतरा" ॥
७१३. "भाणवा वम्मिनो सूरा, चित्रदण्डयुतावुधा" ।
पक्खन्दिनो महानागा, हत्थीनं होन्तु सम्मुखा ॥

5

10

15

20

B 215

१ निग्गय्ह-स्या० । २ अमित्तहत्थत्तगते-स्या०, रो० । ३ मेव-स्या० । ४-४

पण्डितेहि सुगायह-रो० । ५ अरुणुग्गस्मि-रो० । ६ उपकार-स्या० । ७ मणिचम्मन-
स्या०, मणिवम्मेसु-रो० । ८-८ सरमादाय पाणिन-रो० । ९ पेसिये-रो० । १०
पत्तिकारिके-रो० । ११ रोना-रो० । १२ तिक्खिग्गा-रो० । १३ पणुत्ता-स्या० । १४
तरीतरा-रो० । १५ चित्रदण्ड-स्या० ।

७१४. "सत्तियो तेलधोतायो, अच्चिमन्ता' पभस्सरा ।
विज्जोत्तमाना तिट्ठन्तु', सतरंसी' व' तारका ॥
७१५. "आवुधवलवन्तानं, गुणिकायूरधारिनं' ।
एतादिसानं योधानं, सङ्गामे अपलायिनं ।
वेदेहो कुतो मुच्चिस्सति, सचे पक्खी व काहिति' ॥
७१६. "तिंस' मे पुरिसनावुत्थो', सव्वेवेकेकनिच्चिता' ।
येसं समं न पस्सामि, केवलं महिमं चरं ॥
७१७. "नागा च कप्पिता दन्ती, वलवन्तो' सट्ठिहायना ।
येसं सन्धेसु सोभन्ति, कुमारा चारुदस्सना ।
७१८. "पीतालङ्कारा पीतवसना, पीतुत्तरनिवासना ।
नागसन्धेसु' सोभन्ति, देवपुत्ता व नन्दने ॥
७१९. "पाठीनवण्णा नेत्तिंसा, तेलधोता पभस्सरा ।
निट्ठिता नरधीरेहि'', समवाग सुनिस्सिता ॥
७२०. "वेल्लालिनो" वीत्तमला, सिक्कायसमया" दळ्हा" ।
गहिता वलवन्तेहि, सुप्पहारप्पहारिभि ॥
७२१. "सुवण्णयरसम्पन्ना", लोहितकच्छुपधारिता" ।
वित्तमाना मोभन्ति, विज्जुवन्मघनन्तरे ॥
७२२. "पटाका" वम्मिनो" सूरा, असिचम्मस्स कोविदा ।
धनुग्गहा" मिक्खितरा", नागसन्धे" निपातिनो" ॥
७२३. "एतादिमेहि" परिक्रियत्तो, नत्थि मोक्यो इतो तव ।
पभावं ते न पम्माभि, येन त्वं मिथिलं वजे" ॥

१. अविषमन्ती-मी०; अचिमन्तो-स्या० । २. निट्ठन्ति-रो० । ३-३. मारमावि-
मी० । ४. गुणिकायूरधारिणि-स्या० । ५. वारुति-रो० । ६-६. निमा मे पुग्गिमावुत्थो-रो० । ७
०. पक्खी-स्या०, ०. वेदेहो-स्या० । ८. वलवन्ता-स्या०, रो० । ९. ना-
गसन्धेसु-स्या०, रो० । १०. नरधीरेहि-मी०, स्या०, रो० । ११. वेल्लालिनो-स्या०, रो० ।
१२-१२. पटाका-स्या०, निपातिनो-स्या० । १३. सुवण्णयरसम्पन्ना-रो० । १४
०. धनुग्गहा-स्या०, मिक्खितरा-स्या० । १५-१५. पभावं-मी०, रो० ।
१६-१६. वजे-स्या० । १७-१७. वजे-स्या० । १८. एतादिमेहि-रो० ।

७२४. "किन्नु सन्तरमानो व, नागं पेसेसि कुञ्जरं।
पहट्टरूपो आपतसि', सिद्धत्थोस्मी' ति मञ्जसि ॥
७२५. "ओहरेतं धनुं' चापं, खुरप्पं पटिसंहर।
'ओहरेतं सुभं वम्मं', वेळुरियमणिसन्थतं" ॥ B. 21
७२६. "पसन्नमुखवण्णोसि, मितपुब्बञ्च भाससि।
'होति खो मरणकाले, एदिसी' वण्णसम्पदा" ॥ 8
७२७. "मोघं ते गज्जितं राज, भिन्नमन्तोसि खत्तिय।
'दुग्गण्होसि' तया राजा, खळुङ्केनेव सिन्धवो ॥
७२८. "तिण्णो हिथ्यो राजा गङ्गं, सामच्चो सपरिज्जनो।
हंसराजं यथा धङ्को, अनुज्जवं पतिस्ससि" ॥ 10
७२९. "सिङ्गालां रत्तिभागेन, फुल्लं दिस्वान किंसुकं।
मंसपेसी ति मञ्जन्ता, परिव्यूब्हा मिगाधमा ॥
७३०. "वीतिवत्तासु रत्तीसु, उभगतस्मिं दिवंकरे'।
किंसुकं फुल्लितं दिस्वा, आसच्छिन्ना" मिगाधमा ॥
७३१. "एवमेव तुवं राज, वेदेहं परिवारिय"।
आसच्छिन्नो गमिस्ससि, सिङ्गाला किंसुकं यथा" ॥ 15
७३२. "इमस्स हत्थे" पादे च, कण्णनासञ्च छिन्दथ।
यो मे अमित्तं हत्थगतं, वेदेहं परिमोचयि ॥
७३३. "इमं" मंसं व पातव्यं", सूले कत्वा पचन्तु नं।
यो मे अमित्तं हत्थगतं, वेदेहं परिमोचयि ॥ 20
७३४. "यथा पि आसभं" चम्मं, पथव्या" वितनिय्यति"।
सीहस्स अथो व्यग्घस्स", होति सङ्कुसमाहतं ॥

१. आगमसि—स्या०। २. लढत्थोस्मी—सी०, स्या०, रो०। ३. धनु—स्या०।
४. चम्मं—स्या०। ५. वेळुरियमणि सन्निभं—स्या०। ६. तादिसी—सी०, रो०। ७. ओहि—
सी०, स्या०, रो०। ८. पतिस्ससि—स्या०। ९. दिवाकरे—सी०, स्या०, रो०। १०. आसा-
छिन्ना—स्या०, रो०। ११. परिवारय—स्या०, रो०। १२. हत्थ—स्या०। १३-१३. इमं
मंसञ्च पातव्यं—स्या०; इस्स मंसं च पातव्यं—रो०। १४. उभभ—स्या०। १५. पठव्या—स्या०;
पथव्या—रो०। १६. विहनीयति—स्या०। १७. व्यग्घस्स—रो०।
जा०२-२९

- ७३५ "एव त वितनित्वान, वेधयिस्सामि सत्तिया ।
यो मे अमित्त हत्थगत, वेदेह परिमोचयि" ॥
- ७३६ "मचे मे हत्थे पादे च, कण्णनासञ्च छेच्छसि' ।
एव पञ्चालचन्दस्स, वेदेहो छेदयिस्सति ॥
- ७३७ "सचे मे हत्थे पादे च, कण्णनासञ्च छेच्छसि ।
एव पञ्चालचन्दिया, वेदेहो छेदयिस्सति ॥
- ७३८ "सचे मे हत्थे पादे च, कण्णनासञ्च छेच्छसि ।
एव नन्दाय देविया, वेदेहो छेदयिस्सति ॥
- ७३९ "सचे मे हत्थे पादे च, कण्णनासञ्च छेच्छसि ।
एव ते पुत्तदारस्स, वेदेहो छेदयिस्सति ॥
- ७४० "मचे मस व पातव्य, सूले कत्वा पचिस्ससि ।
एव पञ्चालचन्दस्स, वेदेहो पाचयिस्सति ॥
- ७४१ "सचे मस व पातव्य, सूले कत्वा पचिस्ससि ।
एव पञ्चालचन्दिया, वेदेहो पाचयिस्सति ॥
- ७४२ "सचे मस व पातव्य, सूले कत्वा पचिस्ससि ।
एव नन्दाय देविया, वेदेहो पाचयिस्सति ॥
- ७४३ "सचे मस व पातव्य, सूले कत्वा पचिस्ससि ।
एव ते पुत्तदारस्स, वेदेहो पाचयिस्सति ॥
- ७४४ "सचे म वितनित्वान, वेधयिस्ससि सत्तिया ।
एव पञ्चालचन्दस्स, वेदेहो वेधयिस्सति ॥
- ७४५ "सचे म वितनित्वान, वेधयिस्ससि सत्तिया ।
एव पञ्चालचन्दिया, वेदेहो वेधयिस्सति ॥
- ७४६ "मचे म वितनित्वान, वेधयिस्समि सत्तिया ।
एव नन्दाय देविया, वेदेहो वेधयिस्सति ॥
- ७४७ "मचे म वितनित्वान, वेधयिस्समि सत्तिया ।
एव ते पुत्तदारस्स, वेदेहो वेधयिस्सति ।
एव नो मन्तिन र्हो, वेदेहेन मया मह ॥

७४८. “यथा’ पि पलसतं’ चम्मं, कोन्तिमन्तासुनिट्टितं’ ।
उपेति तनुताणाय, सरानं पट्टिहन्तवे ॥
७४९. “सुखावहो दुक्खनुदो,’ वेदेहस्स यसस्सिनो ।
मतिं ते पट्टिहञ्जामि, उसुं पलसतेन वा” ॥
७५०. “इद्ध पस्स महाराज, सुञ्जं अन्तेपुरं तव ।
ओरोधा च कुमारा च, तव माता च खत्तिय ।
उमङ्गा’ नीहरित्वान, वेदेहस्सुपनामिता” ॥
७५१. “इद्ध अन्तेपुरं मय्हं, गत्त्वान विचिनाथ नं ।
यथा इमस्स वचनं, सच्चं वा यदि वा मुसा” ॥
७५२. “एवमेतं महाराज, यथा आह महोसधो ।
सुञ्जं अन्तेपुरं सब्बं, काकपट्टनकं’ यथा” ॥
७५३. “इतो गता महाराज, नारी सब्बङ्गसोभना ।
कोसम्बफलकसुस्सोणी’, हंसगगरभाणिनी ॥
७५४. “इतो नीता महाराज, नारी सब्बङ्गसोभना ।
कोसेय्यवसना सामा, जातरूपसुमेखला ॥
७५५. “सुरत्तपादा कल्याणी, सुवण्णमणिमेखला ।
पारेवतक्खी’ सुतनू, बिम्बोद्धा तनुमज्झिमा ॥
७५६. “सुजाता भुजलट्ठी व, वेदी’ व तनुमज्झिमा ।
दीघस्सा केसा असिता, ईसकगपवेल्लिता ॥
७५७. “सुजाता मिगच्छापा’ व, हेमन्तगिगसिखारिव ।
नदी व गिरिदुग्गेसु, सञ्छन्ना खुद्वेळुभि ॥
७५८. “नागनासूरु कल्याणी, परमा” तिम्वरुत्थनी ।
नातिदीघा नातिरस्सा, नालोमा नातिलोमसा” ॥

B. 21

6

10

15

20

१-१. यथा पलसतं—स्या०; यथा फलसतं—रो०। २. कन्तीमन्तीसुनिट्टितं—सी०, रो०। ३. दुक्खानुदो—स्या०। ४. उमङ्गा—स्या०; उमङ्गा—रो०। ५. काकपट्टनकं—स्या०। ६. कोसुम्भफलानुस्सोणी—नी०, स्या०, रो०। ७. पारेवतक्खि—रो०। ८. वेल्ली—सी०, रो०। ९. मिगच्छापी व—स्या०। १०. पठमा—सी०, स्या०, रो०। ११. नाति-लोमना—स्या०; नातिलोमसा—रो०।

- ७५९ "नन्दाय नून मरणेन, नन्दसि सिरिवाहन।
अहञ्च नून नन्दा च, गच्छाम यमसाधन" ॥
- ७६० "दिव्व अधीयसे' माय, अकासि चक्खुमोहन।
यो मे अमित्त हत्थगत, वेदेह परिमोचयि" ॥
- ७६१ "अधीयन्ति' महाराज, दिव्वमायिध पण्डिता।
ते मोचयन्ति अत्तान, पण्डिता मन्तिनो जना ॥
- ७६२ "सन्ति माणवपुत्ता मे, कुसला सन्धिछेदका।
येस कतेन मग्गेन, वेदेहो मिथिल गतो" ॥
- ७६३ "इह पस्स महाराज, उमङ्ग साधु मापित।
हत्थीन अय अस्सान, रयान अय पत्तिन।
आलोकभूत तिट्ठन्त, उमङ्ग साधु मापित" ॥
- ७६४ "लाभा वत्त विदेहान, यस्सिमेदिसा पण्डिता।
घरे वसन्ति विजिते, यथा त्वसि महोसध" ॥
- ७६५ "वुत्तिञ्च परिहारञ्च, दिगुण भत्तवेतन।
ददामि विपुले भोगे, भुञ्ज कामे रमस्सु च।
मा विदेह पञ्चगमा, कि विदेहो करिस्सति" ॥
- ७६६ "यो चजेथ महाराज, भत्तार धनकारणा।
उभिन्न होति गारय्हो, अत्तनो च परस्स च।
याव जीवेय्य वेदेहो, नाञ्जस्स पुरिसो सिया" ॥
- ७६७ "यो चजेय महाराज, भत्तार धनकारणा।
उभिन्न होति गारय्हो, अत्तनो च परस्स च।
याव तिट्ठेय्य वेदेहो, नाञ्जस्स विजिते वसे" ॥
- ७६८ "दम्मि निक्खमहस्स ते, गामामीत्तिञ्च' कासिसु।
दामिसतानि चत्तारि, दम्मि भरियासतञ्च ते।
सव्व सेनङ्गमादाय, सोत्थि गच्छ महोसध ॥

१ अधियमे-स्या०। २ अधियन्तिव-स्या०। ३ तिट्ठित-सी०, स्या०, रो०।
४ पञ्चागमि-रो०। ५ मिथ-स्या०। ६ गामामीति च-रो०। ७ सेनाङ्ग-स्या०।

७६९. "याव ददन्तु हृथीनं, अस्सानं दिगुणं विधं ।
तप्पेन्तु अन्नपानेन, रथिके पत्तिकारके" ॥
७७०. "हृथी अस्से रथे पत्ती, गच्छेवादाय पण्डित ।
पस्सतु तं महाराजा, वेदेहो मिथिलं गतं ॥
७७१. "हृथी अस्सा रथा पत्ती, सेना पदिस्सते' महा । 5
चतुरङ्गिनी भीसरूपा, किन्नु मञ्जसि' पण्डित" ॥
७७२. "आनन्दो ते महाराज, उत्तमो पण्डिदिस्सति' । B. 220
सव्वं' सेनङ्गमादाय, सोत्थि' पत्तो' महोसधो" ॥
७७३. "यथा' पेतं सुसानस्मिं, छड्डुत्वा चतुरो जना ।
एवं कपिलये' त्यम्हं, छड्डुयित्वा इधा गता ॥ 10
७७४. "अथ त्वं केन वण्णेन, केन वा पन हेतुना ।
केन वा अत्थजातेन, अत्तानं परिमोचयि" ॥
७७५. "अत्थं अत्थेन् वेदेह, मन्तं मन्तेन खत्तिय ।
परिवारयि' राजानं, जम्बुदीपं' व सागरो" ॥
७७६. "दिन्नं निकखसहस्सं मे, गामासीत्ति च कासिसु । 15
दासीसतानि चत्तारि, दिन्नं भरियासतञ्च मे ।
सव्वं सेनङ्गमादाय, सोत्थिनाम्हि इधागतो" ॥
७७७. "सुसुखं वत संवासो, पण्डितेही ति सेनक ।
पक्खी व पञ्जरे वद्धे, मच्छे जालगतेरिव ।
अमित्तहत्थत्तगते, मोचयी" नो महोसधो" ॥ 20
७७८. "एवमेतं' महाराज, पण्डिता" हि सुखावहा ।
पक्खी व पञ्जरे वद्धे, मच्छे जालगतेरिव ।
अमित्तहत्थत्तगते, मोचयी नो महोसधो" ॥

१. महाराज-रो० । २. सादिस्सते-स्या० । ३. भिमरूपा-स्या०, रो० । ४-४. मञ्जसि पण्डिता-सी०, स्या०, रो० । ५. पदिदिस्सति-रो० । ६. सव्व-रो० । ७-७. सोत्थि-पत्तो-स्या० । ८-८. वण्णिलियेत्थम्हा-सी०; वण्णिलियेत्थम्हा-स्या०; वण्णिलियेत्थम्हा-रो० । ९. परिवारयिस्सं-मो०, स्या०; परिवारयिस्सं-रो० । १०. जम्बुदीपं-स्या० । ११. मागधि-मो० । १२. एवमेव-स्या०, रो० । १३. पण्डितं-रो० ।

७७९ "आहञ्जन्तु सव्ववीणा, भेरियो दिन्दिमानि^१ च ।
धमेन्तु^२ मागधा सङ्घा, यग्गू^३ नदन्तु^४ दुन्दुभी^५ ॥

७८० "ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
वहु अन्नञ्च पानञ्च, पण्डितस्साभिहारयु ॥

७८१ "हत्थारोहा^६ अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका^७ ।
वहु अन्नञ्च पानञ्च, पण्डितस्साभिहारयुं ॥

७८२ "समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
वहु अन्नञ्च पानञ्च, पण्डितस्साभिहारयु ॥

७८३ "बहुजनो^८ पसन्नोसि, दिस्वा पण्डितमागत^९ ।
पण्डितमिह अनुप्पत्ते, चेलुक्खेपो अवत्तथा^{१०} ॥ ति ॥

५४३. भूरिवत्तजातकं (६)

७८४ "य किञ्चि रत्तन अत्थि, घतरट्ठनिवेसने^१ ।
सव्वानि ते उपयन्तु^२, धीतर देहि राजिनो^३ ॥

७८५ "न नो विवाहो नागेहि, कतपुव्वो कुदाचन ।
त विवाह असयुत्त, कथ अम्हे करोमसे^४ ॥

७८६ "जीवित नून ते चत्त, रट्ठ वा मनुजाधिप ।
न हि नागे कुपितमिह^५, चिर जीवन्ति तादिसा ॥

७८७ "यो त्व देव मनुस्सोमि, इद्धिमन्त अनिद्धिमा ।
वरुणस्स निय पुत्त, यामुन अतिमञ्जसि^६ ॥

७८८ "नातिमञ्जामि गजान, घतरट्ठ यसस्मिन् ।
घतरट्ठो हि नागान, बहूनमपि^७ इस्सरो ॥

७८९ "अहि महानुभावो पि, न मे धीतरमारहो ।
भत्तियो च विदेहान, अभिजाता ममुद्दजा^८ ॥

१ दिन्दिमानि च-स्या०, दण्डिमानि च-रा० । २ धमेन्तु-स्या०, नदन्तु-रो० ।
३ यग्गूवन्तु-रा० । ४ हत्थारोहा-रो० । ५ पत्तिकारिका-रो० । ६ बहुजनो-स्या०,
रो० । ७ समागत-रो० । ८ पवतयानि-स्या०, रा० । ९ घतरट्ठस्म निवेसने-रो० ।
१० उपायन्ति-रा० । ११ कुपितमिह-स्या० । १२ बहुजनो-रो० ।

७९०. “कम्बलस्सतरा उट्ठेन्तु, सव्वे नागे निवेदय ।
वाराणसिं पवज्जन्तु, मा च कञ्चि' विहेठयुं” ॥

७९१. “निवेसनेसु सोम्भेसु, रथिया चच्चरेसु च ।
रुक्खग्गेसु च लम्बन्तु, वितता तोरणेसु च ॥

७९२. “अहम्पि सव्वसेतेन, महता सुमहं पुरं ।
परिक्खिपिस्सं भोगेहि, कासीनं जनयं भयं” ॥

5

७९३. तस्स तं वचनं सुत्वा, उरगानेकवण्णिनो ।
वाराणसिं पवज्जिंसु, न च कञ्चि विहेठयुं ॥

७९४. निवेसनेसु सोम्भेसु, रथिया चच्चरेसु च ।
रुक्खग्गेसु च लम्बिंसु, वितता तोरणेसु च ॥

10

७९५. तेसु' दिस्वान लम्बन्ते, पुथू' कन्दिंसु नारियो ।
नागे सोण्डिकते दिस्वा, पस्ससन्ते मुहुं' मुहुं' ॥

B. 222

७९६. वाराणसी पव्यधित्ता', आतुरा समपज्जथ ।
वाहा पग्गइह पक्कन्दुं, “धीतरं देहि राजिनो” ॥

७९७. “पुप्फाभिहारस्स वनस्स मज्झे,
को लोहितक्खो विततन्तरंसो' ।
का कम्बुकायूरधरा सुवत्था,
तिट्ठन्ति नारियो दस कन्दमाना ॥

15

७९८. “को त्वं ब्रहावाहु वनस्स मज्झे,
विरोचसि घतसित्तो' व' अग्गि ।
महेसक्खो अञ्जतरोसि यक्खो,
उदाहु नागोसि महानुभावो” ॥

20

७९९. “नागोहमस्मि इद्धिमा, तेजस्सी' दुरतिक्कमो ।
डंसेय्यं तेजसा कुद्धो, फीतं जनपद अपि ॥

८००. “समुद्दजा हि मे माता, धतरट्ठो च मे पिता ।
सुदस्सनकनिट्ठोस्मि, भूरिदत्तो ति मं विदू” ॥

25

१. किञ्चि-सी०, रो० । २. एते-स्या० । ३. पुपू-स्या०; पुपु-रो० । ४-५. महु-
महु-स्या० । ५. सव्याधिता-स्या०; पव्यधिता-रो० । ६. विहतन्तरसो-स्या०, रो० । ७ । ७
मट्ठित्तोव-रो० । ८. तेजसी-सी०, स्या०, रो० ।

- ८०१ "य गम्भीर सदावट्ट, रहद भिस्म' पेक्खसि' ।
एस' दिव्यो ममावासो, अनेकसत्पोरिसो ॥
- ८०२ "मयूरकोञ्चाभिरुद, नीलोद वनमज्झतो ।
यमुन पविस मा भीतो, खेम वत्तवत' सिव" ॥
- ८०३ "तत्थ पत्तो सानुचरो, सह पुत्तेन ब्राह्मण ।
पूजितो मय्ह कामेहि, सुख ब्राह्मण वच्छसि" ॥
- ८०४ "समा समन्तपरितो, पट्टतगरा' मही ।
इन्दगोपकसञ्छन्ना, सोभति हरितुत्तमा ॥
- ८०५ "रम्मामि वनचेत्यानि, रम्मा हसूपकूजिता' ।
ओपुप्फापद्मा' तिट्ठन्ति, पोक्खरञ्जो' सुनिम्मिता ॥
- ८०६ "अट्ठसा सुकता थम्भा, सव्वे वेळुरियामया ।
सहस्सथम्भा पासादा, पूरा कञ्जाहि जोतरे ॥
- ८०७ "विमान उपपन्नोसि, दिव्य' पुञ्जेहि अत्तनो ।
असम्वाद्य सिव रम्म, अच्चन्तसुखसहित ॥
- ८०८ "मञ्जे सहस्सनेत्तस्स, विमान नाभिकङ्कसि ।
इढी हि त्याय विपुला, सक्कस्सेव जुतीमतो' ॥
- ८०९ "मनसा पि न पत्तञ्जो, आनुभावो जुतीमतो ।
परिचारयमानान', सइन्दान" वसवत्तिन" ॥
- ८१० "त विमान अभिज्झाय, अमरान सुखेसिन ।
उपोसय उपवसन्तो, सेमि वम्मिकमुद्धनि" ॥
- ८११ "अह च भिगमेसानो, सपुत्तो पाविसि वन ।
त" म" मत वा जीव वा, नाभिवेदेन्ति जातवा ॥
- ८१२ "आमन्तये भूरिदत्त, कासिपुत्त यसस्सिन ।
तया नो" समनुज्जाता, अपि पस्सेमु जातके" ॥

११ भम्म०-स्या० भम्म अवक्कनि-रो० । २ एगो-स्या० । ३ वत्तवत्त-
स्या० । ४ पट्टतगरा-स्या० बट्टतगरा-रा० । ५ हसूपकूजिता-स्या० । ६ आउप्फा
पद्मा-स्या० । ७ पोक्खरञ्जो-स्या० । ८ निज्ज-स्या० । दिव्य-रो० । ९
परिचारयमानान-स्या० । १० इन्दान-स्या० । ११ ११ त म-स्या० । १२ वो-रो० ।

८१३. “एसो हि वत मे छन्दो, यं वसेसि भमन्तिके ।
न हि एतादिसा कामा, सुलभा होन्ति मानुसे ॥
८१४. “सचे त्वं निच्छसे वत्थुं, मम कामेहि पूजितो ।
मया त्वं समनुञ्जातो, सोत्थिं पस्साहि वातके” ॥
८१५. “धारयिमं मणिं दिव्यं, पसुं पुत्ते च विन्दति^१ ।
अरोगो सुखितो होति^२, गच्छेवादाय ब्राह्मण” ॥ ५
८१६. “कुसलं पटिनन्दामि, भूरिदत्त वचो तव ।
पव्वजिस्सामि जिण्णोस्मि, न कामे अभिपत्थये” ॥
८१७. “ब्रह्मचरियस्स चे भङ्गो, होति भोगेहि कारियं ।
अविकम्पमानो^३ एय्यासि, वहुं दस्सामि ते धनं” ॥ १०
८१८. “कुसलं पटिनन्दामि, भूरिदत्त वचो तव ।
पुन पि आगमिस्सामि, सचे अत्थो भविस्सति” ॥
८१९. इदं वत्वा भूरिदत्तो, पेसेसि चतुरो जने ।
एथ गच्छथ उट्ठेथ, खिप्पं पापेथ ब्राह्मणं ॥
८२०. तस्स तं वचनं सुत्वा, उट्ठाय चतुरो जना ।
पेसिता भूरिदत्तेन, खिप्पं पापेसु^४ ब्राह्मणं ॥ १५
८२१. “मणिं पग्गय्ह मङ्गल्यं, साधुवित्तं मनोरमं ।
सेलं व्यञ्जनसम्पन्नं, को इमं मणिमज्झगा” ॥
८२२. “लोहितक्खसहस्साहि^५, समन्ता परिवारितं ।
अज्ज कालं पथं^६ गच्छं, अज्झगाहं मणिं इमं” ॥ २०
८२३. “सुपचिण्णो अयं सेलो, अच्चित्तो महितो सदा ।
सुधारितो सुनिक्खित्तो, सव्वत्थमभिसाधये ॥
८२४. “उपचारविपन्नस्स, निक्खेपे धारणाय वा ।
अयं सेलो विनासाय, परिचिण्णो अयोनिसो ॥
८२५. “न इमं अकुसलो दिव्यं, मणिं धारेतुमारहो ।
पटिपज्ज सतं निक्खं, देहिमं रतनं मम” ॥ २५

B. 224

१. विन्दति—स्या० । २. होहि—स्या० । ३. अविकम्पमानो—स्या० । ४. पापेसु—
या०, रो० । ५. साधुवित्तं—रो० । ६. लोहितक्खित्तहस्साहि—स्या० । ७. पदं—सी०, रो० ।
जा० २-३०

८२६. "न' च म्यायं' मणी' केय्यो, गोहि वा रतनेहि' वा।
सेलो व्यञ्जनसम्पन्नो, नेव केय्यो मणी मम" ॥

८२७. "नो चे तथा मणी केय्यो, गोहि वा रतनेहि वा।
अय केन मणी केय्यो, तं मे अक्खाहि पुच्छितो" ॥

5 ८२८. "थो मे संसे महानागं, तेजस्सि' दुरतिवकमं।
तस्स दज्जं इमं सेलं, जलन्तमिव' तेजसा" ॥

८२९. "को नु ब्राह्मणवण्णेन, सुपण्णो पततं वरो।
नागं जिगीसमन्वेसि,' अन्वेसं भक्कमत्तनो ॥

10 ८३०. "नाहं दिजाधिपो होमि, न दिट्ठो गरुलो मया।
आसीविसेन वित्तो' ति,' वज्जो' ब्राह्मण' मं' विट्ठ" ॥

८३१. "किन्नु तुय्ह वलं अत्थि, किं सिप्प विज्जते तव।
किस्मिं वा त्वं परत्थद्वो, उरग नापचायसि" ॥

225

८३२. "आरञ्जिकस्स" इसिनो, चिररत्त" तगस्सिनो।
सुपण्णो कोसियस्सक्खा, विमविज्ज अनुत्तर ॥

15 ८३३. "त" भावितत्तञ्जतर," सम्मन्त पच्चतन्तरे।
सक्कच्च त उपट्ठासि," रत्तिन्दिवमतन्दितो ॥

८३४. "सो तदा परिचिण्णो मे, वत्तवा" ब्रह्मचरियवा"।
दिच्च" पातुकरी मन्त, कामसा भगवा मम" ॥

20

८३५. "त्याह" मन्ते परत्थद्वो, नाहं भायामि भोगिनं।
आचरियो विसघातान, अलम्भानो" ति मं विट्ठ" ॥

८३६. "गण्हामसे मणिं तात्, मोमदत्त विजानहि"।
मा दण्डेन सिरि पत्त, कामसा पजहिम्हसे" ॥

१-१ नेव माय-स्या०, नेवा माय-रो०। २ मणि-स्या०। ३ रतनेन-रो०। ४ तेजसि-स्या०, रो०। ५ जलन्तमिव-स्या०, रो०। ६ जिगीसमन्वेसि-स्या०; जिगि-
-रो०। ७-७ विनोस्मि-स्या०। ८ वज्जो-स्या०। ९-९ म ब्राह्मण-रो०। १०. वरज्ज-
-कम्म-रो०। ११ चिररत्त-स्या०, चिररत्त-रो०। १२-१२ त भावितत्तञ्जतर-
-स्या०, रो०। १३ उपट्ठासि-रो०। १४-१४ वत्त वा ब्रह्मचरिय-स्या०, वत्तवा-रो०।
१५ दिच्च-स्या०। १६ मम-स्या०, रो०। १७ आह-रो०। १८ आलम्भानो-सी,
रो०, आलम्भानो-स्या०। १९ विजानाहि-स्या०। २० पजहामसे-स्या०।

८३७. "सकं निवेसनं पत्तं, यो तं ब्राह्मण पूजयि।
एवं कल्याणकारिस्स, किं मोहा दुग्ग्भिमिच्छसि" ॥
८३८. "सचे त्वं^१ धनकामोसि, भूरिदत्तो पदस्सति^२।
तमेव गत्त्वा याचस्सु, बहुं दस्सति ते धनं" ॥
८३९. "हत्थगतं पत्तगतं, निकिण्णं^३ खादितुं वरं। 5
मा नो सन्दिट्ठिको अत्थो, सोमदत्त उपच्चगा" ॥
८४०. "पच्चति निरये घोरे, महिस्समपि^४ विवरति^५।
मित्तदुग्ग्भी हितच्चागी, जीवरे वा^६ पि सुस्सति^७ ॥
८४१. "सचे त्वं धनकामोसि, भूरिदत्तो पदस्सति।
मञ्जे अत्तकतं वेरं, नचिरं वेदयिस्ससि" ॥ 10
८४२. "महायञ्जं यजित्वान, एवं सुज्झन्ति ब्राह्मणा।
महायञ्जं यजिस्साम, एवं मोक्खाम पापका" ॥
८४३. "हन्द दानि अपायामि, नाहं अज्ज तथा सह।
पदम्पेकं^८ न गच्छेय्यं, एवं किब्बिसकारिना" ॥
८४४. इदं वत्त्वान पितरं, सोमदत्तो बहुस्सुतो।
उज्झापेत्त्वान भूतानि, तम्हा ठाना अपक्कमि ॥ 15 B. 220
८४५. "गण्हाहेतं महानागं, आहरेतं मणिं मम।
इन्दगोपकवण्णाभो,^९ यस्स लोहितको सिरो ॥
८४६. "कप्पासपिचुरासी व, एसो कायो^{१०} पदिस्सति^{११}।
वम्मिकग्गगतो सेति, तं त्वं गण्हाहि ब्राह्मण" ॥ 20
८४७. "अथोसधेहि दिव्वेहि, जप्पं^{१२} मन्तपदानि च।
एवं तं असक्खि सत्थुं,^{१३} कत्वा परित्तमत्तनो" ॥
८४८. "ममं दिस्वान आयन्तं, सब्बकामसमिद्धिनं।
इन्द्रियानि अहट्ठानि, सावं^{१४} जातं मुखं तव ॥

१. दूमि०-रो०। २. हि-सी०। ३. पदिस्सति-स्या०। ४. निकिण्णं-स्या०, रो०। ५-५. महिस्समवदीयति-सी०, रो०; महिस्स विन्दीयति-स्या०। ६-६. चापि मुत्तरे-सी०, रो०। ७. पदमेकं-स्या०। ८. इन्दगोपकवण्णाभा-स्या०, रो०। ९-९. पायस्म दिस्सति-सी०, रो०। १०. जपं-रो०। ११. फुट्ठं-स्या०; सट्ठु-रो०। १२. साम-सी०, रो०।

८४९. "पद्मं" यथा हृत्यगतं, पाणिना परिमदितं ।
सावं जातं मुखं तुह्यं, ममं दिस्वान एदिसं ॥
८५०. "कच्चि नु ते नाभिससि," कच्चि ते अत्यि वेदना ।
येन सावं मुखं तुह्यं, ममं दिस्वान आगतं" ॥
८५१. "सुपिनं तात अहक्किं, इतो मासं अवोगतं ।
दक्खिणं विय मे वाहुं," छेत्वा रुहिरमक्खितं ।
पुरिसो आदाय पक्कामि, ममं रोदन्तिया सति ॥
८५२. "यतोहं" सुपिनमहक्खिं, सुदस्सन विजानहि ।
ततो दिवा वा रत्तिं वा, सुखं मे नोपलब्धति" ॥
८५३. "यं पुब्बे परिवारिंसु," कञ्जा रुचिरविग्गहा ।
हेमजालपटिच्छन्ना, भूरिदत्तो न दिस्सति ॥
८५४. "यं पुब्बे परिवारिंसु, नेत्तिंसवरवारिनो ।
कणिकारा व सम्फुल्ला, भूरिदत्तो न दिस्सति ॥
८५५. "हन्द दानि गमिस्साम," भूरिदत्तनिवेसनं ।
धम्मद्वं सीलसम्पन्नं, पस्साम तव भातरं" ॥
८५६. "तच्च दिस्वान आयन्ति," भूरिदत्तस्स मातरं ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दु, भूरिदत्तस्स नारियो" ॥
८५७. "पुत्तं तेय्ये" न" जानाम, इतो मासं अवोगतं ।
मतं वा यदि वा जीवं, भूरिदत्तं यसस्सिनं" ॥
८५८. "सकुणी हतपुत्ता व, सुञ्जं दिस्वा कुलावकं ।
चिरं दुक्खेन ज्ञायिस्सं, भूरिदत्तं अपस्सती ॥
*

१ पदुम-स्या०, रो० । २ भिससि-सी०, मिस्ससि-स्या० । ३ नन्यि-रो०
४. यन्ते-रो० । ५ वाह-रो० । ६ मम-रो० । ७ ०त-मी० । ८ परिवारिनु-सी०
रो० । ९ गमिस्सामि-रो० । १० आयन्त-स्या० । ११ भरियायो-स्या० । १२-१३
तेय्ये न-रो० । * एत्थ सी०, रो० पोत्थवेसु अय गाय दिम्मति—
सकुणी हतपुत्ताव, सुञ्ज दिम्वा कुलावक ।
तेन तेन पचाक्खिन्, पिय पुत्त अपस्सती ति ॥

८५९. "कुररी" हतछापा व', सुञ्जं दिस्वा कुलावकं ।
चिरं दुक्खेन ज्ञायिस्सं, भूरिदत्तं अपस्सती ॥
८६०. "सा नून चक्कवाकी" व', पल्ललस्मिं अनोदके' ।
चिरं दुक्खेन ज्ञायिस्सं, भूरिदत्तं अपस्सति ॥
८६१. "कम्मरानं यथा उक्का, अन्तो ज्ञायति नो वहि ।
एवं ज्ञायामि सोकेन, भूरिदत्तं अपस्सति" ॥ 5
८६२. "साला व सम्पमथिता", मालुतेन पमद्दिता ।
सेन्ति. पुत्ता च दारा च, भूरिदत्तनिवेसने" ॥
८६३. "इदं सुत्त्वान निग्घोसं, भूरिदत्तनिवेसने ।
अरिद्धो च सुभोगो' च, पधाविसु' अनन्तरा ॥ 10
८६४. "अम्म अस्सास मा सोचि, एवंधम्मा हि पाणिनो ।
चवन्ति उपपज्जन्ति, एसस्स' परिणामिता" ॥
८६५. "अहम्पि तात जानामि, एवंधम्मा हि पाणिनो ।
सोकेन च परेतस्मि, भूरिदत्तं अपस्सती ॥
८६६. "अज्ज चे मे इमं रत्तिं, सुदस्सन विजानहि' ।
भूरिदत्तं अपस्सन्ती, मज्जे हिस्सामि" जीवितं" ॥ 15
८६७. "अम्म अस्सास मा सोचि, आनयिस्साम भातरं ।
दिसोदिसं गमिस्साम, भातुपरियेसनं चरं ॥ B. १
८६८. "पव्वते गिरिदुग्गेसु, गामेसु निगमेसु च ।
ओरेन सत्तरत्तस्स", भातरं पस्स आगतं" ॥ 20
८६९. "हत्था पमुत्तो उरगो, पादे ते निपती भुसं ।
कच्चि" नु तं डंसी तात", मा भायि सुखितो भव" ॥
८७०. "नेव मय्हं अयं नागो, अलं दुक्खाय कायचि ।
यावत्तिय अहिग्गाहो, मया भिय्यो न विज्जति" ॥

१-१. कुररी हतछापाव-स्या० । २-२. चक्कवाकीव-स्या० । ३. अनूदके-स्या०, रो० । ४. मालुतेन-स्या० । ५. तमं-स्या० । ६. सुभगो-नी०, रो० । ७. उपधाविसु-सी०, रो० । ८. एगाम्म-स्या० । ९. विजानाहि-स्या० । १०. हेस्सामि-रो० । ११. पमद्दिता-सी०, रो० । १२-१२. कच्चि तं नु डमो तात-सी०; कच्चि नु डसितो तात-स्या०; कच्चि तानु डमो तात-रो० ।

८७१. "को नु ब्राह्मणवर्णेन, दित्तो' परिसमागतो ।
अव्हायन्तु' सुयुद्धेन, सुणन्तु' परिस्ता मम" ॥

८७२. "त्वं मं नागेन आलम्प,' अहं मण्डूकछापिया ।
होतु नो अब्भुतं तत्थ, आसहस्सेहि पञ्चहि" ॥

८७३. "अहं हि वमुमा अट्ठो, त्वं दलिद्दोसि माणव ।
को नु ते पाटिभोगत्थि, उपजूतञ्च किं सिया ॥

८७४. "उपजूतञ्च मे अस्स, पाटिभोगो च तादिसो ।
होतु' नो अब्भुतं तत्थ, आसहस्सेहि पञ्चहि" ॥

८७५. "सुणोहि मे महाराज, वचनं भदमत्थु ते ।
पञ्चन्नं मे सहस्सानं, पाटिभोगो हि कित्तिम" ॥

८७६. "पेत्तिकं वा इणं होति, यं वा होति सयंकत्तं ।
किं त्वं एवं वहुं मय्ह, धनं याचसि ब्राह्मण" ॥

८७७. "अलम्पानो' हि नागेन, मम अभिजिगीसित' ।
अहं मण्डूकछापिया, ङंसयिस्सामि ब्राह्मण ॥

८७८. "तं त्वं दट्ठु महाराज, अज्ज रट्ठाभिवद्धुन ।
खत्तसङ्घपरिव्यूळ्हो,' निय्याहि अहिदस्सनं" ॥

८७९. "नेव त अतिमञ्जामि, सिप्पवादेन माणव ।
अतिमत्तोसि" सिप्पेन, उरगं नापचायसि" ॥

८८०. "अहम्पि" नातिमञ्जामि", सिप्पवादेन ब्राह्मण" ।
अविसेन च नागेन, भुस वञ्चयमे जत्तं ॥

८८१. "एव चेत जनो जञ्जा, यथा जानामि तं अहं ।
न त्व लभमि आलम्प," भुसमुट्ठि" कुतो धनं" ॥

१ दित्तो-सी०, स्या०, रो० । २ अव्हायन्तु-स्या०, अव्हायन्तु-रो० । ३ मुपातु-
स्या०, रो० । ४ आलम्प-स्या०, रो० । ५ अस्स-रो० । ६ आलम्पानो-स्या०;
अलम्पानो-रो० । ७ अभिजिगीसति-स्या०, रो० । ८ खगसङ्घपरिव्यूळ्हो-स्या०,
खत्तसङ्घपरिव्यूळ्हो-रो० । ९ अमिदम्मन-सी०, रो० । १० अतिमत्तामि-रो० । ११-११
मयमि नातिमञ्जामि-रो० । १२ ब्राह्मण-रो० । १३ आलम्प-स्या०, रो० । १४
सत्तुमुट्ठि-सी०, रो०, धुसमुट्ठि-स्या० ।

८८२. "खराजिनो जटी दुम्मी," दित्तो^१ परिसमागतो ।
यो^२ त्वं एवं गतं नागं, अविशो अतिमञ्जसि ॥
८८३. "आसज्ज खो नं जञ्जासि, पुण्णं उग्गस्स तेजसो^३ ।
मञ्जे तं भस्मरासिं व, खिप्पमेसो करिस्सति" ॥
८८४. "सिया विसं सिलुत्तस्स, देड्डुभस्स^४ सिलाभुनो ।
नेव लोहितसीसस्स, विसं नागस्स विज्जति" ॥ 5
८८५. "सुतमेतं अरहतं, सञ्जतानं तपस्सिनं ।
इध दानानि दत्वान, सगं गच्छन्ति दायका ।
जीवन्तो देहि दानानि, यदि ते अत्थि दातवे ॥
८८६. "अयं नागो मंहिद्धिको, तेजस्सो^५ दुरतिक्कमो ।
तेन तं ङंसयिस्सामि, सो तं भस्मं करिस्सति" ॥ 10
८८७. "मयापेतं सुतं सम्म, सञ्जतानं तपस्सिनं ।
इध दानानि दत्वान, सगं गच्छन्ति दायका ।
त्वमेव देहि जीवन्तो, यदि ते अत्थि दातवे ॥
८८८. "अयं अजंमुखी^६ नाम, पुण्णा उग्गस्स तेजसो ।
ताय तं ङंसयिस्सामि, सा तं भस्मं करिस्सति" ॥ 15
८८९. "या धीता धतरट्ठस्स, वेमाता भगिनी मम ।
सा^७ तं ङसत्त्वजमुखी^८, पुण्णा^९ उग्गस्स तेजसो" ॥
८९०. "छमायं चे निसिञ्चिस्सं, ब्रह्मदत्त विजानहि"^{१०} ।
तिणलतानि ओसध्यो," उस्सुस्सेय्युं असंसयं ॥ 20
८९१. "उद्धं चे पातयिस्सामि, ब्रह्मदत्त विजानहि ।
सत्त वस्सानियं देवो, न वस्से न हिमं पते ॥
८९२. "उदके चे निसिञ्चिस्सं, ब्रह्मदत्त विजानहि ।
यावन्तोदकजा^{११} पाणा, मरेय्युं मच्छकच्छपा" ॥

१. रुग्मी-गी०, म्या०, रो० । २. दत्तो-स्या०, रो० । ३. गो-रो० । ४. तेजसा-
स्या०, रो० । ५. दुड्डुग्ग-स्या० । ६. तेजगी-स्या०, रो० । ७. अच्चिमुरी-मी०,
स्या० रो० । ८-८. सा दिसावु०-मी०, रो०; सा ङसवु०-स्या० । ९. पुण्णी-रो० । १०.
विजानहि-स्या० । ११. ओगज्जो-रो० । १२. यावता ओदरा-मी०, स्या०; यावता
उदका-रो० ।

८९३. "लोक्यं सजन्तं उदकं, पयागस्मिं पतिद्वितं ।
कोमं अज्जोहरी भूतो, ओगाळ्हं यमुनं नदि" ॥

८९४. "यदेम लोकाधिपती यसस्मी,
वाराणसिं पक्रिय' समन्तो ।
तस्साह' पुत्तो उरगूसभस्स,
सुभोगो' ति मं ब्राह्मण वेदयन्ति" ॥

८९५. "सचे हि' पुत्तो उरगूसभस्स,
कासिस्म' रज्जो अमराधिपस्म ।
महेसकवो अज्जतरो पिता ते,
मच्चेमु माता पन ते अतुल्या ।
न तादिसो अरहति ब्राह्मणस्स,
दासम्पि ओहारितु' महानुभावो" ॥

८९६. "रुक्कं निस्माय विज्झित्यो, एण्य पातुमागतं ।
सो विद्धो दूरमचरि,' मरवेगेन मीघवा' ॥

८९७. "त त्व पतितमद्मिन्वि, अरज्जस्मि ब्रह्मवने ।
सम सकाजमादाय,' साय निग्रोधुपागमि ॥

८९८ "सुकसालिकसङ्घट्टु," पिङ्गल" सन्यतायुतं ।
कोकिलाभिरद रम्म, धुव हरितसद्दल ॥

८९९. "तत्थ ते सो पातुरहु, इद्धिया यससा जलं ।
महानुभावो माता मे, कज्जाहि परिवारितो ॥

९०० "सो तेन परिचिण्णो त्व, सव्वकामेहि तप्पितो ।
अदुट्टस्स" तुव दुब्बि", त ते वेर इघागतं ॥

९०१. "खिप्प गीव पसारेहि, न ते दस्सामि जीवितं ।
भातु परिमर वेर, छेदयिस्सामि ते सिरं" ॥

१ पक्रिय परी-सी०, रो०, पक्कीर हरी-म्या० । २ ंह-रो० । ३ मुनगो-रो० । ४ सि-स्या० । ५ वयस्स-सी०, रा० । ६ ओह-मी०, रो० । ७ दूरमचरि-सी०, रो०, दूरमचरि-स्या० । ८ मीघवा-मी०, रा०, मेक्कवा-म्या० । ९ सकाव-रो० । १० सुवतालियमङ्घट्टु-स्या०, रा० । ११ विद्धिय-मी०, स्या०, रो० । १२-१३ अदमस्स तुव दुब्बि-रो० ।

९०२. “अज्ज्ञायको याचयोगी,^१ आहुतग्निं च ब्राह्मणो ।
एतेहि तीहि ठानेहि, अवज्ज्ञो होति^२ ब्राह्मणो” ॥
९०३. “यं पुरं धतरद्वस्स, ओगाळ्हं यमुनं नदिं ।
जोतते सब्बसोवणं, गिरिमाहच्च यामुनं ॥
९०४. “तत्थ ते पुरिसव्यग्घा, सोदरिया मम भातरो ।
यथा ते तत्थ वक्खन्ति, तथा हेस्ससि ब्राह्मण” ॥ 5
९०५. “अनित्तरा इत्तरसम्पयुत्ता,
यञ्जा च वेदा च सुभोगलोके ।
तदग्गरय्हं हि विनिन्दमानो,
जहाति वित्तञ्च सतञ्च धम्मं” ॥ 10
९०६. “अज्ज्ञेनमरिया पथविं जनिन्दा,
वेस्सा कसिं पारिचरियं च सुद्धा ।
उपागुपच्चेकं यथापदेसं,
कताहु एते वसिना ति आहु” ॥
९०७. “धाता विधाता वरुणो कुवेरो,
सोमो यमो चन्दिमा वायु^३ सूरियो^४ ।
एते^५ पि यञ्जं पुथुसो यजित्वा,
अज्ज्ञायकानं अयो^६ सब्बकामे ॥ 15
९०८. “विकासिता चापसत्तानि पञ्च,
यो अज्जुनो बलवा भीमसेनो ।
सहस्सवाहु असमो पथव्या,
सो पि तदा मादहि जातवेदं” ॥ 20
९०९. “यो ब्राह्मणे भोजयि दीघरत्तं,
अग्नेन पानेन ययानुभावं ।
पसन्नचित्तो अनुमोदमानो,
मुभोग देवञ्जतरो अहोसि” ॥ 25

१. याचयोगी-रो०। २. भयति-गी०, म्या०, रो०। ३-४. वायु मूरियो-म्या०;
पारि मूरियो-रो०। ४-४. एतेहि-रो०। ५. अप-म्या० रो०।

११० "महासन देवमनोमवण,
यो सप्पिना असक्कि भोजेतुमग्गि' ।
स' यञ्जतन्त वरतो यजित्वा,
दिव्व गति मुचल्लिन्दज्झगच्छि'" ॥

१११ "महानुभावो वस्ससहस्सजीवी,
यो पव्वजी दस्सनेय्यो उळारो ।
हित्वा अपरियन्तरट्ठ' ससेन,
राजा दुदीपो' पि जगाम' सग्ग" ॥

११२ "यो सागरन्त सागरो विजित्वा,
यूप सुभ मोण्णमय' उळार ।
उस्सेसि वेस्सानरमादहानो,
सुभोग देवञ्जतरो अहोसि" ॥

११३ "यस्सानुभावेन सुभोग गङ्गा,
पवत्तय' दधिसन्निसिन्न' समुद् ।
सलोमपादो' परिचरियमग्गि,
अङ्गो सहस्सवक्खपुरज्झगच्छि'" ॥

११४ "महिद्धिको देववरो यसस्सी,
सेनापति तिदिवे वासवस्स ।
सो" सोमयागेन मल विहत्त्वा,
सुभोग देवञ्जतरो अहोसि" ॥

११५ "अकारयि" लोकमिम परञ्च,
भागीरथि" हिमवन्तञ्च गिज्झ" ।
यो इद्धिमा देववरो यसस्सी,
सो पि तदा आदहि जातवेद ॥

१ जेतुमग्गि-सी०, रो० । २ मो-स्या०, रो० । ३ मुजल्लिन्दज्झगच्छि-रो० ।
४ अपरियन्त रथ-सी०, रो०, अपरियन्त रट्ठ-स्या० । ५ ५ दूदीपोपज्जगामि-स्या०, दू०
पोपि जगाम-रो० । ६ मोवण्णमय-स्या० । ७ पवत्तति-स्या० । ८ दधिसन्न-स
रो० । ९ सोमयागा-स्या० । १० मज्झगच्छि-स्या०, मज्झगच्छि-रो० । ११
रो० । १२ आमारियो-रो० । १३ भागिरथि-रो० । १४ विज्झ-स्या० ।

९१६. "मालागिरी हिमवा यो च गिज्जो',
सुदस्सनो निसभो कुवेर' ।
एते च अञ्जे च नगा महन्ता,
चित्था कता यञ्जकरेहि माहु" ॥

९१७. "अज्जायकं मन्तगुणूपपन्नं,
तपस्सिनं याचयोगी' तिधाहु' ।
तीरे समुद्दस्सुदकं सजन्तं,
सागरोज्झोहरि' तेनपेय्यो ॥

९१८. "आयागवत्थूनि पुथू पथव्या,
संविज्जन्ति ब्राह्मणा वासवस्स ।
पुरिमं दिसं पच्छिमं दक्खिणुत्तरं,
संविज्जमाना जनयन्ति वेदं" ॥

९१९. "कली हि धीरान कटं मगानं,
भवन्ति वेदज्जगतानरिट्ठ' ।
मरीचिधम्मं असमेक्खितत्ता,
मायागुणा नातिवहन्ति पञ्चं ॥

९२०. "वेदा न ताणाय भवन्ति दस्स',
मित्तद्दुनो भूनुहुनो नरस्स ।
न तायते परिचिण्णो च' अग्गि,
दोसन्तरं मच्चमनरियकम्मं ॥

९२१. "सच्चं च मच्चा सधनं' सभोगं',
आदीपितं दाह तिणेन मिस्सं ।
दहं न तप्पे असमत्थतेजो,
को तं सुभिक्षं द्विरसञ्जु' कयिरा" ॥

९२२. "यथा पि खीरं विपरिणामधम्मं,
दग्धि भवित्वा नवनीतमिप्पि होत्ति ।

१. विज्जा-स्या० । २. मानवेर-सी०, रो०; वासवेर-स्या० । ३. याचयोगी-
१० । ४. नाह-सी०, रो० । ५. मगरज्जोहरि-स्या०, रो० । ६. अरिट्ठ-स्या०,
० । ७. रग्ग-स्या०, रो० । ८. य-स्या० । ९-१०. मपत्ता मभोगा-सी०, स्या०, रो० ।
११-१२. दिग्गच्छरुत्थि-सी०; दिग्गच्छरु-स्या०; दिग्गच्छरुत्थि-रो० ।

एवम्पि अग्निं विपरिणामधम्मो,
तेजो समोरोहती' योगयुत्तो ॥

९२३. "न दिस्सती' अग्निमनुप्पविट्ठो,
सुक्खेसु कट्ठेसु नवेसु चा पि ।
नामत्थमानो' अरणी नरेन,
नाकम्मना' जायति जातवेदो ॥

९२४. "सचे हि अग्निं अन्तरतो वसेय्य,
सुक्खेसु कट्ठेसु नवेसु चा पि ।
सव्वानि सुस्सेय्यु' वनानि लोके,
सुक्खानि कट्ठानि च पज्जलेय्युं ॥

९२५. "करोति चे दारुतिणेन पुञ्जं,
भोजं नरो धूमसिखिं पतापवं ।
अङ्गारिका लोणकरा च सूदा,
सरीरदाहा पि करेय्यु' पुञ्जं ॥

९२६. "अथ चे हि एते न' करोन्ति पुञ्जं,
अज्जेनमग्निं इध तप्पयित्वा ।
न कोचि लोकस्मिं करोति पुञ्जं,
भोजं नरो धूमसिखिं पतापवं ॥

९२७. "कथं हि लोकापचितो समानो,
अमनुज्जगन्धं वहूनं' अकन्तं ।
यदेव मच्चा परिवज्जयन्ति,
तदप्पसत्थं द्विरसज्जु' भुज्जे ॥

९२८. "सिखिम्पि" देवेषु वदन्ति हेके",
आपं मिलक्खू" पन देवमाहु ।
सव्वेव एते वितथं भणन्ति,
अग्गी न देवज्जतरो न चापो" ॥

१. ममान्हति-स्या० । २. दिस्सति-स्या०; दिस्सते-रो० । ३. ना मन्यमानो-
मी०, रो० । ४. नाकम्मना-रो० । ५. मुस्सेय्यु-स्या०, रो० । ६. करेय्युं-रो० । ७. पि-
स्या० । ८. वहूत्र-रो० । ९. दिरमज्जु-स्या०, रो० । १०. सिखिन्दि-स्या०; सिन्दिहि-
रो० । ११. एवे-स्या० । १२. मिलक्खा-मी०, रो० । १३. आपो-म्या० ।

९२९. "अनिन्द्रियवद्धमसञ्जकायं",
वेस्सानरं कम्मकरं पजानं ।
परिचरिय मग्गिं सुगतिं कथं वजे^१,
पापानि कम्मामि पकुव्वमानो^२ ॥

९३०. "सव्वाभिभू ताहुध जीविकत्था,
अग्गिस्स ब्रह्मा परिचारको^३ ति^४ ।
सव्वानुभावी च वसी किमत्थं,
अनिम्मितो निम्मितं वन्दितस्स ॥

९३१. "हस्स" अनिज्झानखमं^५ अतच्छं,
सक्कारहेतु पकिरिंसु^६ पुव्वे ।
ते लाभसक्कारे अपातुभोन्ते^७,
सन्धापितार् जन्तुभि सन्तिधम्मं ॥

९३२. "अज्जेनमरिया पथविं जनिन्दा,
वेस्सा कसिं पारिचरियञ्च सुद्धा ।
उपागुं पच्चेकं यथापदेसं,
कताहु एते वसिना ति आहु ॥

९३३. "एतञ्च सच्चं वचनं भवेय्य,
यथा इदं भासितं ब्राह्मणेहि ।
नाखत्तियो जातु लभेथ रज्जं,
नाब्राह्मणो मन्तपदानि सिक्खे ।
नाञ्जत्र वेस्सेहि^८ कसिं करेय्य,
सुद्धो न मुच्चे^९ परपेसनाय^{१०} ॥

९३४. "यस्मा च एतं वचनं अभूतं,
मुसाविमे^{११} ओदरिया भणन्ति ।

१. निरिन्द्रिय अन्न०-गो०; अनिन्द्रिय सन्त०-स्या०, निरिन्द्रिय सन्त०-रो० । २. वग्गे-म्या० । ३. पनुत्तमानो-म्या० । ४-४ परिचारिकोति-स्या०, रो० । ५-५ हाग अनिग्गानकम-म्या० । ६. पारिरिंसु-म्या० । ७. अपातुभने-स्या० । ८. मन्थम्भना-मी०, रो०; सन्धाभिना-म्या० । ९. उपागू-स्या० । १०. वेस्साहि-म्या० । ११. मुच्चे-स्या०, रो० । १२. परोम्भिता-मी०, रो० । १३. मुगा चिमे-रो० ।

तदप्पपञ्जा अभिसद्दहन्ति,
पस्सन्ति त पण्डिता अत्तना व ॥

९३५ "सत्या" हि वेस्सान' वलि हन्ति,
आदाय सत्थानि चरन्ति ब्राह्मणा ।
त तादिस मद्दसुभित पभिन्न',
कस्मा ब्रह्मा मुज्जु' करोति लोक ॥

९३६ "सच्चे हि सो इस्सरो सव्वलोके,
ब्रह्मा वहू' भूतपती पजान ।
कि सव्वलोक' विदही' अलक्खि,
कि सव्वलोक न मुत्ति अकासि ॥

९३७ "सच्चे हि सो इस्सरो सव्वलोके,
ब्रह्मा वहू' भूतपती पजान ।
माया मुसावज्जमदेन चा पि,
लोक अधम्ममे विमत्थमकारि' ॥

९३८ "सच्चे हि सो इस्सरो सव्वलोके,
ब्रह्मा वहू' भूतपती पजान ।
अधम्मिको' भूतपती अरिट्ठ,
धम्मे सति यो' विदही अधम्म ॥

९३९ "कोटा पटङ्गा उरगा च भेका",
हन्त्वा विमो" सुज्झति मक्खिका च ।
एते" पि" वम्मा अनरियरूपा",
कम्बोजकान वितथा वहू' ॥

९४० "सच्चे हि सो मुज्झति यो ह्नाति,
हतो पि सो मग्गमुपेति ठान ।
भोवादि भोवादिन मारयेय्यु,
ये चा" पि तेस अभिसद्दहेय्यु ॥

११ खत्तान वस्सान-सो०, रा० । २ विभिन्न-ग० । ३ न उज्जु-स्या० । ४
-म्या० । ५ मध्वगेव-ग० । ६ विदही-स्या० । ७ वासि-मो०, रो०, वा
स्या० । ८ अधम्मिको-रा० । ९ मा-स्या० । १० भिन्ना-स्या० । ११ विभि-
रा० । १२ एतहि-स्या०, रा० । १३ अनरीय-स्या० । १४ वा-स्या० ।

९४१. "नेव^१ मिगा न^२ पसू^३ नो पि गावो,
आयाचन्ति अत्तवधाय केचि ।
विष्फन्दमाने^४ इध जीविकत्था,
यञ्जेसु पाणे पसुमारभन्ति^५ ॥

९४२. "यूपुस्सने^६ पसुवन्धे च वाला,
चित्तेहि^७ वण्णेहि मुखं नयन्ति ।
अयं ते यूपो कामदुहो परत्थ,
भविस्सति सस्सतो सम्पराये ॥

९४३. "सचे च यूपे मणिसङ्खमुत्तं,
धञ्जं धनं रजतं जातरूपं ।
सुक्खेसु कट्टेसु नवेसु चा पि,
सचे दुहे तिदिवे सव्वकामे ।
तेविज्जसङ्गा व^८ पुथू यजेय्युं,
अब्राह्मणं^९ कञ्चि न^{१०} याजयेय्युं ॥

९४४. "कुतो च यूपे मणिसङ्खमुत्तं,
धञ्जं धनं रजतं जातरूपं ।
सुक्खेसु कट्टेसु नवेसु चा पि,
कुतो दुहे तिदिवे सव्वकामे ॥

९४५. "सठा च लुद्धा च^{११} पलुद्धवाला^{१२},
चित्तेहि वण्णेहि मुखं नयन्ति ।
आदाय अग्गिं मम देहि वित्तं,
ततो सुखी होहिसि सव्वकामे ॥

९४६. "तमग्गिहुत्तं सरणं पविस्स,
चित्तेहि वण्णेहि मुखं नयन्ति ।
ओरोपयित्वा केसमस्सुं नखञ्च,
वेदेहि वित्तं अतिगाळ्हायन्ति^{१३} ॥

१. नेवा-रो० । २-२. न पसु-म्या०; नपसु-रो० । ३. विष्फन्दमाना-स्या०, रो० ।

४. पमुमाहन्ति-मी०, रो० । ५. युपम्माने-मी०, युपम्माने-रो० । ६. चित्तेहि-म्या० ।

७. व-रो० । ८. न ब्राह्मणा-मी०, स्या०; न ब्राह्मण-रो० । ९. त-रो० । १०-१०.

उत्तमदवाला-मी०, रो० । ११. अतिगाळ्हायन्ति-मी०, रो० ।

१४७ "वाका उलूक व रहो लभित्वा,
एक समान बहुका समेच्च ।
अन्नानि भुत्वा कुहका कुहित्वा,
मुण्ड करित्वा यज्जपयोस्तजन्ति' ॥

१४८ "एव हि सो वञ्चितो ब्राह्मणेहि,
एको समानो बहुका समेच्च ।
ते योगयोगेन विलुम्पमाना,
दिट्ठ अदिट्ठेन धनहरन्ति ॥

१४९ "अवासिया राजूहिवानुमिट्ठा,
तदस्स आदाय धन हरन्ति ।
ते तादिसा चोरसमा असन्ता,
वज्झा न हज्जन्ति अरिट्ठ लोके ॥

१५० "इन्दस्स वाहारसि दक्खिणा ति,
यज्जेसु ठिन्दन्ति पलासयट्ठि ।
त चे पि सच्च मघवा छिन्नबाहु,
केनस्स इन्दो असुरे जिनाति ॥

१५१ 'त चेव तुच्छ मघवा समङ्गी,
हन्ता' अवज्झो परमो स' दवो ।
मन्ता इमे ब्राह्मणा तुच्छरूपा,
सन्दिट्ठिका' वज्चना एस लोके ॥

१५२ "मालागिरि हिमवा यो च गिज्झो,
सुदस्सनो निसभो कुवेर ।
एते च अज्जे च नगा महन्ता,
चित्था कत्ता यज्जकरेहि माहु ॥

१५३ 'यथापकारानि' हि इट्ठकानि
चित्था कत्ता यज्जकरेहि माहु ।

१ ० गजन्ति - स्या० । २ हत्त्वा - स्या० । ३ गु - स्या० । ४ सदिट्ठिया - रो०
५ ययणवारानि - रो० ।

न पव्वता होन्ति तथापकारा,
अञ्जा दिसा अचला तिट्ठसेला ॥

९५४. "न इट्ठका होन्ति सिला चिरेन',
न तत्थ सञ्जायति अयो न लोहं ।
यञ्जञ्च एतं परिवण्णयन्ता,
चित्था कता यञ्जकरेहि माहु ॥

B. 230

5

९५५. "अञ्जायकं मन्तगुणूपपन्नं,
तपस्सिनं याचयोगोतिवाहु ।
तीरे समुद्स्सुदकं सजन्तं,
तं सागरोज्झोहरि तेनपेय्यो ॥

10

९५६. परोसहस्सम्पि समन्तवेदे,
मन्तूपपन्ने नदियो वहन्ति ।
न तेन व्यान्नपरसूदकान',
कस्मा समुद्दो अतुलो अपेय्यो ॥

९५७. "ये केचि कूपा इध जीवलोके,
लोणूदका कूपखणेहि खाता ।
न ब्राह्मणज्झोहरणेन तेसु,
आपो अपेय्यो द्विरसञ्जु' माहु' ॥

15

९५८. "पुरे पुरत्था का कस्स भरिया,
मनो मनुस्सं अजनेसि पुब्बे ।
तेना पि धम्मेन न कोचि हीनो,
एवम्पि वोस्सग्गविभङ्ग' माहु ॥

20

९५९. "चण्डालपुत्तो पि अधिच्च वेदे,
भासेय्य मन्ते कुसलो मतीमा' ।
न तस्स मुद्धा पि' फलेय्य' सत्तधा,
मन्ता इमे अत्तगमाय कता' ॥

25

१ चिरेन पि - सी०, टी० । २. व्यान्नपरसूदकान - टी० । ३. व्यान्नपरसूदकान - टी० । ४. मन्तगुणूपपन्नं - टी० । ५. मूर्तिमा - टी०, रो० । ६-६ विफलेय्य - टी० । ७. गमा - टी०, टी० ।

९६० “वाचावता गिद्धिकता गहीता,
दुम्मोचया कव्यपथानुपन्ना^१ ।
वालान चित्त विसमे निविट्ठ,
तदप्पपञ्जा अभिसद्दहन्ति ॥

९६१ “सीहस्स व्यग्घस्स च दीपिनो च,
न विज्जती पोरिसिय वलेन ।
मनुस्सभावो च गव व पेवखो,
जाती हि तेस असमा समाना^२ ॥

९६२ “सच्चे च राजा पयवि विजित्वा,
सजीववा अस्सवपारिसज्जो^३ ।
सयमेव सो सत्तुमङ्ग विजेय्य,
तस्सप्पजा^४ निच्चसुखी^५ भवेय्य ॥

९६३ ‘सत्तियमन्ता च तयो च वेदा,
अत्येन एते समका भवन्ति ।
तेसञ्च अत्य अविनिच्छिन्नित्वा,
न वुज्झती आघपथ व छन्न ॥

९६४ “सत्तियमन्ता च तयो च वेदा,
अत्येन एते समका भवन्ति ।
लाभो अलाभो अयसो यसो च,
सट्ठेव^६ तेस चतुन्नञ्च^७ धम्मा ॥

९६५ ‘यथा पि इव्भा धनघञ्जहेतु,
कम्मनि करोन्ति^८ पुथू पथव्या ।
तेविज्जसङ्गा च^९ तथेव अज्ज,
कम्मनि करोन्ति पुथू पथव्या ॥

१ वाचापथानुपन्ना—स्या० कव्यपथानुपन्ना—रो० । २ समान—स्या० ।
अस्मवापारिसज्जा—स्या० अस्मवापारिसज्जा—रा० । ४४ तस्म पजा निच्चसुखा—रा० ।
५५ मयन मयन म चतन्न—मा० रा० । ६ आरेन्ति—मा० स्या० रो० । ७ नि
स्या० रा० ।

९६६. "इवमेहि' ये' ते' समका भवन्ति,
निच्चुस्सुका' कामगुणेषु युत्ता ।
कम्मानी करोन्ति पुथू पथव्या,
तदप्पपञ्चा द्विरसञ्जुरा ते' ॥
९६७. "कस्स भेरी मुदिङ्गा' च, सङ्खा' पणवदिन्दिमा' । 5
पुरतो पटिपन्नानि, हासयन्ता रथेसभं ॥
९६८. "कस्स कञ्चनपट्टेन, पुथुना विज्जुवणिना ।
युवा कलापसन्नद्धो, को एति सिरिया जलं ॥
९६९. "उक्कामुखपहट्ठं' व, खदिरङ्गारसन्निभं । B. 211
मुखञ्च' रचिरा भाति', को एति सिरिया जलं ॥ 10
९७०. "कस्स जम्बोनदं छत्तं, ससलाकं मनोरमं ।
आदिच्चरंसावरणं, को एति सिरिया जलं ॥
९७१. "कस्स अङ्गं' परिग्गह्, वाळवीजनिमुत्तमं ।
उभतो' वरपुञ्जस्स", मुद्धनि उपरूपरि ॥
९७२. "कस्स पेखुणहत्थानि", चित्रानि" च" मुद्धनि च । 15
कञ्चनमणिदण्डानि", चरन्ति दुभतो" मुखं ॥
९७३. "खदिरङ्गारवण्णाभा, उक्कामुखपहंसिता ।
कस्सेते कुण्डला वग्गू, सोभन्ति दुभतो मुखं ॥
९७४. "कस्स वातेन छुपिता, निद्धन्ता" मुडुकाळका" ।
सोभयन्ति नलाटन्तं, नभा विज्जुरिवुग्गता ॥ 20
९७५. "कस्स एतानि अक्खीनि, आयतानि पुथूनि च ।
को सोभति विसालक्खो, कस्सेतं उण्णजं मुखं ॥

१. इवमेहि—रो० । २-२. एते—सी०, स्या०, रो० । ३. निच्चोस्सुका—रो० । ४. द्विरसञ्जुरा ते—स्या०; द्विसञ्जुराति—रो० । ५. मुतिङ्गा—रो० । ६-६. सङ्खापणवदिन्दिमा—रो० । ७. उक्कामुखे पहट्ठं—स्या०, रो० । ८-८. मुखञ्चा रचिरा भाति—स्या०, रो० । ९. अङ्गं—सी०, रो० । १०-१०. चरन्ते वरपुञ्जस्स—सी०, रो०; उभतो वरपुञ्जस्स—स्या० । ११. पेखुणहत्थानि—स्या० । १२-१२. विचित्रानि—रो० । १३. तपञ्जमणिदण्डानि—सी०, रो०; सुवण्णमणिदण्डानि—स्या० । १४. उभतो—स्या०, रो० । १५-१५. निद्धन्ता मुडुकाळकं—सी०; सिनिद्धग्गा मुडुकाळिका—स्या० ।

९७६. "कस्सेते" लपनजाता, सुद्धा' सह्यवरूपमा ।
भासमानस्स मोभन्ति, दन्ता कुप्पिलसादिसा ॥
९७७. "कस्स लासारससमा, हत्थपादा सुखेविता" ।
को सो विम्बोद्वसम्पन्नो, दिवा मूरियो' व भासति ॥
९७८. "हिमच्चये हिमवति", महासालो' व पुप्फितो ।
को सो ओदातपावारो, जयं इन्दो व सोभति ॥
९७९. "सुवण्णपीळकाकिण्ण", मणिदण्टविचित्तकं ।
को सो परिसमोगह्, ईस' खग्गं" पमुञ्चति ॥
९८०. "सुवण्णविकता" चित्ता", सुकता चित्तसिञ्चना" ।
को सो ओमुञ्चते पादा, नमो कत्वा महेसिनो" ॥
९८१. "घतरट्ठा" हि" ते नागा, इद्धिमन्तो यसस्सिनो ।
समुदजाय उप्पन्ना, नागा एते महिद्धिका" ति ॥

५४४. चन्दकुमारजातकं (७)

९८२. "राजामि लुद्धकम्मो, एकराजा पुप्फवतीया" ।
सो पुच्छि ब्रह्मवन्धुं, गण्डहालं पुरोहितमूळहं" ॥
९८३. 'मग्गान" मग्गमाचिकव", त्वनि" ब्राह्मण धम्मविनयवुसलो ।
यथा इतो वजन्ति मुगति, नरा पुञ्जानि कत्वान' ॥
- ९८४ 'अतिदान ददिन्वान', अवज्जे देव घातेत्वा ।
एव वजन्ति मुगति, नरा पुञ्जानि कत्वान' ॥

१-१ बम्भ ने कान्ना-मी०, रो० । २ मुद्धा-रो० । ३ मुखेदिता-स्या०, रो० । ४-६ मुग्गिाव मोनति-स्या०, मुग्गिाव-रो० । ५ हेमवतो-मी०, रो० ।
द्विपवो-स्या० । ६ ब्रह्मवन्धो-स्या०, ब्रह्मवन्धो-रो० । ७ मुक्कानिचिक्का-रो० । ८
मोगह्-स्या० । ९ अने-स्या०, ईसो-रो० । १० मग्गव-रो० । ११-११ मुख-
विकता चित्ता-स्या०, मुक्कानिचिक्का चित्ता-रो० । १२ चित्तसिञ्चना-स्या०; चित्त-
सिञ्चना-रो० । १३-१३ यत्तद्वन्धु-स्या०, यत्तद्वन्धु-रो० । १४. पुप्फवतीया-
स्या० । १५ पुरोहितमुद्ध-स्या० । १६-१६ मग्गमग्गमाचिकव-मी०, रो० । १७ त्वनि-
स्या० । १८ ददन्वान-स्या० ।

९८५. 'किं' पन तं' अतिदानं, के च अवज्ज्ञा इमस्मि' लोकस्मिं ।
एतञ्च खो नो अक्खाहि, यजिस्सामि' ददामि' दानानि' ॥

९८६. 'पुत्तेहि देव यजितव्वं,
महेसीहि नेगमेहि च ।
उसभेहि आजानियेहि चतूहि,
सव्वचतुक्केन देव यजितव्वं' ॥

6

९८७. "तं सुत्वा अन्तेपुरे, कुमारा महेसियो च हज्जन्तु ।
एको अहोसि निग्घोसो, भिस्मा' अच्चुग्गतो सद्दो" ॥

९८८. "गच्छथ वदेथ कुमारे, चन्दं' सूरियञ्च भद्दसेनञ्च ।
सूरञ्च' वामगोत्तञ्च, पचुरा' किर होथ यज्जत्थाय ॥

10

९८९. "कुमारियो पि वदेथ, उपसेनं' कोकिलञ्च मुदितञ्च ।
नन्दञ्चा पि कुमारि', पचुरा किर होथ यज्जत्थाय ॥

९९०. "विजयम्पि मय्हं महेसिं, एरावतिं" केसिनिं सुनन्दञ्च ।
लक्खणवरूपपत्ता, पचुरा किर होथ यज्जत्थाय ॥

९९१. "गहपतयो च" वदेथ, पुण्णमुखं भद्दियं सिङ्गालञ्च ।
वड्डुञ्चा पि गहपतिं, पचुरा किर होथ यज्जत्थाय" ॥

15 B. 243

९९२. "ते तत्थ गहपतयो,
अवोचिसुं" समागता पुत्तदारपरिकिण्णा ।
सव्वेव" सिखिनो देव करोहि,
अथ वा नो दासे सावेहि" ॥

20

९९३. "अभयंकरम्पि मे हत्थिं, नाळागिरिं" अच्चुग्गतं' वरुणदन्तं ।
आनेथ खो ने" खिप्पं, यज्जत्थाय भविस्सन्ति" ॥

१-१. नि पनेत-स्या० । २. इमस्मिं-स्या० । ३-३. यजिस्साम ददाम-सी०, रो० ।
४. भेस्मा-स्या० । ५. चन्दञ्च-स्या० । ६. सूरञ्च-स्या० । ७. पचुरा-सी०, रो० ।
८. उपसेनिं-सी०; उपसेनञ्च-स्या०; उपसेणि-रो० । ९. कुमारिक-स्या० । १०.
एवपनि-रो० । ११. पि-स्या० । १२. अवोचयिसुं-स्या० । १३. सव्वे-स्या० । १४-१४.
नाळागिरि अच्चुत-मी०; राजगिरि अच्चुत-रो० । १५. ते-स्या० । १६. भविस्सन्ति-
स्या० ।

१९४. "अस्सरत्तनम्पि' केसिं', सुरामुखं पुण्णकं विनतकञ्च ।
आनेथ खो ने खिप्पं, यञ्जत्थाय भविस्सन्ति ॥

१९५. "उसभम्पि' यूथपतिं अनोजं,
निसभं गवम्पतिं ते पि मय्हं आनेथ ।
समूहं करोन्तु सव्व,
यजिस्सामि ददामि दानानि ॥

१९६. "सव्वं पटियादेथ, यञ्जं पन उग्गतम्हि सूरियम्हि' ।
आणापेथ च' कुमारे", अभिरमन्तु इमं रत्तिं ॥

१९७. "सव्वं उपट्टपेथ, यञ्जं पन उग्गतम्हि सूरियम्हि ।
वदेथ दानि कुमारे, अञ्ज खो' पच्छिमा रत्ति" ॥

१९८. "तंत माता अवच', रोदन्ती आगन्त्वा" विमानतो ।
यञ्जो किर ते पुत्त, भविस्सति चतूहि पुत्तेहि" ॥

१९९. "सव्वे पि मय्ह पुत्ता, चत्ता चन्दस्मि हञ्जमानस्मिं ।
पुत्तेहि यञ्ज यजित्वान, सुगतिं सगं गमिस्सामि" ॥

१०००. मा" त पुत्त" सद्दहेसि, सुगतिं किर होति पुत्तयञ्जेन ।
निरयानेसो मग्गो, नेसो मग्गो हि सग्गानं ॥

१००१. "दानानि देहि कोण्डञ्ज, अहिंसा सव्वभूतभव्यानं" ।
एम मग्गो सुगतिया, न च मग्गो पुत्तयञ्जेन ॥

१००२. "आचरियान वचना, घातेस्स" चन्दञ्च सूरियञ्च ।
पुत्तेहि यञ्ज" यजित्वान" दुच्चजेहि, सुगतिं सगं गमिस्सामि ॥

१००३. "तत पिता पि अवच, वसवत्ती ओरस सकं पुत्तं ।
यञ्जो किर ते पुत्त, भविस्सति चतूहि पुत्तेहि" ॥

१००४. "सव्वे पि मय्ह पुत्ता चत्ता, चन्दस्मिं हञ्जमानस्मिं ।
पुत्तेहि यञ्ज यजित्वान, सुगतिं सगं गमिस्सामि" ॥

१ अस्सरत्तनम्पि-सो०, रो० । २ ये केमि-स्या० । ३ उग्गतम्पिने-स्या० ।
४ समुत्ता-सो०, रो०, सम्मुत्ता-स्या० । ५ सव्व पि-स्या० । ६ मुरियम्हि-स्या० ।
७ चन्दकुमारे-स्या० । ८ वो-रो० । ९ अवोच-स्या० । १० आगता-स्या० ।
११ मा पुन-सो०, रो० । १२ घानिप्प-स्या० । १३ सो०, स्या०, रो० पोथीनु
नपि । १४ यजित्वा-स्या० ।

१००५. “मा तं पुत्त सद्देहि, सुगतिं किर होति पुत्तयञ्जेन ।
निरयानेसो मग्गो, नेसो मग्गो हि सग्गानं ॥
१००६. “दानानि देहि कोण्डञ्ज, अहिंसा सव्वभूतभव्यानं ।
एस मग्गो सुगतिया, न च मग्गो पुत्तयञ्जेन” ॥
१००७. “आचरियानं वचना, घातेस्सं चन्दञ्च सूरियञ्च । 5
पुत्तेहि यञ्जं यजित्वान दुच्चजेहि, सुगतिंसग्गं गमिस्सामि” ॥
१००८. “दानानि देहि कोण्डञ्ज, अहिंसा सव्वभूतभव्यानं ।
पुत्तपरिवुतो तुवं, रट्ठं जनपदञ्च पालेहि” ॥
१००९. “मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळवन्धका पि, हत्थी अस्से च पालेम ॥ 10
१०१०. “मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळवन्धका पि, हत्थिच्छकणानि उज्जेम ॥
१०११. “मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळवन्धका पि, अस्सच्छकणानि उज्जेम ॥
१०१२. “मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स । 15
यस्स होन्ति तव कामा, अपि रट्ठा पव्वाजिता ।
भिक्षाचरियं चरिस्साम” ॥
१०१३. “दुक्खं खो मे जनयथ’, विलपन्ता जीवितस्स कामा हि । 20
मुञ्चेथ’ दानि कुमारे, अलम्पि मे होतु पुत्तयञ्जेन” ॥
१०१४. “पुव्वेव खोसि मे वुत्तो, दुक्करं दुरभिसम्भवञ्चेतं ।
अथ नो उपक्खटस्स’ यञ्जस्स, कस्मा करोसि विक्खेपं ॥
१०१५. “सव्वे वजन्ति सुगतिं, ये यजन्ति ये’ पि याजेन्ति’ ।
ये चा पि अनुमोदन्ति, यजन्तानं एदिसं महायञ्जं” ॥
१०१६. “अथ किस्स जनो’ पुव्वे, सोत्थानं ब्राह्मणे अवाचेसि ।
अथ नो अकारणस्मा, यञ्जत्थाय देव घातेसि ॥ 25

B. 245

25

१-१. इदं पदं मी०, रो० पोत्वकेमु नत्थि । २. जनयित्थं—स्या० । ३. मुञ्चय—

मी०, स्या०, रो० । ४. उपक्खतम्प—स्या० । ५-५. ये पि नेव पजायेन्ति—स्या० । ६. च
नो—मी०, स्या०, रो० ।

- १०१७ "पुव्वेव नो दहरकाले," न हनेसि' न घातेसि।
दहरम्हा योव्वन' पत्ता', अद्दमका तात हज्जाम॥
- १०१८ "हत्थिगते अस्सगते,
सन्नद्धे पस्स नो महाराज।
युद्धे वा युज्जमाने वा,
न हि मादिसा सूरान्' होन्ति यज्जत्थाय॥
- १०१९ "पच्चन्ते वा पि कुपिते', अटवीसु वा मादिसे नियोजेन्ति।
अथ नो अकारणस्मा, अभूमिय तात हज्जाम॥
- १०२० "या' पि हि ता सकुणियो', वसन्ति तिणघरानि कत्वान।
तासम्पि पिया पुत्ता, अथ नो त्व देव घातेसि॥
- १०२१ "मा तस्स' सद्देहेसि, न म खण्डहालो घातेय्य।
मम हि सो घातेत्वान, अनन्तरा तम्पि देव घातेय्य॥
- १०२२ "गामवर निगमवर ददन्ति, भोगम्पिस्स महाराज।
अयग्गपिण्डका पि, कुले कुले हेते भुज्जन्ति॥
- १०२३ "तेसम्पि तादिसान, इच्छन्ति दुट्ठिभतु महाराज।
येभुय्येन' एते, अकतज्जुनो ब्राह्मणा देव॥
- १०२४ "मा नो देव अवधि, दासे नो देहि मण्डहालस्स।
अपि निगळवन्धका पि, हत्थी अस्से च पालेम॥
- १०२५ "मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्म।
अपि निगळवन्धका पि, हत्थिच्छकणानि उज्जेम॥
- १०२६ "मा नो देव अवधि, दासे नो देहि मण्डहालस्स।
अपि निगळवन्धका पि, अस्सच्छकणानि उज्जेम॥
- १०२७ "मा नो देव अवधि, दामे नो देहि मण्डहालस्म।
यम्म होन्ति तत्र कामा, अपि रट्ठा पट्ठाजिता।
भिक्याचरिय चरिम्माम"॥

१ यज्जमाने-मा० २०। २ यग्गि-मा० २०। ३ यद्दमका-मा०।
४ स्या० पाल्य' नयि। ५ कुपित-स्या०। ६ या वावि सकुणिया-स्या०।
७ मा यग्ग-स्या०। ८ यमुय्येन-स्या०।

१०२८. “दुःखं खो मे जनयथ^१, विलपन्ता जीवितस्स कामा हि ।
मुञ्चेथ^२ दानि कुमारे, अलम्पि मे होतु पुत्तयञ्जेन^३” ॥

१०२९. “पुव्वेव खोसि मे वुत्तो, दुक्करं दुरभिसम्भवञ्चेतं ।
अथ नो उपक्खटस्स यञ्जस्स, कस्मा करोसि विक्खेपं ॥

१०३०. “सव्वे वजन्ति सुगतिं, ये यजन्ति ये पि याजेन्ति । ६
ये चा पि अनुमोदन्ति, यजन्तानं एदिसं महायञ्जं” ॥

१०३१. “यदि किर यजित्वा पुत्तेहि, देवलोकं इतो चुता यन्ति ।
ब्राह्मणो ताव यजतु, पच्छा पि यजसि^४ तुवं राजा^५ ॥

१०३२. “यदि किर यजित्वा पुत्तेहि, देवलोकं इतो चुता यन्ति ।
एस्वेव^६ खण्डहालो, यजतं^७ सकेहि पुत्तेहि ॥ 10

१०३३. “एवं जानन्तो^८ खण्डहालो, किं पुत्तके न घातेसि ।
सव्वञ्च जातिजनं, अत्तानञ्च न घातेसि ॥

१०३४. “सव्वे वजन्ति निरयं, ये यजन्ति ये पि याजेन्ति ।
ये चा पि अनुमोदन्ति, यजन्तानं एदिसं महायञ्जं ॥

१०३५. “सचे^९ हि सो सुज्झति यो हनाति, 15
हतो पि सो सग्गमुपेति ठानं ।
भोवादि भोवादिन मारयेय्युं,
ये चा पि तेसं अभिसद्दहेय्यु^{१०}” ॥

१०३६. “कथञ्च किर पुत्तकामायो, गहपतयो घरणियो च ।
नगरम्हि न उपरवन्ति^{११} राजानं, मा घातयि ओरसं पुत्तं ॥ 20

१०३७. “कथञ्च किर पुत्तकामायो, गहपतयो घरणियो च ।
नगरम्हि न उपरवन्ति राजानं, मा घातयि अत्रजं पुत्तं ॥

१०३८. “रञ्जो चम्हि अत्थकामो, हितो च सव्वजनपदस्स^{१२} ।
न कोचि अस्स पटिघं, मया जानपदो न पवेदेति^{१३}” ॥

B. 247

१. जनयिदु-स्या० । २. मुञ्चथ-स्या० । ३-३. यजिस्सति राज-स्या० । ४. एनेय-स्या० । ५. यजतु-स्या० । ६. जान चे-स्या० । ७-७. अय गाथा सी०, स्या०, रो० पोव्यवेगु न दिस्सति । ८. उपवदन्ति-स्या० । ९. सच्चदा जनपदस्स-सी०, रो० ।
जा०२-३३

१०३९. "गच्छथ वो घरणियो, तातञ्च वदेथ मण्डहालञ्च।
मा घातेथ कुमारे, अट्ठसके सीहसङ्कामे ॥
१०४०. "गच्छथ वो घरणियो, तातञ्च वदेथ मण्डहालञ्च।
मा घातेथ कुमारे, अपेक्खिते सव्वलोकस्स" ॥
१०४१. "ये नूनाहं जायेय्यं, रथकारकुलेसु वा।
पुक्कुसकुलेसु वा वेस्सेमु वा जायेय्यं,
न हज्ज मं राज' यञ्जे' घातेय्य" ॥
१०४२. "सव्वा' सीमन्तिनियो' गच्छथ, अय्यस्स मण्डहालस्स।
पादेमु निपतथ, अपराधाहं न पस्सामि ॥
१०४३. "सव्वा' सीमन्तिनियो' गच्छथ, अय्यस्स मण्डहालस्स।
पादेसु निपतथ, किन्ते भन्ते मयं अट्ठसेम" ॥
१०४४. "कपणा' विलपति सेला, दिस्वान भातरे' उपनीतत्ते।
यञ्जो किर मे उक्खिपितो, तातेन सम्गकामेन" ॥
१०४५. "आवत्ति' परिवत्ति च, वसुलो सम्मुखा रञ्जो।
मा नो पितर' अवधि, दहरम्हा योव्वन" पत्ता" ॥
१०४६. "एसो ते वसुल पिता, समेहि पितरा सह।
दुक्ख खो मे जनयसि, विलपन्तो अन्तेपुरस्मिं।
मुञ्चेथ दानि कुमारे, अलम्पि मे होतु पुत्तयञ्जेन" ॥
१०४७. "पुव्वेव खोसि मे वुत्तो, दुक्करं दुरभिसम्भवञ्चेत्तं।
अथ नो उपक्खटस्स यञ्जस्स, कस्मा करोसि विक्खेपं ॥
१०४८. "सव्वे वजन्ति सुगति, ये यजन्ति ये पि याजेन्ति।
ये चा पि अनुमोदन्ति, यजन्तानं एदिसं महायञ्जं" ॥
१०४९. "सव्वरतनस्स यञ्जो उपक्खटो", एकराज तव पटियत्तो।
अभिनिक्खमस्सु देव, सम्ग गतो त्वं पमोदिस्ससि" ॥

१-१ यदूनाह-स्या०। २ पुक्कुसकुले-स्या०। ३ राजा-स्या०। ४ यञ्जत्याय-
सी०, रो०। ५ सव्वापि मन्तिनियो-स्या०। ६-६ मव्वापि घरणियो-स्या०। ७
कपणा-सी०, रो०। ८ मानरो-सी०, स्या०, रो०। ९ आवत्ति च-स्या०। १० देव
पितर-स्या०। ११-११ अवोव्वनपत्ता-स्या०। १२ उपक्खतो-स्या०।

- १०५० “दहरा सत्तसता एता, चन्दकुमारस्स भरियायो ।
केसे पकिरित्वान’, रोदन्तियो मग्गमनुयायिसु’ ॥
१०५१. “अपरा पन सोकेन, निक्खन्ता नन्दने विय देवा ।
केसे’ पकिरित्वान, रोदन्तियो मग्गमनुयायिसु’ ॥
- १०५२ “कासिकसुचिवत्थधरा, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता’ । ६
निय्यन्ति’ चन्दसूरिया, यञ्जत्थाय एकराजस्स ॥
- १०५३ “कासिकसुचिवत्थधरा, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।
निय्यन्ति चन्दसूरिया, मातु कत्वा हृदयसोकं ॥
- १०५४ “कासिकसुचिवत्थधरा, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।
निय्यन्ति चन्दसूरिया, जनस्स कत्वा हृदयसोक ॥ 10
- १०५५ “मसरसभोजना न्हापकसुन्हापिता’,
कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।
निय्यन्ति चन्दसूरिया,
यञ्जत्थाय एकराजस्स ॥
- १०५६ “मसरसभोजना न्हापकसुन्हापिता, 16
कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।
निय्यन्ति चन्दसूरिया,
मातु कत्वा हृदयसोक ॥
- १०५७ “मसरसभोजना न्हापकसुन्हापिता,
कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता । 20
निय्यन्ति चन्दसूरिया,
जनस्स कत्वा हृदयसोक ॥
- १०५८ “यस्सु पुव्वे हत्थिवरधुरगते, हत्थीहि’ अनुवजन्ति ।
त्यज्ज चन्दसूरिया, उभो व पत्तिका यन्ति ॥

१ परिक्खित्वान—सी०, रो०, विक्खित्वान—स्या० । २ मनुयन्ति—सी०, रो०, मनुपायन्ति—स्या० । ३ वेसा—स्या० । ४ अगलुचन्दनविलित्ता—म्या० । ५ नीयन्ति—स्या० । ६ न्हापनमुन्हाता—स्या०, न्हापकमुन्हाता—रो० । ७ हत्थिवा—स्या०, पत्तिका—रो० ।

- १०५९ "यस्सु पुव्वे अस्सवरधुरगते, अस्सेहि' अनुवजन्ति ।
त्यज्ज चन्दमूरिया, उभो व पत्तिका यन्ति ॥
- १०६० "यस्सु पुव्वे रथवरधुरगते, रथेहि' अनुवजन्ति ।
त्यज्ज चन्दमूरिया, उभो व पत्तिका यन्ति ॥
- १०६१ "येहिस्सु पुव्वे नीयिसु', तपनीयकप्पनेहि तुरङ्गेहि ।
त्यज्ज चन्दसूरिया, उभो व पत्तिका यन्ति" ॥
- १०६२ "यदि सकुणि मसमिच्छसि, डयस्सु' पुव्वेन पुप्फवतिया' ।
यजतेत्य एकराजा, सम्मूळ्हो' चतूहि पुत्तेहि ॥
- १०६३ "यदि सकुणि मसमिच्छसि, डयस्सु पुव्वेन पुप्फवतिया ।
यजतेत्य एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि कज्जाहि ॥
१०६४. "यदि सकुणि मसमिच्छसि, डयस्सु पुव्वेन पुप्फवतिया ।
यजतेत्य एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि महेसीहि ॥
- १०६५ "यदि सकुणि मसमिच्छसि, डयस्सु पुव्वेन पुप्फवतिया ।
यजतेत्य एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि गहपतीहि ॥
- १०६६ "यदि सकुणि मसमिच्छसि, डयस्सु पुव्वे पुप्फवतिया ।
यजतेत्य एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि हत्थीहि ॥
- १०६७ "यदि सकुणि मसमिच्छसि, डयस्सु पुव्वेन पुप्फवतिया ।
यजतेत्य एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि अस्सेहि ॥
- १०६८ "यदि सकुणि मसमिच्छसि, डयस्सु पुव्वेन पुप्फवतिया ।
यजतेत्य एकराजा, सम्मूळ्हो चतूहि उसभेहि ॥
- १०६९ "यदि सकुणि मसमिच्छसि, डयस्सु पुव्वेन पुप्फवतिया ।
यजतेत्य एकराजा, सम्मूळ्हो सव्वचतुक्केन" ॥
- १०७० "अयमस्म पासादो, इदं अन्तेपुर सुरमणीय' ।
ते दानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥

१ अस्सवा-स्या०, पत्तिका-रो० । २ रथिका-स्या०, पत्तिका-रो० । ३
निय्यसु-मी०, रो० । ४ डय्यस्सु-स्या० । ५ पुप्फवतियाय-स्या० । ६ सम्मूळ्हो-
स्या० । ७-७. सोवण्णा पुप्फमात्तामिक्किणो-स्या० ।

१०७१. “इदमस्स कूटागारं, सोवणं पुप्फमल्यविकिण्णं^१ ।
ते दानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥
१०७२. “इदमस्स उय्यानं, सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
ते दानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥
१०७३. “इदमस्स असोकवनं, सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
ते दानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥
१०७४. “इदमस्स कणिकारवनं, सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
ते दानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥
१०७५. “इदमस्स पाटलिवनं, सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
ते दानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥
१०७६. “इदमस्स अम्बवनं, सुपुप्फितं सव्वकालिकं रम्मं ।
ते दानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥
१०७७. “अयमस्स पोक्खरणी, सञ्छन्ना पदुमपुण्डरीकेहि ।
नावा च सोवणविकता, पुप्फवल्लिया^२ चित्ता सुरम्मीया^३ ।
ते दानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता” ॥
१०७८. “इदमस्स हत्थिरतनं, एरावणो गजो बली दन्ती ।
ते दानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥
१०७९. “इदमस्स अस्सरतनं, एकखूरो^४ अस्सो ।
ते दानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥
१०८०. “अयमस्स अस्सरथो,
साल्लिय^५ निग्घोसो सुभो रतनविचित्तो ।
यत्थस्सु. अय्यपुत्ता,
सोभिंसु नन्दने विय देवा ।
ते दानि अय्यपुत्ता, चत्तारो वधाय निन्नीता ॥
१०८१. “कथं नाम सामसमसुन्दरेहि, चन्दनमुदुक्कगत्तेहि^६ ।
राजा यजिस्सते यज्जं, सम्मूळ्हो चतूहि पुत्तेहि ॥

१. पुप्फमल्यविकिण्णं—स्या० । २. पुप्फावल्लिया—सी०, रो० । ३. सुरम्मीया—
स्या० । ४. एकखूरो वेगो—स्या० । ५. साल्लिया विय—स्या० । ६. चन्दनमरुक्कगत्तेहि—
सी०, रो० ।

१०८२. "कथं नाम सामसमसुन्दराहि, चन्दनमुदुगगताहि।
राजा यजिस्सते यञ्जं, सम्मूळहो चतूहि कञ्जाहि।

१०८३. "कथं नाम सामसमसुन्दराहि, चन्दनमुदुगगताहि।
राजा यजिस्सते यञ्जं, सम्मूळहो चतूहि महेसीहि।

१०८४. "कथं नाम सामसमसुन्दरेहि, चन्दनमुदुगगतेहि।
राजा यजिस्सते यञ्जं, सम्मूळहो चतूहि गहपतीं।

१०८५. "यथा होन्ति गामनिगमा, सुञ्जा अमनुस्सका ब्रह्मरज्ज
तथा हेस्सति पुप्फवतिया, यिट्ठेसु चन्दसूरियेसु" ॥

१०८६. "उम्मत्तिका भविस्सामि, भूनहता पंसुना च' परिकि
सचे चन्दवरं' हन्ति, पाणा मे देव रुञ्जन्ति' ॥

१०८७. "उम्मत्तिका भविस्सामि, भूनहता पंसुना च परिकि
सचे सूरियवरं' हन्ति, पाणा मे देव रुञ्जन्ति' ॥

१०८८. "किन्तु मा न रमापेय्युं, अञ्जमञ्जं पियंवदा।
घट्टिका' उपरिक्खी च, पोक्खरणी च भारिका'
चन्दसूरियेसु नच्चन्तियो, समा तासं न विज्जति' ॥

१०८९. "इमं मय्हं हृदयसोको, पटिमुञ्चतु खण्डहाल तव म
यो मय्हं हृदयसोको, चन्दमिह' वधाय निन्नीते ॥

१०९०. "इमं मय्हं हृदयसोको, पटिमुञ्चतु खण्डहाल तव म
यो मय्हं हृदयसोको, सूरियमिह' वधाय निन्नीते ॥

१०९१. "इमं मय्हं हृदयसोको, पटिमुञ्चतु खण्डहाल तव ज
यो मय्हं हृदयसोको, चन्दमिह' वधाय निन्नीते ॥

१०९२. "इमं मय्हं हृदयसोको, पटिमुञ्चतु खण्डहाल तव ज
यो मय्हं हृदयसोको, सूरियमिह' वधाय निन्नीते ॥

१०९३. "मा च पुत्ते मा च पतिं, अट्ठक्खि खण्डहाल तव म
यो धातेसि कुमारे, अट्ठसके सीहसङ्कासे ॥

१. व-स्या०। २. चन्दकुमारं-स्या०। ३. निरुञ्जन्ति-सी०; मि
न्या०। ४. सूरियकुमारं-स्या०। ५-५. घट्टिया अपरक्खी च, पोक्खरणी च न
नी०; घट्टिया अपरक्खी च, पोक्खरणी च गायिका-रो०। ६. चन्दमिहं-रय
भूरियमिहं-म०।

१०९४. “मा च पुत्ते मा च पतिं, अदक्खि खण्डहाल तव माता ।
यो घातेसि कुमारे, अपेक्खिते सव्वलोकस्स ॥

१०९५. “मा च पुत्ते मा च पतिं, अदक्खि खण्डहाल तव जाया ।
यो घातेसि कुमारे, अदूसके सीहसङ्कासे ॥

B. 21

१०९६. “मा च पुत्ते मा च पतिं, अदक्खि खण्डहाल तव जाया । ६
यो घातेसि कुमारे, अपेक्खिते सव्वलोकस्स” ॥

१०९७. “मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळवन्धका पि, हत्थी अस्से च पालेम ॥

१०९८. “मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळवन्धका पि, हत्थिच्छकणानि उज्झेम ॥ 10

१०९९. “मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
अपि निगळवन्धका पि, अस्सच्छकणानि उज्झेम ॥

११००. “मा नो देव अवधि, दासे नो देहि खण्डहालस्स ।
यस्स होन्ति तव कामा, अपि रट्ठा पव्वाजिता ।
भिक्षाचरियं चरिस्साम ॥ 15

११०१. “दिव्वं देव उपयाचन्ति, पुत्तत्थिका पि दलिद्दा ।
पटिभानानि पि हित्वा, पुत्ते न लभन्ति एकच्चा ॥

११०२. “अस्सासकानि^१ करोन्ति, पुत्ता नो जायन्तु ततो पपुत्ता^२ ।
अथ नो अकारणस्मा, यज्जत्थाय देव घातेसि ॥

११०३. “उपयाचितकेन पुत्तं लभन्ति, मा तात नो अघातेसि । 20
मा किच्छालद्धकेहि^३ पुत्तेहि, यजित्थो इमं यज्जं ॥

११०४. “उपयाचितकेन पुत्तं लभन्ति, मा तात नो अघातेसि ।
मा कपणलद्धकेहि पुत्तेहि, अम्माय नो विप्पवासेसि” ॥

११०५. “बहुदुक्खा^४ पोसियं^५ चन्दं, अम्म तुवं जीयसे पुत्तं ।
वन्दामि खो ते पादे, लभतं तातो परलोकं ॥ 25

१. आमासिकानि — स्या०; आसासिकानि — म० । २. पुत्ता — गी०, रो० । ३. किच्छालद्धकेहि — स्या० । ४-४. बहुदुक्खं पोसिया — स्या० ।

- ११०६ "हृन्द च म उपगुह्य^१, पादे ते अम्म वन्दितु देहि।
गच्छामि दानि पवास, यञ्जत्याय एकराजस्स ॥
- ११०७ "हृन्द च म उपगुह्य^१, पादे ते अम्म वन्दितु देहि।
गच्छामि दानि पवास, मातु कत्वा हृदयसोक ॥
- ११०८ "हृन्द च म उपगुह्य^१, पादे ते अम्म वन्दितु देहि।
गच्छामि दानि पवास, जनस्स कत्वा हृदयसोक" ॥
- ११०९ "हृन्द च पदुमपत्तान, मोल्लि वन्धस्सु गोतमिपुत्त।
चम्पवदलमिस्सायो^२, एसा ते पोराणिका पकत्ति ॥
- १११० "हृन्द च विलेपन ते, पच्छिमक चन्दन विलिम्पस्सु।
येहि च सुविलित्तो, सोभसि राजपरिसाय ॥
- ११११ "हृन्द च मुदुक्कानि वत्थानि, पच्छिमक कासिक निवासेहि।
येहि च सुनिवत्थो, सोभसि राजपरिसाय ॥
- १११२ "मुत्तामणिकनकविभूसितानि, गण्हस्सु हत्थाभरणानि।
येहि च हत्थाभरणेहि, सोभसि राजपरिसाय" ॥
- १११३ "न हि नूनाय रट्टपालो, भूमिपति जनपदस्स दायादो।
लोकस्सरो महन्तो पुत्ते स्नेह^३ जनयति" ॥
- १११४ "मय्हम्पि^४ पिया पुत्ता, अत्ता^५ च पियो^६ तुम्हे च भरियायो।
सगञ्च पत्थयानो^७, तेनाह घातयिस्सामि" ॥
- १११५ "म पठम घातेहि, मा मे हृदय दुक्ख फालेसि^८।
अलङ्कृतो सुन्दरको, पुत्तो देव तव सुगुमालो ॥
- १११६ "हृन्दय्य म हनस्सु, परलोके^९ चन्दकेन^{१०} हेस्सामि।
पुञ्ज करस्सु विपुल, विचराम उभो पि^{११} परलोके^{१२} ॥
- १११७ "मा त्व चन्दे रुच्चि मरण", बहुका तव देवरा विसालक्खि^{१३}।
ते त रमयिस्सन्ति, यिट्ठस्मि गोतमिपुत्ते" ॥

१ उपगुह्य-म० २ चम्पवदलमिस्सायो-सी० रो० ३ स्नेह-स्या० ४
मय्ह-स्या० ५ पियो पि पिया-स्या० ६ पत्थयमानो-स्या० ७ अफालेसि-
स्या० ८ मगोरा-सा० स्या० ९ चन्दनिधव-मी० रो० १० स्या० पत्थये नत्थि।
११ मा० रो० पोत्थयेनु नत्थि।

१११८. “एवं वुत्ते चन्दा अत्तानं, हन्ति हत्थतलकेहि” ।
 “अलमेत्थ’ जीवितेन, पिस्सामि’ विसं मरिस्सामि ॥
१११९. “न हि नूनिमस्स रञ्जो, मित्ता’ मच्चा’ च विज्जरे सुहदा ।
 ये न वदन्ति राजानं, मा घातयि ओरसे पुत्ते ॥
११२०. “न हि नूनिमस्स रञ्जो, आती’ मित्ता’ च विज्जरे सुहदा । 5
 ये न वदन्ति राजानं, मा घातयि अत्रजे पुत्ते ॥
११२१. “इमे ते पि मय्हं पुत्ता, गुणिनो कायूरधारिनो राज’ ।
 तेहि पि यजस्सु यञ्जं, अथ मुञ्चतु’ गोतमिपुत्ते ॥
११२२. “विलसतं’ मं कत्वान’, यजस्सु सत्तधा महाराज ।
 मा जेट्ठपुत्तमवधि, अदूसकं सीहसङ्कासं ॥ 10
११२३. “विलसतं’ मं कत्वान, यजस्सु सत्तधा महाराज ।
 मा जेट्ठपुत्तमवधि, अपेक्खितं सव्वलोकस्स” ॥
११२४. “बहुका तव दिन्नाभरणा, उच्चावचा सुभणितम्हि ।
 मुत्तामणिवेळुरिया, एतं ते पच्छिमकं दानं” ॥
११२५. “येसं पुब्बे खन्धेसु, फुल्ला मालागुणा विवत्तिंसु । 15
 तेसज्ज पि सुनिसितो’, नेत्तिंसो विवत्तिस्सति खन्धेसु ॥
११२६. “येसं पुब्बे खन्धेसु, चित्ता मालागुणा विवत्तिंसु ।
 तेसज्ज पि सुनिसितो, नेत्तिंसो विवत्तिस्सति खन्धेसु ॥
११२७. “अचिरं’ वत नेत्तिंसो, विवत्तिस्सति राजपुत्तानं खन्धेसु ।
 अथ मम हृदयं न फलति, ताव दब्बह्वन्धञ्च मे आसि ॥ 20
११२८. “कासिकसुचिवत्थधरा, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता” ।
 निव्याथ चन्दसूरिया, यञ्जत्थाय एकराजस्स ॥
११२९. “कासिकसुचिवत्थधरा, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता ।
 निव्याथ चन्दसूरिया, मातु कत्वा हृदयसोकं ॥

१. अलमत्थु—मी०, रो० । २. पायामि—सी०, रो० । ३-३. आति मित्ता—स्या० ।
 ४-४. जातिमित्ता—स्या० । ५. राजा—स्या० । ६. मुच्चतु—रो० । ७-७. विलसतमि
 मं कत्वा—स्या० । ८. पीतनिस्सितो—सी०, रो० । ९. अचिरा—मी०, स्या०, रो० । १०.
 अगलुचन्दनविलित्ता—स्या० ।

११३० "कासिकसुचिवत्यधरा, कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता।
निय्याथ चन्दसूरिया, जनस्स कत्वा हृदयसोक ॥

११३१ "मसरसभोजना न्हापकसुन्हापिता,
कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता।
निय्याथ चन्दसूरिया,
यञ्जत्थाय एकराजस्स ॥

११३२ "मसरसभोजना न्हापकसुन्हापिता,
कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता।
निय्याथ चन्दसूरिया,
मातु कत्वा हृदयसोक ॥

११३३ "मसरसभोजना न्हापकसुन्हापिता,
कुण्डलिनो अगलुचन्दनविलित्ता।
निय्याथ चन्दसूरिया,
जनस्स कत्वा हृदयसोक" ॥

११३४ 'सव्वस्मि उपक्खटस्मि',
निसीदिते चन्दस्मि' यञ्जत्थाय।
पञ्चालराजधीता पञ्जलिका,
सव्वपरिसाय' समनुपरियायि' ॥

११३५ "येन सच्चेन खण्डहालो, पापकम्म करोति दुम्मेधो।
एतेन सच्चवज्जेन, समङ्गिनी सामिकेन होमि ॥

११३६ 'ये इधत्थि अमनुस्सा, यानि च यक्खभूतभव्यानि।
करोन्तु मे वेय्यावटिक, समङ्गिनी सामिकेन होमि ॥

११३७ "या देवता इधागता, यानि च यक्खभूतभव्यानि'।
सरणेसिनि अनाथ तायथ म,
याचामह' पतिमाह अजेय' ॥

१ 'हापकसुन्हापिता'—स्या०। २ उपक्खटस्मि—स्या०। ३ चदिपस्मि—सी० रो०
चद मुरियस्मि—स्या०। ४४ सव्वपरिममनुपरियासि—मी० रो० सव्वपरिमन्तरम
परियासि—स्या०। ५ गव्वभूतभव्यानि—स्या०। ६ याचामिवो—स्या०। ७ अजिय
सी० अत्रय्य—स्या०।

११३८. "तं सुत्वा अमनुस्सो, अयोकूटं परिब्भमेत्वान्" ।
भयमस्स जनयन्तो, राजानं इदमवोच ॥
११३९. "वुज्झस्सु खो राजकलि, मा ताहं" मत्थकं निताळेसि" ।
मा जेढुपुत्तमवधि, अद्दसकं सीहसङ्कासं ॥
११४०. "को ते दिट्ठो राजकलि, पुत्तभरियायो हज्जमानायो । ६
सेट्ठि च गहपतयो, अद्दसका सग्गकामा हि ॥
११४१. "तं सुत्वा खण्डहालो, राजा च अब्भुतमिदं दिस्वान ।
सब्बेसं वन्धनानि मोचेसुं, यथा तं अनुपघातं" ॥
११४२. "सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसुं ।
सब्बे एकेकलेड्डुकमदंसुं, एस वधो खण्डहालस्स" ॥ 10
११४३. "सब्बे पविट्ठा" निरयं, यथा तं पापकं" करित्वान ।
न हि पापकम्मं कत्वा, लब्भा सुगतिं" इतो गन्तुं" ॥
११४४. "सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसुं ।
चन्दं अभिसिञ्चिसु, समागता राजपरिसा" च ॥
११४५. "सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये" तत्थ समागता तदा आसुं । 15
चन्दं अभिसिञ्चिसु, समागता राजकज्जायो च" ॥
११४६. "सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसुं ।
चन्दं अभिसिञ्चिसु, समागता देवपरिसा" च ॥
११४७. "सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसुं ।
चन्दं अभिसिञ्चिसु, समागता देवकज्जायो च ॥ 20
११४८. "सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसुं ।
चेलुक्खेपमकरं, समागता राजपरिसा च ॥
११४९. "सब्बेसु विप्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसुं ।
चेलुक्खेपमकरं, समागता राजकज्जायो च ॥

B. 250

१ परिभमित्वान-स्या० । २. ते०-स्या० । ३. नितालेमि-सी०, रो० । ४.

आपापान-मी०, रो० । ५. एवेकलेड्डु०-स्या० । ६. पतिसु-सी०; पतित्वा-रो० । ७

पापकम्म-स्या० । ८. मुगति-स्या० । ९. राजपुरिसा-स्या० । १०. या-स्या० । ११

म्या० पोत्यके नत्व । १२. देवपुरिसा-स्या० ।

- ११५० "सर्व्वेषु विष्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसु।
 चेलुक्खेपमकर, समागता देवपरिसा च ॥
- ११५१ "सर्व्वेषु विष्पमुत्तेसु, ये तत्थ समागता तदा आसु।
 चेलुक्खेपमकर, समागता देवकञ्जायो च ॥
- ११५२ 'सर्व्वेषु विष्पमुत्तेसु, वहू' आनन्दिता अहु'।
 नन्दि' पवेसि' नगर, वन्धना मोक्खो अघोसित्था' ति ॥

५४५ महानारदकस्सपजातकं (८)

- ११५३ अहु' राजा विदेहान, अङ्गति नाम खत्तियो।
 पहुतयोगो' धनिमा, अनन्तवलपोरिसो ॥
- ११५४ सो च पन्नरसि' रत्ति, पुरिमयामे' अनागते।
 चातुमासा' कोमुदिया, अमच्चे सत्तिपातयि ॥
- ११५५ पण्डिते सुतसम्पन्ने, मितपुर्व्वे' विचक्खणे।
 विजयञ्च सुनामञ्च, सेनापति अलातक ॥
- ११५६ तमनुपुच्छि वेदेहो, "पच्चेक ब्रूथ स रत्ति।
 चातुमासा कोमुदज्ज, जुण्ह व्यपहत' तम।
 कायज्ज रत्तिया रत्ति, विहरेमु इम उत्तु" ॥
- ११५७ ततो सेनापति रज्जो, अलातो एतदव्वि।
 "हट्ठ योग्ग वल सच्च, सेन सन्नाहयामसे ॥
- ११५८ 'निय्याम देव युद्धाय, अनन्तवलपोरिसा।
 ये ते वम न आयन्ति, वस उपनयामसे"।
 एमा मय्ह सका दिट्ठि, अजित ओजिनाममे" ॥
- ११५९ अलातस्म वत्तो सुत्वा, सुनामो एतदव्वि।
 "सन्ने तुय्ह महाराज, अमिता वसमागता ॥

११ बहू आनन्दिता अहु वमा-मी० बहू आनन्दिनो अहु-स्या० बहू आनन्दिता
 अहु वमा-२१०। २२ वात्सु नन्दिप्यवम-स्या०। ३ आहु-रो०। ४ पहुतयागा-
 स्या०। ५ पन्नरसि-स्या०। ६ पुरिमयामे-स्या० रो०। ७ चातुमस्य-मी० रा०।
 ८ मिहितुत्त-मा० रा०। ९ व्यपगत्त-रो०। १० उपनयाममे-स्या०। ११ अजित
 मम-स्या०।

११६०. “निक्खित्तसत्था पच्चत्था, निवातमनुवत्तरे ।
उत्तमो उस्सवो अज्ज, न युद्धं मम रुच्चति ॥
११६१. “अन्नपानञ्च^१ खज्जञ्च, खिप्पं अभिहरन्तु ते ।
रमस्सु देव कामेहि, नच्चगीते सुवादिते” ॥
११६२. सुनामस्स वचो सुत्वा, विजयो एतदब्रवि । ५
“सव्वे कामा महाराज, निच्चं तव मुपट्ठिता ॥
११६३. “न हेते दुल्लभा देव, तव कामेहि मोदितुं ।
सदा पि कामा सुलभा^२, नेतं चित्तमतं^३ मम ॥
११६४. “समणं ब्राह्मणं वा पि, उपासेमु बहुस्सुतं । B 258
यो नज्ज विनये कल्लं, अत्थधम्मविदू इसे” ॥ 10
११६५. विजयस्स वचो सुत्वा, राजा अज्झति मब्रवि ।
“यथा विजयो भणति, मय्हम्पेतं व रुच्चति ॥
११६६. “समणं ब्राह्मणं वा पि, उपासेमु बहुस्सुतं ।
यो नज्ज विनये कल्लं, अत्थधम्मविदू इसे ॥
११६७. “सव्वेव सन्ता करोथ मतिं, कं उपासेमु पण्डितं । 15
यो नज्ज विनये कल्लं, अत्थधम्मविदू इसे” ॥
११६८. वेदेहस्स वचो सुत्वा, अलातो एतदब्रवि ।
“अत्थायं भिगदायस्मिं, अचेलो धीरसम्मतो ॥
११६९. “गुणो कस्सपगोत्तायं, सुतो चित्रकथी गणी ।
तं देव परियुपासेमु^४, सो नो कल्लं विनेस्सति” ॥ 20
११७०. अलातस्स वचो सुत्वा, राजा चोदेसि सारथिं ।
“भिगदायं गमिस्साम, युत्तं यानं इधानय” ॥
११७१. तस्स यानं अयोजेसुं, दन्तं रुपियपक्खरं ।
सुककमट्ठपरिवारं, पण्डरं दोसिनामुखं ॥

१. अन्न पानञ्च—रो० । २. लब्धन्ति—स्या०, रो० । ३. चित्त मतं—रो० । ४. को—मी०, रो० । ५. परियुपासय—सी०, रो० ।

- ११७२ तत्रासु कुमुदायुक्ता, चत्तारो सिन्धवा ह्या ।
अनिलूपमसमुष्पाता^१, सुदन्ता सोष्णमालिनो^२ ॥
- ११७३ सेतच्छत सेतरथो, मेतस्सा सेतवीजनी^३ ।
वेदेहो सह मच्चेहि, नित्य चन्दो व सोभति ॥
- ११७४ तमनुयार्यिसु^४ वहवो, इन्द्रखगधरा^५ वली ।
अस्सपिठिगता वीरा^६, नरा नरवराधिप ॥
- ११७५ सो मुहुत्त व यायित्वा, याना ओरुह्ख सत्तियो ।
वेदेहो सह मच्चेहि, पत्ती गुणमुपागमि ॥
- ११७६ ये पि तत्थ तदा आसु, ब्राह्मणिग्भा समागता ।
न ते अपनयो राजा, अकत भूमिमागते ॥
- ११७७ ततो सो मुदुका भिसिया, मुदुचित्तकसन्यते^७ ।
मुदुपच्चत्थते राजा, एकमन्त उपाविसि ॥
- ११७८ निमज्ज राजा सम्मोदि, कथ सारणिय^८ ततो ।
“कच्चि थापनिय भन्ते, वातानमवियग्गता^९” ॥
- ११७९ “कच्चि अकसिरा वुत्ति, लभसि” पिण्डयापन^{१०} ।
अपावाधो^{११} च^{१२} “सि कच्चि, चक्खु” न परिहायति^{१३} ॥
- ११८० त गुणो पटिसम्मोदि, वेदेह विनये रत ।
“थापनीय महाराज, सच्चमेत तदूभय ॥
- ११८१ “कच्चि तुय्हम्पि वेदेह, पच्चन्ता न वलीयरे ।
कच्चि अरोग” योग्ग ते, कच्चि वहति वाहन ।
कच्चि ते व्याधयो^{१४} नत्थि, सरीरस्सुपतापिया^{१५} ॥
- ११८२ पटियम्मोदितो राजा, ततो पुच्छि अनन्तरा ।
‘अत्थ धम्मञ्च जायञ्च, धम्मकामो रथेसभो ॥

१ अनिलूपमसमुष्पाता - स्या० अनिलूपसमुष्पादा - रो० । २ सुवर्णमालिना - स्या० ।
३ सेतवीजनी - स्या० रो० । ४ तमनुयार्यि - रा० । ५ इन्द्रखगधरा - सो०, इन्द्रखगधरा -
रा० । ६ पाता - रा० । ७ मुदुचित्तकसन्यते - सो०, रा० । ८ सारणिय - स्या०
रा० । ९ वातानमवियग्गता - सो० रा०, वातानमवियग्गता - स्या० । १० लभति -
मा० रो० । ११ पिण्डयापन - स्या० । १२ अपावाधो - स्या० रो० । १३ व - रो० । १४
चक्खु - स्या० । १५ व्याधयो - रो० । १६ व्याधयो - स्या० व्याधयो - रो० । १७
सरीरस्सुपतापिका - मा० रा० ।

११८३. "कथं धम्मं चरे मच्चो, मातापितूसु कस्सप ।
कथं चरे आचरिये, पुत्तदारे कथं चरे ॥
११८४. "कथं चरेय्य वुड्डेसु, कथं समणब्राह्मणे ।
कथञ्च वलकायस्मिं, कथं जनपदे^१ चरे ॥
११८५. "कथं धम्मं चरित्वान, मच्चा^२ गच्छन्ति^३ सुगतिं । 5
कथञ्चेके अधम्मट्ठा, पतन्ति निरयं अथो^४" ॥
११८६. वेदेहस्स वचो सुत्वा, कस्सपो एतदब्रवि ।
"सुणोहि मे महाराज, सच्चं अवितथं पदं ॥
११८७. "नत्थि धम्मचरितस्स^५, फलं कल्याणपापकं ।
नत्थि देव परो^६ लोको, को ततो हि इधागतो ॥ 10
११८८. "नत्थि देव पितरो वा, कुतो माता कुतो पिता ।
नत्थि आचरियो नाम, अदन्तं को दमेस्सति ॥ B, 20
११८९. "समतुल्यानि भूतानि, नत्थि जेट्ठापचायिका^७ ।
नत्थि बलं^८ विरियं^९ वा, कुतो उट्ठानपोरिसं^{१०} ।
नियतानि हि भूतानि, यथा गोटविसो तथा ॥ 15
११९०. "लद्धेय्यं लभते मच्चो, तत्थ दानफलं कुतो ।
नत्थि दानफलं देव, अवसो देववीरियो ॥
११९१. "बालेहि दानं पञ्चत्तं, पण्डितेहि पटिच्छित्तं ।
अवसा देन्ति धीरानं, बाला पण्डितमानिनो ॥
११९२. "सत्ति मे सस्सता काया, अच्छेज्जा अविकोपिनो । 20
तेजो पथवी^{११} आपो च, वायो सुखं^{१२} दुखञ्चिमे^{१३} ।
जीवे^{१४} च सत्तिमे काया, येसं छेत्ता न विज्जति ॥
११९३. "नत्थि हुन्ता व छेत्ता वा, हञ्जरे^{१५} वा पि^{१६} कोचि नं ।
अन्तरेनेव कायानं, सत्थानि वीतिवत्तरे ॥

१. जानपदे - रो० । २-२. पेच्च गच्छति - सी०, रो०; पेच्च० - स्या० । ३. अथो -
स्या०, रो० । ४. धम्मस्स चिप्रस्स - सी० । ५. पर - स्या० । ६. जेट्ठापचायिनो -
७. बल वा - रो० । ८. वीरिय - म० । ९. उट्ठानपोरिसो - स्या० । १०. पठवी - स्या०,
रो० । ११-११. सुखदुक्खञ्चिमे - स्या०; मुख दुखञ्चिमे - रो० । १२. जीवे - रो० ।
१३-१३. हञ्जरे येवापि - म० ।

११९४. "यो' चापि सिरमादाय', परेसं निसितासिना।
न सो छिन्दति ते काये, तत्थ पापफलं कुतो॥
११९५. "चुल्लासीतिमहाकप्पे, सव्वे सुज्झन्ति संसरं।
अनागते तम्मिह काले, सज्जतो पि न सुज्झति॥
११९६. "चरित्वा पि वहुं भद्रं, नेव सुज्झन्तिनागते।
पापज्जे पि वहुं कत्वा, तं खणं नातिवत्तरे॥
११९७. "अनुपुव्वेन नो सुद्धि, कप्पानं चुल्लासीतिया।
नियतिं नातिवत्ताम, वेलन्तमिव सागरो"॥
११९८. कस्सपस्स वचो सुत्वा, अलातो एतदव्वि।
"यथा भदन्तो' भणति, मय्हम्पेत' व रुच्चति॥
११९९. "अहम्पि पुरिमं जातिं, सरे संसरित्ततो।
पिङ्गलो नामहं आसि, लुट्ठो गोघातको पुरे॥
१२००. "घाराणसिय फीताय', वहु पाप कतं मया।
वहू मया' हता पाणा, महिसा सूकरा अजा॥
१२०१. "ततो चुतो' इध जातो, इद्धे सेनापतीकुले।
नत्थि नून फल पाप', योह' न निरयं गतो॥
१२०२. "अयेत्थ वीजको' नाम, दासो आसि पटच्चरी"।
उपोसय उपवसन्तो, गुणसन्तिकुपागमि॥
१२०३. कस्सपस्स वचो सुत्वा, अलातस्स च भासितं।
पस्ससन्तो मुहु उण्ह, रुद अस्सूनि वत्तयि॥
१२०४. तमनुपुच्छि वेदेहो, "किमत्थ सम्म रोदसि।
कि ते सुत्त वा दिट्ठ वा, कि मं वेदेसि वेदने"॥
१२०५. वेदेहस्म वचो सुत्वा, वीजको एतदव्वि।
"नत्थि मे वेदना दुक्खा, महाराज सुणोहि मे॥

१-१ योपाय सिरमादाय-मी०, रो०, योचाय सिरमादाय-म्या०। २ महन्तो म्या०। ३ मय्हम्पेत-स्या०, मय्हम्पेत च-रो०। ४ फीताय-रो०। ५ मह रो०। ६ चुताह-स्या०। ७ पापे-मी०, स्या०, रो०। ८ मोह-मी०, रो०। ९ वीजको-म्या०। १० पटच्चरी-मी०, रो०, पटज्जरी-स्या०।

१२०६. “अहम्पि पुरिमं जातिं, सरामि सुखमत्तनो ।
साकेताहं पुरे आसिं, भावसेट्ठि गुणे रतो ॥
१२०७. “सम्मतो ब्राह्मणिब्भानं, संविभागरतो सुच्चि ।
न चा पि पापकं कम्मं, सरामि कतमत्तनो ॥
१२०८. “ततो चुताहं वेदेह, इध जातो दुरित्थिया । ६
गव्भम्हि कुम्भदासिया, यतो जातो सुदुग्गतो ॥
१२०९. “एवम्पि दुग्गतो सन्तो, समचरियं अधिट्ठितो ।
उपड्डुभागं भत्तस्स, ददामि यो मे इच्छति ॥
१२१०. “चातुद्दसिं पञ्चदसिं, सदा उपवसामहं ।
न चा पि भूते^१ हिंसामि, थेय्यं चा पि विवज्जयिं ॥ १०
१२११. “सव्वमेव हि नूनेतं, सुच्चिण्णं भवति निप्पलं ।
निरत्थं मज्झिदं सीलं, अलातो भासती यथा ॥
१२१२. “कलिमेव नून गण्हामि, असिप्पो धुत्तको यथा ।
कटं अलातो गण्हति, कितवो^२ सिक्खितो यथा ॥
१२१३. “द्वारं नप्पटिपस्सामि, येन गच्छामि सुगतिं । १६ B. 202
तस्मा राज परोदामि, सुत्वा कस्सपभासितं^३ ॥
१२१४. बीजकस्स वचो सुत्वा, राजा अङ्गतिमब्रवि ।
“नत्थिद्वारं सुगतिया, नियतिं^४ कङ्ख बीजक ॥
१२१५. “सुखं वा यदि वा दुक्खं, नियतिया^५ किर लब्भति ।
संसारसुद्धि सव्वेसं, मा तुरित्थो^६ अनागते ॥ २०
१२१६. “अहम्पि पुब्बे कल्याणो, ब्राह्मणिब्भेसु व्यावटो^७ ।
वोहारमनुसासन्तो, रतिहीनो तदन्तरा ॥
१२१७. “पुन पि भन्ते दक्खेमु, सङ्गति चे भविस्सति” ।
इदं व्रत्वान वेदेहो, पच्चगा सनिवेसनं ॥

१. पाणे - स्या० । २. कितवा - रो० । ३. नियतं - स्या० । ४. नियतं - स्या० ।

५. तुरितो - स्या० । ६. पावटो - स्या० ; व्यावटो - रो० । ७. सन्निवेगनं - स्या० ।

१२१८. ततो रत्या विवसाने', उपट्टानम्हि' अङ्गति ।
अमच्चे सन्निपातेत्वा, इदं वचनमब्रवि ॥

१२१९. "चन्दके मे विमानस्मिं, सदा कामे विधेन्तु मे ।
मा उपगच्छ' अत्येसु, गुह्यप्पकासियेसु' च ॥

१२२०. "विजयो च सुनामो च, सेनापति अलातको ।
एते अत्ये निसीदन्तु, बोहारकुसला तयो ॥

१२२१. "इदं वत्वान वेदेहो, कामे व' बहुमञ्जय ।
न चा पि ब्राह्मणिब्भेसु, अत्ये किस्मिञ्च व्यावटो ॥

१२२२. "ततो द्वेसत्तरत्तस्स, वेदेहस्सत्रजा पिया ।
राजकञ्जा रुचा' नाम, घातिमातरमब्रवि ॥

१२२३. 'अलङ्करोथ मं खिप्प', सखियो चालङ्करोन्तु' मे ।
सुवे पन्नरसो दिव्यो', गच्छ इस्सरसन्तिके" ॥

१२२४. "तस्सा माल्य" अभिहरिसु, चन्दनञ्च महारहं ।
मणिसङ्खमुत्तारतन", नानारत्ते च अम्बरे ॥

B. 203 15 १२२५. "तञ्च सोवण्णये" पीठे", निसिन्न बहुकित्तियो ।
परिकिरिय पसोभिस्सु", रुच रुचिरवण्णिनिं ॥

१२२६. "सा च सखिमज्जगता, सव्वाभरणभूसिता ।
सतेरता अब्भमिव, चन्दकं पाविसी रुचा ॥

१२२७. "उपसङ्गमित्वा वेदेहं, वन्दित्वा विनये रतं ।
सुवण्णखचिते" पीठे, एकमन्तं उपाविसि" ॥

१२२८. तञ्च दिस्वान वेदेहो, अच्छरानं व सङ्गमं ।
रुचं सखिमज्जगतं, इदं वचनमब्रवि ॥

१ विवसाने-म्या०, रो० । २ उपट्टानम्हि-स्या० । ३ उपगच्छ-स्या० । ४ गुह्यप्पकासियेसु-म्या०, गुह्यप्पकासियेसु-रो० । ५ च-रो० । ६ रुचा-म्या०, रो० । ७ अम्भ-म्या० । ८ च वरोन्तु-मी०, रो० । ९ दिव्यो-२ । १० पितुम्ममन्तिके-म्या० । ११ मन्थ-रो० । १२ मणिसङ्खमुत्तारतन-म्या० । १३ सोवण्णमये पीठे-म्या०, सोवण्णमये पीठे-रो० । १४ अमीभिस्सु-मी०, म्या०, १५ सुवण्णवित्ते-मी०, रो० ।

१२२९. “कच्चि रमसि पासदे, अन्तोपोक्खरणिं पति ।
कच्चि बहुविधं खज्जं, सदा अभिहरन्ति ते ॥
१२३०. “कच्चि बहुविधं माल्यं, ओचिनित्वा कुमारियो ।
घरके करोथ पच्चेकं, खिड्डारतिरता मुहुं ॥
१२३१. “केन वा विकलं तुय्हं, किं खिप्पं आहरन्तु ते । ५
मनोकरस्सु कुड्डमुखी,^१ अपि चन्दसमम्हि^२ पि” ॥
१२३२. वेदेहस्स वचो सुत्वा, रुचा पितरमब्रवि ।
“सव्वमेतं महाराज, लब्भतिस्सरसन्तिके ॥
१२३३. “सुवे पन्नरसो दिव्यो, सहस्सं आहरन्तु मे ।
यथादिन्नञ्च दस्सामि, दानं सव्ववनीस्वहं” ॥ १०
१२३४. रुचाय वचनं सुत्वा, राजा अङ्गतिमब्रवि ।
“वहुं विनासितं वित्तं, निरत्थं अफलं तया ॥
१२३५. “उपोसथे वसं निच्चं, अन्नपानं न भुज्जसि ।
नियतेतं अभुत्तव्वं, नत्थि पुज्जं अभुज्जतो” ॥
१२३६. बीजको पि हि सुत्वान, तदा कस्सपभासितं । १५
पस्ससन्तो मुहुं उण्हं, रुदं अस्सूनि वत्तयि ॥
१२३७. “याव रुचे जीवमाना^३, मा भत्तमपनामयि । १६
नत्थि भद्दे परो लोको, किं निरत्थं विहज्जसि” ॥
१२३८. वेदेहस्स वचो सुत्वा, रुचा रुचिरवणिणी ।
जानं पुव्वापरं धम्मं, पितरं एतदब्रवि ॥ २०
१२३९. “सुतमेव पुरे आसि, सक्खि^४ दिट्ठमिदं मया ।
वालूपसेवी यो होति, वालो व समपज्जथ ॥
१२४०. “मूळ्हो हि मूळ्हमागम्म, भिय्यो मोहं निगच्छति ।
पतिरूपं अलातेन, बीजकेन च मुय्हितुं ॥

१. अहु—स्या० । २. अनिहन्तु ते—रो० । ३. कुट्टमुखी—सी०, स्या० । ४. ४. चन्दस-
मम्हिने—स्या० । ५. सव्ववर्णास्वहं—स्या०; सव्ववनीस्वहं—रो० । ६. जीवसिनो—सी०,
रो० । ७. पच्चेकं—स्या० । ८. मुळ्हितु—स्या० ।

१२४१. "त्वं च देवासि सप्पञ्जो, धीरो अत्यस्स कोविदो।
कथं वालेहि सदिसं,' हीनदिट्ठि' उपागमि ॥

१२४२. "सचे पि' संसारपथेन सुज्झति,
निरत्थिया पव्वज्जा गुणस्स।
कीटो व अग्गिं जलितं अपापत्तं,
उपपज्जति मोहमूढ्हो' नग्गभाव ॥

१२४३. "संसारसुद्धी ति पुरे निविट्ठा,
कम्म विदूसेन्ति बहू अजानं।
पुब्बे कली दुग्गहितो व अत्था,
दुम्मो च या' वलिसा अम्बुजो व ॥

१२४४. "उपमं ते करिस्सामि, महाराज तवत्थिया।
उपमाय' मिथेकच्चे,' अत्थ जानन्ति पण्डिता ॥

१२४५. "वाणिजानं यथा नावा, अप्पमाणभरा' गरु।
अतिभार समादाय, अण्णवे अवसीदति ॥

१२४६. "एवमेव नरो पाप, थोक' थोकम्पि आचिनं।
अतिभार समादाय, निरये अवसीदति ॥

१२४७. "न ताव भारो परिपूरो, अलातस्स महीपति।
आचिनाति च' त' पाप, येन गच्छति दुग्गतिं ॥

१२४८. "पुब्बेवस्स" कत पुञ्ज, अलातस्स महीपति।
तस्सेव देव निस्सन्दो, यञ्चेसो लभते सुख ॥

१२४९. "खीयते" चस्स" त पुञ्ज, तथा हि अगुणे रतो।
उज्जुमग्ग अवहाय," कुम्मग्गमनुधावति ॥

१२५०. "तुला यथा पग्गहिता, ओहिते तुलमण्डले।
उन्नमेति तुलासीस, भारे ओरोपिते सति ॥

१ सदिसो-स्या०। २ हीन दिट्ठि-रो०। ३ हि-स्या०, रो०। ४-५
० मोपुहो-सी०, रो०, आपज्जति मोहमुढ्हो-स्या०। ५ यो०-स्या०। ६-७
उपमायमिथेकच्चे-स्या०, उपमायपि एवच्चे-रो०। ७ अप्पमाणभारा-स्या०, अप्प
माणहरा-रो०। ८ थोक-रो०। ९-९ एत-रो०। १० पुब्बे चस्म-रो०। ११-११
खीयते वस्म-स्या०, विप्यते वस्म-रो०। १२ अपाहाय-सी०।

१२५१. “एवमेव नरो पुञ्जं, थोकं थोकम्पि आचिनं ।
सग्गातिमानो दासो व, बीजको सातवे रतो ॥
१२५२. “यमज्ज बीजको दासो, दुक्खं पस्सति अत्तनि ।
पुब्बेवस्स^१ कतं पापं, तमेसो पटिसेवति ॥
१२५३. “खीयते चस्स तं पापं, तथा हि विनये रतो । 5
कस्सपञ्च समापज्ज, मा हेवुप्पथमागमा ॥
१२५४. “यं यं हि राज^२ भजति, सन्त^३ वा यदि वा असं ।
सीलवन्तं विसीलं वा, वसं तस्सेव गच्छति ॥
१२५५. “यादिसं कुरुते भित्तं, यादिसं चूपसेवति ।
सो पि तादिसको होति, सहवासो हि तादिसो ॥ 10
१२५६. “सेवमानो सेवमानं, सम्फुट्ठो सम्फुसं परं ।
सरो दिट्ठो^४ कलापं व, अलित्तमुपलिम्पति ।
उपलेपभया धीरो, नेव पापसखा सिया ॥
१२५७. “पूतिमच्छं कुसग्गेन, यो नरो उपनय्हति ।
कुसा पि पूति^५ वायन्ति, एवं बालूपसेवना ॥ 15
१२५८. “तगरञ्च पलासेन, यो नरो उपनय्हति ।
पत्ता पि सुरभि^६ वायन्ति, एवं धीरूपसेवना ॥
१२५९. “तस्मा पत्तपुटस्सेव^७, अत्वा सम्पाकमत्तनो ।
असन्तो नोपसेवेय्य^८, सन्ते सेवेय्य पण्डितो ।
असन्तो निरयं नेन्ति, सन्तो पापेन्ति सुग्गतिं” ॥ 20
१२६०. “अहम्पि जातियो सत्त, सरे ससरित्तनो ।
अनागता^९ पि सत्तेव, या गमिस्सं इतो चुता ॥ B. 20
१२६१. “या मे सा सत्तमी जाति, अहु पुब्बे जनाधिप ।
कम्मारपुत्तो मगधेसु, अहुं^{१०} राजगहे पुरे ॥

१. पुब्बे तस्म - सी०, रो० । २. राजा - रो० । ३. सत्त - रो० । ४. दुट्ठो - स्या० ।
५. पूती - स्या०, रो० । ६. सुरभी - स्या०, रो० । ७. फलपुट्ठमेव - सी०, रो० । ८.
नूपनेवेय्य - स्या०, रो० । ९. अनागते - स्या० । १०. अह - स्या०, रो० ।

१२६२. "पाप सहायमागम्म, वहुं पापं कतं मया॥
परदारस्स हेठेत्तो', चरिम्हा' अमरा विय॥
१२६३. "तं कम्मं निहितं अट्ठा, भस्मच्छन्नो' व पावको।
अथ अज्जेहि कम्मोहि, अजायिं वसभूमियं॥
१२६४. "कोसम्भियं सेट्ठिकुले, इद्वे फीते महद्धने।
एकपुत्तो महाराज, निच्चं सक्कतपूजितो॥
१२६५. "तत्थ मित्तं अमेविस्सं, सहायं सातवे रतं।
पण्डितं सुतसम्पन्न, सो मं अत्थे निवेसयि॥
१२६६. "चातुदसिं पञ्चदसिं, वहुं रत्ति उपावसिं।
तं कम्म निहित अट्ठा, निधी व उदकन्तिके॥
१२६७. "अय पापान' कम्मान, यमेतं मगघे कतं।
फल परियाग' म' पच्छा, भुत्वा दुट्ठविस यथा॥
१२६८. "ततो चुताह वेदेह, रोरुवे निरये चिरं।
सकम्मुना' अपच्चिस्म, त सर न सुख लभे॥
१२६९. "बहुवस्सगणे तत्थ, खेपयित्वा बहु दुक्ख'।
भिन्नागते' अहु' राज, छगलो" उद्धतप्फलो"॥
१२७०. "सातपुत्ता मया वूळहा", पिट्ठिया च रथेन च।
तस्म कम्मस्म निस्सन्दो, परदारगमनस्स मे॥
१२७१. "ततो चुताह वेदेह, कपि आमि ब्रह्मवने।
निलुञ्चितफलो" येव, यूथपेन पगविभना।
तस्म कम्मस्म निस्सन्दो, परदारगमनस्स मे॥
१२७२. "ततो चुताह वेदेह, दस्सनेमु" पमू अहुं।
निलुञ्चितो जवो भद्रो, योग्ग वूळह चिरं मया।
तस्म कम्मस्म निस्सन्दो, परदारगमनस्स मे॥

१ हेठ्ठा-स्या०। २ चरिम्हा-गो०। ३ भस्माच्छन्नो-स्या०, रो०।
पापान-स्या०, रो०। ५-५ परियाग न-मी०, परियाग-स्या०, रो०। ६ मग्गम
गो०। ७ दुक्ख-स्या०। ८ भेन्नागटे-मी०, रो०। ९ अहु-स्या०। १०-१० छ
अडिग-स्या०-मी०, रो०, छग-गो०-स्या०। ११ वूळहा-स्या०। १२ निज्जिज्जित
गो०, रो०। १३ दग्गेमु-मी०, रो०, दग्गेमु-स्या०।

१२७३. "ततो चुताहं वेदेह, वज्जीसु कुलमागमा^१ ।
नेविथी न पुमा आसिं, मनुस्सत्ते सुदुल्लभे ।
तस्स कम्मस्स निस्सन्दो, परदारगमनस्स मे ॥
१२७४. "ततो चुताहं वेदेह, अजायिं नन्दने वने ।
भवने तावत्तिंसाहं^२, अच्छरा कामवण्णिनी ॥ 5
१२७५. "विचित्तवत्थाभरणा^३, आमुत्तमणिकुण्डला ।
कुसला नच्चगीतस्स, सक्कस्स परिचारिका ॥
१२७६. "तत्थ ठिताहं वेदेह, सरामि जातियो इमा ।
अनागता^४ पि सत्तेव, या गमिस्सं इतो चुता ॥
१२७७. "परियागतं तं कुसलं, यं मे कोसम्बियं कतं । 10
देवे चेव मनुस्से च, सन्धाविस्सं इतो चुता ॥
१२७८. "सत्त जच्चो^५ महाराज, निच्चं सक्कतपूजिता ।
थीभावा^६ पि न मुच्चिस्सं, छट्ठा^७ निगतियो इमा ॥
१२७९. "सत्तमी च गति देव, देवपुत्तो महिद्धिको ।
पुमा^८ देवो भविस्सामि, देवकायस्मिमुत्तमो ॥ 15
१२८०. "अज्जा पि सन्तानमयं, मालं^९ गन्थेन्ति नन्दने ।
देवपुत्तो जवो नाम, यो मे मालं पटिच्छति ॥
१२८१. "मुहुत्तो विय सो दिव्यो^{१०}, इध^{११} वस्सानि सोळस ।
रत्तिन्दिवो च सो दिव्यो, मानुसिं^{१२} सरदोसतं ॥
१२८२. "इति कम्मनि अन्वेन्ति, असङ्ख्येया पि जातियो । 20
कल्याणं यदि वा पापं, न हि कम्मं विनस्सति ॥
१२८३. "यो इच्छे पुरिसो होतुं, जातिं^{१३} जातिं पुनप्पुनं ।
परदारं विवज्जेय्य, धोतपादो च कद्दमं ॥ B. :

१. कुलमागमं—रो० । २. तावत्तिंसाहं—रो० । ३. विचित्रवत्थाभरणा—स्या० । ४. अनागतं पि—स्या० । ५. जच्चा—स्या०, रो० । ६. इत्थीभावा—स्या० । ७. छट्ठ घ—स्या० । ८. पुम—रो० । ९. माला—स्या० । १०. दिव्यो—रो० । ११. इमानि—रो० । १२. मानुसो—रो० । १३. पुनस्सति—गी०, रो० । १४. जाति—गी०, रो० ।

१२८४. "या" इच्छे पुरिसो होतुं, जातिं जातिं पुनपुनं ।
सामिकं अपचायेय्य, इन्दं व परिचारिका ॥

१२८५. "यो इच्छे दिव्यभोगञ्च", दिव्यमायुं यसं सुखं ।
पापानि परिवर्ज्येत्वा, तिविधं धम्ममाचरे ॥

१२८६. "कायेन वाचा मनसा, अप्पमत्तो विचक्खणो ।
अत्तनो होति अत्याय, इत्थी" वा यदि व पुमा ॥

१२८७. "ये केचिमे भानुजा" जीवलोके,
यसस्सिनो सच्चसमन्तभोगा ।
अममय तेहि पुरे सुचिण्णं,
कम्मस्सकामे" पुथु सच्चसत्ता ॥

१२८८. "इह्मानुचिन्तेसि सयम्पि देव,
कुतोनिदाना ते इमा जनिन्द ।
या ते इमा अच्छरासन्निकासा",
अलङ्कृता कञ्चनजालछन्ना" ॥

१२८९. इच्छेवं पितर कञ्जा, रुचा" तोसेसि अङ्गतिं ।
मूळहस्म मग्गमाचिक्खि, धम्ममक्कमासि सुध्वता ॥

१२९०. अथागमा ब्रह्मलोका, नारदो भानुसि पर्जे ।
जम्बुदीप" अवेकन्तो, अद्दा" राजानमङ्गति ॥

१२९१. ततो पतिट्ठा" पासादे, वेदेहस्स पुरत्थतो" ।
तच्च दिस्वानानुप्पत्त, रुचा इसिमवन्दथ ॥

१२९२. अयासनम्हा ओरुह्ण, राजा व्ययित्तमानसो" ।
नारद परिपुच्छन्तो, इद वचनमग्रवि ॥

१२९३. "कुतो नु आगच्छमि देववणि",
ओभामय मच्चदिमा" चन्दिमा व ।

१ पां-रो० । २ दिव्यभोगञ्च-स्या०, रो० । ३ इयि-रो० । ४ मनुज-
स्या०, रो० । ५ धम्ममाचरे-रो० । ६ अच्छरासन्निकासा-स्या० । ७ राजानम-
स्या० । ८ अद्दा-रो० । ९ पय-स्या० । १० अङ्गदीप-स्या० । ११ अद्दा-
स्या०, अद्-रो० । १२ पतिट्ठा-स्या० । १३ पुरत्थतो-स्या० । १४ व्ययित्तमानसो-
स्या०, रो०, व्ययित्तमानसो-स्या० । १५ देववणि-स्या० । १६ मच्चदिमा-स्या०, रो० ।

अक्खाहि मे पुच्छितो नामगोत्तं,
कथं तं जानन्ति मनुस्सलोके” ॥

१२९४. “अहं हि देवतो इदानि एमि,
ओभासयं सब्बदिसा चन्दिमा व ।
अक्खामि ते पुच्छितो नामगोत्तं,
जानन्ति मं नारदो कस्सपो च” ॥

5

१२९५. “अच्छेरूपं तव यादिसञ्च,
वेहायसं गच्छसि तिट्ठसी च ।
पुच्छामि तं नारद एतमत्थं,
अथ केन वण्णेन तवायमिद्धि” ॥

10

१२९६. “सच्चञ्च धम्मो च दमो च चागा,
गुणा ममेते पकता पुराणा ।
तेहेव धम्मेहि सुसेवितेहि,
मनोजवो येन कामं गतोस्मि” ॥

१२९७. “अच्छेरमाचिक्खसि पुञ्जसिद्धिं,
सचे हि एतेहि यथा वदेसि ।
पुच्छामि तं नारद एतमत्थं,
पुट्ठो च मे साधु वियाकरोहि” ॥

15

१२९८. “पुच्छस्सु मं राज तवेस अत्थो,
यं संसयं कुरुसे भूमिपाल ।
अहं तं निस्संसयतं गमेमि,
नयेहि आयेहि च हेतुभी च” ॥

20

१२९९. “पुच्छामि तं नारद एतमत्थं,
पुट्ठो च मे नारद मा मुसा भणि ।
अत्थि नु देवा पितरो नु अत्थि,
लोको परो अत्थि जनो यमाहु” ॥

25

१-१. वयमु-स्या० । २-२. अच्छरियरूप तव-स्या०; अच्छरियरूप वत-रो० ।
३. वेहासय-रो० । ४-४. एते त्व यथा-मी०, रो०, एव यथा त्व-स्या० । ५. कुरुते-
स्या० । ६. यमाह-स्या० ।

१३००. "अत्येव देवा पितरो च अत्यि,
लोको परो अत्यि जनो यमाहु ।
कामेसु गिद्धा च नरा पमूळ्हा,
लोकं परं न विदू मोहयुक्ता" ॥

१३०१. "अत्यी ति चे नारद मदहासि,
निवेमनं परलोके मतानं ।
इधेव मे पञ्च सतानि देहि,
दस्सामि ते परलोके सहस्सं" ॥

१३०२. "दज्जेमु खो पञ्च सतानि भोतो,
जञ्जामु' चे सीलवन्त वदञ्जुं ।
लुहं त भोन्त निरये वसन्त,
को चोदये परलोके सहस्म ॥

१३०३. "इधेव यो होति अघम्ममीलो',
पापाचारो अलमो लुदकम्मो ।
न पण्डिता तस्मि इण ददन्ति,
न हि आगमो होति तथाविधम्हा ॥

१३०४. "दक्खञ्च पोमं मनुजा विदित्वा,
उट्ठानक' सीलवन्तं वदञ्जु ।
सयमेव' भोगेहि निमन्तयन्ति,
कम्मं करित्वा पुन माहरेसि" ॥

१३०५. "इतो चुतो' दक्खमि तत्थ राज,
काकोग्गमहेहि' विकम्ममान' ।
त वज्जमान निग्घे वमन्त,
काकेहि गिज्जेहि च मेनकेहि' ।
मञ्जिष्ठगत्त ग्हिर सवन्त,
वो चोदये परलोके महम्म ॥

१ वज्जमान-सो० । २ अघम्ममीलो-सो० । ३ उट्ठानक-मी० । ४ मा-
रो० । ५ गतो-मी०, सो० । ६ काकोग्गमहेहि नि-मी०, सो०, काकोग्गमहेहि-स्या० ।
७ वज्जमान-मी०, सो० । ८ मोनकेहि-स्या० ।

१३०६. "अन्धे^१ तमं^२ तत्थ न चन्दसूरिया,
निरयो सदा तुमुलो घोररूपो ।
सा नेव रत्ती^३ न दिवा^४ पञ्चायति,
तथाविधे को विचरे धनत्थिको ॥

१३०७. "सवलो^५ च सामो च दुवे सुवाना,
पवद्धकाया^६ बलिनो महन्ता ।
खादन्ति दन्तेहि अयोमयेहि,
इतो पणुन्नो^७ परलोकपत्तं^८ ॥

5

१३०८. "तं खज्जमानं^९ निरये वसन्तं,
लुद्देहि वाळेहि अघम्मिगेहि च ।
सञ्छिन्नगतं रुहिरं सवन्तं,
को चोदये परलोके सहस्सं ॥

10

१३०९. "उसूहि सत्तीहि च^{१०} सुनिसिताहि,
हनन्ति विज्झन्ति च पच्चमिता^{११} ।
काळूपकाळा^{१२} निरयम्हि घोरे,
पुल्ले नरं दुक्कटकम्मकारिं ॥

15

१३१०. "तं हज्जमानं^{१३} निरये वजन्तं,
कुच्छिस्मिं पस्सस्मिं विप्फालितूदरं ।
सञ्छिन्नगतं रुहिरं सवन्तं,
को चोदये परलोके सहस्सं ॥

20

१३११. "सत्ती उसू तोमरभिण्डवाला^{१४},
विविधावुधा^{१५} वस्सन्ति तत्थ देवा^{१६} ।
पतन्ति अङ्गारमिवच्चिमन्तो,
सिलासनी^{१७} वस्सति लुट्ठकम्मे ॥

१-१ अन्यतम-स्या० । २ रत्ति-स्या० । ३ दिवाति-रो० । ४. सवत्रो-
स्या० । ५ पवद्धकाया-स्या० । ६ पणुण्ण-स्या०, रो० । ७ परलौकपतन्त-स्या० ।
८. स्या०, रो० पाण्यवेमु नत्थि । ९ पञ्चायिता-स्या० । १०. कालूपकाला-स्या० ।
११ तोमरभिन्दिवाला-रो० । १२-१२ विविधावुध वस्सन्ति तत्थ देवो-स्या० । १३
सिलासनी-स्या० ।

१३१२ "उण्हो च वातो निरयम्हि दुस्सहो,
न तम्हि^१ सुख लब्धमि^२ इत्तरम्पि।
त त विधावन्तमलेनमातुर,
को चोदये परलोके सहस्स ॥

५ १३१३ "सन्धावमानम्पि^३ रथेसु युत्त,
सजोतिभूत^४ पथवि कमन्त।
पतोदल्लुट्ठीहि सुचोदयन्त^५,
को चोदये परलोके सहस्स ॥

१० १३१४ "तमारुहन्त खुरसञ्चित गिरि,
विभिसन पज्जलित भयानक।
सञ्छिन्नगत रुहिर सवन्त,
को चोदये परलोके सहस्स ॥

१५ १३१५ "तमारुहन्त पव्वतसन्निकास,
अङ्गाररासि जलित भयानक।
सुदङ्गुगत^६ कपण रुदन्त,
को चोदये परलोके सहस्स ॥

१३१६ "अव्भकूटसमा उच्चा, वण्टकनिचिता^७ दुमा।
अयोमयेहि तिकवेहि, नरलोहितपायिभि ॥

२० १३१७ "तमारुहन्ति नारियो, नरा च परदारगू।
चोदिता सत्तिहत्येहि, यमनिदेसकारिभि ॥

१३१८ "तमारुहन्त निरय^८, सिम्बलि रुहरिमक्खित।
विदङ्गुवाय^९ वित्तच, आतुर गाब्धवेदन ॥

१३१९ "पस्ससन्त मुहु उण्ह, पुव्ववम्मापराधिब^{१०}।
दुमग्गे^{११} वित्तच गत्त,^{१२} को त याचेय्य त धन ॥

१ नहि-रो०। २ लभति-स्या०। ३ सन्धावमान त-मी०, रो०। ४
गज्जानिमूत-स्या०। ५ मुत्तादियन्त-मी०, रो०। ६ गदङ्गुगत-स्या० रो०। ७
वण्टकारिणि-मी० रो० वण्टवाहि चित्त-स्या०। ८ निरये-स्या०। ९ विदु
वाप-रा०। १० १० दुमग्ग विष्पग्ग-गा० दुमग्गे-स्या०, ० वित्तचगत-रा०।

१३२०. “अम्भकूटसमा उच्चा, असिपत्ताचिता^१ दुमा^२ ।
अयोमयेहि तिक्वेहि, नरलोहितपायिभि^३ ॥

१३२१. “तमारुहन्त^४ असिपत्तपादपं,
असीहि तिक्वेहि च छिज्जमानं ।
सञ्छिन्नगत्तं रुहिरं सवन्तं,
को चोदये परलोके सहस्सं ॥

5

१३२२. “ततो निक्खन्तमत्तं^५ तं, असिपत्ताचिता^६ दुमा^७ ।
सम्पतितं वेतरणिं,^८ को तं याचेय्य तं धनं ॥

B. 273

१३२३. “खरा खरोदका^९ तत्ता, दुग्गा वेतरणी नदी ।
अयोपोक्खरसञ्छन्ना, तिक्खा पत्तेहि सन्दति ॥

10

१३२४. “तत्थ सञ्छिन्नगत्तं तं, वुह्णन्तं रुहिरमक्खितं ।
वेतरञ्जे^{१०} अनालम्बे, को तं याचेय्य तं धनं” ॥

१३२५. “वेधामि रुक्खो विय छिज्जमानो,
दिसं न जानामि पमूह्सञ्जो^{११} ।
भया^{१२} नु तप्पामि^{१३} महा च^{१४} मे भया,
सुत्वान कथा” तव भासिता इसे ॥

15

१३२६. “आदित्ते वारिमज्झं व, दीपं वोधे महण्वे” ।
अन्धकारेव पज्जोतो, त्वं नोसि सरणं इसे ॥

१३२७. “अत्थञ्च धम्मं” अनुत्तास मं इसे,
अतीतमद्वा अपराधितं भया ।
आचिक्ख मे नारद सुद्धिमग्गं,
यथा अहं नो निरयं” पतेय्यं” ॥

20

१. असिपत्तचिता—स्या० । २. तमानुपत्त—रो० । ३. निक्खन्तमगन्तं—स्या० ।
४-४. असिपत्तनिरया दुमा—सी०, रो०; असिपत्तनिरया दुमा—स्या० । ५. वेतरणिं—
स्या० । ६. सारोदिका—सी०; सारोदिका—स्या०; सारोदिका—रो० । ७. वेतरञ्जे—
स्या० । ८. पमूह्सञ्जो—स्या०; पमूह्सञ्जो—रो० । ९-९. भयमानुत्तप्पामि—रो० ।
१०. व—स्या० । ११. गाय—सी०, स्या०, रो० । १२. विण्णवे—स्या०, रो० । १३. धम्मं
च—स्या०, रो० । १४. निरये—रो० ।

१३२८ "यथा अहु धतरट्ठो",

वेस्सामित्तो' अट्ठको यामतग्गि' ।

उसिन्दरो चा पि सिवी' च राजा',

परिचारका' समणब्राह्मणान ॥

१३२९ "एते चञ्जे च राजानो, ये सग्गविसय' गता' ।
अवम्म परिवज्जेत्वा, धम्म चर महीपति ॥

१३३० "अन्नहत्था च ते व्यम्हे, घोसयन्तु पुरे तव ।
को छातो को च तसितो, को माल को विलेपन ।
नानारत्तान वत्थान, को नग्गो परिदहिस्सति" ॥

१३३१ "को पन्थे छत्तमानेति', पादुका च मुहु सुभा ।
इति सायञ्च पातो च, घोसयन्तु पुरे तव ॥

१३३२ "जिण्ण पोस गवस्सञ्च, मास्सु युञ्ज' यथा पुरे ।
परिहारञ्च दज्जासि, अधिकारकतो बली ॥

१३३३ "वायो ते रथसञ्जातो, मनोसारयिको लहु ।
अविहिंमामारितक्खो, सविभागपट्टिच्छदो ॥

१३३४ "पादमञ्जमनेमियो, हृत्यसञ्जमपक्खरो ।
कुच्छिमञ्जमनव्वन्तो, वाचासञ्जमकूजनो ॥

१३३५ "सच्चवाक्यसमत्तङ्गो, अपेसुञ्जसुसञ्जतो ।
गिरामयिल्लनेल्लो, मितभाणिमिलेसितो" ॥

१३३६ "सद्दालोभमुमद्धारो, निवातञ्जलिकुव्वरो ।
अथद्धतानतीसाको", सीलमवरनन्वनो" ॥

१३३७ "अक्खोपनमनुग्घाती", धम्मपण्टरछत्तको ।
वाहुमन्चमपालम्बो", छितचित्तमुपाधियो" ॥

१ अन्य विधि च ऊन विष दिव्यति । २ वेस्सामिता च-स्या०, रो० । ३ यमज्जि-स्या० । ४ ४ गिवि राजा-स्या० । ५ परिचारिका-स्या०, परिवारका-स्या० । ६ ६ मत्तविमगगता-स्या०, रा० । ७ परिज्जमनि-स्या० । ८ ८ मादति-स्या० । ९ ९ युञ्जि-स्या० । १० मितभाणिमिगमित्री-स्या० । ११ अन्यद्वन-स्या० । १२ १२ मात्तमवरनद्वना-स्या० । १३ अक्खोपनमनुग्घाती-स्या० । १४ १४ वाहुमन्चमुपाध्या-स्या० । १५ छिति-स्या० ।

१३३८. “कालञ्जुताचित्तसारो, वेसारज्जतिदण्डको ।
निवातवुत्तियोत्तको, अनतिमानयुगो लहु ॥
१३३९. “अलीनचित्तसन्धारो^१, बुद्धिसेवी^२ रजोहतो ।
सति पतोदो धीरस्स, धिति योगो च रस्मियो ॥
१३४०. “मनो दन्तं पथं नेति,^३ समदन्तेहि वाहिभि^४ ।
इच्छा लोभो च कुम्मग्गो, उजुमग्गो च संयमो ॥ 5
१३४१. “रूपे सद्दे रसे गन्धे, वाहनस्स पधावतो ।
पञ्चा आकोटनी राज, तत्थ अत्ता व सारथि ॥
१३४२. “सच्चे एतेन यानेन, समचरिया दळ्हा धिति ।
सव्वकामदुहो राज, न जातु निरयं वजे” ॥ 10
१३४३. “अलातो देवदत्तोसि, सुनामो आसि भद्दजि ।
विजयो सारिपुत्तोसि, मोग्गल्लानोसि बीजको ॥ B. 276
१३४४. “सुनक्खत्तो लिच्छविपुत्तो, गुणो आसि अचेलको ।
आनन्दो सा^५ रुचा आसि, या राजानं पसादयि ॥
१३४५. “ऊख्वेलकस्सपो राजा, पापदिट्ठि तदा अहु ।
महात्रह्मा बोधिसत्तो, एवं धारेथ जातकं” ति ॥ 15

५४६. विधुरजातकं (९)

(१) दोहळकण्डं

१३४६. “पण्डु किसियासि^१ दुव्वला,
वण्णरूपं नतवेदिसं पुरे ।
विमले अक्खाहि पुच्छिता,
कीदिसी तुय्हं सरीरवेदना” ॥ 20
१३४७. “धम्मो मनुजेषु मातीनं,
दोहळो नाम जनिन्द युच्चति ।

१. निवातवुत्तियोत्तको-स्या० । २. बुद्धिसेवी-स्या०; मज्झमेवी-रो० । ३. मनो-मी०, रो० । ४. वाहिभि-स्या० । ५. प-रो० । ६. बोधिसत्तो-स्या० । ७. धनि-मी०, रो० ।

धम्माहतं^१ नागकुञ्जर,
विधुरस्स हृदयाभिपत्यये^२ ॥

१३४८. “चन्द खो त्वं दोहळायसि^३,
सुरियं वा अथ वा पि मालुत्तं^४.
दुल्लभं^५ हि विधुरस्स दस्सनं^६,
को विधुरमिध मानयिस्सति” ॥

१३४९. “किन्नु तात तुवं पज्झायसि,
पदुमं हत्थगतं व ते मुखं।
किन्नु दुम्मनरूपोमि इस्सर,
मा त्व सोचि अमित्ततापन” ॥

१३५०. “माता हि तव इरन्धति^७,
विधुरस्स हृदयं धनियति^८.
दुल्लभ हि विधुरस्स दस्सन,
को विधुरमिध मानयिस्सति” ॥

१३५१. “तस्स^९ भत्तुपरियेसनं^{१०} चर,
यो विधुरमिध मानयिस्सति”।
“पितुनो च सा सुत्थान वाक्य,
रत्ति निक्खम्म अवस्सुति^{११} चरि” ॥

१३५२. “के गन्धव्वे रक्खमे^{१२} च नागे,
के^{१३} किम्पुरिमे चा^{१४} पि^{१५} मानुमे।
के पण्डिते सव्वकामददे^{१६},
दीघरत्त भत्ता मे^{१७} भविस्सति” ॥

१३५३ “अम्माम हेम्मामि ते पति,
भत्ता ते हेम्मामि अनिन्दलोचने।

१ धम्माहतं-रो०। २ विमट्ट दोहळायसि-स्या०। ३ दुल्लभं-मी०, रो०।
४ दग्गने-मी०, रो०। ५ दग्गति-मी०, स्या०, रो०। ६ धनियति-स्या०।
७ इरन्धति-रो०। ८-९ न नगार परियेसन-स्या०। ८ अवस्सुति-स्या०। ९।
रक्खमे-स्या०। १०. रो० पोषणे नत्ति। ११-१२. अथवा पि-स्या०, च-रो०। १३।
गन्धकामदे-मी०, रो०। १४ रो० पोषणे नत्ति।

पञ्चा हि ममं^१ तथाविधा^१,
असास हेस्ससि भरिया मम ॥

१३५४. “अवचासि^१ पुण्णकं इरन्धती^१,
पुव्वपथानुगतेन चेतसा ।
एहि गच्छाम पितु ममन्तिके,
एसो^१ व^१ ते एतमत्थं पवक्खति ॥

5

१३५५. “अलङ्कता सुवसना, मालिनी चन्दनुस्सदा ।
यक्खं हत्थे गहेत्वान, पितुसन्तिकुपागमि” ॥

१३५६. “नागवर वचो सुणोहि^१ मे,
पतिरूपं^१ पटिपज्ज सुद्धियं ।
पत्थेमि अहं इरन्धतिं,
ताय समङ्गिं करोहि मं^१ तुवं ॥

10

१३५७. “सतं हत्थी सतं अस्सा, सतं अस्सतरीरथा ।
सतं वलभियो पुण्णा, नानारत्नस्स केवला ।
ते नाग पटिपज्जस्सु, धीतरं देहिरन्धति” ॥

15

१३५८. “याव आमन्तये आती, मित्ते च सुहृदज्जने” ।
अनामन्तकतं^१ कम्मं, त पच्छा अनुत्तप्पति” ॥

B. 277

१३५९. ततो सो वरुणो नागो, पविसित्वा निवेसन ।
भरियं आमन्तयित्वान, इदं वचनमब्रवि ॥

१३६०. “अयं सो पुण्णको यक्खो, याचती मं इरन्धति” ।
वहुना वित्तलाभेन, तस्स देम पियं मम” ॥

20

१३६१. “न धनेन न वित्तेन, लब्भा अम्हं इरन्धती ।
सचे च” यो हृदयं पण्डितस्स,
धम्मेन लद्धा डध माहुरेय्य ।

एतेन वित्तेन कुमारि लब्धा,
नाञ्जं धनं उत्तरि पत्ययाम” ॥

१३६२. ततो सो वरुणो नागो, निवखमित्वा निवेसना।
पुण्णका मन्तयित्वान, इदं वचनमब्रवि ॥

१३६३. “न धनेन न वित्तेन, लब्धा अम्हं इरुण्णती।
सचे तुवं हृदयं पण्डितस्स,
धम्मेन लब्धा इध माहरेसि।
एतेन वित्तेन कुमारि लब्धा,
नाञ्जं धनं उत्तरि पत्ययाम” ॥

१३६४. “यं पण्डितोत्थेके वदन्ति लोके,
तमेव वालो ति पुनाहु अञ्जे।
अक्खाहि मे विप्पवदन्ति एत्थ,
कं पण्डितं नाग तुवं वदेसि” ॥

१३६५. “कोरव्यराजस्स धनञ्चयस्स,
यदि ते सुतो विधुरो नाम कत्ता।
आनेहि तं पण्डित धम्मलब्धा,
इरुण्णती पदचरा ते होतु ॥

१३६६. “इदञ्च सुत्वा वरुणस्स वाक्यं,
उट्ठाय यक्खो परमप्पतीतो।
तत्थेव सन्तो पुरिसं असंसि,
आनेहि आजञ्जमिधेव युत्तं ॥

१३६७. “जातरुपमया कण्णा, काचम्हिचमया खुरा।
जम्बोनदस्स पाकस्स, सुवण्णस्स उरच्छदो” ॥

१३६८. “देववाहवहं यान, अस्समारुह पुण्णको।
अलङ्कृतो कप्पितकेसमस्सु,
पक्कामि वेहायसमन्तलिक्खे ॥

१. नञ्ज-रो०। २. उत्तरि-स्या०। ३. धनञ्जयस्स-मी०, स्या०, रो०।
४. पदचरा-मी०, रो०, पट्टवगव-स्या०। ५. वाचमहमया-मी०; वाचमम-
रो०।

१३६९. "सो' पुण्णको कामरागेन' गिद्धो,
इरन्वतिं नागकञ्जं जिगीस' ।
गन्त्वान तं भूतपतिं यसस्सिं,
इच्चव्रवी वेस्सवणं कुवेरं ॥

१३७०. "भोगवती नाम मन्दिरे,
वासा हिरञ्जवती ति वुच्चति ।
नगरे निम्मिंते कञ्चनमये',
मण्डलस्स उरगस्स निद्धितं ॥

१३७१. "अट्टालका ओट्ठगीवियो,
लोहितद्धस्स' मसारगल्लिनो ।
पासादेत्थ सिलामया,
सोवण्णरत्तनेहि' छादिता ॥

१३७२. "अम्भा तिलका च जम्बुयो,
सत्तपण्णा मुचलन्दकेतका ।
पियङ्गु' उट्टालका महा,
उपरिभट्टका' सिन्दुवारका' ॥

१३७३. "चम्पेय्यका नागमल्लिका',
भगिनीमाला अय मेत्थ कोलिया ।
एने दुमा परिणामिता,
नोभयन्ति उरगस्स मन्दिर' ॥

१३७४. "गज्जुग्गेय्य निलाभया,
नोयण्णपुष्पुप्पिन्ना यट्ठ ।
सत्थ वग्गो पपागितो,
नागगदा वग्गो महिलितो ॥

६

१०

१५

२०

॥ २७७

१३७५ "तस्स कोमारिका भरिया,
विमला कञ्चनवेल्लिविग्गहा ।
काला' तरुणा व उग्गता,
पुचिमन्दत्यनी चारुदस्सना ॥

१३७६ "लाखारसरत्तसुच्छवी,
कणिकारा' व निवात्तपुप्फिता' ।
तिदिवोकचरा' व' अच्छरा,
विज्जुवन्मघना' विनिस्सटा' ॥

१३७७ "सा दोहळिनी सुविम्हिता,
विदुरस्स हृदय धनियति' ।
त' तेस देमि' इस्सर,
तेन ते देन्ति इरन्धति मम" ॥

१३७८ "सो पुण्णको भूतपति यसस्सि,
आमन्तय' वेस्सवण कुवेर ।
तत्थेव सन्तो' पुरिस अमसि,
आनेहि आजञ्जमिधेव युत्त ॥

१३७९ 'जातरूपमया कण्णा, काचमिहचमया' खुरा ।
जम्बोनदस्स पाकस्स, सुवण्णस्स उरच्छदो ॥

१३८० "देववाह्वह यान, अस्समारुह पुण्णको ।
अलङ्कृतो कप्पितकेसमस्सु,
पक्कामि वेहायसमन्तलक्खे" ॥

१३८१ "सो अग्गमा" राजगह सुरम्म,
अङ्गस्स रज्जो नगर दुरायुत्त" ।
पहूतभक्ख" बहुअन्नपान,
मसक्कसार विय वासवस्स ॥

१ बाळा-स्या० । २२ बाणिकारोव निवात्तपुप्फिता-रो० । ३ ३ निर्वो
क्वचराव-स्या० । ४४ विज्जुवन्मघना निस्सटा-स्या० विज्जतम्भघनाव निस्सग
रा० । ५ धनियति-स्या० धनियति-रो० । ६ ६ त नेव दशमि-स्या० ० दशमि
रो० । ७ आपतिय-स्या० । ८ सन्त-रा० । ९ वाचम्भमया-रो० । १०
अग्गमा-स्या० रो० । ११ दशसद-स्या० । १२ बहुतमक्ख-स्या० ।

१३८२. "मयूरकोञ्चागणसम्पघुट्टं",
दिजाभिघुट्टं दिजसङ्घसेवितं ।
नानासकुन्ताभिरुदं सुवङ्गणं,
पुष्पाभिकिण्णं हिमवं व पव्वतं ॥

१३८३. "सो पुण्णको वेपुलमाभिरुहिं",
सिलुच्चयं किम्पुरिसानुचिण्णं ।
अन्वेसमानो मणिरतनं उळारं,
तमद्दसा पव्वतकूटमज्जे ॥

१३८४. "दिस्वा मणिं पभस्सरं जातिमन्तं",
मनोहरं मणिरतनं उळारं ।
ददल्लमानं यससा यसस्सिनं,
ओभासती विज्जुरिवन्तलिवखे ॥

१३८५. "तमग्गही वेळुरियं महग्घं,
मनोहरं नाम महानुभावं ।
आजञ्जमारुह्म मनोमवण्णो,
पक्कामि वेहायसमन्तलिवखे ॥

१३८६. "सो अग्गमा नगरमिन्दपत्थं",
ओरुह्मपागच्छिं सभं कुरुनं ।
समागते" एकसत्तं समग्गे,
अव्हेत्थ यक्खो अविकम्पमानो ॥

१३८७. "को नीध रज्जं वरमाभिजेति,
कमाभिजेय्याम वरद्धनेन" ।
कमनुत्तरं रतनवरं जिनाम,
को वा पि नो जेति वरद्धनेन" ॥

१. मयूरकोञ्चागणसङ्घघुट्टं—स्या० । २. नानासकुन्ताभिरुदं—स्या० । ३. सुवङ्गणं—
गी०, रो० । ४-४. स पुण्णको वेपुलमाभिरुहिं—सी०, रो०; ० माभिरुह्म—स्या० । ५.
तमद्दस—स्या० । ६. जातिवन्तं—सी०, स्या० । ७. घनाहरं—सी०, स्या०, रो० । ८.
अनोमवण्णो—स्या०, रो० । ९. इन्दपत्तं—स्या०, रो० । १०. ओरुह्मपागच्छिं—स्या०;
ओग्ग्हा चागच्छि—रो० । ११. समागमे—रो० । १२. वरं घनेन—सी०, रो० ।

१३८८ “कुहि नु रट्टे तव जातिभूमि,
न वोरव्यस्सेव वचो तवेद ।
अभीतोसि' नो वण्णनिभाय सव्वे,
अक्खाहि मे नामञ्च वन्धवे च” ॥

१३८९ “कच्चायनो माणवकोस्मि राज,
अनूननामो इति मव्हयन्ति ।
अज्जेसु मे आतयो वन्धवा च,
अक्खेन देवस्मि इधानुपत्तो” ॥

१३९० “कि माणवस्स रतनानि अत्थि,
ये त जिनन्तो हरे अक्खधुत्तो ।
वहूनि रज्जो रतनानि अत्थि,
ते त्व दलिहो कथमव्हयेसि” ॥

१३९१ “मनोहरो नाम मणी ममाय,
मनोहर मणिरतन उट्ठाग ।
इमञ्च आजञ्जममित्तापन,
एत मे जिनित्वा' हरे अक्खधुत्तो” ॥

१३९२ “एकोमणी माणव कि करिस्सति,
आजानिये वो पन कि वरिस्सति ।
वहूनि रज्जो मणिरतनानि' अत्थि',
आजानिया वातजवा अनप्पका” ॥

दोहळकण्ड ।

(२) मणिकण्ड

१३९३ “इदञ्च मे मणिरतन, पस्स त्व द्विपदुत्तम' ।
इत्थीन विग्गहा चेत्य, पुरिसानञ्च विग्गहा ॥

१३९४ ‘मिगान विग्गहा चेत्य, सक्कुणानञ्च विग्गहा ।
नागराजा' सुपण्णा' च, मणिमिह पस्स निम्मित ॥

१ अभिभोमि-सी० रो० । २ जेत्वा-रो० । ३ रतनानि-स्या० । ४ रो०
पोयव नत्थि । ५ द्विपदुत्तम-रो० । ६ नागराजे सुपण्णे-सी०, स्या०, रा० ।

१३९५. "हत्थानीकं रथानीकं, अस्से पत्ती च' वम्मिने' ।
चतुरङ्गिनिमं सेनं, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥
१३९६. "हत्थारोहे' अनीकट्ठे, रथिके पत्तिकारके' ।
वलग्गानि वियूळ्हानि, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥
१३९७. "पुरं उद्धापसम्पन्नं, बहुपाकारतोरणं ।
सिङ्घाटकेसु भूमियो, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥ 5
१३९८. "एसिका परिखायो च, पल्लिखं' अग्गल्लानि" च ।
अट्टालके च द्वारे च, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥
१३९९. "पस्स तोरणमग्गेसु, नानादिजा' गणा वहू ।
हंसा कोञ्चा मयूरा च, चक्कवाका च कुक्कुहा ॥ 10
१४००. "कुणालका वहू चित्रा, सिखण्डी जीवजीवका ।
नानादिजगणाकिण्णं, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥
१४०१. "पस्स नगरं सुपाकारं, अव्वभुतं' लोमहंसनं ।
समुस्सितधजं रम्मं, सोण्णवालुकसन्थतं ॥
१४०२. "पस्सेत्थ" पण्णसालायो, विभत्ता भागसो मिता ।
निवेसने निवेसे च, सन्धिच्च्यूहे" पथद्वियो" ॥ 15
१४०३. "पानागारे च सोण्डे च, सूना" ओदनिया घरा ।
वेसी च गणिकायो च, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥
१४०४. "मालाकारे च रजके, गन्धिके अथ दुस्सिके ।
सुवण्णकारे मणिकारे, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥ 20
१४०५. "आळारिके" च सूदे च, नटनाटकगायिनो" ।
पाणिस्सरे कुम्भथूनिके, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१-१. घजनि च-रो० । २. हत्थारोहे-रो० । ३. पत्तिकारिके-रो० । ४. वियू-
हानि-स्या० । ५. उद्धापसम्पन्नं-सी०, रो०; अट्टालसम्पन्न-स्या० । ६. पल्लिख-
स्या० । ७. अग्गल्लानि-रो० । ८. नानादिज-स्या०, रो० । ९. अव्वभूतं-स्या० । १०.
पस्स त्वं-सी०, रो० । ११-११. सन्धिच्च्यूहे पथद्वियो-स्या०; सन्धिच्च्यूहे पथद्वियो-रो० ।
१२. सूना-सी०, रो०; सुदा-स्या० । १३. आळारिके-रो० । १४. नटनट्टकगायिने-
स्या०; नटनट्टकगायने-रो० ।

- १४०६ "पस्स भेरी मुदिङ्गा' च, सङ्खा पणवदिन्दिमा' ।
सव्वञ्च ताळावचर', मणिम्हि पस्स निम्मित ॥
- १४०७ "सम्मतालञ्च वीणञ्च, नच्चगीत सुवादित ।
तूरियताळितसड्घुट्ट', मणिम्हि पस्स निम्मित ॥
- १४०८ "लङ्घिका मुट्टिका चेत्य, मायाकारा च सोभिया ।
वैतालिके च जल्ले च, मणिम्हि पस्स निम्मित ॥
- १४०९ "समज्जा चेत्य वत्तन्ति, आकिण्णा नरनारिभि ।
मञ्चातिमञ्चे भूमियो, मणिम्हि पस्स निम्मित ॥
- १४१० "पस्स मल्ले समज्जस्मि, फोटेन्ते' दिगुण भुज ।
निहते निहतमाने च, मणिम्हि पस्स निम्मित ॥
- १४११ "पस्स पव्वतपादेसु, नानामिगगणा बहू ।
सीहा' व्यग्घा' वराहा च, अच्छकोकतरच्छयो ॥
- १४१२ "पलासादा' गवजा च, महिसा' रोहिता ररु ।
एण्य्या च वराहा' च, गणिनो नीकसूकरा" ॥
- १४१३ "कदलिमिगा बहू चिना, विळारा" ससकण्टका" ।
नानामिगगणाकिण्ण, मणिम्हि पस्स निम्मित ॥
- १४१४ "नज्जायो सुपतित्थायो", सोण्णवालुकसन्थता" ।
अच्छा सवन्ति अम्बूनि, मच्छगुम्बनिसेविता" ॥
- १४१५ "कुम्भीला" मकरा चेत्य, सुसुमारा" च कच्छपा ।
पाठीना पावुसा" मच्छा, वलजा" मुञ्जरोहिता ॥
- १४१६ "नानादिजगणाकिण्णा", नानादुमगणायुता" ।
वेळुरियकरोदायो," मणिम्हि पस्स निम्मित ॥

१ मुतिङ्गा-सी० रो० । २ पणवदेदिमा-स्या० पणवदेदिमा-रो० ।
तागववर-स्या० रो० । ४ तूरियताळितसड्घुट्ट-स्या० । ५ पाठन्त-सी० स्या
रो० । ६ सङ्ख्य-रा० । ७ पल्लसता-स्या० रो० । ८ महिसा-रो० ।
९ सरमाचव-स्या० । १० निक्क-स्या० निक-रो० । ११ विळारा-स्या० ।
१२ समज्जका-स्या० रो० । १३ मुपनिट्ठायो-रो० । १४ मोवण-स्या० । १५
मच्छगुम्बनिसेविता-स्या० । १६ कुम्भीला-स्या० । १७ सुसुमारा-स्या० रो० । १८
वहुमा-स्या० । १९ वलजा-सी० वाटजा-रो० । २० नाना दुमगणकिण्णा नानादि
गणायुता-रा० । २१ वेळुरियकरोदायो-मा० स्या० ।

१४१७. "पस्सेत्थ पोक्खरणियो, सुविभत्ता चतुद्दिसा ।
नानादिजगणाकिण्णा, पुथुलोमनिसेविता' ॥
१४१८. "समन्तोदकसम्पन्नं, महिं सागरकुण्डलं ।
उपेतं वनराजेहि, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥
१४१९. "पुरतो विदेहे' पस्स, गोयानिये च पच्छतो ।
कुरयो जम्बुदीपञ्च, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥ 5
१४२०. "पस्स चन्दं' सुरियञ्च, ओभासन्ते चतुद्दिसा ।
सिनेरं अनुपरियन्ते', मणिमिह पस्स निम्मितं ॥ B. 2
१४२१. "सिनेरं हिमवन्तञ्च, सागरञ्च महीतलं' ।
चत्तारो च महाराजे, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥ 10
१४२२. "आरामे वनगुम्बे च, पाटिये च सिलुच्चये ।
रम्मे किम्पुरिसाकिण्णे, मणिमिह पस्स निम्मित ॥
१४२३. "फारुसकं' चित्तलतं, मिस्सकं नन्दनं वनं ।
वेजयन्तञ्च पासादं, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥
१४२४. "सुधम्मं तावतिसञ्च, पारिच्छत्तञ्च पुप्फितं ।
एरावणं नागराजं, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥ 15
१४२५. "पस्सेत्थ देवकञ्जायो, नभा विज्जुरिवुग्गता ।
नन्दने विचरन्तियो, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥
१४२६. "पस्सेत्थ देवकञ्जायो, देवपुत्तपलोभिनी ।
देवपुत्ते रममाने', मणिमिह पस्स निम्मित ॥ 20
१४२७. "परोसहस्सपासादे', वेळुरियफलसन्थते' ।
पज्जलन्ते' च' वण्णेन, मणिमिह पस्स निम्मितं ॥
१४२८. "तावतिंसे च यामे च, तुसिते चा पि निम्मिते ।
परनिम्मितवसवत्तिनो", मणिमिह पस्स निम्मितं ॥

१. पुथुलोमच्छमेविता-स्या० । २ समन्तोदकसम्पन्न-रो० । ३ वेदेहे-स्या० ।
चन्दञ्च-स्या०, रो० । ५ अनुपरियायन्ते-स्या० । ६ महिद्धिक-सी०, रो०,
रिद्धिय-स्या० । ७ पारसक-स्या० । ८ चरमाने-सी०, रो० । ९-९ परोसहस्स
पासादे वेळुरियफलसन्थते-स्या० । १०-१०. पज्जलन्ते-सी०, स्या०, रो० । ११. पर-
निम्मितवसवत्तिनो-सी०, रो०

१४२९. "पस्मेत्य पोक्खरणियो, विप्पसन्नोदिका' सुचो ।
मन्दालकेहि' सञ्छन्ना, पदुमुप्पलकेहि च ॥

१४३०. "दसेत्य राजियो सेता, दसनीला' मनोरमा ।
छ पिङ्गला पन्नरस', हलिदा च चतुद्दस' ॥

१४३१. "वीसति' तत्थ सोवण्णा, वीसति रजतामया ।
इन्दगोपकवण्णाभा, ताव दिस्सन्ति तिसति ॥

१४३२. "दसेत्य काळियो छच्च', मञ्जेट्टा पन्नवीसति' ।
मिस्सा वन्धुकपुप्फेहि, नीलुप्पलविचित्तिका' ॥

१४३३. "एव सव्वङ्गसम्पन्न, अच्चिमन्त' पभस्सर ।
ओधिसुद्ध महाराज, पस्स त्व द्विपदुत्तम' ॥

मणिकण्ड ।

(३) अक्खकण्ड

१४३४. "उपागत राजमुपेहि लक्ख,
नेतादिस मणिरतन तवत्थि ।
धम्मेन जिस्साम" असाहसेन,
जितो च नो खिप्पमवाकरोहि ॥

१४३५. "पञ्चाल-पच्चुग्गत-सूरसेन,
मच्छा च मद्दा सह केककेभि ।
पस्सन्तु नोते असठेन" युद्धं,
न नो सभाय न करोन्ति" किञ्चि' ॥

१४३६. "ते पाविसु अक्खमदेन मत्ता,
राजा कुरुन पुण्णको चा" पि" यक्खो ।
राजा कलि विच्चिनमग्गहेसि,
कट अग्गही पुण्णको नाम" यक्खो ॥

१ विणमत्रादका-म्या० । २ मण्डालकेहि-स्या० । ३ दसनीया-म्या० ।
४ पन्नरमा-म्या०, रो० । ५ चतुद्दमा-रो० । ६ वीमनी-रो० । ७ छ च-म्या० ।
८ पञ्चवीमनि-स्या० । ९ नीलुप्पलविचित्तिका-स्या० । १० अच्चिमन्त-स्या० ।
११ जिप्पाम-मी०, स्या०, रो० । १२ अययेन-म्या० । १३ करोति-रो० । १४-१५
च पि-रो० । १५ पि-रो० ।

१४३७. "ते तत्थ जूते उभये' समागते,
रञ्जं सकासे सखीनञ्च' मज्झे ।
अजेसि यक्खो नरवीरसेट्ठं',
तत्थप्पनादो तुमुलो बभूव" ॥

१४३८. "जयो महाराज पराजयो च,
आयूहतं अञ्जतरस्स होति ।
जनिन्द जीतोसि' वरद्धनेन',
जितो च मे खिप्पमवाकरोहि" ॥

१४३९. "हत्थी गवस्सा मणिकुण्डला च,
यञ्चा पि मय्हं रतनं पथव्या' ।
गण्हाहि कच्चान वरं धनानं,
आदाय येनिच्छसि तेन गच्छ" ॥

१४४०. "हत्थी गवस्सा मणिकुण्डला च,
यञ्चा पि तुय्हं रतनं पथव्या ।
तेसं वरो विधुरो नाम कत्ता,
सो मे जितो तं मे अवाकरोहि" ॥

१४४१. "अत्ता च मे सो सरणं गती च,
दीपो च लेणो च परायणो' च ।
असन्तुलेय्यो मम सो धनेन,
पाणेन मे सादिसो' एस कत्ता" ॥

१४४२. "चिरं विवादो मम' तुय्हञ्चस्स',
कामञ्च पुच्छाम तमेव गत्वा ।
एसो' व' नो विवरतु एतमत्थं,
यं वक्खती होतु कथा" उभिन्न" ॥

१४४३. "अद्धा हि सच्चं भणसि, न च माणव साहसं ।
तमेव गत्वा पुच्छाम, तेन तुस्सामुभो जना" ॥

१ उभयो-रो० । २. सखीनञ्च-स्या०, रो० । ३. नरवीरसेट्ठं-रो० । ४-४. निम्रोसि वरद्धनेन-स्या०; जितोसि वरं धनेन-रो० । ५. पठव्या-स्या०; पथव्या-रो० । ६. परायणो-स्या०, रो० । ७. सादिसो-स्या०, रो० । ८-८. ममतुहमम्य-स्या०, रो० । ९-९. एतेव-स्या० । १०. तथा-स्या० ।

१४४४. "सच्चं नु देवा विदहू कुरून्,
धम्मे ठितं विधुरं नाममच्चं ।
दासोसि रञ्जो उद वासि आति,
विधुरो त्ति सङ्गा' कतमासि' लोके" ॥

१४४५. "आमायदासा पि भवन्ति हेके,
धनेन कीता पि भवन्ति दासा ।
सयम्पि हेके उपयन्ति दासा,
भया पणुत्ता' पि' भवन्ति दासा ॥

१४४६. "एते नरानं चतुरो व दासा,
अद्धा हि योनितो अहम्पि जातो ।
भवो च रञ्जो अभवो च रञ्जो,
दासाह' देवस्स परम्पि गन्त्वा ।
धम्मेन म माणव तुह् दज्जा" ॥

१४४७. "अय' दुतीयो विजयो ममज्ज,
पुट्ठो हि कत्ता विवरेत्थ' पञ्हं ।
अधम्मरूपो वत राजसेट्ठो,
सुभासित नानुजानासि मय्ह" ॥

१४४८. "एव चे नो सो विवरेत्थ पञ्ह,
दासोहमस्मि न च खोस्मि आति ।
गण्हाहि कच्चान वर धनान,
आदाय येनिच्छसि तेन गच्छ" ॥

अक्षयकण्ड ।

(४) घरावातपञ्हा

१४४९. "विधुर वममानास्स', गहट्ठस्स सकं घरं ।
गेमा वुत्ति' कय अस्स, कथन्नु अस्स सङ्गहो ॥

१४५०. "अव्यायज्जं' कय अस्स, सच्चवादी च माणवो ।
अस्मा लोका पर लोके, कयं पेच्च न सोचति ॥

१-१ सट्ठया वतमोमि-स्या० । २-२ पणुत्तापि-म्या० । ३ दामोह-स्या० ।
४ अपयि-स्या० । ५ विवरेत्थ-सी०, स्या० । ६ वममानस्स-स्या०, रो० । ७
वति-रो० । ८ अव्यायज्ज-मी०, स्या०, अव्यायज्ज-रो० ।

१४५१. “तं तत्थ गतिमा धितिमा, मतिमा^१ अत्थदस्सिमा ।
सङ्घाता सब्बधम्मानं, विधुरो एतदब्रवि ॥

१४५२. “न साधारणदारस्स, न भुञ्जे सादुमेकको ।
न सेवे लोकायतिकं, नेतं पञ्चाय वड्डनं” ॥

१४५३. “सीलवा वत्तसम्पन्नो, अप्पमत्तो विचक्खणो ।
निवातवुत्ति अत्थद्धो, सुरतो सखिलो मुदु ॥

१४५४. “सङ्गहेता च मित्तानं, संविभागी विधानवा ।
तप्पेय्य अन्नपानेन, सदा समणब्राह्मणे ॥

१४५५. “धम्मकामो सुताधारो, भवेय्य परिपुच्छको ।
सक्कच्च^३ पयिरुपासेय्य, सीलवन्ते बहुस्सुते ॥

१४५६. “घरमावसमानस्स, गहट्टस्स सकं घरं ।
खेमा वुत्ति सिया एवं, एवं नु अस्स सङ्गहो ॥

१४५७. “अब्बावज्झं सिया एवं, सच्चवादी च माणवो ।
अस्मा लोका परं लोकं, एवं पेच्च^४ न सोचति” ॥

घरावासपञ्हा ।

(५) लवखणकण्डं

१४५८. “एहि दानि गमिस्साम^५, दिन्नो नो इस्सरेन मे ।
ममेवत्थं^६ पटिपज्ज, एस धम्मो सनन्तनो” ॥

१४५९. “जानामि माणव तयाहमस्मि,
दिन्नोहमस्मि तव इस्सरेन ।
तीहं च तं वासयेमु अगारे,
येनद्धुना अनुसासेमु पुत्ते” ॥

१४६०. “तं मे तथा होतु वसेमु तीहं,
कुरुतं भवज्ज घरेसु किच्चं ।
अनुसासतं पुत्तदारे भवज्ज,
यथा तयी पेच्च^७ सुखी भवेय्य” ॥

१४६१ "माधू ति यत्वान पहतकामो,
पक्वामि यक्वो विधुरेन सद्धि ।
त कुञ्जराजञ्जहयानुचिण्ण,
पावेक्खि अन्तेपुर'भरियसेट्ठो" ॥

१४६२ "कोञ्च मयूरञ्च पियञ्च वेत,
उपागमि तत्थ सुरम्मरूप ।
पहतभक्ख बहुअन्नपान,
मसक्खसार विय वासवस्स" ॥

१४६३ "तत्थ नच्चन्ति गायन्ति, अव्हायन्ति' वरावर ।
अच्छरा विय देवेमु, नारियो समलङ्कता ॥

१४६४ "समङ्गित्वा' पमदाहि' यक्ख,
अत्तेन पानेन च धम्मपालो ।
अत्थत्थमेवानुविचिन्तयन्तो',
पावेक्खि भरियाय तदा सकासे ॥

१४६५ "त चन्दनगन्धरमानुलित,
मुवण्णजम्बोनदनिकखसादिम ।
भरियवच्चा' एहि सुणोहि भोति,
पुत्तानि आमन्तय तम्बनेत्ते ॥

१४६६ "सुत्वान वाक्य पतिनो अनुज्जा',
सुणिसवच तम्बनसि' सुनेत्त ।
आमन्तय वम्मघरानि' चेत्ते,
पुत्तानि इन्दीवरपुप्फसामे" ॥

१४६७ "ते आगते मुद्धनि धम्मपालो,
चुम्बित्वा पुत्ते अविवम्पमानो ।
आमन्तयित्वान' अवोच वाक्य,
दिताह' रज्जा इध माणवस्स ॥

१ अन्तापुर-रा० । २ अव्हायन्ति-स्या० रा० । ३ ३ समङ्गात्वा पमदाहि-
स्या० । ४ अत्तव-स्या० । ५ भरिय अवच-स्या० । ६ अनोजा-स्या० । ७
तम्बनसि-रा० । ८ वम्मघरानि-स्या० । ९ आमन्तयित्व च-रा० । १० दिता०-
स्या० ।

१४६८. “तस्सज्जहं अत्तसुखी विधेय्यो,
आदाय येनिच्छति तेन गच्छति ।
अहञ्च वो सासितुमागतोस्मि,
कथं अहं अपरित्ताय गच्छे ॥

१४६९. “सच्चे वो राजा कुरुरट्ठवासी,
जनसन्धो पुच्छेय्य पहूतकामो ।
किमाभिजानाथ पुरे पुराणं,
किं वो पिता अनुसासे पुरत्था ॥

5 B. 2

१४७०. “समासना^१ होथ मया व^२ सव्वे,
को नीध रञ्जो अब्भतिको मनुस्सो ।
तमञ्जलिं करिय वदेथ एवं,
मा हेवं^३ देव न हि एस धम्मो ।
वियग्घराजस्स निहीनजच्चो,
समासनो देव कथं भवेय्य^४ ॥

10

लवखणकण्डं ।

(६) राजवसति

१४७१. “सो च पुत्ते^१ अमच्चे^२ च, आतयो सुहदज्जने ।
अलीनमनसङ्कप्पो, विधुरो एतदब्रवि ॥

15

१४७२. “एथय्यो^३ राजवसतिं, निसीदित्वा सुणाथ^४ मे ।
यथा राजकुलं पत्तो, यसं पोसो निगच्छति ॥

१४७३. “न हि राजकुलं पत्तो, अञ्जातो लभते यसं ।
नासूरो^५ ना पि^६ दुम्मेधो, नप्पमत्तो कुदाचनं ॥

20

१४७४. “यदास्स सीलं पञ्चञ्च, सोचेय्यं चाधिगच्छति ।
अथ^७ विस्ससते त्यम्हि,^८ गुय्हञ्चस्स न रक्खति ॥

१. अनुगामितुं - स्या० । २. कुरुरेत्तवासी - सी०, रो० । ३-३. सामानासना होय मया च - स्या० । ४. हेव - स्या०, रो० । ५-५. मिते अमिते - सी०, रो० । ६. एय्य्या - सी० । ७. सुणोय - रो० । ८-८. नातिमूरो नाति - स्या०; ० न पि - रो० । ९-९. अय विस्सागते तम्हि - स्या० ।

१४७५. "तुला यथा पग्गहिता, समदण्डा सुधारिता ।
अज्झिट्ठो न विकम्पेय्य, स राजवसतिं वसे ॥

१४७६. "तुला यथा पग्गहिता, समदण्डा सुधारिता ।
सव्वानि अभिसम्भोन्तो, स राजवसतिं वसे ॥

६ १४७७. "दिवा वा यदि वा रत्तिं, राजकिच्च्वेसु पण्डितो ।
अज्झिट्ठो न विकम्पेय्य, स राजवसतिं वसे ॥

१४७८. "दिवा वा यदि वा रत्तिं, राजकिच्च्वेसु पण्डितो ।
सव्वानि अभिसम्भोन्तो, स राजवसतिं वसे ॥

१४७९. "यो चस्स सुकतो मग्गो, रज्ज्जो सुप्पटियादितो ।
न तेन वुत्तो गच्छेय्य, स राजवसतिं वसे ॥

१४८०. "न रज्ज्जो सदिसं भुज्जे, कामभोगे कुदाचनं ।
सव्वत्थ पच्छतो गच्छे, स राजवसतिं वसे ॥

१४८१. "न रज्ज्जो सदिसं वत्थं, न मालं न विलेपनं ।
आकप्पं सरकुत्तिं वा, न रज्ज्जो सदिसमाचरे ।
अज्जं करेय्य आकप्पं, स राजवसतिं वसे ॥

१४८२. "कीळे राजा अमच्चेहि, भरियाहि परिवारितो ।
नामच्चो राजभरियासु, भावं कुच्चेथ पण्डितो ॥

१४८३. "अनुद्धतो अचपलो, निपको संवुत्तिन्द्रियो ।
मनोपणिधिसम्पन्नो, स राजवसतिं वसे ॥

१४८४. "नास्स भरियाहि कीळेय्य, न मन्तेय्य रहोगतो ।
नास्स कोसा धनं गण्हे, स राजवसतिं वसे ॥

१४८५. "नं निहं बहु मज्जेय्यं, न मदाय सुरं पिवे ।
नास्स दाये मिगे हज्जे, स राजवसतिं वसे ॥

१४८६. "नास्स पीठं न पल्लङ्कं, न कोच्छं न नावं रयं ।
सम्मतोम्ही ति आरुहे, स राजवसतिं वसे ॥

१. सुप्पटियादितो-स्या० । २. समक-मी०, स्या०, रो० । ३. माला-रो० ।
४-५. न निहं बहु मज्जे-मी०, रो० । ५. मिगं-रो० । ६. नाग-मी०, रो० । ७.
आरुहे-स्या० ।

१४८७. "नातिदूरे भजे" रञ्जो, नाच्चासन्ने विचक्खणो ।
सम्मुखञ्चस्स' तिट्ठेय्य, सन्दिस्सन्तो सभत्तुनो ॥
१४८८. "न' वे राजा सखा होति, न राजा होति मेथुनो ।
खिप्पं कुञ्जान्ति राजानो, सूकेनक्खी 'व' घट्टितं ॥
१४८९. "न पूजितो मञ्जमानो, मेघावी पण्डितो नरो ।
फरुसं पतिमन्तेय्य', राजानं परिसंगत' ॥ 5
१४९०. "लद्धद्वारो" लभे द्वारं, नेव राजूसु विस्ससे ।
अग्गी' व संयतो तिट्ठे', स राजवसतिं वसे ॥ B. 29
१४९१. "पुत्तं वा भातरं वा सं, सम्पगण्हाति खत्तियो ।
गामेहि निगमेहि वा, रट्ठेहि जनपदेहि वा ।
तुण्हीभूतो उपेक्खेय्य, न भणे छेकपापकं ॥ 10
१४९२. "हत्थारोहे' अनीकट्ठे, रथिके पत्तिकारके' ।
तेसं कम्मावदानेन", राजा वड्ढेति वेतनं" ।
न तेसं अन्तरा गच्छे, स राजवसतिं वसे ॥
१४९३. "चापोवूनुदरो" धीरो, वंसो वा पि पक्कम्पये ।
पटिलोमं न वत्तेय्य, स राजवसतिं वसे ॥ 15
१४९४. "चापोवूनुदरो अस्स, मच्छोवस्स अजिह्वा" ।
अप्पासी निपको सूरो, स राजवसतिं वसे ॥
१४९५. "न वाळ्हं इत्थिं गच्छेय्य, सम्पस्सं" तेजसह्वयं ।
कासं सासं दरं वल्यं", खीणमेधो निगच्छति ॥ 20
१४९६. "नातिवेलं पभासेय्य, न तुण्ही सव्वदा सिया ।
अविक्किणं मितं वाचं, पत्ते काले उदीरये ॥

१ भवे-मी०, रो० । २ समेक्खञ्चस्स-स्या० । ३ मे-स्या० । ४-४ सुकेनक्खि
व-रो० । ५ पटिमन्तेय्य-स्या० । ६ परिसङ्कित-रो० । ७-७ लद्धद्वारो लभे वार-रो० ।
८-८ अग्गीव यतो तिट्ठेय्य-मी०, रो०, अग्गिव०-स्या० । ९-९ हत्थारोहा अनीकट्ठा
सयिना पत्तिकारका-स्या० ; हत्थरुहे अनीकट्ठे रथिके पत्तिकारिके-रो० । १० कम्मावदानेन-
स्या० । ११ वेतन-स्या० । १२ चापो व ओनमे-स्या० । १३ अजिह्वा-स्या० । १४.
सम्पस्स-स्या० । १५ वाल्यं-स्या० ।

१४९७ "अवकोधनो असघट्टो, सञ्चो सण्हो अपेसुणो ।
सम्फ गिर न भासेय्य, स राजवसति वसे ॥

१४९८ "मातापेत्तिभरो' अस्स, कुले जेट्ठापचायिको ।
सण्हो सखिलसम्भासो, स' राजवसति वसे'* ॥

१४९९ "विनीतो सिप्पवा दन्तो, कतत्तो' नियतो मुट्ठु ।
अप्पमत्तो सुचि दक्खो, स राजवसति वसे ॥

१५०० "निवातवुत्ति बुद्धेसु', सप्पतिस्सो सगारवो ।
सुरतो सुखसवासो, स राजवसति वसे ॥

१५०१ "आरका परिवज्जेय्य, सहितु' पहित जन ।
भत्तारञ्जेवुदिकखेय्य, न च अञ्जस्स राजिनो ॥

१५०२ "समणे ब्राह्मणे चा पि, सीलवन्ते बहुस्सुते ।
सक्कच्च पयिरुपासेय्य, स राजवसति वसे ॥

१५०३ "समणे ब्राह्मणे चा पि, सीलवन्ते बहुस्सुते ।
सक्कच्च अनुवासेय्य, स राजवसति वसे ॥

१५०४ "समणे ब्राह्मणे चा पि, सीलवन्ते बहुस्सुते ।
तप्पेय्य अन्नपानेन, स राजवसति वसे ॥

१५०५ "समणे ब्राह्मणे चा पि, सीलवन्ते बहुस्सुते ।
आसज्ज पञ्जे सेवेय्य, आकह्व' बुद्धिमत्तनो' ॥

१५०६ "दिन्नपुब्ब न हापेय्य, दान समणब्राह्मणे ।
न च किञ्चि निवारेय्य, दानकाले वणिच्चके ॥

१५०७ "पञ्जवा बुद्धिसम्पन्नो, विधानविधिकोविद ।
कालञ्जू समयञ्जू च, स राजवसति वसे ॥

१५०८ "उट्ठाता कम्मघेय्येसु, अप्पमत्तो विचक्कणो ।
सुसविहीतकम्मन्तो, स राजवसति वसे ॥

* * अय माया रो० पोत्यके नत्थि । १ मातापेत्तिभरो-स्या० । २ २ हिंरिओत्त' सम्पन्नो-मा० । ३ कततो-स्या० । ४ बुद्धेसु-स्या० रो० । ५ मञ्जितु-स्या० । अवह्व-रा० । ७ बुद्धिमत्तनो-स्या० ।

१५०९. "खलं सालं पसुं खेत्तं, गन्ता चस्स अभिक्खणं ।
मितं धञ्जं निधापेय्य, मितं व' पाचये घरे ॥
१५१०. "पुत्तं वा भातरं वा सं, सीलेसु असमाहितं ।
अनङ्गवा' हि ते वाला, यथा पेता तथेव ते ।
चोळञ्च नेसं पिण्डञ्च, आसीनानं पदापये' ॥ ६
१५११. "दासे कम्मकरे पेस्से", सीलेसु सुसमाहिते ।
दक्खे उट्टानसम्पन्ने, आधिपच्चम्हि' ठापये ॥
१५१२. "सीलवा च अलोलो' च, अनुरक्खो" च राजिनो ।
आवो रहो हितो तस्स, स राजवसतिं वसे ॥
१५१३. "छन्दञ्जू राजिनो चस्स', चित्तट्ठो अस्स' राजिनो । 10 B. 2
असङ्कुसकवुत्तिस्स", स राजवसतिं वसे ॥
१५१४. "उच्छादये" च न्हापये", धोवे पादे अधोसिरं ।
आहतो पि न कुप्पेय्य, स राजवसतिं वसे ॥
१५१५. "कुम्भम्पञ्जलिं" करिया", चाटं" चा पि" पदविक्खणं ।
किमेव सब्बकामानं, दातारं धीरमुत्तमं ॥ 15
१५१६. "यो देति सयनं वत्थं, यानं आवसथं घरं ।
पज्जुन्नोरिव भूतानि, भोगेहि अभिवस्सति ॥
१५१७. "एसय्यो" राजवसति, वत्तमानो यथा नरो ।
आराधयति राजानं, पूजं लभति भत्तुसु" ॥

राजवसति ।

(७) अन्तरपेय्यालं

१५१८. "एवं समनुसासित्वा, जातिसङ्घं विचक्खणा ।
परिकिण्णो सुहदेहि," राजानमुपसङ्गमि ॥

20

१. च-स्या०, रो० । २. अनङ्गाव-स्या० । ३ व दापये-रो० । ४. पोसे-
स्या० । ५. आधिपच्चस्मि-स्या०, रो० । ६. अलोमो-स्या० । ७. अनुरत्तो-सी०, रो०;
अनुवत्तो-स्या० । ८. अस्स-रो० । ९. चस्स-स्या०, रो० । १०. असङ्कुसकवुत्तिस्स-
रो० । ११-११. अछादने च नहापने-स्या०; नहापये-रो० । १२. कुम्भि-
पञ्जलिं-स्या० । १३. करिया-सी० । १४-१४. वायसं वा-सी०, रो० । १५. एसेय्या-
स्या० । १६. सुहज्जेहि-स्या० ।

१५१९ “वन्दित्वा सिरमा पादे, कृत्वा च न पदकिरण ।
विपुरो अवच राजान, पगहेत्वान अञ्जलि” ॥

१५२० “अय म माणवो नेति, कृत्तुवामो ययामति” ।
जातीनत्य पवक्यामि, त सुणोहि अरिन्दम ॥

6 १५२१ “पुत्ते च मे उदिकपेमि, यञ्च मञ्ज घरे धन ।
यथा पेच्च’ न हायेथ, जातिमद्दो मयी गते ॥

१५२२ “यथेव खलती भूम्या’, भूम्यायेव’ पतिट्टति ।
एवेत खलित मय्ह, एत पम्मामि अञ्चय” ॥

10 १५२३ “सक्का न गन्तु इति मय्ह’ होति,
छेत्वा’ वधित्वा इध कातियान ।
इधेव होही इति मय्ह रच्चति,
मा त्व अगा उत्तमभूरिपञ्ज” ॥

15 १५२४ “मा हेवधम्मेसु मन पणीदहि,
अथे च धम्मे च युत्तो भवस्सु ।
धिरत्थु कम्म अकुसल अनरिय,
य कत्ता पच्छा निरय वजेय्य ॥

20 १५२५ ‘नेवेस धम्मो न पुनेत’ किच्च,
अयिरो हि दासस्स जनिन्द इस्सरो ।
घातेतु’ आपेतु’ अथो पि हन्तु,
न च मय्ह” कोधत्थि वजामि चाह’ ॥

१५२६ “जेट्टपुत्त उपगुय्ह, विनेय्य हृदये दर ।
अस्सुपुण्णेहि” नेत्तेहि, पाविसी सो महाघर” ॥

१५२७ “साला व सम्मपतिता”, मालुतेन पमदित्ता ।
सेन्ति पुत्ता च दारा च, विधुरस्म निवेमने ॥

१ पञ्जलि-स्या० । २ ययामनि-स्या० रा० । ३ पच्छा-स्या० । ४ भूम्य-
स्या० । ५ भूम्याव-रा० । ६ मय्ह-स्या० रो० । ७ छेत्वा-मी० रा० । ८ पुत्त
ति-स्या० पुनेत-रा० । ९ घातु आपतु-स्या० । १० मय्ह-स्या० । ११ अम्म
पुण्णेहि-स्या० रो० । १२ सम्मपतिता-सा० रा० सम्मपदिता-स्या० ।

१५२८. "इत्थिसहस्सं भरियानं, दासिसत्तसतानि च ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, विधुरस्स निवेसने ॥
१५२९. "ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, विधुरस्स निवेसने ॥
१५३०. "हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका । 5
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, विधुरस्स निवेसने ॥
१५३१. "समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, विधुरस्स निवेसने ॥
१५३२. "इत्थिसहस्सं भरियानं, दासिसत्तसतानि च ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि' ॥ 10
१५३३. "ओरोधा च कुमारा च, दासिसत्तसतानि' च' ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि ॥
१५३४. "हत्थारोहा अनीकट्ठा, दासिसत्तसतानि' च' ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि ॥
१५३५. "समागता जानपदा, दासिसत्तसतानि च । 15 B. 2f
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, कस्मा नो विजहिस्ससि' ॥
१५३६. "कत्वा घरेसु किच्चानि, अनुसासित्वा सकं जनं ।
मित्तामच्चे च भच्चे' च', पुत्तदारे च वन्धवे ॥
१५३७. "कम्मन्तं संविधेत्वान, आचिक्खित्वा घरे धनं ।
निधिञ्च इणदानञ्च, पुण्णकं एतदन्नवि ॥ 20
१५३८. "अवसी तुवं मय्ह तीहं' अगारे,
कतानि किच्चानि घरेसु मय्हं ।
अनुसासिता पुत्तदारा मया च,
करोम' कच्चान' यथामतिं ते" ॥

१. विजहेस्ससि—रो० । २-२. वेसियाना च ब्राह्मणा—स्या०, रो० । ३-३. रथिका-
पत्तिवारका—स्या०; रथिका पत्तिवारिका—रो० । ४-४. सुहज्जे—रो० । ५ तिह—स्या० ।
६-६. करोमि किच्चानि—स्या० ।

१५३९. “सचे हि कत्ते अनुसासिता ते,
पुत्ता च दारा' अनुजीविनो च ।
हन्देहि' दानी तरमानरूपो,
दीघो हि अद्वा पि अयं पुरत्था ॥

१५४०. “अछम्भितो' व' गण्हाहि, आजानेय्यस्स' वालधिं ।
इदं पच्छिमकं तुय्हं, जीवलोकस्स दस्सनं” ॥

१५४१. “सोहं किस्स' नु भायिस्सं, यस्स मे नत्थि दुक्कट' ।
कायेन वाचा मनसा, येन गच्छेय्य दुग्गतिं” ॥

१५४२. “सो अस्सराजा विधुरं वहन्तो,
पक्कामि वेहायसमन्तलिवखे' ।
साखासु सेलेसु असज्जमानो,
कालागिरिं खिप्पमुपागमासि” ॥

१५४३. “इत्थिसहस्सं भरियानं, दासिसत्तसत्तानि च ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दु, यवखो ब्राह्मणवण्णेन ।
विधुर आदाय गच्छति ॥

पे०

१५४४. “समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दु, यवखो ब्राह्मणवण्णेन ।
विधुर आदाय गच्छति ॥

१५४५. “इत्थिसहस्स भरियान, दासिसत्तसत्तानि च ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दु, पण्डितो सो कुहिं गतो ॥
पे०

१५४६. “समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दु, पण्डितो सो कुहिं गतो” ॥

१५४७. “सचे सो सत्तरत्तेन, नागच्छिस्सति पण्डितो ।
सव्वे अग्गि पवेक्खाम', नत्थत्थो जीवितेन नो” ॥

१ दारा च-रो० । २ हन्देस-रो० । ३-३ अमम्भितो-सी०, असम्भितोव-
स्या०, रो० । ४ आजानीयस्स-स्या०, अजानीयस्स-रो० । ५ विम्सा-म्या०, रो० ।
६ दुक्कट-रो० । ७ वेहासय०-रो० । ८ पक्कामि-स्या० ।

१५४८. "पण्डितो च वियत्तो च, विभावी च विचक्खणो।
खिप्पं मोचिय' अत्तानं', मा भायित्थागमिस्सति"^१॥

अन्तरपेरयालं ।

(८) साधुनरधम्मकण्डं

१५४९. "सो तत्थ गन्तवान विचिन्तयन्तो,
उच्चावचा चेतनका भवन्ति।
नयिमस्स' जीवेन ममत्थि' किञ्चि,
हन्त्वानिमं हृदयमानयिस्सं"^२ ॥

5

१५५०. "सो तत्थ गन्त्वा पव्वतन्तरस्मिं,
अन्तो पविसित्वान' पदुट्टचित्तो।
असंवुत्तस्मिं जगतिप्पदेसे,
अधोसिरं धारयि कातियानो ॥

10

१५५१. "सो लम्बमानो नरके पपाते,
महव्भये लोमहंसे विदुग्गे।
असन्तसन्तो' कुरुनं कत्तुसेट्ठो,
इच्चब्रवि पुण्णकं नाम यक्खं ॥

१५५२. "अरियावकासोसि अनरियरूपो',
असञ्जतो सञ्जतसन्निकासो।
अच्चाहितं कम्मं करोसि लुद्रं',
भावे च ते कुसलं नत्थि किञ्चि ॥

15 B. 29

१५५३. "यं मं पपातस्मिं पपातुमिच्छसि',
को नु तवत्थो मरणेन मय्हं।
अमानुसस्सेव तवज्ज" वण्णो,
आचिक्ख मे त्वं कतमासि देवता"॥

20

१-१. मोचेत्सतत्तान-सी०, रो०; मोचेसि अत्तान-स्या०। २. भाय०-सी०, रो०। ३-३. इमस्म जीवेन नहत्थि-रो०। ४. आदियिस्मं-सी०, रो०। ५. पविसित्वा-रो०। ६. असन्तग-रो०। ७. अनरीयरूपो-स्या०। ८. लुद्रं-स्या०। ९. पमत्तमिच्छमि-रो०। १०. ते अज्ज-रो०।

१५५८ “यदि ते सुतो पुण्णको नाम यक्को,
रज्जो कुवेस्स हि सो मज्झिओ’ ।
भूमिन्वरो वरणो नाम नागो,
ब्रह्मा मुचीवण्णवल्लूपपन्नो ॥

६ १५५९ “तस्मानुज धीतरं कामयामि,
इरन्धती नाम सा नागकज्जा ।
तस्सा सुमज्जाय पियाय हेतु,
पतारयि तुय्ह वधाय धीर” ॥

१५५६ “मा हेव त्वं यक्क अहोसि मूळहा’,
नट्ठा बहू दुग्गहीतेन लोके’ ।
किं ते सुमज्जाय पियाय विच्च,
मरणेन मे इद्ध सुणोमि’ सट्ठ’ ॥

१५५७ “महानुभावस्स महोरगस्स,
धीतुकामो’ आतिभतोहमस्मि’ ।
त याचमान ससुरो अवोच,
यथा ममज्जिसु सुकामनीत ॥

B 299 १५५८ “दज्जेमु खो ते सुतनु सुनेत्त,
सुचिम्हित’ चन्दनलित्तगत’ ।
सत्ते तुव हृदय पण्डितस्म,
धम्ममेन लद्धा इध माहरेसि ।
एतेन वित्तेन कुमारि लब्भा,
नज्ज’ धन उत्तरि” पत्थयाम ॥

१५५९ “एव न मूळहोस्मि” सुणोहि कत्ते,
न चा पि मे दुग्गहितत्थि किञ्चि ।
हृदयेन ते धम्मलद्धेन नागा,
इरन्धति नागकज्ज ददन्ति ॥

१ मज्जा-मा० रा० । २ त-स्या० । ३ माहो-स्या० । ४ जाता-मी
स्या० जाता-रा० । ५ गुणाम-सा० रा० । ६ ६ धिनुक्कमा आतिगता०-रा० ।
सुविम्हित-स्या० । ८ चरित्तगत-री० । ९ नाज्ज-स्या०, री० । १० उत्तरि
रा० । ११ मूळहास्मि-स्या० ।

असती च का को पन मित्तदुब्भो,
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्य" ॥

१५६७ "असन्युत^१ नो पि च दिट्ठपुव्व,
यो आसनेना पि निमन्तयेय्य ।
तस्सेव अत्य पुरिसो करेय्य,
यातानुयायी ति तमाहु पण्डिता ॥

१५६८ "यस्सेकरत्तम्पि^२ घरे वसेय्य,
यत्थन्नपान पुरिसो लभेय्य^३ ।
न तस्स पाप मनसा^४ पि चिन्तये,
अदुब्भो^५ पाणि दहते मित्तदुब्भो ॥

१५६९ "यस्स रुक्खस्स छायाय, निसीदेय्य सयेय्य वा ।
न तस्स साख भञ्जेय्य, मित्तदुब्भो हि पापको ॥

१५७० "पुण्णम्पि चेम^६ पथवि वनेन,
दज्जित्थिया पुरिसो सम्मताय ।
लद्धा खण अतिमञ्जेय्य तम्पि,
तास वस असतीन न गच्छे ॥

१५७१ "एव खो यात अनुयायी होति,
अल्लञ्च पाणि दहते पुनेव ।
असती च सा सो पन मित्तदुब्भो,
सो घम्मिको^७ होति^८ जहस्सु अधम्म^९" ॥

साधुनरधम्म

(९) कालागिरिकण्ड

१५७२ "अवसि अह तुय्ह^{१०} तीह अगारे,
अनेन पानेन उपट्ठितोस्मि ।
मित्तो ममामी विसज्जामह त,
काम घर उत्तमपञ्च गच्छ^{११}" ॥

१ मित्तदूना-रा० । २ अम्मत्यन-म्या० । ३ यस्सेकरत्तम्पि-म्या० ।
४ लभेय-म्या० रा० । ५ मनवानिचनये-रा० । ६ अल्लञ्च-म्या०, ३
रा० । ७ ० त-रा० । ८ घम्पिवा-रा० । ९ हाहि-स्या० । १० तुय्ह-स्या०
गच्छ-रा० ।

शम्पि मे नागकञ्जाय होतुं ।

त्वं सकेनेव सुभासितेन,
तोसि मे अज्ज वधाय पञ्च" ॥

द तुवं यक्ख ममम्पि नेहि,
पुरं ते अत्थं मयि चरस्सु ।
ज्ज नागाधिपतिं विमानं,
खेमु नागस्स अदिट्ठपुब्बं" ॥

5

वे नरस्स अहिताय अस्स,
तं पञ्चो अरहति दस्सनाय ।
य केन वण्णेन अमित्तगामं,
अमिच्छसि उत्तमपञ्च गन्तुं" ॥

10

द्धा पजानामि अहम्पि एतं,
तं पञ्चो अरहति दस्सनाय ।
पञ्च मे नत्थि कतं कुहिज्जि,
स्मा न सङ्के मरणागमाय" ॥

15

न्द च ठानं अतुलानुभावं,
या सह दक्खसि एहि कत्ते ।
त्थच्छति नच्चगीतेहि नागो,
आजा यथा वेसवणो नळिज्जं" ॥

20

नागकञ्जाचरितं गणेन,
नकीळितं निच्चमहो च रत्तिं ।
हूतमाल्यं बहुपुप्फच्छन्नं,
सोभासती विज्जुरिवन्तलिकखे ॥

B. 302

अन्नेन पानेन उपेतरूपं,
अच्चेहि गीतेहि च वादितेहि ।

25

परिपूर' कञ्जाहि अलङ्कृताहि,
उपसोभति वत्थपिलन्धनेन ॥

१५८० "सो पुण्णको कुरून कत्तुसेट्ठ,
निसीदयी पच्छतो आसनस्मि ।
आदाय कत्तारमनोमपञ्ज,
उपानयी भवन नागरञ्जो ॥

१५८१. "पत्तवान् ठान अतुलानुभाव,
अट्ठासि' कत्ता पच्छतो पुण्णकस्स ।
सामग्गि पेक्खमानो' नागराजा,
पुब्बेव जामातिरमज्झभासथ" ॥

१५८२ "यन्तु तुव अगमा मच्चलोक',
अन्वेसमानो हृदय पण्डितस्स ।
कच्चिसमिद्धेन इधानुपत्तो,
आदाय कत्तारमनोमपञ्ज" ॥

१५८३ "अय हि सो आगतो य त्वमिच्छसि,
धम्मेन लद्धो मम धम्मपालो ।
त पस्सय' सम्मुखा भासमान,
सुखो हवे' सप्पुरिसेहि सङ्गमो" ॥

कालागिरिकण्ड ।

१५८४ "अदिट्ठपुप्प दिस्वान, मच्चो मच्चुभयट्ठितो' ।
व्यम्हितो' नाभिवादेसि, नयिद' पञ्चवत्तामिव" ॥

१५८५ "न चम्हि व्यम्हितो नाग, न च मच्चुभयट्ठितो ।
न वज्झो अभिवादेय्य, वज्झ वा नाभिवादये ॥

१५८६ "कथ नो अभिवादेय्य, अभिवादापयेथ वे ।
य नरो हन्तुमिच्छेय्य, त कम्म नुपपज्जति" ॥

१५८७ "एवमेत यथा ब्रूसि, सच्च भाससि पण्डित ।
न वज्झो अभिवादेय्य, वज्झ वा नाभिवादये ॥

१ परिपूर-स्या० परिपूर-रो० । २ अट्ठा-रो० । ३ पेक्खीयन-सी०, स्या०, रो० । ४ मनुम्मलोक-स्या० । ५ पस्सया-रो० । ६ नवे-रो० । ७ मच्चुभयट्ठिता-सी०, रो० । ८ व्यम्हितो नाभिवादति न इद-रो० । ९ पञ्चवत्तामिव-स्या० ।

१५८८. “कथं नो अभिवादेय्य, अभिवादापयेथ वे।
यं नरो हन्तुमिच्छेय्य, तं कम्मं नुपपज्जति” ॥

१५८९. “असस्सतं सस्सतं नु^१ तवयिद^२,
इद्धीजुतीवलवीरियूपपत्ति।
पुच्छामि तं नागराजेतमत्थं,
कथं नु ते लद्धमिदं विमानं ॥

5

१५९०. “अधिच्चलद्धं परिणामजं ते,
सयंकतं उदाहु देवेहि दिन्नं।
अक्खाहि मे नागराजेतमत्थं,
यथेव ते लद्धमिदं विमानं ॥

10

१५९१. “नाधिच्चलद्धं न परिणामज मे,
न सयंकतं ना पि देवेहि दिन्नं।
सकेहि कम्मेहि अपापकेहि,
पुज्जेहि मे लद्धमिदं विमानं” ॥

11

१५९२. “किं ते वतं किं पन ब्रह्मचरियं,
किस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको।
इद्धीजुतीवलवीरियूपपत्ति,
इदं च ते नाग महाविमानं” ॥

15

१५९३. “अहञ्च भरिया च मनुस्सलोके,
सद्धा उभो दानपती अहुम्हा।
ओपानभूतं मे घरं तदासि,
सन्तप्पिता समणब्राह्मणा च ॥

B. 304

20

१५९४. “मालञ्च गन्धञ्च विलेपनञ्च,
पदीपियं सय्यमुपस्सयं च।
अच्छादनं सायनमन्नपानं^३,
सक्कच्च दानानि अदम्ह तत्थ ॥

25

१५९५. “तं मे वतं तं पन ब्रह्मचरियं,
तस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको।

इद्वीजुतीवलवीरियूपपत्ति,
इदञ्च मे' धीर महाविमान' ॥

१५९६. "एव चे' ते लद्धमिदं विमान,
जानासि पुञ्जान' फलूपपत्ति ।
तस्मा हि धम्म चर अप्पमत्तो,
यथा विमान पुन मावसेसि' ॥

१५९७ "नयिध' सन्ति समणब्राह्मणा चे',
येसन्नपानानि ददेमु कत्ते ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थ,
यथा विमान पुन मावसेम'" ॥

१५९८ "भोगी हि ते सन्ति इधूपपन्ना,
पुत्ता च दारा अनुजीविनो च ।
तेसु तुव वचसा कम्मुना' च,
असम्पदुद्धो च भवाहि निच्च ॥

१५९९ "एव तुव नाग असम्पदोस,
अनुपालय' वचसा कम्मुना च ।
ट्त्वा इध' यावतायुक्' विमाने,
उद्ध इतो गच्छसि देवलोक'" ॥

१६०० "अद्धा हि सो सोचति राजसेद्धो,
तया विना यस्स तुव सजिद्धो' ।
दुक्खूपनीतो पि तया समेच्च,
विन्देय्य पोसो सुखमातुरो पि'" ॥

१६०१. "अद्धा सत भाससि नाग धम्म,
अनुत्तर अत्थपद सुचिण्ण ।
एतादिसिधासु हि आपदासु,
पञ्जायते भादिसान विसेसो'" ॥

१ रो० पीत्यके नत्ति । २ च-स्या० । ३ पुञ्जान-स्या० । ४ नवीय-स्या० ।
न इय-रो० । ५ व-रो० । ६ कम्मना-रा० । ७ अनुपालया-रो० । ८-८ इया
यावतायु-रो० । ९ मन्नाया-रा० ।

१६०२. "अक्खाहि' नो तायं मुधा नु लद्धो,
अक्खेहि' नो तायं अजेसि जूते ।
धम्मेन लद्धो इति तायमाह,
कथं नु' त्वं' हत्थमिमस्स मागतो" ॥

१६०३. "यो मिस्सरो तत्थ अहोसि राजा,
तमायमक्खेहि अजेसि जूते ।
सो मं जितो राजा इमस्सदासि,
धम्मेन लद्धोस्मि असाहसेन ॥

५

१६०४. "महोरगो अत्तमनो उदग्गो,
सुत्वान धीरस्स सुभासितानि ।
हत्थे गहेत्वान अनोमपञ्चं,
पावेक्खि भरियाय तदा सकासे ॥

10

१६०५. "येन त्वं विमले पण्डु, येन भत्तं न रुच्चति ।
न च मे तादिसो वण्णो, अयमेसो तमोनुदो ॥

१६०६. "यस्स ते हृदयेनत्थो, आगतायं' पभङ्करो ।
तस्स वाक्यं निसामेहि, दुल्लभं दस्सनं पुन ॥

15

१६०७. "दिस्वान तं विमला भूरिपञ्चं,
दसङ्गुली' अञ्जलिं पग्गहेत्वा ।
हट्ठेन भावेन पतीतरूपा,
इच्चन्नवि कुरुनं कत्तुसेट्ठं ॥

20

१६०८. "अदिट्ठपुब्बं दिस्वान, मच्चो मच्चुभयट्ठितो ।
व्यम्हितो नाभिवादेसि, नयिदं पञ्चवतामिव" ॥

१६०९. "न चम्हि व्यम्हितो नागि, न च मच्चुभयट्ठितो ।
न वज्झो अभिवादेय्य, वज्झं वा नाभिवादये ॥

B 30

१६१०. "कथं नो अभिवादेय्य, अभिवादापयेथ वे ।
यं नरो हन्तुमिच्छेय्य, तं कम्मं नुपपज्जति" ॥

25

१६११. “एवमेतं यथा त्रूसि, सच्चं भाससि पण्डित ।
न वज्झो अभिवादेय्य, वज्झं वा नाभिवादये ॥

१६१२. “कथं नो अभिवादेय्य, अभिवादापयेय वे ।
यं नरो हन्तुमिच्छेय्य, तं कम्मं नुपपज्जति” ॥

५ १६१३. “असस्सतं सस्सतं नु तवयिदं,
इद्धीजुतीवलवीरियूपपत्ति ।
पुच्छामि तं नागकञ्जेतमत्थं,
कथं नु ते लद्धमिदं विमानं ॥

१० १६१४. “अधिच्चलद्धं परिणामजं ते,
सयंकत्तं उदाहु देवेहि दिन्नं ।
अक्खाहि मे नागकञ्जेतमत्थं,
यथेव ते लद्धमिदं विमानं” ॥

१५ १६१५. “नाधिच्चलद्धं न परिणामजं मे,
न सयंकत्तं ना पि देवेहि दिन्नं ।
सकेहि कम्मेहि अपापकेहि,
पुञ्जेहि मे लद्धमिदं विमानं” ॥

१६१६. “किं ते वत्तं किं पत्तं ब्रह्मचरियं,
किस्स सुच्चिण्णस्स अयं विपाको ।
इद्धीजुतीवलवीरियूपपत्ति,
इदञ्च ते नागि महाविमानं” ॥

२० १६१७. “अहञ्च खो सामिको चापि मय्हं,
सद्धा उभो दानपतो अहुम्हा ।
ओपानभूतं मे घरं तदासि,
सन्तप्पिता समणब्राह्मणा च ॥

B 307 25 १६१८. “मालञ्च गन्धञ्च विलेपनञ्च,
पदीपियं सेय्यमुपरसयं च ।
अच्छादनं सायनमन्नपानं,
सक्कञ्च दानानि अदम्हं तत्थ ॥

१६१९. “तं मे वतं तं पन ब्रह्मचरियं,
तस्स सुचिण्णस्स अयं विपाको ।
इद्धीजुतीवलवीरियूपपत्ति,
इदञ्च मे धीर महाविमानं” ॥

१६२०. “एवं चे ते लद्धमिदं विमानं,
जानासि पुञ्ञानं^१ फलूपपत्तिं ।
तस्मा हि धम्मं^२ चर अप्पमत्ता^३,
यथा विमानं पुन मावसेसि” ॥

१६२१. “नयिध^४ सन्ति^५ समणब्राह्मणा च^६,
येसन्नपानानि ददेमु कत्ते ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्थं,
यथा विमानं पुन मावसेम” ॥

१६२२. “भोगी हि ते^७ सन्ति इधूपपन्ना,
पुत्ता च दारा^८ अनुजीविनो च ।
तेसु^९ तुवं वचसा कम्मुना च,
असम्पदुट्ठा च^{१०} भवाहि निच्चं ॥

१६२३. “एवं तुवं नागि असम्पदोसं,
अनुपालय वचसा कम्मुना च ।
ठत्वा इध यावतायुकं विमाने,
उद्धं इतो गच्छसि देवलोकं” ॥

१६२४. “अद्धा हि सो सोचति राजसेट्ठो,
तया विना यस्स तुवं सजिब्बो ।
दुक्खूपनीतो पि तया समेच्च,
विन्देय्य पोसो सुखमातुरो पि” ॥

१६२५. “अद्धा सतं भाससि नागि धम्मं,
अनुत्तरं अत्थपदं सुचिण्णं ।

१. पुञ्ञान-स्या०, रो० । २. अप्पमत्तो-रो० । ३-३. नयिध सन्ति-स्या०;
न इध मत्थी-रो० । ४. वा-रो० । ५. ये-रो० । ६. सामी-स्या० । ७. तेस-रो० ।
८. हि-रो० ।

एतादिसियासु हि आपदासु,
पञ्जायते' मादिसान विसेसो" ॥

१६२६ "अक्खाहि नो तायं मुधा नु लद्धो,
अक्खेहि नो ताय अजेसि जूते ।
धम्मेन लद्धो इति तायमाह,
कय नु त्व हृत्यमिमस्स भागतो" ॥

१६२७ "यो मिस्सरो तत्थ अहोसि राजा,
तमायमक्खेहि अजेसि जूते ।
सो म जितो राजा इमस्सदासि,
धम्मेन लद्धोस्मि असाहसेन ॥

१६२८. "यथेव' वरुणो नागो, पञ्हु पुच्छित्थ पण्डित ।
तथेव नागकञ्जा पि, पञ्हु पुच्छित्थ पण्डित ॥

१६२९ "यथेव' वरुण नाग, धीरो तोसेसि पुच्छितो ।
तथेव नागकञ्जम्पि, धीरो तोसेसि पुच्छितो ॥

१६३०. "उभो पि ते अत्तमने विदित्वा,
महोरग नागकञ्जञ्च धीरो ।
अच्छम्भी अभीतो अलोमहद्धो,
इच्चन्नवि वरुण नागराजान्" ॥

१६३१. "मा रोधयि' नाग आयाहमस्मि',
येन तवत्थो इद सरीर ।
हृदयेन मसेन करोहि' किञ्च,
सय करिस्सामि यथामति' ते" ॥

१६३२ "पञ्जा हवे' हृदय पण्डितान,
ते त्यम्ह पञ्जाय मय सुनुद्धा ।
अनूननामो लभतज्ज दार,
अज्जेव त कुरयो पापयातु" ॥

१ पञ्जायतो-रो० । २ यदव-रो० । ३ तदेव-रो० । ४ नागराज-स्या०,
रो० । ५ हेउरी-रो० । ६ अयाह०-रो० । ७ करोति-रो० । ८ यथामति-म० ।
९ भवे-रो० ।

१६३३. “स पुण्णको अत्तमनो उदग्गो,
इरन्धत्तिं नागकज्जं लभित्वा ।
हट्ठेन भावेन पतीतरूपो,
इच्चव्रवि कुरूनं कत्तुसेट्ठं ॥

१६३४. “भरियाय मं त्वं अकरि^१ समज्झिं,
अहञ्च ते विधुर करोमि किच्चं ।
इदञ्च^२ ते मणिरतनं ददामि,
अज्जेव तं कुरयो पापयामि” ॥

१६३५. “अजेय्यमेसा तव होतु मेत्ति^३,
भरियाय कच्चान पियाय सद्धिं ।
आनन्दि^४ वित्तो^५ सुमनो पतीतो,
दत्त्वा मणिं मं च नयिन्दपत्थं^६ ॥

१६३६. “स पुण्णको कुरूनं कत्तुसेट्ठं,
निसीदयी पुरतो आसनस्मिं ।
आदाय^१ कत्तारमनोमपज्जं^२,
उपानयी^३ नगरं इन्दपत्थं ॥

१६३७. “मनो मनुस्सस्स यथा पि गच्छे,
ततो पिस्स^४ खिप्पतरं अहोसि ।
स पुण्णको कुरूनं कत्तुसेट्ठं,
उपानयी^५ नगरं इन्दपत्थं” ॥

१६३८. “एतिन्दपत्थं नगरं पदिस्सति,
रम्मामि च अम्बववानि भागसो ।
अहञ्च भरियाय समज्झिभूतो,
तुवञ्च पत्तोसि सकं निकेतं” ॥

१६३९. “स पुण्णको कुरूनं कत्तुसेट्ठं,
ओरोपिय^१ धम्मसभाय मज्झे ।

१. अकरो—स्या०, रो०। २. इमञ्च—रो०। ३. मित्ती—स्या०; मेत्ती—रो०।

४-४. आनन्दचित्तो—स्या०, रो०। ५. नयिन्दपत्तं—स्या०, रो०। ६-६. आजज्जमाण्ह

अतोमवण्ण—स्या०। ७-७. पम्हामि वेहायसमन्तल्लिखे—स्या०। ८. पिस्स—सी०, रो०।

९. ओरोपयित्वा—स्या०; ओरोपय—रो०।

आजञ्जमारुह्य अनोमवण्णो,
पक्कामि वेहायसमन्तलिकखे ॥

१६४०. "तं दिस्वा राजा परमप्पतीतो,
उट्ठाय वाहाहि पलिस्सजित्वा ।
अविकम्पयं धम्मसभाय मज्झे,
निसीदयी पमुखमासनस्मि" ॥

१६४१. "त्वं नो विनेतासि रयं व नद्धं,
नन्दन्ति तं कुरयो दस्सनेन ।
अक्खाहि मे पुच्छितो एतमत्यं,
कथं पमोक्खो अहु माणवस्स" ॥

१६४२. "यं माणवोत्याभिवदी जनिन्द,
न सो मनुस्सो नरवीरसेट्ठं ।
यदि ते सुतो पुण्णको नाम यक्खो,
रज्जो कुवेरस्स हि सो सजिच्चो ॥

१६४३. "भूमिन्धरो वरुणो नाम नागो,
ब्रह्मा सुची वण्णवल्लूपपन्नो ।
तस्सानुजं धीतरं कामयानो,
इरुन्धती नाम सा' नागकज्जा' ॥

१६४४. "तस्सा सुमज्झाय पियाय हेतु,
पतारयित्थ मरणाय मय्हं ।
सो चेव भरियाय समङ्गिभूतो,
अहञ्च अनुज्जातो मणि च लद्धो" ॥

१६४५. "एक्खो हि मय्हं पट्टारे' सुजातो',
पज्जाक्खन्धो सीलमयस्स साखा ।
अत्थे च धम्मे च ठितो निपाको,
गवप्फलो' हत्थिगवस्सच्छत्रो' ॥

१. नद्ध-स्या० । २. नरविरियसेट्ठ-रो० । ३-३. स नागकज्ज-रो० । ४-४. पट्टारे जातो-स्या० । ५. गविप्फलो-स्या० । ६. हत्थिगवास्सच्छत्रो-रो० ।

१६४६. “नच्चगीततूरियाभिनादिते,
उच्छिज्ज सेनं^१ पुरिसो अहासि^२।
सो नो अयं आगतो सन्निकेतं,
रुक्खस्सिमस्सापचितिं करोथ ॥

१६४७. “ये केचि वित्ता मम पच्चयेन,
सव्वेव ते पातुकरोन्तु अज्ज।
तिव्वानि कत्वान उपायनानि,
रुक्खस्सिमस्सापचितिं करोथ ॥

5 B. 31

१६४८. “ये केचि वद्धा^३ मम अत्थि रट्ठे,
सव्वेव ते बन्धना मोचयन्तु।
यथेव यं बन्धनस्मा^४ पमुत्तो^५,
एवमेते^६ मुञ्चरे बन्धनस्मा ॥

10

१६४९. “उन्नङ्गला मासमिमं करोन्तु,
मंसोदनं ब्राह्मणा भक्खयन्तु।
अमज्जपा मज्जरहा पिवन्तु^७,
पुण्णाहि थालाहि पलिस्सुताहि ॥

15

१६५०. “महापथं निच्च समव्हयन्तु,
तिव्वञ्च रुक्खं विदहन्तु रट्ठे।
यथाज्जमज्जं^८ न विहेठयेय्युं,
रुक्खस्सिमस्सापचितिं करोथ” ॥

20

१६५१. ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा।
वहुं अन्नञ्च पानञ्च, पण्डितस्साभिहारयुं ॥

१६५२. हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका।
वहुं अन्नञ्च पानञ्च, पण्डितस्साभिहारयुं ॥

१६५३. समागता जानपदा, नेगमा च समागता।
वहुं अन्नञ्च पानञ्च, पण्डितस्साभिहारयुं ॥

25

१. मेन—सी०, रो०। २. अहासि—स्या०। ३. वद्धा—स्या०। ४-५. बन्धनस्मा
पि मुत्तो—रो०। ६. इमे च ते—रो०। ७. पिवन्तु—रो०। ८. यथज्जमज्ज—रो०।

१६५४ बहुजनो' पसन्नोसि, दिस्वा पण्डितमागते'।
पण्डितमिह अनुप्पत्ते, चेलुकयेपो पवत्तथा' ति ॥

५४७. वेस्सन्तरजातकं (१०)

(१) दसवरकथा

१६५५. "फुस्सती' वरवण्णाभे, वग्गस्सु दसथा वरे।
पथव्वा चारुपुव्वदि, य तुय्ह मनमो पियं" ॥
१६५६. "देवराज नमो त्यत्थु, किं पाप पकत मया।
रम्मा चावेसि म ठाना, वातो व धरणीरुह" ॥
१६५७. "न चेव ते कत पाप, न च मे त्वमसि अप्पिया।
पुज्ज च ते परिकप्पीण, येन तेव वदामह ॥
१६५८. "सन्तिके मरण तुय्ह, विनाभावो भविस्सति।
पटिगण्हाहि मे एते, वरे दस पवेच्छतो" ॥
१६५९. "वर चे मे अदो सक्क, सव्वभूतानमिस्सर।
सिविराजस्स भद्दन्ते, तत्थ अस्स निवेसने ॥
१६६०. "नीलनेत्ता नीलभमु, निलक्खी' च' यथा मिगी।
फुस्सती नाम नामेन, तत्थपस्स' पुरिन्दद ॥
१६६१. "पुत्त लभेय वरद, याचयोग अमच्छरि"।
पूजित पटिराजूहि', कित्तिमन्त यसरिस्सि ॥
१६६२. "गव्व मे धारयन्तिया, मज्झिमन्नु अनुण्णत'।
कुच्छि अनुण्णतो अस्स, चाप व लिखित सम ॥
१६६३. "थना मे नप्पपत्तेय्युं", पलिता न" सन्तु" वासव।
काये रजो" न लिम्पेय", वज्जञ्चा पि पमोचये ॥

१ बहुजना-स्या०, रो०। २ पण्डितमागत-स्या०। ३ अवतथा-रो०।
४ फुम्पति-सी०, रो०। ५-५ नीलक्खी च-स्या०, नीलक्खी च-रा०। ६ तत्थ अस्स-
स्या०। ७ अमच्छरि-रो०। ८ पटिराजूमि-स्या०, पटिराजूहि-रा०। ९ अमृपत्र-
रा०। १० नप्पपत्तेय्यु-स्या०। ११-११ नस्यन्तु-स्या०, रो०। १२-१२ रामो न लिम्पेय-
रो०।

६४. "मयूरकोञ्चाभिरुदे, नारिवरगणायुते ।
खुज्जचेलापकाकिण्णे', सूदमागधवणिणते' ॥
६५. "चित्रगळेरुघुसिते', सुरामंसपवोधने' ।
सिविराजस्स भदन्ते, तत्थस्स महेसी पिया" ॥
६६. "ये ते दस वरा दिन्ना, मया सव्वज्जसोभने ।
सिविराजस्स विजिते, सव्वे ते लच्छसी वरे ॥
६७. इदं वत्तान मघवा, देवराजा सुजम्पति ।
फुस्सति या वरं दत्त्वा, अनुमोदित्थ वासवो ॥
- दसवरकथा ।

(२) हेमवन्तं

६८. "परुळ्हकच्छनखलोमा," पङ्कदन्ता रजस्सिरा ।
पग्गय्ह दक्खिणं' वाहुं, किं मं याचन्ति ब्राह्मणा" ॥ 10
६९. "रतनं देव याचाम, सिवीनं रट्टवड्डुनं ।
ददाहि पवरं नागं, ईसादन्तं उरुळ्हव" ॥
७०. "ददाभि न विकम्पामि, य मं याचन्ति ब्राह्मणा ।
पभिन्नं कुञ्जरं दन्ति, ओपवय्हं' गजुत्तमं" ॥
७१. "हत्थिक्खन्धतो ओरुय्ह, राजा चागाधिमानसो ।
ब्राह्मणानं अदा दानं, सिवीनं रट्टवड्डुनो" ॥ 15
७२. "तदासि यं भिसनकं, तदासि लोमहंसनं ।
हत्थिनागे पदिन्नम्हि, मेदनी' सम्पकम्पथ" ॥
७३. "तदासि यं भिसनकं, तदासि लोमहंसनं ।
हत्थिनागे पदिन्नम्हि, खुब्भित्थ नगरं तदा ॥ 20
७४. "समाकुलं पुरं आसि, घोसो च विपुलो महा ।
हत्थिनागे पदिन्नम्हि, सिवीनं रट्टवड्डुने" ॥

१. सुज्जचेलापकाकिण्णे—स्या०; खुज्जतेचलापकाकिण्णे—रो०। २. सूदमाघत-
णते—रो०। ३. चित्रगलेरुघुसिते—रो०। ४. सुरामगधवोधने—स्या०, रो०। ५.
हो—स्या०। ६. दक्खिण—रो०। ७. उरुळ्हव—स्या०। ८. ओपवय्ह—गी०, रो०;
गुय्ह—स्या०। ९. मेदिनी—रो०। १०. समगणय—स्या०, रो०।

१६७५. "उग्गा च राजपुत्ता च, वेसियाना च ब्राह्मणा।
हृत्यारोहा' अनीकट्टा, रथिका पत्तिकारका॥

१६७६. "केवलो चा पि निगमो, सिवयो' च' समागता।
दिस्वा नागं नीयमानं, ते रज्जो पटिवेदयुं॥

१६७७. "विधमं देव ते रट्ठं, पुत्तो वेस्सन्तरो तव।
कथं नो हत्थिनं दज्जा, नागं रट्ठस्स पूजितं॥

१६७८. "कथं नो कुज्जरं दज्जा, ईसादन्तं उरुळ्हवं।
खेत्तज्जुं सव्वयुद्धानं, सव्वसेतं गजुत्तमं॥

१६७९. "पण्डुकम्बलसञ्छन्नं, पभित्तं सत्तुमद्दनं।
दन्तिं सवालवीजनिं', सेतं केलाससादिसं॥

१६८०. "ससेतच्छत्तं सउपाधेय्यं', सायव्वनं सहत्थिपं।
अग्गयानं राजवाहिं, ब्राह्मणानं अदा गजं॥

१६८१. "अन्नं पानञ्च यो' दज्जा, वत्थसेनासनानि च।
एतं खो दानं' पतिरूपं', एतं खो ब्राह्मणारहं॥

१६८२. "अयं ते वंसराजा नो, सिवीन रट्ठवट्ठनो'।
कथं वेस्सन्तरो पुत्तो, गजं भाजेति सञ्जय॥

१६८३. "सच्चे त्वं न करिस्ससि, सिवीनं वचनं इदं।
मज्जे तं सह पुत्तेन, सिवी' हत्थे करिस्सरे"॥

१६८४. "कामं जनपदो मासि, रट्ठञ्चा पि विनस्सतु।
नाहं सिवीनं वचना, राजपुत्तं अदूसकं।
पव्वाजेय्यं सका रट्ठा, पुत्तो हि मम ओरसो॥

१६८५. "कामं जनपदो मासि, रट्ठञ्चा पि विनस्सतु।
नाहं सिवीनं वचना, राजपुत्तं अदूसकं।
पव्वाजेय्यं सका रट्ठा, पुत्तो हि मम अग्रजो॥

१ हृत्यारोहा-रो०। २-२ सिवियो चापि-स्या०; सिवयो चापि-रो०। ३ सवालवीजनि-स्या०। ४ मुपत्थेय्य-स्या०, सउपाधेय्य-रो०। ५. धन-सी०, रो०; दान-स्या०। ६. सो-सी०, स्या०। ७-७ दानपतिरूप-स्या०; नान०-रो०। ८. रट्ठ वट्ठन-सी०; रट्ठवट्ठन-रो०। ९. सिवि-स्या०।

१६८६. “न चाहं तस्मिं दुब्भेय्यं, अरियसीलवतो हि सो ।
असिलोको पि मे अस्स, पापञ्च पसवे वहुं ।
कथं वेस्सन्तरं पुत्तं, सत्थेन घातयामसे” ॥

१६८७. “मा नं दण्डेन सत्थेन, न हि सो बन्धनारहो ।
पव्वाजेहि च नं रट्ठा, वद्धे वसतु पव्वते” ॥

5

१६८८. “एसो चे सिवीनं छन्दो, छन्दं न पनुदामसे ।
इमं सो वसतु रत्तिं, कामे च परिभुञ्जतु ॥

१६८९. “ततो रत्या विवसाने”, सुरियस्सुग्गमनं पति ।
समग्गा सिवयो हुत्वा, रट्ठा पव्वाजयन्तु नं” ॥

१६९०. “उट्ठेहि कत्ते तरमानो, गन्त्वा वेस्सन्तरं वद ।
सिवयो देव ते कुट्ठा, नेगमा च समागता ॥

10 B. 31

१६९१. “उग्गा च राजपुत्ता च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
केवलो चा पि निगमो, सिवयो च समागता ॥

१६९२. “अस्मा रत्या विवसाने, सुरियस्सुग्गमनं पति ।
समग्गा सिवयो हुत्वा, रट्ठा पव्वाजयन्ति तं ॥

15

१६९३. “स कत्ता तरमानो व, सिविराजेन पेसितो ।
आमुत्तहत्थाभरणा, सुवत्थो चन्दनभूसितो” ॥

१६९४. “सीसं न्हातो” उदके सो, आमुत्तमणिकुण्डलो ।
उपागमि पुरं रम्मं, वेस्सन्तरनिवेसनं ॥

20

१६९५. “तत्थद्दस कुमारं सो, रममानं सके पुरे ।
परिक्किणं अमच्चेहि, तिदसानं व वासवं ॥

१६९६. “सो तत्थ गन्त्वा तरमानो, कत्ता वेस्सन्तरं व्रवि ।
दुक्खं ते वेदयिस्सामि, मा मे कुञ्जि रथेसभ ॥

१. तत्स-रो० । २. विवसाने-स्या०, रो० । ३. सिवयो-स्या० । ४. तं-रो० ।

५. आमुत्तहत्थाभरणो-स्या०, रो० । ६. चन्दनफोसितो-स्या० । ७. न्हातो-रो० । ८. कुञ्ज-स्या० ।

१६९७ “वन्दित्वा रोदमानो सो, कत्ता राजानमत्रवि ।
भक्ता मेसि महाराज, सव्वकामरसाहरो ॥

१६९८ “दुक्ख ते वेदयिस्सामि, तत्थ जस्सासयन्तु म ।
सिवयो देव ते कुद्धा, नेगमा च ममागता ॥

5 १६९९ “जग्गा च राजपुत्ता च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
केवलो चा पि निगमो, निवयो च समागता ॥

१७०० “अस्मा रत्था विवसाने, सुरियस्सुग्गमन पति ।
समग्गा सिवयो हुत्वा, रट्ठा पव्वाजयन्ति त” ॥

10 १७०१ “किस्मि मे सिवयो कुद्धा, नाह पस्सामि दुक्कट ।
त मे कत्ते वियाचिक्ख, कस्मा पव्वाजयन्ति म” ॥

B 316

१७०२ “जग्गा च राजपुत्ता च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
नागदानेन खिय्यन्ति, तस्मा पव्वाजयन्ति त” ॥

15 १७०३ “हृदय चक्खुम्पह दज्ज, कि मे वाहिरक वन ।
हिरज्ज वा सुवण्ण वा, मुत्ता वेळुरिया मणि ॥

१७०४ “दक्खिण वापह वाहु, दिस्वा याचकमागते ।
ददेय्य न विकम्पेय्य, दाने मे रमतं मनो ॥

20 १७०५ “काम म सिवयो सव्वे, पव्वाजेन्तु हनन्तु वा ।
नेव दाना विरमिस्स, काम छिन्दन्तु सत्तथा” ॥

१७०६ “एव त सिवयो आहु, नेगमा च समागता ।
कोन्तिमाराय तीरेन, गिरिमारज्जर पति ।
येन पव्वाजिता यन्ति, तेन गच्छतु सुव्वतो” ॥

2 १७०७ “सोह तेन गमिस्सामि, येन गच्छन्ति दूसका ।
रत्तिन्दिव मे खमथ, याव दान ददामह” ॥

१७०८. “आमन्तयित्थ राजा नं, मद्दिं सब्वङ्गसोभनं^१ ।
यं ते किञ्चि मया दिन्नं, धनं धञ्जञ्च विज्जति ॥
१७०९. “हिरञ्जं वा सुवण्णं वा, मुत्ता वेळुरिया वहू।
सब्बं तं निदहेय्यासि, यं च ते पेतिकं धनं ॥
१७१०. “तमव्रवि राजपुत्ती, मद्दी सब्वङ्गसोभना ।
कुद्दिं देव निदहामि^२, तं मे अक्खाहि पुच्छितो” ॥ 5
१७११. “सीलवन्तेसु दज्जासि^३, दानं मद्दि यथारहं ।
न हि दाना परं अत्थि, पतिट्ठा सब्वपाणिनं ॥
१७१२. “पुत्तेसु मद्दि दयेसि^४, सस्सुया ससुरम्हि^५ च ।
यो च तं भत्ता मञ्जेय्य, सक्कच्चं तं उपट्ठहे ॥ 10
१७१३. “नो चे तं भत्ता मञ्जेय्य, मया विप्पवसेन ते ।
अञ्जं भत्तारं परियेस, मा किसित्थो^६ मया विना” ॥
१७१४. “अहं हि वनं गच्छामि, घोरं वाळमिगायुतं ।
संसयो जीवितं मय्हं, एकस्स ब्रह्मवने” ॥ B. 31
१७१५. तमव्रवि राजपुत्ती, मद्दी सब्वङ्गसोभना ।
“अभुम्मे कथं नु” भणसि, पापकं वत भाससि ॥ 15
१७१६. “नेस धम्मो महाराज, यं त्वं गच्छेय्य एकको ।
अहम्पि तेन गच्छामि, येन गच्छसि खत्तिय ॥
१७१७. “मरणं वा तया सद्धिं, जीवितं वा तया विना ।
तदेव मरणं सेय्यो, यं चे जीवे तया विना ॥ 20
१७१८. “अग्गिं उज्जालयित्वानं^७, एकजालसमाहितं ।
तत्थ^८ मे मरणं सेय्यो, यं चे जीवे तया विना ॥
१७१९. “यथा आरञ्जकं नागं, दन्तिं अन्वेति हत्थिनी ।
जेस्सन्तं गिरिदुग्गेसु, समेसु विसमेसु च ॥

१. सब्वङ्गसोभनं—स्या० । २. निदहेय्यामि—रो० । ३. दज्जेसि—स्या० । ४. दय्यासि—रो० । ५. सस्सुरम्हि—स्या० । ६. किसित्थि—सी०, स्या०; किसित्थि—रो० । ७. रो० पोत्थके नत्थि । ८. निज्जालयित्वान—सी०, रो० । ९-९. तत्थेव—स्या० ।

१७२० “एव त अनुगच्छामि, पुते आदाय पच्छतो।
सुभरा ते भविस्सामि,” न ते हेस्सामि दुब्भरा ॥

१७२१ “इमे कुमारे पस्सन्तो, मञ्जुके पियभाणिने’।
आसीने वनगुम्बस्मि, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

५ १७२२ “इमे कुमारे पस्सन्तो, मञ्जुके पियभाणिने।
कीळन्ते’ वनगुम्बस्मि, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७२३ “इमे कुमारे पस्सन्तो, मञ्जुके पियभाणिने।
अस्समे रमणीयम्हि, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७२४ “इमे कुमारे पस्सन्तो, मञ्जुके पियभाणिने।
कीळन्ते अस्समे रम्मे, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७२५ “इमे कुमारे पस्सन्तो, मालधारी’ अलङ्कते।
अस्समे रमणीयम्हि, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७२६ “इमे कुमारे पस्सन्तो, मालधारी अलङ्कते।
कीळन्ते अस्समे रम्मे, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

B 318 15 १७२७ “यदा दक्खिसि’ नच्चन्ते, कुमारे मालधारिने।
अस्समे रमणीयम्हि, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७२८ “यदा दक्खिसि नच्चन्ते, कुमारे मालधारिने।
कीळन्ते अस्समे रम्मे, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७२९ “यदा दक्खिसि मातङ्ग, कुञ्जर सद्विहायन।
एक अरञ्जे चरन्ते,’ न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७३० “यदा दक्खिसि मातङ्ग, कुञ्जर सद्विहायन।
साय पातो विचरन्ते, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१७३१ “यदा करेणुमञ्जुस्स, यूथस्स पुरतो वज।
कोञ्च काहति’ मातङ्गो, कुञ्जरो सद्विहायनो।
तस्स त नदतो सुत्वा, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१ गमिस्सामि-रो०। २ पियभाणिनो-रो०। ३ कीळन्ते-रो०। ४ माल
धारी-रो०। ५ दक्खिसि-स्या०। ६ विचरन्ते-स्या०, रो०। ७ वाहिति-रो०।

१७३२. “दुभतो^१ वनविकासे, यदा दक्खिसि कामदो^२ ।
वने वाळमिगाकिण्णे, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
१७३३. “मिगं दिस्वान सायन्हं, पञ्चमालिनमागतं^३ ।
किम्पुरिसे च नच्चन्ते, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
१७३४. “यदा सोस्ससि^४ निग्घोसं, सन्दमानाय सिन्धुया ।
गीतं किम्पुरिस्सानञ्च, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥ 5
१७३५. “यदा सोस्ससि निग्घोसं, गिरिगव्भरचारिनो ।
वस्समानस्सुलूकस्स, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
१७३६. “यदा सीहस्स व्यग्घस्स, खग्गस्स गवयस्स च ।
वने सोस्ससि वाळानं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥ 10
१७३७. “यदा मोरीहि परिकिण्णं, वरिहीनं^५ मत्थकासिनं ।
मोरं दक्खिसि नच्चन्तं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
१७३८. “यदा मोरीहि परिकिण्णं, अण्डजं चित्रपक्खिनं^६ ।
मोरं दक्खिसि नच्चन्तं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥
१७३९. “यदा मोरीहि परिकिण्णं, नीलगीवं सिखण्डिनं ।
मोरं दक्खिसि नच्चन्तं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥ 15
१७४०. “यदा दक्खिसि हेमन्ते, पुप्फिते धरणीरुहे ।
सुरभिं^७ सम्पवायन्ते, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥ B. 319
१७४१. “यदा हेमन्तिके मासे, हरितं दक्खिसि मेदिनिं^८ ।
इन्दगोपकसञ्छन्नं, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥ 20
१७४२. “यदा दक्खिसि हेमन्ते, पुप्फिते धरणीरुहे ।
कुट्जं विम्बजालं च, पुप्फितं लोहपद्मकं^९ ।
सुरभिं सम्पवायन्ते, न रज्जस्स सरिस्ससि ॥

१. उभतो—स्या० । २. कामद—स्या०, रो० । ३. पञ्चमालिनिमागत—स्या० ।

४. सुस्ससि—स्या० । ५. वरिहीन—स्या०, वरिहीन—रो० । ६. चित्रपक्खिन—स्या०;
चित्रपेखुन—रो० । ७. सुरभि—स्या०, रो० । ८. मेदिनि—सी०, रो० । ९. लोमपद्मक—
सी०, रो०; लोमपद्मक—स्या० ।

१७४३ “यदा हेमन्तिके मासे, वन दक्खिसि पुप्फित।
ओपुप्फानि च पद्मानि, न रज्जस्स सरिस्ससि” ॥
हेमवन्त।

(३) दानकण्ड

१७४४ “तेस लालप्पित^१ सुत्वा, पुत्तस्स सुणिसाय च।
कलुन^२ परिदेवेसि, राजपुत्ती यसस्सिनी ॥

५. १७४५ “सेय्यो विस मे खायित, पपाता पपतेय्यह।
रज्जुया वज्झ मिय्याह^३, कस्मा वेस्सन्तर पुत्त।
पव्वाजेन्ति अदूसक ॥

१७४६ “अज्झायक दानपति, याचयोग अमच्छरि।
पूजित पटिराजूहि^४, कित्तिमन्त यसस्सिन।
१० कस्मा वेस्सन्तर पुत्त, पव्वाजेन्ति अदूसक ॥

१७४७ “मातापेत्तिभर^५ जन्तु कुले जेट्ठापचायिक^६।
कस्मा वेस्सन्तर पुत्त पव्वाजेन्ति अदूसक ॥

१७४८ “रब्बो हित देविहित^७, आतीन सखिन हित।
हित सब्वस्स रट्ठस्स, कस्मा वस्सन्तर पुत्त।
१५ पव्वाजेन्ति अदूसक ॥

१७४९ ‘मयूनि^८ व पलातानि^९, अम्वा व^{१०} पतिता छमा।
एव हेस्सति ते रट्ठ पव्वाजेन्ति अदूसक ॥

B 320 १७५० “हसो निखीणपत्तो^{११} व^{१२}, पल्ललस्मि अनूदके।
अपविट्ठा^{१३} अमच्चेहि, एको राजा^{१४} विहिंय्यसि ॥

२० १७५१ “त त ब्रमि महाराज, अत्थो ते मा उपच्चगा।
मा न सिवीन वचना, पव्वाजेसि अदूसक” ॥

१७५२ ‘वम्मस्सपचिति कुम्भि, सिवीन विनय धज।
पव्वाजेमि सक पुत्त, पाणा पियतरो हि मे’ ॥

१ लालपित-स्या०। २ वरुण-सी० रो० वट्टन-स्या०। ३ मियाह-स्या०।
४ पतिराजूहि-रा०। ५ मातापतिभर-स्या०। ६ जेट्ठापचायिन-स्या०। ७ देविहित-
स्या० देवाहित-रा०। ८ मयूनीव पत्न्यानि-स्या०। ९ व-रो०। १० १० निक्खीण
पलाय-स्या०। ११ अपविट्ठो-रो०। १२ राज-रो०।

१७५३. "यस्स पुब्बे धजग्गानि, कणिकारा व पुप्फिता ।
यायन्तमनुयायन्ति, स्वज्जेको' व गमिस्सति ॥
१७५४. "यस्स पुब्बे धजग्गानि, कणिकारवनानि व ।
यायन्तमनुयायन्ति, स्वज्जेको व गमिस्सति ॥
१७५५. "यस्स पुब्बे अनीकानि, कणिकारा व पुप्फिता । 5
यायन्तमनुयायन्ति, स्वज्जेको व गमिस्सति ॥
१७५६. "यस्स पुब्बे अनीकानि, कणिकारवनानि व ।
यायन्तमनुयायन्ति, स्वज्जेको व गमिस्सति ॥
१७५७. "इन्दगोपकवण्णाभा, गन्धारा पण्डुकम्बला ।
यायन्तमनुयायन्ति, स्वज्जेको व गमिस्सति ॥ 10
१७५८. "यो पुब्बे हत्थिना याति, सिविकाय रथेन च ।
स्वज्ज वेस्सन्तरो राजा, कथं गच्छति पत्तिको ॥
१७५९. "कथं चन्दनलितङ्गो, नच्चगीतप्पवोधनो ।
खुराजिन' फरमुच्च, खारिकाजच्च' हाहिति' ॥
१७६०. "कस्मा नाभिहरिस्सन्ति', कासावअजिनानि' च' । 15
पविसन्तं ब्रह्मरञ्जं, कस्मा चीरं न वज्झरे ॥
१७६१. "कथं नु चीरं धारेन्ति, राजपव्वाजिता' जना ।
कथं कुसमयं चीरं, मही परिदहिस्सति ॥
१७६२. "कासियानि च धारेत्वा, खोमकोटुम्बरानि' च ।
कुसचीरानि धारेन्ती, कथं मही करिस्सति ॥ 20
१७६३. "वग्हाहि परियायित्वा, सिविकाय रथेन च ।
सा कथज्ज अनुज्झङ्गी', पथं गच्छति पत्तिका ॥ B. :
१७६४. "यस्सा मुदुतला हत्था, चरणा' च सुखेधिता" ।
सा कथज्ज अनुज्झङ्गी, पथ' गच्छति पत्तिका" ॥

१. स्वाज्जेको-रो० । २. खराजिन-रो० । ३. खारिकाजव-रो० । ४. हाहिति-स्या० । ५. नाभिहरीयन्ति-स्या०, रो० । ६. कासावा अजिनानि च-स्या०; कासावा अजिनानि वा-रो० । ७. राजपव्वजिता-स्या०, रो० । ८. खोमकोटुम्बरानि-स्या०, रो० । ९. अनुच्च-स्या०, रो० । १०. चलना-स्या० । ११. सुखेधिता-स्या०, रो० । १२-१३. वन गच्छति भीष्मा-रो० ।

१७६५. "यस्सा मुदुतला पादा, चरणा च सुखेयिता ।
पादुकाहि नुवण्णाहि, पीळमाना व गच्छति ।
सा कयज्ज अनुज्झङ्गी, पयं गच्छति पत्तिका ॥
१७६६. "यास्सु" इत्थिसहस्सानं', पुरतो गच्छति मालिनी ।
सा कयज्ज अनुज्झङ्गी, वनं गच्छति एकिका ॥
१७६७. "यास्सु" सिवाय सुत्वान, मुहुं उत्तसते पुरे ।
सा कयज्ज अनुज्झङ्गी, वनं गच्छति भीरुका ॥
१७६८. "यास्सु इन्दसगोत्तस्स", उलूकस्स पवस्सतो ।
सुत्वान नदतो भीता, वारुणी व पवेधति ।
सा कयज्ज अनुज्झङ्गी, वनं गच्छति भीरुका ॥
१७६९. "सकुणी हतपुत्ता व, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
चिरं दुक्खेन ज्ञायिस्सं, सुज्जं आगम्मिमं पुरं ॥
१७७०. "सकुणी हतपुत्ता व, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
किसा पण्डु भविस्सामि, पिये पुत्ते अपस्सती ॥
१७७१. "सकुणी हतपुत्ता व, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
तेन तेन पधाविस्सं, पिये पुत्ते अपस्सती ॥
१७७२. "कुररी हतछापा व, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
चिर दुक्खेन ज्ञायिस्सं, सुज्जं आगम्मिमं पुरं ॥
१७७३. "कुररी हतछापा व, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
किसा पण्डु भविस्सामि, पिये पुत्ते अपस्सती ॥
१७७४. "कुररी हतछापा व, सुज्जं दिस्वा कुलावकं ।
तेन तेन पधाविस्सं, पिये पुत्ते अपस्सती ॥
१७७५. "सा नून चक्कवाकी व, पल्ललस्मिं अनूदके ।
चिर दुक्खेन ज्ञायिस्सं, सुज्जं आगम्मिमं पुरं ॥

१-२ यस्सु इत्थिसहस्सस्स-स्या०; ० इत्थिसहस्सस्स-रो० । २. या सा-स्या०
३. इन्दस्स गोत्तस्स-रो० । ४. कीसा-स्या० । ५-५ कुररी हतछापाव-स्या० । ६-
चक्कवाकीव-स्या० । ७. आगमि-रो० ।

१७७६. "सा नून चक्कवाकी व, पल्ललस्मिं अनूदके ।
किसा' पण्डु भविस्सामि, पिये पुत्ते अपस्सती ॥
१७७७. "सा नून चक्कवाकी व, पल्ललस्मिं अनूदके ।
तेन तेन पधाविस्सं, पिये पुत्ते अपस्सती ॥
१७७८. "एवं' मे विलपन्तिया, राजा' पुत्तं अदूसकं । 5
पब्बाजेसि वनं' रट्ठा, मज्जे हिस्सामि जीवितं" ॥
१७७९. तस्सा लालप्पितं' सुत्वा, सव्वा अन्तेपुरे बहू' ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, सिक्किञ्जा समागता ॥
१७८०. साला व सम्पमथिता', मालुतेन पमहिता ।
सेन्ति पुत्ता च दारा च, वेस्सन्तरनिवेसने ॥ 10
१७८१. ओरोधा' च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दुं, वेस्सन्तरनिवेसने ॥
१७८२. हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दु, वेस्सन्तरनिवेसने' ॥
१७८३. ततो रत्या विवसाने, सुरियस्सुग्गमनं पति । 15
अथ वेस्सन्तरो राजा, दानं दातु उपागमि ॥
१७८४. "वत्थानि वत्थकामानं, सोण्डानं देथ वारुणिं ।
भोजनं भोजनत्थीनं, सम्मदेव' पवेच्छथ ॥
१७८५. "मा च किञ्चि" वनिव्वके, हेट्ठयित्थ" इधागते ।
तप्पेथ अन्नपानेन, गच्छन्तु पटिपूजिता" ॥ 20
१७८६. "अथेत्थ" वत्तती सद्दो, तुमुलो भेरवो महा ।
दानेन तं नीहरन्ति, पुन दानं अदा तुवं" ॥
१७८७. "ते सु मत्ता किलन्ता" व', सम्पतन्ति वनिव्वका ।
निक्खमन्ते महाराजे, सिवीनं रट्ठवड्डने" ॥

१. कीसा-स्या० । २. एव चे-रो० । ३. राज-स्या०, रो० । ४. चन-स्या० ।
५. लालपित-स्या० । ६. अहु-स्या० । ७. सम्पमहिता-स्या० । ८-८. इमा द्वे गाथायो
रो० पोत्यके न दिस्सन्ति । ९. सम्मादेय-रो० । १०. कञ्चि-रो० । ११. हट्ठयित्थ-
रो० । १२. पतिपूजिता-रो० । १३-१३. अय गाथा सी०, स्या०, रो० पोत्यके न दिस्सति ।
१४-१४. किलन्ता च-रो० । १५. रट्ठवड्डने-रो० ।

- १७८८ "अच्छेच्छु वत भो रुक्ख, नानाफलधर' दुम।
यथा वेस्सन्तर रट्ठा, पव्वाजेन्ति अदूसक॥
- १७८९ "अच्छेच्छु वत भो रुक्ख, सब्बकामदद' दुम।
यथा वेस्सन्तर रट्ठा, पव्वाजेन्ति अदूसक॥
- ५ १७९० "अच्छेच्छु वत भो रुक्ख, सब्बकामरसाहर।
यथा वेस्सन्तर रट्ठा, पव्वाजेन्ति अदूसक॥
१७९१. "ये वुड्ढा' ये च दहरा, ये च मज्झिमपोरिसा।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दु, निक्खमन्ते महाराजे।
सिवीन रट्ठवड्ढने॥
- १० १७९२ "अतियक्खा वस्सवरा', इत्यागारा' च' राजिनो।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दु, निक्खमन्ते महाराजे।
सिवीन रट्ठवड्ढने॥
- १७९३ "यियो पि तत्थ पक्कन्दु, या तम्हि नगरे अहु।
निक्खमन्ते महाराजे, सिवीन रट्ठवड्ढने॥
- १० १७९४ "ये ब्राह्मणा ये च समणा, अच्छे वा' पि' वनिट्ठका।
वाहा पग्गय्ह पक्कन्दु, अधम्मो किर भो इति॥
- १७९५ "यथा वेस्सन्तरो राजा, यजमानो सके पुरे।
सिवीन वचनत्थेन, सम्हा रट्ठा निरज्जति॥
- १७९६ "सत्त हत्थिसते दत्त्वा, सब्बालङ्कारभूसिते।
सुवण्णकच्छे मातङ्गे, हेमकप्पनवाससे"॥
- २० १७९७ "आरुब्हे गामणीयेहि, तोमरट्ठकुसपाणिभि।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति॥
- १७९८ "सत्त अस्ससते दत्त्वा, सब्बालङ्कारभूसिते।
आजानीयेव' जातिया, सिन्धवे सीघवाहने"॥

१७९९. "आरूढहे गामणीयेहि, इल्लियाचापधारिभि^१ ।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८००. "सत्त रथसते दत्त्वा, सन्नद्धे उस्सितद्धजे ।
दीपे अथो पि वेयग्घे^२, सब्बालङ्कारभूसिते ॥

१८०१. "आरूढहे गामणीयेहि, चापहत्येहि वम्मिभि^३ ।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

5 B. 32

१८०२. "सत्त इत्थिसते^४ दत्त्वा, एकमेका रथे ठिता ।
सन्नद्धा निक्खरज्जूहि, सुवण्णेहि^५ अलङ्कता ॥

१८०३. "पीतालङ्कारा पीतवसना, पीताभरणविभूसिता ।
अळारप्पम्हा^६ हसुला, सुसज्जा तनुमज्झिमा ।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

10

१८०४. "सत्त धेनुसते दत्त्वा, सब्बा कंसुपधारणा^७ ।
एस्स वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८०५. "सत्त दासिसते^८ दत्त्वा, सत्त दाससतानि च ।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

15

१८०६. "हत्थी अस्सरथे^९ दत्त्वा, नारियो च अलङ्कता ।
एस वेस्सन्तरो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८०७. "तदासि यं भिंसनकं, तदासि लोमहंसनं ।
महादाने पदिन्नम्हि, मेदनी^{१०} सम्पक्कम्पथ^{११} ॥

१८०८. "तदासि यं भिंसनकं, तदासि लोमहंसनं ।
यं पज्जलिकतो राजा, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

20

१८०९. "अथेत्य वत्तती सट्ठो, तुमुलो भेरवो महा ।
दानेन तं नीहरन्ति, पुन दानं अदा^{१२} तुवं^{१३} ॥

१. इन्दियाचापधारिभि—स्या० । २. वेय्यग्घे—स्या०, रो० । ३. चम्मिभि—स्या० ; वम्मिहि—रो० । ४. इत्थिसते—स्या० । ५. सुवण्णेन—रो० । ६. आळारप्पमुला—स्या० ; अळारप्पमुला—रो० । ७. कसुपधारिणी—स्या० । ८. दासीसते—स्या० । ९. अस्से रथे—स्या० । १०. मेदनी—रो० । ११. सम्पक्कम्पय—स्या०, रो० । १२-१३. ददाति सो—स्या० ।

१८१०. "ते सु मत्ता किलन्ता व, सम्पतन्ति वनिव्वका।
निक्समन्ते महाराजे, सिवीनं रट्ठवड्ढने" ॥

१८११. "आमन्तयित्वा राजानं, सज्जयं वम्मिनं' वर।
अवरुद्धसि म देव, वड्ढं गच्छामि पव्वतं ॥

१८१२. "ये हि केचि महाराज, भूता ये च भविस्सरे।
अतित्तायेव कामेहि, गच्छन्ति यमसाधन' ॥

१८१३. "स्वाह' सके अभिस्ससि', यजमानो सके पुरे।
सिवीनं वचनत्येन, सम्हा रट्ठा निरज्जति' ॥

१८१४. "अघं तं पटिसेविस्सं, वने वाळमिगाकिण्णे।
सग्गदीपिनिसेविते, अहं पुञ्ञानि करोमि।
तुम्हे पड्ढम्हि सीदथ' ॥

१८१५. "अनुजानाहि म अम्म, पव्वज्जा मम रुच्चति।
स्वाह सके अभिस्ससि, यजमानो सके पुरे।
सिवीनं वचनत्येन, सम्हा रट्ठा निरज्जति ॥

१८१६. "अघ तं पटिसेविस्स, वने वाळमिगाकिण्णे।
सग्गदीपिनिसेविते, अहं पुञ्ञानि करोमि।
तुम्हे' पड्ढम्हि सीदथ' ॥

१८१७. "अनुजानामि त पुत्त, पव्वज्जा ते समिज्झतु।
अय च मदी कल्याणी, सुसज्जा तनुमज्झिमा।
अच्छत सह पुत्तेहि, किं अरज्जे करिस्सति" ॥

१८१८. "नाह अकामा दासिम्पि, अरज्जं नेतुमुस्सहे।
सचे इच्छति अन्वेतु, सचे निच्छति अच्छतु" ॥

१८१९. "ततो सुण्ह महाराजा, याचितु पटिपज्जथ।
मा चन्दनसमाचारे, रजोजल्ल अधारयि ॥

१८२०. "मा' कासियानि धारेत्वा," कुसचीर अधारयि।
दुक्खो वामो अरज्ज्वस्मि, मा हि त्व लक्खणे गमि

१ वम्मिन्-स्या०। २ यमसाधन-रो०। ३ सो ह-स्या०, रो०। ४ व
समि-स्या०, रो०। ५ निरज्जह-स्या०, रो०। ६-६ वड्ढ गच्छामि पव्वत-स्या०।
कासियानि पयस्विता-स्या०।

१८२१. "तमन्नवि राजपुत्ती, मदी सब्वज्झसोभना ।
नाहं तं सुखमिच्छेय्यं, यं मे वेस्सन्तरं विना ॥
१८२२. "तमन्नवि महाराजा, सिवीनं रट्ठवद्धनो ।
इद्धं मदी निसामेति, वने ये होन्ति दुस्सहा ॥
१८२३. "बहू कीटा पटङ्गा च, मकसा मधुमक्खिका । 5
ते पि तं तत्थ हिंसेय्युं, तं ते दुक्खतरं सिया ॥
१८२४. "अपरे पस्स सन्तापे," नदीनुपनिसेविते । B. 326
सप्पा अजगरा नाम, अविसा ते महव्वला ॥
१८२५. "ते मनुस्सं मिगं वा पि, अपि मासन्नमागतं ।
परिक्खपित्वा भोगेहि, वसमानन्ति अत्तनो ॥ 10
१८२६. "अञ्जे पि कण्हजटिनो," अच्छा नाम अघम्मिगा ।
न तेहि पुरिसो दिट्ठो, रुक्खमारुह्ण मुच्चति ॥
१८२७. "सङ्खट्टयन्ता सिङ्गानि, तिक्खग्गातिप्पहारिनो" ।
महिंसा" विचरन्तेत्थ, नदिं सोतुम्बरं पति ॥
१८२८. "दिस्वा मिगानं यूथानं", गवं सञ्चरतं वने । 15
धेनु व वच्छगिद्धा व, कथं मद्दि करिस्ससि ॥
१८२९. "दिस्वा सम्पतिते घोरे, दुमग्गेसु प्लवज्जमे ।
अखेत्तञ्जाय ते मद्दि, भविस्सते" महव्वभयं ॥
१८३०. "या त्वं सिवाय सुत्वान, मुहुं उत्तसयी" पुरे ।
सा त्वं वद्धमनुप्पत्ता, कथं मद्दि करिस्ससि ॥ 20
१८३१. "ठिते मज्झन्तिके" काले, सन्निसिन्नेसु पक्खिसु ।
सणते" व" ब्रह्मारञ्जं, तत्थ किं गन्तुमिच्छसि ॥

१. सन्तासे-स्या० । २. नदीनू०-स्या०, रो० । ३. वासन्नमागत-स्या० । ४. कण्हा जटिनो-स्या० । ५-५. तिक्खग्गानि पहारिनो-सी०, स्या० । ६. महिसा-स्या०, रो० । ७. यूथानि-रो० । ८. सञ्चरित-स्या० । ९. भवितन्ते-रो० । १०. उत्तसये-सी०; उत्तसते-स्या० । ११. मज्झन्तिके-सी०, स्या०, रो० । १२-१२. सुणतेव-स्या०; सणतेव-रो० ।

- १८३२ "तमव्रवि राजपुत्ती, मदी सव्वज्जसोभना ।
यानि एतानि अक्खासि, वने पटिभयानि मे ।
सव्वानि अभिसम्भोस्स, गच्छञ्जेव रथेसभ ॥
- १८३३ "कास कुस पोटकिल', उसिर मुञ्जपव्वज' ।
उरसा पनुदहिस्सामि', नस्स' हेस्सामि दुन्नया ॥
- १८३४ "वहूहि वत्त' चरियाहि, कुमारी विन्दते पति ।
उदरस्सुपरोधेन, गोहनुवेठनेन' च ॥
- १८३५ "अग्गिस्स पारिचरियाय, उदकुम्मज्जनेन' च ।
वेधव्य' कटुक लोके, गच्छञ्जेव रथेसभ ॥
- १८३६ "अपिस्सा होति अप्पत्तो, उच्छिट्ठमपि' भुज्जितु ।
यो न हत्थे गहेत्वान, अकाम परिकङ्कति ।
वेधव्य कटुक लोके, गच्छञ्जेव रथेसभ ॥
- १८३७ "केसग्गहणमुखेपा, भूम्या च परिसुम्भना ।
दत्त्वा च नोपक्कमति, वहुदुक्ख" अनप्पक ।
वेधव्य कटुक लोके, गच्छञ्जेव रथेसभ ॥
- १८३८ "सुकच्छवी" वेधवेरा, दत्त्वा सुभगमानिनो ।
अकाम परिकङ्कन्ति, उलूकञ्जेव वायसा ।
वेधव्य कटुक लोके, गच्छञ्जेव रथेसभ ॥
- १८३९ "अपि आतिकुले फीते, कसपज्जोतने" वस ।
नेवाभिवाक्य" न लभे, भातूहि सखिनीहि" पि" ।
वेधव्य कटुक लोके, गच्छञ्जेव रथेसभ ॥
- १८४० "नग्गा नदी अनूदका", नग्गा रट्ठ अराजक" ।
इत्थी पि विधवा नग्गा, यस्सा पि दस भातरो ।
वेधव्य कटुक लोके, गच्छञ्जेव रथेसभ ॥

१ पोटकिल-स्या० । २ मुञ्जपव्वज-सी० । ३ पनुदहिस्सामि-स्या०, पदहे
स्सामि-रो० । ४ नास्स-स्या० रो० । ५ वत्त-स्या० । ६ गोहनुवेठनेन-स्या०,
गाहनुवेठनेन-रा० । ७ उदकुम्मज्जनेन च-रा० । ८ वेधव्य-सी०, रा० । ९ उच्छिट्ठ
परि०-स्या० । १० वहुदुक्ख-स्या० रो० । ११ सुक्कच्छवी-स्या०, सुक्कच्छवि-रो० ।
१२ कसपज्जोतने-स्या० । १३ नेवाभिवाक्य-स्या० रा० । १४ १४ सखिनीहि च-सी०
रो०, सखिनीहि च-स्या० । १५ अनूदका-रा० । १६ अराजक-स्या०, रो० ।

१८४१. “धजो रथस्स पञ्जाणं, धूमो पञ्जाणमग्गिनो ।
राजा रथस्स पञ्जाणं, भत्ता पञ्जाणमित्थिया ।
वेधव्यं कटुकं लोके, गच्छञ्जेव रथेसभ ॥
१८४२. “या दलिही दलिहस्स, अड्ढा अड्ढस्स कित्तिमं ।
तं वे देवा पसंसन्ति, दुक्करं हि करोति सा ॥ 5
१८४३. “सामिकं अनुबन्धिस्सं, सदा कासायवासिनी ।
पथव्या^१ पि^२ अभिज्जन्त्या^३, वेधव्यं कटुकित्थिया ॥
१८४४. “अपि सागरपरियन्तं, बहुवित्तधरं महिं ।
नानारतनपरिपूरं, निच्छे वेस्सन्तरं विना ॥
१८४५. “कथं नु^४ तासं हृदयं, सुखरा वत इत्थियो । 10
या सामिके दुक्खितमहि, सुखमिच्छन्ति अत्तनो ॥
१८४६. “निक्खमन्ते महाराजे, सिवीनं रट्ठवड्डने । B. 3
तमहं अनुबन्धिस्सं, सब्बकामददो हि मे ॥
१८४७. “तमव्रवि महाराजा, मदिं सब्बङ्गसोभनं ।
इमे ते दहरा पुत्ता, जाली कण्हाजिना चुभो^५ । 15
निक्खिप्प लक्खणे गच्छ, मयं ते पोसयामसे^६ ॥
१८४८. “तमव्रवि राजपुत्ती, मदी सब्बङ्गसोभना ।
पिया मे पुत्तका देव, जाली कण्हाजिना चुभो ।
त्यम्हं तत्थ रमेस्सन्ति, अरञ्जे जीवसोकिनं ॥
१८४९. “तमव्रवि महाराजा, सिवीनं रट्ठवड्डनो । 20
सालीनं ओदनं भुत्वा, सुचिं मंसूपसेचनं ।
ख्खफलानि भुञ्जन्ता, कथं काहन्ति दारका ॥
१८५०. “भुत्वा सत्तपले^७ कंसे, सोवण्णे सत्तराजिके ।
ख्खपत्तेसु भुञ्जन्ता, कथं काहन्ति दारका ॥
१८५१. “कासियानि च धारेत्वा, खोमकोटुम्बरानि^८ च । 25
कुसचीरानि धारेन्ता, कथं काहन्ति दारका ॥

१. कित्तिमा—स्या०, रो० । २-२ पठव्यापि—स्या०; पथव्या पि—रो० । ३. अभिज्जन्त्या—सी०, रो० । ४. उभो—रो० । ५. पोसियामसे—सी०, रो० । ६. सत्तपले—रो० । ७. खोमकोटुम्बरानि—स्या०, रो० ।

१८५२ “व्यूहाहि परियायित्वा, सिविकाय रथेन च ।
पत्तिका परिधावन्ता, कथं काहन्ति दारका ॥

१८५३ “कूटागारे सयित्वान, निवाते^१ फुसितगळे^२ ।
सयन्ता रुक्खमूलस्मि, कथं काहन्ति दारका ॥

१८५४ “पल्लङ्घेसु सयित्वान, गोनके चित्तसन्धते ।
सयन्ता तिणसन्धारे, कथं काहन्ति दारका ॥

१८५५ “गन्धवेन^३ विलिम्पित्वा, अगुरुचन्दनेन^४ च ।
रजोजल्लानि धारेन्ता, कथं काहन्ति दारका ॥

१८५६ “चामरमोरहृत्येहि^५, वीजितङ्गा सुखेधिता^६ ।
फुट्ठा^७ डसेहि मकसेहि, कथं काहन्ति दारका ॥

B 329

१८५७ “तमव्रवि राजपुत्ती, मदी सव्वङ्गसोभना ।
मा देव परिदेवेसि, मा च त्व विमनो अहु ।
यया मय भविस्साम, तथा हेस्सन्ति दारका ॥

१८५८ “इदं वत्तवान पक्कामि, मदी सव्वङ्गसोभना ।
सिविभग्गेन अन्वेसि, पुत्ते आदाय लक्खणा ॥

१८५९ “ततो वेस्सन्तरो राजा, दानं दत्तवान खत्तियो ।
पितु मातु च वन्दित्वा, कत्वा च न पदक्खिण ॥

१८६० “चतुवाहि रथ युत्त, सीधमारुह सन्दन ।
आदाय पुत्तदारञ्च, वड्ढ पायासि पव्वत ॥

१८६१ “ततो वेस्सन्तरो राजा, येनासि बहुको जनो ।
आमन्त खो त गच्छाम, अरोगा^८ होन्तु जातयो ॥

१८६२ “इत्थं मदि निसामेहि, रम्मरूपं व दिस्सति ।
आवास^९ सिविमेट्ठस्स, पेत्तिकं भवनं मम ॥

१-१ निवाते फुसितगळे-रा०। २ गन्धवेन-रा०। ३ अगुरुचन्दनेन
स्या०। ४ चामरमोरहृत्येहि, विजितङ्गा मुखट्टा-स्या०, विजितङ्गा मुखट्टा-रा
५ दष्टा-रा०। ६ आरागा-रा०। ७ निकम्मित्वान ८ मिनेरुवन वट्ठस्य ति
गाया स्या०, रा० पायस्सु अयिका दिस्सति। ९ आवास-स्या०, रा०।

१८६३. “तं ब्राह्मणा अन्वगमुं, ते नं’ अस्से अयाचिसुं ।
याचितो पटिपादेसि, चतुन्नं चतुरो ह्ये” ॥

१८६४. “इद्धं मद्दि निसामेहि, चित्तरूपं व दिस्सति ।
मिगरोहिच्चवण्णेन^१, दक्खिणस्सा वहन्ति मं” ॥

१८६५. “अथेत्य पञ्चमो आगा, सो तं रथमयाचथ ।
तस्स तं याचितो’ दासि, न चस्सु पहतो मनो ॥

१८६६. “ततो वेस्सन्तरो राजा, ओरोपेत्वा सकं जनं ।
अस्सासयि अस्सरथं, ब्राह्मणस्स धनेसिनो ॥

१८६७. “त्वं मद्दि कण्हं^२ गण्हाहि^३, लहु^४ एसा कनिट्टिका^५ ।
अहं जालिं गहेस्सामि,^६ गरुको भातिको हि सो” ॥

१८६८. “राजा कुमारमादाय, राजपुत्ती च दारिकं ।
सम्मोदमाना पक्कामुं, अञ्जमञ्जं पियंवदा” ॥

दानकण्डं ।

(४) वनपवेसनं

१८६९. “यदि केचि मनुजा एन्ति, अनुमग्गे पटिपथे ।
मग्गं ते पटिपुच्छाम, कुहिं वड्ढतपव्वतो ॥

१८७०. “ते तत्थ अम्हे पस्सित्वा, कलुनं^७ परिदेवयुं ।
दुक्खं ते पटिवेदेन्ति, दूरे वड्ढतपव्वतो” ॥

१८७१. “यदि पस्सन्ति पवने, दारका फलिने^८ दुमे ।
तेसं फलानं हेतुम्हि^९, उपरोदन्ति दारका ॥

१८७२. “रोदन्ते दारके दिस्वा, उव्विद्धा^{१०} विपुला दुमा ।
सयमेवोनमित्वान, उपगच्छन्ति दारके ॥

१. त-स्या०, रो० । २. मिगरोहिच्चवण्णेन-स्या० । ३. पटिया-स्या० । ४-४. कण्हाहिं गण्हा-रो० । ५. लहु-स्या०, रो० । ६. कनिट्टिका-स्या० । ७. गण्हेस्सामि-रो० । ८. कलुन-स्या०; वरुण-रो० । ९. फलिते-सी०, स्या०, रो० । १०. हेतुम्हि-रो० । ११. उव्विद्धा-सी०, स्या०, रो० ।

१८७३. "इदं अच्छेरकं दिस्वा, अब्भुतं' लोमहंसनं।
साधुकारं पवत्तेसि, मदी सव्वज्झसोभना ॥

१८७४. "अच्छेरं वत लोकस्मिं, अब्भुतं लोमहंसनं।
वेस्सन्तरस्स तेजेन, सयमेवोनता दुमा" ॥

5 १८७५. "सह्विप्पिसु पथं यक्खा, अनुकम्पाय दारके।
निक्खन्तदिवसेनेव, चेतरेद्धं उपागमुं" ॥

१८७६. "ते गत्त्वा दीघमद्धानं, चेतरेद्ध उपागमुं।
इद्धं फीतं जनपदं, बहुमंससुरोदनं" ॥

10 १८७७. "चेतियो परिवारिस्सु', दिस्वा लक्खणमागतं।
सुखुमाली वत' अय्या', पत्तिका परिधावति ॥

१८७८. "वय्हाहि परियायित्वा, सिविकाय' रथेन च'।
साज्ज मदी अरञ्जस्मि, पत्तिका परिधावति" ॥

१८७९. "तं दिस्वा चेतपामोक्खा, रोदमाना उपागमुं।
कच्चि नु देव कुसल, कच्चि देव अनामयं।
15 कच्चि पिता अरोगो ते, सिवीनं च अनामयं ॥

१८८०. "को ते वल महाराज, को नु ते रथमण्डलं।
अनस्सको अरथको, दीघमद्धानमागतो।
कच्चामित्तेहि पकतो, अनुप्पत्तोसिमं दिस" ॥

B. 331 १८८१. "कुसलं चेव मे सम्म', अथो सम्म अनामयं।
20 अथो पिता अरोगो मे, सिवीनं च अनामयं ॥

१८८२. "अहञ्जि कुञ्जर दज्जं, ईसादन्तं उरुल्लहव।
खेत्तञ्जु सव्वयुद्धानं, सव्वसेतं गजुत्तमं ॥

१८८३. "पण्डुकम्बलसञ्छन्नं, पभिन्न सत्तुमद्दन।
दन्ति सवालवीजनिं, सेत केलाससादिसं ॥

१ अब्भुत-स्या०। २ बहुमंससुरोदन-स्या०। ३ परिवारिस्सु-स्या०।
निरिस्सु-रो०। ४-४ वतायय्या-स्या०। ५-५ सिविकाय च खत्तिया-रो०। ६ सम्म
स्या०। ७ अरोगा-स्या०।

१८८४. “ससेतच्छतं सउपाधेय्यं^१, साथप्पनं^२ सहत्थिपं ।
अगगयानं राजवाहिं, ब्राह्मणानं अदासहं ॥
१८८५. “तस्मिं मे सिवयो कुद्धा, पिता चुपहतो मनो ।
अवरुद्धसि^३ मं राजा, वड्ढं गच्छामि पव्वतं ।
ओकासं सम्मा जानाथ, वने यत्थ वसामसे” ॥ 5
१८८६. “स्वागतं ते महाराज, अथो ते अदुरागतं ।
इस्सरोसि अनुप्पत्तो, यं इधत्थि पवेदय ॥
१८८७. “साकं भिसं^४ मधुं मंसं, सुद्धं सालिनमोदनं ।
परिभुज्ज महाराज, पाहुनो नोसि आगतो” ॥
१८८८. “पटिग्गहितं यं दिन्नं, सब्वस्स अग्घियं कत्तं । 10
अवरुद्धसि मं राजा, वड्ढं गच्छामि पव्वतं ।
ओकासं सम्मा जानाथ, वने यत्थ वसामसे” ॥
१८८९. “इधेव ताव अच्छस्सु, चेतरेट्ठे रथेसभ ।
याव चेता गमिस्सन्ति, रज्जो सन्तिक^५ याचितुं ॥
१८९०. “निज्झापेतुं महाराजं, सिवीनं रट्ठवड्ढनं । 15
तं तं चेता पुरक्खत्वा^६, पतीता लद्धपच्चया ।
परिवारेत्वान गच्छन्ति, एवं जानाहि खत्तिय” ॥
१८९१. “मा वो रुच्चित्थ गमनं, रज्जो सन्तिक याचितुं ।
निज्झापेतुं महाराजं, राजा पि तत्थ निस्सरो ॥
१८९२. “अच्चुगता हि सिवयो, वलग्गा^७ नेगमा च ये । 20
ते विधंसेतुमिच्छन्ति^८, राजानं मम कारणा” ॥
१८९३. “सचे एसा पवत्तेत्थ, रट्ठस्मिं रट्ठवड्ढन ।
इधेव रज्जं कारेहि, चेतहेहि परिवारितो ॥
१८९४. “इद्धं फीतज्जिचदं रट्ठं, इद्धो जनपदो महा ।
मतिं करोहि त्वं देव, रज्जस्स मनुसासितुं” ॥ 25

१. सुपत्थेय्य—स्या०; सउपाधेय्य—रो० । २. साथप्पन—स्या०, रो० । ३. अवरुद्धसि—रो० । ४. यथेय्ये—स्या० । ५. भिस—स्या० । ६. मन्तिक—रो० । ७. पुरक्खत्वा—स्या० । ८. वलग्गा—रो० । ९. पपमेतु—स्या०, रो० ।

१८९५. "न मे छन्दो मति अत्थि, रज्जस्स अनुसासितुं।
पव्वाजितस्स रट्ठस्मा, चेतपुत्ता सुणाथ मे॥

१८९६. "अतुट्ठा सिवयो' आसुं', वलग्गा नेगमा च ये।
पव्वाजितस्स रट्ठस्मा, चेता रज्जेभिसेचयुं' ॥

१८९७. "असम्मोदियम्पि वो अस्स, अच्चन्तं मम कारणा।
सिवीहि' भण्डनं चा पि, विग्गाहो मे न रुच्चति ॥

१८९८. "अथस्स भण्डनं घोरं, सम्पहारो अनप्पको।
एकस्स कारणा मय्हं, हिसेय्य' बहुको जनो' ॥

१८९९. "पटिग्गहितं यं दिन्नं, सब्वस्स अग्घियं कतं।
अवरुद्धसि मं राजा, वड्ढु गच्छामि पव्वतं।
ओकासं सम्मा जानाथ, वने यत्थ वसामसे" ॥

१९००. "तग्घ ते मयमक्खाम, यथा पि कुसला तथा।
राजिसी यत्थ सम्मन्ति, आहुतग्गी समाहिता ॥

१९०१. "एस सेलो महाराज, पव्वतो गन्धमादनो।
यत्थ त्व सह पुत्तेहि, सह भरियाय चच्छसि ॥

१९०२. "त चेता अनुसासिसु, अस्सुनेत्ता रुदंमुखा।
इतो गच्छ महाराज, उजु' येनुत्तरा मुखो ॥

१९०३. "अथ दक्खिसि' भद्दन्ते, वेपुल्ल' नाम पव्वतं।
नानादुमगणाकिण्ण, सीतच्छायं मनोरम ॥

१९०४. "तमत्तिक्कम्म भद्दन्ते, अथ दक्खिसि आपगं।
नदि केतुमति नाम, गम्भीरं गिरिगव्वर ॥

१९०५. "पुथुलोममच्छाकिण्णं, सुपत्तित्थं महोदकं।
तत्थ न्हत्वा' पिवित्वा च, अस्सासेत्वा सपुत्तके ॥

१९०६. "अथ दक्खिसि भद्दन्ते, निग्रोधं मधुपिप्पल'।
रम्मके सिग्गरे जातं, सीतच्छाय मनोरमं ॥

१-१ विविधो जम्मु-स्या०, विविधो जम्मु-रो०। २ रज्जेहि सेचपु-रो०। ३ विविध-रो०। ४-४. हिंभय्य वट्ठे वने-रो०। ५ उज्जु-रो०। ६ दस्तयि-स्या०। ७ विपुल-रो०। ८ नहत्वा-रो०। ९. मधुपिप्पल-स्या०, रो०।

१९०७. “अथ दक्खिसि भद्दन्ते, नाळिकं नाम पव्वतं ।
नानादिजगणाकिण्णं, सेलं किम्पुरिसायुतं ॥
१९०८. “तस्स उत्तरपुब्बेन, मुचलिनदो नाम सो सरो ।
पुण्डरीकेहि सञ्छन्नो, सेतसोगन्धिकेहि^१ च ॥
१९०९. “सो वनं मेघसङ्कासं, धुवं हरितसदलं ।
सीहो वामिसपेक्खी व, वनसण्डं विगाह्य^२ ।
पुप्फरुक्खेहि सञ्छन्नं, फलरुक्खेहि चूभयं ॥
१९१०. “तत्थ विन्दुस्सरा वग्गू, नानावण्णा बहू दिजा ।
कूजन्तमुपकूजन्ति, उत्तुसंपुप्फिते दुमे ॥
१९११. “गत्त्वा गिरिविदुग्गानं, नदीनं पभवानि च ।
सो अद्दस^३ पोक्खरणिं, करञ्जककुधायुतं ॥
१९१२. “पुथुलोममच्छाकिण्णं, सुपतित्थं महोदक ।
समं च चतुरंसञ्च, सादुं अप्पटिगन्धियं ॥
१९१३. “तस्सा उत्तरपुब्बेन, पण्णसाल अमापय ।
पण्णसालं अमापेत्वा, उञ्छाचरियाय^४ ईहथ^५” ॥
- वनपवेसनं ।

(५) जूजकपव्वं

१९१४. “अहु वासी कलिङ्गेसु, जूजको नाम ब्राह्मणो ।
तस्सासि दहरा भरिया, नामेनामित्तापना ॥
१९१५. “ता न^६ तत्थ गतावोचुं, नदिं^७ उदकहारिया^८ ।
थियो नं परिभासिसु, समागन्त्वा कुतूहला ॥
१९१६. “अमित्ता नून ते माता, अमित्तो नून ते पिता ।
ये तं जिण्णस्स पादंसु, एवं दहरियं सतिं ॥

१. सेतसोगन्धिकेहि—स्या०, रो० । २. विगाह्य—स्या०, रो० । ३. दम्भसि—
मौ०, रो० । ४. उञ्छाचरियाय—रो० । ५. त—रो० । ६. नदी—स्या०, रो० । ७.
उररुहारिया—रो० ।

334

१९१७ “अहित वत ते आती, मन्तयिषु रहोगता ।
ये त जिष्णस्स पादसु, एव दहरिय सति ॥

१९१८ “अमिता वत ते आती, मन्तयिषु रहोगता ।
ये त जिष्णस्स पादसु, एव दहरिय सति ॥

१९१९ “दुक्कट वत ते आती, मन्तयिषु रहोगता ।
ये त जिष्णस्स पादसु, एव दहरिय सति ॥

१९२० “पापक वत ते आती, मन्तयिषु रहोगता ।
ये त जिष्णस्स पादसु, एव दहरिय सति ॥

१९२१ “अमनाप वत ते आती, मन्तयिषु रहोगता ।
ये त जिष्णस्स पादसु, एव दहरिय सति ॥

१९२२ “अमनापवास वसि, जिष्णेन पतिना सह ।
या त्व वस्ससि जिष्णस्स, मत ते जीविता वर ॥

१९२३ “न हि नून तुग्ह कल्याणि, पिता माता च सोभने ।
अञ्ज भत्तार विन्दिसु, ये त जिष्णस्स पादसु ।
एव दहरिय सति ॥

१९२४ “दुयिट्ठ ते नवमिय, अकत अग्गिहुत्तक ।
ये त जिष्णस्स पादसु, एव दहरिय सति ॥

१९२५ “समणे ब्राह्मणे नून, ब्राह्मणचरियपरायणे ।
सा त्व लोके अभिसपि, सीलवन्ते ऋत्तुस्सुते ।
या त्व वससि जिष्णस्स, एव दहरिया सती ॥

१९२६ “न दुक्ख अहिना दट्ठ, न दुक्ख सत्तिया हत ।
त च दुक्खञ्च तिव्वञ्च, य पस्से जिष्णक पति ॥

१९२७ “नत्थि मिट्ठा नत्थि रत्ति, जिष्णेन पतिना सह ।
नत्थि जल्लापसल्लापो, जग्घितुम्पि न सोभति ॥

११ अयं वाक्यं स्या०, रा० पाठ्यक्रमे न दृश्यते । २ दुस्कर-रो० । ३ ३ ए
दृष्ट्या गङ्गा-मा०, रा० । ४ ब्रह्मचरियपरायणे-स्या०, रा० । ५ अनिमित्त-स्या०
अनिमित्त-रा० । ६ दृष्टि मति-रो०, दृष्टि मति-रो० । ७ त्वि च-स्या०
रा० । ८ अग्घितुम्पि-मा०, स्या०, रा० ।

१९२८. "यदा च दहरो दहरा, मन्तयन्ति^१ रहोगता ।
सव्वेसं^२ सोका^३ नस्सन्ति, ये केचि हृदयस्सिता^४ ॥
१९२९. "दहरा त्वं रूपवती, पुरिसानंभिपत्थिता ।
गच्छ जातिकुले अच्छ, किं जिण्णो रमयिस्सति^५ ॥
१९३०. "न ते ब्राह्मण गच्छामि, नदिं उदकहारिया ।
थियो मं परिभासन्ति, तथा जिण्णेन ब्राह्मण^६ ॥
१९३१. "मा मे त्वं अकरा कम्मं, मा मे उदकमाहरि ।
अहं उदकमाहिस्सं, मा भोति कुपिता^७ अहु^८ ॥
१९३२. "नाहं तम्हि कुले जाता, यं त्वं उदकमाहरे ।
एवं ब्राह्मण जानाहि, न ते वच्छामहं घरे ॥
१९३३. "सचे मे दासं दासिं वा, नानयिस्ससि ब्राह्मण ।
एवं ब्राह्मण जानाहि, न ते वच्छामि सन्तिके^९ ॥
१९३४. "नत्थि मे सिप्पठान^{१०} वा, धनं^{११} धञ्जं च^{१२} ब्राह्मणि ।
कुतोहं दासं दासिं वा, आनयिस्सामि भोतिया ।
अहं भोतिं उपट्ठिस्सं, मा भोति कुपिता अहु^{१३} ॥
१९३५. "एहि ते अहमक्खिस्सं, यथा मे वचनं सुतं ।
एस वेस्सन्तरो राजा, वड्ढे वसति पव्वते ॥
१९३६. "तं त्वं गन्त्वान याचस्सु, दासं दासिञ्च ब्राह्मण ।
सो ते दस्सति याचितो, दासं दासिञ्च खत्तियो^{१४} ॥
१९३७. "जिण्णोहमस्मि दुव्वलो^{१५}, दीघो चद्धा सुदुग्गमो ।
मा भोति^{१६} पटिदेवेसि^{१७}, मा^{१८} च त्वं^{१९} विमना अहु ।
अहं भोतिं उपट्ठिस्सं, मा भोति कुपिता अहु^{२०} ॥
१९३८. "यथा अगन्त्वा^{२१} सङ्गामं, अयुद्धो^{२२} व^{२३} पराजितो ।
एवमेव तुवं ब्रह्मे, अगन्त्वा व पराजितो ॥

१. मन्तयिमु-स्या० । २-२ मज्जे सोका-स्या०, सव्वास सोका-रो० । ३. हृदय-
निमिया-रो० । ४. कुपिता-स्या० । ५. सिप्पठान-स्या०, रो० । ६-६. धनपञ्च
वा-रो० । ७. अवलो-रो०, रो० । ८-८. भोति परिदेवेनि-स्या०; भोति परिदेवेनि-
रो० । ९-९. मा भोती-स्या० । १०. आगन्त्वा-रो० । ११-११. अयुद्धे-स्या० ।

6

१९३९. “सचे मे दासं दासिं वा, नानयिस्ससि ब्राह्मण ।
एव ब्राह्मण जानाहि, न ते वच्छामहं घरे ।
अमनापं ते करिस्सामि, तं ते दुक्खं भविस्सति ॥

१९४०. “नक्खत्ते उत्तुपुव्वेसु, यदा मं दक्खिसिलङ्कत^१ ।
अञ्जेहि सद्धि रममानं, तं ते दुक्खं भविस्सति ॥

१९४१. “अदस्सनेन मय्हं ते, जिण्णस्स परिदेवतो ।
भिय्यो वड्ढा च पलिता, वहू हेस्सन्ति ब्राह्मण” ॥

१९४२. “ततो सो ब्राह्मणो भीतो, ब्राह्मणिया वसानुगो ।
अट्ठितो कामरागेन, ब्राह्मणि एतदब्रवि ॥

10

१९४३. “पायेय्य मे करोहि त्व, सकुल्या^२ सगुल्लानि च^३ ।
मधुपिण्डिका च सुकतायो, सत्तुभत्तञ्च ब्राह्मणि ॥

१९४४. “आनयिस्स मेथुनके, उभो दासकुमारके ।
ते त^४ परिचरिस्सन्ति, रत्तिन्दिवमतन्दिता” ॥

15

१९४५. “इद वत्वा^५ ब्रह्मवन्धु, पट्टिमुञ्चि उपाहना^६ ।
ततो सो मन्तयित्वान, भरिय कत्वा पदक्खिणं ॥

१९४६. “पक्कामि सा रुण्णमुखो, ब्राह्मणो सहितव्वतो ।
सिवीन नगर फीत, दासपरियेसन चर” ॥

१९४७. “सो तत्थ गन्त्वा अवच^७, ये तत्थासु समागता ।
कुहि वेस्सन्तरो राजा, कत्थ पस्सेमु खत्तिय ॥

20

१९४८. “ते^८ जना त अवचिसु^९, ये तत्थासुं समागता ।
तुम्हेहि ब्रह्मे पक्तो, अतिदानेन खत्तियो ।
पव्वाजितो सका रट्ठा, वड्ढे वसति पव्वने ॥

१९४९. “तुम्हेहि ब्रह्मे पक्तो, अतिदानेन खत्तियो ।
आदाय पुत्तदार च, वड्ढे वसति पव्वते” ॥

१ दक्खिणि०-स्या०, रो०। २-२ सकुला सद्गुल्लानि च-स्या०। ३ च-स्या०।
४ वत्वा-रो०। ५ उपान-स्या०, रो०। ६ अवचामि-स्या०। ७ सो-रो०।
अवचामि-रो०।

१९५०. "सो चोदितो ब्राह्मणिया, ब्राह्मणो कामगिद्धिमा ।
अघं तं पटिसेवित्थ^१, वने वाळमिगाकिण्णे ।
खग्गदीपिनिसेविते ॥
१९५१. "आदाय वेळुवं^२ दण्डं, अग्गिहुत्तं कमण्डलुं ।
सो पाविसि ब्रह्मरञ्जं, यत्थ अस्सोसि कामदं ॥ 5
१९५२. "तं पविट्ठं ब्रह्मरञ्जं, कोका नं परिवारयुं ।
विक्कन्दि सो विप्पनट्ठो, दूरे पन्था अपक्कमि ॥
१९५३. "ततो सो ब्राह्मणो गन्त्वा, भोगलुद्धो असञ्चतो ।
वड्ढस्सो रोहणे नट्टे^३, इमा गाथा अभासथ ॥ B. :
१९५४. "को राजपुत्तं निसभं, जयन्तमपराजितं ।
भये खेमस्स दातारं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥ 10
१९५५. "यो याचत्तं पतिट्ठासि, भूतानं धरणीरिव ।
धरणूपमं महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥
१९५६. "यो याचत्तं गती आसि, सबन्तीनं व सागरो ।
सागरूपमं^४ महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥ 15
१९५७. "कल्याणतित्थं सुचिमं^५, सीतूदकं मनोरमं ।
पुण्डरीकेहि सञ्छन्नं, युत्तं किञ्जक्खरेणुना ।
रहदूपमं महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥
१९५८. "अस्सत्यं व पथे जातं, सीतच्छायं मनोरमं ।
सन्तानं विसमेतारं^६ किलन्तानं पटिग्गहं ।
तथूपमं महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥ 20
१९५९. "निग्रोधं व पथे जातं, सीतच्छायं मनोरमं^७ ।
सन्तानं विसमेतारं, किलन्तानं पटिग्गहं ।
तथूपमं महाराजं, को मे वेस्सन्तरं विदू ॥

१. पतिसेवित्थ-रो० । २. वेळुव-स्या०; वेळुव-रो० । ३. नट्टो-स्या०, रो० । ४. उदूपम-मी०, स्या०, रो० । ५. मुणिव-स्या०; मुणिवि-रो० । ६. विगमेतानं-स्या० ।

१९६० "जम्ब इव पथे जात, सीतच्छाय मनोरम ।
सन्तान विसमेतार, किलन्तान पटिग्गह ।
तथूपम महाराज, को मे वेस्सन्तर विदू ॥

5 १९६१ "साल इव पथे जात, सीतच्छाय मनोरम ।
सन्तान विसमेतार, किलन्तान पटिग्गह ।
तथूपम महाराज, को मे वेस्सन्तर विदू ॥

१९६२ "दुम इव पथे जात, सीतच्छाय मनोरम ।
सन्तान विसमेतार, किलन्तान पटिग्गह ।
तथूपम महाराज, को मे वेस्सन्तर विदू ॥

B 338 10 १९६३ "एवञ्च मे विलपतो, पविट्ठस्स ब्रहावने ।
अहं जानंति यो वज्जा, नन्दि सो जनये मम' ॥

१९६४ "एवञ्च मे विलपतो, पविट्ठस्स ब्रहावने ।
अहं जानंति यो वज्जा, ताय सो एकवाचाय ।
पसवे पुञ्ज अनप्पक" ॥

15 १९६५ "तस्स चेतो पटिस्सोसि, अरञ्जे लुद्धको चर' ।
तुम्हेहि ब्रह्मे पकतो, अतिदानेन खत्तियो ।
पव्वाजिता सका रट्ठा, वड्ढे वसति पव्वते ॥

१९६६ "तुम्हेहि ब्रह्मे पकतो, अतिदानेन खत्तियो ।
आदाय पुत्तदार च, वड्ढे वसति पव्वते ॥

20 १९६७ "अकिच्चकारि दुम्मेधो, रट्ठा पवनमागतो' ।
राजपुत्त गवेसन्तो, वको मच्छमिवोदके ॥

१९६८ "तस्स त्याहं न दस्सामि, जीवितं इध ब्राह्मण ।
अयं हि ते मया नुत्तो, सरो दिस्सति' लोहित ॥

25 १९६९ "सिरो ते वज्जयित्वान, हृदयं छेत्वा सवन्धन ।
पन्थसकुणं यजिस्सामि, तुय्हं मसेन ब्राह्मण ॥

१९७०. “तुहं मंसेन मेदेन, मत्थकेन च ब्राह्मण ।
आहुतिं पग्गहेस्सामि, छेत्वान हृदयं तव ॥
१९७१. “तं मे सुयिट्ठं सुहुतं, तुहं मसेन ब्राह्मण ।
न च त्वं राजपुत्तस्स, भरियं पुत्ते च नेस्ससि” ॥
१९७२. “अवज्झो ब्राह्मणो दूतो, चेतपुत्त सुणोहि मे ।
तस्मा हि दूतं न हन्ति, एस धम्मो सनन्तनो ॥
१९७३. “निज्झत्ता सिवयो’ सव्वे, पिता नं दट्ठुमिच्छति ।
माता च दुव्वला तस्स, अचिरा चक्खूनि जीयरे ॥
१९७४. “तेसाहं पहितो दूतो, चेतपुत्त सुणोहि मे ।
राजपुत्तं नयिस्सामि, यदि जानासि संस मे ।
पियस्स मे पियो दूतो, पुण्णपत्तं ददामि ते” ॥
१९७५. “इमञ्च मधुनो तुम्वं, मिगसत्थिञ्च ब्राह्मण ।
तञ्च ते देसमक्खिस्सं, यत्थ सम्मति कामदो” ॥

जूजकपच्चं ।

(६) चूलवनवण्णना

१९७६. “एस सेलो महाब्रह्मो, पव्वतो गन्धमादनो ।
यत्थ वेस्सन्तरो राजा, सह पुत्तेहि सम्मति ॥
१९७७. “धारेन्तो ब्राह्मणवण्ण’, आसदञ्च मसं जटं ।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति ॥
१९७८. “एते नीला पदिस्सन्ति, नानाफलधरा दुमा ।
उग्गता अब्भकूटा व, नीला अञ्जनपव्वता ॥
१९७९. “धवस्सकण्णा खदिरा, साला फन्दनमालुवा ।
सम्पवेधन्ति’ वातेन, सकिं पीता व माणवा ॥
१९८०. “उपरि दुमपरियायेसु, सङ्गीतियो व सुय्यरे ।
नज्जुहा कोकिलसङ्गा’, सम्पतन्ति दुमा दुमं ॥

- १९८१ "अव्हयन्तेव गच्छन्त, साखापत्तसमीरिता'।
रमयन्तेव आगन्त', मोदयन्ति निवासिन'।
यत्थ वेस्सन्तरो राजा, सह पुत्तेहि सम्मति ॥
- १९८२ "धारेन्तो ब्राह्मणवण्ण, आसदञ्च मस जट।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेद नमस्सति" ॥
- १९८३ "अम्वा कपित्था पनसा, साला जम्बू विभीतका'।
हरीतकी' आमलका, अस्सत्था वदरानि' च ॥
- १९८४ "चारुतिम्बरुक्खा चेत्य, निगोधा च कपित्थना।
मधुमधुका थेवन्ति, नीचे पक्का चुदुम्बरा ॥
- १९८५ "पारेवता भवेय्या च, मुट्टिका च मधुत्थिका।
मधु अनेलक तत्थ, सकमादाय भुञ्जरे ॥
- १९८६ "अञ्जेत्थ पुप्फिता अम्वा, अञ्जे तिट्ठन्ति दोविला।
अञ्जे आमा च पक्का च, भेकवण्णा' तद्भय ॥
- १९८७ "अथेत्थ हेट्ठा पुरिसो अम्बपक्कानि गण्हति।
आमानि चैव पक्कानि, वण्णगन्वरसुत्तमे' ॥
- १९८८ "अतेव' मे अच्छरिय, हिङ्कारो पटिभाति म।
देवानमिव आवासो सोभति नन्दनूपमो" ॥
- १९८९ 'विभेदिका' नाळिकेरा, खज्जुरीन ब्रहावने।
माला व गन्थिता ठन्ति, धजग्गानेव दिस्सरे।
नानावण्णेहि पुप्फेति, नभ ताराचितामिव ॥
- १९९० "कुटजी कुट्तगारा", पाटलियो च पुप्फिता।
पुनागा गिरिपुनागा, कोविलारा च पुप्फिता ॥
- १९९१ "उद्दालका" सोमरुक्खा, अगरुफल्लिया" बहू।
पुत्तजीवा च ककुधा", असना चेत्य पुप्फिता ॥

१ ० समरिता-रो०। २ आगन्तु-स्या० रो०। ३ निवासन-स्या०। ४ विभ
दका-स्या०। ५ हरीतका-रो०। ६ पदरानि-रो०। ७ भिङ्गवण्णा-स्या०। ८
० रमुत्तमा-स्या०। ९ अथव-रो०। १० नन्दनूपमो-रो०। ११ विभदका-स्या०। १२
कुट्तगारा-स्या० कुट्तगरी-रो०। १३ उद्दालका-स्या० रो०। १४ अगरुभल्लिया-
सी० स्या० रो०। १५ कुम्कुदा-स्या०।

१९९२. "कुटजा सलळा नीपा, कोसम्वा^१ लवुजा धवा ।
साला च पुप्फिता तत्थ, पलालखलसन्निभा ॥
१९९३. "तस्साविदूरे पोक्खरणी, भूमिभागे मनोरमे ।
पदुमुप्पलसञ्छन्ना, देवानमिव नन्दने ॥
१९९४. "अथेत्थ पुप्फरसमत्ता, कोकिला मञ्जुभाणिका । 5
अभिनादेन्ति पवनं^३, उतुसम्पुप्फिते दुमे ॥
१९९५. "भस्सन्ति मकरन्देहि, पोक्खरे पोक्खरे मधू ।
अथेत्थ वाता वायन्ति, दक्खिणा अथ पच्छिमा ।
पदुमकिञ्जक्खरेणूहि, ओक्किण्णो होति अस्समो ॥
१९९६. "थूला सिङ्घाटका चेत्य, संसादिया^३ पसादिया । 10
मच्छकच्छपव्याविद्धा^४, वहू चेत्य मुपयानका ।
मधुं भिसेहि^५ सवति, खिरसप्पिमुळालिभि^६ ॥
१९९७. "सुरभी तं वनं वाति, नानागन्धसमोदितं^७ । B.
सम्मदूतेव^८ गन्धेन, पुप्फसाखाहि तं वनं ।
भमरा पुप्फगन्धेन, समन्ता मभिनादिता ॥ 15
१९९८. "अथेत्थ सकुणा सन्ति, नानावण्णा^९ वहू दिजा ।
मोदन्ति सह भरियाहि, अञ्जमञ्जं पकूजिनो ॥
१९९९. "नन्दिका जीवपुत्ता च, जीवपुत्ता पिया च नो ।
पिया पुत्ता पिया नन्दा, दिजा पोक्खरणीधरा ॥
२०००. "माला व गन्थिता ठन्ति, धजग्गानेव दिस्सरे । 20
नानावण्णेहि पुप्फेहि, कुसलेहेव^{१०} सुगन्थिता^{११} ।
यत्थ वेस्सन्तरो राजा, सह पुत्तेहि सम्मति ॥
२००१. "धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं, आसदञ्च मसं जटं ।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति" ॥

१. कोसम्वा-स्या०, रो० । २. तं वन-स्या० । ३. संसादिया-स्या० । ४. मच्छ-
कच्छपव्याविद्धा-स्या०; व्याविद्धा-रो० । ५. भिसेहि-स्या०, रो० । ६. खीरं-स्या०;
धोरं गन्धिमुळालिहि-रो० । ७. नानागन्धसमोदितं-स्या०, म्या०, रो० । ८. सम्मोदितेव-
स्या० । ९. नानावण्ण-रो० । १०. कुसलेहि-स्या० । ११. सुगन्थिता-स्या०, रो० ।

- २००२ “इदञ्च मे सत्तुभत्त, मधुना पटिसयुत ।
मधुपिण्डिका च सुकतायो, सत्तुभत्त ददामि ते” ॥
- २००३ “तुह्येव सम्बल होतु, नाह इच्छामि सम्बल ।
इतो' पि' ग्रह्ये गण्हाहि, गच्छ ग्रह्ये यथासुख ॥
- २००४ “अय एकपदी एति, उजु गच्छति अस्सम ।
इसी पि अच्चुतो तत्थ, पङ्कदन्तो रजस्सिरो ।
घारेन्तो ग्राह्यणवण्ण, आसदञ्च मस जट ॥
- २००५ “चम्मवासी छमा मेति, जातवेद नमस्सति ।
त त्व गन्त्वान पुच्छस्सु, सो ते मग्ग पक्कत्ति”
- २००६ इद सुत्वा ग्रह्यवन्धु, चेत कत्वा पदक्खिण ।
उदगचित्ते पक्कामि, येनासि अच्चुतो इसि ॥
चूळवनवण्णना ।

(७) महावनवण्णना

- २००७ गच्छन्तो सो भारद्वाजो, जटस्स अच्चुत इसि ।
दिस्वान त भारद्वाजो, सम्मोदि इसिना सह ॥
- २००८ “कच्चि नु भोतो कुसल, कच्चि भोतो अनामय ।
कच्चि उज्जेन यापेसि', कच्चि मूलफला बहू ॥
- २००९ “कच्चि डसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा' ।
वने वाळमिगाकिण्णे, कच्चि हिंसा न विज्जति” ॥
- २०१० “कुसल चेव मे ग्रह्ये, अथो ग्रह्ये अनामय ।
अथो उज्जेन यापेमि, अथो मूलफला बहू ॥
- २०११ “अथो डसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, हिंसा मय्ह न विज्जति ॥
- २०१२ “बहूनि वस्सपूगानि, अस्समे वसतो' मम ।
नाभिजानामि उप्पत्त, आवाध अमनोरम ॥

२०१३. “स्वागतं ते महाब्रह्मे, अथो ते अदुरागतं ।
अन्तो पविस भदन्ते, पादे पक्खालयस्सु ते ॥
२०१४. “तिन्दुकानि^१ पियालानि, मधुके कासुमारियो^२ ।
फलानि खुद्दकप्पानि, भुञ्ज ब्रह्मे वरं वरं ॥
२०१५. “इदम्पि पानीयं सीतं, आभतं गिरिगव्वरा ।
ततो पिव महाब्रह्मे, सचे त्वं अभिकङ्खसि” ॥ 5
२०१६. “पटिग्गहितं यं दिन्नं, सव्वस्स अग्घियं कतं ।
सञ्जयस्स सकं पुत्तं, सिवीहि विप्पवासितं ।
तमहं दस्सनमागतो, यदि जानासि संस मे” ॥
२०१७. “न भवं एति पुञ्जत्थं, सिविराजस्स दस्सनं ।
मञ्जे भवं पत्थयति, रञ्जो भरियं पतिव्वतं ।
मञ्जे कण्हाजिनं दासिं, जालिं दासं च इच्छसि ॥ 10
२०१८. “अथ वा तयो मातापुत्ते, अरञ्जा नेतुमागतो ।
न तस्स भोगा विज्जन्ति, धनं धञ्जं च ब्राह्मण” ॥
२०१९. “अकुद्धरूपोहं^३ भोतो^४, नाहं याचितुमागतो ।
साधु^५ दस्सनमरियानं, सन्निवासो सदा सुखो ॥ 15
२०२०. “अदिट्ठपुव्वो सिविराजा, सिवीहि विप्पवासितो ।
तमहं दस्सनमागतो, यदि जानासि संस मे” ॥
२०२१. “एस सेलो महाब्रह्मे, पव्वतो गन्धमादनो ।
यत्थ वेस्सन्तरो राजा, सह पुत्तेहि सम्मति ॥ 20
२०२२. “धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं, आसदञ्च मसं जटं ।
धम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति ॥
२०२३. “एते नीला पदिस्सन्ति, नानाफलधरा दुमा ।
जग्गता अब्भकूटा व, नीला अञ्जनपव्वता ॥
२०२४. “धवस्सकण्णा खदिरा, साला फन्दनमालुवा ।
सम्पवेधन्ति वातेन, सकिं पीता व भाणवा ॥ 25

१. तिन्दुकानि—स्या०, रो० । २. काममारियो—स्या० । ३-३. अकुद्धरूपोहं भोतो—
या०, रो० । ४. मातु—स्या० ।

२०२५. “उपरि दुमपरियायेसु, गङ्गीतियो व सुय्यरे।
नज्जुहा कोकिलसङ्गा, सम्पतन्ति दुमा दुमं ॥

२०२६. “अव्ह्यन्ते व गच्छन्त, साग्वापत्तसमीरिता।
रमयन्तेव आगन्त, मोदयन्ति निवासिनं।
यत्थ वेस्सन्तरो राजा, सह पुत्तेहि सम्मति ॥

२०२७. “धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं, आसदञ्च मस जट।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेद नमस्सति ॥

२०२८. “करेरिमाला' वितता, भूमिभागे मनोरमे।
सद्दला हरिता भूमि, न तत्थुद्धसते रजो ॥

२०२९. “मयूरगीवसङ्कासा, तूलफस्ससमूपमा।
तिणानि नातिवत्तन्ति, समन्ता चतुरद्दगुला ॥

२०३०. “अम्वा जम्बू कपित्था च, नीचे पक्का चुदुम्बरा।
परिभोगेहि रुक्खेहि, वन त रतिवड्ढुन ॥

२०३१. “वेल्लुरियवण्णसन्निभ, मच्छगुम्बनिसेवित।
सुचि' सुगन्ध सलिल, आपो तत्थ पि सन्दति ॥

२०३२. “तस्साविदूरे पोक्खरणी, भूमिभागे मनोरमे।
पदुमुप्पलसञ्छन्ना, देवानमिव नन्दने ॥

२०३३. “तीणि उप्पलजातानि, तस्मि सरसि ब्राह्मण।
विचित्त' नीलानेकानि, सेता लोहितकानि च ॥

२०३४. “खोमा व तत्थ पदुमा, सेतसोगन्धिकेहि' च।
कलम्बकेहि सञ्छन्नो, मुचलिन्दो नाम सो सरो ॥

२०३५. “अथेत्य पदुमा फुल्ला, अपरियन्ता व दिस्सरे।
गिम्हा हेमन्तिका फुल्ला, जण्णुतग्घा उपत्थरा ॥

२०३६. “सुरभी सम्पवायन्ति, विचित्तपुप्फसन्धता'।
भमरा पुप्फगन्धेन, समन्ता मभिनादिता ॥

१ विरेरीमाला-स्या०। २ सुचि-स्या०। ३ विचित्र-स्या०, विचित्र-

४ सेतसोगन्धिकेहि-स्या०, ०गेहि-रो०। ५ विचिनापुष्पगन्धता-स्या०, विचिता०-

२०३७. "अथेत्य उदकन्तस्मिं, रुक्खा तिष्ठन्ति ब्राह्मण ।
कदम्बा पाटली फुल्ला, कोविळारा च पुष्पिता ॥
२०३८. "अङ्गोला कच्छिकारा' च, पारिजञ्जा च पुष्पिता ।
वारणा वयना' रुक्खा, मुचलिन्दमुभतो' सरं ॥
२०३९. "सिरीसा सेतपारिसा', साधु वायन्ति पद्मका ।
निग्गुण्डी' सिरीनिग्गुण्डी', असना चेत्य पुष्पिता ॥ 5
२०४०. "पङ्कगुरा' बहुला' सेला,' सोभञ्जना' च पुष्पिता ।
केतका कणिकारा च, कनवेरा' च पुष्पिता ॥
२०४१. "अज्जुना अज्जुकण्णा च, महानामा च पुष्पिता ।
सुपुष्पितग्गा' तिष्ठन्ति, पज्जलन्तेव किंसुका ॥ 10
२०४२. "सेतपण्णी सत्तपण्णा, कदलियो कुसुम्भरा ।
धनुतक्कारी पुष्पेहि, सीसपावरणानि" च ॥
२०४३. "अच्छिवा" सल्लवा" रुक्खा, सल्लकियो च पुष्पिता ।
सेतगेरु" च तगरा", मंसिकुट्टा" कुलावरा ॥
२०४४. "दहरा रुक्खा च" बुद्धा च, अकुटिला चेत्य पुष्पिता ।
अस्समं उभतो ठन्ति, अग्यागारं समन्ततो ॥ 15
२०४५. "अथेत्य उदकन्तस्मिं, बहुजातो" फणिज्जको" ।
मुग्गतियो करतियो, सेवालसीसका" बहू ॥
२०४६. "उद्दापवत्तं" उल्लुळितं, मक्खिका हिङ्गुजालिका" ।
दासिमकज्जको" चेत्य, बहू नीचे कळम्बका ॥ 20

१. कच्छिकारा-स्या०, रो० । २. सायना-सी०, रो०; बुद्धना-स्या० । ३. मुचलिन्दमुभतो-मी०, रो० । ४. सेतवारिसा-सी०, रो० । ५-५. निग्गुण्डी सरनिग्गुण्डी-स्या० । ६. पङ्कगुरा-स्या० । ७-७. कुलासाला-रो० । ८. सोभञ्जना-रो० । ९. महानाम-रो० । १०. सुपुष्पितग्गा-स्या०, रो० । ११. सीसपावरणेहि-रो० । १२-१२. अच्छिवा सगला-सी०; अच्छिवा सिम्बली-स्या०; अच्छिवा सियला-रो० । १३-१३. सेतगेरु तगरा-स्या०; सेतगेरु-रो० । १४. मसिकोट्टा-स्या० । १५. स्या० पोत्यके नल्य । १६-१६. बहुजाता फणिज्जका-स्या० । १७. सेवाल सीसकं-स्या०; सेवालसीसकं-रो० । १८. उद्दापवत्त-स्या०, रो० । १९. हिङ्गुजालका-रो० । २०. दासिमकज्जको-स्या०, रो० ।

- २०८० "एलम्फुरकमञ्जना", रुक्वा तिष्ठन्ति ग्राह्यण।
मत्ताह धारियमानान', गन्धो तेस न छिज्जति ॥
- २०८८ "उमतो सर' मुचलिन्द, पुष्पा तिष्ठन्ति सोभना'।
इन्दीवरेहि सञ्जन्न, वन त उपसोभति' ॥
- २०८९ "अद्भुमाम वाग्यमानान, गन्धो तेस न छिज्जति।
नीलपुष्पी मेतवारी', पुष्पिता गिरिकणिका।
कलेरुसवेहि' मञ्जन्न, वन त तुलमीहि च ॥
- २०५० "सम्मद्वेव' गन्धेन, पुष्पमासाहि त वन।
भमरा पुष्पगन्धेन, समन्ता मभिनादिता ॥
- २०५१ "तीणि रुक्कारुजातानि', तस्मि सरसि ग्राह्यण।
कुम्भमतानि चैकानि, मुरजमतानि" ता' उभो ॥
- २०५२ "अथेत्य सासपो बहुको, नादियो हरितायुतो।
जमीताला व तिष्ठन्ति, छेज्जा इन्दीवरा बहू ॥
- २०५३ "जप्फाटा सुरियवल्ली च, काळीया मधुगन्धिया।
असोका मुदयन्ती च, वल्लिभो खुद्दपुष्पियो ॥
- २०५४ "कोरण्डका अनोजा च, पुष्पिता नागमल्लिका"।
रुक्खमारुह तिष्ठन्ति, फुल्ला किसुकवल्लियो ॥
- २०५५ "कटरुहा च वासन्ती", यूयिका" मधुगन्धिया"।
निलिया सुमना भण्डी, सोभति पदुमुत्तरो ॥
- २०५६ "पाटली समुद्दकप्पासी, कणिकारा च पुष्पिता।
हेमजाला व दिस्सन्ति, रुचिरग्गि सिखूपमा ॥
- २०५७ "यानि तानि" च पुष्पानि, थजलानुदकानि" च।
मव्वानि तत्थ दिस्सन्ति, एव रम्मो महोदधि ॥

१. एलम्बरकम-जना-मा० रो० एलम्बरहि०-स्या०। २ वाग्यमानान-रा
३ मुरज्ज-स्या०। ४ भागमा-स्या०। ५ उपनामित-रो०। ६ रुक्कारा-रा
७ कटरुह-मा० कटरुहहि-रा०। ८ सम्मादिनव-स्या०। ९ रुक्कारातानि
रो०। १० १० मुरमतानि वा-स्या०। ११ नागमल्लिका-मा० रा०। १२ पवनानि
स्या०। १३ यायिका-स्या०। १४ मधुगन्धिया-रा०। १५ यानि-रो०। १६ य
नुदकानि-स्या०।

२०५८. "अथस्ता पोक्खरणिआ, बहुका' वारिगोचरा ।
रोहिता नळपी' सिङ्गू, कुम्भिला मकरा सुसू ॥
२०५९. "मधु च मधुलट्टि च, तालिसा' च पियङ्गुका ।
कुटन्दजा' भद्मुत्ता', सेतपुष्पा' च लोलुपा ॥
२०६०. "सुरभी च' स्वखा तगरा', बहुका' तुङ्गवण्टका' । 5
पद्मका नरदा' कुट्टा', ज्ञामका च हरेणुका ॥
२०६१. "हलिद्दका गन्धसिला', हिरिवेरा" च गुग्गुला ।
विभेदिका" चोरका कुट्टा", कप्पुरा च कलिङ्गुका" ॥
२०६२. "अथेत्थ सीहव्यग्घा" च, पुरिसालू च हत्थियो । 10
एणेय्या पसदा चेव, रोहिच्चा" सरभा मिगा ॥
२०६३. "कोट्टसुणा" सुणो पि" च, तुलिया नळसन्निभा ।
चामरी" चलनी लङ्घी, ज्ञापिता मक्कटा पिच्चु ॥
२०६४. "कक्कटा कटमाया" च, इक्का गोणसिरा वह् ।
खग्गा वराहा नकुला, काळकेत्थ" वहुतसो" ॥
२०६५. "महिंसा" सोणसिङ्गाला", पम्पका" च समन्ततो । 15
आकुच्छा" पचलाका च, चित्रका चा पि दीपियो ॥
२०६६. "पेलका च विघासादा, सीहा गोगणिसादका" ।
अट्टपादा च मोरा च, भस्सरा च कुकुत्थका ॥
२०६७. "चङ्कोरा कुक्कुटा नागा, अञ्जमञ्जं पकूजिनो ।
वका वलाका नज्जूहा, दिन्दिभा कुञ्जवाजिता" ॥ 20

१. बहुता-रो० । २. नलपे-स्या० । ३. तालिया-स्या० । ४-४ कुट्टा भद्मुत्ता च-स्या०; उन्नका भद्मुत्ता च-रो० । ५. सतपुष्पा-स्या०; सतपुष्पा-रो० । ६-६. मस्तगरा-स्या० । ७. पद्मता-रो० । ८. तुङ्गवल्लियो-स्या० । ९-९. नारदा कोट्टा-स्या० । १०. गन्धसेला-स्या० । ११. हरिवेरा-स्या० । १२. विभेदका-स्या० । १३. कोट्टा-स्या० । १४. कलिङ्गुका-रो० । १५. सीहाव्यग्घा-स्या० । १६. रोहिता-स्या०; रोहिच्चा-रो० । १७-१७. कोट्टसुणा मुल्लिया-रो० । १८. चमरी-रो० । १९. चामपा-स्या०, रो० । २०. कालकेत्थ-रो० । २१. वहुततो-स्या० । २२-२२. महिमा मोगा मिगाला-स्या०; महिमा मोगा सिगाला च-रो० । २३. चण्णरा-स्या० । २४. मणुच्चा-स्या०, रो० । २५. कोकनिसातला-स्या०, रो० । २६. कुञ्जवाजिता-सी०; सीञ्जवाजिता-स्या०, रो० ।

२०६८. "व्यग्घिनसा लोहपिट्ठा, पम्मका' जीवजीवका ।
कपिञ्जरा तित्तिरायो, कुला च' पटिकुत्यका ॥
- २०६९ "मन्दालका' चेलकेटु', भण्डुतित्तिरनामका ।
चैलावका पिङ्गलायो', गोटका' अङ्गहेतुका ॥
- 5 २०७० "करविया' च सग्गा च, उहुङ्कारा च कुक्कुहा ।
नानादिजगणाकिण्ण, नानासरणिकूजित' ॥
२०७१. "अयेत्थ सकुणा सन्ति, नीलका मञ्जुभाणिका' ।
मोदन्ति सह भरियाहि, अञ्जमञ्ज पकूजिनो ॥
- 10 २०७२. "अयेत्थ सकुणा सन्ति, दिजा मञ्जुस्सरा सिता ।
सेतच्छिकुटा' भद्रक्खा, अण्डजा चित्रपेखुणा" ॥
२०७३. "अयेत्थ सकुणा सन्ति, दिजा मञ्जुस्सरा सिता ।
सिखण्डी नीलगोवाहि, अञ्जमञ्ज पकूजिनो ॥
२०७४. "कुकुत्यका" कुळीरका, कोट्टा" पोक्खरसातका ।
कालामेय्या" वलियक्खा, कदम्बा सुवसालिका" ॥
- 15 २०७५. "हलिद्दा लोहिता सेता, अयेत्थ नलका" वहु ।
वारणा भिङ्गराजा" च, कदम्बा सुवकोकिला ॥
- २०७६ "उक्कुसा कुररा" हसा, आटा परिवदेन्तिका ।
पाकहसा" अतिवला, नज्जुहा जीवजीवका ॥
- 20 २०७७ "पारेवता" रविहसा, चक्कवाका" नदीचरा ।
वारणाभिरुदा रम्मा, उभो कालूपकूजिनो" ॥

१ पम्पका-मी०, रो०, चप्पका-स्या० । २ वा-स्या०, रो० । ३-३ मण्डालका
चेलवेळु-स्या०, मद्दालका चेलवेळु-रो० । ४ पिङ्गुलायो-सी०, स्या०, रो० । ५
गोषका-स्या०, रो० । ६ करविया-स्या० । ७ नानासरणिकुजित-रो० । ८ मञ्जु-
भाणना-रो० । ९ सेतस्त्रिकूटा-स्या०, सेतच्छिकूटा-रो० । १० चित्रपेखुणा-स्या०,
चित्रपेखुना-रो० । ११ कुक्कुटका-स्या० । १२ कोट्टा-रो० । १३ कालवेय्या-
स्या०, कालामेय्या-रो० । १४ सुवसालिका-स्या०, रो० । १५ नलका-स्या०, रो० ।
१६ हिङ्गुला-रो० । १७ कुररा-स्या० । १८ चाक्कहसा-स्या० । १९ परिवता-
रो० । २० चान्नाका-स्या० । २१ कालूपकूजिनो-स्या० ।

२०७८. “अथेत्य सकुणा सन्ति, नानावण्णा बहू दिजा ।
मोदन्ति सह भरियाहि, अञ्जमञ्जं पकूजिनो ॥
२०७९. “अथेत्य सकुणा सन्ति, नानावण्णा बहू दिजा ।
सव्वे मञ्जू निकूजन्ति, मुचलिन्दमुभतोसरं” ॥
२०८०. “अथेत्य सकुणा सन्ति, करविया^१ नाम ते दिजा । 5
मोदन्ति सह भरियाहि, अञ्जमञ्जं पकूजिनो ॥
२०८१. “अथेत्य सकुणा सन्ति, करविया नाम ते दिजा । B. 3
सव्वे मञ्जू निकूजन्ति, मुचलिन्दमुभतोसरं ॥
२०८२. “एणेय्यपसदाकिणं, नागसंसेवितं वनं ।
नानालताहि सञ्छन्नं, कदलीमिगसेवितं ॥ 10
२०८३. “अथेत्य सासपो^२ बहुको^३, नीवारो^४ वरको बहु ।
सालि अकट्ठपाको च^५, उच्छु तत्थ अनप्पको ॥
२०८४. “अयं एकपदी एति, उजुं गच्छति अस्समं ।
खुदं^६ पिपासं अरतिं, तत्थ पत्तो न विन्दति ।
यत्थ वेस्सन्तरो राजा, सह पुत्तेहि सम्मति ॥ 15
२०८५. “धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं, आसदञ्च मसं जटं ।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति” ॥
२०८६. “इदं सुत्वा ब्रह्मवन्धु, इसिं कत्वा पदक्खिणं ।
उदग्गचित्तो पक्कामि, यत्थ वेस्सन्तरो अहु” ॥
महावनवण्णना ।

(८) दारकपब्बं

२०८७. “उट्ठेहि जालि पतिट्ठु, पोराणं विय दिस्सति । 20
ब्राह्मणं विय पस्सामि, नन्दियो माभिकीररे” ॥

१. मुचलिन्दमभितोसरं—रो० । २. करवी—मी०, रो०; करवील—स्या० । ३-३.
गामा बहुका—स्या० । ४. निवारो—स्या०, रो० । ५. च—रो० । ६. खुदं—स्या० ।

२०८८ "अहमि तात पस्सामि, यो सो ग्रहो व दिस्सति।
जट्टिको' विय आयाति, अतिथी नो भविस्सति" ॥

२०८९ "कच्चि नु भोतो कुसल, कच्चि भोतो अनामय।
कच्चि उञ्छेन यापेय, कच्चि मूलफला बहू ॥

२०९० "कच्चि डसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा।
वने वाळमिगाकिण्णे, कच्चि हिंसा न विज्जति" ॥

२०९१ "कुसल चेव नो ग्रहो, अथो ग्रहो अनामय।
अथो उञ्छेन यापेम, अथो मूलफला बहू ॥

B 349

10

२०९२ "अथो डसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा।
वने वाळमिगाकिण्णे, हिंसा अम्ह' न विज्जति" ॥

२०९३ "सत्त नो मासे वसत, अरञ्जे जीवसोकिन'।
इदमि' पठम पस्साम', ब्राह्मण देववणिन।
आदाय वेळुव दण्ड, अग्निहुत्त कमण्डलु ॥

15

२०९४ "स्वागत ते महाब्रह्मे, अथो ते अदुरागत।
अन्तो पविस भदन्ते पादे पक्खालयस्सु ते ॥

२०९५ "तिन्दुकानि' पियालानि, मधुके कासुमारियो'।
फलानि खुदकप्पानि, भुञ्ज ब्रह्मे वर वर ॥

२०९६ "इदमि पानीय' सीत, आभत गिरिगम्भरा।
ततो पिव महाब्रह्मे सचे त्व अभिकह्वसि" ॥

20

२०९७ "अथ त्व केन वण्णेन, केन वा पन हेतुना।
अनुप्पत्तो ब्रह्मारञ्ज, त मे अक्खाहि पुच्छितो" ॥

२०९८ "यथा वारिवहो पूरो, सब्बकाल' न खीयति।
एव त याचिता गच्छि, पुत्ते मे देहि याचितो" ॥

25

२०९९ 'ददामि न विकम्पामि, इस्सरो नय ब्राह्मण।
पातो गता राजपुत्ती, साय उञ्छातो एहिति ॥

१ अत्थिको-सी० रो०। २ मग्ध-स्या०। ३ जाविसोकिन-स्या०। ४ इदमि पठम पस्सामि-स्या०। ५ इममि०-रो०। ६ तिन्दुकानि-स्या०। ७ कासुमारियो-स्या०। ८ पानिय-स्या०। ९ सब्बकाल-रा०। ४४ वास

२१००. "एकरत्तिं वसित्वान, पातो गच्छसि ब्राह्मण-
तस्सा न्हाते' उपघाते', अथ ने मालधारिने ॥
२१०१. "एकरत्तिं वसित्वान, पातो गच्छसि ब्राह्मण-
नानापुप्फेहि सञ्छन्ने, नानागन्धेहि' भूसिते' ।
नानामूलफलाकिण्णे, गच्छस्वादाय' ब्राह्मण" ॥ 5
२१०२. "न वासमभिरोचामि, गमनं मय्ह' रुच्चति ।
अन्तरायो पि मे अस्स, गच्छञ्जेव रथेसभ ॥
२१०३. "न हेता याचयोगी नं, अन्तरायस्स कारिया ।
इत्थियो' भन्तं जानन्ति, सव्वं गण्हन्ति वामतो ॥
२१०४. "सद्दाय दानं ददतो, मासं अदक्ख मातरं ।
अन्तरायम्पि सा कयिरा, गच्छञ्जेव रथेसभ ॥ 10 B.
२१०५. "आमन्तयस्सु ते पुत्ते, मा ते मातरमद्दसुं ।
सद्दाय दानं ददतो, एवं पुञ्जं पवड्ढति ॥
२१०६. "आमन्तयस्सु ते पुत्ते, मा ते मातरमद्दसुं ।
मादिसस्स धनं दत्त्वा, राज सगं गमिस्ससि" ॥ 16
२१०७. "सचे त्वं निच्छसे दट्ठुं, मम भरियं पतिव्वतं ।
अय्यकस्सपि' दस्सेहि', जालिं कण्हाजिनं चुभो" ॥
२१०८. "इमे कुमारे दिस्वान, मञ्जुके पियभाणिने ।
पतीतो सुमनो वित्तो, वहुं दस्सति ते धनं" ॥
२१०९. "अच्छेदनस्स भायामि, राजपुत्त सुणोहि मे ।
राजदण्डाय' मं दज्जा, विक्किणेय्य' हनेय्य वा ।
जिनो" धनञ्च दासे च, गारय्हस्स ब्रह्मवन्धुया" ॥ 20
२११०. "इमे कुमारे दिस्वान, मञ्जुके पियभाणिने ।
धम्मे ठितो महाराजा, सिवीनं रट्ठवड्ढनो ।
लद्धा पीतिसोमनस्सं, वहुं दस्सति ते धनं" ॥ 23

१-१. न्हातो उपाघाते-स्या०; न्हाते०-रो० । २-२. नानागन्धविभूषिते-रो० ।
३. गच्छिन्नाशय-रो० । ४. मय्हं पि-रो० । ५. इत्थियो-स्या० । ६-६. अय्यकस्सपि
मे देहि-स्या० । ७. उभो-रो० । ८. राजा दण्डाय-रो० । ९. विक्किणेय्य-स्या० ।
१०. छिद्रो-स्या० ।

२१११. "नाहं तम्पि करिस्सामि, यं मं त्वं अनुसाससि।
दारके व' अह नेस्सं, ब्राह्मण्या' परिचारके" ॥

२११२. "ततो कुमारो व्यथिता', सुत्वा लुद्धस्स भासितं।
तेन तेन पधाविंसु, जाली कण्हाजिना चुभो" ॥

६ २११३. "एहि तात पियपुत्त, पूरेथ मम पारमि।
हृदयं मेभिसिञ्चेथ, करोथ वचनं मम ॥

२११४. "याना' नावा च' मे होथ, अचला भवसागरे।
जातिपारं तरिस्सामि, सन्तारेस्सं सदेवक" ॥

१० २११५. "एहि अम्म पियधीति', पूरेथ' मम पारमि'।
हृदय मेभिसिञ्चेथ, करोथ वचन मम ॥

B 351

२११६. "याना नावा च मे होथ, अचला भवसागरे।
जातिपार तरिस्सामि, उद्धरिस्स सदेवक" ॥

२११७ "ततो कुमारो आदाय, जालि कण्हाजिन चुभो।
ब्राह्मणस्स अदा दान, सिवीन रट्ठवड्डनो ॥

१५ २११८. "ततो कुमारो आदाय, जालि कण्हाजिन चुभो।
ब्राह्मणस्स अदा वित्तो', पुत्तके दानमुत्तम ॥

२११९. "तदासि य भिसनक, तदासि लोमहसन।
य कुमारे पदिन्नम्हि, मेदनी' सम्पकम्पथ ॥

२१२० "तदासि य भिसनक, तदासि लोमहसन।
२० य पञ्जलिकतो राजा, कुमारे सुखवच्छित्ते।
ब्राह्मणस्स अदा दान, सिवीनं रट्ठवड्डनो" ॥

२१२१ "ततो सो ब्राह्मणो लुद्धो, लत दन्तेहि छिन्दिय।
लताय हत्थे वन्धित्वा, लताय अनुमज्जय' ॥

१. च-रो०। २-२ ब्राह्मण्या परिचारिके-स्या०; ब्राह्मण्या०-रो०।
व्यथिता-सी०, व्यथिता-स्या०, व्यथिता-रो०। ४-४ यान नावा व-स्या०, यान
रो०। ५ पियाधीता-स्या०। ६-६ पिया मे दानपारमी-स्या०। ७ वित्तो-स्य
८. मदिनी-रो०। ९ अनुपज्जय-स्या०।

२१२२. "ततो सो रज्जुमादाय, दण्डञ्चादाय^१ ब्राह्मणो ।
आकोटयन्तो ते नेति, सिविराजस्स^२ पेक्खतो^३ ॥
२१२३. "ततो कुमारो पक्कामुं, ब्राह्मणस्स पमुञ्चिय ।
अस्सुपुण्णेहि नेत्तेहि, पितरं सो उदिकखति ॥
२१२४. "वेधमस्सत्थपत्तं व, पितु पादानि^४ वन्दति ।
पितु पादानि वन्दित्वा, इदं वचनमब्रविं ॥ ५
२१२५. "अम्मा च तात निक्खन्ता, त्वं च नो तात दस्ससि ।
याव अम्मप्पि पस्सेमु, अथ नो तात दस्ससि ॥
२१२६. "अम्मा च तात निक्खन्ता, त्वं च नो तात दस्ससि ।
मा नो त्वं तात अददा, याव अम्मा पि एतु^५ नो । १०
तदायं ब्राह्मणो कामं, विक्किणानु हनातु वा ॥
२१२७. "वलङ्कपादो अन्धनखो^६, अथो^७ ओवद्धपिण्डको^८ ।
दीधुत्तरोट्ठो^९ चपलो, कळारो भग्गनासको ॥
२१२८. "कुम्भोदरो^{१०} भग्गपिट्ठि, अथो विसमचक्खुको^{११} ।
लोहमस्सु हरितकेसो, वलीनं तिलकाहतो ॥ १५
२१२९. "पिङ्गलो च विनतो च, विकटो^{१२} च ब्रह्मा खरो ।
अजिनानि च^{१३} सन्नद्धो, अमनुस्सो भयानको ॥
२१३०. "मनुस्सो उदाहु यक्खो, मंसलोहितभोजनो ।
गामा अरञ्जमागम्म, धनं तं तात याचति ॥
२१३१. "नीयमाने^{१४} पिसाचेन, किन्नु तात उदिकखसि ।
अस्मा नून ते हृदयं, आयसं^{१५} दब्धवन्धनं ॥ २०
२१३२. "यो नो वद्धेन^{१६} जानासि, ब्राह्मणेन धनेसिना ।
अच्चायिकेन लुहेन, यो नो गावो व सुम्भति ॥

१ दण्डमादाय - रो० । २. पादभि - रो० । ३. एति - स्या०, रो० । ४. अन्धनखा -
मी०, म्या०, रो० । ५. जय - रो० । ६. ओवद्धपिण्डको - स्या० । ७. दीधुत्तरोट्ठो - स्या० ।
८. कुम्भुरो - रो० । ९. तिलमनासको - रो० । १०. विकटो - रो० । ११. पि - स्या० ।
१२. नीयमाना - स्या० । १३. जयमा - स्या० । १४. वद्धेन - स्या० ।

२१३३. "इधेव अच्छतं कण्हा, न सा जानाति^१ किस्मिञ्चि ।
मिगी व खीरसम्मत्ता, यूथा हीना पकन्दति^२ ॥

२१३४. "न मे इदं तथा दुक्खं, लब्भा हि पुमुना इदं ।
यञ्च अम्मं न पस्सामि^३, तं मे दुक्खतरं इतो^४ ॥

६ २१३५. "न मे इदं तथा दुक्खं, लब्भा हि पुमुना इदं ।
यञ्च तातं न पस्सामि, तं मे दुक्खतरं इतो ॥

२१३६. "सा नून कपणा अम्मा, चिररत्ताय^५ रुच्छति^६ ।
कण्हाजिनं अपस्सन्ती, कुमारि चारुदस्सनिं ॥

१० २१३७. "सो नून कपणो तातो, चिररत्ताय रुच्छति ।
कण्हाजिनं अपस्सन्तो, कुमारिं चारुदस्सनिं ॥

२१३८. "सा नून कपणा अम्मा, चिर रुच्छति अस्समे ।
कण्हाजिनं अपस्सन्ती, कुमारिं चारुदस्सनिं ॥

२१३९. "सो नून कपणो तातो, चिर रुच्छति अस्समे ।
कण्हाजिनं अपस्सन्तो, कुमारिं चारुदस्सनिं ॥

१५ २१४०. "सा नून कपणा अम्मा, चिररत्ताय रुच्छति ।
अङ्गुरस्ते व रस्ते वा, नदी व अवसुच्छति ॥

B. ३५३ २१४१. "सो नून कपणो तातो, चिररत्ताय रुच्छति ।
अङ्गुरस्ते व रस्ते वा, नदी व अवसुच्छति ॥

२१४२. "इमे ते जम्बुका रुक्खा, वेदिसा सिन्दुवारका^७ ।
२० विविधानि रुक्खजातानि, तानि अज्ज जहामसे ॥

२१४३. "अस्सत्था पनसा चेमे, निग्रोधा च कपित्तना ।
विविधानि फलजातानि, तानि अज्ज जहामसे ॥

२१४४. "इमे तिद्वन्ति आरामा, अयं सीतूदका^८ नदी ।
यत्थस्सु पुब्बे कीळाम, तानि अज्ज जहामसे ॥

१. जानाति-म्या० । २. वकन्दति-स्या० । ३. पस्मिम्भ-म्या० । ४. रुच्छति-स्या०, रुच्छति-रो० । ५. निगुवागिता-मी०, स्या०, रो० । ६. मीर्मादिता-मी०, मीर्मादिता-रो० ।

२१४५. "विविधानि पुष्पजातानि, अस्मिं उपरिपव्वते ।
यानस्स पुव्वे धारेम, तानि अज्ज जहामसे ॥
२१४६. "विविधानि फलजातानि, अस्मिं उपरिपव्वते ।
यानस्स पुव्वे भुञ्जाम, तानि अज्ज जहामसे ॥
२१४७. "इमे नो हत्थिका अस्सा, वलिवद्दा^१ च नो इमे । 5
येहिस्सु पुव्वे कीळाम, तानि अज्ज जहामसे" ॥
२१४८. "नीयमाना कुमारा ते, पितरं एतदब्रुवुं ।
अम्मं आरोग्यं वज्जासि, त्वञ्च तात सुखी भव ॥
२१४९. "इमे नो हत्थिका अस्सा, वलिवद्दा च नो इमे ।
तानि अम्माय दज्जेसि^२, सोकं तेहि विनेस्सति ॥ 10
२१५०. "इमे नो हत्थिका अस्सा, वलिवद्दा च नो इमे ।
तानि अम्मा उदिक्खन्ती, सोकं पटिविनेस्सति" ॥
२१५१. "ततो वेत्सन्तरो राजा, दानं दत्वान खत्तियो ।
पण्णसालं पविसित्वा, कलुन^३ परिदेवयि" ॥
२१५२. "कं न्वज्ज^४ छाता^५ तसिता, उपरुच्छन्ति^६ दारका । 15
सायं संवेसनाकाले, को ने दस्सति भोजनं ॥
२१५३. "कं न्वज्ज छाता तसिता, उपरुच्छन्ति दारका ।
सायं संवेसनाकाले, अम्मा छातम्ह देथ नो ॥
२१५४. "कथं नु पथं गच्छन्ति, पत्तिका अनुपाहना । B. :
सन्ता सूनेहि पादेहि, को ने हत्थे गहेस्सति ॥ 20
२१५५. "कथं नु सो न लज्जेय्य, सम्मुखा पहरं मम ।
अद्दसकानं पुत्तानं, अलज्जी वत ब्राह्मणो ॥
२१५६. "यो पि^७ मे दासिदासस्स, अञ्जो वा पन पेसियो^८ ।
तस्सापि सुविहीनस्स, को लज्जी पहरिस्सति ॥

१. वलिवद्दा - स्था०; वलिवद्दा - रो० । २. दज्जासि - स्था०, रो० । ३. कलुन - स्था०; वदन - रो० । ४-५. न्वज्जच्छाता - स्था० । ६. उपरुच्छन्ति - स्था० । ७. दि - रो० । ८. पेसियो - रो० ।

- २१५७ “वारिजस्सेव मे सतो, वद्धस्स' कुमिनामुखे' ।
अवकोसति पहरति, पिये पुत्ते अपस्सतो” ॥
- २१५८ “अदू' चाप गहेत्वान, खग्ग वन्धिय' वामतो ।
आनेस्सामि' सके पुत्ते, पुत्तान हि वधो दुत्तो” ॥
- 5 २१५९ “अट्टानमेत' दुक्खरूप, य कुमारा विहञ्जरे ।
सत च धम्ममञ्जाय, को दत्त्वा अनुत्पपति” ॥
- २१६० “सच्च किरेवमाहसु, नरा एकच्चिया इध ।
यस्स नत्थि सका माता, यथा नत्थि तथेव सो ॥
- 10 २१६१ “एहि कण्हे मरिस्साम, नत्थत्थो जीवितेन नो ।
दिन्नम्हा ति' जनिन्देन, ब्राह्मणस्स धनेसिनो ।
अच्चायिकस्स लुद्धस्स, यो नो गावो व सुम्भति ॥
- २१६२ “इमे ते जम्बुका रुक्खा, वेदिसा सिन्दुवारका' ।
विविधानि रुक्खजातानि, तानि कण्हे जहामसे ॥
- 15 २१६३ “अस्सत्था पनसा चेमे, निग्रोधा च कपित्थना ।
विविधानि फलजातानि, तानि कण्हे जहामसे ॥
- २१६४ “इमे तिट्ठन्ति आरामा, जय सीतूदका नदी ।
यत्थस्सु पुव्वे कीळाम, तानि कण्हे जहामसे ॥
- २१६५ “विविधानि पुप्फजातानि, अस्मि उपरिपव्वते ।
यानस्सु पुव्वे धारेम, तानि कण्हे जहामसे ॥
- B 3. 20 २१६६ “विविधानि फलजातानि, अस्मि उपरिपव्वते ।
यानस्सु पुव्वे भुञ्जाम, तानि कण्हे जहामसे ॥
- २१६७ “इमे नो हत्थिका अस्सा, वलिवद्दा च नो इमे ।
येहिस्सु पुव्वे कीळाम, तानि कण्हे जहामसे” ॥
- 2 २१६८ “नीयमाना कुमारा ते, ब्राह्मणस्स पमुञ्चिय ।
तेन तेन पयाविसु, जाली कण्हाजिना चुभो” ॥

११ वधस्स कुमिनो मुख-स्या० । २ आदू-म्या०, आदु-रो० । ३ वधित
रा० । ४ अत्थमि-स्या०, धानयामि-रो० । ५ दुत्ता-स्या० । ६ अट्टा हि म
रा० । ७ ति-स्या०, म्या० । ८ विधुवारिता-स्या०, रो० ।

२१६९. "ततो सो रज्जुमादाय, दण्डञ्चादाय ब्राह्मणो ।
आकोटयन्तो ते नेति, सिविराजस्स पेक्खतो" ॥
२१७०. "तं तं कण्हाजिना वोच, अयं मं तात ब्राह्मणो ।
लट्ठिया पटिकोटेति, घरे जातं व दासियं ॥
२१७१. "न चायं ब्राह्मणो तात, धम्मिका होन्ति ब्राह्मणा । 5
यक्खो ब्राह्मणवण्णेन, खादितुं तात नेति नो ।
नीयमाने पिसाचेन, किन्नु तात उदिक्खसि" ॥
२१७२. "इमे नो पादका' दुक्खा, दीघो चद्धा सुदुग्गमो ।
नीचे चोलम्बते' सूरियो,' ब्राह्मणो च' धारेति नो' ॥
२१७३. "ओकन्दामसे' भूतानि, पव्वतानि वनानि च । 10
सरस्स सिरसा वन्दाम, सुपतित्थे च आपके ॥
२१७४. "तिणलतानि' ओसध्यो, पव्वतानि वनानि च ।
अम्मं आरोग्यं वज्जाथ, अयं नो नेति ब्राह्मणो ॥
२१७५. "वज्जन्तु भोन्तो अम्मञ्च, मद्दिं अस्माक' मातरं ।
सचे अनुपतितुकामासि", खिप्पं अनुपतियासि" नो ॥ 15
२१७६. "अयं एकपदी एति, उज्जुं गच्छति अस्समं ।
तमेवानुपतेय्यासि, अपि पस्सेसि ने' लहुं ॥
२१७७. "अहो वत रे जटिनी, वनमूलफलहारिके' ।
सुज्जं दिस्वान अस्समं, तं ते दुक्खं भविस्सति ॥
२१७८. "अतिवेलं नु" अम्माय, उज्छा लद्धो" अनप्पको" । 20 B. 35
या नो वद्धे न जानासि, ब्राह्मणेन धनेसिना ॥
२१७९. "अच्चायिकेन लुहेन, यो नो गावो व सुम्भति" ।
अपज्ज' अम्मं पस्सेमु, सायं उज्छातो आगतं ॥

१. पादुका-स्या०, रो० । २-२. वो लम्बके सुरिये-स्या० । ३-३. च तरेति नो-
गो०, रो०; च तरेति नो-स्या० । ४. ओकन्दाम्हसे-स्या० । ५. तिणालतानि-स्या०;
तिणलता च-रो० । ६. अम्हाक- रो० । ७-७. अनुपतितुकामा खिप्पं अनुपतेय्य-स्या० ।
८. नो-स्या०, रो० । ९. वनमूलफलहारिया-स्या० । १०. नून-रो० । ११-११. लद्धं
अनप्पकं-स्या० । १२. सम्भति-रो० । १३. अहज्ज-रो० ।

- २१८० "दज्जा अम्मा ब्राह्मणस्स, फल खुद्देन मिस्सित ।
तदाय असितो' धातो', न वाळ्ह धारयेय्य' नो ॥
- २१८१ "सूना' च वत नो पादा, वाळ्ह धारेति' ब्राह्मणो ।
इति तत्थ विलपिसु, कुमारा मानुगिद्धिनो" ॥
दारकपव्व ।

(९) महीपव्व

- ५ २१८२ "तेस लालप्पित' सुत्वा, तयो वाळा वने मिगा ।
सीहो व्यग्घो च दीपि च, इद वचनमव्वु ॥
- २१८३ "मा हेव नो राजपुत्ती, साय उञ्छातो आगमा ।
मा हेवम्हाक' निव्वभोगे, हेठयित्थ वने मिगा ॥
- १० २१८४ "सीहो च' न विहेठेय्य, व्यग्घो दीपि च लक्खण ।
नेव जाली कुमारस्स, कुतो कण्हाजिना सिया ।
उभयेनेव जीयेथ', पति' पुत्ते च लक्खणा" ॥
- २१८५ "खणित्तिक मे पतित, दक्खिणक्खि च फन्दति ।
अफला फलिनो रुक्खा, सव्वा मुय्हन्ति मे दिसा ॥
- १५ २१८६ "तस्सा सायन्हकालस्मि", अस्समागमन पति ।
अत्थङ्गतम्हि सूरिये, वाळा पन्थे उपट्ठहु ॥
- २१८७ "नीचे चोलम्बते" सूरियो", दूरे च वत अस्समो ।
यञ्च नेस" इतो हस्स", त ते भुञ्जेय्यु भोजन ॥
- २१८८ "सो नून सत्तियो एको, पण्णसालाय अच्छति ।
तोसेन्तो दारके छाते, मम दिस्वा अनायति ॥
- B. ३.७ २० २१८९ "ते नून पुत्तका मय्ह, कपणाय वगकिया ।
साय मवेसनाकाले, सीरपीता व अछठरे ॥

१ १. आसिता छाता-स्या० । २ तयय्य-मा०, स्या०, रा० । ३ मुना-स्य
पुना-रो० । ४ धारेति-स्या०, रो० । ५ गग्गित्त-स्या० । ६ हेवम्हाक-रो० ।
७-रा० । ८ त्रिय्येव-स्या० । ९ पति-स्या० । १० सायन्हकालम्हि-स्या०, र
११ ११ आगम्भकसुरिय-स्या०, ० सुरिया-रा० । १२ तम-रा० । १३ हिम्म-स्य

२१९०. "ते नून पुत्तका मय्हं, कपणाय वराकिया ।
सायं संवेसनाकाले, वारिपीता व अच्छरे ॥
२१९१. "ते नून पुत्तका मय्हं, कपणाय वराकिया ।
पच्चुग्गता मं तिट्ठन्ति, वच्छा वाला व मातरं ॥
२१९२. "ते नून पुत्तका मय्हं, कपणाय वराकिया । 5
पच्चुग्गता मं तिट्ठन्ति, हंसा वुपरिपल्लले ॥
२१९३. "ते नून पुत्तका मय्हं, कपणाय वराकिया ।
पच्चुग्गता मं तिट्ठन्ति, अस्समस्साविदूरतो ॥
२१९४. "एकायनो एकपथो, सरा सोव्भा च पस्सतो ।
अञ्जं मग्गं न पस्सामि, येन गच्छेय्य अस्समं ॥ 10
२१९५. "मिगा नमत्थु राजानो, काननस्मिं महव्वला ।
धम्मेन भातरो होथ, मग्गं मे देथ याचिता ॥
२१९६. "अवरुद्धस्साहं भरिया, राजपुत्तस्स सिरीमतो ।
तं चाहं नातिमञ्जामि, रामं सीता वनुव्वता ॥
२१९७. "तुम्हे च पुत्ते पस्सथ', सायं संवेसनं पति । 15
अहं च पुत्ते पस्सेय्यं, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥
२१९८. "वहुं चिदं मूलफलं, भक्खो चायं अनप्पको ।
ततो उपडुं दस्सामि, मग्गं मे देथ याचिता ॥
२१९९. "राजपुत्ती च नो माता, राजपुत्तो च नो पिता ।
धम्मेन भातरो होथ, मग्गं मे देथ याचिता" ॥ 20
२२००. "तस्सा लालप्पमानाय, बहुं कारुञ्जसञ्जितं ।
सुत्वा नेलपतिं वाचं, वाळा पन्था अपक्कमु" ॥
२२०१. "इमम्हि नं पदेसम्हि, पुत्तका पंसुकुण्ठिता ।
पच्चुग्गता मं तिट्ठन्ति, वच्छा वाला व मातरं ॥
२२०२. "इमम्हि नं पदेसम्हि, पुत्तका पंसुकुण्ठिता ।
पच्चुग्गता मं तिट्ठन्ति, हंसा वुपरिपल्लले ॥ 25 B.

- २२०३ "इमं न पदेसं हि, पुत्तका पसुकुण्ठिता।
पच्चुग्गता म तिद्वन्ति, अस्समस्साविद्वरतो ॥
- २२०४ "द्वे' मिगा विय उक्कण्णा, समन्ता मभिधाविनो।
आनन्दिनो' पमुदिता, वग्गमाना व कम्परे।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालि कण्हाजिन चुभो ॥
- २२०५ "छकली' व' मिगो छाप, पक्खी मुत्ता व पञ्जरा।
ओहाय पुत्ते निक्खमि', सीहीवामिसगिद्विनी।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालि कण्हाजिन चुभो ॥
- २२०६ "इद नेस पदक्कन्त', नागानमिव पद्वते।
चित्ता परिकिण्णायो, अस्समस्साविद्वरतो।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालि कण्हाजिन चुभो ॥
- २२०७ "वालिकाय' पि' ओक्किण्णा, पुत्तका पसुकुण्ठिता।
समन्ता मभिधावन्ति, ते न पस्सामि दारके ॥
- २२०८ "ये म पुरे पच्चुद्वेन्ति", अरञ्जा दूरमायति।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालि कण्हाजिन चुभो ॥
- २२०९ "छकलि व मिगि छापा, पच्चुग्गन्तुन' मातर'।
दूरे म पविलोकेन्ति', ते न पस्सामि दारके ॥
- २२१० "इद' नेस कीळानक", पतित पण्डुवेळुव"।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालि कण्हाजिन चुभो ॥
- २२११ "यना च मय्हिमे पूरा, उरो च सम्पदालति"।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालि कण्हाजिन चुभो ॥
- २२१२ "उच्छट्ठे" को विचिनाति", यनमेकावलम्बति"।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालि कण्हाजिन चुभो ॥

१ ते-सा०, स्या०, रा०। २ आनन्दिता-रो०। ३-३ छगिलीव-स्या०। ४
निकम्भ-स्या०। ५ परकन्त-स्या०, रा०। ६-६ वाग्गमावि-स्या०, रा०। ७ पच्चु-
दन्ति-सा०, स्या०, रा०। ८८ पच्चुग्गन्तवान-स्या०, पच्चुग्गन्तवान अस्समा-रो०।
९ पट्टिविगल्लि-स्या०। १० १० इदञ्च नेस कीळन-स्या०, इदञ्च तस काळन-
रो०। ११ पण्डुवेळुव-स्या०। १२ सम्पदालति-स्या०। १३ १३ उच्छट्ठे मे क
विचिनाति-स्या०, उच्छट्ठे मे विचिनाति-रा०। १४ यना एकाविम्बानि-रो०।

२२१३. "यस्तु" सायन्हसमयं, पुत्तका पंसुकुण्ठिता ।
उच्छङ्गे मे विवत्तन्ति, ते न पस्सामि दारके ॥
२२१४. "अयं सो अस्समो पुब्बे, समज्जो पटिभाति मं ।
त्यज्ज पुत्ते अपस्सन्त्या, भमते विय अस्समो ॥
२२१५. "किमिदं अप्पसद्दो व, अस्समो पटिभाति मं ।
काकोला पि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका ॥ ५
२२१६. "किमिदं अप्पसद्दो व, अस्समो पटिभाति मं ।
सकुणा पि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका" ॥ ११
२२१७. "किमिदं तुण्हिभूतोसि", अपि रत्तेव मे मनो ।
काकोला पि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका ॥ १०
२२१८. "किमिदं तुण्हिभूतोसि, अपि रत्तेव मे मनो ।
सकुणा पि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका ॥
२२१९. "कच्चि नु मे अय्यपुत्त, मिगा खादिसु दारके ।
अरञ्जे इरिणे" विवने, केन नीता मे दारका ॥
२२२०. "अदु ते पहिता दूता, अदु सुत्ता पियंवदा ।
अदु वहि नो" निक्खन्ता, खिट्ठासु पसुता नु ते ॥ १५
२२२१. "नेवासं" केसा दिस्सन्ति, हत्थपादा च जालिनो ।
सकुणानं च ओपातो, केन नीता मे दारका" ॥
२२२२. "इदं ततो दुक्खतरं, सल्लव्विद्धो यथा वणो ।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥ २०
२२२३. "इदम्पि दुतियं सल्लं, कम्पेति हृदयं भम ।
यञ्च पुत्ते न पस्सामि, त्वञ्च मं नाभिभाससि ॥
२२२४. "अज्जेव" मे इमं रत्तिं, राजपुत्त न संससि ।
भञ्जे ओक्कन्तसन्तं मं, पातो दक्खसि नो मतं" ॥

२२२५. "नूनं मही वरारोहा, राजपुत्ती यसस्सिनी ।
पातो गतासि उञ्छाय, किमिदं सायमागता" ॥

२२२६. "ननु त्वं सदमस्सोसि, ये सरं पातुमागता ।
सीहस्स^१ पि^२ नदन्तस्स, व्यग्घस्स च निकुज्जितं^३ ॥

२२२७. "अहु पुव्वनिमित्तं मे, विचरन्त्या ब्रह्मावने ।
खणितो मे हत्था पतितो, उग्गीवञ्चा पि अंसतो ॥

२२२८. "तदाहं व्यथिता^४ भीता, पुथु^५ कत्वान पञ्जलि^६ ।
सव्वदिसा नमस्सिस्सं, अपि सोत्थि इतो सिया ॥

२२२९. "मा हेव नो राजपुत्तो, हतो सीहेन दीपिना ।
दारका वा परामट्ठा, अच्छकोकतरच्छिहि ॥

२२३०. "सीहो व्यग्घो च दीपि च, तयो वाळा वने मिगा ।
ते मं परियावरं मग्ग, तेन सायमिह आगता" ॥

२२३१. "अहं पतिञ्च पुत्ते च, आचेरमिव^७ माणवो ।
अनुट्ठिता दिवारत्तिं, जटिनी ब्रह्मचारिनी ॥

२२३२. "अजिनानि परिदहित्वा, वनमूलफलहारिया^८ ।
विचरामि दिवारत्तिं, तुम्ह^९ कामा हि पुत्तका ॥

२२३३. "अहं सुवण्णहलिदि, आभत पण्डुवेळुवं^{१०} ।
एक्खपक्कानि चाहासि, इमे वो^{११} पुत्त^{१२} कीळना ॥

२२३४. "इमं मूलाळिवत्तकं, सालुकं चिञ्चभेदकं^{१३} ।
भुञ्ज खुदेहि सयुत्त, सह पुत्तेहि खत्तिय ॥

२२३५. "पदुमं जालिनो देहि, कुमुदं च^{१४} कुमारिया ।
मालिने पस्स नच्चन्ते, सिवि पुत्तानि^{१५} अह्य^{१६} ॥

१. ननु--स्या०, १०। २-२ सीहस्सवि--स्या०, १०। ३. निकुजित--स्या०। ४. व्यथिता--स्या०; व्याथिता--रो०। ५. पुथु--स्या०, १०। ६. अञ्जलि--स्या०, १०। ७. आचरियमिव--स्या०। ८. वनमूलफलहारिया--रो०। ९. तुम्ह--रो०। १०-१०. सुवण्णहलिदि, आभत पण्डुवेळुवं--स्या०। ११-११. ते पुत्ता--रो०। १२-१२. इदं मूलाळिवत्तकं सादुकं चिञ्चभेदकं--स्या०; इमं मूलाळिवत्तकं, सालुकं चिञ्चभेदकं--रो०। १३. पन--स्या०। १४-१४. पुत्तानि चह्य--रो०।

२२३६. “ततो कण्हाजिनाय^१ पि^२, निसामेहि रथेसभ ।
मञ्जुस्सराय वग्गुया, अस्समं उपयन्तिया^३ ॥
२२३७. “समानसुखदुक्खम्हा, रट्ठा पव्वाजिता उभो ।
अपि सिवि पुत्ते पस्सेसि, जालिं कण्हाजिनं चुभो ॥
२२३८. “समणे ब्राह्मणे नून, ब्रह्मचरियपरायणे^४ ।
अहं लोके अभिस्सपि^५, सीलवन्ते बहुस्सुते ।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालिं कण्हाजिनं चुभो” ॥
२२३९. “इमे ते जम्बुका रुक्खा, वेदिसा सिन्दुवारका^६ ।
विविधानि रुक्खजातानि, ते कुमारा न दिस्सरे ॥
२२४०. “अस्सत्था पनसा चेमे, निग्रोधा च कपित्थना ।
विविधानि फलजातानि, ते कुमारा न दिस्सरे ॥
२२४१. “इमे तिट्ठन्ति आरामा, अयं सीतूदका^७ नदी ।
यत्थस्सु पुब्बे कीळिंसु, ते कुमारा न दिस्सरे ॥
२२४२. “विविधानि पुप्फजातानि, अस्मिं उपरिपव्वते ।
यानस्सु पुब्बे धारिंसु, ते कुमारा न दिस्सरे ॥
२२४३. “विविधानि फलजातानि, अस्मिं उपरिपव्वते ।
यानस्सु पुब्बे भुज्जिंसु, ते कुमारा न दिस्सरे ॥
२२४४. “इमे ते हत्थिका अस्सा, वलिवद्दा^८ च ते^९ इमे ।
येहिस्सु पुब्बे कीळिंसु, ते कुमारा न दिस्सरे” ॥
२२४५. “इमे सामा ससोलूका, बहुका कदलीमिगा ।
येहिस्सु पुब्बे कीळिंसु, ते कुमारा न दिस्सरे ॥
२२४६. “इमे हंसा च कोञ्चा च, मयूरा चित्रपेखुणा^{१०} ।
येहिस्सु पुब्बे कीळिंसु, ते कुमारा न दिस्सरे” ॥

१-२. कण्हाजिनायाति-स्या० । २. उपगच्छन्तिया-स्या० । ३. ब्रह्मचरियपरायणे-
०, रो० । ४. अभिस्सपि-स्या०, रो० । ५. सिन्धुवारिता-स्या०, रो० । ६. सीतो-
१-रो० । ७-७ वलिवद्दा च नो-स्या०; वलिवद्दा च ते-रो० । ८. चित्रपेखुणा-
१ ।

२२४७. “इमा ता वनगुम्वायो, पुष्फिता सव्वकालिका।
यत्यस्सु पुव्वे कीळिंसु, ते कुमारा न दिस्सरे॥

२२४८. “इमा ता पोक्खरणी^१ रम्मा, चक्कवाकूपकूजिता।
मन्दालकेहि^२ सञ्छन्ता, पदुमुप्पलकेहि च।
यत्यस्सु पुव्वे कीळिंसु, ते कुमारा न दिस्सरे”॥

२२४९. “न ते कट्टानि भिन्नानि, न ते उदकमाहत^३।
अग्निं पि ते न हापितो^४, किन्तु मन्दो व ज्ञायसि॥

२२५०. “पियो पियेन सङ्गम्म, समो मे^५ व्यपहञ्जति।
त्यज्ज पुत्ते न पस्सामि, जालि कण्हाजिन चुभो^६”॥

२२५१. “न खो नो देव पस्सामि, येन ते नीहता^७ मता।
काकोला पि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका॥

२२५२. “न खो नो देव पस्सामि, येन ते नीहता मता।
सकुणा पि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका”॥

२२५३. “सा तत्थ परिदेवित्वा, पव्वतानि वनानि च।
पुनदेवस्सम गन्त्वा, रोदि^८ सामिकसन्तिके^९”॥

२२५४. “न खो नो देव पस्सामि, येन ते नीहता मता।
काकोला पि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका॥

२२५५. “न खो नो देव पस्सामि, येन ते नीहता मता।
सकुणा पि न वस्सन्ति, मता मे नून दारका॥

२२५६. “न खो नो देव पस्सामि, येन ते नीहता मता।
विचरन्ति हक्खमूलेसु, पव्वतेनु गुहासु च॥

२२५७. “इति मही वरारोहा, राजपुत्तो यसस्सिनी।
वाहा पग्गय्ह कन्दित्वा, तत्येव पतिता छमा”॥

२२५८. “तमज्जपत्त राजपुत्ति, उदकेनाभिसिञ्चय।
अम्भत्थं न विदित्वान, अयं न एतदब्रवि”॥

१. पोक्खरणीया-रो०। २. मन्दालकेहि-म्या०। ३. उदकमानव-म्या०, रो०।
४. हापितो-स्या०। ५. इ-म्या०। ६. नीहता-म्या०। ७-७. सामिक सन्तिके रोदि-
स्या०; सामिवम्भन्ति रोदिनि-स्या०, रो०।

२२५९. “आदियेनेव ते मद्दि, दुक्खं नक्खातुमिच्छिंसं ।
दलिद्दो याचको वुड्ढो, ब्राह्मणो घरमागतो ॥
२२६०. “तस्स दिन्ना मया पुत्ता, मद्दि मा भायि अस्सस ।
मं पस्स मद्दि मा पुत्ते, मा वाळ्हं परिदेवसिं ।
लच्छाम पुत्ते जीवन्ता, अरोगा च भवामसे ॥
२२६१. “पुत्ते पसुञ्च घञ्जञ्च, यञ्च अञ्जं घरे धनं ।
दज्जा सप्पुरिसो दानं, दिस्वा याचकमागतं ।
अनुमोदाहि मे मद्दि, पुत्तके दानमुत्तमं” ॥
२२६२. “अनुमोदामि ते देव, पुत्तके दानमुत्तमं ।
दत्त्वा चित्तं पसादेहि, भिय्यो दानं ददो भव ॥
२२६३. “यो त्वं मच्छेरभूतेसु, मनुस्सेसु जनाधिप ।
ब्राह्मणस्स अदा दानं, सिवीनं रट्ठवड्ढनो” ॥
२२६४. “निन्नादिता ते पथवीं, सद्दो ते तिदिक्कतो ।
समन्ता विज्जुता आगुं, गिरीनं व पतिस्सुता ॥
२२६५. “तस्स ते अनुमोदन्ति, उभो नारदपव्वता ।
इन्दो च ब्रह्मा पजापति, सोमो यमो वेस्सवणो ।
सव्वे देवानुमोदन्ति, तावतिसा सइन्दका ॥
२२६६. “इति मद्दी वरारोहा, राजपुत्ती यसस्सिनी ।
वेस्तान्तरस्स अनुमोदि, पुत्तके दानमुत्तमं” ॥

मद्दीपव्वं ।

(१०) सक्कपव्वं

२२६७. ततो रत्था विवसाने, सुरियस्सुग्गमनं पति ।
सक्को ब्राह्मणवण्णेन, पातो तेसं अदिस्सथ ॥
२२६८. “कच्चि नु भोतो कुसलं, कच्चि भोतो अनामयं ।
कच्चि उञ्छेन यापेय, कच्चि मलफला वह् ॥

२२६९ “कच्चि इसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, कच्चि हिंसा न विज्जति” ॥

२२७० “कुसल चेव नो ब्रह्मे, अथो ब्रह्मे अनामय ।
अथो उज्जेन यापेम, अथो मूलफला वहू ॥

५ २२७१ “अथो इसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, हिंसा मय्ह न विज्जति ॥

२२७२ “सत्त नो मासे वमत, अरज्जे जीवसोकिन^१ ।
इदं^२ दुतिय पस्साम, ब्राह्मण देववण्णिन ।
आदाय वेळुव दण्ड, धारेन्त अजिनक्खिप ॥

B 364 10

२२७३ “स्वागत ते महाब्रह्मे, अथो मे^३ अदुरागत ।
अन्तो पविस भद्दन्ते, पादे पक्खालयस्सु ते ॥

२२७४ “तिन्दुकानि पियालानि, मद्युके कासुमारियो ।
फलानि खुद्दकप्पानि, भुज्ज ब्रह्मे वर वर ॥

15

२२७५ “इदम्पि पानीय सीत, आभत गिरिगम्भरा ।
ततो पिव महाब्रह्मे, सचे त्व अभिकङ्खसि ॥

२२७६ “अय त्व केन वण्णेन, केन वा पन हेतुना ।
अनुप्पत्तो^४ ब्रह्मारज्ज, त मे अक्खाहि पुच्छितो^५” ॥

२२७७ “यथा वारिवहो पूरो, सव्वकाल न खीयति ।
एव त याचित्तागच्छि, भरिय मे देहि याचितो^६” ॥

20

२२७८ “ददामि न विकम्पामि, य म याचसि ब्राह्मण ।
सन्त नप्पटिगुह्यामि^७, दाने मे रमती^८ मना” ॥

२२७९ “महि हत्ये गहेत्वान, उदकस्स^९ कमण्डलु ।
ब्राह्मणस्स अदा दान, मिवीन रट्ठवड्डुनो ॥

२२८० “तदासि य भिमनक, तदासि लोमहसन ।

25

महि परिचजन्तस्स^{१०}, मेदनी सम्पकम्पय ॥

१ आविषाकिन-स्या०, रा०। २ इदम्पि-स्या०, रा०। ३ त-स्या०, रा०।

४ अनुप्पत्तासि-स्या०। ५ नप्पटिगुह्यामि-स्या०, नप्पटिगुह्यामि-रा०। ६ रमत-स्या०।

७ उदकस्स च-रा०। ८ परिचजन्तस्स-स्या०, रा०।

२२८१. "नेव सा मदी भाकुटि^१, न सन्धोगति न रोदति ।
पेक्खतेवस्स तुण्ही^२ सा^३, एसो जानाति यं वरं^४ ॥
२२८२. "कोमारी यस्साहं भरिया, सामिको मम इस्सरो ।
यस्सिच्छे तस्स मं दज्जा, विक्किण्णये हनेय्य वा^५ ॥
२२८३. "तेसं सङ्कप्पमज्जाय, देविन्दो एतदव्वि ।
सव्वे जिता ते पच्चूहा^६, ये दिव्वा ये च मानुसा ॥ ५
२२८४. "निन्नादिता ते पथवी, सद्दो ते तिदिवज्झतो ।
समन्ता विज्जुता आगुं, गिरीनं व पतिस्सुता^७ ॥
२२८५. "तस्स ते अनुमोदन्ति, उभो नारदपव्वता ।
इन्दो च ब्रह्मा पजापति, सोमो यमो वेस्सवणो । १०
सव्वे देवानुमोदन्ति, दुक्करं हि करोति सो ॥
२२८६. "दुहदं ददमानानं, दुक्करं कम्म कुव्वतं ।
असन्तो नानुकुव्वन्ति, सतं धम्मो दुरन्नयो^८ ॥ B.
२२८७. "तस्मा सतञ्च असतं^९, नाना होति इतो गति ।
असन्तो निरयं यन्ति, सन्तो भग्गपरायणा^{१०} ॥ १५
२२८८. "यमेतं कुमारं अदा, भरियं अदा वने वसं ।
ब्रह्मयानमनोक्कम्म, सग्गे ते तं विपच्चतु^{११} ॥
२२८९. "ददामि भोतो भरियं, मद्दिं सव्वज्झसोभनं^{१२} ।
त्वञ्चेव मद्दिया छन्नो, मदी च पतिना सह ॥
२२९०. "यथा पयो च सङ्गो च, उभो समानवण्णिनो ।
एवं तुवं च मदी च, समानमनचेतसा ॥ २०
२२९१. "अवरुद्धेत्य अरञ्जस्मिं, उभो सम्मथ अस्समे ।
खत्तिया गोत्तसम्पन्ना, सुजाता मातुपेत्तितो^{१३} ।
यथा पुञ्जानि कयिराथ, ददन्ता अपरापरं^{१४} ॥
२२९२. "सक्कोहमस्मि देविन्दो, आगतोस्मि तवन्तिके ।
वरं वरस्सु राजिसि, वरे अट्ठ ददामि ते^{१५} ॥ २५

१. भाकुटि-स्या०, रो० । २-२. तुण्ही या-स्या० । ३. पच्चूहा-स्या० । ४. पटि-
स्सुता-स्या० । ५. दुरन्नयो-स्या० । ६. असनञ्च-स्या०, रो० । ७. सग्गपरायणा-स्या०,
रो० । ८. अदा-स्या०, रो० । ९. मन्वद्गोभिनि-स्या० । १०. मातुपेत्तिवो-स्या० ।

२२६९. “कच्चि डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, कच्चि हिंसा न विज्जति” ॥
२२७०. “कुसल चेव नो ब्रह्मे, अथो ब्रह्मे अनामयं ।
अथो उञ्छेन यापेम, अथो मूलफला वहू ॥
२२७१. “अथो डसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, हिंसा मय्हं न विज्जति ॥
२२७२. “सत्त नो मासे वसतं, अरञ्जे जीवसोकिन’ ।
इद’ दुतियं पस्साम, ब्राह्मणं देववणिनं ।
आदाय वेळुव दण्डं, धारेन्तं अजिनक्खिप ॥
२२७३. “स्वागतं ते महाब्रह्मे, अथो मे’ अदुरागत ।
अन्तो पविस भद्दन्ते, पादे पक्खालयस्सु ते ॥
२२७४. “तिन्दुकानि पियालानि, मधुके कासुमारियो ।
फलानि खुदकप्पानि, भुञ्ज ब्रह्मे वर वर ॥
२२७५. “इदम्पि पानीय सीत, आभत गिरिगम्भरा ।
ततो पिव महाब्रह्मे, सचे त्व अभिकङ्खसि ॥
२२७६. “अथ त्व केन वण्णेन, केन वा पन हेतुना ।
अनुप्पत्तो’ ब्रह्मारञ्ज, त मे अक्खाहि पुच्छितो” ॥
२२७७. “यथा वारिवहो पूरो, सव्वकाल न खीयति ।
एव त याचितागच्छि, भरिय मे देहि याचितो” ॥
२२७८. “ददामि न विकम्पामि, य म याचसि ब्राह्मण ।
सन्त नप्पटिगुहामि’, दाने मे रमती’ मनो” ॥
२२७९. “महि हत्थे गहेत्वान, उदकस्स’ कमण्डलु ।
ब्राह्मणस्स अदा दान, सिवीन रट्ठवट्ठनो ॥
२२८०. “तदासि य भिसनक, तदासि लोमहसन ।
महि परिचजन्तस्स’, मेदनी सम्पकम्पथ ॥

१. जीविसोकिन-स्या०, रो० । २ इदम्पि-स्या०, रो० । ३ ते-स्या०, रो० ।
४ अनुप्पत्तोसि-स्या० । ५ नप्पटिगुहामि-स्या०, नप्पतिगुहामि-रो० । ६ समते-स्या० ।
७ उदकस्स च-रो० । ८ परिचजन्तस्स-स्या०, रो० ।

२. कामारा यस्साह भारया, सा॥मका मम इस्सरा ।
यस्सिच्छे तस्स मं दज्जा, विक्किण्णेय हनेय्य वा” ॥
३. “तेसं सङ्कप्पमज्जाय, देविन्दो एतदव्वि । 6
सव्वे जिता ते पच्चूहा^१, ये दिव्वा ये च मानुसा ॥
४. “निन्नादिता ते पथवी, सहो ते तिदिवज्झतो ।
समन्ता विज्जुता आगुं, गिरीनं व पतिस्सुता^२ ॥
५. “तस्स ते अनुमोदन्ति, उभो नारदपव्वता ।
इन्दो च ब्रह्मा पजापति, सोमो यमो वेस्सवणो । 10
सव्वे देवानुमोदन्ति, दुक्करं हि करोति सो ॥
६. “दुद्दं ददमानानं, दुक्करं कम्म कुव्वतं । B. 305
असन्तो नानुकुव्वन्ति, सतं धम्मो दुरत्तयो^३ ॥
७. “तस्मा सतञ्च असतं^४, नाना होति इतो गति ।
असन्तो निरयं यन्ति, सन्तो मग्गपरायणा^५ ॥ 15
८. “यमेतं कुमारे अदा, भरियं अदा^६ वने वसं ।
ब्रह्मयानमनोक्कम्म, सग्गे ते तं विपच्चतु^७” ॥
९. “ददामि भोतो भरियं, मद्दिं सव्वज्झसोभनं^८ ।
त्वञ्चेव मद्दिया छन्नो, मद्दी च पतिना सह ॥
१०. “यथा पयो च सङ्खो च, उभो समानवण्णिनो । 20
एवं तुवं च मद्दी च, समानमनचेतसा ॥
११. “अवरुद्धेत्य अरञ्जस्मिं, उभो सम्मथ अस्समे ।
खत्तिया गोत्तसम्पन्ना, सुजाता मातुपेत्तितो^९ ।
यथा पुञ्जानि कयिराथ, ददन्ता अपरापरं^{१०} ॥
१२. “सक्कोहमस्मि देविन्दो, आगतोस्मि तवन्तिके । 25
वरं वरस्सु राजिसि, वरे अट्ठ ददामि ते” ॥

१. भट्टि—स्या०, रो० । २-२. तुण्ह या—स्या० । ३. पच्चूहा—स्या० । ४. पटि-
ता० । ५. दुरत्तयो—स्या० । ६. अमनञ्च—स्या०, रो० । ७. मग्गपरायणा—स्या०,
अददा—स्या०, रो० । ८. सव्वज्झसोभिनि—स्या० । ९. मातुपेत्तिवो—स्या० ।

२२९३. “वर चे मे अदो सक्क, सव्वभूतानमिस्सर।
पिता मं अनुमोदेय्य, इतो पत्त सकं घर।
आसनेन ।नमन्तेय्य, पठमेतं वरं वरे॥
२२९४. “पुरिसस्स वध न रोचेय्य, अपि किव्विसकारक’।
वज्झं वधम्हा मोचेय्य, दुतियेत वर वरे॥
२२९५. “ये वुड्ढा ये च दहरा, ये च मज्झिमपोरिसा।
ममेव उपजीवेय्यु, ततियेत वर वरे॥
२२९६. “परदार न गच्छेय्य, सदारपसुतो सिय।
थीन वस न गच्छेय्य, चतुत्थेत वर वरे॥
२२९७. “पुत्तो मे सक्क जायेथ, सो’ च दीघायुको सिया।
धम्मेन जिने पर्यावि, पञ्चमेत वर वरे॥
२२९८. “ततो रत्था विवसाने, सुरियस्सुग्गमन पति।
दिव्वा’ भक्खा पातुभवेय्यु, छट्ठमेत वर वरे॥
२२९९. “ददतो मे न खीयेथ, दत्त्वा नानुतपेय्यह।
दद चित्त पसादेय्य, सत्तमेत वर वरे॥
२३००. “इतो विमुच्चमानाह, सग्गगामी विसेसगू।
अनिवत्ति’ ततो अस्स, अट्ठमेत वर वरे”॥
२३०१. “तस्स त वचन सुत्वा, देविन्दो एतदव्रवि।
अचिर वत ते तातो’, पिता त दट्ठुमेस्सति”॥
२३०२. “इद वत्त्वान मघवा, देवराजा सुजम्पति।
वेस्सन्तरे वर दत्त्वा, सग्गकाय अपक्कमि”॥

सक्कपव्व ।

(११) महाराजपव्व

२३०३. “कस्सेत मुखमाभाति, हेम वुत्तमग्गिना।
निक्ख व जातरूपस्स, उक्कामुखपहसित ॥

२३०४. "उभो सदिसपच्चङ्गा, उभो सदिसलक्खणा ।
जालिस्स सदिसो एको, एका कण्हाजिना यथा ॥
२३०५. "सीहा विला' व' निक्खन्ता, उभो सम्पतिरूपका' ।
जातरूपमयायेव, इमे दिस्सन्ति दारका" ॥
२३०६. "कुतो नु भवं' भारद्वाज, इमे आनेसि दारके । 5
अज्ज रट्ठं अनुप्पत्तो, कुहिं' गच्छसि ब्राह्मण" ॥
२३०७. "मय्हं ते दारका देव, दिन्ना वित्तेन सञ्जय ।
अज्ज पन्नरसा' रत्ति, यतो लद्धा' मे दारका" ॥
२३०८. "केन वा वाचपेय्येन", सम्मा जायेन सद्देह ।
को तेतं दानमददा, पुत्तके दानमुत्तम" ॥ 10
२३०९. "यो याचतं पतिट्ठासि, भूतानं^५ धरणीरिव ।
सो मे वेस्सन्तरो राजा, पुत्तेदासि वने वसं ॥
२३१०. "यो याचतं गती आसि, सवन्तीनं व सागरो ।
सो मे वेस्सन्तरो राजा, पुत्तेदासि वने वसं" ॥
२३११. "दुक्कटं वत भो रज्जा, सद्धेन धरमेसिना । 15 B.
कथं नु पुत्तके दज्जा, अरज्जे अवरुद्धको" ॥
२३१२. "इमं' भोन्तो निसामेथ, यावन्तेत्थ समागता ।
कथं वेस्सन्तरो राजा, पुत्तेदासि वने वसं ॥
२३१३. "दासिं दासं च सो दज्जा, अस्सं चस्सतरीरथं ।
हत्थिञ्च कुञ्जरं दज्ज, कथं सो दज्ज" दारके" ॥ 20
२३१४. "यस्स नस्स" घरे दासो, अस्सो चस्सतरीरथो ।
हत्थी च कुञ्जरो नागो, किं सो दज्जा पितामह" ॥
२३१५. "दानमस्स पसंसाम, न" च निन्दाम पुत्तका" ।
कथं नु हृदयं आसि, तुम्हे दत्त्वा वनिव्वके" ॥

१-१. विलाप-स्या० । २. सम्पतिरूपका-स्या० । ३. त्व-स्या० । ४. कुतो-स्या० ।
५. गणरसा-स्या० । ६. दिन्ना-रो० । ७. वाचावपेय्येन-स्या० । ८. अवरुद्धके-रो० ।
९. इद-रो० । १०. दज्जा-रो० । ११. नास्स-स्या०; सी०, रो० पोत्यकेनु नत्थि । १२.
पितामहा-स्या०, रो० । १३-१३. नावनिन्दाम पीतक-स्या०; नावनिन्दाम०-रो० ।

- २३१६ "दुखस्स हृदय आसि, अथो उण्हम्पि पस्ससि' ।
 रोहिणीहेव' तम्बक्खी', पिता अस्सूनि वत्तयि" ॥
- २३१७ "य त कण्हाजिनावोच, अय म तात ब्राह्मणो ।
 लट्ठिया पटिकोटेति, धरे जात व दासिय ॥
- २३१८ "न चाय ब्राह्मणो तात, धम्मिका होन्ति ब्राह्मणा ।
 यक्खो ब्राह्मणवण्णेन, खादितु तात नेति नो ।
 नीयमाने' पिसाच्चेन, किन्नु तात उदिव्वसि" ॥
- २३१९ "राजपुत्ती च वो माता, राजपुत्तो च वो पिता ।
 पुव्वे मे अङ्गमारुह', किन्नु तिट्ठय आरका" ॥
- १० २३२० "राजपुत्ती च नो माता, राजपुत्तो च नो पिता ।
 दासा मय ब्राह्मणस्स, तस्मा तिट्ठाम आरका" ॥
- २३२१ "मा सम्मेव अवचुत्थ, ड्य्हते हृदय मम ।
 चित्तकाय' व' मे कायो, आसने न सुख लभे ॥
- २३२२ "मा सम्मेव अवचुत्थ, भिय्यो सोक जनेथ म ।
 निक्किणिस्सामि' दव्वेन', न वो दासा भविस्सथ ॥
- १० २३२३ "किमग्घिय हि वो तात, ब्राह्मणस्स पिता अदा ।
 यथाभूत मे अक्खाय, पटिपादेन्तु ब्राह्मण" ॥
- २३२४ "सहस्सग्घ हि म तात, ब्राह्मणस्स पिता अदा ।
 अय' कण्हाजिन कञ्ज, हत्थिना' च' सतेन च" ॥
- २० २३२५ "उट्ठहि कत्ते तरमानो, ब्राह्मणस्स अवाकर ।
 दासिसत दासिसत, गव हत्थुसभ" सत ।
 जातरूपसहस्स च, पुत्तान" देहि निक्कय ॥
- २३२६ "ततो कत्ता तरमानो, ब्राह्मणस्स अवाकरि ।
 दासिसत दासिसत, गव हत्थुसभ सत ।
 जातरूपमहस्स च, पुत्तानदासि निक्कय" ॥

१ अस्ससि-स्या० । २२ राहणाहव ताम्बक्खी-स्या०, राहिणाहव०-रा० ।
 नायमाना-स्या० निवमाने-रा० । ४ अङ्गमारुह-स्या०, रा० । ५-५ विनकाविय-रा०
 ६ निक्काणिस्सामि-स्या० । ७ दण्डन-रा० । ८ अच्च-मा०, स्या० । ९९ ह' ह'
 आदि-स्या० । १० हत्थुसभ-स्या०, रा० । ११ पातान-स्या० ।

२३२७. "निक्किणित्वा नहापेत्वा, भोजयित्वान दारके ।
समलङ्कुरित्वा भण्डेन^१, उच्छङ्गे^२ उपवेसयुं ॥
२३२८. "सीसं न्हाते सुचिवत्थे, सव्वाभरणभूसिते ।
राजा अङ्गे करित्वान, अय्यको परिपुच्छथ ॥
२३२९. "कुण्डले घुसिते माले, सव्वाभरणभूसिते^३ ।
राजा अङ्गे करित्वान, इदं वचनमब्रवि ॥ 5
२३३०. "कच्चि उभो अरोगा ते, जालि मातापिता तव ।
कच्चि उञ्छेन यापेथ,^४ कच्चि मूलफला वहू ॥
२३३१. "कच्चि डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, कच्चि हिंसा न विज्जति" ॥ 10
२३३२. "अथो उभो अरोगा मे^५, देव मातापिता मम ।
अथो उञ्छेन यापेन्ति, अथो मूलफला वहू ॥
२३३३. "अथो डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा ।
वने वाळमिगाकिण्णे, हिंसा नेसं न विज्जति ॥
२३३४. "खणन्तालुकलम्बानि, विलानि^६ तक्कलानि च ।
कोलं भल्लतकं वेल्लं^७, सा नो आहत्वं पोसति ॥ 15
२३३५. "यञ्चेव सा आहरति, वनमूलफलहारिया ।
तं नो सव्वे समागन्त्वा, रत्तिं भुञ्जाम नो दिवा ॥ B. 3
२३३६. "अम्मा^८ व नो किंसा^९ पण्डु, आहरन्ती दुमप्फलं ।
वातातपेन सुखुमाली^{१०}, पदुमं हत्थगतामिव^{११} ॥ 20
२३३७. "अम्माय पतनूकेसा, विचरन्त्या ब्रह्मवने ।
वने वाळमिगाकिण्णे, खग्गदीपिनिसेविते ॥
२३३८. "केसेसु जटं वन्धित्वा, कच्छे जल्लमधारयि ।
चम्मवासी छमा सेति, जातवेदं नमस्सति ॥

१. भण्डेहि-स्या० । २. उच्छङ्गे-स्या० । ३. सव्वालङ्कारभूसिते-स्या०, रो० । ४. यापन्ति-स्या०, रो० । ५. ते-स्या० । ६. पिळानि-स्या०; विळालि-रो० । ७. वेल्लं-स्या० । ८. आहन्व-स्या० । ९-९. जम्मा च नो किंसा-स्या० । १०. सुगुमाल-रो० । ११. हत्थगतामिव-स्या० ।

२३३९. "पुत्ता पिया मनुस्सान, लोकस्मि उदपज्जिसु' ।
न हि' नूनम्हाक अय्यस्स, पुत्ते स्नेहो' अजायथ" ॥

२३४० "दुक्कटञ्च हि नो पुत्त, भूनहच्च कत मया ।
योह सिवीन वचना, पव्वाजेसिमद्दसक' ॥

२३४१ "य मे किञ्चि इध अत्थि, धन धञ्ज च विज्जति ।
एतु वेस्सन्तरो राजा, सिविरट्ठ पसासतु" ॥

२३४२ "न देव मय्ह वचना, एहिति सिविसुत्तमो ।
सयमेव देवो गन्त्वा', सिञ्च भोगेहि अन्नज ॥

२३४३ "ततो सेनापति राजा, सज्जयो अज्झभासथ ।
हत्थी अस्सा रथा पत्ती, सेना सन्नाहयन्तु न ।
नेगमा च म अन्वेन्तु, ब्राह्मणा च पुरोहिता ॥

२३४४. "ततो सद्विस्सहस्सानि, योधिना चारुदस्सना ।
खिप्पमायन्तु सन्नद्धा, नानावण्णेहिलङ्कता ॥

२३४५ "नीलवत्थधरा' नेके, पीतानेके निवासिता ।
अञ्जे लोहितउण्हीसा, सुद्धानेके निवासिता ।
खिप्पमायन्तु सन्नद्धा, नानावण्णेहिलङ्कता" ॥

२३४६ "हिमवा यथा गन्धधरो', पव्वतो गन्धमादनो ।
नानारुक्खेहि सञ्छन्नो, महाभूतगणालयो ॥

२३४७ "ओमधेहि च दिव्वेहि, दिसा भाति पवाति च ।
खिप्पमायन्तु सन्नद्धा, दिसा भन्तु' पवन्तु' च ॥

२३४८ "ततो नागसहस्सानि, योजयन्तु चतुद्दस ।
सुवण्णकच्छा' मात' द्वा, हेमकप्पनवाससा" ॥

२३४९ "जाळ्ह' गामणीयेहि", तोमरट्ठकुसपाणिभि ।
खिप्पमायन्तु सन्नद्धा, हत्थिक्खन्देहि दस्सिता ॥

१ उरगिज्जमु-स्या० । २ ह-रो० । ३ मिनेहा-स्या०, रा० । ४ ० जदामक-
रा० । ५ गन्तान-स्या०, रा० । ६ नीलवत्थधरा-स्या०, रा० । ७ नानावधेहि०-रा० ।
८ मयरो-स्या०, रा० । ९-९ नानियानि-रा० । १०-१० मुखान्छे मात' द्वे, हेमकप्प-
निवास-स्या० । ११-११ जाळ्ह' गामणीयेभि ॥ १० ।

२३५०. "ततो अस्ससहस्सानि, योजयन्तु चतुद्दस ।
आजानीयाव' जातिया, सिन्धवा' सीधवाहना' ॥
२३५१. "आरुळ्हा गामणीयेहि, इल्लिया' चापधारिभि ।
खिप्पमायन्तु सन्नद्धा, अस्सपिट्ठे अलङ्कता ॥
२३५२. "ततो रथसहस्सानि, योजयन्तु चतुद्दस । 5
अयोसुकतनेमियो, सुवण्णचित्तपक्खरे' ॥
२३५३. "आरोपेन्तु धजे तत्थ, चम्मानि कवचानि च ।
विप्पालेन्तु' च चापानि, दळ्हधम्मा पहारिनो ।
खिप्पमायन्तु सन्नद्धा, रथेसु रथजीविनो" ॥
२३५४. "लाजाओलोपिया' पुप्फा, मालागन्धविलेपना' । 10
अग्घियानि च तिठ्ठन्तु, येन मग्गेन एहिति ॥
२३५५. "गामे गामे सतं कुम्भा, मेरयस्स सुराय च ।
मग्गम्हि पतित्तिट्ठन्तु', येन मग्गेन एहिति ॥
२३५६. "मंसा पूवा' सङ्गकुलियो', कुम्मासा मच्छसंयुता ।
मग्गम्हि पतित्तिट्ठन्तु, येन मग्गेन एहिति ॥ 15
२३५७. "सप्पि तेलं दधि" खीरं, कङ्गुवीजा" वहू सुरा ।
मग्गम्हि पतित्तिट्ठन्तु, येन मग्गेन एहिति ॥
२३५८. "आळारिका च सूदा च, नटनट्टकगायिनो" ।
पाणिस्सरा कुम्भथूणियो, मन्दका" सोकज्झायिका ॥
२३५९. "आहञ्जन्तु सव्ववीणा, भेरियो दिन्दिमानि च । 20 B.
खरमुखानि धमेन्तु", नदन्तु" एकपोक्खरा ॥
२३६०. "मुदिङ्गा पणवा" सङ्गा, गोधा परिवदेन्तिका" ।
दिन्दिमानि च हञ्जन्तु, कुतुम्प" दिन्दिमानि च" ॥

१. आजानियेव-स्या० । २-२ सिन्धवे मीधवाहने-स्या० । ३ इन्दिया-स्या० । ४. सुवण्णचित्तपक्खरे-स्या० । ५. विप्पालेन्तु-मी०, स्या०, रो० । ६ लाजाओलोकिया-स्या० । ७. मालागन्धविलेपना-रो० । ८. पतिता ठन्तु-स्या० । ९-९. पूवा च सङ्गकुल्या-स्या० । १०. दधि-रो० । ११. कङ्गुवीहि-मी०, रो०; कङ्गुगुडि-म्या० । १२ नटनट्टकगायना-रो० । १३. मुदिवा-स्या० । १४. वधन्तु-मी०; धमेन्तु-स्या०, रो० । १५. वदत-रो० । १६. वण्डवा-स्या० । १७. परिवदन्तिवा-स्या० । १८. उरम्या मी० -रो० ।

२३६१ "सा सेना महती आसि, उय्युत्ता सिविवाहिनी ।
जालिना मग्गनायेन, वड्ढ पायासि पव्वत ॥

२३६२ "कोञ्च नदति मातङ्गो, कुञ्जरो सट्ठिहायनो ।
कच्छाय वद्धमानाय', कोञ्च नदति वारणो ॥

२३६३ "आजानीया हसियन्ति', नेमिघोसो अजायथ ।
अव्व' रजो अच्छादेसि, उय्युत्ता सिविवाहिनी ॥

२३६४ "सा सेना महती आसि, उय्युत्ता हारहारिनी' ।
जालिना मग्गनायेन, वड्ढ पायासि पव्वत ॥

२३६५ "ते पाविसु ब्रह्मारञ्ज, बहुसाख महोदक' ।
पुप्फक्खेहि सञ्छन्न, फलक्खेहि चूभय ॥

२३६६ "तत्थ विन्दुस्सरा' वग्गू, नानावण्णा वहु दिजा ।
कूजन्तमुपकूजन्ति, उत्तुसम्पुप्फिते दुमे ॥

२३६७ "ते गन्त्वा दीघमद्धान, अहोरत्तानमच्चये ।
पदेस त उपागच्छु, यत्थ वेस्सन्तरो अहु" ॥

महाराजपव्व ।

(१२) छलत्तियकम्म

२३६८ "तेस सुत्वान निग्घोस, भीतो वेस्सन्तरो अहु ।
पव्वत अभिरुहित्वा, भीतो सेन उदिव्वति ॥

२३६९ "इह्म मद्दि निसामेहि, निग्घोसो यादिसो वने ।
आजानीया हसियन्ति', धजग्गानि' च' दिस्सरे ॥

२३७० "इमे' नून अरञ्जस्मि", मिगसद्धानि लुट्ठका ।
वागुराहि परिक्खिप्प, सोव्व' पातेत्वा तावदे ।
विक्कोसमाना तिव्वाहि", हन्ति नेस वर वर ॥

१ वग्गमानाय-स्या० । २ हसिस्सिमु-स्या०, रो० । ३ नभ-स्या० । ४ हारि
हरिपा-स्या० । ५ बट्ठिद्व-रा० । ६ विन्दुम्य-स्या० । ७ हसिस्सन्ति-रो० ।
८८ धजग्गानेव-स्या० । ९ इमे च-रो० । १० अरञ्जन्दि-स्या० । ११ मोव्वे-स्या० ।
१२ तिव्वाहि-स्या०, रा० ।

२३७१. "यथा मयं अद्वसका, अरञ्जे अवरुद्धका ।
अमित्तहत्थत्तं^१ गता, पस्स दुब्बलंघातकं"^२ ॥
२३७२. "अमित्ता नप्पसाहेय्युं^३, अग्गी^४ व^५ उदकण्वे ।
तदेव त्वं विचिन्तेहि, अपि सोत्थि इतो सिया"^६ ॥
२३७३. "ततो वेस्सन्तरो राजा, ओरोहित्वान पव्वता ।
निसीदि पण्णसालायं, दळ्हं कत्वान मानसं"^७ ॥
२३७४. "निवत्तयित्वान रथं, वुट्ठपेत्वान^८ सेनियो ।
एकं अरञ्जे विहरन्तं, पिता पुत्तं उपागमि ॥
२३७५. "हत्थिक्खन्धतो ओरुह, एकंसो पञ्जलीकतो^९ ।
परिक्किणो^{१०} अमच्चेहि, पुत्तं सिञ्चितुमागमि"^{११} ॥
२३७६. "तत्थद्वस कुमारं सो, रम्मरूपं समाहितं ।
निसिन्नं पण्णसालायं, ज्ञायन्तं अकुतोभयं ॥
२३७७. "तञ्च दिस्वान आयन्तं, पितरं पुत्तगिद्धिनं ।
वेस्सन्तरो च मदी च, पच्चुग्गन्त्वा अवन्दिसुं ॥
२३७८. "मदी च सिरसा पादे, ससुरस्साभिवादयि^{१२} ।
मदी अहं हि ते देव, पादे वन्दामि ते सुण्हा^{१३} ।
तेसु तत्थ पलिसज्ज, पाणिना परिमज्जथ"^{१४} ॥
२३७९. "कच्चि वो कुसलं पुत्त, कच्चि पुत्त अनामयं ।
कच्चि उञ्छेन यापेथ, कच्चि मूलफला बहू ॥
२३८०. "कच्चि डंसा मकसा च, अप्पमेव सरीसपा^{१५} ।
वने वाळमिगाकिणो, कच्चि हिंसा न विज्जति"^{१६} ॥
२३८१. "अत्थि नो जीविका देव, सा^{१७} च यादिसकीदिसा^{१८} ।
कसिरा^{१९} जीविका होम, उञ्छाचरियाय^{२०} जीवितं ॥

१. अमित्तहत्थत्थ - स्या०, रो० । २. नप्पसहेय्यु - स्या०, रो० । ३-३. अग्गि - स्या० ।
४. वुट्ठपेत्तवान - स्या० । ५. पञ्जलिकतो - रो० । ६. परिक्खित्तो - सी०, रो० । ७.
सिञ्चितुमागमि - स्या० । ८. ससुरस्साभिवादयि - स्या० । ९. द्वसा - सी०, स्या०, रो० ।
१०. सिरसिणा - स्या०, रो० । ११. या - रो० । १२. यादिसिकीदिमा - स्या०, रो० । १३.
कसिराहि - रो० । १४. उञ्छाचरियेन - रो० ।

२३८२. "अनिद्विनं महाराज, दमेतस्सं' व' सारथि ।
त्यम्हा अनिद्विका दन्ता, असमिद्वि दमेति नो ॥
२३८३. "अपि नो किसानि' मंसानि, पितु मातु अदस्सना ।
अवरुद्धानं महाराज, अरञ्जे जीवसोकिनं' ॥
- ६ २३८४. "ये पि ते सिविसेट्टस्स, दायादापत्तमानसा' ।
जाली कण्हाजिना चुभो, ब्राह्मणस्स वसानुगा ।
अच्चायिकस्स लुट्ठस्स, यो ने गावो व सुम्भति ॥
२३८५. "ते राजपुत्तिया पुत्ते, यदि जानाथ संसथ ।
परियापुणाथ नो खिप्पं, सप्पदट्ठ व माणव' ॥
- १० २३८६. "उभो' कुमारा निक्कीता', जाली कण्हाजिना चुभो ।
ब्राह्मणस्स धनं दत्त्वा, पुत्त मा भायि अस्सस' ॥
२३८७. "कच्चि नु तात कुसल, कच्चि तात अनामयं ।
कच्चि नु तात मे मातु, चक्खु' न परिहायति" ॥
२३८८. "कुसलञ्चेव मे पुत्त, अथो पुत्त अनामयं ।
१५ अथो च' पुत्त ते मातु, चक्खु न परिहायति" ॥
२३८९. "कच्चि अरोग' योग्ग ते, कच्चि वहति वाहनं ।
कच्चि फीतो' जनपदो", कच्चि वुट्ठि न छिज्जति" ॥
२३९०. "अथो अरोग योग्ग मे, अथो वहति वाहनं ।
अथो फीतो जनपदो, अथो वुट्ठि न छिज्जति" ॥
- २० २३९१. "इच्चेव मन्तयन्तानं, माता नेसं" अदिस्सथ ।
राजपुत्ती गिरिद्वारे, पत्तिका" अनुपाहना ॥
२३९२. "तञ्च दिस्वान आयन्त", मातर पुत्तगिद्विनिं ।
वेस्सन्तरो च मही च, पच्चुग्गन्त्वा अवन्दिसु" ॥

१-१ दमेत्यस्सव- स्या० । २ वीमानि-स्या० । ३ जीविसोकिन-स्या०, रो० ।
४ दायादपत्तमानसा-स्या०, रो० । ५ एते-स्या० । ६ निक्कीता-रो० । ७ चक्खु-
रो० । ८ पि-रो० । ९ अरोग-रो० । १०-१० फीता जनपदा-रो० । ११ तेस-रो० ।
१२. पत्तिया-रो० । १३ आयन्ति-स्या०, रो० । १४ अवन्द्यु-रो० ।

२३९३. "मही च सिरसा पादे, सस्सुया अभिवादयि ।
मही अहं हि ते अय्ये, पादे वन्दामि ते सुण्हा" ॥
२३९४. "महिञ्च पुत्तका दिस्वा, दूरतो सोत्थिमागता ।
कन्दन्ता मभिधाविंसु, वच्छवाला' व' मातरं ॥
२३९५. "मही च पुत्तके दिस्वा, दूरतो सोत्थिमागते ।
वारुणी व पवेधेन्ती', थनधाराभिसिञ्चथ" ॥
२३९६. "समागतानं' जातीनं, महाघोसो अजायथ ।
पव्वता समनादिंसु, मही पकम्पिता' अहु ॥
२३९७. "बुद्धिधारं पवत्तेन्तो', देवो पावस्सि तावदे ।
अथ वेस्सन्तरो राजा, जातीहि समगच्छथ" ॥
२३९८. "नत्तारो सुणिसा पुत्तो, राजा देवी च एकतो ।
यदा समागता आसुं, तदासि लोमहंसनं ॥
२३९९. "पञ्जलिका तस्स याचन्ति, रोदन्ता भेरवे' वने ।
वेस्सन्तरञ्च मद्दिं च, सब्बे रट्ठा समागता ।
त्वं नोसि इस्सरो राजा, रज्जं कारेथ नो उभो" ॥
- छत्तियकम्मं ।
२४००. "धम्मेन रज्जं कारेन्तं, रट्ठा पव्वाजयित्थ मं ।
त्वं च जानपदा चैव, नेगमा च समागता" ॥
२४०१. "दुक्कटञ्च हि नो पुत्त, भूनहच्चं कतं मया ।
योहं सिवीनं वचना, पव्वाजेसिमदूसकं" ॥
२४०२. "येन केनचि वण्णेन, पितु दुक्खं उदव्वहे ।
मातु' भगिनिया चा पि', अपि पाणेहि अत्तनो" ॥
२४०३. "ततो वेस्सन्तरो राजा, रजोजल्लं पवाहयि ।
रजोजल्लं पवाहेत्वा, सल्लवण्णं' अधारयि" ॥
२४०४. "सीसं" न्हातो' सुचिवत्थो, सब्बाभरणभूसितो ।
पच्चयं नागमारुह, खगं वन्धि परन्तपं ॥

१-१. वच्छावालाव-स्या०, रो० । २. पवेधेन्ति-स्या० । ३. समागतान-स्या० । ४. आकम्पिता-स्या०, रो० । ५. पवेच्छन्तो-रो० । ६. समपज्जय-रो० । ७. भेरवा-रो० । ८-८. मातुया भगिनिया पि-स्या० । ९. सल्लवण्ण-स्या०; सच्चवण्ण-रो० । १०-१०. सीसनहातो-स्या०; सीसं नहातो-रो० ।

175

6

10

16

20

२४०५. "ततो सट्टिसहस्सानि", योधिनी' चारुदस्सना ।
सहजाता पकिरिसु', नन्दयन्ता रथेसभं ॥

२४०६. "ततो मट्ठिम्पि न्हापेसु, सिविकञ्जा समागता ।
वेस्सन्तरो त पालेतु, जाली कण्हाजिना चुभो ।
अथो पि त महाराजा, सञ्जयो अभिरक्खतु" ॥

२४०७ "इदञ्च पच्चयं लद्धा, पुब्बे सक्केसमत्तनो' ।
आनन्दिय आचरिसु', रमणीये' गिरिव्वजे ॥

२४०८ "इदञ्च पच्चय लद्धा, पुब्बे सक्केसमत्तनो ।
आनन्दि' वित्ता' सुमना, पुत्ते सङ्गम्म लक्खणा ॥

२४०९ "इदञ्च पच्चय लद्धा, पुब्बे सक्केसमत्तनो ।
आनन्दि वित्ता पतीता, सह पुत्तेहि लक्खणा" ॥

२४१०. "एकभत्ता' पुरे आसि, निच्च थण्डिलसायिनी ।
इति मेत वतं आसि, तुम्ह कामा हि पुत्तका ॥

२४११. "त' मे वत' समिद्धज्ज, तुम्हे सङ्गम्म पुत्तका ।
मातुजम्पि त पालेतु, पितुजम्पि च पुत्तका ।
अथो पि त महाराजा, सञ्जयो अभिरक्खतु ॥

२४१२ "य किञ्चित्थि क्त पुञ्ज, मय्ह" चेव पितुच्च ते" ।
सव्वेन" तेन कुसलेन, अजरो" अमरो भव" ॥

२४१३. "कप्पासिकञ्च कोसेय्य, खोमकोटुम्बरानि" च ।
सस्सु सुण्हाय पाहेसि, येहि मदी असोभय ॥

२४१४. "ततो हेमञ्च" कायूर, विव्वय रतनामय ।
सस्सु सुण्हाय पाहेसि, येहि मदी असोभय ॥

२४१५. "ततो हेमञ्च कायूर, अङ्गद मणिमेखल ।
सस्सु सुण्हाय पाहेसि, येहि मदी असोभय ॥

१ सट्टिसहस्सानि-स्या० । २ युधिनी-रो० । ३ परिकरिसु-स्या०, रो० । ४ विलेसमत्तनो-स्या०, च किलेसमत्तनो-रो० । ५ अचारिसु-स्या० । ६ सम्मणीये-स्या० । ७-७. आनन्द वित्ता-स्या० । ८ एकभत्ता-स्या० । ९-९ त मे त वत-रो० । १०-१० मय्ह चेव पितु च ते-रो० । ११ सव्वेन-रो० । १२ अजरा त्व-स्या०, रो० । १३ खोमकोटुम्बरानि-स्या०, रो० । १४ खोमञ्च-स्या०, रो० ।

२४१६. "उण्णतं मुखफुल्लञ्च, नानारत्ते च भाणिके' ।
सस्सु सुण्हाय पाहेसि, येहि मदी असोभथ ॥

२४१७. "उग्गत्यनं गिङ्गमकं, मेखलं पाटिपादकं' ।
सस्सु सुण्हाय पाहेसि, येहि मदी असोभथ ॥

२४१८. "सुत्तञ्च सुत्तवज्जञ्च, उपनिज्जाय सेय्यसि ।
असोभथ राजपुत्ती, देवकञ्जा व नन्दने ॥

5 B. 37

२४१९. "सीसं न्हाता' सुचिवत्था, सब्वालङ्कारभूसिता' ।
असोभथ राजपुत्ती, तावत्तिसेव' अच्छरा ॥

२४२०. "कदली व वातच्छुपिता, जाता चित्तलतावने ।
दन्तावरणसम्पन्ना, राजपुत्ती असोभथ ॥

10

२४२१. "सकुणी मानुसिनी व, जाता चित्तपत्ता' पती' ।
निग्रोधपक्कविम्बोद्वी', राजपुत्ती असोभथ ॥

२४२२. "तस्सा च नागमानेसुं, नातिवद्धं' व' कुञ्जरं ।
सत्तिक्खमं सरक्खमं, ईसादन्तं उरुद्धव' ॥

२४२३. "सा मदी नागमारुहि, नातिवद्धं व कुञ्जरं ।
सत्तिक्खमं सरक्खमं, ईसादन्तं उरुद्धव' ॥

15

२४२४. "सब्बम्हि तंअरञ्जम्हि, यावन्तेत्थ मिगा अहुं' ।
वेस्सन्तरस्स तेजेन, नञ्जमञ्जं' विहेठ्यु' ॥

२४२५. "सब्बम्हि तंअरञ्जम्हि, यावन्तेत्थ दिजा अहुं' ।
वेस्सन्तरस्स तेजेन, नञ्जमञ्जं' विहेठ्यु' ॥

20

२४२६. "सब्बम्हि तंअरञ्जम्हि, यावन्तेत्थ मिगा अहुं' ।
एकज्जं सन्निपात्तिसु, वेस्सन्तरे पयातम्हि ।
सिवीनं रट्ठवड्ढने ॥

१. भाणिये-स्या०; भणिये-रो०। २. पटिपादक-सी०, स्या०; पालिपादक-
रो०। ३. न्हात्वा-रो०। ४. सब्वालभरणभूसिता-स्या०, रो०। ५. तावत्तिसाय-स्या०,
रो०। ६-६. चित्तपत्ता पति-स्या०; ० पति-रो०। ७. निग्रोधपत्तविम्बोद्वी-रो०। ८ -८.
नातिवुद्धव-स्या०; नातिवद्धञ्च-रो०। ९. उरुद्धव-स्या०। १०. अहु-स्या०; अहु-
रो०। ११. नाञ्जमञ्ज-स्या०, रो०। १२. अहेठ्यु-रो०।

२४२७ "सव्वम्हि तअरञ्जम्हि, यावन्तेत्थ दिजा अहु ।
एकज्ज सन्निपात्तिसु, वेस्सन्तरे पयातम्हि ।
सिवीन रट्ठवड्डने ॥

२४२८ "सव्वम्हि तअरञ्जम्हि, यावन्तेत्थ मिगा अहु ।
नास्सु मञ्जू निकूजिसु, वेस्सन्तरे पयातम्हि ।
सिवीन रट्ठवड्डने ॥

२४२९ "सव्वम्हि तअरञ्जम्हि, यावन्तेत्थ दिजा अहु ।
नास्सु मञ्जू निकूजिसु, वेस्सन्तरे पयातम्हि ।
सिवीन रट्ठवड्डने ॥

२४३० "पटियत्तो राजमग्गो, विचित्तो पुप्फसन्धतो ।
वसि वेस्सन्तरो यत्थ', यावता' व' जेतुत्तरा ॥

२४३१ "ततो सट्ठिसहस्सानि, योधिनो चारुदस्सना ।
समन्ता परिकिरिसु, वेस्सन्तरे पयातम्हि ।
सिवीन रट्ठवड्डने ॥

२४३२ "ओरोधा च कुमारा च, वेसियाना च ब्राह्मणा ।
समन्ता परिकिरिसु, वेस्सन्तरे पयातम्हि ।
सिवीन रट्ठवड्डने ॥

२४३३ "हत्थारोहा अनीकट्ठा, रथिका पत्तिकारका ।
समन्ता परिकिरिसु, वेस्सन्तरे पयातम्हि ।
सिवीन रट्ठवड्डने ॥

२४३४ "समागता जानपदा, नेगमा च समागता ।
समन्ता परिकिरिसु, वेस्सन्तरे पयातम्हि ।
सिवीन रट्ठवड्डने ॥

२४३५ "करोटिया चम्मघरा, इल्लीहत्था' सुवम्मिनो' ।
पुरतो पटिपज्जिसु, वेस्सन्तरे पयातम्हि ।
सिवीन रट्ठवड्डने ॥

२४३६. “ते पाविसुं^१ पुरं रम्मं, महापाकारतोरणं^२ ।

उपेतं अन्नपानेहि, नच्चगीतेहि चूभयं ॥

२४३७. “वित्ता^३ जानपदा आसुं, नेगमा च समागता ।

अनुप्पत्ते कुमारम्हि, सिवीनं^४ रट्ठवड्डुने ॥

२४३८. “चेलुक्खेपो अवत्तित्थं^५, आगते धनदायके ।

नन्दिं^६ पवेसिं^७ नगरे, वन्धना^८ मोक्खो अघोसथ ॥

5

२४३९. “जातरूपमयं वस्सं, देवो पावस्सि तावदे ।

वेस्सन्तरे पविट्ठम्हि, सिवीनं^४ रट्ठवड्डुने ॥

B. 3

२४४०. “ततो वेस्सन्तरो राजा, दानं दत्त्वान खत्तियो ।

कायस्स भेदा सप्पञ्जो, सगं सो उपपज्जथा” ति ॥ 10

जातकपालि निवृत्ता ।

—:०:—

१. पाविसु—स्या० । २. बहुपाकारतोरणं—स्या०, रो० । ३. मित्ता—रो० । ४. पवत्तित्थ—स्या० । ५-५. नन्दिपवेसि—सो०, स्या०, रो० । ६. वन्धन—रो० ।

चित्तसेसपदानं
अनुवकमणि का

अ		अजरथा	१७२, १७४
अकट्टपाको	३६५	अजा	२७२
अकस्ति	१९४	अजिकं	५५
अक्खभगं	१२६	अजिनमिह हज्जते दीपि	१८०, १८३
अक्खोभणी सेना	८२	अजिनं	५१, १०५, १७७
अगलुचन्दनेन	३४४	अजेळकं	१९९
अगलुचन्दनविलित्ता	२५९, २६५, २६६	अज्जुकण्णा	३६१
अगुणं धनु	१२६	अज्जुतो	१०, १२४, २४१, ३६१
अगगयानं, राजवाहि	३४७	—कैकाधिपो	६६
अगिगयानं	६७	अज्झायको	२४१
अगिगस्स सङ्खातो	३५	अज्जेनमरिया	२४१, २४५
अगिगुत्तं	४१, ३५३, ३६६	अज्जनं	१२०
— पहापितं	१७	अट्टको	७, १३, २८६
अग्गी न देवज्जतरो	२४४	अट्ट निरया	६५
अग्गं वलं, पज्जावलं	५	अट्टपादा	३६३
अङ्गकुसं	५१	अट्टमी, पक्खस्स	२०५-२०९
अङ्गोल	१२१, ३६१	अतिचारा नारियो	६९
अङ्गति	२६८, २६९, २७३-२७५, २८०	अतिचिर निवासेन पियो भवति अप्पियो	५२
अङ्गस्स रज्जो	२९२	अतिमुत्तक	१२२
अङ्गहेलुका	३६४	अत्तकारं	५५
अङ्गारिका	२४४	अत्थं, जानपदं	५
अङ्गीरसो	१९४	अदस्सनं, मच्चुराजस्स	१४
अङ्गीरसं गोतमं	११	अद्द	३७२
अङ्गसु	२९४	अधम्मो निरयं नेति	६५
अचैलो	२६९	अधो निरयं	६६
अच्चुतो इसी	३५८	अनक्खा	४
अच्छकोकतरच्छपो	११६, २९६	अनङ्गण	१२१
अच्छरा	१४-१६, ११४, १३८, १६८, २७९, २८०	अनवज्ज	१२१
अच्छादनं	२३, २०४	अनवज्जपिण्डो भोत्तव्वो	५९
अच्छो	३६, ४१, १२०	अनासका समणब्राह्मणासे	५५
अजमुत्ती	२३९	अनिलो विय येनकामंचरा	१२५
अजयूयं	५५	अनीरुद्धा	७८, १५८, १६१, १८०, २३३, २३०, २९५, ३०५, ३०९

३२५, ३२८ ३३०, ३९६	वरियगणा	१७५
१४, ११९	अलक्षी	३
२९४	अलदस्स लाभ	८
३६२	अलम्बुसा, देवकञ्जा	१४-१६, १८
२८	अलातको, सेनापति	२६८, २७२, २७३, २७५, २७६, २८७
१०१	अवज्जे देव पातेत्वा	२५२
६६	अवज्जो दूतो	३५५
२६	—ब्राह्मणो	३५५
५५	अवसिरा निरये पतन्ति	६५
२५३	असको	१९३
५	असना	३५६, ३६१
४३	असन्तो निरय नेन्ति, सन्तो पापेन्ति सुग्गति	२७७
४५, ४७, ४९, ५०	असस्सता मानुसवा कामा	२६
५	असिचम्मस्स	२२४
१५५	असिपत्तपादप	२८५
३४९	असि	७५
२१, ३३, १२३	असुरकाय	३१
३७, ११५, १७९	असुरगण्यमहू	८
१८०, २०७, २९१, ३५६, ३६०	असोक	१२१, ३६२ ३२
६५	असोकवनिका	१५
३०८	असोके नन्दने वने	४, ५
२४९	असोण्डे	२१०
६९	अस्सक्णा	८०
२६७	अस्सकावन्ती	१७०
६७	अस्सगुम्बे	१७०
६५	अस्सछक्कणानि	२५५, २५६, २६३ ३८५
६९	अस्सतरीरय	११५, ३५६, ३७०, ३७९
७०	अस्सत्थो	१६, ३५-३७, ८०, ८२, ११५
७०	अस्समो	८०, १७१, १७४
६८	अस्सरयो	१७२, १७५
७०	अस्सारोहा	७८, १६४, १६५, १७८, २१७, २१९, २२८, २२९ २९५
६७	अस्सो	७६
७०	अस्सो सिंसति द्वारे	१०१
६५	अहिंसा	२५४, २५५
६८	—सव्वभूतमव्यान	५
२४४	अहेतुवादो पुरिसो	५
२३७	अहेतु	५
५९		
रुद्धो		
तनामो		
जा		
मिवण्ण		
तल्लिक्खेचरा		
न्यकवेण्डयो		
पण्णक सामञ्ज		
पानकत्ता समणब्राह्मणासे		
मयकर		
मिजिच्चवत्त, चतुत्थवल		
मिपारकस्स भरिया		
अमिपारको		
अमच्चवत्त, ततिय वत्त		
अमत पद		
अमिततापना		
अम्बवन		
अम्बा		
अयसा परिकुज्जिता		
अयिरो हि दासस्स इस्सरो		
अयो		
अयोक्कूटहि हञ्जाति		
अयोक्कूट		
अयोगुल्ल		
अयोपावारपरियन्ता निरया		
अयोमया सिम्बलियो, सोल्लसङ्गुक्कण्टका		
अयोमुखा		
—काकोळा, निरय		
—किमयो, निरय		
—गिज्जा निरये		
—दिजा, निरये		
—घट्ठा, निरय		
—नरण्डका निरये		
—भूमि निरये		
अयोमयहि वाळहि पीळयन्ति, निरये		
अरणी		
अरिट्ठो		
अरिन्दमो		

आ

आकुच्छा	३६३
आजानोया सिन्धवा	६२, ३८९
आटा	३६४
आदाय सत्यानि चरन्ति ब्राह्मणा	२४६
आदासदन्ताथरुपचवेक्षितं	७४
आदासदुस्समण्डनानुयोगमनुयुत्तसीला	१२७
आनन्दो	१४, ११९, १३८, १३९, २८७
आनन्दो, गिञ्जरारा	१३२, १३४
आनुरक्खणा, लद्धस्स	४
आपाधिकं नेरयिकं	१४१
आमलका	३५६
आमं	४
आरञ्जरं गिरिं	३३०
आरामगमनसीला	१२७
आरामो	१२१, १२३, १६६, १६८, २०६, २०७, २०९

आवट्टनी महामाया	१३५
आवासं पुञ्जकम्मिनं, देवपुरं	३४
आसनं, वेळुरियमयं	२१, २२
आसीविसेन	१४८, २३४
आहुतगी	२४१
आहुतिं पग्गहेस्सामि, मत्थकेन	३५५
— — मेदेन	३५५
— — मसेन	३५५
आळिम्बरा	२०५, २०८
आळारिके	२९५
आळिगगरकाकिण्णा मच्छा	११६

इ

इक्का	३६२
इणदानं	४
इग्भा	२५०
इन्दपत्थं	२९३, ३२३
इन्दपुरोहिता	२११
इन्दसगोत्तो	११९, ३३६
इन्दसहव्यातं	११९
इन्दिखमाघरा	२७०
इन्दीवरा	३६२
दो	१४, १७, ११८, ११९, १५३, १५४,

२१०, २४८, ३८१, ३८३

— जयतं पिता	१४
इरन्धती नागकञ्जा	२८८-२९२, ३१२, ३२३, ३२४
इल्लियाचापधारिनी	६२, १७१, १७२, १७५
इल्लीहत्या	३९६
इस्यो, सुमासितद्वजा	१५५
इसि	७-९, १३, १४, १६, ३८, ५७, ६५, ८२, ८४, १६०
— सरभङ्गो	८
इसिसिङ्गी	१४-१६, १८, ३५
इसी अञ्चुतो	३५८
इसीनमावासे	४२
इसीनं साधुसम्मतो संकिच्चो	६४
इस्समिग	१२०
इस्सरकुत्तिको	५४

इ

ईसधरो	२१०
-------	-----

उ

उक्कुटिकप्पधाना समणब्राह्मणासे	५५
उक्कुसा	३६४
उग्गा राजपुत्ता	३२८-३३०
उच्छिज्जेय्य अयं लोको	५५
उच्छु	३६५
उच्छेदी	५४
उत्तमङ्ग	३६
उदपाने	२०६, २०७, २०९
उदामी थेरो	१४, १३८
उदुम्बरा	३५६, ३६०
उद्दार	१२०
उद्दालका	३७, ११५, २९१, ३६५
उद्धपादा निरये पतन्ति	६५
उपत्तिक, साळिकाय	२१४
उपमा	६०, ६१
उपरिमद्का	२९१
उपसेनं	२५३
उपादानेसु लोकेसु	५८
उपासिका	२०५
उपाह्वं	५१, ६४

उपोम्य	२०५-२०९, २७५	कन्वुहा	३६६
— चातुर्दश	२६	कक्कूपनितोवित्त मुल	७६
— पञ्चदश	२४	कटगुडीजा	३८९
उपल	१२१	कच्चाव	३००, ३०९, ३२३, ३०५
उपलवण्णा	११९	कच्चायना	१६, २९४
उम्मादन्ती	४३, ४५, ४९	कच्चिवार	१२१
उय्यानगमनसीला	१२७	कच्चि	१२०
उय्यानभूमि	५८	कच्चपा	२०६
उय्यान	३२, १२१, १२३	कच्चिकारा	३६१
उरगो	२०, २२, २४६	कच्च, नागान	१६१
— महन्तो	१९	कञ्चनपञ्चता	१९६
उरणि	५५	कञ्चनमसलाहि	७५
उरवेळकस्सपो	२८७	कञ्चनावेळपारी	१७३, १७५
उसभोम्मिह, सिवीन	५०	कञ्ज्राहि, सुवण्णकायूरधराहि	२१
उसिन्दरो	१९३, २८६	कटमाया	३६३
उसिर	३४२	कटुक लाके, वधव्य	३४२, ३४३
उसु	६९, १८२, १८७, १९९, २८३	कटेरुहा	३६२
उमुकारो	१८१	कट्टहारका	१२१
उहुङ्कारा	३६४	कट्टेन	१२१, १०२
		कटलेन	१२१, १२२
ए		कणिकार	१२१, ३६१, ३६२
एकपोक्खरा	१६१	कणिवारवन	३२
एकराजा	२६०, २६५	कण्ठरीकिन्नरान	१३०
एणीमिग	१२०	कण्णिक	१२०
एण्य्या	११६, २९६	कण्णिकार	१२१
एतेन मिता जीरन्ति	५२	कण्णुदीपायनो	६६
एरावण नागराज	२९७	कण्हाजिनो	३६८, ३७०, ३७२, ३७४-
एरावति	२५३		३७७, ३७९, ३८०, ३८५,
एळिककुमारो	१२५		३८६, ३९२, ३९४
ओ		कण्ठो	२१५, ३०२
ओक्काकपुत्तो	७६, ७७	कदम्बा	३६१, ३६४, ३६५
ओट्टरपो	१७१, १७४	कदलिमिग	११६, १२०, २९६, ३७९
ओदन, सालीन	१६३	कदली	११५, ३६१
ओरम्मिका	६९, १९९	कनक	१२०
ओरोधा	१५८, १६१, २२७, ३०९,	कनवेर	१२१, ३६१
	३२५, ३३७, ३९६	कपिञ्जरा	३६४
ओसधा	३६	कपित्थो	२०७, ३५६, ३६०, ३७०
क			३७२, ३७९
ककुध	१२१, ३५६	कप्पासकासय्य	१७
		कप्पासपिच्चुरासी	२३

कप्पासिकं	३९४	—मानुसा	६०
कप्पुरा	३६३	काया, अग्निशिखा	६७
कप्प	१७९	कारण्डव	१२२
कमण्डलु	१८६, ३५३, ३६३	कालपुरस्कृतो	१९४
कम्वलस्सतरा	२३१	कालागिरि	३१०
कम्बोजकानं	२४६	कालामेय्या	३६४
कम्मवन्धू हि माणवा	१९४	कालिङ्गराजा	७
कम्मारपुत्तो	२७७	कासाययोगा	३६
कयविककये युत्ता	५६	कासायवत्यवसनो	३४
कयिरासि, दासं	७६	कासिकचन्दनं	७४, १४६
करतियो	३६१	कासिकसुचिवत्यधरा	२५९, २६५, २६६
करवीको	१२०, २१०	कासिकुत्तमधारिनो	८२, १७३, १७५
करेरिमाळा	३६०	कासिपति	४, ६, १०१
करेरी	११५	कासिपुत्तो	२३२
करोटिया	३९६	कासियानि	३३५, ३४३
कलापिनो चापहत्या	१७५	कासिरञ्जो पुत्तो	६३
कलावु	१०, ११	कासिराजा	१००, १०३, १०५, १५६, १८५, १८७, १८८, २४०
कलिङ्गका	३६३	कासी	१८२, १८६, २२८, २२९
कलिङ्गेषु	३४९	कासुमारियो	८३, ३५९, ३६६, ३८२
कल्याणमित्तो	८	— मधुके	१८६, १९१
कसिगौरकखा	१६	कास	३४२
कसि, वेस्सा	२४१, २४५	काळमुत्तो निरये	६५, ६७
कस्सपगोत्तायं	२६९	काळहृत्थि	१३९
कस्सपो	१४, १६, १७, ११९, १७८, १९३, १९४, २७१-२७३, २७५-२७७, २८१	काळाग्रह	१२१
कळम्बका	३६१	काळायसं	१०५, १७७
काळीया	३६२	किकिब्यग्घदीपियो	११७
काकमच्छका मच्छा	११६	किन्नर	१२२
काकवती देवी	१२५	किमयो, अयोमुखा, निरये	६८
काकोलसद्धो	६७, १९६, २८२	किम्पुरित्तो	१२०, २८८
काकोळा, अयोमुखा, निरये	७०	किसवच्छो	१०, १४, १९४
कात्तियानो	२०८, ३११, ३१३	किसा हायन्ति थामुना	१६२
कादम्बो	१२२	किं धनेन यं खीयेथ	१६६
कामगुणे, पञ्च	१५१	किं भरियाय मरिस्सति	१६६
कामघातु	१३८	किं योव्वनेन जिण्णेन	१६६
कामरागो	१३	किमुकवल्लियो	३६२
कामा, दिव्या	६०	किमुकं	११५, १२१, २२५, ३६१
—मानुसका	२६	कीटो	१०१, २४६, ३४१
—असस्सता	२६	कुकुत्थका	३६३, ३६४
—विपरिणामधम्मा	२६	कुक्कुटा	३६३

कुक्कुहा	११६, २९५	कुळीरवा	३६४
कुक्कुळनामे निरयम्हि	१०	कूटकारी	६९
कुच्छिपटिसन्धि	२८	कूटमयो	११४
कुञ्जरे, दन्ती	२२३	कूटागार	३२, १७०
कुटज	१२१, ३५७	कैवकाधिपो अञ्जुनो	६६
कुटन्दजा	३६३	कैककेभि	२९८
कुट्टा	३६३	कैका	११५
कुठारिया	४१	केणुतिन्दुका	११५
कुड्डमुसी	२७५	केतको	१२१, ३६१
कुणप	६०	केतुमति नदि	३४८
कुणालका	११६	केवट्ट	२१३
कुणालो सकुणो	१२०, १२१, १३५, १३८	केसिनी	२५३
कुण्डलितो	४, ५, ७, २५९, २६५, ३६६	केसी	२५४
कुमारियो, गोत्तरविस्सता	११८	कोक	१२०
कुमारो	१५८, १६१, २२७, ३०९, ३२५, ३३७, ३९६	कोकिल	२५३
कुमुदो	१२१	कोच्छ	३०४
कुम्भयूनिके	२९५	—सञ्चसोवण्ण	१०३
कुम्भदासिया	११४	कोञ्चा	११६, २९५, ३०२, ३७९
कुम्भिला	३६३	कोट्ट	१२२, ३६४
कुम्भि	५९, ७६	कोट्टुसुणा	३६३
कुम्भीला, सामुद्धिका	६० २९६	कोट्टागार	३०, १६३, १६६
कुरर	१२०, ३६४	कोण्डञ्ज	९, २५४, २५५
कुरवक	१२१	कोर्ति	३३०
कुर	२९७, २९८, ३००, ३१६	कोरण्डक	१२१, ३६२
	३१९, ३२३, ३२४	कोरव्यराजस्स घनञ्चयस्स	२९०
कुरङ्गदेवी लोमसुन्दरी	१२५	कोरव्यसेट्टु	१४१, १४२
कुररट्टवासी राजा	३०३	कोरव्यो	२९४
कुरून सभ	२९३	कोलितो	१४
कुलावरा	३६१	कोलिया	२९१
कुल घञ्जीसु	२७९	कोविल्लार	८१, १२१, ३६१
कुवेरो, वेस्सवणो	२४१, २४३ २४८, २९१, २९२ ३१२ ३२४, ३८१	कोसम्या	३५७
कुसचीरानि	३४३	कोसम्वय	२७८, २७९
कुसराजा	७४, ७७	कोसलराजा	१२५
कुसावती	७१, ७२	कोसियगोत्त	५
कुसुम्भरा	३६१	कोसियो	८०, ८१, ८४, १०६, १०९, ११२
कुसो राजा	७१-७३, ७९	कोसेय्य	११५, ११७ ११९, २१४
—सोळारपञ्जाणो	७६	कोसो	३९४
कुस	३४२	कसो, धाराणसिग्गहो	३०, ५६, १६२, १६६
		कस, सोवण्ण, सतपल	३ १७३

ख

खगो	६४, १२०, १६२, ३३३, ३६३, ३७२
खज्जुरीनं	३५६
खण्डहालो ब्राह्मणो	२५२, २५५-२५८, २६२, २६३, २६६, २६७,
खत्तियो	३, ६, ५१, ७४, १०४, १५७, १८२
खत्या हि वेस्सानं वल्लं हरन्ति	२४६
खदिरा	३५९
खराजिनो	२३९
खल्लोपियं	५९
खारनदि	६९
खिलानि	४१
खीर	३८९
खुज्जवामनकेन	१२४
खुज्जे	७२
खुरघारं निरय	६८
खेमक	१००
खेमा नदी	३७
खेमकोटुम्बरानि	१७०, ३३५, ३४३, ३९४

ग

गङ्गा	६०, १०७
गणिका	२९५
गणी	२६९
गति	१३, ६४
गन्धकेन	३८८
गन्धघरो	३८८
गन्धव्वदेवच्छरसङ्घसेविते	४२
गन्धव्वराजा	२५
गन्धव्वो	४, ६३, ७९, १२२, १५६, १९३, २८८
गन्धमादनो पव्वतो	३६, १०८, १८३, १८५, १९०, ३४८, ३५५, ३५९, ३८८
गन्धसिला	३६३
गन्धिके	२९५
गन्धो	८, २३, ३१७, ३२०
गन्धपातियो	६८
गमा	१०६
गवजा	११६, १२०, २९३
गवयस्स	३३३
गवस्सा	११७, २९९

गावो

गिज्झाराजा आनन्दो	२४७
गिज्झा, अयोमुखा, निरये	१३२, १३४
—सवला, निरये	७०
गिज्झो	६७
गिरिकण्णिका	७४, १९६, २४३, २४८, २८२
गिरिनी, सुदनस्सनस्स	३६२
गिरिवरे गन्धमादने	२१०
गिरि आरञ्जरं	१०८
गुग्गुला	३३०
गेण्डुकेनस्स	३६३
गोकण्ण	३४
गोगणिसादका	१२०
गोघातको	३६३
गोटका	२७२
गोणरये	३६४
गोणसिरा	१७१, १७४
गोण	३६३
गोतमिपुत्ते	१२६
गोतमं, अङ्गीरस	२६४, २६५
गोत्तरक्खिता कुमारियो	११
गोघा	११८
गोनके, चित्तसन्धते	३८९
गोपालका	१७०, ३४४
गोयानियो	१२०
	२९७

च

चकोर	१२०
चक्कवाका	११६, २९५, ३६४
चङ्कोरा	३६३
चच्चरेसु	२३१
चण्डालपुत्तो पि अधिच्च वेदे	२४९
चण्डाली	७६
चतस्सो संयमानि	३९
चतुत्थं बलं, अभिजच्चबलं	५
चतुरङ्गिया सेनाय	५८, ८१
चन्दकुमारस्स भरियायो	२५९
चन्दके विमानस्मि	२७४
चन्दनोधवने	१२१
चन्दनं	२७४

चन्दसूरिया	२६०, २६२, २६५, २८३	छळ ङकुमारधनन्तेवासिना	१२५
चन्दिमा	११९, २४१		
चन्दो	२८, १९७, २५३-२५५, २६२-२६४, २९७	ज	
चन्दो च सूरियो च छमा पतेय्यु	१४२	जटाजिनधरो	११६
चमर	१२०	जटिलो	३८
चम्पक	१२१	जटी	३५, २३९
चम्पेय्यका	२९१	जनक	१७८, १७९
चम्मधरा	३९६	जनपदे	५१, ५६, ५८, ८०
चम्म	१०१	जनसन्धो	३०३
चलनी	३६३	जनिन्दा, पर्यावि	२४१, २४५
चाट	३०७	जम्मावती	२१५
चातुर्दसि	२०५, २०८, २०९, २७३, २७८	जम्बुको	५, २०, ३७०, ३७२, ३७९
— उपोसथ	२४	जम्बुदीप	२८०, २९७
चापहृत्वा कलापिनो	१७५	जम्बुयो	३७, ११५, २०७, २९१, ३५६, ३६०
चापहृत्वेहि वम्मिभि	१७१, १७२, १७४, १७५	जम्बुवन	१२१, १२३
चाप	३७२	जम्ब्योनदस्स पाक्स्स सुवण्णस्स उरच्छदो	२९०
चामरी	३६३	जयत पिता, इन्दो	१४
चारुतिम्बरुखा	३५६	जयन्त	३५३
चित्तसन्वते गोनके	१७०, ३४४	जत्रो, देवपुत्तो	२७९
चित्रका	३६३	जातरूप	१०४, १७७, १९९
चित्रकूटो	२१०	जातवेद	३५५, ३५६, ३६९, ३८७
चित्रदण्डयुताबुधा	२२३	जाति	१२२
चित्रपेक्षुणा	३७९	जातिमरणस्स	२५
चित्रवम्मधरा सूर	१७३, १७५	जानपदा	४८, ५७, ८३
चीनका	११५	जानपद अत्थ	५
चूळनिब्रह्मदत्तो	२१३	जाली	३६५, ३६८, ३७४-३७७, ३७९, ३८०, ३८५, ३८७, ३९२, ३९४
चूळनेय्यो	२१८, २२३	जाल	११
चेच्चो	६६	— मच्चुनो	१६८
चेतपुत्त	३५५	जीवलोके	८, २०२, २०४
चेल्केटु	३६४	जीवजीवका	११६
चेलावका	१२०, ३६४	जीवन्जीवक	१२०
चोच	१२१	जूजको ब्राह्मणो	३४९
चोरका	३६३	जूते	२९९, ३१९, ३२२
चोरा	१२१, १५७, १६६		
चोरेहि रक्खित मग्ग	५९	झ	
चोळ	३०७	ज्ञाने रता	१३
		ज्ञामका	३६३
छ		ज्ञायति रुक्खमूलस्मि	५८
छत्त	५१, ६४, ८२, १६२	ज्ञायामि	१७

अ		तीहि ठानेहि अवज्जो होति ब्राह्मणो	२४१
आतिकुलगमनसीला	१२७	तुङ्गवण्टका	३६३
आतिकुले भरिया	१२६	तुलिया	३६३
बायेहि	२८१	तुसिते	२९७
		तूरियताळितसङ्घुठुं	२९६
ठ		तेलं	३८९
ठान, ब्रह्ममुपेति	१३	तेविज्जसङ्घा	२५०
ड		तोमरङ्कुसपाणिनो	६२, १७०, १७२, १७३, १७५
डसा	८३, ३४४, ३५८, ३६६, ३८२, ३८७, ३९१	तोमरभिण्डवाला	२८३
		तोमरेहि	१९९
त		थ	
तगर	१२२, ३६१, ३६३	थण्डिलसेव्यका समणब्राह्मणासे	५५
ततियं वलं, अमञ्चवल	५	थम्भा, वेळुरियामया	२११, २३२
तत्त पायेन्ति मत्तिघ	६८	थाल, मुराय	४४
तपो	२४, २५, १०४	थीघातका	११०
तरच्छ	१२०	थूला जवेन हायन्ति	१६२
तापनो निरयो	६५, ६७	थेय्य	११४
तापसो	१२२	— चा पि विवज्जयि	२७३
— सोणो	८१	थेरो, उदायी	१४
तालवत्यु	६७	द	
ताला	३७	दण्डकी	१०
तालीस	१२२, ३६३	— राजा	६६
तावतिसा देवा	१४, १८, २११, ३८१	दण्डभण्ड	१७७
तावतिसं	२७९, २९७	दण्ड	५१, १२१, १२२
ताळावचरं	२९६	— निधाय, भूतेसु	१३
तिणसन्धारे	३४४	— वेळुव	३५३, ३६६
तिणहारका	१२१	दन्तभण्ड	१०५
तित्तिरायो	३६४	दन्ती, कुज्जरे	२२३
तिदसानमिन्दो सक्को	१०७	दधि	३८९
— सहस्सनेत्तो	११७	दहरो पञ्चचूळको	५८
तिदसानं बासवो	१८	दानवो	१०८, १२२
तिदसो	१०८	दानानि दत्तान सम गच्छन्ति	२३९
तिदिद	११७, ११९, २४२	दान	१०४
तिन्दुकानि	८३, १८६, १९१, २०७, ३५९, ३६६, ३८२	दारुसङ्घाटयानेन	३५
तिम्वरुतिरुत्तम	१०६	दासा, कीता धनेन	३००
तिरच्छानयोनि	३१	दासिमकञ्जको	३६१
तिरोटि	१२१	दासो	३५१, ३५२, ३८५
तिलको	३७, ११५, १२१, २९१	दासो	४६, ५०, ६१, ७६, ७७, ३०७, ३५१, ३५२, ३६७, ३८५

—घोत्रको	२७२, २७३, २७५, २७७, २८७
दास कयिरासि	७६
दिजकञ्जायो परिचारिका	१२०, १२२, १२३
दिजा, अयाम्छा, निरये	६७
—वरविद्या	३६५
दिन्दिमानि	२३०, २८९ ३६३
दिव्या कामा	६०
दिव पत्ता	७
दीपि	१२०, २५०, ३६३, ३७४
दीप	६०, १७१, १७२, १७४, १७५, २९९
दुग्गति	८६
—गच्छेय्य	६५
—दुग्ग चेतर्णि नदि	६८, ६९, १९५
दुतिय वल, भागवल	५
दुन्दुभी	१६१, २३०
दुदीपो	१९३
—राजा	२४२
दुम्मी	२३९
दुय्योधनो	२३
दुस्सिके	२९५
दूतो, अवज्जो	३५५
देवकञ्जायो	२९७
देवकञ्ज अलम्बुस	१४-१६, १८
देवकुञ्जरो, मयवा	१७, १९२
देवता	४६, ६३, ७९, १५६, १६६, १६७, १८५, १९०, १९३, ३११
देवदत्तो	२८७
देवदारु	१२१
देवपुत्तो जवो	२७९
देवपुर	१४, १८
—आवास पुञ्जकम्मिन	३४
देवब्राह्मणो नारदो	१३४, १३५
देवब्राह्मण	११८
देवराजपवेसन	२१०
देवराजा	१४, १५, १७, २१०, ३२६
देवली	१४
देवलोक्	२५४
देवसारवि	११९
देवसारवि मातलि	१०६, १०९-१११, १९४, १९६, १९७, १९९, २००,

देवा	२०१-२१२ ६, ७, १६, ४८, ५१, ७०, १९५, २८१, २८२ १६, १८, २११, ३८१ ८
—तावतिगा	८
देवानमिन्दा	१८, ७८, ३८३, ३८४
दयिन्दो	३८३
—सस्सो	२२६
देविद्या नन्दाय	१२५
देवी कारवती	३१७
देवा	१०६
बोणे	६७
बोसा	२८७
बोहको	७६
द्वारे, अस्सो सिस्सति	४४
द्वे पुष्पमायो तदह्म अमञ्जह	६५
द्वे रोहवा निरया	
घ	
घच्छा, अयोमुसा, निरये	७०, ७४, ७५
घजिनी	२१२
घनो	३४३
घना रयस्स पञ्जाण	३४३
घतरट्टनिवेसने	२३०
घतरट्टो	९०, ९३, ९६-९८, १००, १०२- १०४, १०५, १४०, २३१, २३९, २४१, २५२, २८६ ६९
घनवकीता भरिया	२९०
घनञ्चयस्स कोरब्बराजस्स	१२६
घनु, अगुण	१०१, १४५, १७२, १७५, २२४
घनुगहो	१२२, ३६१
घनुतक्कारी	२२३
घनुवेगेन	३००
घनेन कीता दासा	१६६
घनेसना	३०२
घम्मपालो	३१
घम्मराजस्स	६
घम्मविमङ्गञ्जू	३२३
घम्मसना	१०४
घम्मे, कुसले	

धम्मो इसिनं धजो
 धम्मो पापेति सुगर्हि
 धवस्स कण्णा
 धाति
 धातु
 धीता, धतरुस्स
 धुत्तिया
 धूमो पञ्चाणमग्गिनो
 धेनुसहस्सानि, सट्ठि
 धेनु

न

नकुलो
 नगरग्ग्हि डग्ग्हमानग्ग्हि
 नच्चगीत
 नच्च
 न जपे मन्ते
 न जुहे
 नज्जुहा
 नटकुवेरो
 नटनाटकगायिनो
 न ते पुत्ता ये न भरन्ति जिण्ण
 न ते सन्तो ये न भणन्ति धम्म
 नत्थि विरिय
 नदी, खेमा
 नदीचरा
 नदीतित्थगमनसीला
 नदीतित्थ
 नदी, वङ्कगती सब्वा
 नदि केतुमति
 — वेतरणि दुग्ग
 ननन्दर
 नन्दने वने असोके
 नन्दन वन
 नन्दाय देविया
 नन्दि
 नन्दो
 न पूजितो मञ्जमानो, मेघावी पण्डितो नरो
 न भूते हिंसामि
 नम फलेय्य उदधी पि सुस्से

१२४, २६३
 ५९
 २९६
 २४, १६८
 १७
 १७
 ३६३
 १२५
 २९५
 १५५
 १५५
 ५५
 ३७
 ३६४
 १२७
 १२१, १२३
 १२९
 ३४८
 ६८, ६९, १९५
 ६९
 १५
 १७, १३७, २७९, २९७
 २२६
 १६६
 ८३, ८५, २२८
 ३०५
 २७३
 १४२

नयेहि
 नरके
 नरदा
 नरस्स, भूनहुनो
 नरा, परदारगू
 न विस्ससे इत्थि दसन्न मातर
 न विस्ससे मित्तपुराणचोर
 न विस्ससे राजान सखा मम ति
 न विस्ससे रामकरासु नारिमु
 न विस्ससे साखपुराणसन्थत
 न वे राजा सखा होति
 न सा भरिया या पतिनो न विभेति
 न सा सभा यत्थ न सन्ति सन्तो
 न सो राजा यो अजेय्य जिनाति
 न सो सखा यो सखार जिनाति
 नळपी
 नळिन
 नागकज्जा इरन्धती
 नागकुलकरेणु
 नागखन्धे
 नागमल्लिका
 नागराज
 नागराज एरावण
 नागरुक्ख
 नागा, वम्मिता
 नागो
 नागो दन्तेहि हज्जते
 नागो, वरुणो
 नाज्जन वेस्सेहि कसिं करेय्य
 नातिदूरे भजे रज्जो
 नाब्राह्मणो मन्तपदानि सिक्खे
 नामगोत्त
 नारदपव्वता
 नारदो
 २८१
 २०२, ३१३
 ३६३
 २४३
 ६९
 १३३
 १३२
 १३३
 १३२
 ३०५
 १५५
 १५५
 १५५
 ३६३
 १२१
 २८८-२९२, ३१२,
 ३२३, ३२४
 १२०
 २२४
 २९१, ३६२
 २३, २२५
 २९७
 १२१
 ७४
 १९, २६, १८२, १८६,
 २१९, २८८, ३१८
 १८०, १८३
 २८९, २९०, ३१२,
 ३२२, ३२४
 २४५
 ३०५
 २४५
 १४१, १८२,
 २५०, २८१
 ३८१, ३८३
 १४, १०८, १०९, ११९,
 १३८, १७८, २४५,
 २८०-२८२, २८५

—देवब्राह्मणो	१३४, १३५	—द्वे रोषवा	६५
नारियो, अतिचार	६९	—महावीचि	६५
—वैधियो	१२५	—मङ्गतो	६५
नावा पार	१२६	—मञ्जीवो	६५
नाव	११२, २२८, २६१, ३०४, ३६८	निरय	११, १५, ३१, ६८, १३७, १५९, १८५, १९५, २०३, २०४, २३५, २६७, २७२, २८२, २८४
नाडागिरि	२५३		
नाळिकेरसञ्चारियं	१२१, १२३	—अयो	६६
नाळिकेरो	१०, ३५६	—मुरधारं	६८
नाळिक पञ्चत	३४९	निरय नेति, अयम्मो	६५
निकेतारम्भे, मद्स्स	७१	—गोहकुम्भि	६९
नित्तसहस्स	२२९	—सुतपोरिस्स	६८
नित्त	२३३	निल्लो हनसीला	१२७
निगमो	२६, ५१	निवेनन परल्लोके मतान	२८२
निगळनन्यका	२५६, २६३	—सक्ख्या	४
निग्गुण्डो	३६१	निगमो	२४३
निग्रोवो	११५, ३४८, ३५६, ३७०, ३७२, ३७९	निहीनजच्चो, वियग्गराजस्स	३०३
निद्देसकारी पुरिसो, इस्सरो तेन लिप्पति	५३	निळिनिक्के	३५
निधि	४	नीकमुकरा	११६, २९६
निब्बुतो पिण्डो भोत्तब्बो	५९	नीपा	३५७
निमिराजा, विदेहान	१९२, १९४	नीलपुष्को	३६२
निरयति	२७२, २७३	नीलवम्मचरा मूरा	१७२, १७५
निरयमिह, कुक्कुळनामे	१०	नीवारो	३६५
निरया, अट्ट	६५	नेगमं	४८, ५६
—अयोपाकारपरियन्ता	६५	नेत्तिसा	६९, २२४
—पञ्चेका सोळमुस्सदा	६५	नेत्तिमवन्वा राजरक्खा	१६३
निरये, अयोमयेहि वाळेहि पीळयन्ति	६८	नेत्तिस्वरपारिणो	२३६
—अयोमुखा काकोळा	७०	नेमिन्धरो	२१०
— —किमयो	६८	नेरयिका	१४६
— —गिज्जा	७०	नेरयिक, आपायिक	१४१
— —दिजा	६७	नेलमण्डल	१२०
— —भूमि	६५	नेसादपुत्तो सामो	१८२
— —नेरण्डका	७०	नेसादो	९७, १८७
—उत्ते तिखिणकण्टके	६९		
—पतन्ति अवसिरा	६५		
—रोषवे	२७८		
निरयो काळमुत्तो	६५, ६७	पक्खन्दिनो म्हाणाना	२२३
—तापनो	६५, ६७	पक्खस्स अट्टमी	२०५-२०९
—तुमुञ्जो घोरस्सो	२८३	पडगुप	३६१

पचलाका	३६३-	२२८, २२९, २९५
पञ्चन्ति, सस्तानि	५६	५१
पञ्चैका निरया सोळमुस्तदा	६५	२४१, २४५
पजापति	११९	१५५
—ब्रह्मा	३८१, ३८३	२३
पञ्च कामगुणे	१५१	१२८
पञ्चचूळको, दहरो	५८	१२१
पञ्चथूप	२०३	११५, १२१, ३६१, ३६३
पञ्चर्दसि	२०५-२०८, २०९, २७३, २७८	१२७
—उपोसथ	२४	११५, ३५६, ३७०, ३७२, ३७९
पञ्च पञ्चनखा भक्खा	१४६	पन्थसकुण यजिस्सामि, तुय्ह मसेन ब्राह्मण
पञ्चसिखो	११९	३५४
पञ्चालचण्डो	१२५	—यञ्ज
पञ्चालचन्दो	२२२, २२६	१९
पञ्चालचन्दो	२२२, २२६	पपा
पञ्चालराजधीता	२६६	२०६, २०७, २०९
पञ्चालराजा	२१६, २१७	पव्वतराजस्स हिमवतो
पञ्चालिय	२१३	१२१
पञ्चालो	२१२-२१४, २२२, २९८	पव्वतो गन्धमादनो
पञ्जा	६, १२, ५१, २४३	३६, १८३, १८५, १९०, ३४८, ३५५, ३५९
पञ्जाबल, अगबल	५	पव्वतो, बङ्को
पटङ्गा	३४१, ३४६	३४७, ३४८, ३५१, ३५४
पटाका	२२४	पव्वत, नाळिक
पटिकुज्जिता, अयसा	६५	३४९
पठम बल, बाहुबल	५	—वेपुल्ल
पण्डर	१६२	३४८
पणवदिन्दिमा	८१, २५१, २९६	पभावती
पणवा	३८९	७१-७५, ७७-७९
पणकुटि	४१	पम्पका
पण्णक	१६३	३६३
पण्णमन्थरे	१६३	पम्मका
पण्णसाला	३५, ८१, २९५, ३७१, ३७६, ३९१	३६४
पनापनो, निरयो	६५	पयागस्मि
पत्ति गाररा	७८, १५८, १६१, १८०, २२३, २३०, २९५, ३०५, ३०९, ३२५, ३२८-३३०, ३९६	२४०
पत्तिगे	१०१, १४५	परकार
पत्तो	१६६, १६५, २१७	५५
		परकुलगमनसीला
		१२७
		परदारगू, नरा
		६९
		परनिम्मितवसवत्तिनो, देवा
		२९७
		परभत
		१२०
		परलोक्स्स
		१४७
		परिचारिका, दिजकञ्जापो
		१२०-१२३
		परिच्चाग
		१०४
		परियायभत्त समणब्राह्मणासे
		५५
		परिवदेन्तिका
		३६४
		परिसा
		१४
		परो लोको
		१६८, २८१, २८२
		पलासपट्टि
		२६८
		पलासादा
		११६, २९६

पल्लङ्गा सउत्तरच्छदपञ्चासा	१७, १८	पियद्गु	१२१, २९१
—पटित्यता	१७, १८	पियद्गुता	३६३
—सापवाहना	१७, १८	पियाला	८३, ११५, १८६, १९१, २०७, ३५९, ३६६, ३८२
—सोवणा	१७, १८	पिलव	१२२
पल्लङ्ग	१६३, ३०८	पिसाचदासिना	१३५
पसद	१२०	पिसाचन	३६९, ३७३
पसदमिा	१२०	पिम्माभि, विस	२६५
पमु	१९९, २८७	पाडे, सोवण्णये	९३, २७८
पमुपालका	१२१	पीठ	३०४
पाकहृसा	३६८	—सञ्चसावणा	१०३
पाटलि	३७, ११५, ३६१, ३६२	पीतवम्मयरा मूरा	१७३, १७६
पाटलिबन	३३	पीडियक्खो	१८२, १८६
पाटिहारिपक्ख	२०५-२०८	पुक्कुमुकुम्मु	५८
पाठीना मच्छा	११६, २९६	पुञ्जकम्मिन आवास, देवपुर	३८
पागिस्सर	१०७, २९५	पुञ्जान महाविपाक	१९
पातालमिव दुष्पुण	१२६	पुज्जका	२५४, २९०, २९२, २९३, २९८, ३१३, ३१६, ३२३, ३२४
पातिया, सावणमवाय	२२		२८९, ३११, ३१२
पानागार	२९५	पुज्जका यक्खा	२५३
पानावि, राजा	५८, ८१, २१७	पुज्जामुख	३५६
पारिक	१८७	पुत्तवावा	२५५
पारिचरिय मुदा	२४१, २८५	पुत्तहि दव यजित्तञ्च, महेसीहि नगमहि च	२५४, २५५
पारिछत्त	२९७	—यञ्च यजित्तान	६३
पारिजन्वा	३६१	पुत्ता, कासिरज्जा	१२१
पारवतक्खी मुत्तनू	२२७	पुत्ता	१२१
पारेवता	३६८	पुप्फवत्ता	२५२, २६०, २६१
पार, नावा	१२६	पुष्पाचरिया ति माता पितरा	८७
पावुसा	२९६	पुल्लिदा सक्का	८, ९, ६३, ७९, ११६, १९३
पासागसार खगवि, कणिकारस्स दाहना	७२	पुरिसादु	१२०
पासादा, सट्ठसयम्मा	२३७	पुरिसा, बहुतुवादा	५८
पासाद, वन्नयन्त	२९७	पत्तराजविसय	१३७
पाव	२४, ८९, ९१, ९६, ९७, ९८, १००, १०१	पत्तिपादिनो	६८
पाटुना	१६३	पत्तिविसय	३१
पिङ्गया	३६८	पेलका	३६३
पिङ्गल मायन	५१	पम्प	३०७
पिङ्गला	२७२	पाक्खरणा	३३, ११६, १७०
पिङ्गलाना	१३०	पाक्खरसावका	३६४
पिन्व	३६३	पागकि	३४२
पित्ररा	४, ८८, २८१, २८२		
पित्रर	१२१		

पोरिसादो	१४३, १४५-१४७	व्याममत्त किमिन	२९६, ३३३, ३७४
पसुकलान सङ्घाटि	१७६	ब्रह्मचरिय	६९
फ		१७, २३, १९२, १९४,	
फाणज्जको	३६१	२३३, ३१७, ३२०	
फन्दनमालुवा	३५९	ब्रह्मचारी	३८, ४१-४३, ५७,
फलानि, कामुमारियो	८३	८२, १८९, १९०	
—तिन्दुकानि	८३	ब्रह्मदत्तो	६८, २१२, २१३, २१७,
—पियालानि	८३	२१८, २२०, २३९	
फुस्सकोकिलो	१२२-१२४, १३८	ब्रह्मदत्तस्स भरिया	१३०
व		—माता	१२५
वका	१३०, ३६३	ब्रह्मवन्धु	३६५
वकुल	१२१	—खण्डहालो	२५२
वदरानि	३५६	ब्रह्ममुपेति ठान	१३
वलजा	२९६	ब्रह्मलोका	२८०
वलवा भीमसेनो	२४१	ब्रह्मा	११७, ११९, १४३,
वलाका	३६३	२४५, ३५१	
वलयक्खा	३६४	—ति मातापितरो	८७
वल	५, ५१, ५७, १६६	—पजापति	३८१, ३८३
—अग्ग, पञ्चावल	५	ब्राह्मणवण्ण	३६०, ३६५
—चतुत्थ, अभिजच्चवल	५	ब्राह्मणा महासाला	८३
—ततिय, अमच्चवल	५	ब्राह्मणो	१५८, १६१, १७९, १८२,
—दुतिय, भोगवल	५	१९७, २६९, ३०९, ३२५,	
—पञ्चविध लोके	५	३३८, ३५०, ३७९, ३९६	
—पठम, वाहुवल	५	—अधीयान वेदमक्खानपञ्चम	१३४
बहुत्ताय	१०६	—अवज्झो	३५५
वाधेसि, वात, जालेन	७२	—खण्डहालो	२५२, २५५-२५८, २६२,
बाराणसी	२०८, २३१, २४०, २७८	२६३, २६६, २६७	
बाराणसिगहो कसो	३	—जूजको	३४९
बावरिकस्स, रज्जो	१३०	भ	
वाहुवल, पठम बल	५	मगीरसो	१९३
विन्दुत्तनी	४४	भङ्गा	११५
विन्दुस्सरो	७३	भण्डी	११२, ३६२
विळारा	११६, १२०, २९६	भण्डुत्तिरिनामका	३६४
बोजको, दासो	२७२, २७३, २७५, २७७, २७८	भत्ता	२०४, ३८३
वीरणा	२०४	—पञ्चाणमित्थिया	३८३
बुद्धपरिणा	१४	भद्दिजि	२८७
बोधिमतो	२८७	भद्दमुत्ता	३६३
भग्गिपनया	३६४	भद्दसेनो	२५३
भग्गो	११६, १२०, २५०,	भद्दियो	२५३

भमरा	३५७	भोजपुता, सोळस	२४
भया पणुना पि भवन्ति दासा	३००	भोजपुतो	११, २०
भरतो	१९४	भोजवो अनवज्जपिण्डो	५९
भरिया, अभिपारकस्स	४३	— निव्वुतो पिण्डो	५९
—जातिकुले	१२६		
—वनवकीता	६९		
—ग्रहादत्तस्स	१३०	मकरा	२९६, ३६३
—वामुदेवस्स	२१५	—सामुद्धिका	६०
—वेनतेय्यस्स	१२५	मकसो	८३, ३४१, ३४४, ३५८, ३६६, ३८२, ३८७, ३९१
—सत्तसता	१७३, १७६	मकटो	३६३
भरिय हन्ति	५७	मगधानमिस्मरो	२३
भवसागरे	३६८	मगघो	८०, २७७, २७८
भस्सा	३६३	मग्ग, चोरेहि रक्खित	५९
भार्गोर्ध्व	२४२	— दुग्गतिगामिन	६३
भारत	२२	मघवा	८, ९, २४८
भाय्दाभा	३५८, ३८५	— देवकुञ्जरो	१७, १९२
भारय	७९, ८४	— देवराजा मुज्ज्मति	१९४, ३०७, ३८४
भायसंष्टि	२७३	मज्ज गोको	३१६
भावित्तान सावको	१४०	मज्जु	१६६, १८५
भासय्य मन्ते कुसरो मतीमा	२४९	मज्जुना, महासेनेन	१६६
भिद्धार	१२०	मज्जुनो जाल	१६८
भिङ्गराजा	३६४	मज्जुराजस्स अदस्सन	१६
भिग	३४७	मच्छा	११६, २९६, २९८
भामरवा	७, १३	— आळिगगरकाकिण्णा	११६
भोममना	१२४	— वाकमच्छवा	११६
— यज्वा	२६१	— पाठीना	११६, २९६
भुजपत्त	१२१	— रोहिता	११६
भूनेमु निधाय दण्ड	१३	— मकुला	११६
भूनहज्ज	३८८, ३९३	— सनवद्धा	११६
भूनहुना	२४३	— मवद्धा	११६
— नरस्स	६५	— सामुद्धिका	६०
भूमि, जयामया	६५	— सिद्धू	११६
भूरिदत्ता	२३१-२३३, २३५-२३७	मच्छिवा	६९, १९९
भका	२६६	मज्जपायिना	१२७
भेरज्जरा जयामुग्गा	७०	मज्जे, मीवयिवाय	७४
भेरी	८१, १५१, १६१, २३०, २९६, ३८९	मज्जरो	१२०
भेगग्गानि	१२८	मगया	१०५, १०७
भोगवड, दुट्ठिय वड	५	मणिहार	२१५
भागवता	२९१	मज्ज	५०

मणिपल्लङ्गे	१७०	महामाया, आवट्टनी	१३५
मणिषह्वमुत्तारतनं	२७४	महायज्ञं	२३५
मणि	२१, ७९, २३३, २३४, ३२३, ३३०	महावराह	१२०
—लोहितङ्को	२६	महाविपाकं, पुञ्जान	१९
मत्तकुञ्जरे	२९	महावीचि निरयो	६५
मत्त्यकेन आर्हुति पग्गहेस्सामि	३५५	महासाला ब्राह्मणा	८३
मद्कुले	७६	महासेनेन, मच्चुना	१६६
मद्व	१०४	महिन्दो	११०, ११९
मद्वस्स निकेतरम्भे	७१	महिंसा	११६, १२०, १९९, २७२, २९६, ३४१, ३६३
मद्वस्सन्तेपुरे	७२	महोरगो	१८, १२२
मद्दी, राजपुत्ती	३३१, ३३५, ३४०— ३४६, ३७३, ३८०— ३८३, ३९०—३९५	महोसधो	२१३, २१६, २१९— २२२, २२७—२२९
मद्दो	७५, २९८	मागधा	२३०
मधु	३४७, ३५७, ३६३	माघो	१९४
मधुके कासुमारियो	१८६, १९१	माणवक, सोण्ड	१४०
मधुको	११५, ३५९, ३६६, ३८२	माणवो	१७, ३८, ४०, १८५, २२२, २३३, २३८, ३१३
मधुगन्धिको	१२२	मातङ्गस्मि यसस्सिने	६६
मधुगन्धिया	३६२	मातङ्गा सुवण्णकच्छा	६१, १७०, १७३
मधुपिण्डका	३५८	मातलि, देवसारथि	१०६, १०९—१११, ११७— ११९, १९४—१९७, १९९, २००, २१२
मधुमन्त्रिका	३४१	मातापित्तरो, पुब्बाचरिया त्ति	८७
मधुमधुका	३५६	मातापित्तरो, ब्रह्मा त्ति	८७
मधुलङ्घि	३६३	माता, ब्रह्मदत्तस्स	१२५
मनुस्समस	१५०, १५२	माधर सुवपण्डित	२१४, २१६
मनुस्सयोनि	२५	मानुसका कामा	२६
मनुस्सलोका	२५	— —असस्सता	२६
मनोजदो	१९३	— —विपरिणामधम्म	२६
मनोजो, राजा	८३	मानुसा कामा	६०
मनोसिला	१२०	मायाकारा	२९६
मनोहरो मणी	२९४	मायागुणा	२४३
मन्तयोगा	३६	मायाविनो	१६८
मन्ता	४१	मालाकारे	२९५
मन्दालको	१२१, ३६४, ३८०	मालागिरी	२४२, २४८
मपूरो	११६, १२०, २९५, ३०२, ३७९	मालापिण्डया	२०३
मसक्कसारं	३१	मालुवपण्णसन्धता	४१
महानागा पक्कन्दिनो	२२३	माल	२३, ३०४, ३१७, ३२०
महानाना	३६१	माल्यं	१७४
महाप्रत्या	२८७		

मिखल, मुञ्जमय	३९	मोरा	३६३
मिगपक्खीमु	५१	मसिकुट्टा	३६१
मिगवन्धका	६९	मसेन आहुति पग्गहेस्सामि	३५५
मिगरयो	१७२, १७५	मसोदन ब्राह्मणा भक्खयन्तु	३२५
मिगा	१८३, २४७	य	
मिग हन्ति मिगेन	७०	यक्खभूतमव्यानि	२६७
मित्तदुब्बो हि पापको	३१४	यक्खो ७, ४५, ८३, १२०, १२२, २१९, २३१,	
मित्थिलगहो वेदेहे	१९४, १९५, २११, २१२, २१७	२८९, २९३, २९८, ३०२, ३१०, ३११, ३१३,	
मिथिला	१६८, १६९, १७७, १८०, २०७, २१३, २२४, २२९	३१५, ३४६, ३६९, ३७३, ३८६	
मिलक्खु	२४४	—पुण्णको	२८९, ३११, ३१२
मुख, वक्कूपनिसेवित	७४	युगन्वरो	२१०
मुगतियो	३६१	यज्जतन्त	८१
मुचल्लिन्दकेतका	११५, २९१	यज्जेसु पाणे पमुमारभन्ति	२७७
मुचल्लिन्दो	१२१, १९३, २४२	यज्ज	१४५, १८७, २४१
— सरो	३४९, ३६०-३६२	—पत्त्यसकुण	३५४
मुञ्जपव्वज	३४२	यन्तानि	२५
मुञ्जमय मिखल	३९	यमक्खय	६८
मुञ्जरोहिता	२९६	यमसाधन	६६, ७५, २२८
मुट्ठिका	२९६	यमुना	२३२, २६०, २४१
मुण्डा	५८	यमो	२४१, २९७, ३८१, ३८३
— मद्धाटिपास्तो	१७६	यमोवेकन्तहारियो	१२५, १२६
मुत्तकरीसभक्ख	६७	यसस्सिने मात ज्जस्मि	६६
मुत्ता	१०४, १७७, ३३०, ३३१	यान	२३, ६४, १२६, १६१, १६२, ३६८
मुदिङ्गा	८१, १०७, २०५, २०८, २१६, २५१, २९६, ३८९	यामतग्गि	२८६
मुदित	२५३	यामहनु	१९३
मुनि	६६	युत्ता, कयविकक ये	५६
मुरजालम्बरानि	१०७	मुधिट्ठिलो	१२४
मुसला हत्त्वा	६६	यूयिका	३६२
मुलफलानि	४१	योधिक	१२१
मण्डरये	१७२	र	
मेषिडस्सरो	१४	रक्खवी	६७, ६८, १२०, १२२, २८८
मत्तचित्त	३४	रजके	२९५
मदन आहुति पग्गहेस्सामि	३५५	रजतग्ग	२१
माक्ख	२१९	रजत	१०४, १२०, १७७, १९९
मोग्गल्लाना	११९, २८७	रजोजल्ल समणब्राह्मणास्स	५
माचा	११५	रज्जा, अज्जस्स	२९
		—कायिस्स	२४४
		—कुवेरस्स	३१२, ३२३

—बावरिकस्स	१३०
रुद्धे विलुम्पमानम्हि	५९
रुद्धं	५६, ५८, ७१, ८०
—पालिते	५६
रतनं	५०
रता, ज्ञाने	१३
रथकारकुलेषु	२५८
रथसहस्सानि, सट्टि	६२
रथसेनी	१७१, १७४
रथस्स पञ्जाण, राजा	३४३
रथानीकं	१६४, १६५, २९५
रथारोहो	१७२, १७५
रथिका	७८, १४५, १५८, १६१, १८०, २२३, २३०, २९५, ३०५, ३०९, ३२५, ३२८-३३०, ३९६
रथो	३५, ७८, १०१, १२६, १६०, २१७, २२८, २२९, ३०४, ३३५, ३४४
रविहंसा	३६४
रसकी	१३९, १३८
राजकञ्जा रुचा	२७४, २७५, २८०, २८७
राजगह	२७७, २९२
राजदण्ड	३६७
राजपुत्ता उग्गा	३२८-३३०
राजपुत्ती मही	३३१, ३४१, ३४२, ३४४
राजरक्खा, नेतिसवन्धा	१६३
राजवसति	३०३-३०७
राजवाहि, अगगयानं	३४७
राजा कुवरुवासी	३०३
—कुसो	७२, ७९
—बुदीपो	२४२
—ब्रह्मदत्तो	६४, २२०
—पायासि	५८, ८१, २१७
—मनोजो	८३
राजायतना	२०६
राजा रथस्स पञ्जाणं	३४३
—वेरहो	२१७, २२२
—वेस्सन्तरो	३२८, ३२९, ३३४, ३३७-३३९, ३४३-३४६, ३५१-३५३, ३५५- ३५७, ३५९, ३६०, ३६५, ३७१, ३८३, ३८४, ३९०-३९७

—सिवी	२८६
रुक्खमूलस्मि ज्ञायति	५८
रुचा, राजकञ्जा	२७४, २७५, २८०, २८७
रुरु	११६, १२०, २९६
रूपवातु	१३८
रोखे निरये	२७८
रोहिता मच्छा	११६, २९६, ३६३

ल

लवखणा, पट्टुडाय	१२८
लवखी	४८
लवख्या निवेशनं	४
लङ्घिका	२९६
लङ्घी	३६३
लद्धस्स आनुरक्खणा	४
लवुजा	३५७
लवुजवनं	१२१, १२३
लाजा	२१५
लाभो, अलद्धस्स	४
लिच्छविपुत्तो मुनक्खत्तो	२८७
लुदक	८२
लुदो	१००
लेड्डुना	१२१, १२२
लेणो	२९९
लोकनाथो	१४
लोकेसु, उपादानेसु	५८
लोको, परो	२८१, २८२
लोणकरा	२४४
लोहं	११५, १२१
लोमसुन्दरी कुरुङ्गदेवी	१२५
लोहकुम्भी, निरयं	६७, ६९, १९७, १९८
लोहकूदेहि	६९
लोहपिट्ठा	३६४
लोहविज्जा	२१२
लोहितच्छो मणी	२६
लोहं	१०५, १७७, २४९

व

वग्गुस्सरो	७३
वद्धतपय्यतो	३४५
वद्धो, पय्यतो	३४७, ३४८, ३५१, ३५२, ३५४

वज्र	८०	वाहन	६, ५१, १६६
वच्छ, किस	१०	वाळवीजनि	६४, १६२
वज्जीमु कुल	२९९	विधासादा	३६३
वज्जुल	१२१	विजयो	२६८, २६९, २७८, २८७
वडुकि	५५	विज्जाचरणसम्मतो	६६
वत्थक	१०५	विज्जाचरणेन	१११
वत्थिक	१७७	विज्जाधरो	१२२
वत्थिय	५०	विज्ज	१७९
वनभू	१४	विदेहपुत	१९, २०
वनवम्मिका	१२१	विदेहो	१८०, १९२, २१३, २६८ २९७
वनमल्लिक	१२१	विद्युरो	२८८, २९०, २९९, ३००, ३०३, ३०८-३१०, ३२३
वना वट्टमया, सब्बो	१२९	विनतको	२१०, २५४
वनिव्वकान	२४	विनस्सम्य अय पजा	५५
वने, नन्दन	१७	विपरिणामधम्मा मानुसका कामा	२६
वम्मिता नागा	७४	विपाको, सुचिण्णस्स	२३
वम्मितो	१०१, २१७	विर्भातका	३५६
वम्मितो	१६४, १६५, २२३, २२८, १९५	विभेदिना	३५६, ३६३
वम्मिमि चापहृत्येहि	१७१, १७२, १७४, १७५	विमानस्मि, चन्दे	२७४
वरको	३६५	विमान	१८
वरहा	११६, २९६, ३६३	वियग्घराजस्स निहीनजच्चो	३०३
वरुणो	२३०, २४१	विट्ठममानम्हि रट्टे	५९
—नागो	२८९, २९०, ३१२, ३२२, ३२४	विलेपन	२३, ३०४, ३१८, ३२०
वल्लिभो	३६२	विसविज्ज	२३४
वसलियो	१२१, १२४	विहारे सत्त	२०४
वमुल्लो	२५८	वीचि	११
वस्ससत्त देवां न वस्से	५५	वीणा	१७६, २३०, २९६, ३८९
वाणिजा	१६, ११२	वेगसा हि क्त कम्म मन्दो पच्छानुत्पप्पति	५
वाणिज्जं	१९	वेजयन्त पासाद	२९७
वातमिग	१२०	वेणी	७६
वातो गिरिमावहेम्य	१४२	वेतनेन	७३
वात जालेन बाधेमि	७२	वेतराणि	१९६, २८५
वामरोहिणी	२१२	—दुग्ग, नदि	६८, ६९, २८५
वासन्ती	३६२	वेतालिके	२९६
वागरो	८, २१, १०७, ११०, ११७, ११९, १९३, २११, २४२, २६३, ३२६	वेतम	२०, ११५
—तिदमान	१८	वेदजाता	१४
वामुदवग्ग भरिया	२१५	वेदा	७८१, २४३
		वेदिसा	१२१, ३००, ३७२, ३७९
		वेदहा	१६९, १९८, २१४, २१६, २२१, २२३-२२६, २२८

—मिथिलगद्दो	२२९, २६९, २७१, २७३-२७५, २७८-२८० १९४, १९५, २११, २१२, २१७
—राजा	२१७, २२२
वेधव्य कटुक लोके	३४२, ३४३
वेनतेय्यस्स भरिया	१२५
वेमुल्ल पव्वत	३४८
वेय्यग्घपरिसिब्वित	१०३
वेय्यग्घा	१७१, १७२, १७४, १७५
वेरोचन मणि	७८, ७९
वेला तास न विज्जति	१३१
वेसियाना	१५८, १६१, ३०९, ३२५, ३२८ ३३०, ३३७, ३९६
वेसी	१२५, २९५
वेस्सन्तरो, राजा	३२८, ३२९, ३३४, ३३७- ३३९, ३४३-३४६, ३५१-३५३, ३५५- ३५७, ३५९, ३६०, ३६५, ३७१, ३८३, ३८४, ३९०, ३९७
वेस्सान्तर	३
वेस्सवणो कुरेरो	२४१, २४३, २४८, २९१, २९२ ३१२, ३२४, ३८१
वेस्सा कसि	२४१, २४५
वेस्सानर	२४२, २४५
वेस्सामित्ति	२८६
वेस्सो	१८२
वेळुका	११५
वेळुरियमया	११८
वेळुरियमुत्ता धरुत्तग्गवन्धा	७
वेळुरियमम आसन	२१
वेळुरिया	१०४, १७७, २०५, २०८, २११, ३३०, ३३१
वेळुरियामया धम्मा	२११, २३२
वेळुरिया, रुचिरा	२११
वेळुरियपूनीला	२१
वेळुरि दण्ड	३५३, ३६६
वगगया	३२८

स	
सइन्दका	१४
—तावर्तिसा	१९५
सइन्दा	७, ५१, ७०, १९२
सउत्तरच्छदपञ्जासो पल्लङ्को	१७, १८
सकुणो, कुणालो	१२०, १२१, १२३, १२४, १३५
सकुला मच्छा	११६
सक्को	४, ८, ९, १८, ४५, ११७, १९३, २७९, ३८१
—तिदिसानमिन्दो	१०७
—देविन्दो	३८३
—पुत्तिन्दो	६३, ७९, १५६
सक्खराहि	१२१, १२२
सग्गकाय	१९४
सग्गो	२७-३०, ५१, ५७, १४१, १९१, १९२, ३६४
सग्ग गमिस्ससि	६, ७
सह्मपणवा	१६१
सह्मपालो	२१
सह्ममुत्तो	१०५, १६७
सह्मा	८१, २३०, २५१, २९६, ३८९
सह्मातो, अग्गिस्स	३५
सह्माटिपास्तो	५८
—मुण्डो	१७६
सह्माटि	५१
—मसुकूलान	१७६
सह्मातो निरयो	६५
सच्चतपापी समणी	१२४
सज्जुरयो	१७१, १७४
सज्जयो	३८८, ३९४
सज्जीवो निरयो	६५
सट्ठि अस्सगहस्सानि	६२
—गामसहस्सानि	६१
—धेनुगहस्सानि	६२
—रयसहस्सानि	६२
सतन्न धम्मो न जर उपेति	१४३, १४८
सतपत्त	१२१
सतपीरिय निरय	६८
सतयद्धा मच्छा	११६

सतसिण्यो	७३	सयम्पि हेके उपयन्ति दासा	३००
सत्तपण्णा	२९१, ३६१	सरकुत्ति	३०४
सत्तसता भरिया	१७३, १७६	सरभङ्गो डमि	८, १८
सत्त विहारे	२०४	सरभमिग	१२०
सत्ति	६७, ६९, १९९, २२६, २८३	सरोरभेदा	२६
सत्तिमूले	१०	सरोसपा	८३, ३६६, ३८२, ३८७, ३९१
सत्तुभत्त	३५८	सरो, मुचङ्गिन्दो	३६९, ३६०-३६२
सत्थ	१९, १२१, १२२	मलळा	३५७
सन्दन	६४	सल्लकियो	३६१
सप्पि	२४२, ३८९	सल्ल	२७, १८३, १८६
सवल्ल गिज्झा, निरये	६७	सवङ्का मच्छा	११६
सवल्लो	१९६, २८३	सस	१२०
सञ्जलोत्तस्स इस्सरो	५३	ससकण्टका	२९६
सञ्जसोवण्ण कोच्छ	१०३	ससक्खिणा	११६
—पीठ	१०३	सस्सानि पच्चन्ति	५६
सञ्जा च नज्जो पटिसोत्त वजेय्यु	१४२	सत्तु	६९
सञ्जोमघीहि	५६	सहदेवो	१२४
सन्नहाका	७, ५१, ७०, १९२	सहस्सक्खपुरे	२४२
सभ, कुहन	२९३	सहस्सक्खुनो	१०९, ११७
समज्जा	२९६	सहस्सयम्मा पासादा	२३२
ममणत्राहणासे अनामका	५५	सहस्सनेत्तो	८, १९२, २३२
—अपानक्ता	५५	—तिदमानमिन्दो	११७
—अरहन्तो	५५	सहस्सपटियत्थतो पल्लङ्को	१७, १८
—उक्कुटिकप्पधान	५५	सहस्सवाहु	६६
—यण्डिलस्य्यका	५५	सहस्सयुत्त ह्यवाहि दिव्वयान	२१०, २११
—परियायभत्त	५५	सल्ल	१२१
—रजोजल्ल	५५	साक्क	२७३
समणत्राहणो	७, २३, ५१, ५५, १०७, १४८, १९२, २७१, २८६, ३०१, ३१७, ३१८, ३२०, ३२१	साक्	४०, ३४७
समणी सच्चतपापी	१२४	साखमिग	१२०
ममणो	१२२, १७९, १८१, १९७, २६९, ३३८, ३५०, ३७९	सागरो	१९३
समासुनो दव वथ भवेय्य	३०३	सामञ्ज, अपण्णक	२६
समुद्वप्पामी	३६२	सामाक्कनीवार	११५
समुदो	१९४	सामुद्दिवा कुम्भीला	६०
सम्बुद्धो	११९	—मक्का	६०
सम्मता	२९६	—मच्छा	६०
सम्मासम्बुद्धसामने	२०९	—सुम्भू	६०
सपनासन	२०६-२०९	सामो	६७, १८३-१९१, १९६, २८३, ३७९
		—नसादयुत्ता	१८२
		मारयि	८०, १५६-१५८, १६०-१६२
		सारिपुत्तो	१४, ११९, १३८, २८७

साला	३७, ११५, १२१, २०७, ३५६, ३५७, ३५९	सौवयिकाय मञ्जो	७४
सालि	३६५	सौवलि	१८०-१८२
सालियो	११५	सौसपावरणानि	३६१
सालिस्सरो	१४	सौहव्यग्घा	३६३
सालीन ओदन	१६३	सौहो	११६, १२०, २५०, २९६, ३३३, ३६३, ३७४
सावको, भावित्तान	१४०	सुगर्ति पापेति धम्मो	६५
सावत्थिय	२०९	सुचिण्णस्स विपाको	२३
सासपो	३६२, ३६५	सुजम्पति	८
साळिका	२१४, २१५	—देवराजा, मधवा	३८४
सिक्खित्तरा	२२४	सुजातो	१४०
सिखण्डी	११६	सुणो	३६३
सिङ्गालो	७४, ७५, २२५, २५३	सुतसोमो	२७-२९, ३१, ३४, १४१, १४३, १४४, १५१
सिङ्गु	३६३	सुदस्सनो गिरि	२१०, २४३, २४८
—मच्छा	११६	सुहा	६१
सिद्ध	१२२	—पारिचरिय	२४१, २४५
सिनेरु	२९७	सुदो न मुच्चे परपेसनाय	२४५
सिन्दुवारका	११५, २९१, ३७०, ३७२, ३७९	सुद्धी	२५
सिन्धवा, बाजानीया	६२	सुधम्मा	१९५, २११, २९७
सिन्धवो, सीषवाहनो	१६२, १७०, १७३	सुधा	११३-११५, ११७
सिप्पठान	३५१	सुनक्खत्तो, लिच्छविपुत्तो	२८७
सिप्पवादेन	२३८	सुनखा	१०
सिप्पेन	१११	सुनखुच्छिट्ठक	१८०
सिम्वाल	२८४	सुनन्दा	२५३
सिरी	३, ११, १२, २४, ४८, १०८, १११	सुनन्दो	४३
सिरीनिग्गुण्डो	३६१	सुनामो	२६८, २६९, २७४, २८४
मिरीसा	३६१	सुभासितद्वजा इत्ययो	१५५
सिलुच्चयो मेरु समूलमुप्पते	१४३	सुभोगो	२३७, २४०-२४२
सिवा	३३६, ३४१	सुमन	१२२
सिवि	४८, २१५, ३२९, ३३०, ३३४, ३३७, ३३८, ३४०, ३४७, ३४८, ३५२, ३५९, ३६७, ३६८, ३९३, ३९६, ३९७	सुमुखो	८९, ९६, ९८, १०१-१०४
सिक्किञ्ज्रा	३३७	सुरा	१६२, ३०४, ३८९
सिक्किपा	३३५, ३४४	सुराघर	९९
सिक्किराजा	४८, २१५, २१६, २८६, ३२६, ३२७, ३२९, ३५९	सुरासुत्तेन	१२५
सिपीन उसभोम्हि	५०	सुरामुस	२५६
सीपयाहना सिन्धवा	१७३	सुराय घाल	४४
सीन	१९६	सुरियवल्ली	३६२
मीमन्निनियो	२५८	सुरियो	११९, २६०, २९७
		सुरधिर	१२२
		मुपपन्नच्छो मान्तो	६१, १७०, १७३, २९५

मुवण्णकामूरधराहि कञ्जाहि	२१	सोणो	६७, ७५, ८५, १९६
मुवण्णचन्देत्थ	११७	— तापमो	८१
मुवण्ण	३३०, ३३१	सोण्डो	४४, ९९, २९५
मुवण्ण्डितो माधरो	२१४, २१६	सोण्ड, माणवक	१४०
मुवपाळिका	३६४	सोण्णपल्लुद्धो	१७०
मुमानमज्जे	१२४	सोण्णमया	२१
मुमुभारा	२९६	सोण्णरया	१७४
मुमु	३६३	सोण्णवालु सन्यता	२९६
—सामुद्धिका	६०	सोण्णवाहनो पल्लुद्धो	१७, १८
मूकरा	२७२	सोभञ्जना	११५, ३६१
मूकरिका	६९, १९९	सोमदत्त	३०, २३४, २३५
मूत	१९५-१९७	सोमयागो	१९३, २४२
मूदो	२८४, २९५	सोमरुम्भा	३५६
मून	७५	सोमो	२४१, ३८१, ३८३
मूरसेन	२९८	सोम्भेमु	२३१
मूरा, चित्रवम्मधरा	१७३, १७५	सावणमयाय पातियाय	२२
—नीलवम्मधरा	१७५	सावण्णये पीठे	९३, २७६
—पीतवम्मधरा	१७३, १७६	सावण्णरये	१७१
मूरियो	२८१, २५३-२५५	सावण्णो पल्लुद्धो	१७, १८
मूरो	१७२, २२३, २२४, २५३	सावण्ण कम, मतपल	१७३
मूलस्मि	१५९	सोळम भोजपुत्ता	२४
सेट्टिकुळे	२७८	सोळमित्थि सहस्सानि	६२
सेतगेरु	३६१	सोळमुस्सदा पच्चेका निरया	६५
सेतपण्णी	३६१	साटारपञ्चाणो कुसो	७६
सेतपारिखा	३६१	सक्किच्चाय	६४
सेतपुष्का	३६३	सक्किच्चे, दसीन माधुसम्मतो	६४
सेतवारी	३६२	सगिद्धा विमयो, अयोमुत्ता, निरये	६८
सेनको	२२०, २२२, २२३, २२९, २८२	सयमानि, चतस्सा	३९
मना	१०	सवच्छरो	२५
—अक्खोमणी	८२	सवट्टये भूतधरा वसुधरा	१४२
सेनापति, अलातको	२६८, २७२-२७६, २८७	सयारमुद्धि	२७३, २७६
सेनाय, चतुरङ्गिनी	५१, ५८		
सेनासन	२०४		
सेरा	१९३, २५८, ३५५, ३६१	ह	
सेवालमीमुका	३६१	हञ्जति, बयोक्कूटेहि	६९
सोयण्णिका	१२१	हन्ति, भरिय	५७
सोणका	५८-६०	हन्त्वा, मुसला	६६
सोणदिप्रो	२०४	हत्वानीक	१६६, १६५, २९५
सोयसिन्हाला	३६३	हत्वारोहे	७८, १४५, १५८, १६१, १७२, १७५, १८०, २२३, २३०, २९५, ३०५, ३०९,
सोणेन पिङ्गनेन	५१		

हत्थिगुम्वा	३२५, ३२८-३३०, ३९६	हिङ्कारो	३५६
हत्थिछकणानि	१७०, १७३	हिङ्गुलक	१२०
हत्थिना	२५५, २५६, २६३	हिङ्गुजालिका	३६१
हत्थियान	३५, ८०	हिमवतो पव्यतराजस्त	१२१
हत्वी-	८०	हिमया	२४२, २४३, २४८, २९७
हरिचन्दनलित्तङ्गो	११७, १७८, २१७,	हिरञ्जवती	२९१
हरिचन्दन	२२८, २२९, २९९	हिरञ्ज	५०, ३३०, ३३१
हरीतकी	१७३, १७५	हिरिवेरा	३६३
हरेणुका	५०, १०५, १७७	हिरी	१०८, १११, ११९
हलिहका	३५६	हिस, इसयो	५७
हसन	११५, ३६३	हेम	१२०
	३६३	हसो	११६, १२२, १६८, २९५, ३६४, ३७९
	१२१		

उपमायो

अकप्रस्स फणक यथा	१६
अग्निस्त्रधा व आरका	६९
अग्निदद्वा व आतपो	२१८, २२१
अग्नि यथा तिणकट्टु दहन्तो	१४४
अग्नि यथा पञ्जलति देवता व विराचति	१५७
अग्निसिखा व पथ्यतग्ये व अच्चि	४३
अग्निसिखूपम	१९५
अग्नी व उदकण्वव	३९१
अग्नी व मयता तिष्ठ	३०५
अच्छरान व सङ्गम	२७४
अच्छरा विय दवमु	३०२
अछम्भितो व	३१०
अजिह्वा मच्छोवस्थ	३०५
अजुद्धमारी व खुदाय मिय्ये	१८०
अञ्जन गोमसादिना	४०
अट्टु गवुममा धना	१६
अनदनेय्यो उदक थल व	१५४
अधकारे व पज्जोतो	२८५
अधवाग पमाससि	७६
अप्पादके व मच्छान	१६५
अमरा विय	२७८
अम्वा व पतिता छमा	३३४
अम्ब इव पये जात	३५४
अरञ्जे निम्मनुस्सम्हि	१७
असिप्पो धुत्तको यथा	२७३
असीताला व तिट्ठन्ति	३६२
अस्सत्थ व पथ जात	३५३
अही व उच्छङ्गगतो ढसेय्य	२१८
आकासन्त व दिस्सन्ति	१८७
आदिच्छोवुदय तम	२२३
आदित्त वारिमज्ज व	२८५
आपो सुवुद्धी व यथा यलम्हा	४८
आसीविस व कुपित	६६
इन्दगोपववण्णाभो	२३५
इन्दीवरपुष्फसाम	३०२
इन्दो व असुराधिपो	५७

इन्दो व जयतं पति	८२
इन्दं व परिचारिका	२८०
इमं मसं व पातव्यं, मूले कत्वा पचन्तु नं	२२५
इस्ससिङ्गमिव विपरिवर्त्तायो	१२५
उक्कामुखपह्दं व	८२, २५१
उग्गता अब्भकूटा व	३५५, ३५९
उदपानं व नोदकं, सचे पि नं अनुसणे, वारि कइमगन्धिकं	५२
उद्ध तारकजाता व	२१३
उप्पलस्सेव किञ्जक्खा	१६
उरगामिव दुजिह्वायो	१२५
उसु पलसतेन वा	२२७
ओषपर्यं व छन्नं	२५०
ओभासयं सव्वदिसा चन्दिमा व	२८०, २८१
ओभासती विज्जुरिवन्तलिव्खे	२१, २९३, ३१५
ओसधी विम तारका	१५
कणिकारा व निवातपुप्फिता	२९२
कणिकारा व सम्फुल्ला	२३६
कण्टकान व साखा, सव्वित्थियो	१३४
कण्हसप्पसिरूपमा	१३१
कनकव्या समोचिता	१६
कन्नप्पकन्न यथा रुक्खलाया	१३१
कमलासदिसित्थियो	१७
कम्भोजका जलजेनेव अस्स	१३१
कम्मरानं यथा उक्का, अन्तो क्षायति नो वहि	२१८, २२१, २३७
करवीकसुस्सरं	४०
काकपञ्जा व	६१
काकपट्टनकं यथा	२२७
काकसेन व लेड्डुना	२२२
काका उल्लूक व रहो लभित्वा	२४८
काको व	६१, ६२
काचिम्हिचमया खुरा	२९२
काला तरुणा व उग्गता	२९२
काला निदाघेरिव अग्गिजारिव	११४
काळपक्खे यथा चन्दो, हायतेव सुवे सुवे	१५४
कीटो व अग्गि जलितं अपापत्त	२७६
कितवो सिक्खितो यथा	२७३
कुणपे व मक्खिका	१३७

कुररी हृत्छापा व	२३७, ३३६
कुसुमेनुदकमादाय, समुदे उदक मिने	१८०
कोन्वी समुदतीरे व	९८
कोसम्बफलकसुस्सोणी	२२७
खदिरङ्गारवणाभा	२५१
खरपत्तसन्निभ	४०
खळुङ्केनेव सित्यवो	२२५
खीरपीता व अच्छरे	३७४
गङ्गातित्पूपमासु	१३३
गधव्वराजा व दिसा पभाससि	२५
गव चे तरमानान	५०, ५६
गावां बहितिणस्सेव	१३१, १३३
गावो यथा आघातने विवन्ता	२०१
गावो व मुम्भति	३६९, ३७२, ३७३, ३९२
गिरीन व पतिस्सुता	३८१
गीवा एणेम्यका यथा	१६
घतमित्तो व अग्नि	२३१
घतासनसमा	१३१
घरे जात व दासिय	३७३, ३८६
चक्कवाकी व	३३६, ३३७
चक्कवाकी व पल्लस्मि अनोदके	२३७
चक्कस्स नमि विय परिवत्तति	१३१
चन्दा व पतितो छपा	१८७, १८८
चाप व लिखित सम	३२६
चित्तकाय व मे कायो	३८६
चोरो विय वेणिकता	१२५
छर्कलि व मिग्गि छापा	३७६
छत्र यथा वारिच्चर वषाय	२०१
छक्कसमसदिसम्पि	१३४
छेदगामिमणिय व वाणिजो	१३७
जम्बुदीप व सागरो	२२९
जम्बोवदस्स पाकस्स	२९२
जय इन्दो व सोभति	२५२
जलन्तमिव तेजसा	२३४
जलन्ति विज्जुत यथा	१८
जलन्तरिव तजसा	८१
जातरूपमया कण्णा	२९०, २९२

जातवेदसदितम्पि	१३६
जातवेदो व सण्ठान, खिप्प अनुदहन्ति न	१३५
जाता वने किम्पुरिसी व पव्यते	४४
जाल व जातवेदतो	८४
जिञ्जूकफलसन्निभा	१६
तम्बनेत्ते	३०२
तम्बलोहविलीन व	६८
तारवरा व ओसधी	१११
तावर्तिसेव अच्छरा	३९५
तिक्खमाया नदीरिव सीधसोता	१३१
तिण्णो नदीपारगतो व कुल्ल	१३१
तित्यसमा नारियो	१३०
तिदसान व वासव	३२९
तिदिवोकचरा व अच्छरा	२९२
तिरिटि सङ्घारिव पावुसम्हि	३९
तुला यथा पग्गहिता, ओहिते तुलमण्डले; उन्नमेति तुलासीस, भारे ओरोपिते सति	२७६
तुला यथा पग्गहिता, समदण्डा सुधारिता	३०४
तेविज्जसङ्घा व पुयू यजेय्यु	२४७
थले यथा वारि बुद्ध, अनद्धनेय्य न चिरद्धितीक	१५४
धीनञ्जिह्व चित्त यथा बानरस्स	१३१
दमेतस्स व सारथि	३९२
दागव व हृदयन्तरस्सिता	१३६
दिवा सूरियो व भासति	२५२
दीपे रक्खसिगणो व वाणिजे	१३५
दीप बोधे महण्णवे	२८५
दुजिब्हा उरगा विय	१२६
दुडुगद्धभरथो व उप्पथे	१३७
दुमप्फलानी व	२६
दुमस्स तूलूपनिभा	४१
दुम इय पये जात	३५४
दुम्मो च या वलिसा अम्बुजो व	२७६
देवकज्जा व नन्दने	३९५
देवपुत्ता व नन्दने	२२४
देवानमिव आवासो	३५६
देवानमिव नन्दने	३५७, ३६०
घरणीरिव	३५३
धेनु व वच्छगिद्धा व	३४१

घोतपादो व कहुम	२७९
नक्खत्तराजारिव तारकान	१२
न तप्पती सागरो व नदीहि	१४४
नदीरिव सव्ववाही	१२५, १३४
नदी व अवसुच्छति	१८४, ३७०
नदी व गिरिदुग्गेसु, सञ्छत्ता खुद्वेल्लुभि	२२७
नभा विज्जुखिमुग्गता	२९७
नभ ताराचितामिव	३५६
नववसकळीर व	१६४
न विस्ससे तित्थसमा हि नारियो	१३३
नळागार व सीदति	६
नळो व हरितो लुतो	१६४
नागनाससमूपमा	१६
नागनासूरु	२२७
नागानमिव पव्वते	३७६
नागो तुत्तट्ठितो यथा	६७
नागो व एक्को	३४
नाग मण्डूकवण्णेन	७७
नातिवद्ध व कुञ्जर	३९५
नारियो तित्थसमा	१३०
नावा यथा औरकूल परञ्च	१३१, १३३
नाविको विय	८४
नाव व गण्ह अण्णवे	१७
निक्खन्ता नन्दे विय देवा	२५९
निक्ख व जातरूपस्स, उक्कामुत्तर्पहसित	३८४
निग्रोधमिव मालुतो	१५७
निग्रोध व पथे जात	३५३
निधी व उदकन्तिके	२७८
निध्य चन्दो व सोमति	२७०
निलक्खी च यथा मिगी	२२६
नीलुप्पल वातसमेरित व	३९
नेरुता व समागता	१२६
नेरु विय अविसेसकरा	१२५
पक्खि बद्ध व पञ्जरे	२२१
पक्खी मुत्ता व पञ्जरा	३७६
पक्खी व पञ्जरे बद्धे, भच्छे जालगतेरिव	२२३, २२९
पद्धे सप्त व कुञ्जर	२२१

पथधुनो पन्नरसे व चन्दो	७
पथवी यथा थावरानं तसानं	४८
पदुमं हत्यगतामिव	३८७
पदुमं हत्यगतं व तेमुपं	२८८
पथं यथा हत्यगतं	२३६
पव्यतूपमं	६९
परित्तं उदकं व चङ्कवारम्हि	३१
पातालमिव दुप्पूरा	१२५
पुण्डरीकत्तचङ्गी	४४
पुष्फाभिकिण्णं हिमवं व पव्यतं	२९३
पूरा कण्हञ्जनस्सेव	१६
पेळावद्धं व पन्नगं	२२१
फन्दन्ति मच्छा व थलम्हि खित्ता	२०१
फलानमिव पक्कानं, निच्चं पतनतो भयं	१६६
वको मच्छमिवोदके	३५४
ब्रहावने जातुदुमं व मालुवा	४४
भरिया व भत्तू पतिनो पियस्स	२२
भस्मच्छत्तो व पावको	२७८
भस्मरासि	२३९
भुत्वा दुट्ठविसं यथा	२७८
भूतानं धरणीरिव	१०४, ३८५
मच्छस्सेवोदके गतं	१३५
मच्छा विलक्ता यथा	६५
मच्छे जालगतेरिव	२२१
मच्छो व	२१८
मच्छोवस्स अजिह्वा	३०५
मदिरा व दिद्धा	१२५
मघूनि व पलातानि	३३४
मसक्कभारं विय वासवस्स	२१, २९२, ३०२
महाक्कूपमं रट्ठं	५६
महोदधी व	१४४
मात्तु व पुत्तो तरुणो तनूजो	७४
मिगी भन्ताबुद्विक्खति	४४
मिगी व खीरसम्मत्ता, यूथा हीना पकन्दति	३७०
मिगी व भन्ता सरचापधारिना	११२
मिगो साखस्सितो यथा	५२
मिग पत्थानुवन्धं व	२१४, २१८

मिग यया जोकबरेन लुट्टो	२१४
मूगा व तुण्हमासीना	१६८
मुञ्जावेसिका पवाळा	१८२
यया आरञ्जक नाग, दन्ति अन्वेति हत्थिनी	३३१
यया आरञ्जक नाग, पोनी अन्वेति पच्छतो, जेस्मन्त गिरिदुगुसु,	६३
ममेमु विसमेमु च	८४
यया उदयमादिच्चो वामुदवा पभद्धुरो	२०८
यया उदयमादिच्चो, होति लाहितको महा	१७
यया एकमुहुत्त व	२७१
यया गोदविमा	१२६
यया चारो	१२६
यया दिद्धो	१३१
यया नदी	१३१
यया पन्थो	१३१
यया पपा	१३१
यया पानागार	२२५
यया पि आसभ चम्म, पयत्र्या वितनिम्यति	२४३
यया पि स्त्रीर विपरिणामचम्म, दधि भवित्वा नवनीतमि होति ।	२२७
यया पि परमत चम्म, वान्तिमन्ता मुनिट्टिता, उपति तनुताणाय, सयान पटिहन्तवे	२१४, २१८
यया पि मच्छा ऋद्धिम, वञ्छु मसन छादित	२२९
यया पेत्त मुमानम्मि, छट्ठेत्वा चतुरा जना	१६५
यया वारिवहा पूरा, गच्छ नुपनिवत्तति	१६५
यया वारिवहा पूरा, वहे रुक्खे पक्कूजे	३६६
यया वारिवहा पूरो, मव्वक्काठ न खीयति	१३१
यया सभा	२११
यया मरद आकां, नीलोमाना पदिस्सति	
यया मामुद्धिक् नाव, वाणिजान घनसिन	६३
वाहारा ततर गण्हेय्य, वाणिजा व्यसनो निया	१२६
यया मिखा नदी वाता	२२१
यया मिम्बग्गिना सार, जम्बस नागिगच्छति	३०८
ययेव वरुठी भूम्या, भूम्यायेव पतिट्टति	१२५, १२६
रक्खसी विय दुत्ताया	१७६
रयकारो व	८७
रवस्साणीव यायता	३१५
राजा यया वेम्भवणा नट्टिञ्च	४८
राजा व यञ्जे धन त्रात्ताणान	३०१
राम मोठा वतुञ्चना	

राहुग्गह व चन्दिम	२२१
राहुग्गह व सूरिय	२२१
राहुना उपहृतो व चन्दिमा	१३६
लता व दुमनिस्सिता	१३३
लाखारसरत्तमुच्छवी	४४, २९२
लोगतौयवतिय व आपका	१३६
वच्छबाला व मातर	३९३
वणिजो विय वाचासन्न्युतियो	१२५
वन यथा अग्गगिम्हे सुकुल्ल	३९
वाणिजान यथा नावा, अप्पमाणभरा गर;	
अत्तिभार समादाय, अण्णवे अवसीदति	२७६
वाणिजो व विकल्यनी	१२६
वातो व गन्धमादेति	९९
वारिपीता व अच्छरे	३७५
वारुणी व पवेधेन्ती	३९३
विचित्रपुप्फ सुरभि व माल	८
विजम्भान सीह व	७८
विज्जु महामेघरिवानुपज्जथ	११६
विज्जुरिवन्तलिकखे	४०
विज्जुरिवाभासि	१५
विज्जुवन्भघनन्तरे	२२४
विज्जुवन्भघना विनिस्सटा	२९२
विद्धोस्मि पुयुसल्लेन, सविसेन यथा मिगो	१८३
विसक्खो विय निच्चफला	१२३
विसक्खो विय निच्चफलित्तायो	१२५
वेदा व तनुमज्झिमा	२२७
वेलन्तमिव सागरो	२७२
वेला यथा सागरवेगवारिनी	११९
सकुणी मानुसिनीव	३९५
सकुणी हतपुत्ता व	३३६
सकुणी हतपुत्ता व, सुञ्ज दिस्वा कुलावक	२३६
सक्क व अच्छरा	६३
सङ्खवरूपपत्ता	४०
सङ्खूपम सेतमनुल्यदस्सन	११०
सङ्गीतियो व सुय्यरे	३६०
सचे पक्खी व काहिति	२२४
सतरसी व तारका	२२४

सतेरता अन्धमिव, चन्दक पावित्री रुचा	२७४
सतेरता विज्जुरिवन्तलिवले	३९
सप्पद्ध व भाणव	३९२
समुद्दवेला व	४९
समुद्दवेला व दुरच्चयानि	२४
सम्पत्तसस्स व महोदकेन	४२
सम्पत्तो व सतमायकोविदा	१३६
सरे यया वारि वुट्ठ, चिरट्ठितीक नखीरसेट्ठ	१५५
मरो दिट्ठो कलाप व	२७७
सल्लविट्ठो यया वणो	३७७
सवन्तीन व सागरो	३५३, ३८५
सहस्स व पराजितो	४५
सागरे व मकर विमिङ्गलो	१३५
साल मानुसलता व वानने	१३६
साला व सम्पमथिता	३३७
साला व सम्पमथिता, मालुतेन पमडिता	२३७, ३०८
साल इव पये जात	३५४
सिखीरिव सव्वनक्खा	१२५
सिखीरिव सव्वनक्खा, सच्चित्तियो	१३६
सिखी सव्वघसो यया	१३३
सिङ्गाला विमुक्क यया	२२५
सिन्धवे सोपवाहने	३३८
सिल्लेसूपमा सिखिरिव सव्वनक्खा	१३१
सीहस्सव गिरिव्वज	६४
सीहस्सेवितरे मिगा	७८
सीहा विला व निक्खन्ता	३८५
सीहीवामिसिद्धिनी	३७६
सीहो यया लोहितमसभोजनो	१२५
सीहो व सीलस्स गुह उपेति	४६
सीहो वामिसपक्खी व	३६९
मुक्कपक्खे यया चन्दा, वट्ठेव मुवे मुवे	१५६
मुवाता भुजलट्ठी व	२२७
मुजाना मिगछापा व	२२७
मुवण्ण इम्भुत वट्ठमुच्छवी	४१
मुवण्णाविन्दुकनिना	३८
मुवण्णस्स उरच्छदो	२९२
मूकेनक्खी व पट्ठित	३०५

सूतो व रथं सङ्गृहे	४
सूरियो व पतितो छमा	१८८
सेतं केलाससादिसं	३२८, ३४६
सोण्डानं व सुरा घरं	९९
सोण्डो व पित्वा विसमिस्सपानं	१५१
सोण्डो व सोण्डस्स सुराय थालं	४४
सोन्ममिव पटिच्छन्ना	१२५, १२६
हेमचन्दनगन्धिनी	१५
हेमजाला व दिस्सन्ति	३६२
हेमन्तगिसिखारिव	२२७
हेमं वुत्तत्तमग्गिना	३८४
हंसगग्गरभाणिनी	२२७
हसो निखीणपत्तो व पल्ललस्मि अनूदके	३३४
हसराजं यया धङ्को, अनुज्जवं पतिस्ससि	२२५
हसा वुपरिपल्लले	३७५

—: ० :—

सतेरता अब्भमिव, चन्दक पाविसी रुचा	२७४
सतेरता विज्जुरिवन्तलिवस्से	३९
सप्पट्ट व माणव	३९२
समुद्देला व	४९
समुद्देला व दुरच्चयानि	२४
सम्पन्नसस्स व महोदकेन	४२
सम्बरो व सत्तमायकोविदा	१३६
सरे यथा वारि वुट्ठ, चिरट्ठितीक नखीरसेट्ठ	१५५
सरो दिट्ठो कलाप व	२७७
सल्लविट्ठो यथा वणो	३७७
सवन्तीन व सागरो	३५३, ३८५
सहस्स व पराजितो	४५
सागरे व भकर तिमिङ्गलो	१३५
साल मालुवलता व कानने	१३६
साला व सम्पमयिता	३३७
साला व सम्पमयिता, मालुतेन पमहिता	२३७, ३०८
साल इव पये जात	३५४
सिखीरिव सब्बभक्खा	१२५
सिखीरिव सब्बभक्खा, सच्चित्तियो	१३४
सिखी सब्बपसो यया	१३३
सिङ्गाला किमुक यया	२२५
सिन्धवे सीघवाहने	३३८
सिलेसूपमा सिखिरिव सब्बभक्खा	१३१
सीहस्सेव गिरिव्वज	६४
सीहस्सेवितरे मिगा	७८
सीहा विला व निक्खन्ता	३८५
सीहीवामिसगिद्धिनी	३७६
सीहो यथा लोहितमसभोजनी	१२५
सीहो व सीलस्स गुह उपेति	४६
सीहो वामिसपक्खी व	३४९
मुक्कपक्खे यया चन्दो, वट्ठतेव सुवे सुवे	१५६
मुजाता भुजलट्ठी व	२२७
मुजाता भिगछापा व	२२७
मुवण्णरुम्भुतलवट्ठमुच्छवी	४१
मुवण्णत्तिन्दुकनिभा	३८
मुवण्णस्स उरच्छदो	२९२
मूवेनक्खी व पट्ठित	३०५

मृतो व रथं सङ्गृह्णे	४
सूरियो व पतितो छमा	१८८
मेतं केलाससादिसं	३२८, ३४६
सोण्डानं व सुरा घरं	९९
सोण्डो व पित्वा विसमिस्तपानं	१५१
सोण्डो व सोण्डस्स सुराय घालं	४४
सोण्डमिव पटिच्छन्ना	१२५, १२६
हेमचन्दनगन्धिनी	१५
हेमजाला व दिस्सन्ति	३६२
हेमन्तगिसिखारिव	२२७
हेमं वुत्तत्तमग्गिना	३८४
हंसगम्गरभाणिनी	२२७
हंसो निखीणपत्तो व पल्ललस्मि अनूदके	३३४
हंसराजं यया धङ्को, अनुज्जवं पतिस्ससि	२२५
हंसा वुपरिपल्लले	३७५

—: ० :—

गाथायो

अ		अच्छेरूप तव	२८१
किक्कसङ्गो न च	४१	अच्छेर वत लोकस्मि	१९२, ३४६
किक्कस अगळित	४०	अच्छो च खो तस्स	४१
कित्वा मच्चस्स वचन	२१८	अळम्भितो व गण्हाहि	३१०
कल्लमेत वचन सुगते	१०८	अजिनम्हि हज्जते दीपि	१८०, १८३
अकाम वा सकाम वा	७२	अजितानि परिदहित्वा	३७८
अकारिय लोकमिम परञ्च	२४२	अजेयमेसा तव होतु मेति	३२३
अकासिया राजूहि	२४८	अज्ज चे मे इम रत्ति	२३७
अकिच्चकारि दुम्मेधो	३५४	अज्ज मे सत्तमा रत्ति	१००
अकुद्धरूपोह भोतो	४९	अज्जा पि सन्तानमय	२७९
अक्कोधनस्स विजिते	४९	अज्जुना अज्जुवण्णा च	३६१
अक्कुद्धो सधर एति	१५७	अज्जेव किच्च आतप्प	१६६
अक्कोधनमनुग्घाती	२८६	अज्जेव पच्चजिस्सामि	६१, ६२
अक्कोधनो असघट्टो	३०६	अज्जेव मे इम रत्ति	३७७
अम्खाहि नो ताप मुधा	३१९, ३२२	अज्झत्तञ्च पयुत्तस्स	६
अक्खेय्य ते अह अय्ये	१६१	अज्झायको याचयोगी	२४१
अखोलकानि च	३९	अज्झायक दानपाति	३३४
अगमासि सो रहद	२०	अज्झायक मन्तगुणूपपन	२४३, २४९
अगुण धनु जातिकुले	१२६	अज्झावरम्हा नन्दस्स	८३
अग्नि पया तिणकट्ट	१४४	अज्झेसनमरिया पयावि	२४१, २४५
अग्नि यथा पज्जलति	१५७	अज्जलि ते पग्गण्हामि	१८५
अग्निस्स पारिचरियाय	३४२	अज्जा च तस्स	३९
अग्नि उज्जालयित्वान	३३१	अज्जा च नारी	२२
अग्नि वा द्वारतो देम	२२०	अज्जातक सामिकेही	४६
अघ त पटिसेविस्स	३४०	अज्जेत्थ पुण्फिता अम्वा	३५६
अद्धोला कच्छिकारा च	३६१	अज्जे पि वण्हजटिनी	३४१
अङ्गपच्चङ्गसम्मतो	१६१	अज्जे वहू इसयो	३८
अङ्गारकासु अपरे फुणन्ति	१९७	अज्जो नु ते कोचि	४५-४१
अचिन्तितम्पि भवति	१६८	अटवियो समुप्पना	१७१
अचिर वत नेत्ति सो	२६५	अट्टालका ओट्टुगोवियो	२९
अच्चाभिवक्खणससग्गा	५२	अट्टम पि भद्रमधनस्स	५
अच्चायिकेन लुहेन	३७२	अट्टानमेत दुक्खरूप	३७
अच्चुगता हि सिवयो	३४७	अट्टमा सुक्ता यम्भा	२११, २३
अच्छिवा सल्लवा	३६१	अट्टमास धारियमानान	३६
अच्छेच्छु वत भो हस्स	३३८	अट्टुम्मत्तो उदोरेमि	९
अच्छेदनस्स भायामि	३६७	अट्ट वत्ता पुरिस	१३
अच्छेरक म पटिभाति	१६३	अतिकयाो महिस्सासो	१.
अच्छेरमाचिक्खसि	२८१	अतिक्कन्तवनया धीर	१६८

अतिचीर निवासेन	५२	अथ यीमे अवर्त्तिसु	१९३
अतिदान ददित्वान	२५२	अथ वङ्गे वा मगधे	८०
अतियक्खा वस्सवरान्	३३८	अथ वा तयो मातापुत्ते	३५९
अतिवेल नु अम्माय	३७३	अथस्म पदमर्हिकि	१००
अतीत नानुसोचामि	१६४	अयस्स भण्डन घोर	३४८
अतीत मानुस कम्म	२१९, २२०	अथस्सा पोक्खरणिग्या	३६३
अतीरदस्सी पुरिसो	२१९	अथागमा ब्रह्मलोका	२८०
अतुट्ठा सिवयो आसु	३४८	अथाय इसिना सत्तो	६६
अतेव मे अच्छरिय	३५६	अथाय भस्सरो पक्खी	१०१
अतो मता देववरान्	१११	अथासनम्हा ओरुह	२८०
अत्तनाय चजित्वान	९२	अथेत्य उदकन्तस्मि	३६१
अत्तनो चे हि वादस्स	५३, ५४	अथेत्य पञ्चमी आगा	३४५
अत्ता च मे सो सरण	२९९	अथेत्य पटुमा फुल्ला	३६०
अत्तानुरक्खाय भवन्ति हेते	१४५	अथेत्य फुप्फरसमत्ता	३५७
अत्तान् जाती उदाहु	१४१	अथेत्य वत्तती सद्दो	३३७, ३३९
अत्यञ्च धम्म अनुसास	२८५	अथेत्य सकुणा सन्ति	३५७, ३६४, ३६५
अत्यि जम्पावती नाम	२१५	अथेत्य सासपो बहुको	३६५
अत्यि ते दहरो पुत्तो	६१	अथेत्य सीहुव्यग्घा च	३६३
अत्यि नेस उसामत्त	१८३	अथेत्य हेट्ठा पुरिसो	३५६
अत्यि नो जीविका देव	३९१	अथेत्येकसत्त खत्या	२१२
अत्यि मे त अतिसार	१०४	अथो अन्ता च मे फीता	१६३
अत्यि मे पानीय मीत	१९१	अथो अरोग योग्ग मे	१६३, ३९२
अत्थी ति चे नारद	२८२	अथो उभो अरोगा मे	३८७
अत्येव देवा पितरो	२८२	अथो डसा मकसा च	३५८, ३६६, ३८२, ३८७
अत्येव बीजको नाम	२७२	अथो पि मे अमच्चेसु	९४, १०३
अत्य अत्येन वेदेह	२२९	अथो मे सादिसी भरिया	१०३
अत्य देवमनुस्साह	२११	अथो रट्ट अनुष्पीळ	१०३
अन चस्स हृत होति	१०६	अथोसवेहि दिब्बेहि	२३५
अय अत्ये समुप्पने	५४	अदस्सनेन मय्ह ते	३५२
अय किस्स जनो पुब्बे	२५५	अदिट्ठपुब्बो सिविराजा	३५९
अय कि दानि सुमुख	१०१	अदिट्ठपुब्ब दिस्वान	३१६, ३१९
अय चे हि एते न	२४४	अदुञ्च नून सुमहा	९६
अयज्जुनो नकु गे भीमसेनो	१२४	अदु ते पहिता द्वाता	३७७
अयज्जुनो निरये	१०	अदु पञ्जा किमत्थिया	२२२
अयत्ताराणि करोन्ति	११३	अदु चाप गहेत्वान	३७२
अय त्व केन वर्णन	२२९, २८२, ३६६	अदुसिय चे अभिपारक	४७
अय दक्खिस्सि भद्दन्ते	३४८, ३४९	अदेसे वत नो वुट्ठ	२२१
अय पापान कम्मान	२७८	अद्धा अञ्जे पि दायादे	१४०
अय त्रवि ब्रह्मा	१४	अद्धा अपचिता त्यम्हा	१०५
अयस्सो माणवको	५८	अद्धा इत मन्तपद	२१३

दा एमो सत धम्मो	८९	अनुजानाहि म अम्म	३४०
दा तुव वत्ते	४८, ४९	अनुज्जुभूतेन हर	७१
दा तुव महाराज	५१	अनुज्जातो अह मत्था	१५८
दा नन्द मित्रानासि	८५	अनुद्धतो अचपलो	३०४
दा पजानामि अहम्मि	३१५	अनुपुब्बा व ते ऊरु	१६
दा पजानासि तुवम्मि	४२	अनुपुब्बेन नो सुद्धि	२७२
दा पिपा मग्गु	४६, ४७	अनुमोदामि ते देव	३८१
दा सत भानसि नाग	३१८	अनुलिता चन्दनेन	८२
दा सन भानसि नागि	३२१	अनुनिस्सो च जानन्दो	१४
दा हव सेनितव्वा	२६	अनेकस्य सचिर	२१०
दा हि नो भक्त्तो	२०	अनेके निरय पत्ता	१५
दा हि म यो हितकामा	१०७	अन्नञ्च पानञ्च	२३
दा हि सच्च भणसि	१५, २९९	अन्नपानञ्च खज्जञ्च	२६९
दा हि सव्व	४९	अन्नहन्त्वा च ते	२८६
दा हि सो भक्त्ता	१५०, १५१	अनेन पानन उपतत्त्व	३१५
दा हि सो सोचति	३१८, ३२१	अन्न पानञ्च यो दज्जा	३२८
दाह विपुत्र पांसि	९६	अपण्डरा लाहितन्ता	१६
अधम्मचारिणा राज	६५	अपरा च नारी	२२
अधम्मिस्सु लुहस्स	१४६	अपराध महाराज	७७
अधम्मिको त्व पोरियादकासि	१४५	अपरा पन सोजेन	२५९
अधम्म पटिपप्पस्स	६५	अपरे पत्त सन्तापे	३४१
अधिमा तम ज्ञान	८४	अपारजेय्यमच्चन्त	१६७
अधिच्च लद्ध परिणामज	२२, ३१७, ३२०	अपारजेय्य य कम्म	१६७
अधिष्ठापकत्त एवे	१६७	अपि अतरमानान	१५८, १५९
अधीयन्ति महाराज	२२८	अपि चे लभति मन्दो	५
अथा मानापिना मग्गु	१८३	अपि जीव महाराज	१९१
अथा विरो म पटिनासि	११८	अपि जातिकुले फीने	३४२
अन्ध तम तत्त्व	२८३	अपि त्वेव महापन्न	९१
अनगो जातिन हानि	१६७	अपि त्वेव गत काले	९०
अनत्थ तस्स चरति	१२८	अपि नाच तथा मडि	९१
अनारिक्का पुरिणो	२१३, २१८	अपि नो किमानि मसानि	३९२
अनला मुदुनम्माना	१३५	अपिस्सा होति अप्पत्ता	३६२
अनागतप्पन्नस्याय	१६६	अपि सागरपरियन्त	३४३
अनापतनशीलस्स	६	अपि हायन् नागकुल	३१५
अनावसुग वेद्धरिपूनीला	२१	अपुच्छिम्हि बोधियगोत्त	५
अनितरा दत्तरसम्पत्ता	२६१	अपुञ्जलान अयस अकिरति	१५१
अनिद्धिन महाराज	३९२	अपत्तममहवस्स	५
अनिद्धिद्वयदममन्नकाय	२६५	अपाराध ना राजा	१६८
अनुत्तमिना पतिट्ठा च	८६	अप्पयेन वज्जस्स	६५
अनुजानामि व पुत्त	३६०	अप्पम्हा अप्पक दज्जा	१०५

पि चे मन्ती -	२२३	अम्मा व नो किंसा	३८७
नसेनो महासेन	२२३	अम्हाकञ्चेव तासञ्च	७९
मानुमावा त	२४	अम्हाकञ्चेव सो सेट्ठो	९५
मेवत्यवाति वाच	१०२	अयञ्च ते	४१
फोटा सुरियवलो च	३६२	अयमस्स अस्सरथो	२६१
अमकूटसभा उच्चा	२८४, २८५	अयमस्म असोकवनिका	३२
पुरे आसि	५२	अयमस्स पासादो	३१, २६०
आयिको होति सत	१५५	अयमस्स पोखरणी	३३, २६१
आसुतो वत लोकास्म	१९४	अयोमया सिम्बलियो	६९
अवभूति तस्स भो होति	७१	अय अजमुखी नाम	२३९
अव्यावज्झ कथ अस्स	३००	अय इति सरभङ्गो तपस्सी	८
अव्यावज्झ सिया एव	३०१	अय एकपदी एति	३५८, ३६५, ३७३
अभय करम्पि मे हत्थि	२५३	अय एकपदी राज	८१, १८४
अभय सम्म ते दम्मि	१६१	अय ते ससुरो देव	२२२
अभिवक्खण तिट्ठति द्वारमूले	१२९	अय दुतीयो विजयो ममज्ज	३००
अभिजञ्चवल चेव	५	अय द्वेधापयो भद्दे	१८१, १८२
अभिजातो पि चे होति	६	अय नागो महिद्धिको	२३९
अभिन्नकट्टोसि अनाभतोदको	३८	अय पञ्चालचन्दी ते	२२२
अभिरूळ्ह रथ दिव्व	१९५	अय मे माणवो नेति	३०८
अभुम्मे कथ नु	२७	अय सो अस्समो पुब्बे	३७७
अमच्चे तात जानाहि	४	अय सो पुण्णको यक्खो	२८९
अमज्जपो अह पुत्त	१६२	अय सो सारथि एति	१६०
अमनापवास वसि	३५०	अय हि सो आगतो	३१६
अमनाप वत ते आती	३५०	अरज रजसा वच्छ	६६
अमनुस्सा अतिवला	६८	अरज्जे मे विहरतो	१७
अमस्सुजाता अपुराणवण्णी	३८	अरिन्दमो ति मे नाम	५९
अमिता नप्पसाहेयु	३९१	अरियवत्तसि वक्कङ्गा	९८
अमिता नून ते माता	३४९	अरियस्स अरियेन समेति	१४९
अमिता नून नन्दन्ति	१६०	अरियावकासोसि अनरियरूपो	३११
अमिता वत ते आती	३५०	अरियावकासोसि पसन्नेतो	१८
अम्या कपित्वा पनसा	३५६	अलङ्करोथ म खिप्प	२७४
अम्या च साला	३७	अलङ्कता कुण्डलिनो सुवत्या	७
अम्या जम्बू कपित्वा च	३६०	अलङ्कता सुवसना	२८९
अम्या तिलका च जम्बुयो	२९१	अलम्पानो हि नागेन	२३८
अम्य इव पये जात	३५४	अलातस्स वचो सुत्वा	२६८, २६९
अम्भो अम्भो नाममिद	४३	अलातो देवदत्तोसि	२८७
अम्भो को नाम सा	३५	अलीनचित्तसन्वारो	२७८
अम्म अस्मास मा सोचि	२३७	अल म तेन रज्जेन	१५८
अम्मा च तात निरयन्ता	३६९	अवचासि पुण्णक इरन्धती	२८९
अम्माय पतनूरुसा	३८७	अवज्झो ब्राह्मणो दूतो	३५५

अवहृद्वेत्थ अरञ्जस्मि	३८३	अहम्पि पुव्वे कल्याणो
अवहृत्साह भरिया	३७५	अहम्पि पुरिम जातिं
अवसि अह तुय्ह तीह	३१४	अहम्पि सव्वसेतेन
अवसी तुव मय्ह तीह	३०९	अहित वत ते आतो
अविनिच्छयञ्चु अत्थेसु	९९	अहि महानुभावो पि
अवुट्ठहि राजपुत्तो	७४	अहु एस कतो दोसो
अव्हयन्तेव गच्छन्त	३५६, ३६०	अहु पुव्वनिमित्त मे
अमन्युत नो पि च	३१४	अहु राजा विदेहान
अमम्मोदियम्पि वो अस्त	३४८	अहु वासी कलिङ्गेसु
असस्सत सस्मत नु तवयिद	३१७, ३२०	अहेतुवादो पुरिसो
असा लोकिवियो नाम	१३३	अहो वत रे जटिनी
अमिञ्च मत्तिञ्च परामसामि	१४३	अहोसि सिविराजस्स
असु ब्रह्मरञ्जचरो महामुनि	१०९	अह खलु महाराज
अमू हि यो सम्मति	१०९	अह च मिगमेसानो
अससय इम दिस्वा	९२, ९३	अह ते पारिचरियाय
अस्मा रत्या विवसाने	३२९, ३३०	अह त अवधिं साम
अस्सत्थस्सेव तरुण	८५, १८७	अह पतिञ्च पुत्ते च
अस्मत्था पनसा चेमे	३७०, ३७२, ३७९	अह महिन्देन महेसि
अस्सत्थ व पथे जात	३५३	अह बने मूलफलेसन
अस्ममस च सा द्वारे	३५	अह सहिस्स उपवादमेत
अस्ममस मम ब्रह्मे	३६	अह सुवण्णहलिहिं
अस्मम परिमज्जित्वा	८१	अह सेट्ठोस्मि दानेन
अस्सरतनम्पि केसि	२५४	अह सोणो महाराज
अस्माम हेस्मामि ते	२८८	अह हि जानामि
अस्मामरानि करोन्ति	२६३	अह हि देवता
अस्मामयित्वा जनत	१८०	अह हि वन गच्छामि
अस्मित्वियो रतन	५०	अह हि वमुमा अट्ठो
अस्से च सारथी युत्ते	१६२	अळार नाञ्जन
अस्मो च सिंसति द्वारे	७६	अळारपम्हेहि सुभेहि
अहञ्च खो मामिको	३२०	
अहञ्च त देहि वर	१४९	
अहञ्च पटिपद्योस्मि	६३	
अहञ्च भरिया च मनुस्सलोके	३१७	आकङ्क्षमाना पुत्तफल
अहन्नि कुञ्जर दण्ड	३४६	आमु किर महाराज
अहमट्ठको भीमरथो पनाय	७	आचरियसमनुज्जाता
अहम्पि जातियो सत्त	२७७	आचरियान वचना
अहम्पि तात जानामि	२३७	आजानीया हमियन्ति
अहम्पि तात पस्सामि	३६६	आदाय वेळुव दण्ड
अहम्पि नातिमञ्जामि	२३८	आदिच्चवण्णमङ्कासा
अहम्पि पव्वत्रिस्तामि	१५९	आदिस्से वारिमज्ज

आदित्यत्वा गृह भार	८४	आळारिके च सूदे च	२९५
आदियेनेव ते महि	३८१		
आनन्दो च पमोदो च	८७	इ	
आनन्दो ते महाराज	२२९	इह्व अन्तेपुर मय्ह	२२७
आनन्दो सब्बमच्छान	१३९	इह्व पस्स महाराज	२२७, २२८
आनयित्वान वेदेह	२१६	इह्व महि निसामेहि	३४४, ३४५, ३९०
आनयिस्स मेधुनके	३५२	इह्वानुचिन्तेसि सयम्पि	२८०
आमन्तयस्सु ते पुत्ते	३६७	इच्चेते अट्ट निरया	६५
आमन्तयामि निगम	२६	इच्चेते कुसले धम्मो	१०४
आमन्तयित्थ राजान	३४०	इच्चेव पितर कञ्जा	२८०
आमन्तयित्थ राजा न	३३१	इच्चेव मन्तयन्तान	९०, ९७, ३९२
आमन्तये भूरिदत्त	२३२	इच्चेव वुत्तो नेसादो	९८
आमायदासा पि भवन्ति	३००	इच्छाम अस्सम गन्तु	८१
आमो त्ति सो पटिस्सुत्वा	२१४	इच्छामि वोह सुत्तवुद्धि	१४४
आयागवत्थुनि पुयू	२४३	इति कम्मानि अवेन्ति	२७९
आरका परिवज्जेय्य	३०६	इति मद्दी वरारोहा	३८०, ३८१
आरञ्जिकस्स इसिनी	२३४	इतो उजु उत्तराय	३७
आरामसीला च उय्यान	१२७	इतो गता महाराज	२२७
आरामे वनमुम्बे च	२९७	इतो चुतो दक्खसि	२८२
आरुय्ह नाव तरमानो	२२२	इतो नीता महाराज	२२७
आरुय्ह पवर नाग	२२३	इतो नु भोतो	३७
आरुळ्हा गामणीयेहि	६२, ३८८, ३८९	इतो मय गन्त्वा	१९
आरुळ्हे गामणीयेहि	१७०-१७५, ३३८, ३३९	इतो विमुच्चमानाह	३८४
आरोहपरिणाहेन	९१	इत्यागारम्पि ते दम्मि	१६४, १६५
आवट्टनी महामाया	१३५	इत्थिसहस्स भरियान	३०९, २१०
आवत्ति परिवत्ति च	२५८	इदञ्च पच्चय लद्धा	३९४
आवुधवलवन्तान	२२४	इदञ्च मे मणिरतन	२९४
आहुञ्जन्तु सव्ववीणा	२३०, ३८९	इदञ्च मे सत्तुभत्त	३५८
आहरन्तुदक पज्ज	१०२	इदञ्च सुत्वा वरुणस्स	२९०
आहु खत्तविदा लोके	५४	इदञ्च सुमुखेनेव	९४
आहुनेप्पो मेसि	४९	इदमस्स अम्बवण	३३, २६१
आसज्ज खो न जञ्जासि	२३९	इदमस्स असोकवन	२६१
आसाय खेत्तानि कसन्ति	११३	इदमस्स अस्सरतन	२६१
आसाय यन्ति वाणिजा	११२	इदमस्स उय्यान	३२, २६१
आसा विसवादिकसम्मता	११३	इदमस्स कणिकारवन	३२, ३३, २६१
आसीत्तिया नावुत्तिया च	१४४	इदमस्स कूटागार	३२, २६१
आनीविस व कुपित	६६	इदमस्स पाटलिवन	३३, २६१
आसीत्तेयेव पुरिसो	१६७	इदमस्स हत्थिरतन	२६१
आळम्बरा मुदिङ्गा च	२०५, २०८	इदम्पि द्रुतिय सल्ल	१८४, ३७७
आळारिका च सूदा च	३८९	इदम्पि पण्णक मय्ह	१६३

दम्पि पानीय सीत	८३, १८६, ३५९, ३६६, ३८२	इमा ते धीतरो सत	७९
द अच्छेरक दिस्वा	३४६	इमानि किर म ताव	१७
इद च तुय्ह	३०	इमिना नून असिना	७५
इद तनी दुस्खतर	३७७	इमे आयन्ति राजानो	८१
इद ते रट्ट सयन	७१, १४४	इमे कुमारे दिस्वान	३६७
इद ते सुत्वान विगेतु	१३९	इमे कुमारे पस्सन्तो	३३२
इद नेम कीळानक	३७६	इमे तिट्ठन्ति आरामा	३७०, ३७२, ३७९
इद नेस पदक्कन्त	३७६	इमे ते जम्बुका रुक्खा	३७०, ३७२, ३७९
इद वरवा घतरट्ठो	९६	रमे ते पि मय्ह	२६५
इद वत्तवान पक्कामि	१५, १६, ६१, ८१, ३४४	इमे ते हत्थिका अस्सा	३७९
इद वत्तवान पितर	२३५	इमे नून अरज्जस्मि	३९०
इद वत्तवान मधवा	१९४, ३२७, ३८४	इमे नो पादका दुस्त्वा	३७३
इद वत्तवान वेदेहो	२७४	इमे नो हत्थिका अस्सा	३७१, ३७२
इद वत्तवान सो सामो	१८५	इमे सामा ससोलूका	३७९
इद वत्वा निमिराजा	२१२	इमे हसा च कोञ्चा चा	३७९
इद वत्वा ग्रहवन्धु	३५२	इम गले गहेत्वान	२१४, २१९
इद वत्वा भूरिदत्तो	२३३	इम भोन्तो निसामेय	१९४, ३८५
इद मुत्वा वासिपति	१०२	इम मय्ह हृदयसोक्	२६२
इद मुत्वान निग्घोस	१०१, २३७	इम मूलाळिवत्तक	३७८
इद मुत्वा ग्रहवन्धु	३५८, ३६५	इम मस व पातव्य	२२५
इद्धो च फीतो च	४३	इम वाक्य निसामेत्त	५९
इद्ध फीतञ्चिद रट्ट	३४७	ईसि पुच्छाम सकिच्च	६४
इधागमा जटिना	३८	इसी अवच सकिच्चो	६४
इधेव अच्छन कण्ठा	३७०	इस्सत्ये चस्मि कुसलो	१८२, १८४, १८६, १८७
इधेव जीवति जीवो	५४	इस्सरो सव्वलोकस्स	५३
इधेव ताव अच्छस्सु	१६०, ३४७		
इधेव ते निसीदस्सु	१६३		
इधेव यो होति	२८२		
इधेव सो सत्तुमद्दो	७६		
इन्दगोपकवण्णाभा	३३५		
इन्दस्स वाक्य निसामहि	११८		
इन्दस्स बाहारात्ति	२४८		
इप्पेहि ये ते समवा	२५१		
इमञ्च मय्थो तुम्ह	३५५		
इमग्घि न पदग्घि	३७५, ३७६		
इमग्घाह जातिरसे	४२		
इमस्स हत्थे पाद च	२२५		
इमस्मि म सनग हत्थे	१८१		
इमा ता पासरणी रम्मा	३८०		
इमा ता वनगुम्माया	३८०		
		उ	
		उक्कण्ठितोस्मि वाळ्ह	३०
		उक्कामुलपहट्ट व	८२, २५१
		उक्कुसा कुररा हसा	३६४
		उग्गत्यन गिङ्गमक	३९५
		उग्गा च राजपुत्ता	३२८ — ३३०
		उज्जावचा मे विविधा	२०३
		उज्जङ्गे को विचिनाति	३७६
		उज्जङ्गे म निसादेत्वा	१५९
		उज्जादये च न्हापये	३०७
		उट्ठाता कम्मयेय्येसु	३०६
		उट्ठानपादचरियाय	८६, १८६
		उट्ठाहक चे पि अलीनवृत्ति	१३२

उट्टेहि कत्ते तरमानो	३२९, ३८६	उम्मत्तिका नु भणसि	७६
उट्टेहि जालिपतिट्टु	३६	उम्मत्तिका भविस्सामि	२६२
उट्टेहि त्वं धाति	२९	उम्मादन्तिमहं दट्टा	४५
उण्णतं मुखफुल्लञ्च	३९५	उय्यानभूमिं गन्तवान	५८
उण्हो च वातो	२८४	उय्यानसम्पन्नं पवूतमाल्यं	१५४
उत्तरेन नदी सीदा	१९४	उरब्भरूपेन वक्कसु	५५
उदके चे निसिञ्चिस्सं	२३९	उरेगण्डायो वृज्जेसि	१७
उदगिहुत्तं उपतिट्ठतो हि मे	११०	उसभमिं यूथपतिं अनोजं	२५४
उदीरणा चे संगत्या	५३	उसूयके दुहदये	३
उट्ठु ते जनपदो	३५	उसूहि सत्तोहि च	१९९, २८३
उट्ठापवत्तं उल्लुळितं	३६१	उळारवण्णा वत ब्राह्मणा	१०६
उट्हालका सोमस्वखा	३५६		
उट्ठगा च अधग्गा	१६		
उट्ठं चे पातयिस्सामि	२३९	ऊ	
उट्ठं तारकजाता व	२१३	ऊरुवेलकस्सपो राजा	२८७
उत्तङ्गला मासमिमं करोन्तु	३२५	ऊरु वाहुं च मे पस्स	१५६
उपचारविपन्नस्स	२३३	ऊहञ्जते रजग्गं	३१
उपजूतञ्च मे अस्स	२३८		
उपहुं वा पि रज्जस्स	८०	ए	
उपनीयतिद मञ्जे	३१	एकञ्च चक्खु निग्गह्	१८१
उपमं ते करिस्सामि	६०, २७६	एकभत्ता पुरे आसि	३९४
उपयाचितकेन पुत्त लभन्ति	२६३	एकमन्तं निसिन्नो व	६४
उपरि दुमपरियायेसु	३५५, ३६०	एकमेकस्स एकेकं	७९
उपसङ्कमित्वा वेदेहं	२७४	एकमेकाय इत्थिया	१३४
उपसङ्कमित्वा सो राजा	६४	एकरत्तिं वसित्वान	३६७
उपहञ्च मगं मज्झो	६६	एकवाचम्पि द्विवाचं	६१
उपागतं राजमुपेहि लक्खं	२९८	एका च नारी	२१
उपायनञ्च ते देव	९३	एकायने तं पथे	२४
उपेतं अन्नपानेहि	२०६, २०७	एकायनो एकपथो	३७५
उपोसथे वसं निच्चं	२७५	एकोमणी माणव किं करिस्सति	२९४
उपोसथं उपवसी	२०५, २०८, २०९	एको राज निपज्जामि	१६३
उपोसथं उपवसुं	२०६	एकं व बद्धमासीनं	९०
उप्पलस्सेव किञ्जक्खा	१६	एणेय्यपसदाकिण्णं	३६५
उव्वेधति मे हृदयं	२२१, २२८	एतञ्च सच्चं वचनं	२४५
उभतो सरं मुचलिनंदं	३६२	एतदत्थाय राजानो	९९
उभयेनेव मं नेहि	१९५	एता च अञ्जा च	१२५
उभो कुमारा निककीता	३९२	एतादिसेहि परिक्खित्तो	२२४
उभो पि ते अत्तमने विदित्वा	३२२	एतानि सुत्वा	११
उभो सदिसपञ्चज्जा	३८५	एति तात पियपुत्त	३६८
उमङ्गा निक्कमित्वान	२२२	एतिन्दपत्थं नगरं पदिस्सति	३२३
जा० २ - ५६		एतुं भवं अस्समि	३६
		एते असप्पुरिसा लोके	५४, ५५

एते खो सङ्गहा लोके	८७	एव चे याचमानान	५२
एते चञ्जे च राजानो	१९३, २८६	एव चे याचमानाय	७७
एते नरान चतुरो व दासा	३००	एव जानन्तो खण्डहालो	२५७
एते नागा उपत्यद्वा	७४	एव तुव नाग असम्पदोस	३१८, ३२१
एते नीला पदिस्सन्ति	३५५, ३५९	एव ते याचमानाय	७७
एते पतन्ति निरये	६५	एव ते वितनित्वान	२२६
एते वजन्ति निरये	६९	एव त अनुमच्छामि	६३, ३३२
एते सोदन्तरे नगा	२१०	एव त सिवयो आहु	३३०
एतेहि सव्वेहि	१२	एव दिवा च रत्तां च	६९
एते हमा पक्कमन्ति	९६	एव न मूळ्होस्मि मुणोहि	३१२
एत ते अनुमोदाम	५१, १०४	एव नो साधु पस्ससि	१८१
एव माणवा उट्टेव	२२२	एव पमत्तो रसगारवे	१३९
एय्यो राजवसति	३०३	एव पुत्त अदु पुत्त	८६
एदिसो खो अरहति	१०२	एव महन्तो लोकस्म	९८
एदिसो मा अमित्तान	२१६	एव भित्तवत् अत्था	९६, १०५
एलम्फुरकसञ्जता	३६२	एव मे याचमानस्म	८५
एवञ्च मे ददतो	१०७	एव मे विलपन्तिया	३३७
एवञ्च मे विलपतो	३५४	एव लुहक नन्दस्सु	९२, ९३
एवमापज्जतो पोसो	७५	एव वग्गुकथो सन्तो	१५८
एवमेतस्स वचना	९३	एव विसुज्जन्ति अपापकम्मिनो	११९
एवमेत परचित्तवेदि	१३	एव वुत्ते चन्दा	२६५
एवमेत महाराज	२२३, २२७, २२९	एव सव्वज्जसम्पन्न	२९८
एवमेत यथा ब्रूसि	३१६, ३२०	एव समनुसासित्वा	३०७
एवमेव अह काल	१४०	एव हि सो वञ्चितो	२४८
एवमेव तुव राज	६१, १४०, २१४, २१८, २२५	एस भिय्यो पमुग्गामि	१९१
एवमेव नरो पाप	२७६	एसय्यो राजवसति	३०७
एवमेव नरो पुञ्ज	२७७	एत सेलो महाब्रह्मे	३५५, ३५९
एवमेव नूनम्हे पि	१७९	एस सेलो महाराज	३४८
एवमेव भनुस्सेसु	५०, ५६	एसा ते उपमा राज	६१
एवमेव यथा काल	१३९	एसाहमज्जेन उपारमामि	१०७
एवमेवाय पुत्तकलि	६३	एसिका परिखायो च	२९५
एवम्पि दुग्गतो सन्तो	२७३	एसो अगिस्स सङ्घातो	३५
एव अगपकतिमा	९५	एसो आळारिको पोसो	७६
एव अम्ह च रज्ज्यो च	२२०	एसो च सिवीन	३२९
एव किच्छा भतो पोसो	८६	एसो ते वसुल पिता	२५८
एव खो यात अनुयायी	३१४	एसो हि धम्मो सुमुख	९७
एव चे ते लद्धमिद	३१८, ३२१	एसो हि वत्त मे छन्दो	२३३
एव चेत जनी जज्जा	२३८	एहि अम्म पिपधी ति	३६८
एव चे नो बिहरत्त	५३	एहि ते अहमक्खिस्म	३५१
एव चे नो सो विवरेत्त्व	३००	एहि कण्हे मरिस्साम	३७२

एहि त अनुसिक्खामि	९२, ९३, १८०, १८५
एहि त पट्टिनेस्सामि	१५८
एहि दानि गमिस्साम	३०१
एहिम रथमारुह	१९५
एहि सम्म निवत्तसु	१६०
एहि सम्म हरितपक्ख	२१४

ओ

ओकन्दामसे भूतानि	३७३
ओगय्ह ते पोक्खरणि	१०१
ओरग्गिका सूकरिका	६९, १९९
ओरुह राजा यानम्हा	६४
ओरोधा च कुमारा च	१५८, १६१, २३०, ३०९, ३२५, ३३७, ३९६

ओरोपेन्तु धजे तत्थ	३८९
ओसवेहि च दिव्वेहि	३८८
ओस्सजित्तु कुसल तपोगुण	१३७
ओहरेत धनु चाप	२२५
ओहाय म आतिगणा	९६
ओहायह पितर मातरञ्च	१५१

क

कक्कटा कटमाया च	३६३
कच्चायनो माणवकोस्मि	२९४
कच्चि अकसिरा वुत्ति	२७०
कच्चि अन्ता च ते फीता	१६३
कच्चि अमज्जपो तात	१६२
कच्चि अरोग योग ते	१६३
कच्चि अरोग योग मे	३९२
कच्चि उभो अरोगा ते	३८७
कच्चि डसा मकसा च	८३, ३५८, ३६६, ३८२, ३८७, ३९१
कच्चि तुय्हम्पि वेदेह	२७०
कच्चि ते सादिसी भरिया	१०३
कच्चि ते सुधरे खमनीय	२१५
कच्चि नानागत दोष	१०४
कच्चि नु तात कुसल	१६२, ३९२
कच्चि नु ते जानपदा	१७९
कच्चि नु ते नाभिससि	२३६
कच्चि नु भोतो कुसल	८२, ३५८, ३६६, ३८१

कच्चि नु मे अय्यपुत्त	३७७
कच्चिन्नु भोतो कुसल	९३, १०३
कच्चि बहुविध माल्य	२७५
कच्चि भोतो अमच्चेसु	९४, १०३
कच्चि यन्तापत्तित्वान	९४
कच्चि रट्ट अनुप्पीळ	१०३
कच्चि रमसि पासादे	२७५
कच्चि राजा सम्मोदि	२७०
कच्चि नो कुसल पुत्त	३९१
कच्चि सन्तो अपचित्ता	१०४
कटेरुहा च वासन्ती	३६२
कण्हदीपायनासज्ज	६६
कतमस्मिं सो जनपदे	५८
कतम त वन साम	१८४
कतरूपमिद भोतो	७९
कता मे कल्याणा	१४७
कताय वच्छस्स	१३
कतावकासा पुच्छन्तु	९
कतो मया सङ्गरो	१४२, १४५
कत्वा घरेसु किञ्चानि	३०९
कथञ्च किर पुत्तकायो	२५७
कथ अह विकत्थिस्स	९७
कथ चन्दनलित्तङ्गो	३३५
कथ चरेय्य वुड्डेसु	२७१
कथ धम्म चर	२७१
कथ धम्म चरित्वान	२७१
कथ न पतत सेट्ठ	८९
कथ न यात अनुयायी होति	३१३
कथ नाम सामसममुन्दरेहि	२६१, २६२
कथ नु केवट्ट महोसधेन	२१३
कथ नु चीर धारेल्लि	३३५
कथ नु तास हृदय	३४३
कथ नु पथ गच्छन्ति	३७१
कथ नु सो न लज्जेय्य	३७१
कथ नो अभिवादेय्य	३१६, ३१७, ३१९, ३२०
कथ नो कुञ्जर दज्जा	३२८
कथ पनाय विहङ्गो	९०
कथ पनिमे विहङ्गा	९२
कथ रुचिमज्जगत	१००
कथ विजज्जा	१०

य हत्येहि पादेहि	१६०	कदाह धनुग्गहे च	१७२
न्य हि लोकापचितो	२४४	कदाह पत्त गहेत्वान	१७६
दरियतापना घोरा	६५	कदाह पोक्खरणी रम्मा	१७०
ददलिमिगा बहू चित्रा	२९६	कदाह पसुकूलान	१७६
कदशीघजपञ्जाणो	३५	कदाह मणिपल्लङ्के	१७०
कदली व वातच्छुपिता	३९५	कदाह मिगरथे च	१७२
कदास्सु म अजरथा	१७४	कदाह मेण्डरथे च	१७२
कदास्सु म अमच्चगणा	१७६	कदाह रथकारो व	१७६
कदास्सु म अरियगणा	१७५	कदाह रथसेनियो	१७१
कदास्सु म अस्सगुम्वा	१७३	कदाह रथारोहे च	१७२
कदास्सु म अस्सरथा	१७४	कदाह राजपुत्ते च	१७३
कदास्सु म अस्सारोहा	१७५	कदाह वीण वरुग्गको	१७६
कदास्सु म ओट्टरथा	१७५	कदाह वेदेहे फीते	१६९
कदास्सु म कञ्चनजालुरच्छदा	४४	कदाह सज्झुरथे च	१७१
कदास्सु म गोणरथा	१७४	कदाह सतपल कस	१७३
कदास्सु म तम्बनपा	४४	कदाह सत्ताहसम्मेषे	१७६
कदास्सु म धनुग्गहा	१७५	कदाह सव्वत्थ गन्त्वा	१७६
कदास्सु म मिगरथा	१७५	कदाह सोणपल्लङ्के	१७०
कदास्सु म मेण्डरथा	१७५	कदाह सोवण्णरथे	१७१
कदास्सु म रथसेनी	१७४	कदाह हत्थिगुम्बे च	१७०
कदास्सु म रथारोहा	१७५	कदाह हत्थारोहा च	१७२
कदास्सु म राजपुत्ता	१७५	कपणा विल्लपति सेला	२५८
कदास्सु म सज्झुरथा	१७४	कपणो वतय भिक्खु	५८
कदास्सु म सत्तसत्ता	१७६	कप्पासपिचुरासी व	२३५
कदास्सु म सोणरथा	१७४	कप्पासिकञ्च कोसेय्य	३९४
कदास्सु म हत्थारोहा	१७५	कम्बलस्सतरा उट्टेन्तु	२३१
कदास्सु म हत्थिगुम्वा	१७३	कम्मन्त सविधेन्तेन	३०९
कदास्सु लात्तारसत्तसुच्छवी	४४	कम्मरान यथा उक्का	२१८, २२१, २३७
कदाह अजरथे च	१७२	कम्मासपादेन विहेठितत्थ	१५३
कदाह अन्तेपुर रम्म	१६९	करविया च सम्गा च	३६४
कदाह अमच्चगणे च	१७३	करंरिमाला वितता	३६०
कदाह अरियगण च	१७३	करोटिया चम्मघरा	३९६
कदाह अस्सगुम्बे च	१७०	करोत्ति चे दासत्तिणेन	२४४
कदाह अस्सरथे च	१७१	करामि ओकासमनुग्गहाय	१३
कदाह अस्सारोहे च	१७२	करोमि ते त वचन	८०, १५६
कदाह ओट्टरथे च	१७१	करोमि तेत वचन	१६०
कदाह कप्पासकोसेय्य	१७०	कल्लमेव नून गण्हामि	२७३
कदाह कुट्टाररे च	१७०	कली हि धीरान वट मगान	२४३
कदाह गिरिदुग्गमु	१७६	कल्याणतित्थ सुचिम	३५३
कदाह गोणरथे च	१७१	कल्याण वत म भव	१७८

कसिरञ्च परितञ्च	१५९	किञ्च तुय्ं असञ्चस्स	१०१
कस्मा तुवं रसक	१३८	किञ्च तात तुवं	२८८
कस्मा नाभिहरिस्सन्ति	३३५	किञ्च तायं दिजो ह्योति	९७
कस्स अय्ं परिगग्ग्ह	८२, २५१	किञ्च तुय्ं वलं अत्थि	२३४
कस्स एकसत्तं खत्या	८२	किञ्च त्यायं दिजो ह्योति	९०
कस्स एतानि अक्खीनि	२५१	किञ्च मा न रमापेय्युं	२६२
कस्स कञ्चनपट्टेन	८२, २५१	किञ्च मूगो किञ्च पक्खो	१६०
कस्स कादम्बयो काजो	८१	किञ्च सन्तरमानो व	१५६, २२५
कस्स जम्बोनदं छत्तं	२५१	किमग्घियं हि वो तात	३८६
कस्स नु एसो पदसद्दो	१८६	किमिदं अप्पसद्दो व	३७७
कस्स पग्गहितं छत्तं	८२	किमिदं तुण्हिभूतोसि	३७७
कस्सपस्स वचो सुत्वा	२७२	किम्हेसो महतो घोसो	१७८
कस्स पेखुणहत्थानि	२५१	किसं हि वच्छं	१०
कस्स भेरी मुदिङ्गा	८१, २५१	किस्मि नु रुठे तव	१४१
कस्स लाखारससमा	२५२	किस्मि मे सिवयो	३३०
कस्स वातेन छुपिता	२५१	किं ते इदं	३६
कस्स सेतानि छत्तानि	८२	किं ते वत्तं किं	२३, ३१७, ३२०
कस्सेत्तं मुखमाभाति	३८४	कि धनेन यं खीयेथ	१६६
कस्सेते लपनजाता	२५२	किं नु दण्डं किमजिनं	५१
कस्सेसा महती सेना	८२	किं पन तं अत्तिदान	२५३
कहं नु सो सत्तुमद्दो	७६	किं भाणवस्स रतनानि अत्थि	२९४
काका उल्लूकं व रहो	२४८	किं सू वधित्वा	९
का नु पासेन वद्धस्स	८९	कीटा पटङ्गा उरगा	२४६
का नु विज्जुरिवाभासि	१५	कीळे राजा अमच्चेहि	३०४
कामघातुसमत्तिकमा गति	१३८	कुकुत्थका कुळीरका	३६४
कामे गिद्धा कामरता	६०	कुटजा सलळा नीपा	३५७
कामं जनपदो भासि	३२८	कुटजो कुट्टतगरा	३५६
कामं मं सिवयो सव्वे	३३०	कुणालका वहू चित्रा	२९५
कायेन वाचा मनसा	२८०	कुणालोह तदा आसि	१३८
कायेन वाचाय च	११	कुण्डले घुसिते माले	३८७
कायो ते रयसञ्जातो	२८६	कुतो च यूपे	२४७
कालञ्जुताचित्तसारो	२८७	कुतो नु आगच्छसि	२८०
काला निदाघेरिव अग्गिजारिव	११४	कुतो नु भवं भारद्वाज	३८५
कासिकमुचिवत्थघरा	२५९, २६५, २६६	कुतो नु सम्म आगम्म	२१५
कामियानि च घारेत्वा	३३५, ३४३	कुतो नु साम आगम्म	१८३
का मुक्कदाठा पटिमुक्ककुण्डला	११२	कुमारिके उपसेनिये	१८१
कात्तं कुस पोटकिलं	३४२	कुमारियो पि वदेय	२५३
काळपासे यया चन्दो	१५४	कुमारियो या चिमा	११८
किञ्छा लद्धो पियो पुत्तो	१८७	कुम्भम्पञ्जलिं करिया	३०७
किञ्छेन लद्धं कसिराभत्तं	१२९	कुम्भीला मकरा चेत्थ	२९६

ज्मोदरो भगपिडि	३६९	कोय बधित्वा	९
ररा हतछापा व	२३७, ३३६	को नामेसो धम्मो	२७
कुलपुत्तम्मि जहन्ति	१३४	को नीध रञ्ज वरमाभिजेति	२९३
मग्गेनुदकमादाय	१४०	को नु ते भगवा सत्या	१७९
मलञ्चव नो राज	८३	को नु ब्राह्मणवण्णेन	२३४, २३८
मलञ्चव मे पुत	१६२, ३९२	को नु मे परिपन्यस्स	१७८
कुसलञ्चव मे सम्म	२१५	को नु मे राजकत्तारो	६१
कुमलञ्चव मे हस	१०३	को नु म उमुना विज्झि	१८२
कुमला नच्चगीतस्स	१६४, १६५	को नेविमेष इध पण्डितान	८
कुसल चव नो ब्रह्मे	३६६, ३८२	को पन्ये छत्तमानेति	२८६
कुसल चव मे ब्रह्मे	३५८	कोमारी यस्साह भरिया	३८३
कुमल चव मे सम्म	३४६	को मे सम्मज्जमादाय	१८९
कुसल चेत्त मे हस	९४	काय मज्जे समुद्दिस्मि	१६६
कुमर पटिनन्दामि	२३३	कोरण्डका अनोजा च	३६१
कुहि न रट्ठे तव जातिभूमि	२९४	कोरव्यराजस्स घनञ्चयस्स	२९०
कूटागारे भयित्वान	३४४	को राजपुत्त निसभ	३५३
के गन्धब्बे रक्खसे	२८८	कोलित्थियायो इध जीवल्लोके	२०२
केन त पठम भमि	१९५	को वा त्व कस्स वा पुत्तो	१८२
केन दुकूलमन्तोसि	१८७	कोसम्बिय सेट्टिकुले	२७८
केन मग्गाहतो लोको	१६५	कोसो च तुय्ह	३०
केन वा वाचपेय्येन	३८५	कोसो च मय्ह	३०
केन वा विवल्ल तुय्ह	२७५	क गति पेच्च गच्छन्ति	६४
केवलो चा पि निगमो	३२८	क न्वज्ज छाता तसिता	३७१
केसग्गहणमुक्तेपा	३४२	क वा त्व पस्से अत्य	८९
केस नूननखडिप्रतज्जिता	१३७		
केममु जट बन्धित्वा	३८७		
कोच्छञ्च मध्यमोवण्ण	१०३	खज्जुरेत्य सिलामया	२९१
काञ्च नदति मातङ्गो	३९०	खणन्तालुकलम्बानि	३८७
काञ्च मयूरञ्च पियञ्च केत	३०२	खणित्तिक मे पतित	३७४
कोट्टवे उमुकास्स	१८१	खत्तियमन्ता च तयो	२५०
काट्टमुपा मुणो पि च	३६३	खत्तियस्स पमत्तस्स	३
काट्टागारञ्च कोसञ्च	१६६	ख्या हि बेस्सान	२४६
काण्डञ्ज पञ्चानि	९	खदिरङ्गाखण्णाभा	२५१
का ते इम कामिय	११९	खरा खरोदका तत्ता	२८५
का त दिट्ठा राजबलि	२६७	खराजिनो जटी दुम्भी	२३९
को त जम्म	२९	खर माल पसु खेत	३०७
रो त बर महाउज	३४६	खद नागस्स मसानि	६०
को त्व बहायाडु	२३१	खिड्ढा पणिहिना त्यामु	९९
का दानि न्हापयिस्मति	१८९	खिण्णन्तेपुर नत्वा	९२, ९३
का दानि भात्रयिस्मति	१८९	खिण्ण कुमारमानेय	६१

ख

खिप्पं गीवं पसारोहि	२४०
खिप्पं ममं उद्धर कातियान	३१३
खीयते चस्त तं	२७६, २७७
खुरधारमनुक्कम्म	६८
खेत्तानि अम्म कारेत्वा	७५
खेममासि महाराज	९४
खोमा व तत्थ पदुमा	३६०

ग

गङ्गाय कुणपं दिस्वा	६०
गच्छथ वदेथ कुमारे	२५३
गच्छथ वो घरणियो	२५८
गच्छन्तो सो भारद्वाजो	३५८
गच्छ वाले खमापेहि	७७
गच्छे वाहं न वा गच्छे	८९
गच्छेव खो त्वं	२०
गण्हामसे मणि तात	२३४
गण्हाहेत महानागं	२३५
गतेनेता पलोमेन्ति	१३३
गत्वा गिरिविदुग्मानं	३४९
गन्तवान पाचीनमुखो	२०
गन्धकेन विलिम्पित्वा	३४४
गन्धब्बा पितरो देवा	४
गन्धो इसीनं चिरदिक्खितान	८
गम्भ मे धारयन्तिया	३२६
गम्भीरपञ्चं मनसाभिचिन्तयं	११
गम्भीररूपो ते वणो	३६
गम्भीरे अप्पमेय्यस्मि	१६७
गवं चे तरमानानं	५०, ५६
गहपतयो च वदेय	२५३
गाया इमा अत्यवतो	१४, १४९
गाया चतस्सो धरणीमहिस्सर	१४१
गामवरं निगमवरं ददन्ति	२५६
गामे गामे सतं कुम्भा	३८९
गावो तस्म पजायन्ति	१५७
गोवाय वद्धा किस्स इमे	१९९
गुणो कस्मपगोत्तायं	२६९
गोण पेनु च यानञ्च	१२६
गोमण्डलपरिव्यूढो	१६६

घ

घतासनसमा एता	१३१
घतासनं कुञ्जरं कण्हसप्पं	१३१
घरभावसमानस्स	३०१

च

चक्खुमा पि हि चक्खूहि	६८
चङ्कोरा कुक्कुटा नागा	३६३
चजे धनं अङ्गवरस्स	१५२
चण्डालपुत्तो पि	२४९
चतुक्कणा चतुद्वारा	६५
चतुत्थम्पि भद्रमधनस्स	५९
चतुन्नयेवुपादाय	५४
चतुप्पद सकूणं चा पि	१५३
चतुर्वाहि रथं युतं	३४४
चत्तारो मे न पूरेन्ति	१३४
चत्तामया जानपदा	१८०
चन्दके मे विमार्गस्मि	२७४
चन्दो च सुरियो च	१०६
चन्दं खो त्वं	२८८
चम्पेय्यका नागमल्लिका	२९१
चम्मवासी छमा सेति	३५८
चरित्वा पि बहुं	२७२
चातुर्दसि पञ्चदसि	२४, २०५-२०९, २७३, २७८
चापोवूनदरो अस्म	३०५
चापोवूनदरो धीरो	३०५
चामरमोरहत्येहि	२४४
चावतिम्बरुक्खा चेत्य	३५६
चिरस्सं वत मं तातो	३
चिरानुवुट्टुम्पि पियं मनापं	१३१
चिरं विवादो मम तुय्हञ्चस्स	२९९
चिन्नकूटो ति यं आहु	२१०
चित्रगळेष्पुसिते	३२७
चीवरं पिण्डपातञ्च	२०६-२०९
चुल्लासीतिमहाकम्पे	२७२
चेतिये परिवारिमु	३४६
चेलुक्खेपो अवत्तित्य	३९७
चोरा धनस्स पत्थेन्ति	१६६

तेरियो कठिना हेता	१३३	ठितोहमस्मी सधम्मेषु राज	१४१
मोरीन वहुबुद्धीन	१३५	ड	
छ		डय्हमानेन गत्तेन	६५, ६७
छन्नी व निनी छाप	३७६	त	
छकलि व निगि छापा	३७६	तगरञ्च पलासेन	२७७
छट्टमि भद्रमघनस्स	५९	तग्घ ते दुक्कट वाले	७७
छन्दञ्जु राजिनो चस्म	३०७	तग्घ ते मयमक्खाम	३४८
छन हि एसा व	२१३	तञ्च ओतरणी गञ्जा	६०
छमाय वे निमिञ्चिस्स	२३९	तञ्च तव्य उदिस्सिमु	७८
छायगिरी पुक्कविच्चित्तमन्त्रता	११६	तञ्च दिस्वान आयन्ति	३५
छिद्दे ते रुद्ध व्यथिता	१५०	तञ्च दिस्वान आयन्त	८१, १६२, ३९१, ३९२
छिन्न नु तुह्	२८	तञ्च दिस्वान कोळन्ति	३५
ज		तञ्च दिस्वान वेदेहो	२७६
जटा च तस्स	३९	तञ्च सामुद्दिक्का मच्छा	६०
जट वलिन पमुग्ग	१८९	तञ्च सेनापति धोर	१०२
जनिन्द जानामि पिया	४७	तञ्च सोवण्णये पीठे	२७४
जनिन्द नान्जय	४५	तत्तियमि भद्रमघनस्स	५९
जयो महराज पराजयो च	२९९	ततो अन्धानमादाय	१८८
जातस्समणिमुत्तमूहिता	१३६	ततो अस्ससहस्सत्तानि	३८१
जातस्समया वण्णा	२९०, २९२	ततो कण्हाजिनाय पि	३७९
जाउल्लमय वस्स	३९७	ततो कत्ता तरमानो	३८६
जातिमन्त अजञ्चञ्च	१९६	ततो कुमारमानेसु	६१
जानामि धन पट्ट	३०	ततो कुमार पक्कामु	३६९
जानामि मानव तयाहमस्मि	३०१	ततो कुमार व्यथिता	३६८
जानामि सो राज	२१३	ततो कुमारे जादाय	३६८
जिगुल्ल बुण्ण पूति	६८	ततो कुमार पापेमु	६३
जिण्णररति जरनस्सिमूह्णे	११६	ततो च सो गन्तवान	२१४, २१६, २१७
जिण्णोहमस्मि दुज्जयो	३५१	ततो चतस्सो कनकत्तचूपमा	१०८
जिण्ण पास गवस्सञ्च	२८६	ततो च पायासि पुरे	२१७
जिण्ण पम्प वट्ठियेन	२०१	ततो च नपवा	९
जोरन्ति वे राजरया	१६३, १६८	ततो च राजा तरमानो	६४
जीयग्गाह गहेवान	७८	ततो च राजा पायासि	५८, ८१, २१७
जोसित नून ते चत	२३०	ततो च राजा वेदेहो	२१७
जेठपुल जग्गह्	३०८	ततो च सो अपक्कम्म	२१६
ज		ततो बुवाह वेदेह	२७३, २७८, २७९
जानामु नितेमु कत्ता	१६७, १६८	ततो बुनो इय	२७२
ठ		ततो देवत्तरत्तम्स	२७६
ठो मग्गसिह्म राजे	३६१	ततो नागसहस्मानि	३८८
		ततो निक्खन्तमत्त	२८५

ततो पतिव्वा पासादे	२८०	तत्थस्सराजहरयो अयोजयुं	११८
ततो फीतानि रट्टानि	८०	तत्थेव ते वत्तपदा	४, ५, ७
ततो मद्दिम्पि न्हापेसुं	३९४	तन्नासुं कुमुदायुत्ता	२७०
ततो मं उरगो	२२	तथा करिस्सामि अहं	१३९
ततो रत्था विवसाने	६९, १०५, १३९, २७४, ३२९, ३३७, ३८१, ३८४	तथाविधेके समणब्राह्मणासे	५५
ततो रथसहस्सानि	३८९	तथेव इसयो हिंसं	५७
ततो राजा तरमानो	१६२, १९५	तथेव नेगमे हिंसं	५६
ततो वातातपे घोरे	७९, ८६	तथेव सन्ति मनुजा	८४
ततो वेस्सन्तरो राजा	३४४, ३४५, ३७१, ३९१, ३९३, ३९७	तदस्सु ते बन्धना	२०
ततो हेमञ्च कायूरं	३९४	तदासि यं भिसनके	३३९
ततो सद्दिसहस्सानि	३८८, ३९४, ३९६	तदासि यं भिसनकं	३२७, ३६८, ३८२
ततो स राजा पायासि	१६२	तदा हि ब्रह्मी	४४
ततो सुण्हं गहाराजा	३४०	तदाहं व्यथिता भीता	३७८
ततो सेनापति रञ्जो	२६८	तदिह्व अभिपारक	४९
ततो सेनापति राजा	३८८	तदिह्व समपेक्खस्सु	९१
ततो सो पण्डितो धीरो	२२१	तपन्ति आभन्ति	४०
ततो सो ब्राह्मणो गत्वा	३५३	तमग्गही वेळुरियं महग्घं	२९३
ततो सो ब्राह्मणो भीतो	३५२	तमग्गिहुत्तं सरण	२४७
ततो सो ब्राह्मणो लुट्ठो	३६८	तमज्जपत्तं राजपुत्ति	३८०
ततो सो मुदुका	२७०	तमतिककम्म भद्दन्ते	३४८
ततो सो रज्जुमादाय	३६९, ३७३	तमनुपुच्छि वेदेहो	२६८, २७२
ततो सो वरुणो नागो	२८९, २९०	तमनुयायिस्सु बह्वो	२७०
ततो सो विमतो येव	९०	तमन्नवि महाराजा	३४१, ३४३
तत्तं पक्कुथितमयोगुलञ्च	६७	तमन्नवि राजपुत्ती	३३१, ३४१-३४४
तत्थ कम्मुसहत्थायो	६३	तमस्सवं सका गत्ता	६८
तत्थ का नन्दि	१६६	तमापतन्तं दिस्वान	९७
तत्थ ठिताहं वेदेह	२७९	तमाहन्तं पब्बतसन्निकासं	२८४
तत्थ ते पुरिसव्यग्धा	२४१	तमाहन्ति नारियो	२८४
तत्थ ते सो पातुरहु	२४०	तमाहन्तं असिपत्तपादपं	२८५
तत्थइस कुमारं सो	३९१, ३९२	तमाहन्तं खुरसञ्चितं	२८४
तत्थ नञ्चन्ति गायन्ति	३०२	तमाहन्तं निरयं	२८४
तत्थ पक्खी सन्निरता	११६	तमुदावत्त कल्याणी	१७
तत्थ पत्तो सानुचरो	२३२	तमेन सक्को पि तदा	११७
तत्थ पानायमायन्ति	११६	तमेनं किमयो तत्थ	६८
तत्थ बिन्दुल्लरा वग्गू	३४९, ३९०	तमेनं तत्थ धारेसि	१७
तत्थ मच्छा सन्निरता	११६	तमेव संसी पुनदेव	११७
तत्थ मितं असेयित्तं	२७८	तमोयकमिव आपात्ति	१८
तत्थ मञ्जिप्रगतं	२८५	तम्भूपधाने बहुगोणकम्हि	१५४
		तया तात अनुज्जाता	८५

व कामा हि मुस्तोणि	७८	तस्मा तदा कोच्छगताय	११६
तवेव देव विजिते	५८	तस्मानुज धीतर कामयामि	३१२
तस्मा अह तुष्ट ववाय	३१३	तस्मा माता उदट्टामि	७५
तस्मा नाभिरुपण	५२	तस्मा माल्य अभिहर्षिमु	२७४
तस्मा पतपुटस्सेव	२७७	तस्मा लालपमानाय	३७५
तस्मा सतञ्च असत	३८३	तस्मा लालपित मुत्वा	३३७
तस्मा हि छन्दागमन	६६	तस्मा वद्धेन जिह्मग	६९
तस्मा हि ने नमस्सेय्य	८७	तस्माविदूरे पासवरणी	३५७, ३६०
तस्मि मे सिवयो कुट्टा	३४७	तस्मा सायन्हकालस्मि	३७६
तस्मि सङ्गामसीसस्मि	७८	तस्मा सुमञ्जाय पियाय हेतु	३२४
तस्म अग्निमित्रा काया	६७	तस्माह वचन नाक	१७
तस्म उत्तरपुञ्चन	३४९	तस्मैवुत्तरपस्सेन	११६
तस्म कोमारिका भरिया	२९२	तस्सेसा महती सेना	८२
तस्म चेतो पटिस्तोमि	३५४	ता उपन्ति विविधेन	१३६
तस्मज्जह अतसुखी विधेय्यो	३०३	ता कुलसु विमिश्रन्तरेषु वा	१३७
तस्म ते अनुमादन्ति	३८१, ३८२	ता खत्तिया बल्लिविलाकमञ्जा	१५३
तस्म तेज विरियञ्च	१८	ता च सत्तमता भरिया	१७६, १७७
तस्म ते सञ्चो आनन्दो	१७८	तादिम पासमासज्ज	९२
तस्म ते स्वागत राज	६४	ता दिस्वा आयत्तमना	१०९
तस्म त ददतो दान	१९४	ता दिस्वा सञ्चो	१११
तस्म त नन्दतो सुत्वा	७८	ता नारदेन परमपक्रोपिता	१०९
तस्म त वचन मुत्वा	८१, ९२-९४, ९७, २२२, २३१, २३३, ३८४	ता नून मे तम्बनखा	७४
तस्म त्याह न दस्सामि	३५६	ता न तत्त्व गताबोचु	३४७
तस्म दिना मया पुता	३८१	ताय न पारिचरियाय	८७
तस्म पादे गहेत्वा	१६०	ताय सेनाय मिथिला	२१३
तस्म पादे समज्जन्ता	१८७	तायाह फस्स मुत्वा	१५९
तस्म पुट्टो वियावांसि	१९५-२०९	ताला च मूला च	३७
तस्म भत्तुपरियेसन	२८८	तावत्तिसा च ये देवा	१८
तस्म मेरा दुत्तियांसि	२१५	तावत्तिसे च यामे च	२९७
तस्म यान अयोजेनु	२६९	तावदव च ते लाभो	९१
तस्म रज्जस्स सो भीतो	१६१	तिट्ठन्ति मघसमाना	५८
तस्म रज्जस्सह भीतो	१५९	तिट्ठाही ति मया वुत्तो	१४१
तस्म रज्जो अह पुत्तो	१५६	तिणलत्तानि बोसञ्चो	३७३
तस्म सङ्ख्य मञ्जाय	१९२	तिण्णो हिण्णो राजा गङ्ग	२२५
तस्म सुत्वा सत दम्मि	५८	तिन्दुकानि पिमालानि	८३, १८६, १९१, ३५९, ३६६, ३८२
तस्मा उतुम्हि न्हाताय	८६	तिम मे पुरिसनावुत्तो	२२४
तस्मा उत्तरपुञ्चन	३६९	तीणि उप्पलजातानि	३६०
तस्मा कामा हि सम्मत्तो	२१५	तीणि क्वकाहजातानि	३६०
तस्मा च नागमानेमु	३९५	तुट्ठोस्मि वो पकत्तिवा	९८

तुम्हे च पुत्ते पत्सथ	३७५	ते सु मत्ता किलन्ता	३३७, ३४०
तुम्हेहि ब्रह्मे पकतो	३५२, ३५४	तेस अयोमया भूमि	६५
तुम्हेव सत्तवो एते	७८	तेस उभिन्न भणत	९५
तुम्हेव सम्बल होतु	३५८	तेस कञ्चनपत्तेहि	१०३
तुम्ह मसेन मेदेन	३५५	तेस लालप्पमानान	१९१
तुरियेहि म भारत	२२	तेस लालप्पित सुत्वा	३३४, ३७४
तुला यथा पगगहित्वा	२७६, ३०४	तेस वनान नरदेव	२१
तुव नु सेट्ठो	४९	तेस सङ्कप्पमज्जाय	३८३
तुव हि माता	४६	तेस सुत्वान निग्घोस	३९०
तुरियताळसङ्घट्ठे	१७९	तेस सोकविघाताय	९६
ते अच्चिमन्तो तिट्ठन्ति	६९	त कम्म निहित	२७८
ते अरोगे अनुप्पत्ते	९६, १०५	त खज्जमान निरये	२८३
ते आगते मुद्धनि धम्मपालो	३०२	त गुणो पटिसम्मोदि	२७०
ते गत्त्वा दीधमद्धान	३४६, ३९०	त चन्दनगन्धरसानुलित	३०२
ते छेत्वा मच्चुनो जाल	१६८	त चेता अनुसार्सिमु	३४८
ते जना त अवचिसु	३५२	त चेव तुच्छ मयवा	२४८
तेजवा पि हि नरो	१३६	त तत्थ अवचु कज्जा	६३
ते तत्थ अम्हे पत्तिस्त्वा	३४५	त तत्थ गतिमा धितिमा	३०१
ते तत्थ गहपतयो	२५३	त त असच्च अविभज्जसेविनि	११२
ते तत्थ जूते उभये समागते	२९९	त त कण्हाजिना वोच	३७३
ते दिस्वा पुञ्जसकासे	१००	तत पिता पि अवच	२५४
ते नून तालूपनिभे	७४	त त ब्रूमि महाराज	७०, ३३४
ते नून पुत्तका मय्ह	३७४, ३७५	तत माता अवच	२५४
ते नून मे असिते	७४	त त वदामि कोसिय	१०६
ते पञ्जरगते पक्खी	९८	त त्व गत्त्वान याचस्सु	३५१
ते पतन्ति अधोक्खन्धा	६९	त त्व ददुहु महाराज	२३८
ते पतीता पमुत्तेन	९६, १०५	त त्व पतितमद्दक्खि	२४०
ते पाविसु अक्खमदेन मत्ता	२९८	त दड्डुताल परिभिज्जगत	६८
ते पाविसु पुर रम्म	३९७	त दिस्वा चेतपामोक्खा	३४६
ते पाविसु ब्रह्मरज्ज	३९०	त दिस्वा राजा परमप्पतीतो	३२४
ते भूनहुनो पच्चन्ति	६५	त देवापटिनिन्दिसु	२११
ते मनुस्स मिग या पि	३४१	त नागकज्जाचरित गणेन	३१५
ते राजपुत्तिया पुत्ते	३९२	त नून कक्कूपनिसेवित	७४
ते वट्ठयन्ति निरय	३१	त नून सोणि पुपुल	७५
ते यम्मभूगानि वहुनि	२०२	त पत्थरेन पुच्छस्सु	२१४
ते गत्तुमभिसञ्चिक्ख	९०	त हज्जमान निरये	२८३
तेनग्गि तादिगान	२५६	त हि मे पेक्खमानस्स	९७
तेगाह पड्ढितो दूतो	३५५	त्वमेव गच्छ वत्थाणि	१५
तेगाह पुट्थाचरियेनु	८०	त्वमेव नज्जो मुमुत्त	९९
तेमु दिग्घान लभ्यन्ते	२३१	त्वमेव सद्धे परदारमेविनी	११४

त्व च देवासि
 त्व नोत्तमेवाभिसमेक्ष
 त्व नो पिता व पुत्तान
 त्व नो विनेतासि रथ व नद्
 त्व नोसि आति
 त्व भद्रि वण्ड गण्डाहि
 त्व मेसि माता
 त्व म नागन आलम्प
 त्व लाहितमखौ
 त्यस्मु एकरय यन्ता
 त्याह मन्ते परत्यद्धो

थ

२७६ दसेत्य राजियो सेवा
 १०८ दस्सेसि मातलि रज्जो
 १०४ दहरस्सव मे तात
 ३२४ दहरा त्व रूपवती
 १०७ दहरा पि हि मिम्यन्ति
 ३४५ दहरा रुखा च
 २० दहरा सत्तसत्ता एता
 २३८ दहरो युवा नातिग्रहा
 २५ दानञ्च पय्यवज्जञ्च
 ७९ दानत्य उपभोत्तु वा
 २३४ दानमस्स पससाम

२९८
 १९५
 ६३
 ३५१
 १६४
 ३६१
 २५९
 १८६
 ८७
 ९५
 ३८५
 २५४ २५५

८६ दान दम चागमयो पि
 ३७६ दान सील परिच्चाग
 ३२६ दासि दास च सो दग्गा
 १५४ दासे कम्मकरे पेस्से
 ३३८ दिट्ठा मया मानुसका
 ११० दिनपुब्ब न हापय्य
 १३१ दिग्ग नित्तसहस्स मे
 १६२ दिन मे दान बहुधा
 ३५७ दिव्व अधीयसे माय

११३
 १०४
 ३८५
 ३०७
 २६
 ३०६
 २२९
 १४८
 २२८
 २६३

द

२८२ दिव्व देव उपयाचन्ति
 ३३० दिव्वखिण्डुरतियो च न दन
 ३७४ दिव्वखिण्डुरतियो न दुल्लभा
 ३१२ दिवा वा यदि वा रति
 २८२ दिस्वा अभिहट अग्य
 ३८४ दिस्वान त विमग्ग भूरिपज्ज
 २१७ दिस्वान पतित साम
 ३२७ ३६६ ३८२ दिस्वान गेक्कवत्तन्त
 २१७ दिस्वा निसिन्न राजान
 ३८३ दिस्वा मिगान यूयान
 २०४ दिस्वा सम्पत्तिरे घोरे
 ११३ दीघस्स केसा अस्सिता
 ४० दीघा कम्भुतग्गभासा
 २२८ दीप मो नज्झागागज्जि
 १५७ दुक्कटञ्च हि नो पुत्त
 १२७ दुक्कट वत ते आती
 २९८ दुक्कट वत भो रज्जा
 २१२ दुक्कस्स हृदय आसि
 दुक्कूपनीतो पि नरो सपज्जो

१३७
 १३८
 ३०४
 १०३
 ३१९
 १८८-१९०
 १७९
 ६४ ९३
 ३४१
 ३४१
 १८६
 १६
 ६०
 ३८७ ३९३
 ३५०
 ३८५
 ३८६
 १६८

दक्खञ्च पोस मनुजा
 दक्खिण वापह वाहु
 दग्गा अम्मा ब्राह्मणस्स
 दग्गमु खो ते सुतनु सुनेत
 दग्गमु खो पञ्चसत्तानि
 ददतो मे न खीयय
 ददामि दानि ते भरिय
 ददामि न विक्कम्पामि
 ददाहि दानि मे भरिय
 ददामि भोतो भरिय
 ददल्लमाना आभन्ति
 ददल्लमाना यस्ससा यस्सिस्सनी
 दन्ता च तस्स
 दग्गि नित्तसहस्स ते
 दग्गि पय्यतातो वा
 दग्गि आपुर चा पि
 दसेत्य काळियो छञ्च
 दसेत्य पण्डिता आहु

दुक्खं खो मे जनयथ	३५७	धम्मो पथो महाराज	६५
दुक्खं ते वेदयिस्सामि	३३०	धम्मो मनुजेषु मातीनं	२८७
दुक्खं मे जनयथ	२५५	धम्मं चर महाराज	६, ७, ५१, १९२
दुत्तियम्पि भद्रमधनस्स	५९	धम्मं चरे जानपदे	५७
दुदीपो सागरो सेलो	१९३	धम्मं नेसाद भणथ	१८७
दुद्दं ददमानानं	३८३	धवस्सकण्णा खदिरा	३५५, ३५९
दुभतो वनविकासे	३३३	धाता विधाता वरुणो कुबेरो	२४१
दुमप्फलानीव पतन्ति	२६	धारयिमं मणिं दिव्यं	२३३
दुमस्स तूलूपनिभा	४१	धारेन्तो ब्राह्मणवण्णं	३५५, ३५७, ३५९, ३६०, ३६५
दुमं इव पथे जातं	३५४	धीता न्वयं कस्स	४३
दुयिट्ठं ते नवमियं	३५०		
दुल्लद्धं मे आसि	२७, २८		
दुविधा जाता उरजा	१६		
दूरे सुता नो इसयो	८		
देय लुहस्स वत्थानि	१००	न अत्तहेतू न धनस्स	१३८
देवता नुसि गन्धब्बो	६३, ७९, १५६	न इट्ठका होन्ति सिला	२४९
देवपुत्तो महिद्धिको	१९४	न इमं अकुसलो दिव्य	२३३
देवराज त्वं	१४	न कप्पती मातलि मय्	११०
देवराज नमो त्यत्थु	३२६	न कामकामा न भया	१९
देववाहवहं यानं	२९०, २९२	न कखत्ते उतुपुब्बेषु	३५२
देविद्धपत्तोसि महानुभावो	२५	न खो नो देव पस्सामि	३८०
द्वादसेतानि वस्सानि	५१	न गतमे गिरिवरे	१०८
द्वारं नप्पटिपस्सामि	२७३	नग्गा नदी अनूदका	३४२
द्वीहि समण चक्खूहि	१८१	न च ते तादिसा मित्ता	९१
द्वे मिगा विय उक्कण्णा	३७६	न च नेत्तिसवन्धा मे	१६३
द्वे व तात पदकानि	४	न च मण्हं छिन्नं	२८
		न च मे तादिसो वण्णो	१९३
		न च म्यायं मणी केय्यो	२३४
		न चमिह व्यम्हितो नाग	३१६
		न चमिह व्यम्हितो नागि	३१९
		न चापाहं अधम्मेन	५०
		न चा पि मे सीवलि	१८०
		न चाय ब्राह्मणो तात	३७३, ३८६
		न चाहमेतमिच्छामि	२१२
		न चाहमेतं अभिरोचयामि	४९
		न चाहं तस्मि	३२९
		न चाहं पण्णं भुञ्जामि	१६३
		न चेव ते कतं पापं	३२६
		न चेव मे त्वं वद्धोसि	९१
		नच्चगीततूरियाभिनादिते	३२५
		नच्चन्तवण्णा न बहूनि	१३२

ध

धक्का भेरण्डका गिज्झा
 धजो रयस्स पञ्जाण
 धतरुद्धा महाराज
 धतरुद्धा हि ते नागा
 धतरुद्धे च दिस्वान
 धना पि धनकामानं
 धम्मकामो सुताधारो
 धम्मस्सपचितिं कुम्भि
 धम्मातिसारञ्च
 धम्मेन फिर नेसादो
 धम्मेन त्रायेन सुगत्ते
 धम्मेन रज्जं कारेत्तं

७०
 ३४३
 ९२, ९३
 २५२
 ९०
 ८७
 ३०१
 ३३४
 ४८
 ९५
 ११४
 ३९३

न जुहे न जपे मन्ते	१७	न मज्जेय यत्त पत्तो	१०२
नज्जायो सुपत्तित्वायो	२९६	न मन्तयोगा न	३६
न ता एकस्स न द्विज	१३१	न मिखल मुज्जमय	३९
न ता एव पजानन्ति	१५	न मिगाजिन जातुच्छे	१७८
न ता पजानन्ति कत्त	१३०	न मिगे न पि उय्याने	१६८
न ताव भारो	२७६	न मे अकासि वचन	७५
न ते अभिसर पस्से	१०१	न मे अत्थो पि रज्जेन	८०
न ते कट्टानि	३८, ३८०	न मे अभिसरेनत्थो	१०१
न ते ब्राह्मण गच्छामि	३५१	न मे इद तथा दुग्ग	१८४, ३६९
न ते समसम पस्से	१६	न मे छन्दो मत्ति अत्थि	३४८
न त तस्स मिगे साम	१८३	न मे दुत्थो यो इध महत्थि	११२
न त वर अरहति	१४९, १५२	न मे भय अन्वगत	२४
नत्तारो सुणिंसा पुत्तो	३९३	न मे मसानि खज्जानि	१८२
नत्थि खिड्ढा नत्थि रत्ति	३५०	न मे सुत्त वा दिट्ठ वा	९७
नत्थि तास विनयो	१३५	नमो कत्तवान भूतान	८४
नत्थि देव पितरो वा	२७१	नमो ते कासिराजत्थु	१८५, १८७
नत्थि धम्मचरितस्स	२७१	न म मिगा उत्तसन्ति	१८३
नत्थि मे सिप्पठान	३५१	नम्हि देवो न गन्धव्वो	६३, १५६
नत्थि हन्ता व छेत्ता व	२७१	नम्हि वेणी न चण्डाली	३१८, ३२१
नत्थित्थीन पिपो नाम	१३३	न रज्जो सदिस वत्थ	३०४
न दिस्सती अग्गिमनुष्यविट्ठो	२४४	न रज्जो सादिस भुज्जे	३०४
न दुग्ग अहिना दट्ठ	३५०	नरानमारामकरामु नारिमु	१३०
न देव मग्ग वचना	३८८	नवपत्तवन फुल्ल	१७
न धनेन न वित्तेन	२८९, २९०	न वासमभिरोच्चाभि	३६७
न निद् बहु मज्जेय्य	३०४	न वाह न गमिस्सामि	१५
ननु त्व सद्धमस्सोसि	३७८	न वाळ्ह इत्थि गच्छेय्य	३०५
न नून सोलारिदिध	४१	न विस्ससे इच्छति मत्ति	१३२
न नो विद्याहो नागेहि	२३०	न विस्ससे रामकरामु	१३३
नन्दाय नून मरणेन	२२८	न विस्ससे साखपुराणसन्धत्त	१३२
नन्दिका जीवपुत्ता च	३५७	न वे पिय मे ति	१५१
न पण्डिता दिगुणमाहु	१६	न वे राजा सखा होति	३०५
न पीळिता अत्तदुल्लेन	१५१	न वे हन्ति मत्तिमन्तो	१४१
न पुत्तहेतु न धनस्स	४६	न साधारणदारस्स	३०१
न पूजितो मज्जमानो	२५	न सा सभा यत्थ	१५५
न बधिरो न मूपोस्मि	३०५	न सिरो तरमानस्स	२१६
न भव एति पुज्जत्थ	१५६	न सो मूगो न मो	१६१
नभ च दूरे पयवी	३५९	न सो राजा यो अजेय्य	१५५
नभ फलेय्य उपयो पि	१४४ १४९	न हायते खादितु मग्ग	१४५
न मज्ज मन्ता	१४२	न हि कूटवारिस्स	२०१
	४१	न हि नून तुग्ग वत्थाणि	३५०

न हि नूनाय रट्टपालो	२६६	नाह दुक्खपरेतो पि	१६, १७
न हि नूनाय राजपुत्तो	७३	नास्स चोरा पसाहन्ति	१५७
न हि नूनाय सा खुज्जा	७३	नास्स पीठ न पल्लङ्क	३०४
न हि नूनिमस्स रज्जो	२६५	नास्स भरियाहि कीळेय्य	३०४
न हिरज्ज सुवण्ण वा	१०१	निकिणित्वा न्हापेत्वा	३८७
न हि राजकुल पत्तो	३०३	निकखन्तपादा विसिखानुचारिणी	१२९
न हि सक्का	३०	निकखमन्ते महाराजे	३४३
न हि सो सक्का	२९	निकिखत्तसत्था पच्चत्था	२६९
न हेतधम्म सिविराज	४८	निकिखप्प पच्च ककुधानि	६४
न ेतमत्थ महती	१०	निग्रोध व पये जात	३५३
न हेता याचयोगी न	३६७	निच्चमग्ग्माहतो लोको	१६५
न हेते दुल्लभा देव	२६९	निज्झत्ता सिवयो सब्बे	३५५
न हेते सुलभा काया	१९३	निज्झापेतु महाराज	३४७
नागवर बचो सुणोहि मे	२८९	निद्दा तन्दी विजम्भिता	१७८
नागनासूर कल्याणी	२२७	निन्नादिता ते पथवी	३८१, ३८३
नागा च कप्पिता दन्ती	२२४	निमी हवे मातलिमज्झभासय	१९५
नागो अय नीयति	१९	निय्याम देव युद्धाय	३६८
नागोहमस्मि इद्धिमा	२३१	निरये ताव पस्सामि	१९५
नात्तिदीघा सुसम्मट्ठा	१६	निरय नून गच्छामि	१८५
नात्तिदूरे भजे रज्जो	३०५	निवत्तयित्वान रथ	३९१
नातिमज्जाभि राजान	२३०	निवातवुत्ति बुद्धेसु	३०६
नातिवेल पभासेय्य	३०५	निवेसनम्हि ते देव	२२२
नाधिच्च लद्ध न	२३, ३१७, ३२०	निवेसनानि मापेत्वा	२१६, २१७
नानादिजगणाकिण्णा	२९६	निवेसनेसु सोम्भेसु	२३१
नापरज्झाम सुमुख	१०२	निवेसन कस्स नुद	४३
ना पि देवो न गन्धव्वो	७९	निसज्ज राजा सम्मोदि	२७०
नाभासमान जानन्ति	१५५	निसम्म वत्त लोकस्स	१६६
नारदो इति मे नाम	१७८	निहन्ति सो खखफल	४०
नारी इमा सम्परिभिन्नगत्ता	२०१	नीचे चोलम्बते सूरियो	३७४
नाल गन्धा वने दद्दु	१८६	नीयमाना कुमारो ते	३७१, ३७२
नाह अकामा दासिम्भि	३४०	नीयमाने पिसाचिन	३६९
नाह अनागत दीघ	१०४	नीलनेता नीलभमु	३२६
नाह असन्धिता पक्खो	१५९	नीलवत्थधरा नेके	३८८
नाह एयगत जातु	२०५, २०८	नून मदी वरारोहा	३७८
नाह कासिपति भीतो	१०१	नेयस गोव ते कारेस्स	७२
नाह गमिस्सामि इतो	७१	नेता हिता उगतो	५०
नाह तम्पि करिस्सामि	३६८	नेव किणामि न पि	१०५
नाह तम्हि कुल जाता	३५१	नेय त अतिमज्जाभि	२३८
नाह दिन्नापिणो होमि	२३४	नेव भीता कामिपति	१०२
नाह दुस्साकरामा	३५	नेय मग्ग अय नागो	२३७

नेव मिगा न पसू
नेव सा मही भाकुटी
नेवाम वेसा दिस्सन्ति
नेवाह मत्तानमनुत्थुनामि
नेवाहमेतमिच्छामि
नेवाहमेत अभिमद्दहामि
नेस धम्मो महाराज
नेसादपुत्तो भद्दन्ते
नेस धम्मो महाराज
नेवेस धम्मो न पुनेत विच्च
नो चे तया मणी केय्यो

प

पक्खामि सो दण्णमुखो
पङ्क्तो च तस्स
पङ्क्त राजा अतिक्कन्तो
पङ्गुरा बहुला सेला
पच्चगमित्य नेसादो
पच्चति निरये घोरे
पच्चन्ते वा पि कुपिते
पच्चकामगुणसातगोचरा
पच्चयूप दिस्सत्तिद विमान
पच्च पच्चनखा भक्खा
पच्चमस्मि भद्रमयनस्स
पच्चालपच्चुगतभूरसेन
पच्चालो सव्वसेनाय
पच्चजलिक्का तस्स याचन्ति
पच्चज्ज्व खो अमुस्सूस
पच्चवा वुद्धिसम्पन्नो
पच्च्राय च अलामेन
पच्च्रायिहन्ति एता
पच्च्रा व सुन विनिच्छिनी
पच्च्रा हेव हृदय पण्डितान
पच्च्रा हि सेट्ठा
पत्तीतास्सु मय भोजो
पतेव पतित सेट्ठ
पत्तान ठान अतुलानुभाव
पदुम जालिनो देहि
पप यया हत्यगत
पटाका वम्मिनो मूरा

२४७	पटिगहित य दिन	८३, ३४७, ३४८, ३५९
३८३	पटियत्तो राजमगो	३९६
३७७	पटिराजूहि ते कज्ज्रा	१६४, १६५
१४२	पटिवामगत सल्ल	१८३
९१	पटिसम्मोदितो राजा	२७०
१६२	पठमेनेव वितथ	३
८९, १८७, ३३१	पण्डिते सुतसम्पत्ते	२६८
१८२	पण्डितो च वियत्तो च	३११
२२२	पण्डुकम्बलसञ्छन्न	३२८, ३४६
३०८	पण्डुकिसियासि दुय्यला	२८७
२३४	पव्वते गिरिदुग्गेमु	२३७
	पव्वत्याह गन्धमादने	१९०
	पभावतिञ्च आदाय	७९
३५२	पभावतीवण्णपलोभितो	७१
३९	पभासति मिद व्यम्ह	२०५-२०८
६३	पमतो मन्तनातीतो	२१८
३६१	परदार न गच्छेम्य	३८४
९४	परदिन्नकेन परनिद्धितेन	१८०
२३५	परिपक्को ते गम्भो	२८
२५६	परिपक्को मे गम्भो	२८
१३६	परियागत त कुसल	२७९
२०३	परिवत्तजाता च भवति	१२९
१४६	परुल्लहकच्छनखलोमा	३२७
५९	परुल्लहकच्छा तगरा	१९४
२९८	परोसत सत्तिया	१५०
२१२	परोमत ज्ञानपदा	८०, ८३
३९३	परोसहस्सपासादे	२९७
६	परोसहस्समि समन्तवेदे	२६९
३०६	पलासादा गवजा च	११६, २९६
१५९	पल्लङ्के सयित्वान	३४४
२७	पल्लङ्क पहिणी खिप्प	१७
६	पवाम तस्स वण्णेति	१२८
३२२	पसत्तमुखवण्णोसि	२२५
१२	पसत्तमेव सेवेय्य	५२
८०	पसारय सत्ततञ्च	१७८
९६	पस्स चन्द सुरियञ्च	२९७
३१६	पस्स तोरणमग्गेमु	२९५
३७८	पस्स नगर सुपाकार	२९५
२३६	पस्सन्तु नो महासङ्घा	९१
२२८	पस्स पव्वतपादेमु	२९६

पस भेरी मुदिङ्गा च	२९६	पिया मे मानुसा कामा	६०
पस मल्ले सप्तज्जस्मि	२९६	पियो पियेन सङ्गम्म	३८०
पससन्त मुहु उण्ह	२८४	पिय मे मानुस मस	१५१
पसामि पोस अलस	११२	पीणञ्च सब्बसोवण्ण	१०३
पसामि वोह दहरि	१६४	पीणिता तेन लाभेन	७९
पसामि वोह दहर	१६४	पीतालङ्कारा पीतवसना	२२४, ३३९
पस्सेय देवकञ्जायो	२९७	पुच्छस्सु म राज	२८१
पस्सेत्य पण्णसालायो	२९५	पुच्छामि त नारद	२८१
पस्सेत्य पोक्खरणियो	२९७, २९८	पुञ्जा विघसे अमरो	४५
पहारवरखेतञ्जू	५७	पुण्णपत्त म लाभेहि	१५८
पहूततीया अनिगाघकूला	१९८	पुण्णम्पि चेम पथवि	१३२, ३१४
पहूतभक्खो भवति	१५७	पुत्त तेय्ये न जानाम	२३६
पाकहसा च सुमुख	९८	पुत्ता च दारा	२५
पाटली समुद्दकप्पासी	३६२	पुत्ता पि तुग्ह	२७
पाटीनवण्णा नेत्तिसा	२२४	पुत्ता पिया मनुस्सान	३८८
पाणिस्सरा मुदिङ्गा च	१०७	पुत्ते च मे उदिक्खेसि	३०८
पाणिस्सर कुम्भयूण निसीये	१५४	पुत्ते पसुञ्च घञ्जञ्च	३८१
पाण चजन्ति सन्तो	१५२	पुत्तेसु मद्दि दयेसि	३३१
पातो व पातरासम्ह	१५	पुत्तेहि च मे	२७
पायेय्य मे करोहि त्व	३५२	पुत्तेहि देव यजितब्ब	२५३
पादसञ्जमनेमियो	२८६	पुत्तो च मातर हन्त्वा	६८
पादे गहेत्वा किस्स इमे	२०२	पुत्तो मे सक्क जायेथ	३८४
पादे देव पसरिहि	२१३	पुत्त लभेथ वरद	३२६
पानागारे च सोण्डे च	२९५	पुत्त वा भातर वा स	३०५, ३०७
पापक वत ते जाती	३५०	पुयुलोममच्छाकिण्ण	३४८, ३४९
पाप सहायमागम्म	२७८	पुन पि चे दक्खसि	४२
पासाणमार खणसि	७२	पुन पि भन्ते दक्खेमु	२७३
पामाणा नून ते हृदये	७२	पुष्काभिहारस्स वनस्स	२३१
पासादवासा पयवीगवत्सा	१४६	पुब्बे रसददी गोती	८६
पारिके कासिराजाय	१८७	पुब्बेव खोसि मे वुत्तो	२५५, २५७, २५८
पारेवता नवेय्यो च	३५६	पुब्बेव नो दहर काले	२५६
पारेवता रविहसा	३६४	पुब्बेवस्स कत पुञ्ज	२७६
पिद्दलो च विनतो च	३६९	पुरतो विदेहे पस्स	२९७
पिद्दयानी सब्बलोकस्सरस्स	१३०	पुरतो सेनको याति	२२२
पिनर म जनेति च	८४	पुरत्थिमेन धावन्ति	६६
पिता च माता च	१४७	पुराय अम्हे अच्चेति	१४
पिता मम मूर्च्छनेसन	३७	पुरिन्ददो भूतपती यसस्सी	८
पितु मानु चाह चतो	१५८	पुरिम दिस का त्व	१११
पितुम्ह यचन मुत्ता	७७	पुरिम सरत्ति सो जाति	१६१
पितु पि नन्दा मुणिया	८५	पुरिमह सरामह जाति	१५९

पुरिमस्स वय न रोचेय्य
पुरे पुरत्था वाकस्स
पुर उद्दापसम्पन्न
पूजको लभते पूज
पूतिमल्ल कुसगोन
पेत्तिक वा ण्ण होति
पेलका च विघासादा
पेसय कुञ्जरे दन्ती

फ

फला च मूला च
फगानमिव पक्कान
फलि अम्ब हूत दिस्वा
फीत जनपद गन्त्वा
फुस्सती वरवण्णाभे
फासक चित्तलत

व

वकस्स च वावरिक्कस्स
वहू कीटा पटङ्गा च
वहूनि वस्सपूगानि
वहूनि वस्ससहस्सानि
वहूपकारो नो भव
वहू पि भद्रा एतेम
वहू हत्थो च अस्से च
वहूहि वत चरियाहि
वहुसा तव दिताभरणा
वहुजनो पससोसि
वहुदुम्मा पोसिय चन्द
वहुधज्जा जानपदा
वहुवस्सगणे तत्थ
वहु चिद मूल फल
वलङ्कपादो अन्वन्खो
वल पञ्चविध लोके
वळिस्स हि सो निगलति
वारणसिय गहपति
वारणसिय फीताय
वारणसी पव्यधिता
वालहि दान पञ्चत्त
वालो तुव एल्लमूगानि
वाळ्ह खा त्व पकुडासि

३८४ वाळ्ह खो त्व पदित्तोसि
२४९ वाळ्ह खो त्व पमत्तोसि
२९५ वाळ्ह खो त्व पमुत्तोमि
१५७ वाळ्ह खो त्व विमनोसि
२७७ विन्दुस्सरो नातिविसट्टवावयो
२३८ विलसत म नत्त्वान
३६३ बीजको पि हि मुत्त्वान
२२३ बीजवस्स वचो मुत्त्वा
वुज्जस्सु खो राजवलि
व्यग्घिनसा लोहपिट्ठा
३७ ब्रह्मा वाळ्मिगानिण
१६६ ब्रह्मचरियस्स चे भङ्गा
१७९ ब्रह्मा ति मातापितरो
३५ ब्रह्मणो च अधीयान
३२६
२९७

१८८
१८८
१८८
१८९
४०
२६६
२७५
२७३
२६७
३६४
१८७, १८८
२३३
८७
१३४

भ

भजे भजन्त पुरिस
भया हि सेट्टस्स
भय हि म विन्दति
भय नु ते अन्वगत
भरिया ममेता तिसत्ता
भरियाय म त्व अकरि
भरियासु पातो सदिसीमु
भवन्ति तस्स वत्तारो
भवन्ति भित्तानि अयो
भवन्त वच्चि नु महा
भवन्त वदामि भोतिज्ज
भस्सन्ति मकरन्दहि
भासन्तु मुदुका वाचा
भासने जातये धम्म
भित्तानि वट्टानि हुतो
भीरु किम्पुुरिसा राज
भुत्ता च सा द्वादस हन्ति
भुत्वा सत्तपले कसे
भूतानि मे भूतपती
भूतानि हेतानि चरन्ति
भूमिन्धरो वण्णो नाम नागो
भेत्त्वान नास अतिकस्स
भेस्सा अगसमा जाला
भोगवलज्ज वीषावु
भागवती नाम मन्दिरे

५२
९
१९८, २०१
२४
२२
३२३
११४
१८५
४२
९४
८५
३५७
२१३
१५५
३८
१८३
११०
३४३
४५
४३
३२६
२४
१७७
५
२९१

भोगी हि ते सन्ति दधूपपन्ना
भोता व रद्वे विजिते

म

मच्चुनाम्भाहतो लोको १६५
मञ्जे सहस्रानेत्तस्स २३२
मणयो सङ्खमुत्तञ्च १०५
मणयो सङ्खमुत्ता च १७७
मणि पगय्ह मङ्गल्य २३३
मणी मम विज्जति २६
मणीमया सोवण्णमया २१
मत वरेय्य परिसुद्धसीलो १४२
महिञ्च पुत्तका दिस्वा ३९३
महि हत्ये गहेत्वा ३८२
मदी च पुत्तके दिस्वा ३९३
मदी च सिरसा पादे ३९१, ३९३
मधु च मधुलट्ठि च ३६३
मयूनि व पलातानि ३३४
मनसा आगमा इन्द १७
मनसा चे पदुट्ठेन ६६
मनसा पि न पत्तब्बा २३२
मनुसो उदाहु यक्खो ३६९
मनो दन्त पथ २८७
मनो मनुस्सत्त यथा ३२३
मनोहरो नाम मणी २९४
मन्दाळका चेलकेटु ३६४
मम ओहाय गच्छन्त १७८
मम दिस्वान आयन्त २३५
मयमेव वालम्हसे २१४
मयापेत सुत सम्म २३९
मयूरकोज्जागणसम्पघट्ट २९३
मयूरकोज्जाभिरुदे ७६, ३२७
मयूरकोज्जाभिरुद २३२
मयूरणीमद्धासा ३६०
मधूमि धन ३०
मधूमि पिपा पुत्ता २६४
मधु ते दारका ३८५
मग्ग या तया ८९, ३३१
मद्धाचानुभावेन १७९
महाचय आगमन १३

३१८, ३२१

८०

महागणाय भत्ता मे ९८
महानुभावस्स महोरगस्स ३१२
महानुभावो वस्ससहस्सजीवी २४२
महापथ निच्च समव्हयन्तु ३२५
महायञ्ज यजित्वान २३५
महाख्वस्स फलितो ५६
महाख्वूपम रटु ५६
महासन देवमनोमवण्ण २४२
महिद्धिको देववरो यसस्सी २४२
महिंसा सोणसिङ्गाला ३६३
महोरगो अत्तमनो उदग्गो ३१९
महोसध अतीतेन २१९
मा कासियानि धारेत्वा ३४०
मा च किञ्चि वनिब्बके ३३७
मा च पुत्ते मा च २६२, २६३
मा च वेगेन किच्चानि ५
माणव अभिरूपोसि १४०
माणवा वम्मिनो सूरा २२३
मा तस्स सद्देसि २५६
मा तात इस्सरोम्ही ५
मातापिता च भाता ८४
मातापेत्तिभरो अस्स ३०६
मातापेत्तिभर जन्तु ३३४
माता पुत्तेन सङ्गच्छि ७९
माता हि तव २८८
मातुच्च मे रुदन्त्या २९
मा ते अधिसरे मुञ्च ५
मा त पुत्त सद्देसि २५४, २५५
मा त्व चन्दे २८, २६४
मा त्व भायि महाराज २२१, २२२
मादिसस्स न त छत्र ७७
मादिसियो पवरा चेव १५
मा नो अज्ज विकन्तिमु ९९
मा नो देव अवधि २५५, २५६, २६३
मा न दण्डेन ३२९
मा न ह्येन पामेसि ७३
मा पण्डिच्चय विभावय १५६
मा वाळ्ह परिदेवेथ १८७
मा वाळ्ह परिदेवेसि १८४
मा भायि पतत सेट्ट ९७, १००

		य	
मा मे कुञ्ज महावीर	१८		
मा मे त्व अकरा कम्म	३५१		
माया चेसा मरीची	९९	यञ्च मातुघन होति	८६
मा रोवयि नाग	३२२	यञ्चेव सा आहरति	३८७
मालञ्च गण्यञ्च	२३, ३१७, ३२०	यतो निर्धि परिहरि	१८३
मालाकारे च रजके	२९५	यता सरामि अत्तान	१८३
मालागिरि हिमवा	२४३, २४८	यतोह सुपिनमहुस्सि	२३६
माला व गन्विता	३५७	यत्वस्सु भेरी नदति	७५
मा वच म त्व	१८१, १८२	यथा अगन्त्वा सङ्गाम	३५१
मा वो रुच्चित्व गमन	३४७	यथा अय निमिराजा	१९४
मा सम्मेव अवचुत्थ	३८६	यथा अहु धतरट्ठो	२८६
मास्सु तिण्णो अमञ्जित्थ	१७८	यथा आरञ्जक नाग	६३, ३३१
मास्सु पुब्बे	३४	यथा उदयमादिच्चो	८४, २०८
मा हेव त्व यक्ख	३१२	यथा वदलिना सार	२२०
मा हेव नो राजपुत्ती	३७४	यथा च म्याय मुमुलो	९५
मा हेव नो राजपुत्तो	३७८	यथा चोरो यथा दिट्ठो	१२६
मिगा नमत्थु राजानो	३७५	यथा नदी च पयो च	१३१
मिगान विग्गहा चेत्य	२९४	यथापकारानि हि	२४८
मिगान विघासमन्वेस	१८४, १८७	यथा पि आसम चम्म	२२५
मिगी व भन्ता	११२	यथा पि इढ्भा धनधञ्जहेतु	२५०
मिगो उपट्ठितो आसि	१८३	यथा पि खीर विपरिणामधम्म	२४३
मिग दिस्वान सायन्ह	३३३	यथा पि तन्ते वितते	१६५
मियिलाय गहपति	२०७	यथा पिता वा अय वा	१५३
मिस्से देवा त	१४	यथा पि ते धतरट्ठा	१४०
मुखञ्च तस्स	३८	यथा पि नियको भाता	२२२
मुत्तामणिकनकविभूसितानि	२६४	यथा पि पलसत चम्म	२२७
मुत्तो च सो पोरिसादस्स	१४३	यथा पि मच्छो वल्लि	२१४, २१८
मुत्तो तुव पोरिसादस्स	१४२, १४६, १४७	यथा मय अदूसका	३९१
मुत्तो पि न इच्छि	९८	यथा पि मातू	२५
मुदिङ्गा पणवा सङ्घा	३८९	यथा पियो च सङ्घो च	२८३
मुसा तास यथा सच्च	१३२	यथा पेत मुसान्नि	२२९
मुसावाद पुरक्खत्वा	१०२	यथा याचित्तक यान	२११
मुहुसो विष सो	२७९	यथा रुक्खो तथा राजा	१५७
मूळ्हो हि मूळ्हमागम्म	२७५	यथा बारिव्हो पुरो	१६५, ३६६, ३८२
मेत्तचित्तञ्च भावेय	३४	यथा वस्सन्तरो राजा	३३८
मोपञ्चस्स हुत होति	१०६	यथा सरदे आकासे	२११
मोप ते गज्जित राज	२२५	यथा सामुद्दिक नाव	६३
म पठम पातेहि	२६४	यथा सिखी नदी वातो	१२६
मसरसभोजना	२५९, २६६	यथा सिम्बलिनो सार	२२१
मसा पूवे सड्कुलियो	३८९	यथा होन्ति मामनिगमा	२६२

यथाहं तुवमागम्भ	१५४	यस्मा च वस्ससती देवो	५६
यथाहं रसकमागम्भ	१५४	यस्मा च विरियं	५५
यथेव खलती भूम्या	३०८	यस्मा च सङ्गहा एते	८७
यथेव वरुणो नागो	३२२	यस्मा हि धम्मं पुरिसो	१५२
यदा उम्हयमाना म	७२	यस्स अस्ससहस्सानि	७६
यदा करेणुसङ्घस्स	३३२	यस्स उसभसहस्सानि	७७
यदा च दहरो दहरा	३५१	यस्स ते हृदयेनत्थो	३१९
यदा च पटिवुज्झित्वा	८५	यस्स त्वं भतको रज्जो	९८
यदा च सो पकिरति	३९	यस्स धेनुसहस्सानि	७७
यदा ता पस्सन्ति	१३१	यस्स नस्स घरे दासो	३८५
यदा दक्खिसि नच्चन्ते	३३२	यस्स नागसहस्सानि	७६
यदा दक्खिसि मातङ्गं	३३२	यस्स पुब्बे अनीकानि	३३५
यदा दक्खिसि हेमन्ते	३३३	यस्स पुब्बे धजग्गानि	३३५
यदादसं तं तिहुन्ति	४४	यस्स मुदुतला पादा	३३६
यदा न पस्सन्ति	१३१	यस्स रत्था विवसाने	१६५
यदा पराभवो होति	९१	यस्स रथसहस्सानि	७६
यदा मोरीहि परिकिण्णं	३३३	यस्स हक्खस्स छायाय	५४, १५७, ३१४
यदा मं भकुटि कत्वा	७२	यस्स लोहितका ताला	१००
यदा सोहस्स व्यग्घस्स	३३३	यस्सानुभावेन सुभोग गङ्गा	२४२
यदा सुत्ता पि सुपिने	८५	यस्सा मुदुतला हत्था	३३५
यदा सोस्ससि निग्घोस	३३३	यस्साहमिच्छामि सुध	१११
यदास्स सीलं पञ्चज्ज	३०३	यस्सु पुब्बे हत्थिवरधुरगते	२५९, २६०
यदा हेमन्तिके मासे	३३३, ३३४	यस्सु म पटिमन्तेति	१८५
यदा किर यजित्वा पुत्तेहि	२५७	यस्सु सायन्हसमयं	३७७
यदि केचि मनुजा एन्ति	२४५	यस्सेकरत्तिम्पि घरे वसेय्य	३१४
यदि तत्थ सहस्सानि	१८८	यस्सेव घरे भुज्जेय्य	२१६
यदि ते सुता वीरणी	२०४	या इच्छे पुरिसो	२८०
यदि ते सुतो पुण्णको	३१२	या काचि नारियो	२०५
यदि पस्सन्ति पवने	३४५	या च निल्लोकनसीला	१२७
यदि वस्ससत देवो	५५	यातानुयायो च भवाहि माणव	३१३
यदि नकुणि मंसमिच्छसि	२६०	या त्व सिवाय सुत्वान	३४१
यदेव जज्जा पुरिमं	२१८	या दलिही दलिइस्स	३४३
यदेव त्याह वचन	१६०	यादिस कुस्ते मित्तं	२७७
यदेव लोराधिपती वसस्सो	२४०	या देवता इयागता	२६६
यद्गु वुर जगमा मच्चलोफं	३१६	या धोता धतरट्टस्स	२३९
यमग्ग योजको दागो	२७७	यानज्ज वतिद लद्धं	६०
यमाट्ट देवेमु गुज्जपती ति	८	याना नाया च मे हांथ	३६८
यमाट्ट नप्पि विरियं	५५	यानि तानि च पुण्णानि	३६२
यदेव दुमारे अश	३८३	या पि हि ता सकुणियो	२५६
यस्मा च एव वचन	२४५	या पुण्णमाणे	४६

यामा रत्यो अतिक्कन्ता	७७	ये मातर वा पितर वा	२००
या मे सा मत्तमी	२७७	ये मिगेन मिग हन्ति	७०
याव आमन्तये जाती	२८९	ये म पुरे पच्चुट्ठन्ति	२७६
यावता कमिगोरक्खा	१६	ये बुद्धा ये च दहरा	३३८, ३८४
याव ददन्तु हत्थीन	२२९	ये बुद्धे परिणामन्ति	६७
याव रुचे जीवमाना	२७५	ये बुद्धा अब्भतिमन्ता	१०२
यास्सु इत्थिमहत्सान	३३६	ये नीलवन्त समण	१९७
यास्सु इन्दसगात्तस्स	३३६	ये मुदयन्त्र पलासेन	१९९
यास्सु मित्राय सुत्थान	३३६	येस पुण्वे खन्धेमु	२६५
यवा च दहरो चासि	१६४, १६५	ये हि केचि महाराज	३६०
युवा चरे ब्रह्मचरिय	१६४	ये हिस्सु पुण्वे नीपिमु	२६०
यूपुस्मने पमुग्गन्धे	२८७	यो अत्तदुक्खेन परस्स	४७
ये इयत्थि अमनुस्सा	२६६	यो इच्छे दिव्यभोगञ्च	२८०
ये केचि कूपा इय	२४९	यो इच्छे पुरिसो	२७९
ये केचि पूगाय धनस्स	१९७	यो इस्मरोम्ही ति	४६
ये केचि बद्धा मम अत्थि रट्ठे	३२५	यो मण्डमा पव्वजित	११
ये केचि मच्चा इय जीवलोकं	२०६	यो सत्तियासे इय भूमिपाला	१५०
ये केचि मे अत्थि	१६६	योगण्ययोगमद्वात	६
ये केचिमे कारणिका	२००	यो चजेय महाराज	२२८
ये केचिमे मच्छरिनो	१०७, १९६	यो च तस्मागि पल्लद्धो	१८
ये केचिमे मानुजा	२८०	यो च त तात रक्खेय्य	४
ये केचिमे मुग्गतिमाससाना	१०७	यो च धम्मविमङ्गलू	६
ये केचि वित्ता मम पच्चयेन	३२५	या च धम्म निरक्त्वा	५९
ये केचि मग्धानगता	२०१	यो च पव्वजित हन्ति	६७
ये खत्तधम्मं कुमला	१४६	यो च नरिया धनक्कीता	६९
ये च कामे पट्टत्थान	६०	यो च राजा अवम्मट्ठो	६७
ये च धम्मस्स कुमला	८४	या च राजा जनपद	५६
ये च सन्ति ममीतारो	८३	यो चस्स सुवतो मगो	३०४
ये जीवशोकस्मि अमाधुक्कम्मिना	१९९, २०२	यो चा पि सिरमादाय	२७२
ये जीवलावस्मि मुपापदिट्ठिनो	२०३	यो चारियरुद भासे	१०२
ये जीवलोकस्मि मुपापधम्मिनो	१९६, १९८	यो चीप सङ्खाय	१५१
ये ते दम वरा दिन्ना	३२७	योजयन्तु रये अस्से	७८, १६१
ये दुव्वले बलवन्ता	१९६	यो ते क्तो मङ्गरो	१४३
येन केनचि वण्णेन	३९३	यो त्व एव गते ओषे	१६७
येन त्व विमले पण्डु	३१९	यो त्व देव मनुस्सोगि	२३०
येन मच्चेन सण्डहालो	२६६	यो त्व मच्छेरभूतेमु	३८१
येन मच्चेनय सामो	१८९, १९०	यो देति सयन वत्थ	३०७
ये पि तत्थ तदा	२७०	यो नत्तनो मरण	१४९
ये पि ते सिवियेदुत्थ	३९२	या नु ख्वाय तिज्जो सट्ठो	२१६
ये ब्राह्मणा ये च समणा	३३८	यो नेव निन्द	८८

यो नो बद्धेन जानासि	३६९	यं नूनिमं ददेय्यं	२९
यो पापकं कम्म	४५	यं पण्डितोत्येके वदन्ति लोके	२९०
यो पि चतुत्ये भक्तकाले	१८०	यं पुब्बे परिवारिमु	२३६
यो पि मे दासि दासस्स	३७१	यं पुरे धतरुट्ठस्स	२४१
यो पुब्बे हत्थिना	३३५	यं बुद्धेहि उपज्जातं	९९
यो ब्राह्मणसहस्सानि	७६	यं माणवोत्याभिवादी जनिन्द	३२४
यो ब्राह्मणे भोजयि दीघरत्तं	२४१	यं मे किञ्चि इय अत्थि	३८७
यो भजन्तं न भजति	५२	यं मं पपातस्मि	३११
यो मातरं पितरं वा	१९१	यं यं जनपदं याति	१५७
यो मिगेन मिगं हन्ति	१०२	यं यं हि राज	२७७
यो मिस्सरो तत्थ अहोसि राजा	३१९, ३२२	यंवदा-त्तककरा रज्जो	२१२
यो मे कतो सज्जरो	१४३	यं वे दिस्वा	१३०
यो मे ससे महानागं	२३४	यं वे नरस्स अहिताय	३१५
यो मंसहेतु मिगवं	१४६	यं हि किञ्चि	५०
यो याचत गती आसि	३५३, ३८५		
यो याचत पतिट्ठासि	३५३, ३८५		
योयं कामे कामयति	२१५	र	
यो लोभा पितरं हन्ति	६७	रक्खति तं महाराज	२१८
यो वे इच्छति कामेन	८५	रक्खित्वा कसिणं रत्ति	२२३
यो वे कतज्जू	११	रज्जुया वज्ज मिथ्याम	२२०
यो सज्जते पव्वजिते	१५१	रज्जो चम्हि अत्यकामो	२५७
यो सव्वलोकच्चरितो महामुनि	१०	रज्जो मूगो च पक्खो च	१५६
यो सागरत्तं सागरो विजित्वा	१०९	रज्जो हित देविहितं	३३४
योह एवं पजानामि	२४२	रट्ठपती किम्पुत्ति	२१५
योह पुब्बे निथ्यामि	१६६	रतन देव याचाय	३२७
यं एता उपसेवन्ति	२९	रथं निथ्यादयित्वान	१६०
यं करेय्य कुपितो	१३५	रम्मामि वनचेत्यानि	२३२
यं किच्चं परमे मित्ते	१३७	रसान अज्जतरं एतं	१४०
यं किञ्चित्थि कतं	९५	रहदो अयं मुत्तकरीसपूरो	२००
य किञ्चि दुस्सन्ध	१९०, ३९४	रहदो अयं लोहितपुब्बपूरो	२००
य किञ्चि रत्तनं अत्थि	४८	राजपुत्ती च नो माता	३७५, ३८६
यं गल्ल पम्ममाधीनं	१०४, २३०	राजपुत्ती च वो माता	३८६
य गम्भीर मदावट्ठ	९५	राजा अहोसि	२३
य व कण्हाजिना योच	२३२	राजा कुमारमादाय	३४५
य त्थ तात तपोकम्मं	३८६	राजा च पर्यवि सव्वं	१३४
य न कञ्चनदेपिज्ज	३	राजाभिराजा मनोजो	८२
य नर उपत्तेन्ति	८९	राजा मे सो दिजाभित्त	९०, ९८
य नु गामेन मह्णा	१३६	राजायतना कपित्था च	२०७
य नूनाहं शयेय्य	९०	राजा वो सो	३४
	२५८	राजा सन्धयकामो ते	२१३
		राजा सव्वविदेहानं	१९२

राजासि लुङ्कम्मो	२५२	वारिजस्सेव मे सतो	३७२
राजाहमस्मि कासीन	१८२, १८६	वालिकाय पि ओकिण्णा	३७६
रुक्खगहाना बहुकेत्थ पुप्फिता	११५	वाळवीजनिगुणीस	१६२
रुक्खा हि मग्ग पदारे सुजातो	३२४	वासिता चापसतानि	२४१
रुक्ख निस्साय विज्झित्थो	२६०	विचित्तवत्थामरणा	२७९
रुचाम वचन सुत्वा	२६५	विचिनफुल्ल हि वन	४२
रूपे सद्दे रसो	२८७	विजयम्पि मग्ग महेसि	२५३
रोदन्ते दारके दिस्वा	३४५	विजयो च मुनामो च	२७४
		वित्ता जानपदा आमु	३९७
		वित्ती हि म विन्दति	२०४-२११
ल		विदिता ते महाराज	२०३, २१०
लङ्घिका मुट्टिका चेत्य	२९६	विद्वांसि पुयुमन्तेन	१८३
लद्धद्वारो लभे द्वार	३०५	विधम देव ते रट्ठे	३२८
लद्धेय्य लभते मच्चो	२७१	विधुर वसमानास्स	३००
लाखारसरत्तमुच्छवी	२९२	विनीतो सिप्पवा दन्तो	३०६
लाजाओलोपिया पुप्फा	३८९	विभेदिका नाळिकेरा	३५६
लामा वत विदेहान	२२८	विमदो तोहि वस्सेहि	१७
लुञ्चन्ति गीव अथ	१९८	विमान उपपन्नांसि	२३२
लुद्दे द्वे इमे सकुणा	१००	विस्सुद्धमूलसन्तान	१५७
लुब्धान ललुच्चित्तान	१३०	विलग्गा मुदुका सुद्धा	१५
लाकचित्तमथना हि	१३५	विलोममाचरति अकिच्चकारिणी	१२९
लोक्प सज्जत उदक	२४०	विवादप्पत्तो दुत्तिथो	१८१, १८२
लोहविज्जा अलङ्कारा	२१२	विविधानि पुप्फजातानि	३७१, ३७२, ३७९
लोहितकलमहस्पाहि	२३३	विविधानि फलजातानि	३७१, ३७२, ३७९
		विस खादित्वा मिम्याम	२२०
व		विम पजान पुरिसो	१४८
वच्छदन्तमुखा सेता	२२३	विहिता सन्तिमे पासा	९२
वज्जन्तु भोन्तो अम्मञ्च	३७३	वीतसद्द न सेवेय्य	५२
वत्थानि वत्थकामान	३३७	वीतिवत्तामु रत्तीसु	२२५
वने फलञ्च मूलञ्च	८१	वीथिमती पत्तिमती	२१२
वन्दित्वा रोदमाना सा	३३०	वीसत्तिञ्चेव वस्सानि	१५९, १६१
वन्दित्वा मिरसा पादे	३०८	वीसति तत्थ सोवण्ण	२९८
वन्दित्वा सो पितर	१४५	वुट्ठियार पवतेन्तो	३९३
वग्गुहि परिपयित्वा	३३५, ३४४, ३४६	वुत्तिञ्च परिहारञ्च	२२८
वरञ्चे मे अदो सकक	१८, ३२६, ३८४	वेणी त्वमसि चण्डाली	७६
वाचाकता गिद्धिकता	२५०	वेदा न ताणाय	२४२
वाणिजान यया नावा	२७६	वेदेहस्म वचो सुत्वा	२६९, २७१, २७२, २७५
वाणिज्ज रट्ठाधिप	१९	वेधमस्सत्थपत्त व	३६९
वातञ्च जालेन नरो	१३४	वेधानि रुक्खां विय	२८५
वातो व गन्धमादेति	९९	वेला यया सागरवेगवारिणी	११९
वादन्तु मेरी सनद्धा	१६१		
वायमेयेव पुरिसो	१६७		

बेलालिनी वीतमला	२२४	सचे च राजा पर्यावि	२५०
वेस्सन्तरं तं पुच्छामि	३	सचे च यूपे	२४७
वेहायसा मे बहुका	२०९	सचे तुवं दक्खसि	४२
वेहायसं तिद्वसि अन्तलिकखे	७	सचे तुवं भत्तुरत्ये	१३९
वेळुरियवण्णसन्निभं	३६०	सचे तुवं मय्ह	४७
		सचे त्वं ददुत्तुकामासि	१६१
		सचे त्वं धनकामोसि	२३५
		सचे त्वं न करिस्ससि	३२८
स कत्ता तरमानो व	३२९	सचे त्वं निच्छसे ददुत्तुं	३६७
सकस्स दासस्स यदा	१४४	सचे त्वं निच्छसे वत्थुं	२३३
सकिदेव महाराज	१४८	सचे त्वं सद्दहसि राज	१४१
सकिदेव सुतसोम	१४३	सचे पस्ससि मोक्खं वा	२१९
सकुणी मानसिनीव	३९५	सचे पि वातो गिरिमावहेय्य	१४२
सकुणी हत्तपुत्ता व	२३६, ३३६	सचे पि संसारपयेन	२७६
सकं निवेसनं पत्तं	२३५	सचे पुब्बेकतहेतु	५३
सक्कच्चं ते उपट्ठासि	२०४	सचे मे दासं दासि वा	३५१, ३५२
सक्कत्वा सक्कतो होति	१५७	सचे मे हृत्ये पादे च	२२६
सक्का उभिन्नं	९	सचे मं वितनित्वान	२२६
सक्का न गन्तु इति	३०८	सचे मंसानि हरिमु	७५
सक्को चे मे वरं	४५	सचे मंसं व पातव्य	२२६
सक्को पि पटिनिन्दित्य	२११	सचे लभेय खणं वा	१२९
सक्को पि हि भूतपति	४	सचे वो राजा कुरुरदुवासी	३०३
सक्कोहमस्मि तिदसानमिन्दो	१०७	सचे सो सत्तरत्तेन	३१०
सक्कोहमस्मि देविन्दो	३८३	सचे हि अग्नि अन्तरतो	२४४
सक्खसि त्वं कुण्डलिनि	४	सचे हि कत्ते अनुसासिता	३१०
स सिप्पमेव उपगम्म	११८	सचे हि पुत्तो उरगूखभस्स	२४०
सग्गानं मग्गमाचिकख	२५२	सचे हि वचनं सच्चं	७२
सग्गपूणं पुञ्ञकम्मं	४८	सचे हि विरियं	५५
सद्दिप्पिमु पयं यक्खा	३४६	सचे हि सो इस्सरो	२४६
सद्दन्तूपम सेतमनुत्पदस्सनं	११०	सचे हि सो सुज्जति	२४६, २५७
मद्गहेवा च मित्तानं	३०१	सच्चच्च घम्मो च	२८१
मद्गाममीसे सरसत्तिसंयुते	११९	सच्चच्चस्स हुतं होति	१०६
मद्दट्ठयन्ता सिद्धानि	३४१	सच्चवाक्यसमत्तङ्गो	२८६
मचे अत्तपयोगेन	९८	सच्चं किर महाराज	१३९
मचे अनुदिट्ठं तथा	१०८	सच्चं किरिमाहंसु	३७२
मचे अय नीपति	१९	सच्चं नु देवा विदह	३००
मचे एतेन यानेन	२८७	सजोतिभूता जलिता पदिता	१९७
मचे एमा पवत्तेत्य	३४७	सजोतिभूता पयवि कमन्ति	१९६
मचे गच्छति पञ्चान्नं	२१४, २१८	सज्जीवो काळमुतो च	६५
मचे य अग्र्य पारिंसि	७५	सट्ठि अस्ससहस्सानि	६२

सद्धि गामसहस्सानि	६१	सन्दिष्टिक कम्मफल	१६७
सद्धि धेनुसहस्सानि	६२	सन्धावमानम्पि	२८४
सद्धि नागसहस्सानि	६१	सनद्धो मणियम्ममेन	२२३
सद्धि रथसहस्सानि	६२	स पञ्चवा कामगुणे	१२
सठा च लुट्टा च	२४७	स पुण्णको अत्तमनो	३२३
स तादिसो पञ्चति	६७	स पुण्णको कुरून	३२३
स तादिसो भूमिपति	५७	सप्पि तेल दधि	३८९
सत् हत्थी सत् अस्सा	२८९	सवलो च सामो च	२८३
सत्त अस्ससते दत्त्वा	३३८	सव्यदुक्खसमतिवक्रम	१३८
सत्त इत्थिसते दत्त्वा	३३९	सव्यमेव हि नूनेत	२७३
सत्त जन्वो महाराज	२७९	सव्यम्हि त अरञ्जम्हि	३९५, ३९६
सत्त दासिसते दत्त्वा	३३९	सव्यरतनस्स यञ्जो	२५८
सत्त धेनुसते दत्त्वा	३३९	सव्यरति चिन्तयित्वा	१०५
सत्त नो मास	३६६, ३८२	सव्यसेतो पुरे आसि	५२
सत्त विले करित्वान	७४	सव्यस्मि उपक्खयस्मि	२६६
सत्तमी च गति	२७९	सव्या नदी वङ्कगती	१२९
सत्तमम्पि भद्रमधनस्स	५९	सव्याभिभू ताहुध	२४५
सत्त रथमते दत्त्वा	३३९	सव्या सीमन्तिनियो	२५८
सत्त हत्थिसते दत्त्वा	३३८	सव्यित्थियो सिखिरिव	१३४
सत्ति मे सस्सता काया	२७१	सव्ये पविट्ठा निरय	२६७
सत्तियो तेलधातायो	२२४	सव्ये पि मय्ह पुत्ता	२५४
सत्तो उमू तोमरभिण्डवाला	२८३	सव्ये वजन्ति निरय	२५७
सत्तीहि लोहकूटेहि	६९	सव्ये वजन्ति सुगति	२५५, २५७, २५८
सत्या च ते होमि	१५३	सव्ये वण्णा अधम्मट्ठा	१९४
सत्या च मे होसि	१५२	सव्येव ते वस गत्ता	७८
सदा पि भद्रमधनस्स	५९	सव्ये बना गन्धमया	१९०
सद्दाय दान ददतो	३६७	सव्येव सन्ता करोथ	२६९
सद्दाय सुनिविट्ठाय	२०९	सव्येसु विष्णुमुत्तेसु	२६७, २६८
सद्दालोममुसद्धारो	२८६	सव्यो जनी पञ्चाधितो	१८०
सद्दाह देवीमनुजेहि पूजिता	११३	सव्यो हि ससय पत्तो	९९
सन्तप्पयित्वा नैसाद	९५	सव्य उपट्ठपेथ	२५४
सन्तिके मरण तुय्ह	३२६	सव्य करिस्साम	१३
सन्ति माणवपुत्ता मे	२२८	सव्य च मच्चा	२४३
सन्ति वेहायसा अस्सा	२१९	सव्य ते पटिजानामि	७७
सन्ति वेहायसा नागा	२१९	सव्य पटियादेथ	२५४
सन्ति वेहायसा पक्खी	२१९	सव्यिमेव समासेथ	१४३, १४८
सन्ति वेहायसा यक्खा	२१९	सव्यि हेत उपञ्जात	८४
सन्तो च उद्ध गच्छन्ति	७०	समङ्गिकत्वा पमदाहि	३०२
सन्तो च मे अपचिता	१०४	समग्जा चेत्य वत्तन्ति	२९६
सन्त हि सामो वजति	१८६	समणे ब्राह्मणे चा पि	३०६

समणे ब्राह्मणे नून	३५०, ३७९
समणं ब्राह्मणं वा पि	२६९
समतुल्यानि भूतानि	२७१
समन्तोदकसम्पन्नं	२९७
समाकुले पुरं आसि	३२७
समागता जानपदा	१६२, २३०, ३०९, ३१०, ३२५, ३९६
समागतानं ब्रातीनं	३९३
स मातली देववरेन	१०९
समानसुखदुःखम्हा	३७९
समासना होय मया	३०३
समा समन्तपरितो	२३२
समुद्भा हि मे माता	२३१
समुद्गो माघो भरतो	१९४
समुद्धतो त्यस्मि अहं	३१३
समुद्धतो मेसि तुवं	३१३
सम्मतासञ्च वीणञ्च	२९६
सम्मतो ब्राह्मणिग्मानं	२७३
सम्मद्वैव गन्धेन	३६२
सम्मुद्गामि पमुद्गामि	१९१
सयं आयं वयं	४
सयं जानपद अत्य	५
सयं विमानं नरदेव	१८
सरञ्च जुहति पोसो	१०६
स राजा परिदेवेसि	१८५
सरिता सागरं यन्ति	१३४
सरे यया वारि	१५५
स लक्खीधितिसम्पन्नो	४
सलोमहट्टो मनुजिन्दो	१९३
सलोमहट्टं अत्वान	१९३
सल्लपे निसितखगपाणिना	१३५
स बीतरागो पविनेय्य	१३
ससेतच्छतं सजपाधेय्यं	३४७
सहस्ससग्घ हि मं तात	३८६
सहस्समुत्तं हयवाहि	२१०, २११
गहस्सिया इमा गाया	१४४
गा कोसियेनानुमता	११५, ११७
गाकं निसं मधुं	३४७
गा न तं वनमोगग्घ	१५
गा न वस्सिमज्जगता	२७४

सा तत्य परिदेवित्वा	३८०
सातपुत्ता मया वूळहा	२७८
सा तं पटिग्गद्द उभोहि	११७
सा त्वं मया अज्ज	११५
सा देवता अन्तरहिता	१८५, १९०
सा दोहळिनी सुविम्हिता	२९२
साधु खोसि अनुप्पत्तो	२११
साधु धम्मरुचि राजा	४९
साधूति वत्वान	३०२
सा नून कपणा	१८४, ३००
सा नून चक्कवाकी	२३७, ३३६, ३३७
सा मदीं नागमारुहि	३९५
सामा च सोणा सबला	६७, १९६
सामिकं अनुबन्धिस्सं	३४३
सामोहमस्मि भदं	१९७
सायमेके न दिस्सन्ति	१६६
सायं पातो कूटकारी	६९
सारयन्ति हि कम्मामि	१८५
साला करेरी बहुकेत्थ	११५
साला व सम्मपयिता	२३७, ३३७
साला व सम्मपतिता	३०८
सालिस्सरो सारिपुत्तो	१४
सालं इव पथे जातं	३५४
सावत्थियं गहपति	२०९
सा सुत्तचा नीलडुमाभिलम्बिता	११६
सा सेना महती आसि	३९०
साहं अज्ज चिरस्सम्पि	८५
सिखिम्पि देवेसु	२४४
सिङ्गाला रत्तिभागेन	२२५
सिनेरं हिमवन्तञ्च	२९७
सिप्पेन विज्जाचरणेन	१११
सिया विसं सिलुत्तस्स	२३९
सिराह देवीमनुजेभि	१११
सिरी तात अलक्खी	३
सिरीसा सेतपारिसा	३६१
सिरो ते वज्जित्त्वान	३५४
सिलेसूपमा सिखिरिव	१३१
सीलवन्तेसु दज्जासि	३३१
सीलवा च अलोलो	३०७
सीलवा यत्तसम्पन्नो	३०१

सीस न्हाता सुचिवत्वा	३९५	सुपचिण्णो अय सेलो	२३३
सीस न्हाते सुचिवत्वे	३८७	मुपिन तात अहंक्खि	२३६
सीस न्हातो उदके	३२९	सुमासित ते अनुमोदियान	१०-१२
सीसं न्हातो सुचिवत्वा	३९३	सुमुग अनुपचिनन्ता	८९
सीहस्स व्य धस्स	२५०	सुमुखो च अचिन्तेत्वा	१०४
सीहा विला व निक्खन्ता	३८५	सुरत्तापादा वत्थपाणी	२२७
सीहो च न विहेठेय्य	३७४	सुरभी च रक्खा	३६३
सीहो व्यग्घो च	३७८	सुरभी त वन वाति	३५७
सीहो यया लोहितमसभोजनो	१२५	सुरभी सम्पवायन्ति	३६०
मुक्कच्छवी वेधवेरा	३४२	सुरियो वस्सपो भिक्खु	११९
मुक्कसाळिकसद्रुद्रु	२४०	सुवण्णचन्देत्य बहू निपातिता	११७
मुकुमारो सखा त्यस्मि	९७	सुवण्णचीरवसने	७१
मुक्कपक्खे यया चन्दो	१५४	सुवण्णयरुसम्पन्ना	२२४
मुखकामा रहो सीला	१६८	सुवण्णपीळाकाकिण्ण	२५२
मुखावहो दुक्खनुदो	२२७	सुवण्णविकता चित्ता	२५२
मुखिप्पमेव उपगम्भ अस्सम	११०	सुवे पत्तरसो दिव्वा	२७५
मुख वा यदि वा दुक्ख	२७३	सुवो च सुवि कामेय्य	२१५
सुचि सुगन्ध तिरसेहि	१०८	सुसङ्गहितन्तज्जानो	४
सुजाता भुजलट्ठो व	२२७	सुसन्धि सञ्चत्य	४०
सुजाता मिगछापा व	२२७	सुमुख वत जीवाम	१७७, १७८
सुजातो नाम नामेन	१४०	सुमुख वत सवासो	२२३, २२९
सुञ्च माता रथ	१६०	सूना च वत नो	३७४
सुणन्तु भोन्तो वचन	८४	सेतच्छत्त सेतरयं	२७०
सुणासि सिवलि क्या	१८१, १८२	सेतपण्णी सत्तपण्णा	३६१
सुणोहि भेत वचन	२२०	सेय्यो विस मे खायित	३३४
सुणोहि मे महाराज	२३८	सेवमानो सेवमानं	२७७
सुतमेत अरहत	२३९	सेवेय बुद्धे निपुणे	१२
सुतमेव पुरे अस्सि	२७५	सो अगमा नगरमिन्दयय	२९३
सुता च पण्डिता त्यम्हा	१०१	सो अगमा राजगह	२९२
सुत्तञ्च सुत्तवग्गञ्च	३९५	सो अप्पमतो अक्कुटो	४
सुत्वा धम्म विजानन्ति	१४८	सो अस्सरजा विघुर	३१०
सुत्वान गाथा	१४	सा अह वायमिस्सामि	१६७
सुत्वान वाक्य पतिता	३०२	सो इय गरहितो	१३७
सुदस्सनो करवीको	२१०	सो उपेति निरय	१३७
सुदुक्कर अनरियेहि	९२	सो कुटो फस्स वाच	१०४
सुदुक्कर पीरिसादो अवासि	१४५	सो खोह व सिरि	१७९
सुधम्मा इति व आहु	२११	सो सङ्गपालो	२१
सुधम्म तावत्तिस्सञ्च	२९७	सो च तेन क्तो कासो	१९३
सुनक्खतो लिच्छविपुत्तो	२८७	सो च निरय पत्तो	६८
सुनामस्स वचो सुत्वा	२६९	सो च पत्तरसि	२६८

सो च पुत्ते अमन्वे	३०३	सोह धम्म अपेक्खानो	८९
सो च भस्सपरिक्खीणो	६०	सोह समागम्म जनिन्द	१९
सो च वस्ससहस्सानि	६७	सोळमिस्सिहसहस्सानि	६२
सो च वेगेन निक्खम्म	१६	सकिच्चाय अनुप्पत्तो	६५
सो च वेगेनभिवक्कम्म	९०	सवच्छरो मे वसतो	२५
सो चे अत्थो च	५३, ५४	सवच्छर दिव्वरसानुभुत्वा	२२
सो चोदितो ब्राह्मणिया	३५३	सवच्छर वा ऊन वा	८६
सोणदिन्नो गृहपति	२०४	सवासेन हि मित्तानि	४२
सोणा धङ्का सिङ्गाला	७५	ससारमुद्धी ति पुरे	२७६
सो तत्थ गन्त्वा	३११, ३२९, ३५२	स्वागत चेविद भवत	९५
सो तत्थ गन्त्वान	३११	स्वागत ते महाब्रह्मे	३५९, ३६६, ३८२
सो तदा परिचिण्णो	२३४	स्वागत ते महाराज	८३, १६३, १८६, १९१, ३४७
सो तेन परिचिण्णो	२४०	स्वागत ते व वेदेह	२१७
सो ते सहाय	९१	स्वाय दित्तो व नदति	५२
सो त पविस्स	२०	स्वाय धम्मो च ते	९०
सा त योग	१००	स्वाय वणो खज्जन्ति	३६
सां त विजित्वा	७८	स्वाह सके अभिस्सांसि	३४०
सो त्व सव्वेमु	४		
सो नून कपणो	१८४, ३७०		
सो नून खत्तियो	३७४		
सा नूनाह वधिस्सामि	४७	हृत्पगत पत्तगत	२३५
सो पत्तीतो पमुत्तेन	९३	हृत्पानीक रथानीक	१६४, १६५, २९५
सा पृष्ठो नरदेवेन	१९३	हृत्पा पमुत्तो उरगो	२३७
सो पुण्णको कामरागेन	२९१	हृत्परोहा अनीकट्टा	७८, १५८, १६१, २३०, ३०९
सो पुण्णको कुरुन	३१३, ३१६		
सो पुण्णको भूतपति	२९२		
सा पुण्णको वेपुलमाभिरुहि	२९३	हृत्पारोहे अनीकट्टे	३२५, ३३७, ३९६
सान्निमिव पटिच्छन्ना	१२६	हृत्पि अस्सरथ पत्ति	२२३, २९५, ३०५
सा मुद्धत व यायित्वा	२७०	हृत्पि अस्सरथे पत्ती	८२
मां एव गतो	९३	हृत्पि वस्सन्धञ्च आरुह	३५
मा लम्बमाना नरके	३११	हृत्पि वस्सन्धन्धतो ओरुह	७८
सा लुहो हसवाजेन	१००	हृत्पि गते अस्सगते	३२७, ३९१
सा वन मेपसद्दास	३४९	हृत्पि वन्ध अस्सबन्ध	२५६
मासाह निष्पत्तिस्सामि	१४०	हृत्पी अस्सरथे दत्त्वा	१३३
मा ह्वे फलमाहृत्त्वा	१८६	हृत्पी अस्सा रथा पत्ती	३३९
मा ह्विचपा वा पुरिस्स	१११	हृत्पी अस्से च योजेन्तु	२१७, २२९
माहृ म्मिन्नु भायिस्सा	३१०	हृत्पी अस्से रथे पत्ती	८०
माहृ गन्त्वा मास्सेमु	२१२	हृत्पी गवस्सा मणिकुण्डला	२२९
माहृ उपा करिग्गामि	१८	हृदय चक्रमुम्पह दज्ज	२९९
माहृ तेन गमिस्सामि	३३०	हृनेय्यु छिन्देय्यु छेदापेय्युम्पि	३३०

ह

हृन्द खो त अनुजानामि	२१६	हरेणुका वेळुका केणुतिन्दुका	११५
हृन्द खा म अनुजानाहि	२१६	हलिङ्का गन्धसिला	३६३
हृन्द स्वाह गमिस्सामि	२१५	हलिङ्का लाहिता मेता	३६४
हृन्द च ठान अतुलानुभाव	३१५	हस्स अनिज्ज्ञानत्तम	२८५
हृन्द तुव यक्क	३१५	हित्वा नुत्तपल कस	१७७
हृन्द दानि जप्तायामि	२३५	हित्वा न घज्जञ्च धनञ्च	११३
हृन्द दानि गमिस्सामि	२३६	हिमच्चये हिमवति	२५२
हृन्द च पटुमपत्तान	२६४	हिमवा यथा गन्धवरा	३८८
हृन्द च मुदुक्कानि	२६४	हिरज्ज वा सुवण्ण वा	३३१
हृन्द च विठेपन ते	२६४	हिराह देवीमनुजेहि पूजिता	११४
हृन्द च म उपगुह्	२६४	हिरो उप्पलवण्णासि	११९
हृन्दय्य म हनस्सु	२६४	हीनेन ब्रह्मचरियेन	१९३
हृन्दे हि दानि तिदिच्च	११९	हसो निखीणपत्तो	३३४
हरीयमाना धतरट्ठो	९८		

सुद्धिपणं

पिट्टे	पन्तियं	असुद्धपाठो	सुद्धपाठो	पिट्टे	पन्तियं	असुद्धपाठो	सुद्धपाठो
६६	२०	पटुट्टन	पटुट्टेन	१५७	२५	मितानं	मितानं
७७	२०	पदस्मति	पदस्सति	१८५	२५	दक्खिखामुखो	दक्खिणामुखो
८०	१७	अक्खाही	अक्खाहि	१९३	२२	सत्तिसयोयामहनु	सत्तियो यामहनु
१०१	२	अट्टासी	अट्टासि	२८०	६	यदि व	यदि वा
१२३	२८	अवाधो	आवाधो	२६०	१	गङ्गीतियो	सङ्गीतियो
१५३	६	आस्सुमुखा	अस्सुमुखा	३८४	३	।नमन्तेय्य	निमन्तेय्य

मुद्रक—सम्मेलन मुद्रणालय, इलाहाबाद
प्रकाशक—भिक्षु जगदीश काश्यप, मन्त्री, पालि प्रकाशन मण्डल
बिहार, नालन्दा (पटना)